

Ioan. Grammatici

Alexandri Eognomento

Philoponi Expositiones dilucide in Primum & Secundum Posteriorum Aristotelis: iampridem latinitati donatae: nunc primum vero in communem utilitatem studiorum in lucem edite, Cum Tertio ipsius Aristotelis quod diligenterissime reviso, ac ad veram lectiōnem Grecam nuper Recognito.

¶ Venetiis M. D. X X X I I I.

¶ Cautum Priuilegijs Summi Pontificis, ac Illustrissimi Senatus
Veneti, ne quis hęc Philoponi Commentaria in aliquo
sue ditionis loco imprimat, aut alibi imp̄sa Ven-
dere audeat, sub poenis ibidem contentis.

Reverendiss. D. Dno Jo. Ba. Casalio electo Bellu. Serenissimi ac potentiss. Regis Anglie apud Venetos Oratori. Marinus Bru. Catarc. S. P. B.

Pro Reuerende Regis in amicitiam tuam, pro tua que est in omnes litterarum studiosos bencvolentia, atque humanitate, sum recipi, dum quod me maxime facere oportere sentiebam cogitavi, quoniam modo gratia animi erga te mei indicium aliquod ac veluti specimen dare, que vi mibi optata contingerent, quod consilium facere non potuit ipsa occasio prestitit. Paucos enim post dies quin abe te discedens Patavium revertitur, Ioannis cognomento Philoponi in Aristotelis Posteriora Commentarii ab incerto auctore latinitate donati, sato quodam ac portis diuinis in manus nostras inciderunt. Hoc ego quasi deorum munere mihi contigisse ratus ut animum meum tui amantem ac studiosum aliqua in parte tibi aperirem. Veneratis domum tuam contendit. Ibi quum benigne abs te ut semper exceptus essem, ac sorte quadam tunc de Philosophic studiis a te pluribusque qui aderant doctis viris sermo haberetur, opportunam natus occasionem, hos tibi commentarios quaque in latinum versos minimeque tibi necessarios utpote qui grecas literas optime callebas, dedicare velle me dixi. Sperabam enim fore ut quod ego maxime cupiebam, neque tu humanitate summa praeeditus abnuebas, propriez impressi sub tuo nomine ederentur. hos ipsos nunc rogau meo Octavianus Scotus iuuenies in Philosophia et ipse summa cum laude versatus, et qui te semper et virtutes tuas ture coluit atque obseruauit, tibi gratum se factum putans, imprimendos curavit, qua in re tanta vobis est diligentia atque solertia, ut videlicet emendati atque omni labore purgati ederentur, ut maior quidem adhiberi non potuerit. Texum preterea Aristotelis quem communem appellant ap- positi, cum greco exemplari collatum, atque ita candidum ita ad grecam veritatem emendatum, punctisque distinctum atque exornatum, ut emendatius nunc produisse vel inuidi fateri possint. Commentarios igitur ipsos Præfut optimè iampridem quasi tuo patrocinio commendatos, qualcunq; munus sit, accipe, atque illis, aliisq; eruditorum laboribus (quod semper tuum fuit) fauere non desinito. De horum translatione commentarioz quaque anonyma sit, nihil mihi dicendum existimau, pro tuo enim excellenti iudicio, tibi ceteri que viri usq; lingue peritis quam casta sit (ut reuera est) iudicandum relinquetur, quod autem reliquum est tibi in primis ipsiisque gratulor. Commentarius futurum enim spero ut ipsi tuo præsidio tibi audacter in lucem producantur atque ab omnibus amentur, legantur, in manibus habeantur, tibi autem omnes pariter diuine philosophic studiosi plurimi debent, et quo magis tuo nomine debere se sentiant, eo vehementius de tuis ludiis ac virtutibus predicare perpetuo cogant. Vale meque ama. Venetus. 3° Kal. Augusti.

Liber Primus

Ioannis Grammatici, Philoponi, Andrei, Expositio Clarissima super Libros Posteriorum Aristoteles.

A
Ter. c. I.

Mnis doctrina, et omnis disciplina intellectua, ex preexistente fit cognitio. Manifestum est autem hoc speculatib; in omnib;. Mathematicæ enim iter scientias per hunc modum perficiuntur, et aliarum vnaqueque artium. Similiter autem et circa otones, que per sylllos, et que per inductionem, utrumque enim per prius nota faciat doctrinam, hec quidem accipiētes tamquam a scientibus: ille vero monstrates vle, per id quod manifestum est singulare. Siliter autem et rhetorici persuadent, aut enim per exempla, quod est inductionis: aut per enthymemata, quod quidem est syllogismus.

Come. p^m.

Intelber est uno logicæ tractatione: et alia logica sit prioritatem.

Iber Dic in quo de demonstratione primo est, finis est logicæ tractationis, cetera enim logicalia volumina, ob de demonstratione nobis tradidit Aris, doctrinæ, sive simpliciū in predicamentis. Propositionū in libro de interpretatione. Syllogismoz in priorib; resolutorys, ut ita per earum via, ad hanc tamquam finem pervenirem. Decet ergo admodum id fecit, quæ admodum, non impossibile est cythara pulsare simpliciter lydiā, aut doricā harmonias cognoscere, nec rursus picturæ simpliciter extremi (si accidet) rostrata pīcīs imaginē pingere, sic ipso est demonstratum cognoscere syllm, atque discamus simpliciter syllm.

CPost hęc, quām sylls simpliciter, per omnib; constitutis, nec si ne illis cognosci potest, subiit nobis liber de interpretatione, in quo de illis disserit. Rursus vero quoniam impole est ppōnes nos absque simplicib; vocibus ex quibus posti- tuuntur, et libraz de interpretatione, prius dedit in gō nos edocet simpliciū vocum et piātē et significationē.

DEt quām sylls plures sunt spēs ut in priorib; resolutorys per plura monstrauimus, sophisticus, dialecticus, et demonstratus.

Demonstratioz quidem in his nobis p̄bet. Dialecticus vero in topicis, ubi quo pacto ad utramque partem argumentemur tradit, ne decipiamur a nobiscū disputatib;. Edocet autem nos et sophisticus syllm in sophisticis elenchis, velut auxiliare pharmacū nobis exhibens ad eustādas (ut ipse dicit) sophisticas iportunitates. Quæ admodum et medici de venenis tractat, non ad vīsum, sed ad fugā. Nemo, nisi suspicatur (sicut multi reputantur), haberi syllaz sophisticos, apud phos rōnem, iudicium enim magis quam studentium est h̄s species syllaz, ut et excedens maius est excesso terra olus excedit, est et maius terra. Quinimum magis redargutione eiusdemodi decipialaz in illis nobis tradidit Aris. Unde nec inscriptum est volumen (de sophisticis elenchis) sed sophisticæ redargutiones. Apud phos, non demonstrati sylli rō habet, et non ex opinabilib; sive necessariis et per credibilib; ppōnibus constat. Quare et ipso est et suadere quod

Inscriptio libri dictionis.

Posteriorum

2

eiusmodi rōnū necessitatē sectat: neque non simili nos credere appetitibus decet personis, id enim mobilis ingenio est. Sed veritatē p̄equi cum demōnō, et si vniuersit nolint. Demōnōz igit̄ oīs logicæ facultatis finē esse palā factū est.

[Demōnōz autē phis opus fuit: velut istru- mēto ad philosophic partū p̄eplatiū, et practice direktionem: sicut n. faber amulz vīlū, lignū rectū a curvo di- scernit, edificator perpendiculare eglez ab inclina- to sic et phs fm p̄eplationem qdē verū a falso demon- strativa regula discernit, fm actionē autē bonus a malo.

Demōstratio igit̄ est scientialis syllus ab his rōnib; g- bus per se credit, et quas oīs cōsententur acceptus. Est autē prior ordine liber, sophisticis elenchis: nā qd topica sequi deberet, in illis mōstraūimus, probabilitib; enim exercitati facilius necāris applicabit. Qd̄ vero p̄cedat so- phisticos elenches hinc manifestū est. Inutilis est enim ad demōstrationē eiusmodi tractatus, et intercere his qd ad demōstrationē p̄tendunt voluminibus importunū. Et

maxime verēda est, priusq; verū noscās, in mēdaciū cō- uersatio cū latere nequear, actus mali habit. Et tertio si iuxta positione veritatis mēdaciū redarguitur, decet an- tea veritatē cognoscere, mox vero reliquaz est, factio illius habitu ad mēdaciū cōfutationez collatione huius ad illā p̄cedere.

[Sciēdum autē et hic Aris, p̄fuerūz suūz do- crinē morem sectari et ab ylorib; inchoare. Qd̄ enī ingi doctrina et oīs disciplina intellectua ex p̄existenti

fit cognitio, mox ita ad particularia descēdit, hoc est p̄ posituz. Qd̄ enim docere vult et qbus demōstratio fiat: h̄ ipm prius astruit, et ex qbusdam p̄cognitis fit demōstra- tio, et demū quām sunt illa: ut igit̄ ostendat ex p̄cognitis esse demōnōz, vniuersaliter ostēdit et oīm doctrinā, et oīs disciplina ex p̄existenti et p̄cognitis fieri.

Si vero hoc et est demōstratio doctrināq;dam et disciplina: et demōstra- tio igit̄ ex p̄existenti fit cognitio, hoc est ex cōibus sci- entiis. Impole enim erit aliter demōstrarare nisi prius et cōib; scientiis assumptis, ppōnes quādā quas oīs cōsu- teant, et enim in geometricis p̄templationibus impole est

astruē bīna latera trianguli reliquo maiora esse, non p̄cogni- to simpliciter triangulo, aut simpliciter angulo sic impole est no- scere demōnōz sine cognitione p̄existenti.

[Qd̄ doctrina et oīs disciplina scire decet duos et modos qbus omnis fit cognitione (ut inq; Plato) disciplina et inētio, aut enim ab altero discētes cognoscimus, aut ipse met inuenientes.

Dicit igit̄ hic Alexā, sed non bene per cognitionē intellexisse hic Aris intentionē, ut dicat. Qd̄ doctrina et oīs disciplina ex p̄existenti fit inētione, sed minime verum est, ipse enim in p̄cessu manifeste nobis tradit inuenienti rationē, et alioquin inētioni p̄existit qd̄stio, vñ inētū non est ex per se creditis, i. aut ex cōibus scientiis, aut ex his qd̄ sensu nolscitur. Prima, n. hōz, impōsio ex aliis non sumit fidem, de eis vero qd̄stio sit nulla: quare et oīs inētione ex p̄ existenti quadam et ipsa fit cognitione scire et disciplina.

Quid ḡ differt ab his illud? ex p̄existenti fit cognitione, et hoc ex p̄existenti fit disciplina vel inētione, utriq; n. ha- rum quippiā p̄nosce opz, simul autem et disciplina esse et co- gnitionē impole, siqdem et disciplina illa ex alia erit. Di- cit, n. oīs doctrina et omnis disciplina: et sic in inētū. Non ergo per cognitionē intelligenda est inētio, sed simpliciter intelligendū est ex p̄cognito qd̄iam ac p̄cepto: fm que cūq; modus p̄existens fuerit illius cognitionis, siue ex disci- plina, siue ex inētione, siue etiā ex per se creditis, et idem mōstrabilibus fuerit.

[Doctrina vero et disciplina subiecto id sit, sī habitu dif- ferunt, subito vero eadem sunt, sic et in doctrina et disciplina.

Io. Grā. sup. Post. A z

E

Demō ad qd̄ seruat.

Quid demō strato.

Ordo libri.

Vobis vera qd̄ mendacis scire ops.

Ab vīb; le- pit Aris, ut mos sit,

G

Lectio expō- nem Alex.

aut rōtio et

H

Doctrina e disciplina sub- jecto id sit, sī habitu dif- ferunt.

Liber primus

I Atius n.e pceptore in disciplini pcedens/doctrina dicit. Circa disciplini xo siue actus siue affectio qdam produceta dicit disciplina. Bi autem dixit ex pexistenti fit cognitio. Si eni ois doctrina et ois disciplina ex pexistenti fieri disciplina in infinitu abire ratio. Rursus eni illi disciplinę pexistente quereremus et huius alia in imensu; sic autem ois cognitione destrueret; nec possibl erit aliqd cognoscere. vt eni vnuz gppiam addiscamus infinita pdi scere opus erit. Infiniti xo nō est scia; qd est absurdum. bene igis dixit ex pexistibus cognitione. Mirifice xo adiecit verbū illud intellectua; vt distingueret praesentiam cognitione. x. g. hoc esse album sensus ipse docet qd nō antecellerit pognitio; eodem modo et hunc cēt. cratem. sensus. n. demonstrat ipsum ante agnoscere. Alioqz et intellectuā dixit nō demōstratiū ad magis vle ascēdē; vt oem comp̄phendat sylm. Et dialecticū et sophisticū et inductionē et rhetoricas p̄fusione, fit igis in prima figura syllus huiuscmodi. Demonstratio est intellectua et cognitione. Dis intellectua cognitione ex pexistenti fit cognitio. Demōstratio ex pexistenti fit cognitio. Intellectua autē dī cognitione; qm̄ dem̄at ac suppeditat nobis viam q̄ est ad demōstratiū cōpendia. Quū xo dixerit q̄ lois doctrina et ois disciplina ex pexistenti fit cognitio. pb̄t hoc ex alijs artibus et syllis; et ex inductione et ex rhetori- co argumēto qd cōstare ex enthymematis et exemplis; et ex alijs gdez artibus; qm̄ nouit futurus forte Lero et pno- scit. coriū qdem sectile; ferrū xo qd secerit; pno scens igis hoc arti se cōmittit; et qd restat; docet quonā pacto secare debeat. Medicus itidē pno scens corporis sectile; sectile; ferrū ad chirurgiā inducis; et sic in artibus est videre pognitione. In syllis xo necesse oino ppōnes pgnos- tisse et cōcessis sit vt receptas; mox cōpositione eap artis factio facia qd reliquū est; inducere h̄ne. Ex inductione etiā sic est fidem facere. si eni discere volero vi oī aial inferiorē moueat mandibulā. ita esse aio; ex quo et homo et bos et canis; cetera inferiore moueat mandibulā; no- veramus. n. tūc; qm̄ pexistet oīm particulariū cognitio; ex q̄ mox vle syllogizamus. Ex enthymematis rur sus est ita syllogizare. vt in rhetoricas. x. g. ille exornat. ḡ est adulter. Relinquunt autē bi vna ppōne. v. oī qui exornat adulter est. P̄cognoscit ḡ et hi criminosam ee exornatione. Dicitū ē autē enthymemata relicta et v̄o p̄p reseruata ppōne. i. in aio. In exēplo xo ita conspicua est pognition. x. g. Nō sunt opes Alschini dāde. nā p̄ystratus cū accepit et tyrānus factus est. Quapp̄ bene dictus est ab Ari. oēm doctrinā et oēm disciplinā ex pexistenti fieri cognitione. Mathematice. n. i. er scientias p̄ būc modū p̄ficiunt. i. per pognitionē regulanē vt diximus. Similr autē hoc et in alijs artib̄ est videre; et circa ratiōes. v. z. syllos. Nā et qui vlia ex particularib̄ astruī; vt qui particularia ex vlib̄ per syllos; fidem faciū ex pexistenti cognitione; et bi quidē accipietes tāqz a scientib̄. sc̄tētes accipit pro his qui nobiscuz disputant. Si nāqz volo astruere q̄ aia est im- mortalit. suscepisse prius opus erit ab eo qui nobiscum disputat; tanqz a p̄cognoscente; q̄ aia est per se mobilis; et qd̄ per se mobile et immortale. Si xo hoc non acceperit; alia via opus erit ab hoc astruēdū; vt q̄ per se mobile sit semp mobile. qua demōstrare aia immortalis. Silt autē et rhetorici persuadent. Id ic eque ac p̄fici sylli rhetori- mate elementoz Euclidis q̄rente super datam rectā ter- minataz triangulū eglaterū constituere. Datum est recta terminata. Qd xo q̄rit̄ triangulū equilaterus. Dignitas autē in psyllis quidez. Q̄ que ex centro circuli ad circū ferentia incidentes sunt equalis; et q̄ que eidem sunt eq̄. li: sibi inuicem

phi; v̄pote de veritate differentes: sua siua autem rhe- tores tāqz magis studiosi suadendi; q̄ pponēti vera.

Cupl̄r autem necessariū est p̄cognoscere; alia nāqz quia sunt; prius opinari nēesse est. alia xo quid est qd̄ dicit intelligere op̄z. que daz autē vtraqz; vt qm̄ omne qd̄ e aut af- firmare aut negare verum est; q̄ est: triangulū autem; quoniam hoc significat; sed vni- tatem vtraqz; et quid significat; et quia est. nō enim similiter horum vnuquodqz manife- stum est nobis.

CQuū dixerit oēm doctrinā et oēm disciplinā ex pexistenti fieri cognitione; idqz probauerit et ex alijs artib̄ et syllis et ex inductione et rhetoricas p̄fusione, fit igis in pri- ma figura syllus huiuscmodi. Demonstratio est intellectua et cognitione. Dis intellectua cognitione ex pexistenti fit cognitio. Intellectua autē dī cognitione; qm̄ dem̄at ac suppeditat nobis viam q̄ est ad demōstratiū cōpendia. Quū xo dixerit q̄ lois doctrina et ois disciplina ex pexistenti fit cognitio. pb̄t hoc ex alijs artibus et syllis; et ex inductione et ex rhetori- co argumēto qd cōstare ex enthymematis et exemplis; et ex alijs gdez artibus; qm̄ nouit futurus forte Lero et pno- scit. coriū qdem sectile; ferrū xo qd secerit; pno scens igis hoc arti se cōmittit; et qd restat; docet quonā pacto secare debeat. Medicus itidē pno scens corporis sectile; sectile; ferrū ad chirurgiā inducis; et sic in artibus est videre pognitione. In syllis xo necesse oino ppōnes pgnos- tisse et cōcessis sit vt receptas; mox cōpositione eap artis factio facia qd reliquū est; inducere h̄ne. Ex inductione etiā sic est fidem facere. si eni discere volero vi oī aial inferiorē moueat mandibulā. ita esse aio; ex quo et homo et bos et canis; cetera inferiore moueat mandibulā; no- veramus. n. tūc; qm̄ pexistet oīm particulariū cognitio; ex q̄ mox vle syllogizamus. Ex enthymematis rur sus est ita syllogizare. vt in rhetoricas. x. g. ille exornat. ḡ est adulter. Relinquunt autē bi vna ppōne. v. oī qui exornat adulter est. P̄cognoscit ḡ et hi criminosam ee exornatione. Dicitū ē autē enthymemata relicta et v̄o p̄p reseruata ppōne. i. in aio. In exēplo xo ita conspicua est pognition. x. g. Nō sunt opes Alschini dāde. nā p̄ystratus cū accepit et tyrānus factus est. Quapp̄ bene dictus est ab Ari. oēm doctrinā et oēm disciplinā ex pexistenti fieri cognitione. Mathematice. n. i. er scientias p̄ būc modū p̄ficiunt. i. per pognitionē regulanē vt diximus. Similr autē hoc et in alijs artib̄ est videre; et circa ratiōes. v. z. syllos. Nā et qui vlia ex particularib̄ astruī; vt qui particularia ex vlib̄ per syllos; fidem faciū ex pexistenti cognitione; et bi quidē accipietes tāqz a scientib̄. sc̄tētes accipit pro his qui nobiscuz disputant. Si nāqz volo astruere q̄ aia est im- mortalit. suscepisse prius opus erit ab eo qui nobiscum disputat; tanqz a p̄cognoscente; q̄ aia est per se mobilis; et qd̄ per se mobile et immortale. Si xo hoc non acceperit; alia via opus erit ab hoc astruēdū; vt q̄ per se mobile sit semp mobile. qua demōstrare aia immortalis. Silt autē et rhetorici persuadent. Id ic eque ac p̄fici sylli rhetori- mate elementoz Euclidis q̄rente super datam rectā ter- minataz triangulū eglaterū constituere. Datum est recta terminata. Qd xo q̄rit̄ triangulū equilaterus. Dignitas autē in psyllis quidez. Q̄ que ex centro circuli ad circū ferentia incidentes sunt equalis; et q̄ que eidem sunt eq̄.

CRurū si dixerit; cuiusvis triangu- li bina late- ra reliquo ee- maiora. Datū cepi triangu- lum; si tamen acceptero qua- drangulus; a/ b/c/d; et deduc- ro diametrū b/c; quaz bis- triā secuerit in signo; et eie- c

Ctero ab agulis; a/ z/d; ad je/binas rectas; a/e; z/d; c. Quero an triagulus est; a/c/d; p̄ quidē nūc fit q̄litū. Si enim monstrauero; a/e; z/d; e; sic rectam vnam, manifestū erit triangulum esse; a/c/d. Scire tamen expedit quēdā ee data; que nūc sunt quēdā; vt si dico datam magnitu- dinem mouere; nūc erit quēdā magnitudo. Et rur- sus si dico sphēram nūc quēdā facio; semper enim data est. Cirkulus quinetaz ipse semper datus est in pla- ni; in solidis tamen reperimus quēdā; vt in hoc theo- remate si sphēra in plano secetur secio cirkulus ē; nemo ligatur quēdā; an hoc sit sphēra; an hoc sit cirkulus in pla- no; an hoc sit magnitudo; b̄c enim sensu comprehensa sunt. Ea igit̄ in quibus est demonstratio b̄c sunt; et in his et per b̄c omnis demonstratio perficitur. **C**Modi inquit quibus p̄cognoscitur duo sunt; et quid est; vel quid significat; et vi sit. Et dixit in dato quidē opus est p̄cognoscere; et vi sit; et quid significat; vel gd est; vt si data sue- rit recta terminata; p̄cognisse oportet; et vi terminata sit recta; et quid significat nomen. In eo xo quod queritur; hoc est in equilatero triangulo quid significat solum; nō enim tunc p̄cognisse oportet vt si; non eni quereretur. In dignitatibus profecto; vt in hac eidem equalia; ini- cem sunt equalia; vt reliquis solū; vt sit p̄cognisse opus est. Si quis xo ita dubitet; quid igis nūz oportet nos au-

Tria sunt à
an oēm de-
mōstrare
cōpice opus est
Datum; qd̄ qd̄
Dignitas

Posteriorum

3

tem scire quid significentur afferimus maxime quidem pro comperto id affuisse. Impossibile enī est quicqz sci- re vt scit; nēciencez quid significet hircoceruum nāqz esse; nequit scire; q̄ ignorat quid significet; non coniungit igit̄ scientem; vt sit; quicqz ignorare gd significet. Pre- terea quid significet; non in totis p̄positionibus accipe; sed in solis terminis; et ob id in dato et quēdā; quoniam termina sunt ab eo; vt que basis; quid p̄gruens; gd eqūi- tāqz cōmuni vlu nota b̄c; eadem xo in scien- tias et artib̄ discurrens inuenies. Vbi gratia; in medicina; datum quidē est; si acciderit forte; hominem febre teneri. Qd queritur autem; quānam febris species; vel que p̄gressa est causa; quodue decubitus p̄ncipium. Dignitas au- tem contraria contrarys curari. Non autem quemadmo- dum scientie p̄cassumptas cōmpter habent dignita- tes vel definitiones; per quas demonstrationes sunt; ita et in artibus fieri potest; vt physiologia aut medicina. In definitē enim cum sint; hoc facere nequeunt. Scire ta- men expedit; nō nunqz datum; quēdā; fuit; et quēdā; datum; vt in primo quidē theoremate datum est; recta; eadem xo nūc data; sit quēdā; in 1.4. dicente. Si ad rectam quāpiam et signum in ea binē recte non ad easdē partes facientes; consequētes angulos duobus rectis eq̄les fecerint; in rectum sibi inuicem erunt; recte. Si enim mōstrauero rectas iuicē; in rectū ee; oīfūz; tūcerit; et rectā vna ee. Sigdē recta linea ea ē/q̄; ex q̄; sua interiaceat p̄- cta. q̄circa da- tu; factum est; q̄litū. **C**Rurū si dixerit; cuiusvis triangu- li bina late- ra reliquo ee- maiora. Datū cepi triangu- lum; si tamen acceptero qua- drangulus; a/ b/c/d; et deduc- ro diametrū b/c; quaz bis- triā secuerit in signo; et eie- c

Ctero ab agulis; a/ z/d; ad je/binas rectas; a/e; z/d; c. Quero an triagulus est; a/c/d; p̄ quidē nūc fit q̄litū. Si enim monstrauero; a/e; z/d; e; sic rectam vnam, manifestū erit triangulum esse; a/c/d. Scire tamen expedit quēdā ee data; que nūc sunt quēdā; vt si dico datam magnitu- dinem mouere; nūc erit quidē magnitudo. Et rur- sus si dico sphēram nūc quēdā facio; semper enim data est. Cirkulus quinetaz ipse semper datus est in pla- ni; in solidis tamen reperimus quēdā; vt in hoc theo- remate si sphēra in plano secetur secio cirkulus ē; nemo ligatur quēdā; an hoc sit sphēra; an hoc sit cirkulus in pla- no; an hoc sit magnitudo; b̄c enim sensu comprehensa sunt. Ea igit̄ in quibus est demonstratio b̄c sunt; et in his et per b̄c omnis demonstratio perficitur. **C**Modi inquit quibus p̄cognoscitur duo sunt; et quid est; vel quid significat; et vi sit. Et dixit in dato quidē opus est p̄cognoscere; et vi sit; et quid significat; vel gd est; vt si data sue- rit recta terminata; p̄cognisse oportet; et vi terminata sit recta; et quid significat nomen. In eo xo quod queritur; hoc est in equilatero triangulo quid significat solum; nō enim tunc p̄cognisse oportet vt si; non eni quereretur. In dignitatibus profecto; vt in hac eidem equalia; ini- cem sunt equalia; vt reliquis solū; vt sit p̄cognisse opus est. Si quis xo ita dubitet; quid igis nūz oportet nos au-

E

Dignates et modo subiecti unt scien- tias diversas.

G

H

I

J

K

L

M

N

O

P

Q

R

S

T

U

V

W

X

Y

Z

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

K

L

M

N

O

P

Q

R

S

T

U

V

W

X

Y

Z

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

K

L

M

N

O

P

Q

R

S

T

U

V

W

X

Y

Z

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

K

L

M

N

O

P

Q

R

S

T

U

V

W

X

Y

Z

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

K

L

M

N

O

P

Q

R

S

T

U

V

W

X

Y

Z

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

K

L

M

N

O

P

Q

R

S

T

U

V

W

X

Y

Z

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

K

L

M

N

O

P

Q

R

S

T

U

V

W

X

Y

Z

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

K

L

M

N

O

P

Q

R

S

T

U

V

W

X

Y

Z

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

K

L

M

N

O

P

Q

R

S

T

U

V

W

X

Y

Z

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

K

L

M

N

O

P

Q

R

S

T

U

V

W

X

Y

Z

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

K

L

M

N

O

P

Q

R

S

T

U

V

W

X

Y

Z

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

K

L

M

N

O

P

Q

R

S

T

U

V

W

X

Y

Z

A

B

C

D

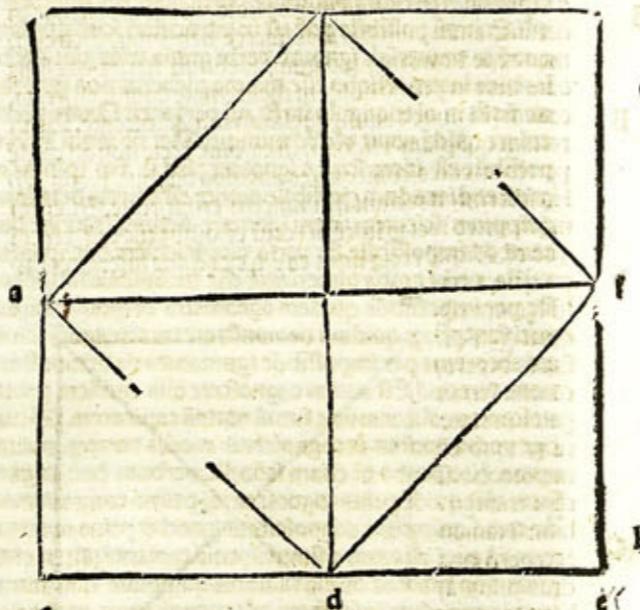
E

F

G</

Liber primus

I
Xo q̄ disputet de iuētiōe / itēdit de cognitiōe docere, tāq̄
de magis v̄l y in pcessu mōstrabimus. Lognoscēdī igit̄
modi duo sunt. v̄nus/q̄ in p̄cognitū gppiā rursus icidi-
mus / obliuioē nō intercedēte yeluti si p̄moy s̄luz quēpiā/
mox eiusdē memorīa tenētes, iterū videamus cognoscē-
re h̄c nos dicimus. At si obliuio itercesserit, b̄stes mox
eiusdē iterato notitiā, nō ampli⁹ cognoscere dicimur sed
recordari. Et v̄nus qdem hic modus est ac p̄mis. Scđs
aut̄, vt cū b̄stes v̄lis sciam / in particulaře gppiā icideri-
mus: qđ p̄nus nō vidimus / mox id v̄li / cui⁹ notitiā b̄hemus
isseruerim⁹. X. g. sigs viderit magnetē lapidē ferrū trabē,
sigdē atea nō p̄nouerit, oēs b̄hūscemodi lapidē ferrū tra-
bē, nō dī cogiscē qđ lapis magnetis sit ei⁹ potētē lapis. Scđ
p̄mū dicit, si copiā docent̄ b̄z. qđ ois magnetes lapis tra-
bit ferrū, mox eo cognito / nactus p̄ticulaře lapidē statiz
cognoscit ip̄z eē, ḡ sub ylem illā sp̄z reducit. Scđo igr̄
e duob⁹ his cognoscēdī modis, ingi Arī¹⁰ iuētionē fieri.
qđ s̄ in p̄ticularia qđā theorematā nō antea nobis p̄cō-
gnita p̄m iciderimus / e ḡbusdā v̄liorib⁹ p̄cognitisqz, noti-
tiā eoz tenētes. X. g. si in triāgulo eq̄ .
trure / a/b/c/a/ x̄tice ad basiš pp̄dīcū
larē duxerimus / a/d / vt t bifariaz ba

L triāgulus triangulo & reliquos angulos reliquis angulis
vtrūqz vtrīqz sub qbus cqua latera subiectūnt. Et hēm⁹
in pposito cū triāgulus/a/b/c sit isocheles anguluz/a/b/c/
angulo/a/c/b/ equalē, & bina latera binis cqlia ipm.vz.
a/b/ipsi/a/c/z ipsuz/b/d/ipsi/d/c/priora, ga isochelis late
ra, posterioria ga sectiones basis, a ppēdiculari/a/d.)ma
nifestū est igit⁹ & totū triāgulū/a/b/d/totū triangulo/a/d/c/
equalē eē, & reliquos angulos religs angulis, B est/a/d/b/
ipsi/a/d/c. Dicimus igit⁹ nos & q̄sluisse & inestigasse B theo
rema, p̄suppositis qbusdā alij s theorematijs, qb⁹ B inse
rētes eius notitiā habemus, & sic in oib⁹ vt xba ztrabz.
M Scire m̄ expedit q̄ cū dicim⁹ ex p̄cognitj yniuersali
bus quibusdā cognitionē fieri, non eodem mō dicithus
yloribus, quo genus ylius specie asserimus, sed simpli
citer ex alij quibusdā theorematijs ylibus. Et hac de cā
dicimus cognitionem ipsa inuentioneyliorem quia inue
tio fit altero cognoscendi modo, in serētibus, vz, nobis ea
quę queruntur his quę pro compertis habentur. At co
gnitio in pluribus spectari potest, ga autem in priori mo
do. Nec xbo idē cē dicimus cognitionem & inuentio
nem, sed eodem modo fieri inuentionez, quo fit altera co
gnitionis species. Doc tamē interest, q̄ cognitione sine in
quisitione & ignorantia non p̄cipia, manifestū inserit yni
uersali, inuentio xbo p̄cedente ignorantia & cum inqui
sitione fit. Mōstrātu igitur est omnem notitiā itel
lectuam, sive per doctrinam & disciplinam, sive per ing
sionem & inuentionem ex quibusdā p̄cognitis ad nos
accedere. Hinc soluitur dubitatio quę habeat in Mēno
ne, ibi enim cum obtulisset Socrates theorema quoddā
discutiendum, iussisseqz virtutem diffiniri nec posuisset
Mēnon, asserunt Socrates omnino se queritando inuē
tuos, in quo verbo besitans Mēnon tāqz in totuz nibil
esset inuenire sic ait. Qnod queritur nēcum est, aut p̄c
nouisse, aut non, si non, neqz igitur si in ipsum inciderū

Posteriorum

bina latera reliq' maiora b̄et hostis. Id ē ḡ t̄ nostis t̄ non
ḡ e absurdū. Das l̄ḡ dubōes qdā nō bñ soluētes dicit. Dēz (quē triāgulū eē nouerit) scire le bina h̄ere latera re-
liquo maiora t̄ in silibus eodē mō i quos iuebit Aristó.
vt male conatos diluere eoz ābiguitates. nusq̄.n. i heo
rematis adiectionē hāc aslūmim⁹, quē tu nouēs eē triāgu-
lū vel quē noris eē q̄dratū, s̄ vlr de oī triāgulo vel de oī
q̄drato, q̄b⁹ i crepitū. Ipse verā ex iā dictis ponit solonē
nil. s̄ mirū eē idē fm aliud scire, fm aliud ignorare. Ab,
sc̄sū nāq̄ triāgulū in vli nouimue, bina latera reliquo
maiora h̄ere, illū ipsuz t̄ particularē nō adhuc nouimus
sic aut̄, t̄ oēz boiem in vli noscimus, p̄ticularēs vō quos
oculis nō vidimus ignoramus. Et rursus cognito in vli
mulā nullā parere, mox mulā vidētes p̄minēte vtero, de-
cipimur, t̄ peritura putamus, particularē nō inferentes
vli. Et iterū possibile qdē est in particulari scire appiam
quod in vniuersali ignorat̄ verbī gratia triāguli illoche
lis bina latera reliquo esse maiora plebeius non ignorat;
an vō ēt in oī triāgulo ita sit, nō perspexit. Quare parti-
culare quidē nouit vle vō minime. Nec vō tantū fz hoc
possibile est idem scire, t̄ ignorare, sed ēt fm ipsum co-
gnoscendi modum, possibile namq̄ est directa demōfone
quippam scientem, idem ignorare demonstratione du-
cente ad impossibile. Et versa vice scientem bac ignorare
illa, verbī gratia dimicentē esse incōmensurabilē co-
ste, per impossibile quidem ageometra demonstratiū, co-
nati sunt phoz quidam demonstrare directe, tanq̄ scien-
tes theorema per impossibile ignorantes vō demonstra-
tionē directa. Est autem cognoscere alia quidem prius
noscēntem, aliorū vō t̄ simul notitiā copientem. Bina
h̄ec verba duobus ēt cognoscendi modis viruzq̄ viruz
apare licet, ambo t̄ etiam sc̄o, sic, verbum hoc cognoscere
alia quidem prius cognoscētē. Primo congruit mo-
do, quo, s̄ quippam cognoscimus, quod ēt prius nouera-
mus, id aut̄, Laliorū t̄ simul notitiā capientē jaſteri con-
gruit, quo simul ac obuiā sit nobis quippam non antea
cognitum, ipsum inferentes vli cognoscimus, ambo vō
sc̄o sic. Est aut̄ cognoscere alia quidem prius cognoscētē.
hoc est vniuersalit̄. Aliorū vō simul notitiā copientem
hoc est particularium, quē primo occurru cognoscere di-
cimur, incerta nobis p̄cognitis vniuersalibus exempla
vō, vt ad fm modum allata sunt. Hunc vō qui in semicir-
culo est, triāgulū esse, simul inducens cognouit, per in-
ducēntē, occurrentēz fm sensuz, intellexit. Nam t̄ par-
ticularium cognitio, inductio dicitur, t̄ particularia per
sensum cognoscimus loco autem verbī buiūs (in manu)
dixit in semicirculo obscuritati studens ynde latentem
sub manu triāgulū, quatenus quidem triāgulū per
vniuersale cognouit, quatenus vō huiuscemodi triāgulū
per inductionē, nullis ex presuppositis. Talis nāq̄
est oī sensitua notitia, neq̄ vō banc dicimus cognitio-
nē, sed simpliciter notitiā. Tres t̄ angulos duobus re-
ctis equales habere, vel sine inductionē nouit, ob pre-
existēntem in se vniuersalit̄ rationem, q̄.s. oī triāgulū
tres habeat angulos equales duobus rectis yna iugur t̄
triāgulū eē, t̄ angulos habere nouit, duobus rectis equa-
les. Quorundam enīz hoc modo disciplina est, t̄ non p̄
medium vltimuz cognoscitur. Occurrunt obiectioni, quo-
niam quēdam discimus, alij ea nō inferentes, sed simul
cum ipso occurru, primā eorum notitiā recipientes, ve-
luti q̄ figura h̄ec sit triāgulus aut illā circulus ad q̄ vis
aliud. Quē quidem cognoscere dicimur, prius t̄ discen-
tes verū omnia h̄ec particularia sunt, quod ēt ipse decla-
rans ait. Quēcunq̄ iam singularia esse contingit, nec de
subiecto quopiam dicuntur. Quām t̄ inspectum triā-
gulū duobus rectis equales angulos habere syllogi-
ca
uerimus, per medium quoddā cognoscere hoc dicimur,
dum inserimus ipsum vli v̄z q̄ oīs triāgulus tres habet
angulos equales duobus rectis, sensitua vō notitiā, disci-
plinā appellavit eiusq̄ gratia in principio dicens, (omni-
nis doctrina, t̄ oīs disciplina) subiecit, (intellectiva) ac si
ēt disciplina quēdā sensitua esset. In inductionib. n. nō
vli sed sola particularia cognoscimus. Ante inductionem
vō, aut syllī acceptiōem quodāmodo fore dicens
dum est scire, quodāmodo aut̄ non. I. i. priusq̄ sensibus of-
feratur absconsus triāgulus, secum quid scire ipsum di-
cimur. Quatenus oēm triāgulū nouimus, quos habe-
re tres angulos duobus rectis hac enim cognitione nouis-
mus t̄ viriente, triāgulū absconditus, fm quid aut̄ igno-
rare quatenus oīo nescimus an triāgulus sit id q̄ tegit
ignorantes. n. an triāgulus sit manifestū est, q̄ nec an bē-
nis rectis quos h̄eat angulos, nouimus. Sic iugur co-
gnoscēs, qm̄ oīs triāgulus tres habet angulos equales
duobus rectis, p̄scivit in vli, qm̄ autem triāgulus est, qd̄
manu occulitur ignoravit, ideo neq̄ si duobus rectis eq̄
les habet angulos sciuit. Si aut̄ non, quē in Menone ē,
ābiguitas contingit. Si aut̄ non hoc verum dicit qd̄
diximus. Qm̄ contingit idē noscēt̄ t̄ ignorare. Nosce q̄
dē in vli ignorare aut̄ in particulari, locū hēbit, q̄ i Me-
none est ābiguitas, quā iā diximus, nungd nosti oēz dua-
litatē qm̄ par est, an nō, z̄. Quū dixerit qm̄ nō sic solue-
mus difficultatē, quēadmodū qdā male conati sit solue-
re ipsuz, p̄io exponit apparentē illoz solutionē, deinde
suā q̄ sic se hēt̄, fz nihil opinor, phibet, qd̄ dicit q̄s, si vt
scire, sit aut̄ vt ignorare. Vincipse verā ābiguitatē solu-
tionē p̄ōt̄. Qm̄ nihil est q̄ phibet, fm qd̄ qdē ignorare
fm qd̄ aut̄ scire. Scire quidem verbī gratia fm vle igno-
rare aut̄ fz particolare aut̄ versa vice, scire demōfone per
ā impossibile ignorare aut̄ directa, aut̄ versa vice interdūz
est, vt sit, ignorare, interdūz aut̄ qd̄ est. Amplius aut̄ v̄ di-
scens Astronomiā, nouit qm̄ astra sunt. Qm̄ aut̄ sic sunt
aut̄ sic ignorat, posterius. n. dicit qm̄ talis trinus aspect⁹
v̄ signat. Scia aut̄, t̄ scire a demōstratiōe d̄nt̄, scia. n.
est ipsa dispositio innata nobis de rebus. Demonstrationis
aut̄ via per quā barum sit noticia, amplius aut̄ v̄ inuen-
salius est nomen scientiē q̄ demonstrationis. Non enim
sigs scire d̄ t̄ demonstrare p̄ōt̄. Aristotiles iugit tāq̄ not⁹
esset verbum (scire) pro Demoſtrare accepit. In conve-
niens enim si quod non nouit quodammodo discit, sed
si eodem modo, vt in quantum discit, t̄ similiter. Negat
gatiua particula verbo, inconveniens coordinanda est,
vt sit quod dicitur tale. Non est inconveniens si quod
quis profitetur cognoscere quodammodo fm vniuersa-
le, dicit ulūd alio modo, videlicet fm particolare igno-
rans, aut̄ contrario modo si enim dicit fm particolare,
contingit hoc ipsum, per vniuersale scire q̄ dicit. Simpli-
citer autem si fm vniuersale dicit aliquid, non incon-
veniens est hoc ipsum fm particolare scire q̄ dicit. Et si
actu ignorat, non inconveniens est in potentia scire. Sci-
re quidem idem fm idem, t̄ non scire, impossibile est.
Et s̄ filr, h̄ est fm moduz disciplie, si enīz dicit directe, cō-
tingit prescire per impossibile, est si per ipole filr.
Scire aut̄ opinamur vntūq̄s simpliciter, t̄nō
sophistico mō qd̄ ē fz accūns, cū cām arbitra-
mū cognoscere pp quā res est, t̄ qm̄ illi⁹ cā
est, t̄ nō p̄tigere fz alī se b̄re. Manifestū iugit
q̄ fz alīq̄, scire scit. Et. n. nō scientes, t̄ sci-
entes, bi qdē putant ipsuz sic se b̄re. Scientes
autem t̄ habent. quare cuius simpliciter est
scientia hoc impossibile est gliter se habere.

E

F

1

1

π

60 *Ter. cō.s.*

Liber primus

I Si quidem igitur et alius est sciendi modus posterius dicemus. Bicimus autem et per demonstrationes cognoscere, demonstratio nem autem dico syllogismum scientiale, scientiam autem dico sum quem in habendo ipsum scimus. Si ergo est scire ut possumus, necesse est demonstratiuam scientiam exveris esse, et primis, et immediatis, et notioribus, et prioribus, et causis conclusionis; sic enim erunt, et propria principia eius quod demonstratur. Syllogismus quidem enim erit et sine his, demonstratio autem non erit, non enim faciet scientiam. vera quidem igitur oportet esse, quoniam non est scire quod non est: ut quoniam diameter sit symmetra. Ex primis autem indemonstrabilibus: eo quod non scierit non habens demponere ipsorum.

Lom. 4^m. C^onobus modis existētibus, per quos cognoscimus alii
Lōtinuū. quid aut doctrine et discipline, aut inquisitionis et inuenitio

Liquid autem doctrina est et quae perit, aut inquisitionis et demonstrationis, cum demonstrauit quoniam in ynoquoq; ex pre cognitis quibusdam notitia nobis aduenit. Dixeritq; que nam sunt que precognosci debent. Quoniam simpliciter in qualibet scientia sunt cōmunes dignitates, verbi gratia. Quod de omni aut affirmare, seu negare verum est. Quemadmodū in particularibus scientiis sunt propriæ cuiuslibet scientiæ. Et quoniam in ynaquaq; demonstratiōne precognoscere oportet, ultra dignitates, et datum, et quesitum nunc postremo de demonstratione vult tractare, et dicere quidnam est demonstratio. Et q; ex cōpositionib; demonstratiōnis fit syllogismus. Pro demonstratione autem, scientiam et scire accipit, (vulgo enim notiora demonstratione hec sunt,) scire iugur aliquid ynusquisq; opinatur, demonstrare autem quidnam est, vulgus hominum non nouit. Differt autem scientia et scire a demonstratione. Quoniam scientia quidem ipsa est dispositio que aggeneratur nobis de rebus. Demonstratio autem via per quam barum sit notitia. Alioquin yniuersalior est scientia demonstratione, si enim est demonstratio omnino est et scientia. Non autem si est scientia omnino est demonstratio. Cōmunes enim notiones, scientiæ quidem sunt, demonstratio autem nequaq;. Indemonstrabiles enim scientiæ sunt cōdes notiones. Dicitur autem specialius scientia que in idem cum demonstratione currit, de qua nunc querit, sic a genere scientiæ, ad speciale scientiæ que est demonstratio progressus est. Et aliter, Ad id quod manifestius est transumptione fecit ex demonstratione, in equivalentem scientiam que admodum dictū enarrantes demonstrabimus, ut igitur dicamus quid nam est demonstratio, prius quid nam sit scientia tradit. Et dicit, Quoniam tunc dicimur scire rez sic le bêre, quando et causam ipsius, per quam sic est, cognoscimus et quoniam non cōtingit hoc aliter se habere. verbigratia, quod lunaris quidez eclipsis fit, pp terra, ob turdez solaris aut, propter lunc cursum inferiorem. Et dicimur hoc scire, quoniam persuasi sumus, q; predicti in cursus, horum sint cause, et non cōtingit aliter se habere. Quoniam autem hoc est scia, probat ex comuni omnium de ipsa opinione. Simpliciter autem hoc loco, pro proprie. Non sophistico autem modo dicens, distinxit sophisti cum modum contra scientiam proprie. Sunt enim ali Sylli inter sophisticos, et scientificos, vera quidēt et p.

babilibus nō aut demonstratio mō neq; sophistico, vt q; sic dicunt. Alijs est ornatius: igif est adulter, Alijs no-
ciu vagat: igif est sur. Mulier lac hz, pepit ergo. Dic. n.
suasibilia & conjecture, non omnino cause sunt conclusio-
nis, contingit namq; ornatum esse aliquę, qui non sit me-
chus, & noctu vagantez, qui non sit sur, & lac habere quā
piam, & non peperisse. Sed quoniā sophistę decipientes
quę in sunt accidentibus, etiam subiectis dicunt in esse, &
versa vice quę subiectis, inesse ēt accidentibus. verbi gra-
tia, albū illud cygnus est. Cygnus aut animal est, album
igitur animal est, album aut̄ color est, color ergo aīal est.
Quod inest subiecto, (inest enim cigno animal) accidenti-
ti dicunt inesse subiectū, & versa vice sic. Color, meretri-
cius est albus, album est color, color meretricius igif est
color. Quod accidenti inest, ēt subiecto dicunt inesse. Et
rursus, ips est in motu, motus aut̄ in eo q; mouetur, tēpus
igitur in eo q; mouetur, q; accidenti in est ēt subiecto di-
cunt inesse. Motus, n̄ est in eo qd mouet, motus aut̄ me-
sura est ips, qm̄ multa nece est esse ips, nunc at ynuz tē-
pus totius motus mensurabilis existens idē est. Sophi-
stici igitur syllogismi ad accidentibus vt dictū est, paralo-
gismos faciunt. Non tñ si quis syllogismus ab accidenti-
bus aliquid asserit, iam sophisticus est. Si enim dixeris
mulier lac habet, ergo peperit. Aut hic est sumus ergo &
ignis, ab accidentibus quidē est syllogismus, non tñ est so-
phisticus. Quoniā ergo quēadmodum diximus ex acci-
dentiis sophistici syllogismi cōstant, aliq; non ex his q̄
per se in sunt rebus asserunt, sed ex his quę per accidētis cō-
tingit nāq; mechū ornari, & furem noctu vagari, non tñ
omnino ornatū, aut nocturna vagatio predictorum cau-
se sunt. Hoc igitur modo omnes a demonstratio syllogis-
mo, sophisticos appellavit. Et enim nō scientes & scien-
tes, hi quidem putant ipsū syllogismi se habere, & que sequunt.
Verbi gratia, putant quidaq; qñ ob hoc dictū sunt popu-
li, propterea q; Deucalionem iusterit Juppiter post dilu-
vium, vt fierent boes, retro lapides iacere, & iactos bois
factos esse. Et dicunt scire hoc sic se habere, propterea q;
hanc causam puerā noīationis populorū, & dicunt non
contingere aliter hoc se habere. Similiter & qui putant
terrā stare, ob celerem celi circumvolutionē, scire putat
quoniā causam hanc opinantur esse, neq; aliter terrā sta-
re arbitran, si est igitur hoc scire manifestū, quoniā de-
monstratio est syllogismus faciens scire. Si quidē demō-
stratio scia quedā est, vt iam diximus, q; syllogismū, aut
syllogismus cuius p̄clusio ex veris p̄positionibus & imē-
diatis, & notioribus & causis p̄clusionis, scientiam quan-
dam ingenerat nobis & scire. Qñ autem oīis syllogismus
est ex propositionibus, que nā oportet inesse p̄positioni-
bus demonstratiūi syllogismi ipse enumerat. Siquidē
igif & aliis est sciendi modus, posterius dicemus. Qñ
nunc loqui de scia q̄ sit p̄ demōstratiū, est aut & alia species
scie, que nō est demōstrativa, sed per se credita, & sine syllis
vt scia dignitatis, hec nāq; haud p̄ demōstratiū nobis adest
(z p̄ se credita est, de qua paulopost dicer) ob hoc nū te-
staq; qñ de alia scientiū spē posterius dicemus. De scientiā
autem demōstrationis nūc logmū, bene igif dicebam?
qñ non de generica & vī scientiā sermonē facit, sed de ea
que specialius vī, & equivalēt demōstratiū. Dicimus aut̄ & p̄
demōstratiū cognoscere. Dicēs qñ de alio modo posteri
dicemus intulit, dicimus autē & per demōstratiū cognoscere,
re p̄ scire, cognoscere trāsumēs. Rursus cognoscere, in
id qd est scire realissimē, infert. Demōstrationē autē dū-
co syllīm scientiālē, scialem autē fm quez, in habēdo ips
scimus. Nō igitur sciā in idē ducit cū demōstratiū. Dicēs
enī quidā est scia, dicit & de demōstratiū: qñ est syllīm scie-
ntiālē, quod equale est scientiē per syllīm factę. Quid n.

N

A

A

B

10

1

1

1

1

10

1

1

10

1

1

10

10

1

putamus sciām esse dixit; qm̄ quādō cām ppter quāz nō
est cognoscimus; qm̄ illius est causa; r nō contingit alio
habere. Quādō igit̄ talem notitiā per syll̄ capiamus;
le gd dem̄fōnez esse dicimus; q̄re adequat talis sciē
dem̄fōni. Qui si exactius'gs cōtēpleteur. Scia qd̄ est; i
finis dem̄fōnis r habitus ex ip̄a scia gñat̄ in aia. Dem̄
stratio aut̄ est sub syllogistica scia; r via q̄c sic sit. Quā
igit̄ sit dem̄fōtiō/dictū est. Q̄c aut̄ syll̄ demonstratiō
in eē oportet/enumera. Necesse est dem̄fōtiō scia
ex veris esse; r prioris r imediatis. Dicens dem̄fō
esse ex veris r p̄mis r imediatis. Docet qd̄ est ex veris
p̄mis/r imediatis. Sieri enī p̄t syll̄ esse vēx nō
ex veris. N. g. bō est lapis/lapis est aial. bō igit̄ est aia
vera enī est p̄clo r forma syllogistica videt̄; nō tñ ex vē
ris est p̄pōnibus ac dem̄fōtiō syll̄ ex veris nec
est eē p̄pōnibus. L. r p̄mis r imediatis. Pulchre verbū
p̄mis adicet̄ imediatis. Si enī capia. qm̄ anima est in
mortalis; r hinc qd̄ aliud syllogiz̄. N. g. qd̄ aic̄ sint ap̄
inferos; ex p̄mis qd̄em syllogiz̄ auero/nō tñ ex imediatis.
Neqz enī pro cōperto est aiam esse imortalez; sed idiḡ
r hoc dem̄fōtiō. Opus est igit̄ dem̄fōnez huīus; aut
imediatis eē aut ex indem̄fōstabilib⁹; r hoc in ifinitu⁹.
Quare necesse est hoc pacto/syllogism⁹/scientiālē ex p̄
mis r imediatis eē p̄pōnibus; hoc est indem̄fōstabilis
r per se creditis. Qm̄ enī ois dem̄fōtiō siue syll̄us p̄
quodā medios terminos perficī; ob hoc imediatas
opozere dixit p̄pōnes; que ad dem̄fōtiō syll̄ as-
munt̄. hoc est nō idigere medio termino; per q̄ē dem̄
fōtiō in eē subio pdicatu⁹; nō aut̄ vt sit. C. Socrasse au-
sieri p̄t; vt sic dictū sit ex p̄mis r imediatis; pp̄terea eis
sunt qd̄am imediatā; non aut̄ prima; r que non pceda
que dem̄fōstrant̄. sed ultima r particularia. N. g. vt qd̄
lor iste meretricius albus est; aut qm̄ hic ē Socrates; vt
rum bō imediatōrū nequaqz est v̄sus in dem̄fōstrādo,
primoz r cōiūm notionuz; que vt priora nā; r vt cause
que dem̄fōstrant̄; vt posteriora r vt causata sequunt̄.
L. r notiorib⁹. Op̄z enī nō soluz imediatā esse r pri-
que assumūtur ad dem̄fōstrationē sed r nota. Lōtingit.
quodā ex cōibus dignitatibus; per quas sūt sc̄i/multis
nō esse notas. N. g. qd̄ que eidē iunt̄ equalia; r inter se sūt
equalia; ex per se creditis est. qd̄ tamē multi nō facile
uerūt. Op̄z igit̄ nota constituere. Et priorib⁹ r ca-
sis h̄nt̄. Laus h̄nis pro p̄pinquis causis; r nō remo-
tis. Insert enī qm̄ sic p̄pria erunt principia eius qd̄ demo-
stratur. Qm̄ enī ex priorib⁹ necesse est dem̄fōtiō
esse/manifestuz est. Si enī ad dem̄fōnez assumūtur
necesse priora ipsa assumere; sed op̄z priora b̄c; etiā ca-
sus esse cōclusionis. Lōtingit nāqz priora assumere; nō
aut̄ causas. vt si quis velit dem̄fōstrare; qm̄ anima est in
mortalis; r capiat que eidē sunt equalia; r inter se sūt
equalia. priora qd̄em sumpt̄ r imediatā; que ad dem̄
fōstrationē assumūtur; non aut̄ que causē sunt cōclusionis.
Op̄z enī cum eo qd̄ sunt p̄ma r imediatā; etiā causas.
L. Sic enī p̄pria erūt p̄ncipia eius qd̄ dem̄fōstratur; r qd̄
deinceps. Quare si p̄pria oportet esse principia eius
dem̄fōstrāt. manifestuz est; quoniam p̄pinquas causas
mere op̄z; r non simp̄l̄ causas. Remotiores enim ca-
possumt r aliis esse causē; r non p̄prie illius qd̄ dem̄fō
Quat̄or enī elemēta causē sunt nři corporis; non aut̄
p̄pinquæ sunt eius causē; sunt enī r aliorum cōpositoz
corporum. Proportionē aut̄ humoz ex propinquo causa
nostrī corporis. b̄c qd̄em vt mālis; vt aut̄ effectiva
causa p̄pinqua causa est p̄z; r in vnoquoqz particularis
Sub vno igit̄ totuz h̄legendū est. L. priorib⁹ causis.
enī xbo imediatis coordinauit p̄mis; sic & nūne dic

Posteriorum

1

二

5

4

prioribus causis. Prioribus autem propter quinque intelligendum est. Sic enim inquit erunt propria principia eius quod demonstratur. Ad fidem enim adulterii ornatum sumere. non est propria causa conclusionis. neque causa prior secunda. Sed tamen in zodiaco circulo moueri solem et lunam. causa quae est. eclipsis solis. non propter quinque autem causam. Currente autem sub sole luna. et ad perpendicularium ipsius facta solarem eclipsis fieri. propter quinque causam est. eius demonstrationis que est de eclipsi solis. Opus autem demonstrationis progressum. a causis et primis principiis sumere. et desinere in causata et posteriora. dicentes sic. Sol obturatur a luna. obturatur eclipsi platur. sol igitur eclipsatur. Si enim a causato in causam recessuramus. non est demonstratio illud tale. Namque. Sol eclipsi platur. eclipsi obturatur. sol igitur obturatur. Uera quidem igitur opus esse. quoniam quod non est. non est scire. Exponit vero quodque numerorum. Ob hoc. inquit. diximus oportere experiri esse demonstrationem. quoniam nisi sit ex veris. neque sciencia fieri contingit. non enim est non entis scientia. hoc est falsum. Non enim. pro falso accepit. sicut autem dicat. quid ergo non est scientia. non entis. quoniam non est. At non hoc dicit. sed quoniam non est. non ens. scire ut non ens hoc est. Non enim scire ut non ens hoc est. quoniam non est. scia est. Et quoniam non hoc dicit manifestauit in exemplo. Dicit enim quoniam diameter est symeter. id est mensura bilis coste. quod est falsum. Quadrati diametri comensurablem esse coste. quoniam enim supra a nobis demonstratum si quadratu lateris duorum triangulorum est. quod ex diametro quadratu fit. quadratu fit. quatuor talium. ut quod ex diametro fit in comensurabile est ei quod a latere fit quadrato. per exemplum gratia si arca quadrati quod ex latere fit sit vigintiquinque existentia. id est. latere quinque necesse est. quod ex diametro fit quadratu quinquaginta esse. nullum igitur numerum queretur inuenies quod quadrati possit diametro comensurabilem lateri inexistenter. Septenarius enim non est. esset enim quadratum ipsius quadrageintanovem. nec rursus octo. esset enim quadrati ipsius sexagintaquatuor. sed neque septem cujus aliqua parte. Quis enim numerus cum parte in seipsum ducens in partem definit. at quadratu diametri non definit in premis. quare nullus est numerus. neque integer. neque cum parte quae ipse diameter habeat ita ut latere comensurari possit. Uera quidem igitur opus esse. quoniam non est. quod non est scire. ut quoniam diameter sit symeter. Ex primis autem in demonstrationibus. quoniam non sciens. non habens demonstrationem ipsorum. Ex primis inquit in demonstrationibus. quoniam nisi sint in demonstrationibus. sed demonstrationibus. quae ad demonstrationem sumuntur. non sciens. problemata. quod ex his non habet demonstrationes. Necesse est enim nisi firmiter nouerit demonstrationes. proponit. quare rursus demonstrationes. quod superius diximus. primis immediatis. Nam nunc primis in demonstrationibus. quoniam ut diximus ois demonstrationem quod quosdam medios terminos perficiat. ob hoc nunc dicit. diximus ex primis in demonstrationibus. quoniam per demonstrationem quae ad demonstrationem sumuntur non fiet demonstrationis nisi illis demonstrationis. Alioquinque. que ad illos demonstrationem assumuntur. aut prima sunt et immediata. aut demonstrationibus. et necesse est in infinitis procedere. aut obtinare in aliqua prima et immediata ex quibus vult syllabus scientialis perfici.

TScire enī quorum demonstratio est: nō sī
accidēs, est habere demonstrationēs. Causae
quoq; tñotiores oportet esse t priores: cau-
sas quidez: qm̄ tunc scimus cum, causam co-
gnoscimus: t priora, siquidem 'causē sunt: t
p̄cognita nō solum altero modo intelligēdo:
sed in sciendo qm̄ sunt.

Liber primus

Cōmē. 5^m. Cum dixerit quā nisi prima ex quibus est demonstratio fuerint indēmōstrabilia, nō sciet et manifestū p̄mū nobis postūs est et manifestū. Natura autē imanifestū et postūs quo ad nos prius est et manifestū. Ex p̄mis autē est qd ex p̄p̄is p̄ncipis est. Idem enī dico p̄mū et p̄n cipī. Hoc iam dixit superius. Sed qm̄ iterum dūmō nem nō fī accīs, in ḡbus p̄tingit fieri dēmōstrationē, verbū autē quōp̄ est dēmōstrationē adiecit; qm̄ ut iam dīximus. Scimus etiā cōmunes notionēs, sed nō babēdo ipsarū dēmōstrationēs. Melior enī est q̄ per demonstrationēm hoc scītia. Illud autē non fī accīs, adiecit; qm̄ p̄tingit scīre nō per se, sed per accīdēs, quē ad modū superficies dīcīt esse vīsiblīs, at nō per se, verū q̄ ternarius ipsi accīdit color, per se vīsiblīs. Et lunam dīcīmū scīre qm̄ sp̄berica est, at nō per se verū quatenus ipsi accīdit tales illuminationes babere, yīl̄ velutū apōstōrībus et causatis ad p̄ma et causata recurritus. Similē etiā aīas īmōrāles dīcīmus, p̄ptereā ḡ mortuis exē, quiē fūt. neqz enī hoc fieret, si vna cū corporis resolone in nō ens aīc resoluerent. Sed tales oēs dēmōstrationēs nō sunt scientiales, verū ex accīdētibus, et ex his quē nō p̄ se insunt rebus. Op̄z autē dēmōstrationēs ex his quē per se insunt rebus perfici. Et priora signēs cause et p̄cognīta nō soluz altero modo intelligendo, sed et in scīdō qm̄ sunt. Intelligēdo hoc est scīre qd signat, aut quid est, s̄ et scīre vt sint. Et cōsidera qm̄ nūc dīcīt fm̄ duos modos scīre dignitātes. Prop̄ter hoc ingt dīximus oportere p̄ora eē signēm et cause. Causē enī p̄exīstū causatis, et adhuc q̄ debēant p̄cognoscī fm̄ vīroqz p̄cognitionis modos, et vt sint cogētibus nobis, et quid significāt. Scīdū autē hic, qm̄ cum in principio dixerit, oportere dignitātes solum p̄cognosci vt sint, non autē quid significāt, hic fm̄ vīroqz modos dīcīt oportere, has p̄cognosci. Quo mō enī possiblē est scīre hoc aliquid, vt sit, nō sciente, quid significāt. Et ob hoc dicebamus in principio, qm̄ vt confessum hoc p̄tererū.

C Priora autē sunt et notiora dupiciter: nō enim idem est p̄mū nā, et ad nos prius; neqz notiora, natura; et nobis notiora, dīco autē ad nos priora et notiora prop̄inquiryora sensū. Simpliciter autē priora et notiora, que longius sunt. Sunt autē lōgīq̄ssima quidē vīla maxime, p̄p̄inquiryme autē singularia; et oppōnūtur hēc iūicez. Ex p̄mis autē est, qd ex proprijs p̄ncipij est, idē enī dīco p̄mū et p̄ncipis. Est autē p̄ncipitum dēmōstrationis, p̄positio imēdiata. Imēdiata autē, qua nō est altera prior.

Cōmē. 6^m. Postē enim dīxit minorem propositionem transit ad maiorem, verbi gratia, homo est animal, hēc est minor propositione. Deinde est maior, omne aīal est suba. Ecce ex prioribus natura, vīl̄, per aīal et substantiā, demonstravit ultimū, vīl̄, homē ḡ est substātia. Alioquin, postē meminit de priore dīcīt oportere ex prioribus et p̄cognitionis esse dēmōstrationēs cum nō sit vnum significatus prioris; vīl̄ nūc dicere, quōp̄l̄ dīcīt dīcīt prius; et fm̄ quā significationē, accepit hoc in loco prius, et dīcīt hēc que sc̄ prius dīxit. Qm̄ proprijs sunt p̄ma et notiora, que sunt priua natura, hoc est vīla, que nobis sunt posteriora. Altero autē mō priora dicūtur quo ad nos, que nobis priora sunt, hoc est particularia. Primo enī fm̄ sensū, hēc operantes, p̄mo cognoscimus. Si igit̄ ex p̄mis natura oportet dēmōstrationē syllīm fieri. Prima igit̄ hic accepta sūt, nō nobis p̄ma et notiora, sed natura. Dīcīt autē oppōnūnt

Posteriorum

6

A propter insolubilitātē autē cōiecturātū, dignata est noīe demōnts. vt si queratur an sp̄beric figure suī luna, nec habeamus, neqz ex sui nā hoc scīre, neqz ex aliquibus p̄ncipialoribus hoc probat, et illuminatiōibus eius, que in sequuntur formā eius, et dependent ab ipsa hoc probam̄ esse vīl̄ sp̄berica, quod est primū illuminationū, et causa ipsarū, qm̄ enim videamus ipsam bis in mense factā fieri, bis in duo seciam, bis vīraqz gibbosam, semel plenilunū, concludimus ex hoc sp̄berica esse. si enim cēt discus, totus eius discus collectum aut illuminaret aut nō sole ipsi occurrente. Qm̄ autē sp̄berica est, soleqz ipsa est altior, accidit semper partem ipsius ad solem conuersam illuminari, et hoc paulatim fieri, quo usqz per diametrum sp̄si opposita, totū hemisphericū ad ipsum aspiciens illuminet, est igit̄ illuminatio indītū formē ipsius, nec quia sic illuminet, sp̄berica est, s̄ quia sp̄berica est, syllogiſtantur illuminationes, ex causa causati, et qm̄ natura p̄mū et causa figura in qm̄ sp̄berica, est nobis incerta, manifestū autē sunt illuminationes vīl̄ posteriore in fidē p̄oris per circūstantias, et qm̄ in solubilitā sunt talia signa et conjectura, ob id probations ex his, dēmōstrationes vīl̄ camus, per secundam mensurā dēmōstrationis.

B C Propositio autē est enūciationis alt̄era p̄s vīl̄ de vno. Dialectica quidē s̄l̄r accipiēs quālibet. Demonstrationis autē determinata al terum, qm̄ verū. Enūciatio autē dēictionis quelibet pars. Contradiccio autē est oppositio cuīs non est medīn fm̄ se. Partes autē dēictionis q̄ quidē aliquid de aliquo est affirmatio, que hō est aliquid ab aliquo negatio est. Imēdiati autē principij syllogistici, positio nem quidē dīco, quāz non est monstrare, nec necessē est habere docēdū, qm̄ docet aliquid. Dīcīt autē positio a dignitate, qm̄ positio quidē non est p̄se credita discēnū, sed ex docente adēnū. Dignitatē autē p̄se discēnū, et proficēt. qm̄ positio quidē, et s̄l̄r idēmonstrabilis, breui tñ indīget colloquio. X̄. ḡ quēcūqz a centro ad circūferentia tendunt, inter se sunt cōquals. Dignitates autē quēdā b̄. b. n. maxime in buīscēmodi p̄sueūnius nomē dicere. Positionis autē q̄ quidē est vīrāliber partī enūciationis accipiēs, vt dīco aliquid esse, aut non esse, suppositio est, que hō sine h̄ diffīnitio est. diffīnitio. n. posītio est. ponit. n. arithmeticus vītatem indīvīsiblē esse fm̄ cōfītātē. Suppositio. n. non est, qd. n. est vītātē, et esse vītātē non idem est.

C Dīcīt prōsū meminit propōnis, vīlt nobis in memoriā reducere, significationes propōnis, et enūciationis, et dēictionis, et dīcīt hēc, que alibi dīxit de ipsī, est igit̄ dīcīt pp̄o, enūciat. b̄. s. pulchre adēcīt altera pars. Hoc est, aut affirmātū aut negatiū, verbum autē, (vnum de vno) adēcīt, qm̄ vt dīcīt est in libro peribermenias, op̄z que ad dēmōstrationē sumunt propositiones cōquītōs non babere terminos, (quod s̄p̄bīstārū propōnū est) sed vīl̄ significationē, p̄dicati et subiecti, aut affirmare aut negare. Manifestū autē illud est, qm̄ enūciatio et pp̄o, et problema et reliqua, subiecto eadem sunt, habitudine autē solū dīcīt. enūciatio. n. qm̄ s̄iat pars syllī, pp̄o vocat. Dialectica quidē s̄l̄r accipiēs quālibet. Dialectica p̄positio vīraqz interrogat, nūngd b̄ est aīal, an nō est aīal. Demōstratio autē neutrū interrogat, sed vīl̄, pp̄o vīl̄ sumit, demōstratio. n. non s̄l̄r sumet, quālibet partī enūciationis sed solūmodo vīl̄, vel si nulli videāt, neqz s̄t pbabilis, dialecticus hō ad vīraqz vītēs rōnibus, sumet quālibet partiū enūciationis, et si non sit vera, s̄t pbabilis, et solū p̄disputatorī apparēs. Ob hoc quidē in dialectico dīcīt quā liber, in demonstratiō autē, alterū quod verū sit. Enūciatio autē contradictionis quālibet pars. Aliud quē p̄actio ex particularibus, adyliora processit, ex pp̄one ad enūciationē, et ex enūciationē ad dēictionē, et ex dēictionē ad oppōnē. Quid est igit̄ enūciatio, dēictionis quālibet pars, aut affirmatiū dīco aut negatiū, vīraqz. n. s̄l̄r enūciatio vocat. Prop̄ter hēc igit̄ dicebamus in libro p̄bermenias, enūciationē vt gēns in sp̄s diūidi, in affirmationē et negationē, sunt. n. sp̄s vīl̄tū partēs generū. Contradiccio autē, est oppositio, cuius non est mediū fm̄ se. Contradiccio intra se ipsam nullū tertīū admītīt. Est autē oppositō genus dēictionis. Quadrupl̄r autē oppositā oppositū, aut fm̄ habītū et p̄uationē, aut vt hō, aut vt ad aliq̄d, aut b̄ dēictionē, aliē igit̄ sp̄s oppositōis cuī haud imēdiata sunt. Alī. n. et nigri mediū est, fuscu. Dext̄r autē et sinistr̄, qd neqz dext̄r, neqz sinistr̄ est. Lēgitatis autē et vīl̄s, hoc quidē aut non est suscepītū horū, aut hoc suscepītū qdē, s̄t qd nūndū suscepīt ut canis. Sola sp̄s op̄positionis fm̄ dēictionē imēdiata est in oībus entib⁹ et non entib⁹ vīl̄ diūidēs et falsū. Uerbū, aut, (fm̄ se) adēcīt, aut vīl̄ distīnguēs hanc sp̄m oppōnē dēals, aut qm̄, (nō albū), poslet q̄s acīpere, aut p̄fūco, X̄. ḡ aut pro nigro, seu cōpīa alio taliū, b̄ se igit̄, ne ad aliud capiamus non albū, sed vt negationē solā albī. Pēties autē dēictionis, sunt simpl̄r affirmatio, et negatio. Dīcīt est. n. qm̄ dēictionis est pugna affirmationis et negationis, diūidēs vērū a falso. Imēdiati autē principij syllogistici positionē quidē dīco, quā non est monstrare, neqz necessē est habere docēdū, qm̄ docet aliquid. Dīcīt autē positio a dignitate, qm̄ positio quidē non est p̄se credita discēnū, sed ex docente adēnū. Dignitatē autē p̄se discēnū, et proficēt. qm̄ positio quidē, et s̄l̄r idēmonstrabilis, breui tñ indīget colloquio. X̄. ḡ quēcūqz a centro ad circūferentia tendunt, inter se sunt cōquals. Dignitates autē quēdā b̄. b. n. maxime in buīscēmodi p̄sueūnius nomē dicere. Positionis autē q̄ quidē est vīrāliber partī enūciationis accipiēs, vt dīco aliquid esse, aut non esse, suppositio est, que hō sine h̄ diffīnitio est. diffīnitio. n. posītio est. ponit. n. arithmeticus vītatem indīvīsiblē esse fm̄ cōfītātē. Suppositio. n. non est, qd. n. est vītātē, et esse vītātē non idem est.

E F G Dīcīt prōsū meminit propōnis, vīlt nobis in memoriā reducere, significationes propōnis, et enūciationis, et dēictionis, et dīcīt hēc, que alibi dīxit de ipsī, est igit̄ dīcīt pp̄o, enūciat. b̄. s. pulchre adēcīt altera pars. Hoc est, aut affirmātū aut negatiū, verbum autē, (vnum de vno) adēcīt, qm̄ vt dīcīt est in libro peribermenias, op̄z que ad dēmōstrationē sumunt propositiones cōquītōs non babere terminos, (quod s̄p̄bīstārū propōnū est) sed vīl̄ significationē, p̄dicati et subiecti, aut affirmare aut negare. Manifestū autē neutrū interrogat, sed vīl̄, pp̄o vīl̄ sumit, demōstratio autē neutrū interrogat, but si nulli videāt, neqz s̄t pbabilis, dialecticus hō ad vīraqz vītēs rōnibus, sumet quālibet partiū enūciationis, et si non sit vera, s̄t pbabilis, et solū p̄disputatorī apparēs. Ob hoc quidē in dialectico dīcīt quā liber, in demonstratiō autē, alterū quod verū sit. Enūciatio autē contradictionis quālibet pars. Aliud quē p̄actio ex particularibus, adyliora processit, ex pp̄one ad enūciationē, et ex enūciationē ad dēictionē, et ex dēictionē ad oppōnē. Quid est igit̄ enūciatio, dēictionis quālibet pars, aut affirmatiū dīco aut negatiū, vīraqz. n. s̄l̄r enūciatio vocat. Prop̄ter hēc igit̄ dicebamus in libro p̄bermenias, enūciationē vt gēns in sp̄s diūidi, in affirmationē et negationē, sunt. n. sp̄s vīl̄tū partēs generū. Contradiccio autē, est oppositio, cuius non est mediū fm̄ se. Contradiccio intra se ipsam nullū tertīū admītīt. Est autē oppositō genus dēictionis. Quadrupl̄r autē oppositā oppositū, aut fm̄ habītū et p̄uationē, aut vt hō, aut vt ad aliq̄d, aut b̄ dēictionē, aliē igit̄ sp̄s oppositōis cuī haud imēdiata sunt. Alī. n. et nigri mediū est, fuscu. Dext̄r autē et sinistr̄, qd neqz dext̄r, neqz sinistr̄ est. Lēgitatis autē et vīl̄s, hoc quidē aut non est suscepītū horū, aut hoc suscepītū qdē, s̄t qd nūndū suscepīt ut canis. Sola sp̄s op̄positionis fm̄ dēictionē imēdiata est in oībus entib⁹ et non entib⁹ vīl̄ diūidēs et falsū. Uerbū, aut, (fm̄ se) adēcīt, aut vīl̄ distīnguēs hanc sp̄m oppōnē dēals, aut qm̄, (nō albū), poslet q̄s acīpere, aut p̄fūco, X̄. ḡ aut pro nigro, seu cōpīa alio taliū, b̄ se igit̄, ne ad aliud capiamus non albū, sed vt negationē solā albī. Pēties autē dēictionis, sunt simpl̄r affirmatio, et negatio. Dīcīt est. n. qm̄ dēictionis est pugna affirmationis et negationis, diūidēs vērū a falso. Imēdiati autē principij syllogistici positionē quidē dīco, quā non est monstrare, neqz necessē est habere docēdū, qm̄ docet aliquid. Dīcīt autē positio a dignitate, qm̄ positio quidē non est p̄se credita discēnū, sed ex docente adēnū. Dignitatē autē p̄se discēnū, et proficēt. qm̄ positio quidē, et s̄l̄r idēmonstrabilis, breui tñ indīget colloquio. X̄. ḡ quēcūqz a centro ad circūferentia tendunt, inter se sunt cōquals. Dignitates autē quēdā b̄. b. n. maxime in buīscēmodi p̄sueūnius nomē dicere. Positionis autē q̄ quidē est vīrāliber partī enūciationis accipiēs, vt dīco aliquid esse, aut non esse, suppositio est, que hō sine h̄ diffīnitio est. diffīnitio. n. posītio est. ponit. n. arithmeticus vītatem indīvīsiblē esse fm̄ cōfītātē. Suppositio. n. non est, qd. n. est vītātē, et esse vītātē non idem est.

H

Liber primus

non consequitur definitione aliquid predicare de aliquo neqz.n. predicator de hoie aial rationale mortale, sed gd est subiectū dicit substantiam.n. rei definitiones dicunt, non quē insunt ipsi. Quod predicator. n. aliud opz vt sit a subiecto. nibl. n. de seipso predicat. nullus nāqz qm̄ bo, mo. bō. Alioquin. Immediatarū propositionū hē quidē sunt positiones, hē aut dignitates, et quē sunt dignitates ma nifestum est. Positionis aut hē quidē est suppositionis. hē aut definitionis, suppositionis aut species sunt. petitio, et quē equiuocē dī suppositionis. Cōdē igitur est cuiuscūz suppositionis ex naturali scia non apprehendi, sed a preceptorē poni. verum quēcunqz supponētes sunt notē et quas simul audiendo admittit discens, suppositiones hē appellātur. Quēcunqz aut manifeste non sūt, neqz note, s̄ probatio ne indiget, indemonstrabiliter aut a preceptorē sumunt, hē petitiones dicunt. petitio aut dividit, et in eam q̄ me diocriter cognoscit, et in eam q̄ hō modo. bō. grā. Seome tra dicente recitas equalēs esse. neuero modo auditor non geometra opinatur, neqz quod sunt equalēs neqz q̄ ineqz les. Contrario aut modo punctū existimans non sine ma gnitudine. Definitione aut non est alia a definitio. aial. n. rō nale morale nil aliud est q̄ homo expositio. n. est hōis, et velut explicatio, animal rōnale mortale, nō igitur de definitis definitiones predican. s̄ quid est definitū determinat. Genera autē dīcē predicantur, ppea q̄ diuersa sunt spēbus, non. n. idē est animal dicere et hoiez, aut hominē et rōnale. qm̄. n. dixerimus qm̄ homo est animal, aut rōnale hēc tanqz diversa sint ab hoiez, p̄dicamus ipsa de hoiez. suppositiones quidē et v̄l omnis affirmatio aut negatio. quē insunt aut non insunt substantiae dicunt, aut perse aut per accīs. Suppo aut rursum dividitur in duas spēs quarū altera quidē equiuoce cū generē vocatur suppo. Hēc aut petitio, cōdē igitur est cuiuscūz supponētes, ex naturali scia non apprehendi sed a preceptorē poni. bō. grā. esse motū in rebus: et nobis ex nihil nequaq̄ existēre sie ri. A quolibet punto, ad quēlibet punctum rectā lineam ducere. in quolibet cētro et spatio circulū describere. Quēcunqz aut non sunt manifeste, neqz note, verū indigentes probatione, et indemonstrabiliter a preceptorē sumptē, hē petitiones vocantur. vt. A minoribus q̄ sint duo recti exantes concurrere, quod sumunt quidē a geometria sine demōrōne, maiore aut indiget probatione ut demōstre. Ptolemeus igitur integrū librū plumpit ut hoc demonstraret, et bō in loco gdē v̄l ad hanc divisionē stat. in progressu aut petitionē et dividit et ē q̄ neutro mō cognoscit, et ē q̄ hō modo. dico. geometra dicēte, rectos angulos q̄les mutuo esse, neutrō mō duob⁹ rectis q̄les eē auditio, non geometra opinabis neqz qm̄ sunt q̄les neqz qm̄ inequalēs. sumit. n. B geometra p̄cessū, rursum geometra dicēte, duas rectas locū non p̄tinere, auditio hōis opinab⁹, qm̄ angustū qdā locū p̄tinebunt. Et de pūcto credit, qd̄ non sit sine magnitudo, et de linea putabit qm̄ bō latitudinē. Quidā aut dignitatē dividere volūt et in p̄cipiā et ē cōdēs. sumit. n. spāles q̄rundā scia et dignitates, vt hēc, q̄ eidē agricūnt, sibi inuicē sunt q̄lī solūtis est geometriē. et hēc hōia sunt hōia medelē solūtis medicinē. Sunt aut cōes oibus. vt hō dicō. Immediati aut principiū syllogistici dicit, p̄ demōratū propō nāqz immedia nullus est sylī nisi solūtis demonstratiū. Pulchre aut, quā non est demonstrata sit. Qm̄ aut nece est hōia quemlibet docendū, dignitatē. Non aut hoc dicit, vt aliqz suspicet, q̄ in q̄libet scia op̄treat dignitates esse easdē. s̄ p̄ in oī scia que opz do cendū per se habere, hēc dignitates vocātur. sumit. n. que dā bō, hō dicit que per se discens p̄stet in qualibet scia

Posteriorum

7

demonstrationem p̄cognouerit p̄positiones.

Cēbētem autē habere scientiam per demonstrationē. Non soluz opz principia magis cognoscere et magis ip̄sī credere q̄ ei quod demonstratur, s̄ neqz aliud ip̄sī credibilius eē, neqz notiū oppositū principiū, ex q̄bus erit syllogismus contrarie deceptionis, sigdez opz imutabilem simpliciter esse.

E Lā greca. dīcētāt̄ tou tōv als dīcētāt̄ ov Lōm. 9^m.

Cōdē dīcē vult tale ē. qm̄ hō solū hōne opz ppōnes credibiles eē assumere, s̄ et oppositū ip̄sī. bō. q̄ ex assūpto, q̄ nibl fit ex nibilo nequaq̄ exīte, probare alīg, opz hoc ex nibilo inq̄ nequaq̄ exīte nibil fieri, nō solū hōne credibiliē, s̄ et suo oppositū. dico gdā ei⁹ q̄d est fieri ali⁹ qd̄ ex nibilo nequaq̄ exīte. Si autē sic se bō de hō, vt pos sit et alīq̄ se hō, manifestū qm̄ neqz ex hō excludēs, nō stabilis erit sic p̄ficere, vt nō possit alīr se hō. Nō solū opz p̄a magis credere. Opz dicit nō solū ppōnes et hōnes manifeste scire, s̄ neqz ex hōis hōz qd̄ alīr hōe credibiliē, his p̄examīnāt. bō. n. hēat credibiliō oppositū p̄cipiū, aut ip̄sī sylī hōic dīcētiōis. Et p̄ eo q̄ dicat bonū vīle, dicet malū vīle. Dīxim autē scia et talē eē, vt non possit alīr se hō. S̄ neqz alīd ip̄sī credibiliē. Nō hō dicit, q̄ nō sit qd̄ alīd credibiliē, s̄ neqz op̄posito ip̄sī p̄cipiū credibiliē. Ex q̄b⁹ ineqz oppositū accidet falsū sylī fieri. si eni ex assūpto qd̄ op̄treat nibil ex nihil nequaq̄ exīte fieri verus factus est sylī. manifestū qm̄ ex contrario buius, falsū conflabīt syllogismus.

F

Cōdēdam qdē igitur ppter id qd̄ opz prima scire, non videtur scīentia esse. Quibusdam autē esse quidē, omnīz tamē demōstrationes esse, quoꝝ neutrū neqz verū, neqz necessarium est. Supponētes enim non esse oīo scire bi ad infinitū volunt reduci, tāq̄ non sunt vīcīg scientes posteriora, ppter priora, quoꝝ non sunt prima, recte dicentes, ip̄fīsible enim est infinita pertransire, si autē stent et fint principiū, hēc ignota esse, cum demōstratio non sit, q̄ dicunt esse scire solum. Si autē non est prima scire, neqz que sunt ex his est scire neqz simplē, neqz propriē, sed ex suppositione si illa sint. H̄i autē de eo qd̄ quidē est scire confitentur, per demōstrationē enī esse solum. Sed oīum esse demōstrationē nibil probabet, ptingit enī circulariter fieri de mōstratiōne, et ex his q̄ sunt adiūcēt.

G

Cōdēdam inq̄ ppea q̄ p̄ueniat p̄ma scire, i., ppōnes q̄ sūt ex demōrōne et p̄ se crediti, nō videtur scia et demōratiū. Quis. n. inq̄ p̄ oīa p̄ se credita et demōratiū iuēnire, altōgn. op̄treat enī q̄ de demōrōne tractaret, nō solū q̄cūq̄ p̄tēt. Sī. n. hōne dīcēt credēti non p̄cognitū ppōni bus, manifestū qm̄ neqz hōne nouerit. Si igit hēc ip̄sīa sunt. Impole est igit nō p̄cognitū ppōni bō scire hōne. Verū autē nō q̄ p̄cognouerit pp̄ demōrōne credēti. Alexāder p̄ credito expōsuit vt sit qd̄ dīcēt, nō q̄ p̄cognouerit, vt ppōnes eoꝝ q̄ credunt p̄ demōratiōne. i., hōnūz vt sumptū sit credēti, p̄ credito, et hēret qd̄ hō san̄c̄elli gētē. Si autē credēti audiamus, rursum habz dīcēt ta lem sciam nō quis inquit credēti bōmīnūz properet. Io. Grā. sup Post.

H

A credibilis erit. Necesse est igitur non solum p̄cognoscere omnia prima, aut quēdam, sed et magis prima. vī. p̄positiones. Querere autē dignū est, quo dīxit, aut omnia, aut quēdam. necesse est enīz omnes propositiones p̄cognosci et fidem habere. Si enī de yna quis dubitet, neqz conclusio vera, i. cōfessa vīq̄ erit. Dīcēdūz igitur est qm̄ non hoc dīcēt, p̄ ex p̄positionib⁹ op̄treat quādā ignōrare, sed q̄ omnes aut per se creditēt sunt aut quēdam, reliquā p̄ demonstrationē fidem habent. bō. grā. Aīa est impassibile fīm substantiaz, impassibile fīm substantiam immortale est. ergo anima est immortalis. Ecce igit hīc maior p̄positio dicens, impassibile fīm substantiaz est immortale, per se credita est et indēmōstrabilis. Minor autē indiget bac demōstrationē. Qd̄ anima est simplex fīm substantiam, simplex autē per substantiaz, impassibile est fīm substantiam. anima igit impassibilis est fīm substantiaz. Quare bic syllū, dico iā p̄dictus maiorem quā dīximus per se creditaz habet. Minor autē indigentē demōstrationē. In syllogismis enīz non demōstratiūs, quādāq̄, ppter ignorantes aut omnes aut quādā cōcēdimus cōclusionem, qualis est sylī qui est in Mēnōne. Qd̄ enīz virtus docibilis est, sic syllogizatur. virtus ē scīentia, scīentia est docibilis, ergo virtus docibilis. In hoc enīz syllo/major p̄positio manifesta est, qm̄ scīentia ē docibilis, et etiāz cōclusio. etiāz virtus est docibilis. At minor nequaq̄ fidem habet. Neqz enīz si virtus scīentia est scīentia. Sartasse autē quis exactius instans, neqz maiorem p̄ceder, qm̄ scīentia est docibilis. Si enīz demōstratiūs quoniam scīentia hēc quidē indēmōstrabilis est, vt cōius notionem, hēc autē per demōstrationē nobis adest. Cōdētunes autē notiones non sunt docibilis, non igit est verū, oīem scīentiam docibilem ē. Quare neqz maiorem p̄positio veritatez habet, si vīnūrali sumatur. si autē nō sit vīlis i collectilis sit figura, eo q̄ maior sit particularis. Et manifestū est hīc quoniam supius ybi dicebat, necesse est nō solū p̄cognoscere aut omnia aut quēdam p̄cognoscere in dignitatibus sumebat sine demōstrationē p̄cognoscere, et ob hoc adjuicēbat verbūz, quādā. Ecce. n. hic manifeste ex p̄positionib⁹ bas quidē dīxit scire, hō est per demōstrationēz cognoscere. Quādā autē me liorū modo q̄ per demōstrationē scire. Verbūz. n. Melius dispositū q̄ est sciens. Ibo significat, id est meliori modo ip̄las cognoscere q̄ per demōstrationēz. Accidet autē hoc nisi quis p̄cognouerit ppter demōstrationē credēti. Contingit autē nisi quis p̄cognouerit ppter demōstrationē credēti, hoc quale. Lōtrarium eius qd̄ dīgit. Dīxit autē qm̄ impossibile est credere magis hōni q̄ p̄, p̄nibus nisi quis p̄cognouerit ppōnes hōni, hoc igit ip̄sībile est, dico qd̄ nō p̄cognoscēt ppōnes ip̄sī magis q̄ hōni. Accidit. n. dīcēti scire hōne, nec p̄cognoscēt ppōnes hōni dīcēti scire enīz neceſſe est, et ip̄sī scire ppōnes. Qm̄ autē neqz p̄ demōrōne est scīens est scīens est ppōnes, nē, neqz meli⁹ q̄ p̄ demōrōne. Impole autē est aliter scire alīg p̄prie, nō igit scīet ppōnes, verūnū neceſſe est igit, scīre, ppea q̄ hōne dīcēti scire. Easde igit et scīet et nō scīet, scīet qd̄ p̄pea q̄ p̄tēt scīre, nō scīet autē ga ignorat ppōnūtēs. Sī. n. hōne dīcēti credēti non p̄cognitū ppōni bus, manifestū qm̄ neqz hōne nouerit. Si igit hēc ip̄sīa sunt. Impole est igit nō p̄cognitū ppōni bō scire hōne. Verū autē nō q̄ p̄cognouerit pp̄ demōrōne credēti. Alexāder p̄ credito expōsuit vt sit qd̄ dīcēt, nō q̄ p̄cognouerit, vt ppōnes eoꝝ q̄ credunt p̄ demōratiōne. i., hōnūz vt sumptū sit credēti, p̄ credito, et hēret qd̄ hō san̄c̄elli gētē. Si autē credēti audiamus, rursum habz dīcēt ta lem sciam nō quis inquit credēti bōmīnūz properet. Io. Grā. sup Post.

B

Liber primus

I. **Kō ponētū nullū cē dēmōstrātōz.** gutis autē bis q̄ dicebāt non esse oīno dēmōstrationem, r̄ q̄ omnia esse dēmōstrabila asserebāt, remanente dō quo rūdam quidē esse dēmōstrationē, quo rūdā dō noī esse, pōsterius mōstrabit quo rū quidē sit dēmōstratio, r̄ quo rū nō sit, et cur nam non a p̄ncipio hoc q̄sūt. Si. n. in p̄blematib⁹ p̄cedit, si est, ipsi quid est, prius op̄orebat de mōstrarre si est, deinde qd est, tradere. I. p̄ius tradito, qd est, nūc ad si est, per trāslūr. Dicitur igit̄ q̄ sicut in q̄stione de vacuo, prius sc̄iētiam vani p̄buit, quidnāz esse vanum suspicemur. sic deinde q̄sūt de ipso, si est necne, sic t̄ in hoc loco sc̄iētia dēmōstrationis modus, necne. In quibus enīz aut p̄orsus ignoramus, quid est, quod q̄ritur, aut qd significat, aut tenuem ipsius phātasiāz habemus. In his nūc sc̄ierimus rei subiectiā sc̄iētā, neqz si est, an nō, nosse poterimus. In qbus certe manifestoz est quidnā signifīcat nōmen, in his p̄cedit q̄stio, si est, n̄bi gra. Sit hippo- centaurus, manifestoz enīz est quidnāz esse tale animal fabule velint. Si igit̄ de h̄z sit cōsideratio, prius q̄renduz est, si est, an sit h̄z animal. Si igit̄ dēmōstrarre quoniam nō est, nulla amplius sumetur nobis cōsideratio ex reliquo, p̄blematib⁹ de ipso. Si autem dēmōstrarē q̄n̄ est, tunc quid est reliquā magis ex sc̄iētia cōsiderationez facimus. Si igit̄ de eo qd queritur obscuram sc̄ientias habemus, quidnāz vult significare nōmen quodāmodo possibile est de hoc q̄rere an sit, necne. Quoniam igit̄ neqz clara, neqz oīno manifesta erat sc̄iētia de dēmōstratione. Merito igit̄ cum docuerit primo quidnā esse dēmōstrationem suspicemur, q̄n̄ talis est sylls, sic q̄sūt an sit h̄z sylls necne. Qūn̄ igit̄ quē cōueniebāt circa ambiguitatem hanc quātūm ad solutionem ipsius dicere contingebat apposuitus, accedamus ad dicti expōnētum. Necessit̄ est sane oīno aut nullius cē dēmōstrationē aut oīuz aut aliquoꝝ quidez esse, aliquoꝝ dō non. Qēs igit̄ t̄ q̄ dicit nullius cē dēmōstrationē, r̄ q̄ omnia dēmōstra- biliā eē. r̄ q̄ aliqua quidez, aliqua dō non. Lōiter hoc cōiuncto v̄l̄ sunt. Si est dēmōstratio necessit̄ est p̄cognosci prima, q̄ verum est, r̄ iam in definitiōe dēmōstrationis nobis tradidit, op̄orete ex p̄mis r̄ notiorib⁹ cē dēmōstratiōz. Qui quidē omnia dēmōstrabila esse dicit, aut nullius est dēmōstrationē, adiecerūt cōsequētū per dēmōstrationēm sic. Si est dēmōstratio, necessit̄ est prima sc̄ire per dēmōstrationē, qd additamentū causam ipsius erroris faciebat, hoc igit̄ cōiuncto v̄tentes, q̄ non cē de dēmōstrationem ponebat, hoc probabāt, secūdo hypothēticoꝝ syllōtentes hoc modo, si est dēmōstratio necessit̄ p̄cognosci prima per dēmōstrationē, sed impōle est p̄cognosci prima per dēmōstrationē, nō igit̄ est dēmōstratio. Unū autē est, q̄n̄ non est p̄ma cognoscere per dēmōrationē q̄n̄ ne cessit est in infinitū p̄cedere. Si enīz res infinitū sunt, op̄ prima per qdām priora dēmōstrarre, infinitū autē inscri- tibile. Quare nō erit, ppōnūz dēmōstratio, ppōnūz autē ignotis, impōle est fieri dēmōrōz. Si dō neqz in infinitū p̄cedunt res, sed desinūt in extremūz qdām r̄ p̄mū p̄ncipiu, necessit̄ est sane illud, pp̄terea q̄ non habemus prius ipso indemōstrabile cē, si dicitur p̄ma p̄cognosci op̄orete per dēmōstrationem. Nēm autem dēmōstrationem ex quib⁹dam p̄mis r̄ p̄cognitiis esse, p̄mis autem nō dēmōstratio, neqz posteriora dēmōstrabūnē. Quare relinguat non esse oīno dēmōstrationem, sic igit̄ qui dēmōstrationem destruit. Qui autem oīa dēmōstrabila esse dicebat, hoc probabāt isto pacto. Si est dēmōstratio, necessit̄ est dēmōstrabila sc̄ire per dēmōstrationem, sed est prima sc̄ire per dēmōstrationē, est igit̄ dēmōstratio. Manifestoz est q̄n̄ r̄ ipsi male assumptum prohibet.

N. sumebant. Ponentes enīz consequētū, sic concludebāt antecēdēt, cuꝝ op̄oreteret versavice in p̄mo hypothētico posito antecēdēt cōcludere cōsequētū. Si enīz diceret sic, si h̄z est animal ē, deinde p̄ assūptio v̄terer cōsequētū. At qui est aīal nō est verū cōcludere, h̄z igit̄ est, male igit̄ assūptioꝝ v̄tētē falsaz p̄cludebat p̄clusionem. Probabāt autē assūptū, dico iaz, at qui est sc̄ire p̄ma p̄ dēmōstrationē, hoc mō. Si enīz dicit, nō est per qdām p̄ma de- mōstrarre ip̄a, at est circulari dēmōstratio, dēmōstrarre ip̄a. Circulariātē dēmōstratio q̄ modo sūt.

O. K. **Kō ponētū nullū cē dēmōstrātōz.** **M.** **Kō ponētū oīa dēmōstrabila esse,** gutis autē bis q̄ dicebāt non esse oīno dēmōstrationem, r̄ q̄ omnia esse dēmōstrabila asserebāt, remanente dō quo rūdam quidē esse dēmōstrationē, quo rūdā dō noī esse, p̄sterius mōstrabit quo rū quidē sit dēmōstratio, r̄ quo rū nō sit, et cur nam non a p̄ncipio hoc q̄sūt. Si. n. in p̄blematib⁹ p̄cedit, si est, ipsi quid est, prius op̄orebat de mōstrarre si est, deinde qd est, tradere. I. p̄ius tradito, qd est, nūc ad si est, per trāslūr. Dicitur igit̄ q̄ sicut in q̄stione de vacuo, prius sc̄iētiam vani p̄buit, quidnāz esse vanum suspicemur. sic deinde q̄sūt de ipso, si est necne, sic t̄ in hoc loco sc̄iētia dēmōstrationis modus, necne. In quibus enīz aut p̄orsus ignoramus, quid est, quod q̄ritur, aut qd significat, aut tenuem ipsius phātasiāz habemus. In his nūc sc̄ierimus rei subiectiā sc̄iētā, neqz si est, an nō, nosse poterimus. In qbus certe manifestoz est quidnā signifīcat nōmen, in his p̄cedit q̄stio, si est, n̄bi gra. Sit hippo- centaurus, manifestoz enīz est quidnāz esse tale animal fabule velint. Si igit̄ de h̄z sit cōsideratio, prius q̄renduz est, si est, an sit h̄z animal. Si igit̄ dēmōstrarre quoniam nō est, nulla amplius sumetur nobis cōsideratio ex reliquo, p̄blematib⁹ de ipso. Si autem dēmōstrarē q̄n̄ est, tunc quid est reliquā magis ex sc̄iētia cōsiderationez facimus. Si igit̄ de eo qd queritur obscuram sc̄ientias habemus, quidnāz vult significare nōmen quodāmodo possibile est de hoc q̄rere an sit, necne. Quoniam igit̄ neqz clara, neqz oīno manifesta erat sc̄iētia de dēmōstratione. Merito igit̄ cum docuerit primo quidnā esse dēmōstrationem suspicemur, q̄n̄ talis est sylls, sic q̄sūt an sit h̄z sylls necne. Qūn̄ igit̄ quē cōueniebāt circa ambiguitatem hanc quātūm ad solutionem ipsius dicere contingebat apposuitus, accedamus ad dicti expōnētum. Necessit̄ est sane oīno aut nullius cē dēmōstrationē aut oīuz aut aliquoꝝ quidez esse, aliquoꝝ dō non. Qēs igit̄ t̄ q̄ dicit nullius cē dēmōstrationē, r̄ q̄ omnia dēmōstra- biliā eē. r̄ q̄ aliqua quidez, aliqua dō non. Lōiter hoc cōiuncto v̄l̄ sunt. Si est dēmōstratio necessit̄ est p̄cognosci prima, q̄ verum est, r̄ iam in definitiōe dēmōstrationis nobis tradidit, op̄orete ex p̄mis r̄ notiorib⁹ cē dēmōstratiōz. Qui quidē omnia dēmōstrabila esse dicit, aut nullius est dēmōstrationē, adiecerūt cōsequētū per dēmōstrationēm sic. Si est dēmōstratio, necessit̄ est prima sc̄ire per dēmōstrationē, qd additamentū causam ipsius erroris faciebat, hoc igit̄ cōiuncto v̄tentes, q̄ non cē de dēmōstrationem ponebat, hoc probabāt, secūdo hypothēticoꝝ syllōtentes hoc modo, si est dēmōstratio necessit̄ p̄cognosci prima per dēmōstrationē, sed impōle est p̄cognosci prima per dēmōstrationē, nō igit̄ est dēmōstratio. Unū autē est, q̄n̄ non est p̄ma cognoscere per dēmōrationē q̄n̄ ne cessit est in infinitū p̄cedere. Si enīz res infinitū sunt, op̄ prima per qdām priora dēmōstrarre, infinitū autē inscri- tibile. Quare nō erit, ppōnūz dēmōstratio, ppōnūz autē ignotis, impōle est fieri dēmōrōz. Si dō neqz in infinitū p̄cedunt res, sed desinūt in extremūz qdām r̄ p̄mū p̄ncipiu, necessit̄ est sane illud, pp̄terea q̄ non habemus prius ipso indemōstrabile cē, si dicitur p̄ma p̄cognosci op̄orete per dēmōstrationem. Nēm autem dēmōstrationem ex quib⁹dam p̄mis r̄ p̄cognitiis esse, p̄mis autem nō dēmōstratio, neqz posteriora dēmōstrabūnē. Quare relinguat non esse oīno dēmōstrationem, sic igit̄ qui dēmōstrationem destruit. Qui autem oīa dēmōstrabila esse dicebat, hoc probabāt isto pacto. Si est dēmōstratio, necessit̄ est dēmōstrabila sc̄ire per dēmōstrationem, sed est prima sc̄ire per dēmōstrationē, est igit̄ dēmōstratio. Manifestoz est q̄n̄ r̄ ipsi male assumptum prohibet.

Posteriorum

8

A. **E** **Exp̄d Thē, nullū.** A. prohibit. Quicūz autē p̄fitētū dēmōstrationē eē ga oīa dēmōstrabila esse dicunt, nibil prohibet cōcula- rem fieri dēmōstrationem. Et ex particularib⁹ dēmōstrarre v̄l̄, et ex v̄lib⁹ particularia. Sc̄iens, n. q̄n̄ Socrates et Plato homines sunt, nouit quoniam Socrata, et Plato ē, et qui nouit bis duo esse quatuor, nouit quoniam et quatuor sunt bis duo.

B. **F** C. **G** **H** **I.** **J.** **K.** **L.** **M.** **N.** **O.** **P.** **Q.** **R.** **S.** **T.** **U.** **V.** **W.** **X.** **Y.** **Z.** **A.** **B.** **C.** **D.** **E.** **F.** **G.** **H.** **I.** **J.** **K.** **L.** **M.** **N.** **O.** **P.** **Q.** **R.** **S.** **T.** **U.** **V.** **W.** **X.** **Y.** **Z.** **A.** **B.** **C.** **D.** **E.** **F.** **G.** **H.** **I.** **J.** **K.** **L.** **M.** **N.** **O.** **P.** **Q.** **R.** **S.** **T.** **U.** **V.** **W.** **X.** **Y.** **Z.** **A.** **B.** **C.** **D.** **E.** **F.** **G.** **H.** **I.** **J.** **K.** **L.** **M.** **N.** **O.** **P.** **Q.** **R.** **S.** **T.** **U.** **V.** **W.** **X.** **Y.** **Z.** **A.** **B.** **C.** **D.** **E.** **F.** **G.** **H.** **I.** **J.** **K.** **L.** **M.** **N.** **O.** **P.** **Q.** **R.** **S.** **T.** **U.** **V.** **W.** **X.** **Y.** **Z.** **A.** **B.** **C.** **D.** **E.** **F.** **G.** **H.** **I.** **J.** **K.** **L.** **M.** **N.** **O.** **P.** **Q.** **R.** **S.** **T.** **U.** **V.** **W.** **X.** **Y.** **Z.** **A.** **B.** **C.** **D.** **E.** **F.** **G.** **H.** **I.** **J.** **K.** **L.** **M.** **N.** **O.** **P.** **Q.** **R.** **S.** **T.** **U.** **V.** **W.** **X.** **Y.** **Z.** **A.** **B.** **C.** **D.** **E.** **F.** **G.** **H.** **I.** **J.** **K.** **L.** **M.** **N.** **O.** **P.** **Q.** **R.** **S.** **T.** **U.** **V.** **W.** **X.** **Y.** **Z.** **A.** **B.** **C.** **D.** **E.** **F.** **G.** **H.** **I.** **J.** **K.** **L.** **M.** **N.** **O.** **P.** **Q.** **R.** **S.** **T.** **U.** **V.** **W.** **X.** **Y.** **Z.** **A.** **B.** **C.** **D.** **E.** **F.** **G.** **H.** **I.** **J.** **K.** **L.** **M.** **N.** **O.** **P.** **Q.** **R.** **S.** **T.** **U.** **V.** **W.** **X.** **Y.** **Z.** **A.** **B.** **C.** **D.** **E.** **F.** **G.** **H.** **I.** **J.** **K.** **L.** **M.** **N.** **O.** **P.** **Q.** **R.** **S.** **T.** **U.** **V.** **W.** **X.** **Y.** **Z.** **A.** **B.** **C.** **D.** **E.** **F.** **G.** **H.** **I.** **J.** **K.** **L.** **M.** **N.** **O.** **P.** **Q.** **R.** **S.** **T.** **U.** **V.** **W.** **X.** **Y.** **Z.** **A.** **B.** **C.** **D.** **E.** **F.** **G.** **H.** **I.** **J.** **K.** **L.** **M.** **N.** **O.** **P.** **Q.** **R.** **S.** **T.** **U.** **V.** **W.** **X.** **Y.** **Z.** **A.** **B.** **C.** **D.** **E.** **F.** **G.** **H.** **I.** **J.** **K.** **L.** **M.** **N.** **O.** **P.** **Q.** **R.** **S.** **T.** **U.** **V.** **W.** **X.** **Y.** **Z.** **A.** **B.** **C.** **D.** **E.** **F.** **G.** **H.** **I.** **J.** **K.** **L.** **M.** **N.** **O.** **P.** **Q.** **R.** **S.** **T.** **U.** **V.** **W.** **X.** **Y.** **Z.** **A.** **B.** **C.** **D.** **E.** **F.** **G.** **H.** **I.** **J.** **K.** **L.** **M.** **N.** **O.** **P.** **Q.** **R.** **S.** **T.** **U.** **V.** **W.** **X.** **Y.** **Z.** **A.** **B.** **C.** **D.** **E.** **F.** **G.** **H.** **I.** **J.** **K.** **L.** **M.** **N.** **O.** **P.** **Q.** **R.** **S.** **T.** **U.** **V.** **W.** **X.** **Y.** **Z.** **A.** **B.** **C.** **D.** **E.** **F.** **G.** **H.** **I.** **J.** **K.** **L.** **M.** **N.** **O.** **P.** **Q.** **R.** **S.** **T.** **U.** **V.** **W.** **X.** **Y.** **Z.** **A.** **B.** **C.** **D.** **E.** **F.** **G.** **H.** **I.** **J.** **K.** **L.** **M.** **N.** **O.** **P.** **Q.** **R.** **S.** **T.** **U.** **V.** **W.** **X.** **Y.** **Z.** **A.** **B.** **C.** **D.** **E.** **F.** **G.** **H.** **I.** **J.**

A. **E** **Exp̄d Thē, nullū.** **prohibit.** Quicūz autē p̄fitētū dēmōstrationē eē ga oīa dēmōstrabila esse dicunt, nibil prohibet cōcula- rem fieri dēmōstrationem. Et ex particularib⁹ dēmōstrarre v̄l̄, et ex v̄lib⁹ particularia. Sc̄iens, n. q̄n̄ Socrates et Plato homines sunt, nouit quoniam Socrata, et Plato ē, et qui nouit bis duo esse quatuor, nouit quoniam et quatuor sunt bis duo.

B. **F** **C.** **D.** **E.** **F.** **G.** **H.** **I.** **J.**

C. **G** **H.** **I.** **J.**

D. **H** **I.** **J.**

E. **I.** **J.**

F. **J.**

G. **J.**

H. **J.**

I. **J.**

J. **J.**

K. **J.**

L. **J.**

M. **J.**

N. **J.**

O. **J.**

P. **J.**

Q. **J.**

R. **J.**

S. **J.**

T. **J.**

U. **J.**

V. **J.**

W. **J.**

X. **J.**

Y. **J.**

Z. **J.**

A. **J.**

B. **J.**

C. **J.**

D. **J.**

E. **J.**

F. **J.**

G. **J.**

H. **J.**

I. **J.**

J. **J.**

K. **J.**

L. **J.**

M. **J.**

N. **J.**

O. **J.</i**

Liber primus

I trib⁹ terminis positis, per multos. n. aut p paucos reflectere dicere nihil dicit, per paucos aut per duos. L. n. si est a/ex necessitate sit/b/hoc aut/c/cū/a/sit cīt/c. Si igīc cu3 sit/a/ necesse est/b/esse/hoc aut cū sit/a/erit, hoc enī erat cīrculo, ponāt/a/in quo ē/c/b, igīc cu3 sit/a/ esse dicere, est ipm/c/dicere, hoc autē est, qm̄ cum sit/a/est/c/sed/c/cū/a/ idem est, quare accidit dicere cīrculo dīcētes demonstrationem esse nihil aliud nisi cum sit/a/est/a. Sic autem monstrare omnia leue est.

Com. 12^m. Redargutis q nullius esse demonstrationē dicebat/p, posuit redarguere et illos qui oia demonstrabilia eē supponebāt, eo q possint reflecti sylli, p demōstrone que cīrculo nuncupat, et mōstravit vnu absurdū et primū q cōseḡt ipsos, ex posterioribus pma et ex particularib⁹ vle v3. demōstrari. Scdm autē mōstrat absurdū qd psequit sumere, v3. eos eadez eisdem, et ignotiora et notiora. Nūc aut ad alterū absurdū induci sermonē, et dicit accidere dīcētibus cīrculo demonstrationē esse, nihil aliud dicere, qm̄ vnuquodqz p hoc est, qm̄ hoc est, vt ppter qd est immortalis anima: ppter ea q est immortis aia, propter qd hoc est aial, ppter qd est aial, qd est ridiculū. Obscuritatez aut rursus fecit, consueta breuitate vnu, et in solis elemētis exercendo sermonē exemplo nō vtens. Dico q dem qm̄ elemēta accepit pro ppositionibus, et adhuc ele mēta accipiens p terminis, haud ipsis vt terminis vnu est, sed vt ppōnibus. Sūptis enī/a/b/c et nuncupatis his terminis, vnuquodqz pro ppōne accepit, nihil peregrinū faciens, neqz libiūpī insolutū. Multoties enī elementa, p ppōnibus assūmit, etenī in 2° priori analyticō b̄ vnu accipiens inqz elemēta p propōnibus, hoc ipz significat, ut dicens, qm̄/a/nō terminū vco s3. ppōne, causa igīc obscuritatis hēc. Sūptis autē/a/b/c, a/gde, vnu p duobus ppōnibus sylli, aut p minore relata maiore, veluti in bac p̄siderata, b/autē vnu p cīlusione. Et qm̄ cīrcula, ris demōstratio, vt dīxi, cīlone accipies vt minorē, ppōne, et cōuertens alterā, sic p̄cludit reliquā, rursus ipso/b/vnu vt miori ppōne, qd fuerat celo pmi sylli, subintellecta. v3. altera rursus, et sic reliquā vt hne vnu, que erat a pncipio/a, vocat autē ipse eā/c, vt per diversitatē, hne oīdat. Om̄ autē ipm/c/acceptit p ipso/a/manifestuz ipse facit. Postqz enī p̄sens qm̄ qm̄ ab ipsa denotione nihil videre absurdū colligi. Sigdez per/a/demōstratiū sit/b/per/b/autē ipm/c/resumēs sermonē dīcit, qm̄ ponat/a/in quo/c, hoc est, idē ponatur nobis eē/a/cū/c/ cōcludit igīc qm̄/a/exitente/c/est. Qd igitur prius erat ppō/munē ponat cōclusio, qre si/a/existēte/b/est/b/autē cu3 sit/est/c/ide autē erat a/cū/c/ cōcludit igīc qm̄/a/existēte/c/est. vt autē exemplis manifestoz faciat sermonē, dīcio sic. Sumat loco/a, ppō dicens, bō est risibile, et subaudiat ipsi, ppō aliquia maior, risibile est mētis et disciplinē capax. Cōcludit igīc boiem mētis et disciplinē eē capacem, et voce b̄ cōclu sio/b. Segnūt igīc ad/a/dest ad boiem eē risibile, b̄/b. dico autē/b/boiem mētis et disciplinē eē capacē. Et si que rente aliquo vnu naz sit/c/est. hoc est, qd hoc est risibile, vellemus ad pbationē bubus cīrculo demōstrare vnu, dīcīmus sic. qm̄ hoc est mētis et disciplinē capax, quod erat b̄/olim qdē ppō/nūc autē vt minor, ppō assūmit, subintellecta et maior, ppōne per puerionem, que dīcit mētis et disciplinē capax, est risibile, et cōcludit conclusio, hoc igīc est risibile, qd erat/a/a/pncipio qdē ppō, nūc autē p̄clusio-

sio/s3/a/c/pse vocavit a pncipio/vt dīxi, diversitate mō strare voleb⁹ p̄clusiones. Ultimo autē resumēs sermonē dīcit, qm̄ p a pncipio appellauit/c/boc est qd a pncipio appellabāa. Si igīc/a/cu3 sit/b/est/b/autē existēte/c/est, qd est idē cu3/a/a/igīc existēte/a/est. At qui/a/existēte/b/erat, a/igīc cu3 sit/a/est. Dīcētes igīc aligd cīrculo demōstrari, nūbil aliud dicūt, qd p vnuquodqz ga/est, ob hoc est. Possibile autē est qd 'dīxi, sumere/a/p duab⁹ ppōnib⁹. B̄/q m̄ in querīcōe sylli dīcētis/b/cū sit/c/est/B̄/est/a/est, nō sumētis/a/p duab⁹ ppōnib⁹, sed pro vna quā cōclusōe facīt. Ne igīc videbam in cōversione ipsius/a/velu, tias ppositiones in cōclusionē assumere, ppter B̄ me lius est vnuquodqz elementoz, p vna ppōne assumere. vt reliqua subintelligat more enībymematico. Abi grā. Aliquis est concinnatus/mechus igīt, subintellecta. v3. maiore ppositione dicente, omnis p̄cīnatus est mechus. Sic igīt si dicimus bō est risibile, bō igīt est mētis et disciplinē capax, per paralogismū subintelligimus maiores dīcētē, risibile est mētis et disciplinē capax. Ac dīcit autē dīcētibus cīrculo demōstrationē eē nō solū qd dictum est. Hoc est ex posterioribus priora, et ex ppterib⁹ vle monstare, sed nihil aliud dicere, qm̄ quoniam hoc est, quia hoc est. Hoc est eadem eisdem priora, et posteriora esse et notiora et ignotiora qd est absurdū. Manifestum autē quoniam hoc accidit tribus terminis positis, hoc ingt. Accidit dīcētibus cīrculo demōstrationē esse, et qd hoc est, si hoc est, trib⁹ terminis positis, et hoc merito qm̄ demōstratio est ad minus ex trib⁹ terminis, hoc autē est, ga et etiā oīs sylls. Quare cīrclaris demōstratio est ex trib⁹ terminis, ppōnib⁹ aut duab⁹. Per multos qdē enī aut p paucos reflectere dicere nihil differt, p paucos autē aut p duos. I/pole enī est cōposito syllo vnu et p plures terminos syllogizare, et reflectere cīrculo demōstrone, et nihil differt, sive plures sint termini, sive pauciores, p pauciores qdē qm̄ tres terminos, duas autē ppōnes reflexiones fieri dicere ipole, qm̄ neqz syllm p pauciores cōtingit. Quādo enī/a/exitēt, aut minori ppōne aut ambabus vt dīximus ex nece sit/b/dest p̄clo, b̄ autē existente sit/c/boc autē dīcio/b/s3 qd sumptū est, a pncipio quidē vt p̄clo. Nūc autē vt ppō.c/autē vt dīximus, tāqz hne accipit. Quare/a/cū sit ex nece est/c/sed/c/ide assūmit cu/a/ vt deinceps monstret. Dīcit igīc sic, si/a/exitēt necesse est ee/b/hoc autē exitēt sit/a/boc enī erat cīrculo) ponāt/a/in quo/e/vide igīc qm̄ superius dīcēs/b/existēte erit/c/c/accepit. Ecce igīc hic manifeste dīcit, quoniam/b/existēte necesse est/a/est. Et qm̄ qd nūc accipit/a/jillicocabat/c/situlē dīcēs ponāt/a/in quo/c/quasi dīcit, sit/a/qd est/c/l/b/igīc cu3 sit/a/etē dīcēre. Ecce rursus adhuc manifestus exposuit b̄ ipm manifestū dīcēs, qm̄ qm̄ circularis demōstrone vnu dīxi, vt ee/a/nihil aliud dicā, qd qd prius dicebāt/b/s3 exīte ee/c/boc autēz cu3 sit/a/est/c. J/b autē/c/ingt a pncipio mōstrabamus, qm̄ cu3 cēt/a/ipm vnuqz erat neccī. Sigdez/b/p/a/mōstrabat/c/autē p/b/sed/c/ide cu3/a/demōstratiū est ee. Quare cōcludit nihil aliud qd p̄pa/exitēte necesse est/c/esse. idēt cu3 sit/a/a/est.

Clerūtāmē neqz hoc possibile est, ppter qm̄ in Tex. cō. 7.

Qm̄ autē in circulari demōstratione, neqz hoc ipm ac cīdīt in omnibus eadē p se ipsa demōstrare, nisi tres termini sumptū fuerint, sic se habentes mutuo, vt vnuquodqz ad reliquos cōveratur, idēt vt exequet ipsos. Idēt autē est dicere, qd op̄p ex pp̄p ipsos cōponi, vt homo/risibili-

le mentis

Posteriorum

9

E fuit in p fig⁹ sic nihil p̄clūdef, vt si oia, nullus lapis ē bō, qd erat b̄/nullū risibile lapis, vt affirmativa p̄cludat oīno nō p̄sigit, si autē negativā mōstrare voluerim⁹, p̄pam qdē nō mōstram⁹, queriaz autē ipm⁹ mōstrā possūt⁹ sic, nullus bō lapis, oē risibile bō, et p̄cludit nullū risibile la pis, volebam autē nos mōstrarē, qm̄ nullus lapis ē risibi lis. Si autē qd diceret qd p̄uersa hne mōstrāt qm̄. Dīcīmus nos qd ex sui nā sine querīcōe nō p̄cludit qd p̄n⁹ est. Socīdū autē qd pole qdē est syllo nō reducēt ad p̄mā figurā, vnu querīcōe p̄pētate z fig⁹ mōstrarē, negativā, sic autē sylls bō, nullus lapis risibilis, oīs bō risibilis, nullus lapis risibilis. In 3° autē fig⁹ dicebat qdē p̄bs nihil p̄cludit circulari demōstrone p̄pēa qd oīa p̄cularia p̄cludūt in 3° fig⁹, p̄cularia autē exīte hne, si volum⁹ mōstrarē vnu ppōnū qdē vnu circulari demōstrone ipole ē. Sumētis enī p̄cularē hne, et alia p̄pōnē qm̄oūqz si hēat, non p̄cludit reliquā. Ego autē dīco quēadmodū in exēplis qdē in p̄a fig⁹ posuit Aris, eo qdē qm̄les sumētē termini nihil p̄bi bebat vlez affirmativa, oīs bō est risibile, p̄uerti in seipfaz, sic nihil absurdū vel in 3° fig⁹ qdē vnu terminis vlez cōcludi hne, et vnu p̄clusio, sic circulari demōstrone ppōnes de mōstrarē pole ē, vt oē risibile bō, oē risibile mētē et disciplinē capax, oē igīt mētē et discipline capax est bō. Mi noīe igīt ppōnē monstro resolone in p̄mā fig⁹, sumētis hne et maiore. Maiore autē nō pose est mōstrarē neqz re ductione in primā figurā, neqz p̄ ipsam tertiam.

G Tex. cō. 8.

C Qm̄ autē impole est aliter se babere id cui⁹ est scientia simpliciter, necessariū vt iqt̄ erit scibile, qd est p̄mā demonstratiū sciam. demonstratiū autē est quā babemus in habendo demōstrationem. Ex necessarijs itaqz syllo gūlūs demonstratio est. Accipiendo est, igitur ex qbus et qualib⁹ demonstratiōes sūt. Primū autē determinabit⁹ qd dīcīm⁹ de omni, et quid per se, et quid vnu. Et omni igitē hoc dīcio, qd vnuqz est nō in quodaz quidē, in quodam autē non, nec aliquando qdē si aliquādo vnu nō, vt si de omni boie animal, si vnu autē est dicere boiem, verum est dicere et animal, et si nūc alterū, taliterum, et si in oī linea punctum, similē est. Signum autē est, qm̄ instantias sic p̄serimus, sicut de oī interrogati, aut si in quodā nō, aut si aliquā nō.

H Com. 13^m.

Redargutis q nullius demōstrone cē dicebant, et qui oīa demōstrabilia eē supponebāt, nūc demōstratiū ad id qdē p̄cipale est, b̄ autē erat docere qdā est demōstratiū scia, et qdē bāc ipole est cognoscere eū qdē nescīat qm̄ ē demōstratiū. Re sumēt autē oīonē de his, et docet subiectā demōstratiū mām, et dīcīt qdē demōstratiū nō solū veroz simplē est scia, s3 et eoz qdē p̄tingit aliter se hēat. Si autē b̄ nescīat igīc est demōstratiū, si autē nescīa op̄p sane et ex necessarijs ppōnib⁹ bāc ee, nō. n. p̄tin git ex nō necessarijs neccīū aligd demōstratiū. Quare quoniam necessaria est demōstratiū, et ex necessarijs ppositionib⁹. Oportet ingt nos sumēt, quoniam sint necessarijs proble mata, quoū est demonstratiū et qdē necessarij, ppōnes ex quib⁹ fit demōstratiū sylls. At qm̄ oīs ppositione aliquid de aliquo, aut aliquid ad aliquo, affīmat vel negat, et b̄

Io. Grā, sup. Post. B 3

Liber primus

aut de omni aut de aliquo, et aut per se, aut per accidentem.
Oportet demonstrativas propositiones de omni affirmare
vel negare, et per se et non per accidens, non prius (ingr) cognoscemus, quae sunt necessariæ proponentes quae nobis ad demonstrationem conferunt quod dicimus genere est de oī, et quod per se, et quod per accidens. Sic igitur cursum enumeratis præcognitis, tradit de necessariis et propinquis problematis doctrinam.
[Q]uoniam autem ipole est aliter se habere, id cuius similiter est scire.
Quoniam igitur impole aliter se habere, et nequecumque sic se habere, idem sunt manifestum est, sed est nobis manifestum, et magis clare exhibet intelligentiam suam/impole. V.g. dicens
sepe numero necessariū esse ut vena seceatur ergo ad maiorem evidētiām significationis necessarii infirmus impole dicitur impole esse sanari eū, cui vena non secta sit. Ob hoc igitur et ipsa ut manifestius accipies impole. ex hac conclu-

K

Empirical work

In p̄io p̄io
rum, cap. I.

L

M

Zec. cō. 9. **C**etera se autem sunt quæcūq; sunt in eo quod quod est, ut triangulo inest linea et punctum linea, substantia enim ipsorum ex his est, et quæcūq; insunt in ratione dicente quid est.

CDiffinitio qd sit de oī trāsgredīs ad per se. Quatuor autē eius qd est per se exhibet significatiōes. Quarū p̄mūz qd
dem dicit per se dici. p̄dicatuz de aliquo in eo qd, qd est,
qd in diffinitiōe illius accipit, vt per se inesse dicim⁹ hoc
aial. triāgulo figura ⁊ linea punctū. Aial enī per se de ho-
mine p̄dicatuz in diffinitione huius accipit. hō enī dicit.
est aial rōnale/mortale. Sūl'r triāgulus est figura trib⁹
rectis lineis cōtenta. Dicit aut p se ⁊ de linea pūctuz p̄di-
carti. Dicimus n. linea esse fluxuz pūcti, aut linea esse que
ex equo inter sua pūctia posita est. **C**Sciēdū aut qm̄ nō
est p̄prīum linea qd dicit. nō enī satis p̄prie dictū esse vi-
det, neqz in linea punctus existit. sed magis p̄pria qdam
erit diffinitio linea que diceret. Magnitudo ad vnuz di-
uisibile. que enim accipiunt in bac diffinitione constitu-
tiua sunt linea ⁊ in ipsa insunt.

TEt quibuscūqz coꝝ que insunt ipsis, ipsa in rō
ne qd ē demrante, vt rectū insunt lineæ, ⁊ par,
⁊ impar numero, p̄mū, ⁊ cōpositū, ⁊ curvū
insunt eglaterū, ⁊ altera parte lōgius, ⁊ oib⁹
ipsis inexistentib⁹ i rōne qd ē declaratē, hic q-
dē linea, illic xō nūieris filz i alijs hmōi vni
cuicqz p se esse bico. Quęcūqz xō neutraliter
insunt accidētia vt albū, aut musicū animali.

Chic est scda significatio eius qd dicitur per se. Dicim⁹ Lom. 17
enī per se, quoz suba ipsis in diffinitiōib⁹ accipim⁹. X. g.
diffiniētis symitatez, accipimus in diffōne ipsius subiuz,
nares inquā dicētis symitatē esse curuitatē in narib⁹. Si,
mīr⁹ et rectū diffiniētēs, accipimus linea⁹, rectū dicētēs eē
passionē linea⁹, quē ex cōquo sua interiacet puncta, aut cui⁹
media extremis nō anistāt. seu quocūq; aliter diffiniat
alig⁹. Si līr⁹ aut et circūfīnibile, seu circūferētia eē dicim⁹
passionē linea⁹ ad qua⁹ ab yno signo in ipsa positoz oēs
cadentes recte linea⁹ cōquales iter se sunt. Et manifestū est
q; sectio ipsa circuli non appellatur circumferentia, pro-
prie enim incurvū appellare illud q; circumferentia. Cir-
P
cunferentia autem est circulum, quemadmodum et geo-
metrē definiuit eodem modo, et parez, eē numeruz, qui
bisariā diuidat, et imparē q; non bisariā diuidat et in sili-
bus eodem modo. Secūda igit significatio est hic. habz
autem obscuritatem textus/posito verbo/ipsis, quapro-
pter pro hoc accipientes verbuz[aliquibus] manifestuz
facimus qd dī sic. Et gbuscūq; eorum quē per accīs in-
sunt alib⁹, ipsa in rōne insunt quid est mōstrātē, idest
ipsa subiecta gbus insunt accidētia, in rōne assumūtur ac-
cidentiuz, mōstrante quid est. idest esse in diffōne ipsorū
vt sit totuz qd dicit tale. Et hēc ingt dico p se, eoz q; h̄sit
esse in alib⁹ quozum in diffinitiōib⁹ subiecta ipsoz assu-
munt. Q Et p̄muz et cōposituz, et cōvilaterū et altera parte
longius. Et hēc ingt per se insunt ingt numero, ppea q;
in diffinitione vniuersiūq; hoz subiectuz ipsoz, nūmeruz
inq; accipimus. Sciendū autē q; Alexāder p̄mū nu-
Aut. Alc.
merum hic intelligit, non per se primum, sed primuz ad
alium. Est autem primum numerus qui ab vnitate men-
suratur, vt quinque septem vndecim decez et septē, neq; enim
a dualitate, neq; ab yllo alio numero mensurātur
bi, p̄terēq; ab vnitate sola. Compositi autē vocantur nu-
meri, qui ex vnitate vel alio quodam numero, vel nume-
ris mensurantur vt sex. Eteni a dualitate, trinitate et vni-
tate, eodem modo et nouem. Inter se autē primi dicunt
numeri qui vnitate sola mensurantur cōmuni mensura/
qualis est viginti septem et quadragintaq; Doyz entz
vierq; pro se non est primus, et iterpositus, mensurantur
enim

Posteriorum

enim vigintiquinque a tribus et nouem, numerus vero triginta quinque mensuratur a quinque et septem inter se autem primi et interpositi sunt sola, non unitate communis mensura videntur. Quod autem non videtur Alexander inquit inter se primos hic accepit, sed simpliciter primos manifestum ex his quod non dixit Aristoteles pluraliter primos numeros, sed primi. Similiter et equilaterum et altera parte longius Alexander non de numeris sed de figuris accepit quod erat contentaneum intelligere, non enim Aristoteles in figuris hoc posuit. Dicimus autem sed in numeris etenim equilateros non eros esse, quadratos et nouem proprietatem et multiplicatio ternario numero in se novenarius numerus est; altera parte vites longiores numeros eos qui sunt ex numeris imparibus multiplicatis facti, et quindecim altera parte longiora dicimus, constant enim ex quinque multiplicatis in tres, quod autem non de figuris accepit equilaterum et altera parte longius, sed de numeris declaravit ex quibus in tali dicens: Let omnibus ipsis existentibus in oratione quid est declarare hic linea illuc numerus? hoc est in diffinitionib[us] omnium dictorum in sunt subiecta ipsis illuc lineam, et in recto et circumducto linea in aliis numeris. Manifestum igitur est quod et equilaterum et altera parte longius non de figuris sed de numeris, non enim in diffinitione equilatera, vel altera parte longiorum figurarum linea et subiectum accepimus non enim supponit his sed figura, sed sunt h[ec] passiones non lineae, sed figurae. Quaecunque vero neutraliter insunt, subsistit, ut particularis subiecta, accidentia, non ipsa indigent ut sint ipsa vero nullio, est igitur hic tertius modus per se. Amplius quod non de subiecto deinde non in subiecto alio quoppiam est, quemadmodum ambulare opus est, hoc enim est de inde ambulare, et est in subiecto hoc ambulare. Quem ergo non de subiecto hoc est non in subiecto, (pro in subiecto enim de subiecto accepit) per se sunt. Item alio modo quod per se ipsum inest unicuique per se dico, hoc est quarta significatio eius quod deinde per se quod causa alicuius est non per accidens, et si ambulante igitur corruscat, non dicimus per se pro ambulatione corruscat sed per accidens, ut non si non ambulasset, corruscat. Quoniam neque si fodens quod ibelauit inuenire, causam fossione per se cur thesaurus invenerit, sed per accidens non pro hoc effossit. At si iugulatus quod interierit causaz mortis per se iugulationem dicimus non, non accedit iugulationi mors, sed caula mortis iugulatio fuit, hoc igitur gratia plene divisionis probavit. Non oportet autem significaciones eius quod deinde per se coferunt ad demonstrationem Methodum, sed soli duo modi per se, yules sunt adpositi. Sunt nam et quod ex necessitate insunt et semper neque non coegerit in diffinitione symmetriae natus non accipere, neque quod in diffinitione quorundam sumuntur pingit, non semper et in subiecto inesse. Quemadmodum hoc animal. Tertius autem modus est qui maxime circa individua versatur. Deinde de nullo alio sunt, et hoc aliquid significant individualium, non deinde non est ut demonstrabitur deinceps.

videtur ut etiam in iugulatione non habeatur intentio ac-
cidentia, ut albu aut musicu aiali. hoc est quicquid neqz
in definitione sua subiectum accipiuntur neqz in subiecti dif-
initione predicatum assumuntur huc yoco accidentia, ut in ge-
musicu aut albu aiali, que separari ab ipso apta nata sunt.
Quid igitur quereret aliquis, que ex accidentibus non se-
parant, bcc ne per se dicemus, ut nigrum corvo? Nequaquam
hic enim definitius, que per se ex accidentibus dicat in eis
subiectis, ut etis insuperabilia sint accidentia, non co-
runt aut ad definitionem subiectorum aut in suam diffinitionem
ne subiecta non accipiunt neutrigraphi hcc per se subiectis in-
sint. Et quo cognoscemus que ex insuperabilibus accidentibus
in diffinitione subiectorum debeant assumiri, aut in suaz

Conclusionem illa assumat: quæ non minime: Dico igitur quæcunqz insuperabilium accidentium diffinitæ insunt yni et eidem naturæ, et nulli alijs, hec per se insunt illis. Quæcunqz autem non definitæ insunt alicui naturæ, sed prist plib' inesse hec quibus inseparabilia sint, non dicunt per se subtisie esse.

Amplius quod non dicitur de subiecto alio quodam, ut ambulare cum alterum ad eristat

Conclusionem illa assumat: quæ non minime: Dico igitur quæcunqz insuperabilium accidentium diffinitæ insunt yni et eidem naturæ, et nulli alijs, hec per se insunt illis. Quæcunqz autem non definitæ insunt alicui naturæ, sed prist plib' inesse hec quibus inseparabilia sint, non dicunt per se subtisie esse.

Conclusionem illa assumat: quæ non minime: Dico igitur quæcunqz insuperabilium accidentium diffinitæ insunt yni et eidem naturæ, et nulli alijs, hec per se insunt illis. Quæcunqz autem non definitæ insunt alicui naturæ, sed prist plib' inesse hec quibus inseparabilia sint, non dicunt per se subtisie esse.

Conclusionem illa assumat: quæ non minime: Dico igitur quæcunqz insuperabilium accidentium diffinitæ insunt yni et eidem naturæ, et nulli alijs, hec per se insunt illis. Quæcunqz autem non definitæ insunt alicui naturæ, sed prist plib' inesse hec quibus inseparabilia sint, non dicunt per se subtisie esse.

Contra amplius quod non dicitur de subiecto alio quodam, ut ambulare, cum alterum quod existat lingua non incere, aut impudenter, aut opposita, ut lince, rectum aut obliquum, et numero, par, aut impar.

Ambulans est et albu. Substantia autem et quae
cujus hoc aliqd significat, non alterum quid est
stetit sunt quodquidem sunt. Quae quidem igitur non de
subiecto sunt perse dico, quae vero de subiecto/
accidentia. Item alio modo quidem propter ipsorum in-
estivnicujus per se dico, quod vero non propter ipsorum acci-
dens, ut si ambulante coruscavit, accidens est
non enim propter id quod ambulat coruscatur, sed acci-
dens dicimus hoc. Si vero propter ipsum, per se est,
ut si aliquod intersectum iterum et non intersectionem
quoniam propter id quod intersectum est iterum, sed
non quod accidat intersectum iterum.

18. **C**tertia significatio eius quod dicitur per se est; q[uod] non amplius quid aliud existens de alio predicatur in quales erant duo primi modi; sed simpliciter quod non per aliud est; neque in alio esse habet; qualia sunt accidentia; sed neque per se

16

1

pprāmī du
modi p se tr
sūt vñles a
demōstróne

11. Infra in tex-
tu, comen. 33.

Digitized by Google

qđ Lômđe, 19

pp
li

Liber primus

Methodos, ex nece^{re} q̄ insunt; et per se t̄ qm̄ primo q̄ de significatione eius quod dī per se/ex nece^{re} inest subiecto/t̄ ex sui natura est manifesta/siquidē que assūmunt i diffinitionē alicuius, op̄z in esse illis, ex nece^{re}/ideo neq̄ pbare illā dīgnū putant, sc̄da aut̄/bēc aut̄ erat q̄ in sua diffinitione subiectū accepit/non videſt quidē ex necessitate ielle, eo q̄ non insit oī subiecto pdicatuꝝ, non n. om̄ ni numero inest impar, neq̄ om̄ni numero par, monstrat q̄ bēc ex nece^{re} ielle om̄ni subiecto/eo q̄ oppositio istoꝝ in immediata, et idem valeat dīctioni. Quoadmodū ent̄z contradictione in oībus entib⁹ t̄ nō entib⁹ dividens verū et falsum, oībus inest aut non est/t̄ ex nece^{re} et semp/t̄ nō q̄ altera pars oībus congruat/sed q̄ oīo ex duabus altera/sic t̄ in p̄opositiis. Qm̄.n. om̄ni numero inest aut par, aut impar, pp̄ hoc dicimus per se et semp/t̄ ex nece^{re} ipsa i esse, eo q̄ oportet alterā partē oppositionis eo esse ḡie, in quibus apta nata sunt predicari. Aliterq; t̄ in quibus viraq; pars oppositionis pdicat̄ sin his v̄z pdicatuꝝ inest oī subiecto/stāut̄ oī t̄ ex nece^{re} et semp. His igit̄ sic diffinitionis/transit ad doctrinā eius quod dī per se. [Qui igit̄ dīcuntur in simpliciter sc̄ibilibus.] Qm̄.n. enumerauit si gnificatiōes per se, et docuit de duobus primis solis /qm̄ ex nece^{re} i sunt ipsarū vnaq; q̄ cōcludit utilez sibi ad demonstratiuꝝ methodos per bēc ex monstratis neūcum demonstratiuꝝ methodoꝝ, concludens virtute.n, hoc dicit/q; t̄ si oīa a nobis enumerata sint ex his que insunt ex nece^{re} t̄ in simpliciter sc̄ibilibus idest i propōne sc̄ibili, que assūmunt ad propositiones, talia sunt, vt inest pdicatis/aut predicata ipsiſ inest/pe bēc vtrosq; priores duos modos significāt. Hęc mōstrata sunt ex nece^{re} esse, et per se inesse/ex nece^{re}s igit̄ p̄positiōib⁹ erūt demonstrationes. Quod aut̄ dixit per se ielle pdicatis/aut in esse pdicata, duos priores modos per se significat. Pe t̄ inesse enim pdicatis primū, qm̄ vñuquod in propria diffinitione habet esse, t̄ est per illam/ob hoc dixit in esse subiectum pdicatis veluti bolem in aiali/rationali et mortali que per se pdicant̄ propter ea q̄ in bis est esse hoc, et q̄ in opposite se hēnt sc̄ds modus priori, in priori.n. subiectuz in suam diffinitionē accipiebat pdicatuꝝ in secundo autē pdicatuꝝ in suam diffinitionē accipiebat subiectum, pp̄ hoc cū dixisset in priori inesse pdicatis, pp̄ dicit in secundo, inesse pdicatuꝝ in subiecto in hoc.n. per subiectuz, est pdicatuꝝ per numerū.n, est par et impar, et pp̄ dixit ipsum inesse subiecto, hoc est in illo hēre esse, et seruari. [Non.n. cōtingit nō inesse aut simpliciter aut opposita] simpliciter quidē in priori modo accipendū est, non.n. possibile est que accipiunt̄ in diffinitionē alicuius, non inesse et om̄ni et semp, et ex nece^{re}, aut opposita aut in secundo modo, et enim in hoc necesse est om̄ni subiecto totā oppositionem inesse oīs.n. numerus aut par est aut impar. Et oīs linea aut recta est aut curua pōt aut et verbū simpliciter in sc̄do modo accipi simpliciter quidē/qm̄ totā oppositionē pdicabimus, qm̄ oīs numerus par sit aut impar, et oī corpus generabile, aut graue aut leue. Opposita aut̄ dixit, p̄ eoꝝ est alterū oppositoꝝ (qm̄ vt iam dixi) alterā partem oppositionis lumentes, hanc pdicabimus de susceptivo illius vt de oī denario par seu quidpiā huiusmodi, inuenit autē q̄ in ḡbus dā accidentib⁹ p̄ se est quēdā mediocritas, in ḡbus et excessus et defectus consideratur, vt in symitate, et curuitate, sed est i bis immediata oppositionē sumere, si sic dicamus oīm nasum aut rectū esse aut reflexū esse, que admodū linea dicimus om̄nes in bēc duo diuidi patet, n. q̄ nasus reflexus squide gibbosus sit dī curuus, si autem ḡcauus dī symus. Alioquin, nō in oībus simpliciter per se accidētibus sumendū est hoc esse dictuꝝ. Sed in sc̄ibili

bus/b_ce aut sunt per apb_cresim Ideo dicitur b_ce in sim-
pli_citer scibilibus/symitas q_ui_t rectitudo in n_ao non est
ex scibilibus, neq_u.n.est ex his qu_ep apb_cresis s_umum n_e.
Est eni_m p|trarii, aut priuatio aut p|tradictio
in eodē grie, vt par et impar in numeris: b_z q_u
p_{se}quit. Quare si nece est, aut affirmare, aut
negare, necesse est et per se inesse, de omni igi-
tur et per se determinatum sit h_o modo.
Contra enim dicit ex necessitate inesse aut simpliciter aut
opposita, hoc ipsum p_bare vult per b_ce immediata, eni_m
contraria in idem currunt, cum priuatione et habitu, affir-
matione et negatione. Quēadmodū.n. in susceptiūs vi-
sus et cecitatis, nece est oio alterū ex oppositis inesse, sic
et immediatis contrariis nece. n.est alterū a contrariis inee
in susceptiūs, vt numero par aut impar, et hoc vitam aut
mortem aut corporibus gravitatē aut levitate, et ob hoc
contrariū egpollet oio, aut priuationi, aut negationi par-
tis oppositę posito vt pari equipollet nō impar, in nume-
ro. n. non impar, oio par est simili modo et si dicat q_ue p_{ar}
uatiue/p eo q_ue est nō ipar, sine imparitate, equipollet pa-
ri. Quid igitur ex nece^{ic} i omni_m cōtradictio^j.i. aut affirmati_m
oia vera est aut negatio similiter et in susceptiūs, aut ba-
bitus verius est aut priuatio, demonstrauimus aut bis eq_u
pollet immediata contraria, nece igitur et b_ce ex nece^{ic} in
esse susceptiūs est aut verbu_m [cōdictio] p eo q_ue est, p|tradi-
cens p|trario positi si. n. positi sit par, qm̄ huius p|trarium
est impar est aut huic dicens non impar. Equipollet sa-
ne, non impar, h_orio imparis q_ue est, pari. Hoc ergo cum di-
xisset, qm̄ est inq_us contrariū aut priuatio aut p|tradictio/ q_u
visus est hac ratione vt equalia sumere priuationes et ha-
bitu, et affirmatione et negatione. Dicere enim possit ali-
quis qm̄ si in gbus est priuatio, et negatio, in his est et p|trar-
ioz altera pars. Quia si non est tragedaphus impar, par
vtiq_u erit, ob hoc igitur exacte loquens, adiecit, in eodes
generē id est in eo q_ue aptū natū est vtrumq_u oppositoruz
in eodē grie constitutū in his. n. opposita priuatione et habi-
tu, equipollet, affirmatione et negatione in numero. n. dicit
non impar, q_ue est negatio, nō est, par, nō q_ue (inquit) in idē
duca, cū affirmatione negationē/par. n. affirmatio est, nō
impar aut negatio sed sic dico non impar, par esse. Et q_u
p_{se}quitur in talibus affirmatione negatio sequitur n. par,
nō impar, et nō par impar et recto non flexum/p_g imme-
diata oppositionē contrarioz. Quare nō idem/ingt dico
virtute/affirmatione et negationē, alius. n.est et aliud sig-
de enim dicā non par/abstuli solū par/si aut dicā/impar/
posuit impar/nō idem igitur/si in immediatis p_{currit}
Dicens. n. numerū aliqui non eē parez / nihil aliud dicit
q_u q_u impar est, et dicens n_asum nō esse rectū, nil aliud vi-
cit q_u esse flexum. Quid si nece affirmare vel negare/necel-
se est et q_uq_u per se sunt inesse. Hoc est si i oī est aut affirma-
tio aut negatio/eqpollet aut immediatis h_oris/cōdictio, ex
necessitate^{ic} igitur in huiusmodi immediatis h_oris subiectis seruit.
Conuersale aut dico q_u cū sit de omni, et per
se, est, et b_z q_u ipsum est. Manifestū igitur est q_u
quecumq_u sunt v_lia ex necessitate in sunt reb_z.
Per se aut et fū q_u ipsum ē, idē est, vt p se in
ē linee punctū, et rectitudo, et nāq_z b_z q_u linea
est, et triangulo b_z q_u triāgulūs ē. Sunt duo re-
cti, etenī p se triāgulus, b_z nob⁹ rectis e_qlis ē.
Tale aut est tunc cum in quol_z et p_{ri}o dem₉-
tar, vt duos rectos h_oie, neq_u figure in est v_lr

| |

| |

L'omézo

三

6

1

三

七

Posteriorum

A *et tñ est monstrare de figura q̄ duos rectos
bz, sed non de figura qualibet, nec vt̄ q̄libet
figura monstrans. Quadrangulus. n. figura
qđem est, nō bz aut̄ duobus rectis equale
bz isochelis bz qđe q̄libz duob⁹ rectis eq̄l
sed nō p̄imum, sed triangulus p̄ius. Qd i
tur qđlibet p̄imuz monstratur dnos rectos
habere, aut qđcunqz alii, huic p̄imo in
vniuersale, et demonstratio per se huius v
niversalis est, ali ox̄ aut̄ quodāmodo non p
se, neqz isochelis v̄liter, sed in plus.*

B Tres signatio[n]es nouit[us] sunt. Et manifestu[m] est quod dicitur de tripli significatione. Quia enim dicitur de tripli significatione, et manifestu[m] est quod dicitur de tripli significatione, et manifestu[m] est quod dicitur de tripli significatione.

q̄ Arist. p̄pr̄issimaz t̄ maxime dem̄rōnē, t̄ quē prim
deceat p̄m ſiderans/hanc eſſe dicit quē yliffime mo
ſtret.clarū eſt iḡ ſc̄da dem̄rōnis mentura quē in g
bus t̄ differentijs accip̄lunt̄, prima aut̄ t̄ maxime quē
ſe tradidit. ¶ Quidā āt p̄ter hoc t̄ illud dixerūt,qm̄ b
dicit Arist.nōq̄ oia dem̄ſtrabiliaz uerti debeat, ſed
hec p̄ferunt ad dem̄rōnē vi cū demonstrat̄ triāgulū tr
hēre angulos equales duobus rectis accip̄endū eſt, q
in duas rectas egdiſtantes, recta incidat, tres angulos
cifſim equales mutuo facit, t̄ eſt hoc egdiſtantis. In q
enim vicifīz tres anguli equales mutuo ſunt, illis i du
rectas paralellas, recta incidit. Hoc aut̄ eſt falsuz, non
hoc dicit Arist. ſed de iſis d̄m̄rabilibus ſermonē facit
intextu ſignificabimus, aliogn./neq; oia q̄ ad dem̄rōne
accip̄iunt̄ uertunt̄. Ad dem̄ſtrandum, n. q̄ tres ang
duobus rectis equales ſunt, aſſumim̄, p̄tracto vno tri
guli laterē, ex tñ ſecū duobus intrinſecis oppoſitis equ
lē eſte, t̄ non uertit̄, non. n. ſi qd h̄et, extrinſecū angulum
equale intrinſecis, eſt hoc triangulus vñ latus bñs p̄
ctū t̄.n. in aliquo quadrilatero poſſibile eſt hoc accide
hec ex παραλλαγ̄ idē ſignificatiā accep̄it vt deinceps
ipſe dicet. ¶ Per ſe. n. dicit t̄ p̄m q̄ ipſum /idē eſt. J. Prīm
enim cū dixiſſet oppoſtere vle p̄ ſe eſſe t̄ de oī, de bi
teriam diaḡ inducet, primo in q̄ opoſtere p̄diciatis in
Sciendū iḡ qm̄ Arist. in hiſ idē eſſe dicit p̄ ſe t̄ p̄m

ipsū si quid.n. est fm q̄ ipsū, hoc ēt p̄ se est C. Imitates
aut̄ Theophrastū differre ista discunt v̄līus.n. esse per se,
q̄ fm q̄ ipsum si quid.n. est fm q̄ ipsum / hoc est ēt p̄ se.
Non aut̄ siqd est q̄ se j̄o ēt fm q̄ ipsū, triangulo.n. f̄z q̄
triangulus est inest tres bēre angulos equales duobus re-
ctis, sed ēt per se. Isocheli aut̄ per se qdē inest, non aut̄ f̄z
q̄ ipsū. Nō.n. quatenus isocheles inest ipsū, tres angulos
bēre equales duobus rectis si aut̄ hoc, neq; eglatero seu
scaleno inerit, qm̄ non isocheles, sed fm q̄ sup̄lieiter sūt
triāguli. Nec qdē sequētes Theophrastū. C. Aris. quidē
cū inuenisset in aliquibus ista p̄currere, id ēt īgt am-
bo mentis n. et discipline capax, q̄ se inest hoc, fm q̄ ip-
sum non.n. f̄z q̄ aial est, ēt mentis et discipline capax, neq;
fm q̄ bipes, aut̄ aiatius, sed fm q̄ homo videſ. n. hoc so-
lum inter aialia mentis et discipline capax ēſſe, et numero
impari non posse dividī in equalia, p̄ se et fm q̄ ipsū
est. [Ule aut̄ tūc est cū in quolibet et p̄io monstrat̄,] bē-
est terția diffinitio v̄līs in quolibet aut̄ id est, q̄i cuiuslibet
sub pdicato, ipsi pdicatu inſit, vt cuiuslibet triangulo habe-
te tres angulos equales duobus rectis, et non solū cuiuslibe-
s et primo, non.n. primo scaleno sed triangulo inest, tree
bēre angulos equales duobus rectis. Aut qdēcunq; aliud
huic primo inest v̄lī, et dem̄o per se huiusylis est, cuiusc
q̄i inquirit primo inest pdicatu in huius dem̄o et per se
est, et v̄lī. Aliorū aut̄ quibuscumq; oī quidē inest pdicatu
non primo, aut̄ horū, inquit quodāmō nō pprie neq; v̄lī
est dem̄o. vt si geometra monstrat̄ cuiuscunq; trianguli
isocheles ēſſe, tres bēre angulos equales duobus rectis
huic quodāmodo nō p̄ se neq; v̄lī est dem̄o, p̄p̄ea q̄ nō
quatenus isocheles est, inest ipsū tres bēre angulos equa-
les duobus rectis, sed quatenus triangulus, hac iſḡt rōne
non est per se dem̄o huius, fm q̄ aut̄ in oī isochele verū
est pdicatu hac rōne mensura posteriorie dem̄onis di-
cat et in his dem̄o. Et p̄sidera q̄o manifester p̄ h̄c, non
utilia ad dem̄onez ēſſe dicat, sed q̄ dicebā, dem̄abilis
etenim dem̄o īgt per se v̄lī est. Aliorū aut̄ quodāmo
do nō per se neq; isocheles est v̄lī, sed in plus.] Dicendo
quodāmō, monstrauit qm̄ eoꝝ que insunt p̄ se mon aut̄ p̄
mo, est dem̄o, sed non talis, prop̄p̄issima. n. et primo taliū
est demonstratio secundario aut̄ et reliquoꝝ.

COp̄ autē nō latere, qm̄ sepe numero p̄tigit
errare, t̄ non esse qd̄ demonstrat̄, p̄mūz vni
uersale fm̄ q̄ v̄lē demonstrari p̄mūnū.
Oberramus aut̄ hāc deceptiōne/cū aut̄, nibil
sit accipere a superiori eī singlāre, aut̄ singlāria.

65

17

Opinio theo
p̄vastus,

F

2

65

13

Liber primus

CSi igit̄ ē demonstrativa sc̄ia ex necessarijs principij̄. Qd enim scitur impole ē aliter se b̄ere. Quę autē per se sunt necessario insunt rebus. Nec quidē insunt in eo qd qd est, qbusdam aut̄ insunt in eo qd qd est p̄dicantibus de ipsis, quorū alterū oppositorū necesse est i- esse. Manifestū est, q ex huiusmodi quibusdam vniqz sit demonstratiuus syllogismus. Minne enim aut sic est aut sūm accidens. Ac- cidentia autem necessaria non sunt.

L'omē.27

K

L

M

Nœ enim ingrat sic inest alicui, p se inq̄ fīm; priores mo-
dos eius qd dī per se, aut per accīs, qd aut inest p accīs
non inest ex nece^c (ola iugē q per se sunt, ex his sunt q ne-
cessario inlū. Ruris igit̄ dico si œ aut p se inest alicui
aut p accīs qd agnō p accīs inest meo inest qd iugur-

aut paccis, qd aut nō paccis mēt necō auct, qd iugur
p se inest nō inest p accis, reliqui ergo q ex nece^c insūr,
p se inec. Concludet igit̄ ppositū p syllm cathegoricum
hoc modo. Qis dem̄ro est ex neçys. Neça aut sunt p se,
ois ergo dem̄ro est ex his q sunt p se, qd monstrare ppo-
suerat. [P]ole aut erat p syllm Arist. cathegoricū de se
facere s̄z cathegoricus facius in collectulē faciebat figurā
in scđa figura ex duabus affirmatiuis factus, ob hoc igit̄
ypotheſe op̄z potius ipsum cōplicare, duobus qdē an-
tecedētibus assumptis, uno aut psequente. Est aut totus
sylls b̄ si demonstrativa scia est ex neçys principys, ne
cessaria aut p se iſunt rebus, manifestū qm ex qbusdā b̄
demōstratiū erit sylls. Si aut cathegorice quēadmodū
dixi cōnectemus sit medijs terminus (neçys picipys)
qd pdicaf. Dem̄rones aut, q p se iſunt rebus, extremi
termini subiecti, et erit scđa figura ex duab^o affirmatiuis
et est icollectilis pp b̄ sit cōplexio ypotheſe. Si dem̄ro-
nes sunt ex neçys principys, ppositu aut est, p sola q p se
sunt, neça sunt, sequit̄ ergo demōstrativa principia, neça
esse et per se. At qui primum, ergo et z^m copulati autem
probationē qd inq̄ neço ad antecedēs sequat psequens in-
tulit p id qd att, Loē. n. aut sic iest, aut p accis, Jquç aut ex
nece^c iſunt nō iſunt p accis qd ergo iſunt ex nece^c, in
sunt per se sola ergo q p se sunt, sunt neça, et q neça, sunt p
se igit si datum est qm est neçys ppōnib⁹ est dem̄ro, da
tū aut est qm sola q per se sunt, neça sunt, psequenter seq
re, et dem̄rones ex his q per se sunt esse. Idem. n. est vice
re ex neçys esse dem̄rones et ex his q p se sunt, sigdē sola

neā sunt q̄ p̄ se illū, & q̄ per se sunt neā. [Quorū alterū
oppositorū neā est in esse.] Demonstratū n. est qm̄ in se-
cundo modo eius q̄ dī p̄ se, immediata existente apposi-
tione, qm̄ alterū oppositū ex necessitate iest subiecto [oē
enī aut sic inē aut p̄ accessis] p̄ hęc ostendit qm̄ sola q̄ p̄ se sunt
neā sunt, qd̄ iā dixi, ex toto copulato sit p̄bō mō p̄dicto.

CAut igit̄ sic dicendū, aut principiū ponenti bus, qđ demonstratio necia sit. **E**t si demonstreñ, nō aliter se b̄ e potest. ex nečijs igit̄ op̄z esse syllim. **E**x veris qđem est ⁊ non demonstrat̄em syllogizare. ex nečijs aut nō est, si aut dem̄rante. h̄ aut p̄pruz dem̄rōnia est.

Cluribus argumentis pbat qd̄ dī quoꝝ fm est p̄sens
ꝫ qm̄ in primo argumēto, cū sumptusſet, q̄ op̄ p̄pōnes
demonstratiuaſ ſcire, t̄ ex hoc mōſtrat, qm̄ nečias op̄
eſſe illas, ex qbus rurſus cōcluſit, q̄ ex biꝝ eī ſunt, quę per
ſe ſunt, hinc ex alio principio facit argumētū ex ipſo inq̄
demonſtratiuo problemate, ſeu p̄cluſiōne queꝝ t̄ maniſtatiōr
eſt ſi enim dem̄o eſt ex his q̄ inſunt nečo, t̄ nō p̄tinguit
alr eſſe. Necessaria aut̄ ſunt ex neceꝝ, nō n.c. cōtingit aliqd̄
nečium niſi ex nečiis p̄cludere. Dem̄o igit̄ ex nečiis eſt
p̄pōnib⁹ ex veris qd̄ t̄ nō nečiis p̄pōnib⁹ ſyllm ſie
ri verū cōtingit. Dēmonſtratiūnā aut̄ impole, vt Socrates
ambulat. Ambulans p̄ crura mouet, ſocrates igit̄ p̄ crura
mouet hic ex veris, t̄ verus eſt ſylls, non eſt aut̄ b̄z de
mōſtratio, p̄p̄ea q̄ neq̄ neča eſt, neq̄ ex nečiis p̄pōni
bus, t̄ qd̄ dico i bis in qbus ſuperari potest p̄diciā a ſub
iecto, ybi neq̄ in inſeparabilibus acciſtibus neq̄ in his
queꝝ vni t̄ ſoli inſunt natureꝝ p̄tingit ſyllm demonstratiūnā
fieri p̄ ea q̄ iam a nobis dicta ſunt ante, ſed t̄ſi nečaria
ſit cōcluſio, neq̄ hoc pacto dem̄o eſt b̄z vt ſocrates mo-

Posteriorum

uetur per crura, qđ per crura mouetur est animal. Socratis igitur est aīal, op̄z enī modo scire qđ nō est scire ex cōtingēb⁹ ppōnib⁹ nečiaz aliquā yideri p̄cludere ēnē.
C Signū aut̄ est qđ dem̄stratio ex necessarijs sit, qm̄ t̄ istātias ita ferimus ad opinātes demōstrare, qm̄ non sit necesse si opinamur, aut oīno cōtingere aliter, aut rōnis cā. Manifestuz aut̄ ex his ē, t̄ qm̄ stulti sunt, qui opinant̄ accipere bñ principia, si pbabilis sit, ppō t̄ vera, vt sophiste, qm̄ scire sciaz est bīe. Nō.n. qđ pbabile est aut non, principium est. sed priūz in genere, circa quod demonstratur, t̄ verūz nō omne proprium est.

centū, qm̄ vox hęc dicens, h̄is sciām, ip̄m nomē est scię, magis autem ex re mibi videtur prima expositio. S̄ priūm in genere circa qđ demōstrat̄, t̄ vez nō oē, ppriūz. Uerūz est enī qm̄ oīs isosceles tres angulos b̄z c̄uales duobus rectis, haud ppōnū autē est scię, pp̄terea qđ non in quo primo demonstratur p̄cessit demonstratio.

C Qđ antež ex necessarijs op̄z esse syll̄z manifestum ex his est. Si enī nō est bñs rōnež pp̄ quid ex h̄e deimōstratione, nō est sciens. Sic aut̄ vtiqz t̄ qđ a/de/c/ex necessitate eē. b/autē medium per qđ demonstrat̄ est, non ex necessitate, non sciunt, pp̄ter quid. Non enīz est hoc, pp̄ter medium, hoc quidem cōtingit nō inesse cōclusio antēm necessaria est.

Colli. 29^m. **C** Tertium hoc est argumētū cur demonstratio sit ex necessariis. Si enī pponeret aliquis nobis quoniā demonstratiua est propositio, redarguere ipsam putamus inquit si monstrabimus hanc ex necessitate inesse subiecto predicatum. Deinde mōstrans quoniam quodāmodo cōmunitis est sūnia omnīus de demonstratione hęc ex necessary inq̄ eē demonstrationem dicit, q̄ nō solum ad veritatem aspicientes cōtrarien̄ ppōnib⁹ in q̄bus nō est vt insit ex necessitate pdicatum subiecto, sed et cōtētiosus cā certaminis cōtradicētes, sc̄pē numero nēcia existente ppositione sermone impedire volentes, dicunt nō inesse ex necessitate. Sic igitur cōs̄is est sentētia demonstratiua methodos necessarias esse oportere. Manifestuz autē ex hoc quoniā stulti sunt, qui sūniere bene putant principia, si probabilis sit et vera ppositio, vt sophiste, quoniā scire, sc̄ientiam est habere, non enī probable, aut nō p̄cipiūz est. Si demonstratum est inge qm̄ op̄s scientiā ex necessary esse, ridiculi igitur sunt, qui putat demonstrare, si probables aū veras nobis pponat ppōnes, nō aut necessariaz quemadmodum sophiste. Interrogantes, n̄ si scit geometra, geometrico, et hoc accipientes dicunt, q̄ scire est scientiam babere. habere autem scientiaz, sciam est scire, sciens autem sciam, scit quidnāz est ipsa. Sc̄ientia igitur nouit qd est scientia. Geometra autem scit, Geometra igitur scit quid est scia. Dic enī accipientes verā ppositionem, qm̄ scit geometra, et quoniam sciens habet sciaz. Et tertiam pbabilez, quoniāz habēs aliquid nouit qd habet, sic putat demonstrasse, oportere geometrā scire qd est scientia. Demonstratiua autem est qm̄ demonstratio non est simpliciter ex veris, neq̄ ex pbabilitib⁹, sed ex necessaryz, pp̄pr̄y, et primis subiecti demonstratiua fit. Quare si erit aliqua natura determinata sc̄ientiā, quā oporteat scientem oīno babere, utiq̄ demonstrare dicebāt sic illogantes. Si autē non est aliqua natura determinata sc̄ientiā, sed oīs scientia est aut geometria, aut astronomia, aut

vniuersitatē ex particularibus, habēs aliquam sc̄ientiāz nō
vniqz sc̄iat simplr qd est sc̄ientiā. Quare geometra/geomē-
tricam qdēm habet sc̄ientiam, t ipsa quidnā est nouit, si-
pliciter autē quid est sc̄ientia non nouit, ppter ea qd nō es-
aliqua natura vñis sc̄ie, sed est vox equivoqua, quicq de plu-
ribus sp̄e differentib⁹ pdicatur. potius autē de differētib⁹
bus genere. Quidaz autem exponūt hunc locū magis si-
phisticę sic, si scire est sciam habere. Sciam autem habe-
re est scire, scire igitur sciam habet. Non ampli⁹ manet
tiu⁹ est/in significationib⁹, sed trāscendentiu⁹ ad voces
trāsgrediente sermone. Sciens enī sc̄ientiam habet, ipsu⁹
inq⁹ qd significare a voce sc̄ientiā. Dicere autem verbū/b⁹
bere sciam, sc̄ientiam bz, nō amplius manetūm est in si-
gnificationib⁹, sed trāscendentium ad voces, t m̄ non d

Conclusum si aliquis nescit, nūc habēs rōnē
et saluatus ē salua re, nec est oblitus, nec prius.
scivit, corrūpeſ autē ytiq; medium niſi ſit ne-
cessariū, quare habebit quidē rōnē ſaluuſ ſal-
ua re, nescit autem, neq; ergo prius ſciuit. Si
vō non corruptum eſt, contingit autē corrum-
pi, qđ accidit, ytiq; erit poſſible. ſed eſt im-
poſſibile ſic ſe habentem ſcire.

CAliud est argumentum eiusdem probatuum. quod autem dicit virtute tale est. Hec tria inquit consequenter
Io. Gr. sup. Post. C

Liber primus

I. sunt, cognoscens, cognitio / cognitus. Contingit igitur a prius sciat, postea non esse scientem, uno ex his tribus corrupto, aut enim cognitione seruata, et cognoscente, re autem corrupta, accedit enim amplius scientem eum qui prius fuerat, aut ipso corrupto, re autem seruata, aut ipso non corrupto, facta autem obliuione. Siquis igitur inquit, diceret demonstrationem esse ex contingentibus. Quoniam demonstrationem quidem non contingit alter se habere. Contingens autem possibile est non esse. Si supponamus non esse quod est contingens, continget eum qui prius sciebat, non corruptum neque oblitum, neque re perditum, non esse scientem, quod ridiculum est (ut iam dixi) ut si quis syllogizet sic, quoniam homo philosophatur, philosophans est animal, homo ergo est animal. si sic syllogizans demonstrationem se putat habere, propterea quod non contingit se aliter habere hominem, sed necesse est esse animal. Potest autem habere hanc scientiam per medium terminum, qui est philosophari, quoniam philosophari contingens esse supposuius. Contingens autem contingit non esse, auferatur philosophari. Contingens enim est quo non existente necessario, posito autem nihil impossibile sequitur. Si igitur philosophari auferatur, accedit seruata re, hominem nunc esse animal, et cognoscere hoc ipsum, sciente inquit, neque oblitum quoniam homo est animal, non amplius scire demonstrative quod homo est animal, ablata causa, eo quod rei causa contingens sit. Neque ergo prius scivit, neque ergo prius scivit, siquid scire est causam cognoscere, et quoniam non contingit ipsam aliter se habere. Si autem non est corruptum, contingit autem corrupti, quod accedit utique erit possibile et contingens. Quoniam supposito mutabili contingenter, sic demonstravit absurdum, dicere autem posset aliquis, quod et si ex contingentibus est demonstratio, supponatur adhuc situari contingens, et non destrui, et quid prohibetur ex entibus fieri demonstrationem? Ad hoc occurreris dicere, quoniam et si modo nundum destruit, contingit tamē destrui, eo quod hec sit contingentis natura. Et si igitur non modo primum hoc accedit absurdum quod diximus, eo inquit qui sciat seruato, et re salua, neque facta obliuione, non esse amplius sciens, eo quod non seruerit contingens, tamē est hoc possibile accidere post hec, si nunc supponeremus contingens non destrui. Si igitur destructo contingenti accedit absurdum, non scire inquit, seruato et re, et cognoscere, et cognitione, neque prius corruptum, seruato, scivit. Impossibile enim est ex scire, ad non scire transire, non corrupto uno horum trium, aut cognoscente, aut cognito, aut cognitione. Alioquin et si diceremus solum scire quando cognoscimus rem et causam ipsius, et quoniam non contingit aliter se habere. Causae autem conclusionis sunt propositiones, impossibile est igitur ipsas aliter se habere, quod autem impossibile est aliter se habere necesse est sic se habere. Necessarias igitur oportet esse syllogismi propositiones, ut per plura demonstratum est. Si autem non est corruptum, contingit autem corrupti, quod accedit erit possibile et contingens. Quid accedit, vix absurdum in dictis suppositionibus, quod est scire aliquid, deinde traxisse in non scire, neque cognoscente corrupto, neque cognito, neque cognitione. Si igitur hoc est impossibile, impossibile est ergo scire, scientia ex contingentibus propositionibus facta. Hoc enim consecutum est absurdum.

Cum igitur conclusio ex necessitate quidez est, nihil prohibet medium non necessarium esse, per quod monstrata est. Est enim necessarium et ex non necessariis syllogizare, sicut et verus

ex non veris. Cum autem mediuz ex necessitate est, et conclusio ex necessitate, sicut ex veris verus est semper. Sit enim a/de/b/ex necessitate, et hoc de/c.necessitate est ergo, et a/c/inesse, sed cum non necessaria est conclusio, neque inmediu necessarium esse possibile est. Sit enim a/in/c/ non ex necessitate esse, in/b/aut a, et b/in/c/ex necessitate, et a. ergo i/c/ex necessitate erit, sed non ex supponeba. Quoniam igitur si scit demonstrativa, opus ex necessitate inesse, p/ et p/ mediu necessariu opus hinc demonstrationem, aut non scit, neque pp/ qd, neque qa, necesse sit illud esse, sed aut opinabile nesciens, si accipiat tamen nequit non nequit, aut neque opinabit sicut, siue ipz, qd sciuerit p/ media, siue pp/ quid, et per immediata.

^{p/prop.c.18.} Quoniam demonstravit, quod necesse est, ex necessariis, positionib/ est demonstrationem, neque opinetur supflue ipsi, ea descripsisse, dicentes non est oino hoc ambiguum, si oporteat demonstrativa conclusionem necessaria existere, ppones et hoc coeludentes necessarias esse. Quo enim distinguuntur conclusionem necessariam esse, quod non coeludat ex necessariis, pp/obnib/. Propter hoc vult nunc demonstrare, quod non supflue dicta sunt ab eo illa. Quid enim demonstrativa conclusio necessaria sit, hoc quis confitebit, quod autem nequit, haud oino sit ex necessariis, pp/obnib/, non facile est cognoscere. Possibile enim est vel ex non necessariis, necessarii, et coeludere. Quoadmodum enim et ex non veris pp/obnib/, vera conclusio sit, sic et ex non necessariis nequa. Si, in sic dicamus, hodie pluvia est, pluvia existente celum mouet, hodie igitur celum mouetur, conclusimus quandam necessariam conclusionem, non enim contingit non moueri celum. Ex contingentibus igitur propositionibus, necessaria coeludere conclusionem possibile est sicut et monstrauim, quemadmodum et ex non veris veram. Ex necessariis que demonstrationibus impossibile est, non necessaria esse, non est, contingens autem ex contrario se habet cum necessario. Propositiones enim etiam si sint contingentes, coeludent aliquam conclusionem necessariam, ut modo diximus. Conclusionem autem contingente existente, impossibile est non contingentes esse propositiones. Si igitur ex contingentibus necessarium aliquod coeludere possibile est, merito monstrabam us demonstria coeludere oino oportere ex necessariis esse, pp/obnib/. Quapropter de eo quod est per se praetarrant, quod opus solum in demonstrationibus pp/obnib/ accipi. Mantestum est autem quod dicitur ex non veris verum concludi, et ex non necessariis necessarium, non per naturam propositionum dicimus concludi propositionem, sed per hoc habitus nesciem extremonum adiuntem, ut in proposito syllogismo, neque enim per pluviam mouere celum, sed quoniam accedit moto quidem celo pluere. Similiter et si dicemus, homo est lapis, lapis est substa, homo igitur est substantia, non eo quod si homo lapis, coelus est, et substantia sit, sed ob naturam extremonum. Siquidem propositiones ex necessitate fuerint, omnis necessaria etiam erit celo, ob illo aliud quam ea propositiones necessitatem habent. Si enim homo de necessitate est alia, et alia de necessitate substantia, necesse est sane et hominem esse substantiam. ^{Dubitatio.} Si autem aliquis dubitaret, quod ipse Arius definit syllogismum, dicit esse orationem in qua positus quibusdam, aliud quod a positus de necessitate evenit, veluti necessaria sit oīs conclusio. Hoc autem esse dicit quasdam conclusiones distinguere, sicut

N

O

P

Q

A hoc dubitans, quod non id est ex necessitate aliqui accide, et nequit esse. Nequit est quod per naturam suam, item per eodem modo se habet. Similiter et distinguuntur quod interdu aliter se habet. Ex necessitate autem evenire dicitur, quod supposito aliquo de necessitate sequitur, ut in aqua eudem pluvi, non enim necessarius est pluvi, quod sicut in aqua sit, necessarius est oino pluvi. Si autem in aqua sit de necessitate non pluvi. Et est in plus quod sequitur ex necessitate, quod nequit. Siquid enim est necessarium, hoc oino et de necessitate alicui sequitur nisi individuum sit, ut alicui necessarium, sed supposito boni necessarii sequitur. Dicitur autem nisi sit individuum, p/pterea quod Socrates quidez necessaria est res. Semper enim eodem modo se habet inquit, homo, sed non quatenus coloratus est, aut quod aliud quod ex accidentibus suis habet. Non tamē sequitur alicui de necessitate, nulli enim inest. Scires. Bene igitur diximus, quod si quid est necessarium, nisi in dividuum sit oino, et ex necessitate contingit alicui. At non quod sigil de necessitate sequitur alicui, sed nequit. Segitur enim de necessitate eius quod comedat maxillas mouet. At non est ex necessitate maxillas mouere. Sic igitur omnis conclusio de necessitate est, ppter quod suppositis necessariis p/ponibus, necesse est oino ipsa esse. Veritatem non erit ob hoc omnis cōclu necessaria. Quod autem non sit conclusio necessaria, neque mediuz necessariu possibile est esse. Sit enim ut a/in/c/non ex necessitate ipsi. b/autem ex necessitate, et hoc ipsi. c/a/igitur de necessitate inest, sed non supponeba. Quoniam igitur si sit demonstrativa, opus de necessitate inesse, manifestum quoniam et per mediuz necessariu demonstrationem hinc. Si enim contingens fuerit conclusio, non dicimur tunc propositiones huius conclusivas necessarias esse, quoniam demonstratus est, et necessariu oino est necessaria sequitur conclusio. Accedit autem hoc ex necessitate esse eo quod contingentes sint propositiones, hoc enim supponatur. Aut non scit, neque ppter quid, neque quia necessarium sit illud, sed aut opinabatur non sciens, si accipiat ut nequit non nequit. Quid dicit tale est. Si demonstrativa inquit etiam nequa, si demonstrativa inquit est, si non est, ppones nequit sint, sed distinguuntur, nisi sciat quod distinguuntur sunt ppones, opinabit scire non sciens. Si autem nouerit quod distinguuntur sint proslus non opinabili demonstrasse, cum possit mediuz per quod facia est demonstratio altera habere. Ab aliis pp/obnib/ neque ga, sed neque pp/obnib/ determinat in his, quoniam non est omnium accidentium inseparabilium simpliciter demonstratio, et si semper insint subiecto, sed illorum solum, quocunq; per se subiectis substantiis insint. Hec autem sunt quae determinant, et vni alicui naturae insint. Alia autem accidentia et si inseparabilia sint, et semper subiectis insint, quae non per se insint rebus (potest enim intellectu nigredo ab ethiope et corvo separari nihil lesa subiecta natura) non sunt demonstrabilia. Et aliter si ethiope et corvo separabiliter inest nigredo, alijs tamen adesse et abesse apta nata est. Ob hoc igitur quoniam talium natura contingens est, et quae per se non insint rebus, demonstratio talium non est, propterea quod non est possibile monstrare ex necessitate inesse subiecto predicatum. Accidentium autem non per se eo modo quo definita sunt per se, id est non per se accidentium, neque tales naturam habentium qualiter determinantur, non habere accidentia per se, horum non est demonstratio.

C Et tamen dubitaret fortasse aliquis, cuiusque hoc oportet interrogare de his, si non necesse est conclusionem esse. Nihil enim differt si aliquis interrogatus contingens, postea dicat conclusionem. Oportet autem interrogare non tamquam necessarium esse propter interrogata: sed quod dicere necesse est illa dicit, et vere dicere, si vere sunt quae insint.

Io. Gr. sup Post. C z

Posteriorum

14

E hoc dubitans, quod non id est ex necessitate aliqui accide, et nequit esse. Nequit est quod per naturam suam, item per eodem modo se habet. Similiter et distinguuntur quod interdu aliter se habet. Ex necessitate autem evenire dicitur, quod supposito aliquo de necessitate sequitur, ut in aqua eudem pluvi, non enim necessarius est pluvi, quod sicut in aqua sit, necessarius est oino pluvi. Siquid enim est necessarium, hoc oino et de necessitate alicui sequitur nisi individuum sit, ut alicui necessarium, sed supposito boni necessarii sequitur. Dicitur autem nisi sit individuum, ppter quod Socrates quidez necessaria est res. Semper enim eodem modo se habet inquit, homo, sed non quatenus coloratus est, aut quod aliud quod ex accidentibus suis habet. Non tamē sequitur alicui de necessitate, nulli enim inest. Scires. Bene igitur diximus, quod si quid est necessarium, nisi in dividuum sit oino, et ex necessitate contingit alicui. At non quod sigil de necessitate sequitur alicui, sed nequit. Segitur enim de necessitate eius quod comedat maxillas mouet. At non est ex necessitate maxillas mouere. Sic igitur omnis conclusio de necessitate est, ppter quod suppositis necessariis p/ponibus, necesse est oino ipsa esse. Veritatem non erit ob hoc omnis cōclu necessaria. Quod autem non sit conclusio necessaria, neque mediuz necessariu possibile est esse. Sit enim ut a/in/c/non ex necessitate ipsi. b/autem ex necessitate, et hoc ipsi. c/a/igitur de necessitate inest, sed non supponeba. Quoniam igitur si sit demonstrativa, opus de necessitate inesse, manifestum quoniam et per mediuz necessariu demonstrationem hinc. Si enim contingens fuerit conclusio, non dicimur tunc propositiones huius conclusivas necessarias esse, quoniam demonstratus est, et necessariu oino est necessaria sequitur conclusio. Accedit autem hoc ex necessitate esse eo quod contingentes sint propositiones, hoc enim supponatur. Aut non scit, neque ppter quid, neque quia necessarium sit illud, sed aut opinabatur non sciens, si accipiat ut nequit non nequit. Quid dicit tale est. Si demonstrativa inquit etiam nequa, si demonstrativa inquit est, si non est, ppones nequit sint, sed distinguuntur, nisi sciat quod distinguuntur sunt ppones, opinabit scire non sciens. Si autem nouerit quod distinguuntur sint proslus non opinabili demonstrasse, cum possit mediuz per quod facia est demonstratio altera habere. Ab aliis pp/obnib/ neque ga, sed neque pp/obnib/ determinat in his, quoniam non est omnium accidentium inseparabilium simpliciter demonstratio, et si semper insint subiecto, sed illorum solum, quocunq; per se subiectis substantiis insint. Hec autem sunt quae determinant, et vni alicui naturae insint. Alia autem accidentia et si inseparabilia sint, et semper subiectis insint, quae non per se insint rebus (potest enim intellectu nigredo ab ethiope et corvo separari nihil lesa subiecta natura) non sunt demonstrabilia. Et aliter si ethiope et corvo separabiliter inest nigredo, alijs tamen adesse et abesse apta nata est. Ob hoc igitur quoniam talium natura contingens est, et quae per se non insint rebus, demonstratio talium non est, propterea quod non est possibile monstrare ex necessitate inesse subiecto predicatum. Accidentium autem non per se eo modo quo definita sunt per se, id est non per se accidentium, neque tales naturam habentium qualiter determinantur, non habere accidentia per se, horum non est demonstratio.

F G

Cum demonstravit demonstrationem necessariam esse, et est necessarium propositionibus, et ex his quae sunt p/ser. Quoniam secundus modus per se sub inseparabilis accidentia reducebat, ne quis opinaretur ex hoc univeraliter inseparabilis accidentis demonstrationes habere, hoc ipsi determinat in his, quoniam non est omnium accidentium inseparabilium simpliciter demonstratio, et si semper insint subiecto, sed illorum solum, quocunq; per se subiectis substantiis insint. Hec autem sunt quae determinant, et vni alicui naturae insint. Alia autem accidentia et si inseparabilia sint, et semper subiectis insint, quae non per se insint rebus (potest enim intellectu nigredo ab ethiope et corvo separari nihil lesa subiecta natura) non sunt demonstrabilia. Et aliter si ethiope et corvo separabiliter inest nigredo, alijs tamen adesse et abesse apta nata est. Ob hoc igitur quoniam talium natura contingens est, et quae per se non insint rebus, demonstratio talium non est, propterea quod non est possibile monstrare ex necessitate inesse subiecto predicatum. Accidentium autem non per se eo modo quo definita sunt per se, id est non per se accidentium, neque tales naturam habentium qualiter determinantur, non habere accidentia per se, horum non est demonstratio.

H

I

Liber primus

Com. 34^m **C**ononiā dixit nō esse accidentiū, idem autē est dicere, ptingentis naturę demonstrationes dubitat in his et dicit. si nō cōtingit demonstratio accidentiū fieri, eo q̄ cōtin gat aliter se h̄e, nō sequit ex necessitate p̄ celo ad qd̄ ḡ pori gimus propositionē ex accidentibus, et syllogizamus, et dici mus sequit ad b̄ propositionem, conclusiones ad quas demonstrauimus non ex necessitate sequit. Solvens igitur difficultatem dicit. cononiā duplex est neciū, hoc quidē per ipsam naturam rerū, hoc autē per consequētiā. Da tis enim propositionibus qualesq; fuerint sequetur conclusio de necessitate, et si mā non sit neciā. Sic enim definiebat syllm, oīones esse dicens, in qua ḡbusdam positis p̄ positionibus, per ipsas seguit cōclusio, nō per nām ipsa rum. Necessariū igit̄ per sequentiā, omni sylo sequit. Necessariū x̄o per nām et per p̄tiam, et per subiecta materia demonstrationib;. In alijs qd̄em syllogismis iterrogantes ingt̄ cōdisputates ppōnes, et illis concedentib; ipsas, de necessitate datis ab eis, ppōnib; p̄sequentiā inferimus p̄clusiones. At in demonstrationib; nō simpli itero, gare op̄z, neq; ea ponere quē videtur cōdisputatib;, s̄ ex ipsa rerū natura sumere ppōnes. Quis causa h̄c op̄z interrogare de his, si nō est neciū p̄clusionem. H̄ec qd̄ īgt̄ p̄ eo q̄ est ptingentes ppōnes. De his autē, p̄ eo q̄ est, p̄clusionib; sequentiib; ad ipsas. Nihil enī differit si quis interrogatis quilibet, deinde dicat p̄clusionē. Si mile est īgt̄ ptingēter interrogare ppōnes, et in his p̄nem p̄cludere, ac p̄tigere q̄libet, et cōpactas ppōnes et quāl ibet in ipsis ferre p̄nē, et b̄ abūdat, equis binabit. homo igit̄ est suba. Si enī in cōtingētib; syllis nō segit ad ppōnes de neciū. Nos aut̄ interrogates b̄ ppōnes sic nū vi demur cōcludere, qd̄ v̄t quōcūq; alias interrogates ppōnes, q̄s p̄cludere p̄nē. Neq; n.ad bas pp̄ ppōnes segēt̄, neq; ad illas. Op̄z aut̄ interrogare nō taq; eē pp̄ interrogata, s̄ qm̄ necē dicere illa dicēt. B̄ loco solo est difficultas. Sic īgt̄ op̄z nos interrogare ptingētes ppōnes, nō q̄ necē sit p̄nē nā pp̄ ppōnes. B̄; qm̄ illa dicēti et vere dicēti, B̄; ē ponēti ppōnes et vere ponēti, huic se quid ēt̄ p̄nē dicere vere. Abū aut̄ nō vt neciū sit pp̄ posita, nō B̄ dicit, q̄ nō necē sit p̄ ppōnes. necē. n. ē oīno ppōnib; veris ex̄nib; et suata fiḡ, p̄nē ferri, s̄ q̄ nō ē cā ei sendi in ppōnib; vt necē p̄cludat̄, q̄ eē op̄z i demonstrationis syllis. Op̄z. n. oīno cāz p̄nē in ppōnib; ostendit vt luna ipedit̄ dicit, luna ḡ dicit. Ecce i ppōnib; cā de fecit ipeditētū, rursus b̄ ē ex his q̄ p̄ se substat̄, q̄ p̄ se sub stat̄ ē suba, b̄ igit̄ ē suba, rursus igit̄ ē cā p̄nē in ppōnib; bus, idest medi⁹ termin⁹, vt enī sit b̄ suba, cā et p̄ se sub sttere. hoc enī ē suba qd̄ p̄ se substat̄. Sigdē sic dicā, b̄ ri det, rīdet ē aīal, b̄ igit̄ ē aīal, vere qd̄ sit ppōnes, et positis ppōnib; necē est pp̄ posita ferri p̄nē, s̄ nō sit cause p̄nē ppōnes, nō. n. pp̄ ridere, aut̄ oīno ēē risibile, ob hoc aīal est. vex leḡ qd̄ ad ēē risibile aīal, non ē aut̄ cā aīal, risibile. quādmodū neq; ambulare, neq; ambulabi le aut̄ legere, aut̄ v̄llū alioz b̄, et si oīno ipsis segē. B̄; cā est sensibile, si igit̄ medi⁹ termin⁹ sumāf sensitiū, tūc ne cessariū ppōnib; segēt̄, et pp̄ ppōnes est. duplex enī est talis modus, aut̄ q̄ oīno ipsis positis segēt̄, aut̄ ēē p̄ siderata cā ex p̄clone i medio termio, neq; n. sigd̄ segut̄ ali cū oīno eiusq; segut̄ cā est id cū segut̄. Segut̄. n. fumō ignis, et tali illuminatiōe luna spherici, s̄ nō est cā neq; fumus ignis, neq; illuminatiōes spherici. Qm̄ igit̄ sunt q̄, dā, qb̄ oīno sequunt̄ alia, ob B̄ p̄tiget̄, et his qb̄ v̄t ex his syllogizare vere esse, et si non demonstrative.

Conī autē ex necessitate sunt circa vñūq; q̄s genus q̄cūq; p̄ se sunt, et fm̄ q̄ vñūq; q̄s est.

manifestū est qm̄ de his quē sunt p̄ se sc̄ientiū ce demonstrationes et ex talibus sunt, acciūta enī nō necessaria sunt, quare nō necessare est p̄clusio nez scire pp̄ qd̄ sit. Neq; si semp̄ sunt, non p̄ se autē, vt sunt per signa sylli. Hoc enim per se nō per se scire, neq; ppter qd̄, ppter qd̄ autē scire, est per cām scire, ppter ip̄m ergo op̄z et medium tertio, et primū medio inesse.

In p̄ oīo cap. p̄.

K

L

M

Conī dicit nō esse accidentiū, idem autē est dicere, ptingentis naturę demonstrationes dubitat in his et dicit. si nō cōtingit demonstratio accidentiū fieri, eo q̄ cōtin gat aliter se h̄e, nō sequit ex necessitate p̄ celo ad qd̄ ḡ pori gimus propositionē ex accidentibus, et syllogizamus, et dici mus sequit ad b̄ propositionem, conclusiones ad quas demonstrauimus non ex necessitate sequit. Solvens igitur difficultatem dicit. cononiā duplex est neciū, hoc quidē per ipsam naturam rerū, hoc autē per consequētiā. Da tis enim propositionibus qualesq; fuerint sequetur conclusio de necessitate, et si mā non sit neciā. Sic enim definiebat syllm, oīones esse dicens, in qua ḡbusdam positis p̄ positionibus, per ipsas seguit cōclusio, nō per nām ipsa rum. Necessariū igit̄ per sequentiā, omni sylo sequit. Necessariū x̄o per nām et per p̄tiam, et per subiecta materia demonstrationib;. In alijs qd̄em syllogismis iterrogantes ingt̄ cōdisputates ppōnes, et illis concedentib; ipsas, de necessitate datis ab eis, ppōnib; p̄sequentiā inferimus p̄clusiones. At in demonstrationib; nō simpli itero, gare op̄z, neq; ea ponere quē videtur cōdisputatib;, s̄ ex ipsa rerū natura sumere ppōnes. Quis causa h̄c op̄z interrogare de his, si nō est neciū p̄clusionem. H̄ec qd̄ īgt̄ p̄ eo q̄ est ptingentes ppōnes. De his autē, p̄ eo q̄ est, p̄clusionib; sequentiib; ad ipsas. Nihil enī differit si quis interrogatis quilibet, deinde dicat p̄clusionē. Si mile est īgt̄ ptingēter interrogare ppōnes, et in his p̄nem p̄cludere, ac p̄tigere q̄libet, et cōpactas ppōnes et quāl ibet in ipsis ferre p̄nē, et b̄ abūdat, equis binabit. homo igit̄ est suba. Si enī in cōtingētib; syllis nō segit ad ppōnes de neciū. Nos aut̄ interrogates b̄ ppōnes sic nū vi demur cōcludere, qd̄ v̄t quōcūq; alias interrogates ppōnes, q̄s p̄cludere p̄nē. Neq; n.ad bas pp̄ ppōnes segēt̄, neq; ad illas. Op̄z aut̄ interrogare nō taq; eē pp̄ interrogata, s̄ qm̄ necē dicere illa dicēt. B̄ loco solo est difficultas. Sic īgt̄ op̄z nos interrogare ptingētes ppōnes, nō q̄ necē sit p̄nē nā pp̄ ppōnes. B̄; qm̄ illa dicēti et vere dicēti, B̄; ē ponēti ppōnes et vere ponēti, huic se quid ēt̄ p̄nē dicere vere. Abū aut̄ nō vt neciū sit pp̄ posita, nō B̄ dicit, q̄ nō necē sit p̄ ppōnes. necē. n. ē oīno ppōnib; veris ex̄nib; et suata fiḡ, p̄nē ferri, s̄ q̄ nō ē cā ei sendi in ppōnib; vt necē p̄cludat̄, q̄ eē op̄z i demonstrationis syllis. Op̄z. n. oīno cāz p̄nē in ppōnib; ostendit vt luna ipedit̄ dicit, luna ḡ dicit. Ecce i ppōnib; cā de fecit ipeditētū, rursus b̄ ē ex his q̄ p̄ se substat̄, q̄ p̄ se sub stat̄ ē suba, b̄ igit̄ ē suba, rursus igit̄ ē cā p̄nē in ppōnib; bus, idest medi⁹ termin⁹, vt enī sit b̄ suba, cā et p̄ se sub sttere. hoc enī ē suba qd̄ p̄ se substat̄. Sigdē sic dicā, b̄ ri det, rīdet ē aīal, b̄ igit̄ ē aīal, vere qd̄ sit ppōnes, et positis ppōnib; necē est pp̄ posita ferri p̄nē, s̄ nō sit cause p̄nē ppōnes, nō. n. pp̄ ridere, aut̄ oīno ēē risibile, ob hoc aīal est. vex leḡ qd̄ ad ēē risibile aīal, non ē aut̄ cā aīal, risibile. quādmodū neq; ambulare, neq; ambulabi le aut̄ legere, aut̄ v̄llū alioz b̄, et si oīno ipsis segē. B̄; cā est sensibile, si igit̄ medi⁹ termin⁹ sumāf sensitiū, tūc ne cessariū ppōnib; segēt̄, et pp̄ ppōnes est. duplex enī est talis modus, aut̄ q̄ oīno ipsis positis segēt̄, aut̄ ēē p̄ siderata cā ex p̄clone i medio termio, neq; n. sigd̄ segut̄ ali cū oīno eiusq; segut̄ cā est id cū segut̄. Segut̄. n. fumō ignis, et tali illuminatiōe luna spherici, s̄ nō est cā neq; fumus ignis, neq; illuminatiōes spherici. Qm̄ igit̄ sunt q̄, dā, qb̄ oīno sequunt̄ alia, ob B̄ p̄tiget̄, et his qb̄ v̄t ex his syllogizare vere esse, et si non demonstrative.

Conī autē ex necessitate sunt circa vñūq; q̄s genus q̄cūq; p̄ se sunt, et fm̄ q̄ vñūq; q̄s est.

N

O

P

Q

R

Posteriorum

15

A quādmodū ptingit in qbusdaz posterius dicit q̄ maiores ppōnes in alibus sciētys cōtingat eādez sumit dicamus post h̄c. Mōstrab̄ enī q̄ cōtingit in imbali ternis sciētys sumptas in particulariori i ciētua ppōnes, bas et in vniuersaliori sumere, vt in geometrica et prospe ctua. Prospective enī ppōnes sumer geometra, eo q̄ cō munia sunt subā, vt rectas lineas sumere, et bas coincidētes, et equidistantes angulos et triāgulos et alia, in his igit̄ eo q̄ sunt cōdā subiecta, cōtingit quē in particulariori i ciētua sumere miores ppōnes. casdes et in vliori assumi. Nō autem quē in generaliori sciētia sumūtur, h̄c oīno et in particulariori sumēt. Uniuersalior enī et p̄ncipialior est geometria et prospective. Geometria enī circa lineas simpliciter, et circa figurās simpliciter veratur, non considerans in quonaz sunt subiectio, sed ex ap̄bresi per se lineas, et per le angulos, et per le figurās considerās. Pro specia aīt in p̄spectu lineas, et angulos ex his factos et figurās contēplatur, ob hoc neq; omnes geometrē ppōnitiones p̄spectivis accipit, vt a centro cōquales esse, et si milia, nūbil enī b̄ in prospective conferet. edē modo et in medicina et naturali, Cōsiderabit enī medicus et physicus respirationē, et sumet in p̄positione respirare h̄c. Et physicus simpliciter de respiratione considerabit qd̄ est hoc, et ex quibus causis b̄ generationē. Medicus aut̄ de sola humana respiratione, et hanc tantūm p̄pter naturam se habēti et impeditaz considerabit, quid impeditū alij sc̄iēt̄ aptare etiā in alia, hoc autē dico, q̄ nō est pote demonstratio qua demonstrauimus geometricū alii, quod theorema eadē bac arithmeticū demonstrare. vt aut̄ hoc faciat prius divisionē facit eoz q̄ in demonstrationib; sumunt, qd̄ et a principio fecit. Tria enim īgt̄ q̄ in demonstrationib; sumuntur. Ea ex ḡbus monstrat p̄ celo, h̄c aut̄ sunt dignitates et p̄clusiones, subiectus terminus et p̄ dicatus. H̄oc igit̄ triū, quē sunt in demonstrationib; dignitatis (īgt̄) ptingit eisdez in differentiib; sciētys vñū. Et enī geometra et arithmeticus dicit, q̄ quē eisdez sunt eq̄, lia, et inter se sunt cōqualia, subito autē termino seu p̄dicato, impole est edēty in duab; sciētys, signes differentia sunt differentiib; sciētys subiecta. Et nūc qd̄ sic diminute dicit, q̄ possibile est eisdez dignitatib; in differentiib; sciētys vñū. In p̄cessu autē exactius de hoc loquit̄. Dicit igit̄ hoc in loco q̄ dicens geometra, quē eisdez sunt cōqualia, et inter se sunt cōqualia, nō simpli oēs cōuale accipit, sed eq̄, lia eisdez magnitudini. Simili mō et arithmeticus numeros cōquales in nūero inter se cōquales dicit. Tria enī sunt in demonstrationib; vñū quidē quē demonstrat̄ conclusio. Id est qui p̄dicat̄ in coclusione terminus, quā demonstrat̄ aut̄ in ēē subito, aut̄ nō in ēē mōstrat̄. H̄oc autē est q̄ in, est alicui generi p̄ se. Igenus subiectum p̄clusionis dicit, quē, admodū sepius p̄suavit dicens. Tertiū autē gen⁹ subiecte, cū id est subiectus in ēē terminus, cuius quē p̄ se īst̄ demonstrare vult demonstratio, ptingit aut̄ eadē ēē. Id est dignitatis quē sunt maiores ppōnes in syllis. Quonaz aut̄ genus est diuersum, vt arithmeticē et geometriē. Igit̄ sc̄iāris in ēē terminus subiectus est diuersum in his nō cōtingit eisdem ppōnitionibus, minorib; īgt̄ vñū. Perq; h̄c ipsa, neq; etiā subiectus terminus in cōclusiōe eūdez accipere, signes subiectus terminus in cōclusiōe, idē et in minorib; ppōne subiectus est. Si igit̄ nō sunt eadē subiecta diversib; sciētys. Geometricā enī magnitudines, arithmeticā aut̄ numeri subiecti sunt. Diuersa autē sunt magnitudines et numeri, neq; subiectus terminus in cōclusiōe, idē et in arithmeticā qd̄em ex numeris, in geometria autē ex magnitudinib; et in aliis eadē mō. Preceptū aut̄ est q̄ op̄z p̄ se extrema mutuo p̄dicari, et medius huic quidez subiecti, de hoc aut̄ p̄dicari, q̄re si non ex eadē genere accipit̄, nō erunt q̄ sibi mutuo per se īsist̄, sed p̄ accidens. Ob B̄ geometriē nō est mōstrar̄, q̄ cōtrarioz vna est sciētia. Monstrar̄ enī q̄ p̄tior vna est sciā, nō est p̄prium geo metriē. Cōsiderabit enī p̄tior vna est sciā, nō est p̄prium geo metriē. H̄oc autē quādmodū ante dicens est. Tria autē quādmo

E

F

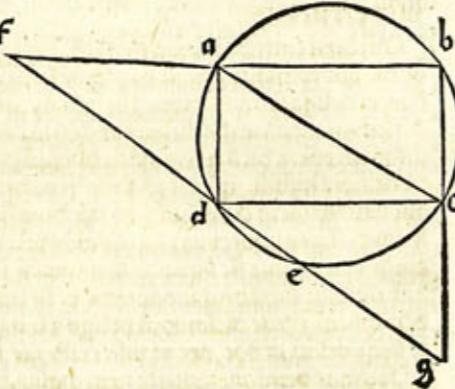
G

H

Io. Grā. sup Post. C 3

Liber primus

I metria, ppteræa q; nō sunt termini sumpti ex subtilis geometriæ potius aut̄ dialectice que primā imitatā phisica oia conatur mōstrarre, veluti oibus illi: subiectis. Similr g neqz duo cubi sunt unus cubus, geometriæ est. vñ. demon strare. Stereometriæ autem potius, geometria enī circa plana habet cōsiderationē. Stereometria vero circa solida. Cubus autē stereometriæ subiectus est. Qd autē duo cubi sit unus cubus, hoc dicit, quō possibile est cubus dupli care, et rursus manere cubi figuram, videtur autē pro hoc vulgarata inui historiæ. Dalys enī peste laborantibus, res p̄dit Apollonio, ut liberaretur a peste, si araz duplacent cubicam habetem formā, bi autē edificariūt addentes priori arc, alteru cubum equalē. At duoz cuborum cō posuit, cubi formaz permutauit, fuit enī pro cubo cubo. Peste autē non cessante, Rūdit dñs, nō fecisse eos q; p̄ceptum fuerat. Hic enī imperauerat duplicare cubum. i. araz cōstituere cubicam, duplā ad priorēm. bi autē cubu cubo imposuerūt. Veneris autem ad Platonem qrentes vias, quō cubus duplicarēt, hic autem ad ipsos ait. Videb̄ vobis improporcare dñs, veluti negligētibus geometriæ. Duplicatio autē cubi inuenietur inq; si duarū rectarū ducat medie, pportionaliter inueniat, et hoc pblema dicitur pulis proposuit, q de hoc scripterunt ut potius vnuqz, quorum nibil sernatur vñqz modo, sed neqz geometra h̄ significavit, nāqz duobus datis rectis lineis medium p̄portionale invenire, ex f posuit de mōstratio nes, similr in corella rio ipsi tr gesimi ter tu pmi soli dozum, ut si fuerint q uo recte pporiona biliter dei ceps erit / vt pma ad quartas sic q; ex pma solidum parallele bipedū ad id qd ex secunda simile, similiqz descriptuz. Est autē Apollonij pergei in banc rem demonstratio, ut Parmenii ait quā et nos exponemus sic se habētem. Duabus datis rectis lneis inqualib; duas medias, pportionales inuenire, sint date duz recte lineq; ineq; a/b, c/b/c. Et ponantur ita ut rectuz angulum cōtineant, euq; qui sub/a/b/c, et cōpleat parallelogramum, b/d, et diameter ipsius ducatur a/c. Et circa triagulum a/c/d, describatur circulus a/d/e/c, et producatur lineq; b/a, z/b/c, in rectuz vñqz ad/f/z/g, coniungatur f/g, et transiens per punctuz d/ita vt f/d, equalis sit lneq; e/g, hoc enī tāqz petio sumitur in demōstratiū. Manifestus vñqz est, q; z/s, equalis est ipsi d/g, quoniaq; igit extra circulum a/d/c/punctum sumptum est, f/z ab ipso f/ due recte lineq; f/b, z/b, f/e, deducit, secant circulum ad pucta a/z/d/qd, igit fit ex/b/f/in/f/a/cqle ē ei, q fit ex/f/in/f/d/bac eadē rōne, et qd fit ex/b/g/in/c/g, cqe ē ei, qd fit ex/d/g/in/g/e/cqle aut̄ est id qd fit ex/d/g/in/g/ei, qd fit ex/e/f/in/f/d/vtreqz enī virilqz cqeles sūt/c/f/scilz ipsi d/g/r/f/d/ipsi/e/g. Igit, qd fit ex/b/f/in/f/a/cqle ē ei, qd fit ex/b/g/in/g/c, est igit vt f/b/ad/b/g/ita/g/c/ad/f/a/sed vt/f/b/ad/b/g/sic z/f/a/ad/a/d, v/d/c/ad/c/g/pf silitudinē triaguloz. Est autē d/c/cqles ipsi a/b/z/a/d, ipsi/b/c, igit, et vt/a/b/ad/c/g/ita/f/a/ad/a/d, erat aut̄ et vt/f/b/ad/b/g/dest vt/a/b/ad

Demonstra tio Apollos us Veriget.

M

g/c/sic/g/c/ad/f/a, igit et vt/a/b/ad/g/c/sic et ipsa/g/c/ad/f/a, et ipsa/f/a/ad/b/c, qmoris igit recte lineq; a/b/g/c/a/b/c, ita qd fit ex/a/b/cubad cubu/g ex/g/c/si igit suppositu sit, a/b/di plu eē ipsi/b/c/cru et cubo, q ex/a/b/duplus cubi/g ex/g/c. Neqz sigd inest lineq; nō fm q lineq; et inq; ex pro prys pncipis. Si enī diceref inq; recta linea, pulcherrima linea, qm inest fm q lineq; est ipsi pulcherrimo, multus, n̄ alijs inest, n̄ est geometriæ de h̄ tractare. Exempli aut̄ cā recta linea dicit pulcherrimā linea. Circumferentia aut̄ dicit pulcherrimā ē linea, eo q; filius pūi su, et q; liber ps ipsi culibet pūi agnati. Sili mō et si diceref re cta linea h̄a circumferentia, neqz h̄ geometra cōsiderabit, nō enī fm q lineq; inest ipsi aut̄ pulchritudo, aut̄ cōtrarietas q̄re nō assumet geometrica scia h̄ tāqz q̄ nō sūt p̄ pria et p̄ma subtū gñis, h̄. n̄ sūt lineq; velut cōe qdaz.

C Manifestū est autem et si fint ppōnes vñs ex qbus est syllus, q̄ necesse est et p̄clusionez esse perpetua huimodi demōstrationis: et sim pliciter, ut est dicere, demonstrationis. Non est igit demōstratio corruptibiliuz, neqz scia simplr, sed sic est sicut fm accns, qm vñr ipsi nō est, s̄ aliqñ et sic. Cū aut̄ sic sit, necesse est alterā nō vñlez eē ppōne et corruptibile. Corruptibile qdē qm et p̄clo est. Nō vñlem aut̄ h̄ qm qdē erit, h̄ aut̄ nō erit ex qb̄ est, q̄re nō est syllogizare vñr, sed qm nūc est.

C Vñc vult mōstrarre qm nulli corruptibili p̄tingit de mōstrationē ēē. Mōstrarat aut̄ h̄ ex postfisi. si. n. ex his q per se, et ex necessitate iſūt/sūt. dmōnes, nō ē pole aliqd corruptibile demōstrate, corruptibiliā, n. nō sūt ex his q̄ iſūt ex nece, s̄ ex his q̄ aliqñ qdē, aliqñ h̄o nō. Si igit oīsum est qm ex necessarijs, ppōnib; sūt dmōnes, necessarijs aut̄ oīno seḡ nečia h̄. nečia enī exīte p̄ne oīsum q̄ pole ē p̄ligetē eē ppōnes, nečia aut̄ cū sūt ppōnes nō ē pole nō ēe nečia p̄ne. q̄re si ex necessarijs ppōnib; sūt dmōnes, nečia aut̄ ppōnib; oīno p̄petua leḡ h̄, nō. n. p̄tingit corruptibile aliqd demōstrari. Si. n. corruptibile aliqd demōstrari, qm oīno nečia h̄, subū terminuz in p̄ne seu pble mate eūdē ē et in miori ppōne, corruptibili aut̄ exīte pblemate, corruptibili sūt est et subiectus termini ipso, bunc aut̄ eūdēz et in miori ppōne subiecti opz. Que aut̄ de corruptibili p̄dicant, nō sūt ex nece, ipsi, neqz per se. Quare mior, ppō neqz ex his q̄ p̄ se, neqz ex vñb̄ erit. Maiorē. n. necesse ē in oī sylo vñlem ēē. Corruptibili aut̄ exīte pblemate ut dixi, corruptibile necesse est et minorē ppōnē ē, et ob hoc neqz p̄ se et inest p̄dicatu neqz vñr, eo q̄ p̄tingit aliqñ et nō nece, particularis igit cū sūt mior p̄ positio et nō nečia, et p̄clo particularis erit et nō nečia, non p̄tingit igit corruptibile demōstrationē fieri, s̄ dñm est q̄ ex his q̄ ex nece et vñr insunt, sunt dmōnes. H̄ demōstrationē, id est cui p̄pōnes vñs sūt. Deinde qz cuiuslibet dmōnes vñs et eē opz, ppōnes qb̄ oīno seguir perpetua p̄clo, adierit, et simplr, ut ē dicere, dmōnis. I. cōi rōne cuiuslibet dmōnis p̄petua ē h̄. Nō ē igit dmōni corruptibili, neqz scia simplr, pulchre nō ducit p̄ accns. Igit, vñt p̄ accns. Qd. n. Socrates aīal sit, dmōstratio qdē nō erit, ppteræa q̄ corruptibili est Socratis. Quodāmodo aut̄ per accidēs ipsius dicetur ēē dmōni, quoniaq; in quo ppteræa est demonstratio, hoc inest Socratis. animatum inquā et sensibile q̄ per se et primo est animal, sed nō per accidēs, hoc est Socrates, yep aliqñ ob h̄ non

N

diuerte expō
fūnto līc.

Tex. 19

O

Tex. 20

B

Tex. 21

C

Tex. 22

D

Tex. 23

E

F

G

H

Posteriorum

16

non propriæ p̄ accidē socrates est aīal, sed quodāmo p̄ ac cōidens p̄pea q̄ dmōni in alio est, pp̄rie, de quo imēdiate aīal p̄dicas ut de sensibili q̄ illud āt donec fuerit locates dicet demōstrari qm est aīal, quod aut̄ nō separat quodā mō p̄ accidē erit. Duplā aut̄ ferē scriptura plurima, n. cōmentaria h̄, qm vñr ipsius est, qdā aut̄ qm nō vñr ipsi est. Igite qdā scriptura dicens nō vñr manifestior erit. qm nō vñle est socratem esse aīal vñle, n. erat, qd̄ primo, oī, et semp̄ subiecto inest. Demōni aut̄ talū est. Alijs aut̄ ali qm et quodāmo id est, qm aliqui de locate aīal p̄dicas manifestū erit, qm fm q̄ socrates. Quodāmo aut̄ qm nō p̄ neqz se socrates est aīal, sed qm oīs homo aīal est, et aut̄ sensibile aīal, socrates h̄o et homo et sensibilis, ob hoc socrates est aīal, opz aut̄ dmōni per se primo inest, subiecto etiā aīal rōnale mortale, non socrate diffiniuit sed boīem simplicē sigd diffinitio cōverti vñlt ad diffinituz, n̄ cōverti aut̄ ad socrate. Mortale aut̄ in diffinitione vñs hoīis accipit, veluti q̄ aptus natus est in iūvidus mori, non aut̄ in diffinita specie, vt enim non est h̄ diffinita tam specie verbi gratia dicere vñsible, sic neqz mortale, et reliqua bipes, et terrestre.

C Forum aut̄ qm sepe sunt demonstratiōes sunt et scie, vt luna defectus. Manifestuz est, qm h̄ et h̄ sunt, semp̄ sunt, inq; aut̄ nō semper, fm partem sunt, sicut aut̄ defectus, similiter est in alijs.

C Qm dixit corruptibile non esse dmōni. Querit de his qui cōternaliter sunt, corūpūtū aut̄ in particularibus, ut deligat, n. vñmqd̄qz deliquiūt corruptibile est, deficiēs, n. luna, rūfus illuminat quo in his dicimus de, mōni esse, et dicit q̄ vñmqd̄qz deliquiūt particolare, nō est demōstrabile, qm est gñabile et corruptibile, dmōni aut̄ nō sit vñlt in h̄ deliquio q̄ hac hora sit, sed fm cōez spēm deliquioz que cōunqz sub candē causaz cadunt, neqz tanqz vna sit luna sic facimus dmōni, sed tanqz insit, n̄ sit sub obturazione terre deficient, banc igitur dmōni p̄p̄rie dicimus in deligo et solis et lunc, p̄pea q̄ neqz veluti in hoc, nec vt vno existente sole, et vna luna, facimus dmōne, quare neqz huius deliquiūt ē de, monstriatio, sed simplicē deliquiūt p̄ casde causas facti, et si i finita sunt que deliquiūt patiant, p̄ipsum aut̄ qd̄ hac hora sit non est dmōni, nisi hoc pacto, que admodū dicebamus et alioz corruptibiliūt esse dmōni, eo q̄ demōstrantur in ipsoyli, id et in similibus intelligēdū est.

C Qm aut̄ manifestū est q̄ vñmqd̄qz demōni

strare nō est, sed aut̄ ex vnoquoqz p̄cipioz, si id qd̄ demōstrat, sit fm q̄ est illud, non est scire hoc quidē, si exyeris et indemābilibus monstrat et immediatis, est, n. sic monstrare sicut Bissō tetragonismū, fm cōe, n. demōstrant rōnes h̄, q̄ et alteri inest, vnde et in alijs p̄uenit h̄ rōnes non primis. Nō itaqz fm q̄ illud est scit, h̄ fm accidēs. Nō, n. p̄uenit dmōni et i aliud genus, vñmqd̄qz aut̄ scimus non fm accns, cum h̄ illud cognoscimus, fm q̄ est ex p̄cipiōis illius, inquantum illud est, vt dñb̄ rectis eqles habere cui in est per se qd̄ dictum est ex p̄cipiōis illius. Quare si p̄ se et illud inest cui inest, necesse ē mediuz in eadē p̄imitatē esse. Si vero non,

Liber primus

I illi. Quapropter prospectiva videntur demonesibus geometricis, et machinatis, codicis modo et harmonica arithmeticis. **D**ificile est autem cognoscere si scit aut non, difficile non est cognoscere si ex viuisculis principiis scimus aut non. **I** Difficile est inquit cognoscere si ex viuisculis principiis scimus aut non, id est cognoscere si demonstrative, pessimi syllogismus nec ne, difficile est. Putamus. **n.** Si veras sumus, ppōnes et immediatas, et demonstrativa acceperim⁹, hoc autem non est tale signum demonstrati⁹ est oportere non solū veras esse ppōnes, sed ex propriis principiis sūptas. Ob hoc p⁹ et z⁹ theorema geometricum p̄prī demonstrati⁹ est, reliqua autem vere quidem syllogistica, non autem demonstrativa. Non. n. ex ppōnis viuisculis principiis demonstrati⁹ est neque immediatas, semper posteriora cum virantur demonstratis, demonstrant, impropriis tamen est in his syllis demēstrat⁹ dicit, nisi quis sic ista demonstrata esse dicat quoniam oia per priora ad geometrica principia recurrunt, p̄que prima demonstrant, hoc autem in processu et ipse dicit. **O**mnis igitur difficile est scire nam rem, et per se insunt viuisculis naturae ob hoc difficile est scire, virū demonstrant syllis necne. **D**ico autem principia in viuisculis scientiis que, ut sint, non contingit monstrare. **I**psa inquit principia in viuisculis scientiis sunt que non est pole demonstrare, sed sunt in confessio, ut geometrica principia, punctus aut linea, et reliqua, sed non est geometrica monstrare, neque punctū q̄ indivisibilis sit, neque linea, hec autem accipit veluti que sint extra demēstran⁹, sic igitur et in reliquis, prima et indemonstrabilis, principia sunt scientiis.

L Qui quidem igitur significat, et prima, et que ex his sunt accipiēdū est, quod autem sint, principia quidem est accipere. **A**lia vero demēstrare, ut quod viuiscas, et quid rectū, et quod triangulus. **E**sse autem viuitate accipere, et magnitudinem, altera vero demēstrare. **S**unt autem quibus videntur in demonstrati⁹ scientiis.

Contra. 41^m. **C**ontra dixit hec et principia in viuisculis scientiis que, ut sint non contingit monstrare, hinc impulsus docet que ex acceptis in demonesibus necessariis est monstrare, videntur, et que non est scientia. Et dicit hec que in p̄bemis enigmatis dixit. Nos autem hinc accipientes occasionem, illa declarabimus. Dicit ergo, que in demēstrone accipiunt tria sunt numero. In duo. n. ad minus dividunt ea in gbus est demēstro. Et in ppōnes, et in illatā ex his exclusionē. Dabēte autem exclusione duos terminos, subiectū inquit et p̄dicatis, quorum hic quidem datus est, q̄ subiectū, querit aut p̄dicatus, in tria oia dividuntur. In ppōnes, et ppōnisbus p̄ potius indignitates, que ois in demēstro maioris ppōnis locū occupant, ob dictiā a nobis in principio causas, indutus et in questione. In oib⁹ igitur his, quod significat viuis, qd̄qz cōiter ingt acceptū est. Privatum autem in datis et in dignitatibus estri sint, sumere op̄. Et his. n. sunt ppōnes sciendo aut, ppōnes, et exclusiones nece est esse, in questione aut solū qd̄ significat summum. non aut ut sit, quoniam non esset amplius questionis de hoc. n. ē demēstro. Et ut breui sermone declareremus qd̄ dicit tale est, et in ppōnisbus et in exclusionib⁹, nibus q̄ sunt ex his op̄ allū qd̄ viuisqz ipsorum significat. Ut sint principia quidem nece summere alia aut monstrare. **P**rincipia qd̄ rursus, ppōnes dicit, in gbus non solū qd̄ significet op̄ p̄cognosci, sed ut sint hec que dicuntur, nisi detur. n. est ppōnes, in pole est h̄ne inferri, ut quod viuis aut qd̄ rectū, et qd̄ triangulus, viuitate qd̄ in exemplum sumit dato, aut simpli principiis in demēstratur. **R**ectū qd̄

et triangulus exemplū est, questiones. **D**iximus autem in superioribus, quoniam sit aliquā et rectū et triangulus, quoniam, q. n. et datū contingat esse, similiter diximus. In his igitur dicit, op̄ cōiter qd̄ est horū viuisqz accipere, id est diffinitio nes ipsorum exponi. **E**sse autem viuitate accipere et magnitudine, alia autē mōstrarē. **L**ū dixerit p̄ in oib⁹ qd̄ significat accipere, nunc monstrat, p̄ in aliquibus quidē, ut esse sint, demonstrat, in aliquibus aut sumit. Alexander qui dicit magnitudinem hic p̄ recto intelligit, hoc autem non sic se habet. Sed viuitatem et magnitudinem in exemplū ponit datum, in quibus et ut sint accipere. **N**unq. n. neque viuitas neque magnitudine quoniam accipit. Neque n. i arithmeticō theoremate accipit quoniam hoc est viuitas, neque in geometria quoniam hoc est magnitudine, semper hec veluti, ut sint, accipiuntur. In his igitur ingerit, ut sint, accipit. In aliis autem monstrat id est in recto et triangulo. **O**b hoc ante triangulum, meminit qd̄ est viuitas, qd̄ autem rectū et qd̄ triangulus invenit, exē plū simul ponens et eoz que ponuntur et que queruntur. Deinceps autem distinguere volens que nā sunt iuncta et que sunt, ex sumptus dicit esse viuitate et magnitudinem, non aut triangulum. **D**ictū est autem a nobis p̄ triangulum aliquā summi, viuitas autem et magnitudine nūc querit. **S**unt autem quibus viuantur in demonstrati⁹ scientiis. **Q**uod paulo ante cōfuse dicit, hoc nunc p̄ mea cōponit, et exactius tradit. **P**rius n. dicebat quoniam pole est cōidē dignitatib⁹ ut in differentiis scientiis, ut p̄que eidem sunt equalia et inter se sunt equalia. Et p̄ in dignitatibus p̄ponit dignitas qua viuitate et geometra et arithmeticus, nunc autem dicit neque dignitatibus eidem ut differentes scientias, nisi more equiorum. **O**mnis dicit geometra que eidem sunt equalia, et inter se sunt, equalia ut in magnitudinibus p̄ponit dignitatē, negligit ergo, et si in solis magnitudinibus venire erat sermo, nihil minus ut ipso geometra hoc sic pacto. **N**on. n. et si verus sit sermo in pluribus scientiis p̄ponit dignitatē, sed ut in solis magnitudinibus, codice modo et in reliquo dignitatibus oib⁹. Similiter et arithmeticus eadem viens dignitate, ut in solis sibi subiectis videntur. Quare viuis scientiis qd̄ sunt, non autem cōdem.

Calia quidem p̄p̄ria viuisculis scientiis, alia vero cōia. **C**ōia autem, sicut analogia, quoniam utile est quātū est in eo (p̄ est sub scia) p̄fici. **P**ropria quidem, ut linea esse b̄z, et rectū. **C**ōia autem, ut equalia ab equalibus si auferas, p̄ equalia reliqua sunt. Sufficiens autem est viuisqz istorum, quantū in genere est. Ideo n. faciet et si non de oib⁹ accipiatur, sed in magnitudinibus solū, arithmeticē autem in numeris. **S**unt autem p̄p̄ria quidem, et q̄ accipiuntur esse, circa q̄ scia speculat, que sunt per se, ut arithmeticā, viuitates. Geometria autem, signa, et lineas. **H**ec n. recipiunt esse, et hoc esse. **H**oc autem passiones sunt p̄ se, qd̄ qd̄ significat viuisqz accipiunt. Ut arithmeticā qd̄ p̄ par, aut ipar, aut quadrāgulus, aut cubus. Geometria vero, qd̄ irrationale, aut inflecti aut cōcurrere. **D**icit autem sint demonstrant per cōia, et ex hisque demēstratur, et astrologia similiter.

Contra. 42^m. **C**ontra prius p̄ ex dignitatibus quibus videntur ad **C**ontra. 43^m.

Posteriorum

18

A hec autem p̄p̄rie viuisculis scientiis proprium qd̄ est geometria, et que subiectū congruent, inuicem sunt equalia, pluri bus autē coes, et que eidem sunt equalia, et inter se sunt equalia. **C**ōia autem scđm analogia. **L**ū utile est viuisculis scientiis est in eo, qd̄ est sub scia, ḡie, cōia inquit dico, non p̄p̄ria, sed scđm analogia, ut quādmodū in magnitudinibus vera est oī, sic et in numeris, quare non scđm subiectū est cōitas sed scđm nomē solū. **Q**uādmodū verbi gratia, et pedes lecti dicuntur, aut mons vertex, similiter autē et alios. Ex analogia igitur viuisculis scientiis dignitates, neque subiectū genus supponunt tanq; ut sit, ob hoc ingerit in quib⁹ triū dictorū, altū qd̄ sit manifestū ex energia, non est necū a scientiis presummi. **N**on. n. definit p̄p̄fici qd̄ significat calidū aut frigidū similē neque geometra definit qd̄ magnitudo, et p̄p̄fici manifestissima sunt ex ipso sensu. **N**on. n. similē manifestū eo est numerus, et p̄p̄fici aut frigidū, et p̄p̄fici logos ib⁹ sic dicebat, qn̄ arithmeticus definit qd̄ est numerus, et qd̄ est viuitas. qd̄ numerus qd̄ est multitudine cōstantis ex viuitibus. viuitas autem per quas viuisqz entū viuis dicitur. **P**hysicus autem non definit qd̄ est calidū et qd̄ frigidū, et p̄p̄fici manifesta sunt ex sensu. Et est oī bic, bic qd̄ definire, hunc dico non definire. **A**lexander qui dicit virosqz definire dicit. **S**ed arithmeticū quidē magis definire numerum aut viuitatem. **P**hysicū autem minus frigidū et calidū. **S**ed non sic se habet veritas, manifestū. n. coagula sunt sensu, calidū et frigidū aut qd̄ aliud naturale, qd̄ numerus, et ob hoc talis expositiō reprobatur. **E**t passio nes non recipere qd̄ significat si sunt manifeste. **Q**uoniam neque qd̄ per se accidentē passiones, si sunt manifeste definiuntur scia, queruntur. **H**ec n. sumuntur esse, et hoc esse, id est, ut sint, et qd̄ significantur horū viuisqz. **Q**ue autem per se his accidentē passiones, p̄ solū qd̄ significat passionū viuisqz sumūtū et scia, queruntur aut si est nec ne. **G**eometria autem qd̄ significantur rationale, aut qd̄ inflecti, aut cōcurrere id est, qn̄ de irrationalibus magnitudinibus. **T**ractat. n. de his geometria quidē significat qd̄ irrationalis magnitudo iumentis, qd̄ incēmensurabile non cōstantis mensura ad alterum ut in diametro cōdā et lateris, siue irrationalis sit diameter, siue non, non amplius sumuntur, sed demonstrant, si aut est et p̄portionabile, scribit. n. et sic p̄ de p̄portionabilib⁹ magnitudinibus disputat. **C**ōmune autem hoc, et cū arithmeticā habet, non est aut idem inflecti et cōcurrere, qn̄ inflecti est sup̄ yna linea, cuius non sunt omnes partes sup̄ recta inter se, ut p̄git. **L**oncurrendo vero dicuntur rectū, que cōuntur educte in uno punto cōcurrunt, quādmodū diameter ad costam. **Q**uod autem est, monstrant p̄ cōsa et ex demēstrant, et Astrologia similiter. **Q**ue p̄ se inquit sunt omnes, p̄tūtis, monstrant scia ex qbuscā cōibus dignitatibus, et ex iam p̄monstratis theorematib⁹, non. n. oia p̄ dignitates demonstrant, per dignates immediate. **T**ertiū enim per scđm mōstrarē, et illud p̄ primū. Astrologia autem Astro nomia dicit, in hoc. n. hec qd̄ per solū qd̄ significantur sumuntur, hec autem ut sint queruntur.

B **C**ontra. 25. **C**ontra enim demonstrativa scia circa tria est, et quecūqz esse ponuntur. **H**ec autem sunt genus, cuius per se passionū speculativa est, et qd̄ cōes dicuntur dignitates ex qbuscā p̄mīs demēstrant et tertii passiones, quāqz qd̄ significat viuisque qd̄ accipit. **Q**uādā tū scia nihil p̄b̄ber que dam horū despiciere, ut genus non supponere esse si sit manifestū qn̄ est. **N**on. n. sīl manifēstum est quoniam numerus sit, et qn̄ calidū, et frigidū sit, et passiones non est recipere qd̄ significat, si sunt manifeste. **S**icut neque cōia non recipit qd̄ significat, qd̄ est equalia ab equalibus demēstro, qn̄ notum est, sed nihil minus natura tria hec sunt, et circa qd̄ demēstrat, et que demontrant, et ex quibus.

D **C**ontra. 44. **C**ontra dum dixerit tria esse ex quib⁹ ois est demēstro. et p̄p̄fici accepit scia. **D**ia qd̄ est emētrū, qd̄ significat, quedā autē p̄m qd̄ sunt. Et qd̄ accidit in quib⁹ scia sunt et manifestatione, quādmodū verbī gratia. **D**ignitati significations non accipiunt particulares scia periti, et p̄p̄fici scia sunt et manifestatione, verbī gratia qd̄ significat, si ab equalibus equalia auferantur, que relinquunt sunt equalia, et cōtradicitionē haud simili verā esse, qn̄ p̄sūtis meminit diūgnitates, vult p̄p̄ficiate ipsi tradere nobis, et discernere ipsam, ab his que vocantur supponētēs et p̄tētēs et adhuc sūt a se inuicem, et a diffinitionib⁹. Jam qd̄ et a principio data est horū discretio. **Q**uoniam non horū meminit, rōnabile est nos oī p̄posito p̄ intelligentiā recapitulātes, totā a superiori, perfecte exponērē divisionē, que hoc pacto se habet. **C**ontra immediatas, ppōnis hec qd̄ p̄ se creditur sunt, et oib⁹ horib⁹ cōiter ingenitē, hec autem non oib⁹. **Q**ue igitur

Plurimo pos/
tionis et sup/
positionis.

I

cōiter oībus ingenitē sunt, eo, q̄ ex se fidez hēt appellā tur dignitates, et cōes notōes. Quē aut̄ nō oībus ingenitē sunt, sed ḡbusdā, vocant̄ positiones. Et positionū hēc qđem qđ est vñūqđq̄ dicit̄, et vocant̄ diffinitiōes. Hēc aut̄ altud de alio p̄dicant, quē dicunt̄ cōi noī suppōnes. Et suppōnum hēc qđem verē, q̄ sunt, et apparentes disci pulo accipiunt̄ a perito scie, hēc aut̄ nō apparentes. Quē igit̄ igit̄ apparentes dīscitibū summunt̄, vocant̄ proprio noī equino generi suppōnes. Nō apparentes aut̄ petiōes. Et ex suppōnibū q̄cunq̄ qđe cum eo q̄ vidēt̄, ut si astra paria sunt, an iparia rursusq̄ p̄cedit tyllogiāt̄ quod vult summere ut h̄nem sciat. Dio igit̄ et petiō et suppō verē sunt, Petiō aut̄ nō oīo vera, p̄cedit̄ ut ab eo ad quē est sermo. Diuīsio igit̄ tota hēc est.

K

Dīnt̄ at̄ mutuo dīcta. Dignitates qđe a suppōnibū na tura, p̄pea q̄ (ut in principio) hēc dīcernebamus, dignitates qđe oībus cōgenitē sunt, et h̄is ipsas vñūqđq̄ ex se p̄fīt̄, et si non dīcateas p̄cepto. Suppōnes quidē et si alī quodāmō pp̄ manifestationē per se credit̄ sunt, quēadmodū dignitates, tñ nō p̄c vñūqđq̄ per se ipsas p̄ponere, sed indiget audire aliquid de ipsis a p̄ceptore audiens aut̄ nō oīo indiget p̄bationē ad barū demōrē, tanq̄ que hēant manifestaz veritatē. Ut q̄ triangulus est q̄ tribus lateribus cōtineat. Quadrilaterū aut̄ q̄ quatuor et rectāgulus q̄ rectū h̄ angulū, et quecunq̄ h̄ cōstīt̄, re. A suppōnibū igit̄ p̄prie hac rōne dīnt̄ dignitates, A petitionibū aut̄ p̄prie dīnt̄ dignitates et suppōnes. Suppōnes qđem q̄m apparentes sumunt̄ dīscit̄, cū petiō, q̄ circūducta, vndiq̄ generat circūlū, et in similibū eo dem mō, parua opus est instantia. Quecunq̄ aut̄ vident̄ur cōdisputāt̄ verē qđem esse, demōrē aut̄ indigentes, et oīo maiore sibi ipsi, ad dīscitē quidē hēc suppōnes sunt, et non p̄prie. Ut rursusq̄ diffinitiōes, Parū. n. quecunq̄ qđem ex se fidem h̄it̄, ex eo q̄ v̄z dīscit̄, hēc p̄prie vocant̄ suppōnes (ut iaz dīximus). Quecunq̄ aut̄ nō h̄it̄ fidem ex se, rerū indigent demōrē, veluti pūcti dif finiū, lineeq̄, aut̄ sup̄ficiē suppōnes sunt, sed e solema maiorem esse terra, aut̄ terrā in medio esse, aut̄ cēnū rō nem hēre, aut̄ oīo apparen̄ cōdisputāt̄ sumunt̄. Qm̄ de monstratione hēc indigent, sumunt̄ aut̄ indemon strabiliter, hēc ut ad dīscitē vocant̄ suppōnes. Et manifestū q̄ diffinitio suppō est, ut q̄ sit subiecto idem, dīfferēt̄ aut̄ habitudine, quēadmodū et affirmatio, et negatio, et ppō, et pblea, et s̄. Qm̄ ut pars ppōnis diffinitio sumat̄ suppō est, et nō diffinitio, quēadmodū cū circūlū diffinitiōe, h̄bi in ppōne astūmamus, in theoremate dīscit̄. Quecunq̄ a centro ad circūferentia cadunt recte lineq̄ inter se sunt equalēs, aut̄ recta sup̄ rectā insidens, vtriq̄ angulos equalēs duobus rectis facit, et quē deinceps, q̄ aut̄ nō q̄ propōne assummat̄, et veluti hoc ip̄fūz de scribat natūra rei, tunc diffinitio est, non suppō. Suppō qđe non oīo est diffinitio, etenī q̄ traria sunt mutuo, suppō qđe est, non aut̄ diffinitio et lunā a sole illuminari suppō qđem est, non aut̄ diffinitio, vel probabilit̄. Ob hoc, n. dīspōta ti accipit̄ur. Quecunq̄ igit̄ ex suppōnibū vidētur dīscit̄ aut̄ cōdisputāt̄, speciālis suppōnes vocant̄, ut est dīctū eōde noīe cū genere. Quecunq̄ aut̄ nō vidē tur cōdisputāt̄, vera aut̄ sunt, et paruo indigentes collo quio, vocant̄ p̄prie petitiones, ut sup̄ centrū qđlibet quā tūlibet spaci occupando, circūlū describere. Et ab oī pūcto ad oī punctū rectā lineā ducere, et his similia. Si at̄ non videant̄, siquidē fallēt̄ sint, contrarie aut̄ cōdisputāt̄ opinioni, aut̄ siquidē vere, maiore aut̄ indigentes demōrē ne vocant̄ ad dīscitē petitiones. Et false quidē veluti si peteret quis ex dīscitālīs Democriti cōcedit sibi, princi pia rerū esse atomos, aut̄ ex Anaxagore dīscitālīs quis cōcedant̄

N

Dīscitē et
mō differēt̄
suppōnes
petiōes.

O

P

D

Q

concedant̄ fm prolatiūnū sermonem a condīspōtāt̄ bus, sed fm dispoſitionem in anima. Quoniam inquit si ad sermonem qui profertur fierent demonstrationes, nō so lum demonstrationē non contingit fieri, s̄ neq̄ syllogis tum, potest enim nullam concedere affirmatiāam p̄poſitionem qui simul disputat. dicens verbi gratia non esse verū, omne animal substantiaz esse, aut̄ oī corpus trine esse dimensionis, aut̄ quālibet aliam affirmatiāam p̄poſitionem, affirmatiāam autem p̄positione haud cōfessia nō fit syllogismus. Sed et si fm sermonem qui profert non p̄cedit huiusmodi, sed fm intrinsecum, sic omnino habebit. Quare et demonstrationes ad rationem quē est in ani ma sunt non ad exteriōrem.

CQuecunq̄ quidē demonstrabiliā exi stentia accipit̄ ip̄sē non demonstrans. Hēc q̄ dem quē videntur, accipiat, dīscit̄, suppoſit̄, et non est simpliciter suppoſit̄, sed ad il lum solum. Si v̄o aut̄ nō eiusdem sit opinio nis, aut̄ contrarie sit accipiat, idem petit. et in hoc differēt̄ suppoſit̄ et petiō. Est enī petiō in contrarium dīscit̄, opinio, aut̄ quodcūq̄ alīquis demonstrabile cum sit ac ci pat̄, et v̄tatur non demonstrans.

Lom̄. 45^m. **C**Quid differat suppoſit̄ ad dīscitē a petiōne dīscit̄, nit̄ per hēc. Simplicem enī suppoſitionem a simplici petiōne a principio dīscrit̄. Dicit̄ igit̄ q̄ ex his quē idē gentē demonstrāt̄, quecunq̄ accipiant̄ apparentia dīscit̄, hēc suppoſitiones vocant̄, nō simpliciter suppoſitiones, sed ad dīscitē suppoſitiones, si aut̄ non appare nia, aut̄ etiam contraria his quē videntur dīscit̄, hēc vo cāt̄ petiōnes, h̄oī autem exēpla p̄posuit̄.

CTerminis ergo non sunt suppoſitiones, nī bil enī esse aut̄ nō esse dīct̄, sed in propoſitionibū sunt suppoſitiones. Terminis aut̄ solum intelligere oportet, hoc autem non est suppoſit̄, nisi et audire suppoſitionem aliq̄ est̄ dīct̄, sed quorūm cūq̄ existentia in eo q̄ illa sunt sit conclusio.

Lom̄. 46^m. **C**Hoc loco separat terminos a suppōnibū, q̄m suppōnes qđ alīud de alio p̄dīcat̄, aut̄ negat̄. termini v̄o nībil neq̄ affirmat̄ de aliquo neq̄ negat̄, sed solū qđ est res ppōta dīct̄. Quare suppōnes in ppōnibū, aut̄ oīo, termini aut̄ nō sū in ppōnibū, sed similes sūt distiōibū solus, qđ est qđ dīt̄ intelligere p̄bētes. Hoc aut̄ nō est suppō, nisi et audire q̄s suppōne cē dīceret. Dīcere inḡt̄ definitiones cē suppōnē simile est, quēadmodū si q̄s dīcat̄, et vocem simpliciter audire, et intelligere qđ a voce ostendit̄, suppōnē cē v̄ hō/canis, et h̄oī, hoc enī inḡt̄ est audire, sed suppō ob ip̄m dīt̄ suppō eo q̄s supponit̄ aliud alī inē, et aiā im mortale cē, aut̄ mortale, mūdū ḡnūbilez cē, aut̄ cēternū. Non enī simpliciter aīam mortale, aut̄ mūdū ḡnūbilez, hoc est suppō, q̄m bac rōne ip̄se air, oīs dictio suppō erit, sicut igit̄ nō oīs dictio significāt̄ aliqd dīt̄ suppō, sic neq̄ termini sunt suppōnes, qđ enī significat̄ definitū oīen dīt̄, q̄m inest aīcī, aut̄ nō inest, nō igit̄ termini sunt suppōnēs, s̄ ḡbūlūq̄ exītibū cū sunt illa, sit p̄clo, i.e.e.p̄pōnes et h̄neq̄ neīcī est. Propōnes q̄qdam sunt suppōnes, sed nō simpliciter oīs ppō est suppō. Neq̄ enī cē boīem aīal, est suppō. Propōsitio aut̄ aliquo mo le h̄is illa est suppō. Quid ergo differt̄ a petiōne et a dignitate di-

ligenter enumerati sunt. **C**Neq̄ geometriā falsa supponit̄ sicut quidā affirmant̄ dicentes, q̄ non oportet falso v̄ti. geometram autem mentiri dicentem lineam esse vñius pedis, quē non est vñius pedis, aut̄ rectam lineam non rectam existentem. H̄ geo metra nībil concludit fm banc lineam, quāz ip̄sē posuit̄, sed quē per hoc ostendūt̄. Em plius petiō et suppōsit̄ omnis, aut̄ sicut to tum est, aut̄ sicut in partē. Terminī autē neu trum horum.

Lom̄. 47^m

F **C**Qui dīxit demōrē ad exteriōrē rōnē nō extēdi, s̄ ad cā q̄ est in aīa, B̄ p̄bat ex scīt̄. Quidā n. B̄ nō intelligēt̄, p̄tauerūt̄ geometriā nō vera demōrē, eo q̄ falsas (si cūt̄ existimabāt̄) sumeret suppōnes. Suberit enim. X. ḡ. geometra hūc cē circūlū, q̄ nō sit circūlus, aut̄ bāc rectas linea q̄ nō sit recta, et sic reliq̄ cludit̄. Dīcit̄ ḡ q̄ ex q̄ non ad exteriōrē rōnē est occurſus, s̄ ad eā q̄ est in aīa, ob B̄ geometra, nō ad rectā linea quā capit facit demōrē, s̄ fm suā intellecōnē/fm quā sumpt̄ linea et eodē pacto in oīb̄. Amplius et petiō et suppō oīs, aut̄ v̄t totū aīcī p̄tē, termini aut̄ nībil h̄oī. Scīda discretio hēc est defini tionum erga suppōnes et petiōnes. Propōtēa q̄ suppōnes qđā et petiōnes, aut̄ in p̄te alīq̄ dīct̄, aut̄ de oī, q̄m et oīs ppō, aut̄ yūlīs est, aut̄ p̄ticularis, q̄finitiōes qđē, n̄ eq̄ de oī, neq̄ de alīq̄ dici poterūt̄. Nō n. dicimus hōi inelle aīal rōnale moriale, mētis et disciplinē capax. H̄ idīpm hōies cē/aīal. s̄. rōnale/mortale, mētis, et disciplinē capax.

G **C**Species quidē igit̄ esse, aut̄ vñum alī quid extra multa non necesse est cē, si de mon stratio erit, esse tamē vñum de multis verū dicere est necesse. Non enim erit vñiuerſale nisi hoc sit. Si v̄o vñiuerſale non sit, medium nō erit. Quare neq̄ demōrē. Qp̄z igit̄ alī quid vñū, et idez in pluribus cē nō egnocū.

Lom̄. 48^m. **C**Qm̄ scīp̄ dīxit oportere ppōnes p̄m subit̄ v̄lē cē, p̄tareq̄ alīq̄ p̄ hoc ideas introduci. Siquidē maxie p̄m cū sunt fm eos q̄ illas supponit̄, ob h̄ istā destrūe suppōnē, ista ponit̄, q̄ nō legit̄ ad demōrē ideas dīci. Idec enī cū sunt ablāt̄ a multis, neq̄ de oī, neq̄ de alī dici poterūt̄. Demōrē aut̄ qđ p̄m est de oī supponit̄, et h̄ cē v̄le oī, cit̄, B̄ inq̄ qđ in multis coordinat̄ spēs, q̄re neq̄ ideas i dūcūt̄ demōrē. Spēs qđē igit̄ cē, aut̄ vñuz extra multa. Est aut̄ dicti intelligēt̄a hēc, q̄ nō est necesse in dīctis ser monib̄ de demōrē ideas dīci, vt vñaq̄cās vñuz sit, et si enī dicimus oportere in demōrē v̄le cē, n̄ dicimus, B̄ ee hōī, vt. X. ḡ. dicunt̄ spēz fere multoꝝ dīaliū, nō inducēt̄ ideas. Et cōsidera quo dīscit̄ ab opinōde de ideas, vt qđ q̄s suspicare possit̄ i dīctis suis, veluti de opūniōe idūcta ideaꝫ, B̄ ip̄sē assumēs elīdat̄, et in sequētibū ip̄sē caūllā ideas mōstra vocet̄. Esse tñ vñū de multis verū dicere necesse ē, nō enī erit v̄lē nisi B̄ sit. Si est inḡt̄ dīcti ideas, vt qđ q̄s suspicare possit̄ i dīctis suis, veluti de opūniōe idūcta ideaꝫ, B̄ ip̄sē assumēs elīdat̄, et in sequētibū ip̄sē caūllā ideas mōstra vocet̄. Esse tñ vñū de multis verū dicere necesse ē, nō enī erit v̄lē nisi B̄ sit. Si est inḡt̄ dīcti ideas, vt qđ q̄s suspicare possit̄ i dīctis suis, veluti de opūniōe idūcta ideaꝫ, B̄ ip̄sē assumēs elīdat̄, et in sequētibū ip̄sē caūllā ideas mōstra vocet̄. Esse tñ vñū de multis verū dicere necesse ē, nō enī erit v̄lē nisi B̄ sit. Si est inḡt̄ dīcti ideas, vt qđ q̄s suspicare possit̄ i dīctis suis, veluti de opūniōe idūcta ideaꝫ, B̄ ip̄sē assumēs elīdat̄, et in sequētibū ip̄sē caūllā ideas mōstra vocet̄. Esse tñ vñū de multis verū dicere necesse ē, nō enī erit v̄lē nisi B̄ sit. Si est inḡt̄ dīcti ideas, vt qđ q̄s suspicare possit̄ i dīctis suis, veluti de opūniōe idūcta ideaꝫ, B̄ ip̄sē assumēs elīdat̄, et in sequētibū ip̄sē caūllā ideas mōstra vocet̄. Esse tñ vñū de multis verū dicere necesse ē, nō enī erit v̄lē nisi B̄ sit. Si est inḡt̄ dīcti ideas, vt qđ q̄s suspicare possit̄ i dīctis suis, veluti de opūniōe idūcta ideaꝫ, B̄ ip̄sē assumēs elīdat̄, et in sequētibū ip̄sē caūllā ideas mōstra vocet̄. Esse tñ vñū de multis verū dicere necesse ē, nō enī erit v̄lē nisi B̄ sit. Si est inḡt̄ dīcti ideas, vt qđ q̄s suspicare possit̄ i dīctis suis, veluti de opūniōe idūcta ideaꝫ, B̄ ip̄sē assumēs elīdat̄, et in sequētibū ip̄sē caūllā ideas mōstra vocet̄. Esse tñ vñū de multis verū dicere necesse ē, nō enī erit v̄lē nisi B̄ sit. Si est inḡt̄ dīcti ideas, vt qđ q̄s suspicare possit̄ i dīctis suis, veluti de opūniōe idūcta ideaꝫ, B̄ ip̄sē assumēs elīdat̄, et in sequētibū ip̄sē caūllā ideas mōstra vocet̄. Esse tñ vñū de multis verū dicere necesse ē, nō enī erit v̄lē nisi B̄ sit. Si est inḡt̄ dīcti ideas, vt qđ q̄s suspicare possit̄ i dīctis suis, veluti de opūniōe idūcta ideaꝫ, B̄ ip̄sē assumēs elīdat̄, et in sequētibū ip̄sē caūllā ideas mōstra vocet̄. Esse tñ vñū de multis verū dicere necesse ē, nō enī erit v̄lē nisi B̄ sit. Si est inḡt̄ dīcti ideas, vt qđ q̄s suspicare possit̄ i dīctis suis, veluti de opūniōe idūcta ideaꝫ, B̄ ip̄sē assumēs elīdat̄, et in sequētibū ip̄sē caūllā ideas mōstra vocet̄. Esse tñ vñū de multis verū dicere necesse ē, nō enī erit v̄lē nisi B̄ sit. Si est inḡt̄ dīcti ideas, vt qđ q̄s suspicare possit̄ i dīctis suis, veluti de opūniōe idūcta ideaꝫ, B̄ ip̄sē assumēs elīdat̄, et in sequētibū ip̄sē caūllā ideas mōstra vocet̄. Esse tñ vñū de multis verū dicere necesse ē, nō enī erit v̄lē nisi B̄ sit. Si est inḡt̄ dīcti ideas, vt qđ q̄s suspicare possit̄ i dīctis suis, veluti de opūniōe idūcta ideaꝫ, B̄ ip̄sē assumēs elīdat̄, et in sequētibū ip̄sē caūllā ideas mōstra vocet̄. Esse tñ vñū de multis verū dicere necesse ē, nō enī erit v̄lē nisi B̄ sit. Si est inḡt̄ dīcti ideas, vt qđ q̄s suspicare possit̄ i dīctis suis, veluti de opūniōe idūcta ideaꝫ, B̄ ip̄sē assumēs elīdat̄, et in sequētibū ip̄sē caūllā ideas mōstra vocet̄. Esse tñ vñū de multis verū dicere necesse ē, nō enī erit v̄lē nisi B̄ sit. Si est inḡt̄ dīcti ideas, vt qđ q̄s suspicare possit̄ i dīctis suis, veluti de opūniōe idūcta ideaꝫ, B̄ ip̄sē assumēs elīdat̄, et in sequētibū ip̄sē caūllā ideas mōstra vocet̄. Esse tñ vñū de multis verū dicere necesse ē, nō enī erit v̄lē nisi B̄ sit. Si est inḡt̄ dīcti ideas, vt qđ q̄s suspicare possit̄ i dīctis suis, veluti de opūniōe idūcta ideaꝫ, B̄ ip̄sē assumēs elīdat̄, et in sequētibū ip̄sē caūllā ideas mōstra vocet̄. Esse tñ vñū de multis verū dicere necesse ē, nō enī erit v̄lē nisi B̄ sit. Si est inḡt̄ dīcti ideas, vt qđ q̄s suspicare possit̄ i dīctis suis, veluti de opūniōe idūcta ideaꝫ, B̄ ip̄sē assumēs elīdat̄, et in sequētibū ip̄sē caūllā ideas mōstra vocet̄. Esse tñ vñū de multis verū dicere necesse ē, nō enī erit v̄lē nisi B̄ sit. Si est inḡt̄ dīcti ideas, vt qđ q̄s suspicare possit̄ i dīctis suis, veluti de opūniōe idūcta ideaꝫ, B̄ ip̄sē assumēs elīdat̄, et in sequētibū ip̄sē caūllā ideas mōstra vocet̄. Esse tñ vñū de multis verū dicere necesse ē, nō enī erit v̄lē nisi B̄ sit. Si est inḡt̄ dīcti ideas, vt qđ q̄s suspicare possit̄ i dīctis suis, veluti de opūniōe idūcta ideaꝫ, B̄ ip̄sē assumēs elīdat̄, et in sequētibū ip̄sē caūllā ideas mōstra vocet̄. Esse tñ vñū de multis verū dicere necesse ē, nō enī erit v̄lē nisi B̄ sit. Si est inḡt̄ dīcti ideas, vt qđ q̄s suspicare possit̄ i dīctis suis, veluti de opūniōe idūcta ideaꝫ, B̄ ip̄sē assumēs elīdat̄, et in sequētibū ip̄sē caūllā ideas mōstra vocet̄. Esse tñ vñū de multis verū dicere necesse ē, nō enī erit v̄lē nisi B̄ sit. Si est inḡt̄ dīcti ideas, vt qđ q̄s suspicare possit̄ i dīctis suis, veluti de opūniōe idūcta ideaꝫ, B̄ ip̄sē assumēs elīdat̄, et in sequētibū ip̄sē caūllā ideas mōstra vocet̄. Esse tñ vñū de multis verū dicere necesse ē, nō

Liber primus

est insit medio maius (buiusmodi enim ostensu^r est yniuersale esse.) si autem non primo inest medio maius, neq^z medium erit proprie, sed indigebit alio medio termino, cui primo insit maius, verbi gratia, nisi sit yniuersaliter de isochele, tres habere angulos, equales duobus rectis non erit isochele medium, medio enim alio indigebit triangulo, cui primo insit tres habere angulos, q^z les duobus rectis. Ablato igitur yniuersali, auferitur p^z prie medium, proprie autem medio ablato, auferitur demonstratio, per immediatas enim propositiones est demonstratio. Quare nisi medius sit proprie medius, neq^z immediata est propositione, hoc autem cum non sit neq^z demonstratio erit. Q^z igitur ynum aliquid et idem in pluribus esse non equiuocum. Bene non equiuocum additum est. Et enim cancer ynum nomen de pluribus profert, sed equinoce, et in sidere, et in animali, et in instrumento, et canis similiter, et de terrestri et de marino, et de celesti, et de plurimo et equiuocis neq^z dialectica vies, tur, nedum p^z demonstratio.

Tec. 26. Non contingere autem, idem simul affirmare, et negare neq^z una recipit demonstratio, sed si oporteat demonstrare conclusiones sic. Ostendit aut accipientibus primu^m de medio q^z verum, negare autem non veru^r. Ade diu autem, nihil differi esse et non esse accipere, similiter autem et tertium. Si enim datum est et de quo hominem, verum est dicere, et si non hominem, verum, sed aut solum hominem animal esse, non animal autem, no. Erit enim veru^r dicere Lalliam, siue no^r Lalliam esse animal, non animal autem, non. Lau sa autem, quoniam primum no^r solum de medio dicitur, sed etiam de alio. Propter id qd est in pluribus. Quare si medium et ip^r est, et non ipm, ad conclusionem nihil differt.

Com. 49^m Nulla inquit demonstratio viciur dignitate contradictionis. Demonstratio in qua recta, nisi quando conclusio indigeat dignitate vti contradictionis, tunc enim et illo, gismo buiusmodi viciur. Quando autem, necesse est hoc pacto concludere conclusionem, induxitimus q^z ybi non contingit predicatum fm aliquid qde inesse, neq^z subito, fm no^r aliquid non inesse, ut enim monstramus q^z nulli neq^z simul vera est in buiusmodi contradictione, ob hoc indigemus buiusmodi cocludere conclusionem. Quoniam enim immediate dicebat q^z dignitatibus viciuntur scientie, et summant ipsas in propositionibus, vt si sic dicatur, quoniam a/r/b/c/p/s/e sunt equalia, que autem sunt equalia eidem et inter se sunt equalia. a/igit ipsi/b/est equalis. Dignitas autem contradictionis in omnibus entibus, et non entibus dividit veritatem et mendacium. vt detur autem in aliis rebus non sic se habere, s^r posse simul viciari contradictionem, vt in anima, dicimus animam et immortalē esse et mortalē, et manifestū. H^r est fm aliud quidem et aliud, id est substantia, immortalē et sempiternā, operationibus autem neq^z. Similiter elementa et generabilia sunt et i generabilia. Scōz totum quidem ingenerabilia, fm partes autem generabilia. Eodem modo et ceterum mouetur et non mouet, non mouetur quidem yniuersaliter, quoniam totum locum non mutat, mouetur autem fm suas partes ad munduz. In alijs autem plurimis idem quis inuenire, et ob hoc

1/ diximus. legēdu
1/ pomer

Posteriorum

20

A et codem de virisq^z p^zdicato poterunt simul viciari vt dictum est. Ob hoc igitur neq^z in minori termino, neq^z in medio possibile est dignitate contradictionis vti, sicut diximus. Solum igitur in maioru viciendo est dignitate has dicentes, q^z homo est animal, et no^r non animal, sic enim concludere poterimus. Lallias igit animal est, et non non animal, sed Aristoteles quidem minoru et medium vt subiectos terminos capiens sic demonstravit, q^z non est possibile in ipsis dignitate contradictionis vti. Quoniam enim medius terminus non solum subiectur maioru, sed p^zdicatur de minore, si p^z dicatum ipsum capiamus, nihil prohibet nos in hoc vti dignitate contradictionis. Dico enim q^z Lallias homo est, et non, non homo, sed semper possibile est hoc sic vti, sed non confert nobis ad conclusionem. Quod autem queritur hoc erat, in syllogismis in quorum conclusione viciuntur dignitate contradictionis in quo terminorum viciuntur ipsa, sic vt sit nobis viciis ad inferendam huiusmodi conclusionem. Solum igitur in maioru viciendo est hoc dignitate, in quibus volumus conclusionem buiusmodi inferre. Aut igitur sic est propositorum definitio, aut intentio, aut dicendum q^z propositionum est ipsi monstrare quomodo viciuntur in syllogismis dignitate contradictionis, quomodo quidem in rectis, et quo pacto in his qui ducunt ad impossibile, et que sit horum inter se mutuo differentia. Quod in rectis quidem non semper, sed in quibus conclusionem talem esse volumus, in his autem qui ducunt ad impossibile semper. Et in rectis quidez in majori propositione, aut simpliciter in fine. in conclusione, in his autem qui per impossibile, in minori aut simpliciter in principio. Omnis enim demonstratio per impossible in principio viciur dignitate contradictionis. Ponit enim geometra latus, aut commensurabilem esse aut incommensurabilem, et accipiens alteram partem contradictionis falsam, vt q^z sit commensurabilis, et monstrans huic impossibile aliquid sequi (q^z autem eadem equalia et inequalia) concludit oppositum. C^othensis autem intentionem propositorum veluti ad p^zdicta redidit. Quoniam enim inquit (vt dixi) in superioribus, non accipiunt omnino scientie, etiam ex quibus sunt demonstrationes, si sint manifesta, hoc ipsum autem vult monstrare. Ecce. v. dignitate contradictionis nulla sit, ma viciur scientia syllogistica, sed q^z sit apertum et manifestum despicit, itaq^z notum omnibus sit, et si syllogistica non viciur ipsa in assumptione. Deinde quoniam in aliis syllogismis necesse est ipso vti vt assumptione dicit. In aliis syllogismis ipsa viciur, quoniam in quibus talen conclusionem inferre volumus, et quodammodo in assumptionibus accipit. Ostenditur autem accipientibus primum de medio quoniam verum, negare autem non verum monstratur inquit talis conclusio, que inq^z viciatur dignitate contradictionis, si accipiantur q^z primum terminus, i. maior, vere quidem de medio affirmatur, haud autem non affirmatur. id est, quando in maioru termino viciuntur dignitate contradictionis, verificata enim affirmationem, neq^z esse veram negationem. Medium autem nihil differt esse et non esse accipere. Similiter autem et tertium. Id est nihil probaber medium terminum, similiter autem et minorum et affirmativa et negative accipere. Quare si nihil probaber simul ipsos affirmatos et negatos accipi, impossibile est ipsa dignitate contradictionis vti ybi simul vera est. C^oscim Alexander autem talis est interpretatio, et si verum est de ipso medio/majorum terminum pre-

Tec. 27.
H

Lom. 50^m.
G

Dicit etiam superiorius q^z ex dignitatibus hec quidem cōmunicant autem omnes scientie adiuntem fm cōmunitia. Cōmunitia autem dico, qui bus viciuntur tāq^z ex eis demonstrantes. Non autem de quibus demonstrant, neq^z quod demonstrant. et dialectica qdem de oibus.

Lom. 51^m.

Dicit etiam superiorius q^z ex dignitatibus hec quidem cōmunicant autem omnes scientie, hec autem in pluribus, hec no^r in yna. Scdm communissimas igit dignates omnes communicant scientie, fm data enim, qui questia nulla scia cōicat alteri nisi sini subalterne, fm

IoGr. 1ug Post.

D z

que sunt inferioris interrogabit superior. Neqz de oculo interrogandus est medicus, si pender a physicis principiis, et speculationi beret physic. Et interrogandus est quomodo procedit nutrimentum fm vnamquaqz parte, quomodo permutatur, quomodo nutritur, deqz augumento et diminutione et similibus, et in reliquis eodem modo. Superiores autem theorematum, inferiores dicere non doceat Aristoteles, unde neqz dicta a nobis difficultas locum habet, propria enim principia nulla scientia demostribuit. Si autem idem est syllogistica interrogatio et per ipsa interrogationis. Quod in libro περὶ ἐργασίας dicit dialecticum theorema, quod est altera pars contradictionis, continens autem in seipso virtutem etiam reliquā ad quod oportet responderi ex duabus vnum, quo et differunt interrogatio et scificatione. Scificatione enim maiore indiger ratione. Quod illuc dixit dialecticum, hoc nunc syllogisticum ait. Quoniam enim immediate de dialectica dixit, et differentiam ipsius ad scientias tradidit. ut videat huiusmodi interrogatio ad tales conuentus solum opta, ob hoc igitur syllogisticum dixit. Etenim illuc dialecticū ab ipso tale sumptum est, q̄ sit apud ad syllogismos. Verbum autem (propositio contradictionis) pro altera parte contradictionis intelligit. Quemadmodum enim propositio sit, quando in syllogismo sumpta fuerit, quando autem huiusmodi interrogatio propositio est, manifestū est. In nulla enim aliarum orationum contingit tales interrogatio esse nisi in sola enuntiatiua. Neqz enim optantes, neqz imperantes contingit sic proferre orationem, ut respondeatur ad quem est sermo, aut vtiqz solus, aut non, sed in sola enuntiatiua oratione. Enuntiatiua autem oratio, aut affirmatio est aut negatio, syllogistica igitur interrogatio eadez, est affirmationi, aut negationi. Et ex quibus aliquid monstrare de quibus geometria est, aut ex eisdem monstratur geometriæ ut visualia, similiiter autem et in alijs. Hęc inquit geometrica theorematum que inq̄ p̄dēt a principiis geometricis, ex quibus geometrica theorematum monstratur, et si non geometrica sunt, sed alterius alicuius scientie, illa autem eisdem principiis cum geometria vñatur, etiam hęc nihil minus geometrica erunt theorematata. Ut visualia, etenim hęc principiis monstratur, quare vel hęc geometrica erunt, et de his nihil minus interrogandus est inquit geometra, q̄ de geometriis per se, et de alijs subalternatis eodem modo. Et de his etiam rationem ponendam ex geometricis principiis et conclusionibus. Omnia enim que monstratur in scientiis, aut ex principiis scientiarū monstrantur, aut ex modis stratis ex principiis, verbi gratia, primum theorema geometricum, monstratum ex principiis, secundū autem ex primo. Per conclusionem enim primi theorematatis, quod conclusum est ex principiis, monstratur secundū, et sic in omnibus. Neqz de omni interrogacione est vnuquisqz sciens interrogandus. Neqz fm omne interrogandum respondendum est de unoquoqz. De circumferentia interrogatum geometram si congruat recte lineqz necne, aut que figurarum est capacissima, aut virtu equales sint que a centro circuli cadunt recte lineqz. Oportet respondere, geometricæ enim sunt interrogaciones. Si autem quis interrogaret ipsum que linearū est pulcherrima, an recta, et circumferentia, non est respondendum ad hoc, non enim geometrica est interrogatio, non est ergo ad omnem interrogacionem respondendum, nec etenim de sonoro respondet geometra. Si autem disputabit cum geometra, fm q̄ geometriæ est, sic manifestum quoniam et bene. Si sic disputet cum geometra interrogans, aut simpliciter ad aliquem geometram rationes faciens ex geometricis principiis,

musica est interrogatio non geometrica, de geometria autem, ut adiunxit parallelas concurrens opinari, Geometrica quodammodo est, et non geometrica alio modo. Duplex enim hoc est. Sicut Arrythmon, et alterum quidem non geometricum est in non babendo, sicut Arrythmon. Alterum vero in prante habedo. Et ignorantia hec, q̄ ex hęc principiis, contraria est. In doctrinis autem, non est similiter paralogismus, qm̄ mediū semper duplex est. Etenim de hoc omni, et hoc iterum de alio dō omni.

Doc loco diuidit ignorantia et falsum negationē fm dispōnē. Et dicit has qdē ex alia arte interrogatio, fm negationē esse ignorantias, has aut ab ipsa falsis fm dispōnem, fm quam igit̄ barū, que non sunt geometricæ q̄ hęc exēpla in sequētibus ponit. Scdm qdē geometricum est, in eo q̄ beatū terminos ex geometria eo q̄ aut falsa sumatur, non geometricum. vel qui ē melius videt, ab altero modo ignorātię fm negationē, separat eū qui est fm dispositionē, et q̄ dñe in seruit huic hęc reū scīc duplex, n. non geometricum dicit, quēadmodū et male p̄sonas carnē dicimus incōsonū. Et est hoc scdm dispōnem ignorantia, bac aut duplex ei existēt, (vt dicebam), falsa p̄ hanc p̄cludunt, aut iuxta errorē materie, aut ob incollectibile complexiōne ppōnu. Apparet q̄ in geometria falsitates semp ad peccatum materie sunt, summente inq̄ geometra falsas ppōnes, et sic falsam conclusionē inferente, nūc inueniens i geometria verā qdē materię, cōclusionē aut incollectiblē. Et ad materię solū ponit peccatum, vocat autem Aristo, cōiter q̄ deni vtraz peccatum, proprie aut, qdē est iuxta figuraz, vñ peccatum incollectile, paralogismū appellavit. qm̄ no sine, ex syllogisticis fit orōibus, qdē no est circa materię, hoc nūcupauit peccatum. Et hec qdē expositio sic se h̄z. si per interrogacionē sermo profert. Si no non, fer. n. et bec scriptura, sic exponeat. q̄ qm̄ sunt geometricæ interrogaciones, sunt ergo et non geometricæ, et scdm ignorantia qualem siue tale, dico interrogaciones ad geometricæ fm dispōnem stantes, illc, n. sunt pp̄cē non geometricæ, et hec expositio aptior est simul et clarior priore. Et fm vnaquaqz sciens, que fm ignorantia q̄le geometricæ sunt. duplice existente ignorantia, (vt diximus) de qua in sequētibus copiosius vicerit, hac quidem fm negationē, hac vero fm dispositionē, fm quale ignorantiam in vnaquaqz scia interrogacionē dicimus non geometricas. Per no geometricas aut, sub intelligit, et que sunt fm reliquias scias, vñ no medicinales, no musicas, et reliquias, non dixit aut no geometricas sit. Qualia scipiis in disputationibus sunt, et sapientes igit̄ non sciunt. Discer, n. equinoctiū est, et in intelligere, et in doceri dicitur, latet ergo deceptio p̄ equinoctiū. Et rursus h̄o est aīal, aīal est trisyllabū, h̄o ergo est trisyllabus dupliciter, n. h̄o, et in substantia et in noīe. Res etenim h̄o vñ, et est nomine. Rursus olera excedunt terrā, excedens aut excesso est maius, olera ergo sunt maiora terra. Excedens aut fm magnitudinē dī, aut sup superficiē esse. Qm̄ igit̄ Dialectici studiū no h̄t circa alias res determinatas neqz medios terminos determinatos, multas h̄t determinationes occisiones. In scientiis aut non sic. Dīfinite, n. sunt res secundū vnaquaqz sciens, nec vñq̄ iuxta equinoctiū error in ipsis sit, verbi gratia sicut ipse ait. Si dīcerent circulus, rversus, et figura. Si interrogaret q̄s geometra, si circulus est figura, statim phantasias in circulus descripsit, nec p̄ indeterminato h̄z de quo circulo est sermo, aut quorūplū est circulus. Circulum, n. nullū alium

A

q̄vñ

B

C

D

E

F

G

H

veris solis vera inferentia, facilis esset resolutio, eo qd cō-
uerterent ad h̄nem ppōnes. s. n. sit q̄ quidē primo. banc
aut̄ inferentes ppōnes vere sint, et no;c q̄ sint. vt. b. (pro-
duab̄n. ppōnibus sumit/b.) b. ex iste de nece erit/a/
z/a, ruris cū sit, erit/b, ex necessitate. Quare facilis erit p-
ositionū inuenitio, eo q̄ ex necessitate sequant p̄clusio. L
Conuertunt aut̄ magis quē sunt in mathematicis sylls p̄clusionem
ad ppōnes, et ppōnes ad p̄clusiones. Quare facilis ma-
thematicarū ppōnū inuenitio, et medij termini p̄ quē im-
mediate inferit p̄clusio. verbū aut̄ (sed p̄clusiones) ad ver-
bū (accepterunt) coordinandū est. vt sit hoc pacto cōiunctū. L
Conuertunt aut̄ magis in mathematicis qm̄ nullū ac-
cidens sumunt, sed diffinitiones. verbū aut̄, (z in hoc
d̄nt ab his q̄ sunt in dialogis) p̄ parenthesim d̄nt autē
qm̄ dialecticē quidē multa sumunt ex his q̄ sunt p̄ acc̄ns
sciē aut̄ diff̄nt, z q̄ p̄ le iunct̄ reb̄. hec at̄ terminata sunt.
C Augentur aut̄, non per media, sed in assumē-
do, vt. a. de. b. hoc autem de. c. Rursus hoc d̄
d. et hoc in infinitu. Et in latus, vt. a. et de. c.
et de. e. Ut est numerus quantus vel infinitus
hoc aut̄ sit, in quo est. a. Numerus ipar quan-
tus, in quo. b. Numerus impar in quo. c. Est
ergo. a. de. c. et sit par quātus numerus, in quo.
d. par numerus in quo. e. Est ergo. a. de. e.

Com. 60^m. C Ad aliud transi diuidens similiiter scias a dialecticis,
est aut̄ hoc p̄sequēs his quē ab ipso dicta sunt. Dicit ergo
per hoc faciliē esse resolutionē in scientiis, qm̄ ē cōposi-
tio est simplicior, et oīnum incrementū, in scientiis. s. n. au-
ctis syllis, et semper volētibus nobis p̄clusiones p̄clusio-
bus copulare, semper terminos ext̄rilecus apponimus, et
nunq̄ intrinsecus, vt si per a/b, oīsu est, c/emp adiectio
terminoz ext̄rilecus sit. ipsi. n. c. addit̄ d. nunq̄ aut̄ inter
a/b, aut̄ b/c. Prīmū. n. theorema i geometria p̄ terminos
oīnum est, et dignitates. Scōn aut̄ p̄ a/z p̄ b/ipsiuz, c/ et sic
consequenter incremētum fit. nunq̄ medio termino iter
polito, z lemp copulatio primus. Causa aut̄ est huius, qm̄
ex his q̄ per se iunct̄, et primis sunt demonstratiōes nec
cōtinget p̄ mediatis ppōnes demonstrari quicq̄, aut̄ enī
ex dignitatibus monstrans i theoremati in scientiis, aut̄ ex
positis, q̄ ex dignitatibus demonstrata sunt. In alijs autē
non sic, sed bifariā sylls auctio sit. Augent̄. n. sylls diale-
ticī medys terminis, interdū quidē medys interposi-
tis, interdū x̄o, et ext̄rilecus assūptis, hoc aut̄ est, quia
dialecticē ppōnes non sunt imediate. z pbables aut̄ ex
acc̄ntibus, vt verbī gra si dixerō sic. bō est mentis et disci-
plīne capax, qd aut̄ ē mentis et disciplīne capax est aial.
bō iḡt̄ est aial. hunc syllm non est auger eum qui inter-
ponat terminos. Si aut̄ dixerō sic. bō loquī, loquens āt̄
est aial, ergo bō aial, augēt̄ posūm hunc syllm p̄ plures
medios terminos, qm̄ non sunt imediate ppōnes, vt bō
loquī, loquens mouēt, quod mouēt est aial, bō ergo est
aial. Rursus ynde est vt qd mouēat sit aial: qm̄ q̄ mo-
ueat non ab altero se ipsum mouet, se ipsum aut̄ mouens
est aial, bō ergo est aial. Et sic semip̄ est interponētē termi-
nos, augēt̄ sylls. Quod aut̄ ē ext̄rilecus manifestū est,
quare et bac rōne d̄nt a dialecticis sylls demonstratiōi.
Qm̄ bi qd nullū interponunt terminū, sed solū ext̄rile-
secus. Dialectici aut̄ et intrinsecus, et ext̄rilecus. L Et hoc
in infinitu. J Si. n. inuenit̄ theoremati in scientiis est co-
pulare ext̄rilecus aliud, qualia in tam inuenit̄ alia inue-
nit, et hoc in infinitu vt ad nos v̄. q̄ non sic ampli-
xi sumus scientias, vt non possit qd aliud inueniri theore-
ma, z lemp possibile est p̄ postensa alia adiuvantia. Et in
latus vt. a. de. b. et d̄nt et si ad veraq̄ partes fiat au-
cūo sylls, m̄ nunq̄ in scientiis s. interponit terminus, fiat
aut̄ ad viralq̄; hoc mō, vt in exemplis quē ipse ponit, su-
munt. n. a. qd̄ dem tūm, ad viralq̄ aut̄ huius/b. et d. et b. qui
dem vocat in partem numerū d. aut̄ parez, sumiliter sub-
b. qd̄ dem c. sparem numerū determinatū cū sit/b. numerū
indeterminatus. simili modo et sub. d. ipsum c. qd̄ vocat
pare numerū determinatū cū sit/d. par numerus indeter-
minatus. Si iḡt̄ a. numerus inq̄ simplr, sive infinitus sit,
sive terminatus, (nihil. n. ad p̄tia d̄t) iſit ipsi. b. et d. idēz
ipari numero, et pari. b. aut̄ impar numerus iſit/c. deter-
minato alicui numero ipari. simili mō z d. par numerus
indeterminatus, iſit/e. determinato alicui numero pari
manifestuz est qm̄ sic ad viralq̄ partes auctio facta est.
Et in latus ipsi. a. et de. c. et de. e. op̄ aut̄ dicere de/d. de/
e. dicere. In sequentib⁹ ergo p̄ mebra cōponens, magis
a/gd̄ de/d. pdicat/d. aut̄ de/e. Ut est numerus c̄tus vel
infinitus hoc aut̄ sit in quo/a. Numerū simplr idetermi-
natū sumit, sive infinitus sit numerus, sive terminalus.
Impar numerus c̄tus in quo/b. numerus impar inde-
terminatus in quo/c. est ergo. a. de. e. Et est par numerus
c̄tus in quo/d. par numerus inquo/e. est ergo. a. de. e.
Propositum est p̄bō p̄ h̄c monst̄are qd̄ d̄nt sylls p̄
bantes ga, ab his q̄ pbantes pp̄ gd̄. Et dicit p̄ uno quidē
mō d̄nt, eo q̄ pbantes ga, alterius sint scientiis, pbantes
aut̄ pp̄ gd̄. i. causam rei, sint demonstratiōes sciē. h̄c autēz
qm̄ pp̄ gd̄ quidē pbantes, p̄ immediatas ppōnes cō-
cludunt. Causa. n. rei per se os et imediate inesse rei, pbantes
aut̄ quia per immediatas ppōnes syllogizant, vt p̄ au-
stralia citius v̄t̄ aglonaribus, z iſit sic dicam. Australia sydera
longi v̄t̄ ab aglonari polo. Quē lōgi
sunt ab aglonari polo citius vertunt aglonaribus, au-
stralia ergo sydera citius vertunt aglonaribus. Hic sylls
et veris ppōnibus verū pbauit quanto. n. distant ab a/
quilonari polo sydera tanto citius vertuntur. Quapropter
z Aratus inquit Versus.

Sed prior occidui tauris subit equoris yndas.
Non est tñ bec cā cur celeriter ipsa vertant, longius cē
ab aquilonari polo, et ob hoc, hic sylls est ipsius q̄, non
ipsius pp̄ gd̄. si aut̄ sic dicamus p̄ australia minorē hētē
circūferentiā sup terrā, his quē sub terra minorē aut̄ h̄n-
ita circūferentiā sup terrā citius vertuntur, australia ergo
citius vertuntur, h̄c erit p̄ prūssima causa, cur citius ver-
tan̄, et ob hoc ipsius pp̄ gd̄ est hic sylls. Rursus qui de-
monstravit, aiam esse imortalem, eo q̄ per se mobilis sit
non demonstrat per imediate. Qui aut̄ ex eo q̄ sit prin-
cipiū vītē mōstravit, h̄c p̄ imediate mōstrauit. Quodamō
aut̄ in p̄cedentib⁹ dicebamus, pp̄ ipsum q̄, est p̄ media-
ta, monstrare et p̄ imediate, similiter et propter, quid. illuc
ergo ipsius pp̄ gd̄ esse dicebamus sylls q̄ simpliciter p̄
barent pp̄ gd̄ hoc sit, et si non imediate esset redditā cau-
sa. Sed mediata, etenim deficere lunā, eo q̄ sit p̄ diamet-
ri soli, ipsius pp̄ gd̄ esse syllm dicebamus, pp̄ gd̄ inquit
defectus esse causam elongationēz luminū p̄ diametrū.
At q̄ non est imediate h̄c causa, sed mediata, imediate
aut̄ est, obiectio terrē nō pp̄ gd̄ deficit luna, sed q̄ simplr
deficit z si per se credit̄ fint ppōnes, vt luna in plenili-
mo existens vmbra nō facit, vmbra aut̄ nō faciens i ple-
nilum deficit, luna ergo deficit. ecce. n. in his imediate
sunt ppōnes. Nullo. n. indigent medio ad monstranduz
q̄ deficit, nō tñ ipsius pp̄ gd̄ est hic sylls. non. n. b̄ cā
defectus. Hoc ergo in loco oīm syllm, q̄ non imediateam
causam h̄at rei. ipsius quia, esse dicit, quare et eū q̄ p̄bēt

dem, non autem per causaz, sed per notius eo
rum, que convētuntur. Prohibet enim ni-
bil q̄que p̄dīcantū notius aliquando esse
non causam. Quare per banc erit demonstra-
tio. Ut q̄ prope sint planetē, per illud, q̄ non
scintillant. Sit in quo/c/planetē. In quo/b/nō
scintillare. In quo/a/prope esse. Tercium igit̄
est/b/de/c/dicere. Planetē enī non scintillat.
Sed z/a/de/b/ Non scintillans enim prope
est. Hoc aut̄ accipitur per inductionē, aut per
sensum. Necesse iḡt̄ est/a/ipsi/c/in esse. Qua-
re denonstratū est, q̄ planetē prope sint. Hic
igit̄ syllogismus non est eius, quod est pro-
pter quid. Sed ipsius q̄ est. Non enim ex eo
q̄ non scintillant, prope sunt. Sed propter il-
lud q̄ prope sunt, non scintillant. Potest au-
tem et per alterum, alterum demonstrari, et
erit ipsius propter quid demonstratio. Ut sit/
c/planetē. In quo/b/ppe esse/a/nō scintillare.
Est igit̄ z/b/m/c/z/a/in/b/quod est nō scin-
tillare. Quare z/a/in/c/ Et erit ipsius propter
quid syllogismus. Sumitur enim prima cā.
Iterū sic lunā demōstrant, qm̄ rotunda est, p̄
accrementa. Si. n. quod sic angēt, rotundum
sit. Augēt aut̄ sic lunā. Manifestū, qm̄ rotū
da est. Sic qd̄ igit̄ ipsius q̄ syllogism⁹
facetus est. Lōtra aut̄, posito medio, ipsius pp̄
gd̄ syllogismus sit. Non. n. pp̄ accrementa ip-
si. n. pp̄ gd̄ syllogismus sit. Non. n. pp̄ accrementa ip-
si. n. pp̄ gd̄ syllogismus sit. Luna sit in quo/b/ Ro-
tundum in quo/b/augmentez in quo/a/ Com. 61^m.
Cum dixerit qm̄ primū in eadem scia, non intulit q̄ et
in alia, et alia, sed primū dicens quō in eadem scia, q̄ dupli-
citer, et percurrent duos modos tūc post multa dicit, quō
scdm alia, et alia d̄nt. Uno quidē modo si non per imē-
diata sit sylls. Inō. n. sumit p̄ am causaz, hoc est nisi imedia-
te fuerint ppōnes, ipsius q̄ tunc erit sylls. Sylls aut̄ pp̄
gd̄, primū vult causam imedio termino. Alio aut̄, si p̄ im-
mediata qd̄ z non p̄ causam, z p̄ querētia et p̄ notius. I
Secūdus modus bic est, p̄ quē d̄t, q̄, a pp̄ gd̄. Est at̄ bic
ipsius q̄ ppōnibus imediatis existentib⁹, querib⁹
aut̄ causa, et causato, qm̄ not̄ fuerit causatū, causa, et ex no-
tiorib⁹ syllogizet. Tunc ipsius q̄, facit syllm, et non ipsi.
pp̄ gd̄, sicut qm̄ ex causa causatū, ipsius pp̄. Quod at̄ i bis
ipsius q̄ imediatis existentib⁹, manifestum est ex exem-
pli. cinere. n. existente, esse oīo ēt ignē, imediata est, nul-
lo enī alio indigent medio termino ad fidem. Ut p̄
p̄p̄ sunt planetē pp̄ id q̄ non scintillant. Prīus secūdū
modi sylls q̄, z pp̄ gd̄ in eadem scia, facit exempla si q̄
des. n. dicamus inḡ sic. Quod planetē non scintillat, que
non scintillat, p̄p̄ sunt planetē ergo p̄p̄ sunt, hic ipsius
q̄ erit sylls. Medīn. n. terminus non est causa rei, nō sci-
tillare. n. planetas, non est causa cur ipsi. p̄p̄ sunt, non scintillat. Con-
iecturalis ergo est demō, et sylls ipsius q̄. Hoc aut̄ acci-
pit̄ p̄ inductionē, aut sensu nece est, n. a. ipsi/c/esse. Q̄
demonstratū est, q̄ planetē p̄p̄ sunt. I forma sylli p̄

L. c. 30. Differt aut̄ quia, et propter quid scire. Pri-
mo quidē in eadē scientia. Et in hac dupli-
citer. Uno quidē modo, si non per imediata
fiat syllogismus. Non enim accipitur prima
causa. Que vero est scientia propter quid, p̄
primam cā est. Alio autem, per imediata q̄

Liber primus

I exposita ex duabus affirmatiis, et medio termino indefinito, non scintillare inq. et minore ppone/c/b/maiore aut b/a/ et enumeratio prius minore termino/c/facta, postea a maiore, a/rursus incepit fortasse in toto esse, et de oī oī dens. (In his, n. est habitu differre) Quæ autem prope sint non scintillare, ex inductione iuri et sensu sumat. verbū. n. (aut) non disiunctive hoc loco, sed propter acceptū est ut si argumentum prope apponas, non videbis id scintillās' procul aut scintillās' ptemplaberis. Similiter lucernē lumē ex longinquo visum, videt splendere, et ferme scintillare, prope aut existēs, nihil bñ ostendit. Ob id nō errantes stelle, scintillare vident errantes aut nequaq. et earū q̄ errat q̄ longius sunt magis scintillāt. Uenit ergo q̄ suis maxia nobis apparēs, tñ nō scintillat, eo q̄ vicinissime sit. huius aut est causa. q̄ pcedentes vius, debiliors sunt, et ob hoc magis patientes a lumine, relucentibz hñ pbatas. Propterea aut existēbus splendidis corporibus, validiores ipsiis iniecti vius minus patiunt ab ipsis. Ob hoc ergo validiores hñtes vius, vel ex p̄tinquo scintillare lucida corpora existimāt, vt lucernē lumē aut gd tale. si aut plurimi debiles fuerint vius, neq̄ respicere lucernē lumen possunt multo inectio splendorē. Quare que p̄prie sunt non scintillant. Pole est aut per alterū, et alterū monstrari. Et erit ipsius pp̄ gd dem̄o. vt sit c/planete. In quo/b/ ppe esse/a/nō scintillare, inest igl/b/ipsi/c/r/ipsi/b/nō scintillare. Ante bac, n. p̄ nō scintillare, ppe esse ipsos demonstrabat si aut ingt cōuertamus horū ordinem, et maiorem qdem (ppe esse), ponamus mediū, mediū aut, (nō scintillare,) maiorem. facim ipsius pp̄ gd syll. Lauta, n. ppria in medio considerat. vt planete ppe sunt, qd est aut ppe non scintillat, planetē ergo non scintillat. hic ergo ipsius pp̄ quid erit syllogismus. Ex causa, n. causatum demonstrare et prope inq. esse non scintillare.

C In quibus autem media non cōuertuntur. et est notius, qd non est causa, ipsiū quidē quia demonstratur, non autem ipsiū ppter quid. Simplius in quibus medium extraponitur. Etenim in his, non propter quid, sed ipsius quia demonstratio est. Non, n. dicitur causa. Ut propter quid non respirat paries, qd non est aial. Si, n. hoc non respirandi causa esset, oportet esse animal cām respirandi. Ut si negatio cā est ipsius non esse. Affirmatio cā est ipsius esse. Sicut si sine mensura esse calida, et frigida causa est nō sanandi, et mensura ta esse huiusmodi, cā erit sanandi. Similiter autem, et si affirmatio, causa est ipsius esse, et negatio, ipsius non esse. In his autem sic demonstratis, non contingit, quod dictum est. Non enim omne animal respirat. Syllogismus autem huius cause est in media figura, vt sit A/aial. In quo/B/ respirare. In quo/C/paries. In quo/B/quidem igl oī, est/A/ Omne enim respirans est animal. In/C/autem nullo. Quare neqz/B/in/C/vlo est. H̄o igitur respirat paries.

M C alud ipsoz exēplu exponit de quo ē prīus diximus sufficiēt. Qm̄ signē ex forma lunē illuminationes syllogismabimur. ipsius pp̄ gd erit syll, ex causa causatiū in-

ferens. si autē vice versa, ipsius qd. Amplius in quibz me diū extra ponit. etenī in his ipsius qd, et n pp̄ gd est demonstratio. nō, n. dī cā, vt pp̄ gd non respirat paries, qm̄ nō aial. si, n. hoc non respirandi est causa, op̄z est aial cā respirandi. vt si negatio causa est ipsius nō esse, affirmatio cā est ipsius ee. Lū dixerit de cōuertibilibus causis, et causatis. dicit et de non cōuertibilibus. Qm̄ ergo ingt non cōuertis medius terminus ad motorem. i. causa ad causā tū, causa aut causatiū sit notius, non causatiū aut dicit causa tū, sicut i syll q̄ dicit. Mulier peperit, q̄ peperit viro cō mixta est. notius est, n. peperisse. huic, n. sequit mixta esse, ei aut quod est mixta esse, nequaq illud. Dic ergo ipsius qd, nō pp̄ gd erit syll; ppea q̄ ex causato peperisse, et cā cōmixta esse viro, intulit, tangz oī sequat ad causatiū cā si, n. peperit viro proorsus cōmixta est. In his ergo que sic se hñt, non est pp̄ gd syllogizare, ppea q̄ ad causatiū non sequat oī res gesta. Alterū aut modi nō meminit, q̄ cā inq. existente, et causatiū sit, causatiū aut cū sit, non oī cā ppea q̄ partus ipse simplis non est causa palloris, ppter, s̄p accēs. si qdem nō oī palloris est a partu. si autē capitis aliq̄ pallores q̄ non sit a partu, s̄ ab alio quoddā, nō bene dicemus in hoc, q̄ causato existēte causa nō est. neqz n. est talis pallor. causatiū partus sed alterius cuiusdā. In pole, n. est vlt aliquid esse, non existente. si. Si enī oī quod sit ex causa sit, nece est oīno causato existente, causam quoq̄ esse. Occasio aut erroris est equatio, et q̄ eadē forma et passio possit a pluribus causis fieri. Ob B solū accepit, posse causam existente, nō oī esse causatiū non qdem ecōtra, cū sit cātū, nō esse cā. At si ad alii quid sunt causa et causatiū, quo dicimus ipia non cōuerti, et cōtingere, causatiū non esse existente causa. Dic ergo ipsius qd, ergo, q̄ causam pole est esse potentia nō actu, causato nō existente. nō, n. vt cām dicimus esse, s̄ vt rem. verbi grā Domicator pot est, domo non existente. nōq̄ hunc bñ habitiū. Si qdē vt causa sumat, nece est oī et causatiū cē. sunt, n. hec ad aliquid, et sicut ē alterū et alterū. si, n. est causa potentia et causatiū est potentia, si autē actu est causa, et causatiū oī est actu. Lū dixerit q̄ syll qd et pp̄ quid fm cande sciam duobus modis sit, vno qdē, qm̄ ipsius pp̄ gd, p̄ in mediatis solū pp̄ones p̄fici, ipsius aut qd, et p̄ in immediatis et per mediatis. Altero aut, qm̄ ipsius quia, ex causato causam syllogizat, ipsius aut pp̄ gd, ex causa causatiū: posuit secundi modi plurimis exemplis, et fm stellas et fm lunā, prioris exemplū nullū posuit. Ob hoc ergo reassumit de p̄ modo sermonē vt et ipsum p̄ exempla cōfirmat neqz n. hunc vt alium quidā modū exponens dīc ipsi qd et pp̄ gd in cādem scia, sic realiū implit hec, neqz n. est alii quidā inuenire, sed vt dīc, vt p̄ exemplū ponat. Quid ergo est (verbū) in oībus mediū extraponi. Ap̄cipio qdem Alexander ingt, q̄ p̄ hec secundā figurā significat. etenim exēpla q̄ ponit, secundā figurā sunt. Quia propter suspicari possit aliq̄, verbū, extraponi medium terminū, hoc ipsi significare. Et non hoc ipsi signifat, ex traponi mediū terminū, s̄ vt et ipse Alexander in p̄cessu ingt, extraponi mediū terminū dicit p̄ causa imediatā remotori. Hoc autē ne p̄p̄yssimā et imediatā causam hēat mediū terminus, s̄ mediae sunt pp̄ones. bñ, n. erat prius modus dīc ipsius, qd, ad ppter. Ipsius, n. q̄ syll nō imediatā bñ, pp̄ones dīxit, sed mediatis, est aut hoc manifestū, ex ipsi que Aristotle. Quos, n. ponit syllos medie figure, secundā in q̄, p̄sequenter ponit in gbus dīc, sylls autē su huiusce causa in secunda figura veluti quibz dīxisset de eo. Quod autē lōge ponit mediū terminū nōbñ aliud ipsi significat q̄ discedere imediatā cā. manifestū est rursum in his que paulopost dicit. Similes autē sunt

Posteriorum

25

E sunt huiusmodi cause fm excellētā dicit, hoc autem est, multū distatē medium dicere. i. distantē a causa. De hoc ergo nō ponit autē exemplū mediaarum, ppositiōnum bñ. Si enī yellemus ingt mōstrare q̄ non respirat paries, eo q̄ ipse nō sit animal/aial. i. medio termino existente, ipsius ga erit syllogismus, nō enī imediatā causaz accepit, nō enī ob hoc non respirat, qm̄ non est aial. Si enī esset hoc ingt causa nō respirāti parietē, q̄ ipse nō sit aial, op̄z omne aial respirare, mō aut multa ex aial nō respirant, vt insecta oīa et pisces. verū enim est, qd nō sit aial hoc non respirare, et seguit p̄s ad antecedēs, nō tñ est hoc causa non respirāti, sed syllogizans q̄ non respirat paries eo q̄ nō habeat pulmonem, ipsius ppter, qd dixit sylls, cām enī rei posuit in medio termino. Qui autē q̄ id qd est nō esse animal, ipsius ga, ppterca q̄ discessit a causa media terminū. Doc loco merito dubitaret aliq̄, cōtra ea quē ab Aristotle dicitur, in quibus dicit. Si enī nō eē animal causa est nō respirāti, op̄z animal eē causaz respirationis, fieri cur seipm maius neget de minori fieri in affirmationis syllis, ob B maior de minori pdicat, qm̄ nō est medius pdicat et ipse de minori. Sic vlt, et in negatiū op̄z fieri, signē re uera cām eē op̄z mediū, cur maior nō isti minori, et negatiū mediū a minori, cur p̄ seipm ēt maior de minori neget. Qm̄ ḡ vult a minori negari mediū, in p̄a aut figū non contingū minori, pp̄nē negatiū eē, ob hec nō est possibili in p̄ma figura negatiū syllm causaz fieri, nisi vt dīxi duas p̄uersiones faciamus, et negatiū pp̄nē et p̄clōnis. Qd autem dixi, cum dīxero, oīs homo aial, nullū aial lapis, nullū ḡ bñ lapis, nō est cā mediū terminus cōclusionis. Sed hec est natura termino, nullū enī aial eē lapidem, simili modo est ac si neqz lignum esse diceret ḡ piam, neqz aliud quicq̄ ab his que animalia sunt. Dicere autem omnis bñ animal, non est causa cur non sit bñ mo lapis, qm̄ adhuc nō aial existēt, poterat nō eē lapis. Quādo qdē dīxero nullus bñ inanimatus, omnis lapis inanimatus, nullus ḡ bñ lapis, cā est cur nō sit bñ lapis, nō eē inanimatus, qm̄ enī genē lapidis inanimatus, nō picipiat autē de ḡne bñ, ob neqz de aliq̄ q̄ sub ḡne sint sp̄ē p̄cipit, q̄ rū est et lapis, solū ḡ in zā figū bñ causa est syllus.

G C Comparātur autē huiusmodi cause fm excellētā dicitis. Hoc autem est plurimū dīstans mediū dicere. Sicut est illud Anacharsis, q̄ in scibis non sunt tibicines, neqz enī vites. Scōm igitur eādē sciam, et fm medio rum positionem, hec differētē sunt ipsius ga, ad euī qui est ppter quid syllogismū.

H C p̄bs qdē (Abū) fm excellētā dicit, dīcēt eē inquit ab Aristotle. p̄ eo q̄ est multū distatē, et bñ enarratū eē id qd̄ interēt, distatē mediū terminū ab imediatā cā dicere, id est nō imediatā cām cē mediū terminū, s̄ remota. Nō videt autē mihi līa B signē, hoc ipm eī sermonē de Bici p̄ies dīxit. In qdē autē mediū extra ponit. i. p̄cūl ab imediatā causa positionem habet. In dicendo autem compāratur remotē causaz causis remotis, multa discontinuatio appetit. Sed et de hoc Theōmīstius ingt, verbū, fm excellētā dīcēt eē ei quod dicitur, bis que ex superabundanti, id est ex superabundantia sumū, enim respirans est animal, cā autē nulli, non ergo respirat paries. Hoc est in quibus mediū terminus extra ponit, et sit conclusiā negatiū. Manifestū enim q̄ si affirmatiū sit in prima demonstratur figura, si autē negatiū in secunda figura, quemadmodū in propositione, nullū paries animal, omne respirans aial, nullus ergo pa-

E Io. Grā, sup Post.

Coīn. 62^m.

H

Expo Theō multij.

Liber primus

I lo, ex eo q̄ magis est. i. ex supabundantia est. Deinde enarrans quid est fm excellētū dicit, autulit plurimū diſtantē medium terminū. i. lōgins a p̄pria causa. dicēdo enī hoc pacto sermonē monstrare excellētū. Si enī p̄ međum terminū est sylls, et hic est causa cōclutionis, q̄ mōstrat ex b̄ terminis, ex supēxcedētū mōstrat. Si enī compacta est cōclusio per mediū longe distātēz a causa, multo magis per cām suāz mōstrabit. Huiusmodi ingt cām Anacharsis scribia reddidit, cur non essent i scibis tibicines. Interrogatis enī si ēent in scibis tibicines, respondit nequaq̄, qm̄ neq̄ vites. Lōge enī hic reddidit cām, cur in scibis nō essent tibicines. Immedata enī erat cā, cur non essent tibicines, non inebriari, eius autem qd̄ est nō inebriari, nō ē vites. Dī aut hoc in antiquis ānib⁹.

K Cālio autēz modo differt ipsuz ppter qd̄ ab ipso qd̄ est per aliā scibiam vtrūq̄ speculari. H̄moi aut̄ sunt, qcūq̄ sic se habēt ad inui cē, vt alterū sub altero sit. Ut perspectiva ad geometriaz. Et mechanica ad stereometriā. Et harmonica ad arithmeticam. Et apparentia ad astrologiam. Fere autēz vniuocē sunt baruz sciaruz aliquē, vt astrologia, et que mathematīca, et que naualis ē, et harmonica mathematīca, et que fm auditum. H̄c enī ipsuz quia, sensibilium est scire. Ppter quid autem, mathematicorum. H̄i enim habent causarum demonstrationes. Et frequenter nesciunt ipsum quia, sicut illi vniuersale considerantes, sepe quedam singulariuz nesciunt, propter id quod non intendunt.

Com. 64. C Rōnem differētū inter quia, et ppter quid in eadē sci entia, hoc loco dedit. Ex eo q̄ dixit. Alio autem modo dis fert, ppter quid et quia, q̄ est per aliam sciam vtrūq̄ spe culari. Quęcūq̄ ergo ingt scibētū subalterne sunt, sic se habent, et inferioris qd̄ scibētū scibētū syllogismi ipsius ga sunt, superioris autē ppter quid. Sit autem in exēplo. N. g. dicit perspectiva, et ppter quid que ex longinquo videat, minora apparent, que autem ex vicino majora. Et redit huius causaz dicens. Qd̄ que yident sub majori angulo, majora appent, que

L autēz p̄pius yident eadēz existentia sub maiore angulo yiden tur, q̄ cum ex longi quo erat. Sit igitur magnitudo que vide tur, c/d. oculus autēz ad signūz a. visus autem exentes ab oculo, et admoti rei visibili, p̄ quos acceptio fit, a/c, a/d. si ergo vi sa magnitudo triangulus basūm habēt c/d. latera autēz a/d, a/c, radios ab oculo; verticemq̄ ipsi oculi, et rursus est b/basis aut

M autēz p̄pius visibili. H̄bi ḡa. fm/b/ signūz a quo recte linez inseruntur visibili b/c, b/d facientes al terum triangulū b/c/d. cuius vertex rursus est b/basis aut

magnitudo visa c/d. latera b/o/b/c/b/d, radū qui ex oculo inferuntur visibili. Sūt ergo duo trianguli basūm habentes eadēm, vertices autes et latera diversos. Qd̄ ergo que propius videatur sub maiore angulo videantur dicū p̄spectiuus. Ppter quid autem angulus qui est sub c/b/d, maior est angulo qui est sub c/a/c, nequaq̄ mōstrat p̄spectiuus, sed geometra, quoniam si in uno laterum triangu li ab extremitatibus duic recte concurrerint, concurretes reliquias angulis trianguli, minores erunt, maiorem autē angulum continebunt, que autem a nobis in proposiūz theorema addubitate sunt perspectiuus dicit. In cōmīq̄ quidem descriptum est theorematis, quorum nunc me minisse superfluum ac extra proposiūz loquamur. Et mathematīca ad stereometriā et harmonica ad arithmeticā, et apparentia ad astrologiam. Differt stereometria a geometriā quoniam b̄c quidem circa plana confederationē habet, illa nō circa solidā. Est ergo stereometria principiārū machinariā. Machinariā enī demonstratis in ste redometria et principiis et causis vultur. Apparentia dicit, obseruationem eoz, que apparent, que a nautis habet, vt q̄ bac die hoc astrum oritur, et de omnibus alijs q̄ ex obseruatione sciunt. Sed nautaruz quidē obseruatione ipsi quia solum nouit eorum que nouit. Astronomia nō causas horum tradit. Fere autēz vniuocē sunt harum scibiarum aliquē, vt astrologia mathematica et que naualis est. Ibenē dicit fere, non enī proslus vniuocē sunt, neq̄ rursus equiuocē. Si enī essent equiuocē, nihil haberet cōmune ad res, nunc autem circa eadem versantur, si aut exactius reddat quis harum rationes, cōmunes videbit bas, vt si quis dicat astrologia esse nouiam eoz que sunt in celo, communem dabit definitionem astrologie naualis et mathematica. Et harmonica mathematica, et que fm auditum est. hic enim ipsum ga sensibilium est scire, ppter quid autem mathematicorum, bi enim habet causarum demonstrationes. Pythagorizorum enim musice ratione harmoniam iudicat non sensu. Popularis autēz musice, sensu solo qd̄ concordei et discordet discernit, qua ppter b̄c quidē ipsum quia nouit solum, et q̄ concordat harmonia. Mathematica autem etiam rationē ppter quid cōcordat, ynde et bene quidam ipsos cauillans inquit q̄ aures mente p̄cedat. Et frequenter nesciunt quia, sicut vle considerantes se penumero quedam singulariū ignorat per id qd̄ nō intendunt. Iscut enim eū qui sciat nullam mulam parere, se penumero mulam contemplatus prominentē vtero, contingit vt suspicēt illaz parere, aut non insistens rōni yli, q̄ nulla mula parit, aut q̄ p̄nis animal non est mula, sic et ipsius ppter quid scibētū sepi particularia ignorat, ppter id qd̄ nō intendunt quāvis vle scibētū, sicut et musicus cōcordi harmonia audita, nō nouit si est cōcorda, huius vlr sciat que sunt cōordes rationes. Simili mō et astronomus, sciens aquilonia astra que sunt cū meridionalib⁹ oritur, tardius verti meridionalib⁹, se penumero cōtemplatas sicut ante aurigaz, et b̄ aī ipm occidere, ppter id qd̄ nō intendunt p̄p̄ extēsionē quos sunt astralia borealib⁹, et posterioria orisunt, et p̄ora occidunt.

C Sunt autem b̄c, quecūq̄ alterum quiddā existentia, fm substātiaz, vtruntur speciebus. Mathematice enim circa species sunt. Non enim de subiecto aliquo. Si enim et de subiecto aliquo geometrica sunt. Sed non quatenus geometrica, de subiecto sunt. Habet autem se ad perspectiuans, sicut b̄c ad geometriam

Dosteriorum

1. grāce xp̄. 1. iudicarij. 1. feſellit
interpretē xp̄. 1. uol.

26

E triā et alia ad istā, vt id quod de iride est. H̄ā ipsū quidem qd̄ physici est scire. Sed propter quid, perspectivū, aut simpliciter, aut fm disciplinam. Multe autēz, et non subalterna rum scientiarum, se habent sic, vt medicina ad geometriam. q̄ enī vulnera circularia tardius sanentur. Adedici est scire quia, ppter quid autem, geometrē.

Com. 65. C Quoniam dixit ga sensibilium ē, ppter quid autem mathematīco, sensibiles vocans harmonicā que est fm auditum, et astrologiam que est naualis, hoc loco vult dicere, re que sunt mathematīca, et q̄ quecūq̄ guidem sciarum aliud quiddā sunt fm subam, non vult quidē illo, sed solam spēm speculantur materię ipsius, mathematicē dicit. Naualis enim astrologia et musica que est fm audiū, non spēbus vultur solis, fm ipsas, sed ipsa suba rerū, mathematicē aut spēbus solis, nequaq̄ subam cōsiderantes, neq̄ vites. Habet autē le ad perspectivū, vt b̄c ad geometriā, et alia ad istaz vt id qd̄ est deinde. Quā rōnem habet ingt perspectiva ad geometriam, b̄c rōnem habet alia quēdā scia ad perspectivā. Et Ali, Xander qd̄em ingt, q̄ que considerat theorema de iride. Sicut enī geometria solis vultur spēbus sive subis. Perspectivū qd̄ rectam lineā in aere accipit, que subz haber vultur, physici existens corpus, et accipit perspectivā solā ga, geometria autē etiā pp̄ gd̄ demonstrat, sic se b̄z que theorema iridis scrutat ad ipsam perspectivaz, b̄c quidem Alexander. Proclus aut dixit Ari⁹ significare artē que est de speculis, specularis enī est theorema de iride. Specularis nāq̄ de reverberationē faci rōnes. Perspectivū autē de his que accidit vībus cōsiderat, et vultur specularis his que sunt perspectivā, hic enī sim plicer accipit que accidit circa irim, q̄ tricolor, et non plures duobus, q̄ mūcī maior semicirculo sit, et similia q̄ vel physicus potest scire, ppter quid autē b̄c stant, p̄sp̄, etiā nouit. Quapropter et specularis, sic se b̄z ad perspectivū, vt perspectivū ad geometriā, q̄ autem ingt p̄p̄clus specularē in his signat Ari⁹ cōfirmat ex his q̄ ipse interf. Ari⁹. Ipm quidē ga est scire physici, ppter quid autē obicure locutus est specularē. Specularis enī non est simpli perspectivū, sed fm disciplinam de iride. De scibētū enī iridis docet ad reverberationē vīsus accidere. Dulce autē et non sub leinuicē sciarum habentur, sic, vt medicina ad geometriaz. Dixit differre syllogismū ga, qd̄ eo qui est ppter quid, fm alteram qd̄ et alteram sci entia, et monstrant quō in subalterna scibētū differunt, nūc autē mōstrat quo differētū b̄c, etiā in alijs que non subalterna sunt apparent, et ingt vle medicus quidē dicit, q̄ circularia vlera, difficultius sanant bis que in alijs figuris sunt. Huius autē causam geometria dicit q̄ circulus oīum figuraz capacior est, et semper que t̄ isopimētris que plures habet angulos capaciōres sunt, et q̄n cir culus finis est earū que multi angulē sunt, ob hoc omniū figurarū capacissimus est. Quāp̄ circularis vlerus multo indiget ipse, tāq̄ diuīnior in ipso fiat repletio et cīcatrix. Vides qd̄ b̄c causa, nō sane esse dicta. Si enī duo vulnera supponamus, nō equē mensurē, sed hoc qd̄ mātis rectilineū, hoc autē minus circulare, mēsuraq̄ habēt minorem et spātū, nihil minus difficultius sanat erit circulare, q̄re non ex eo q̄ capacius sit circulare, hoc cōtinuit. Sed magis yides causa esse huius, nō adiacere ppe

F que cōualescunt partes, sed lōge, et ob hoc difficultatē habere naturas in coniūendo ipsas. Quāp̄ incidente me dicī būtū modi vulnera, et angulos faciūt, vt circularem delectat figurā, vbi enī sunt anguli, cū partū sit spātū iter cōualescentes ptes, ex eo q̄ nō lōge sunt, p̄t ipsas cōtūn gere natura, et sanare, itē autē et alio exēplo vero vi in p̄posito, si capiamus medicinā et astrologiā. Medicus. dicit q̄ septimi dies in morbis sunt p̄p̄qd̄ viles nō nouit. Astrologus autē dicit cām, pp̄ quadratas et dia metricas lune figuraz et alia quēdā.

G Figurarum autēz faciens scire maxime, pri ma est. Etenim mathematicē scibiarum per bāc demonstrationes scrunt. vt arithmeticā, et geometriā, et perspectiva, et sere (vt est dīcere) quecūq̄ ipsius, ppter quid faciunt cōsiderationem. Aut enim oīno, aut sicut frequētūs, et in plurimis per hanc figurā (qui est ppter quid syllus) sit. Quare et ppter hoc maxime erit faciens scire. Propriissimum enim scire est, ppter quid speculari. Postea ipsius qd̄quidēst scibētū, per hanc solā venari pos sibile est. In media enim figura non sit p̄dicti catinus syllogismus. Sed ipsius qd̄quidēst scientia affirmationis est. In ultima autē sit quidē. Sed non vniuersaliter, qd̄quidēst est autem, vniuersalium est. Non enim quodāz modo est animal bipes, homo. Ampli⁹, b̄c quidē illis nihil indiger. Ille autē per hanc densant, et augentur quousq̄ vītēz ad imme diata veniant. Manifestuz igitur est q̄ maxime propria scientie, est prima figura.

Com. 66.

H C Proposiūz est q̄ b̄c mōstrarē, q̄ syllis q̄ scire faciunt, maxie p̄p̄a est p̄ma figura et b̄ ex multis mōstrarē, p̄moq̄ ex eo q̄ oēs līc, q̄cūq̄ sunt ipsi pp̄gd̄, bac maxie figa, p̄p̄a theorema syllogizat, raro aut p̄z amfiga, p̄mu ga causa sūt, magis ipsa affirmativa, in z̄ autē figa nihil scilicet affirmatiū. in tertia autē cludit qd̄, sed oīa p̄cūlaria, causē autē vīlū sūt. Raro autē negatiwas h̄nes scibētū cludūt. v. g. geometricas, vt qui dicat, in eadē recta, eisdē duab⁹ rectis, aliq̄ due cōq̄les nō occurrit alteri, et aliō et aliud punctū, ad eadē ptes, eisdē extremitates cū ipsis primis rectis h̄ntes. Hoc enī theorema negatiūz est, p̄ ergo q̄ b̄, p̄p̄a est demōfoni p̄figa. Scidario autē qd̄ demōstratioēs multū p̄ definitiōes fuit. Definitionū autē sciam per solā p̄ma figurā venari pole est, vñiq̄dāz enī eoz q̄ in definitiōe accipiunt, in affirmatiōe accipiunt. In z̄ autē affirmatiū nō mōstrarē, in tertia vñ vīlū rursus non mōstrarē. Definitionēs autē vīlū sunt, solū q̄ p̄p̄figuras scia est definitionū, semp̄ iueniētib⁹ nobis q̄ subito fūnt, et cōponētib⁹ generi dīas quoq̄dāz exēq̄mus definibili de finitiōe, vt si yellemus definire boies, q̄rimus p̄gd̄ sit ge nus bois, deinde syllogizamus, et cōponimus generi, donec p̄grega tū cōvertat ad propōlūm, et hoc dicunt eē definitiones bois, hoc autē bois eē definitionē nō sumit p̄demōfoni, nō est enī definitionū demōfoni, vt in octavo libro topicop̄ demōstrarē, s̄z ex ipa manifestatiōe, op̄z notis eē defini tiones, q̄n neq̄dāz describat aliis, ex definitionib⁹, aut sunt demōstratioēs, sit ergo de lo. Grā. sup. Post. E z,

Liber primus

I scriptio definitiois hęc. Definitio est oīo sumpta ex cōso-
ribus, et ex his quę sūm substantiam insunt, quę est propria
aliquius. Possibile autē est ex descriptione bac syllogica
re definitiōem, ut animal rationale morale, oratio est
ex cōmuniōribus qđam sumpta et sūm substantia, ppriaqz
bīs. Qd autem sumptuꝝ est ex cōmuniōribus proprium
existens aliquius definitiōe illius cuius est propriū, ani-
mal ergo rationale mortale definitio ē hominis. Per ter-
tiāqz inquit rationem propria maxime est scientiā p̄r-

K
monstrare. **A**ffirmatiuam quidem q̄ per solam primam figuram contingat monstrare manifestum est. **S**cda enī nihil affirmatiuum cōcludit. **T**ertia aut̄ nihil yniuersale, per solam ergo primam possibile affirmatiuam monstrarī. **S**imilē t̄ negatiuā, in terra enī non mōstratur, p̄pterea q̄ particulares sunt tercię conclusiones, sed neq̄z in scda, p̄pterea q̄ ad mōstrandaz negatiuā, opus est af- firmatiua p̄positione, ex duab̄ enī negatiuis nihil mōstratur, illa autem rurius affirmatiuaz ip̄ossible est mōstrari, nisi per primaz figuraz, nō monstrata. illa neq̄z negatiua monstrat̄ seorūm, nisi imediata fuerit t̄ per se credita affirmatiua p̄positio. **A**litteraz monstratuaz in p̄ribus analyticis q̄ in scda figura t̄ tercia sylli, nō bñt ne cessitatē apparentē, per scicūtur autem reductione ad pri- maz figurā. **O**b ista ḡ oia p̄pria est sciētię p̄ fig. **[Q**ua- re t̄ ppter hoc maxime erit faciens scire. **P**ropriissimus enim ipsius scire, est ppter qd speculari. **S**i dem̄o ma- gis cause est sylls, causas aut̄ syllogiſat̄ sciētię, hac ma- xime figura viunt̄, raro aut̄ secūda p̄prium viuq̄z erit maxime t̄ familiaris ad sciām hcc figura. **D**einde ipsius

Lime figura viunt, raro aut secunda ppqmina viqz est
maxime et familiaris ad sciam hęc figura. Deinde ipsius
qd gd est sciamp hęc solaz figurą venari possibile est, s.
est. definitionū sigdem definitiōes affirmatię süt et yni-
uersales, nullus enī dicit q; quodāmō bipes est bō, defi-
niens boiem, sed vlr. omnis bō est aial rationale bipes.
[Amplius hęc quidem illis nihil indigeret, illa autē q; hęc
densantur et augētur quoqz vtqz ad imediatę veniāt.]
hoc est, prima quidē ppōnibus non imediatis existentia-
bus, sufficiēt ista iuiipsius semp interponere media,
donec ad imediatas pueniamus ppōnes. et si enī negati-
uam volumus mōstrarē, et secūda indigebimus fig^a, aut
ex se, aut per conuersiones mōstrarib; negativa, vt si velē-
mus mōstrarē /a/ nulli /b/ inesse, et capiamus mediū termi-
num /c/ necesse est sane hęc, aut de /a/ pdicari, aut de /b/. Si
ergo pōt de omni /b/ ipsuz /c/ pdicari, ex leipsis monstrabē-
mus extrema. vt /a/ et nullo /c/ et autē de omni /b/ a ergo de
nullo /b/. Si autē non de /b/ pdicarentur, sed de /a/ possibile
est per secūdam figurā negare extrema et sciuicē. Si enī
et de omni gdem /a/ de nullo autē /b/ nihil indigebit sola se-
cunda figura. Pole enī est per pmaꝝ /c/ enī de omni /a/ gdeꝝ
de nullo autē /b/ sed /z/ /b/ de nullo /c/ et concludet. b/ de nul-
lo /a/ conuersaqz propositione inueniet q; /a/ de nullo /b/ in
secunda quidē figura impossibile est vt monstrauimus.
Tertia enim proslus inutilis est ad scientiam, siquidē ni-
bil particulaire concludunt scientię.

CSicut autem a esse in b contingit indivisi-
biliter. Sic et non inesse possibile est. Dico au-
tez indivisiibiliter inesse, vel non inesse, eo quod

II. conclusione. græce μ
ἀγηστε το συντραπε

non sit aliquid eorum medium. **Sic** enim non erit nisi aliud inesse, aut non incise. **Lum** igit aut/a/aut/b/in toto aliquo sit, aut etiaz ambo, non contingit/a/in/b/primo non inesse. **Sit**, n. a/in toto/c/igitur si/b/non est in toto/c.

CQuoniam dixit primam figuram non indigere alijs, il-
las autem per bac primam figuraz densari et augeri, do-
nec ad immediatas veniant propositiones, interpositis
semper medys terminis, per quos propositiones mon-
strantur, yult monstrare nunc per hęc, ꝑ immediate ꝑ,
propositiones non solum affirmatiꝫ sunt sed et negatiꝫ.
Est enim immediate aliud de alio negare, et dat nobis re-
gulam in his, quomodo oportet cognoscere immediate
negatos terminos a leinuicem. Non enī facile est hoc co-
gnoscere. Quę enim sunt immediate propositiones affir-
matiꝫ oīno est scire, quoniam aliquę hāvent predicatū

quod p̄mo insit subiectio, et nulli alijs ante hoc. De corpore enim immediate substantia p̄dicatur, et hoc de anima, et in reliquis eodem modo. In negationibus autem non est facilis iudicium, quid ergo iquit quod quando negati in vicem termini tales fuerint, ut neutrū ipso rūm babeat alium talem affirmatum de ipso, eo quod ipse sit generalissimus, et possit de aliquibus generibus p̄dicatori, tunc immediate dicuntur in vicem negari. Immediatas enī, positiones has dicimus, inter quas non contingit cadere aliquem terminum, et facere syllogismum, si autem alter terminorum babeat aliquā quod de ipso p̄dicatur, hic postest interpositus facere syllogismum, p̄dicatur quidē de altero, de reliquo autē negatus, aut, id est, babeat reliquā negatum, ut per primum quidem secundas faciat figurā, per secundas autem primam. Quare immediatas propositiones solum b̄c erunt, quē utroq; habeat terminos et generalissimis generibus, quoniam si alter ipso rūm est uterq; subalterni erant, non erit huiusmodi negatio immediate. Dico autem indubitate inesse aut non inesse, et non sit insonum medium, id est indubitate inesse.

dia. I Dico autem indivisibiliter inesse aut non inesse, q̄ non sit ipsum medium. qd̄ indivisibiliter id est significat qd̄ immediate clare ostendit. Pulchre autem immediate indivisibilis dixit, p̄pea qd̄ nō contingit imediatas positiones lectas, interpositioē medy termini. vñā p̄positione duas facere. Sic enī nō erit fūm aliud inēē aut non inēē, sicut enī si dixerō hō est suba, non p̄mo pdicari de hoie subam, sed fūm aliud, tōb hō est imediatā ppō. R̄onale, n. t̄ hoc p̄ aial, t̄ hoc p̄ corporis, t̄ solum de corpore suba pdicat imediatē. De hoie aut r̄onale, p̄pea qd̄ nō contingit aliū inter b̄cē cadere, cui p̄mo iſit pdicatiū sic t̄ imediatē negatiōē h̄c erūt, qd̄ non contingit, ab alio subio negari terminū, tūc enī imediatā est, t̄ nō fūm aliud negatio. Cum iſiē aut/a/aut/b/in aliquo toto sit, aut ēt ambo, nō contingit/a/in/b/p̄mo nō inēē. Ipm/b/subiū terminū accepit, a/ho negatiū ab ipso/b/t̄ inquit. qd̄ sit alter ipsoz in aliquo vniuersaliori, hoc quādo hēat aliquid pdicatum de seipso, aut etiā ambo, nō est talis negatio imediatā, nō. n. p̄mo negat ab ipso/b/lpm/a/ sed p̄ mediū aliud. Sit enī a/in toto/c. iſig si/b/nō est in toto/c. Ismit prius qd̄ subiectū qd̄ non est in aliquo, sed est ḡualissimus gen⁹, pdicatu aut in quo/c. si ḡ. comit qd̄ inest/a/b/ aut nulli etiāz/a/ nulli/b/ inerit q̄re nō est imediatā/a/b/ ppō sed p̄ mediū c/negat/a/ab ipso/b. Qd̄ enī hoc nulli/b/ob hoc, neqz/a/ pars est ipst⁹/c. Accipiant autem termini in/a/quidē. V. ḡ. cōtinuum, in/b/ autē suba, in/c/ho quātu. Si ḡ q̄tu de oī q̄, de cōtinuo, de nulla autē suba, neqz q̄tinuum nulli substantie inerit, hoc est, nulla suba continua est, qm̄ neqz quāta. Ecce ergo altero quidez termino, i. suba imediatā exīte, reliquo ho nō imediatā nō fuit imediatā negatio.

C. Pöhl

Posteriorum

A Potest enī/a quidē esse in quodam toto.
b/autem non esse in hoc. Syllogismus erit
q̄ non sit/a in/b. Si enī in/a quidem omni est
c. in/b autē nullo est, in nullo/b est/a. Similr
autē t̄ si/b in aliquo toto est. vt in/d. d/enī in
omni/b est. In/a autem nullo/d. Quare/a in
nullo/b erit per syllim. Eodez autē modo de
mōstrabī, t̄ si vtraq̄ in toto aliquo sint.

Lóm. 68^m. Quoniam dixit, a esse in quoddaz toto, c. b. auté in nullo. Quæ autem contradiuidunt species, et negantur ab invicem sub idem genus reducuntur, ut rationale nulli irrationali inest neq; irrationalis r. nulli rationali, et nū vero: in
tutiuua sit, non erit. Manifestū igit̄ q; pertingit et aliud in alio nō esse indiuisibilr, et quando contingit, et quomodo diximus.

Cum dixerit contingere esse in aliquo toto, bautez non esse in hoc, nunc hoc monstrare vult. Coordinationem genitum ab unoquoque genere deductam catibetnam, ut substantia, corpus, animatus, animal, rationale, et rursus que continetur ad ipsas conjugatio, id est in aliquo quidem differens in aliquo non comunicans substantia corpus, inan-

B gratia, in quibus diximus terminis. Continuum quidem est in toto quanto, substantia autem in nullo. **L**u dixerit autem quod contingit, in quibus quidem contingat, nunc non dixit, in sequentibus autem apponet. **C** Notandum est autem quod syllogismus in secunda figura fecit. **c** enim omnis, **a** dicit. **b**, aut nulli. Quandoenam praedictius terminus negativi, pble matis in quoddam alio vniuersaliori sit, syllogismus quidem in secunda figura sit, possibilis quidem est in prima, sed non amplius concludit, **a** nulli esse, **b**, sed **b**, nulli, **a**, conclusione conuersa, neque **a**, nulli, **b**, inerit. **D**oc autem necessaria nota, ppter ea quod densari ppositiones per medium primae figure dixit. Possibile est autem et per secundas figuram negative monstrare ppositionem, si affirmativa est, media sit, sicut prius dixi, et nunc exemplis probavi. Negatiuam enim propositionem quod dicit, nulla substantia est continua, si volumus monstrare interposito quanto, sit syllogismus in secunda figura immediata, pponemus affirmativa habens. Quantum enim omni est continuo, nulli autem referens, in aliquo non comunicans, substantia, corpus, instantia, graue, hec enim communia habent genera substantiam et corpus. **A**lia autem quedam coordinatio quod non commutatur ad primam, non communicans, sic quantum, continuum, determinatum, numerus. Manifestum est quod inquit ex his quod non commutatur, quod contingit unius terminum in aliquo esse, alterum vero non esse in hoc. **S**i ergo capiamus unum medium terminum, et negemus ab aliis quo termino qui sit in alia coordinatione, ut animal ab omni continuo, animal quidem sub corpus reducat, aut sub substantiam, neque vero continetur. **S**i eni continetur sub idem reducetur, sub quo et animal, commutabuntur coordinaciones, sed non commutantur. **S**imiliter autem et si **b**, in aliquo toto est, et contingit **a**, non esse in hoc in **q**, **b**. **S**i vero neutrum sit in toto nullo, non inscit autem **a**, in **b**, necesse est indubitate non inesse **b** hoc est, si neque **a**, neque **b**, in aliquo vnoz existat, sed sunt ipsa vnoz negatur, alterum ab altero necesse est immediate negari. **A**utem in aliis coordinationibus, non solum in aliis, sed etiam in aliis.

C si logismus in secunda figura immediata p^o continuitatis
tiuaz habens, Quātūm enī omni est continuo, nulli autē
substantie, quare neq^z continuo. Sigdem ergo p^o dica-
tiuus terminus negationis in aliquo toto sit, in secunda fu-
gura sū fillogismus sicut monstramus, si autē subiecti
in vniuersaliori existat, tūc syll^s et in secunda sit et in p^{ma}
sicut in sequētibus ponit. Similiter autem si b^a in aliquo
toto est vt/d. D^enūm, omni/b/ inest. a/ xō nulli, ipsum/d/
sumit nunc contrarium subiectum quidem in alio p^{re}dī-
catum autem nequaq^z. Et sit a/ quidem substantia. b/ autē
contrarium. d/ xō quantum. Omni enim continuo, quan-
tum insit, quanto xō nulli substantia, quare nulli conti-
nuo substantia. non ergo est immediata p^{ro}positio dicēs nul-
lum continuum substantia. Eodez modo monstrabitur,
et si ambo in aliquo toto sint. vt sit a/corpus, b/xō conti-
nuu, manifestu^s est ergo p^o/a, quidē in toto aliquo sub-
sta est. b/ autē in q^zto, nō immediata g^o negabif/ a/ ab ipso, id est
corpus de nullo continuo, sunt enī duo syll^s p^{re}dīcti.

CQuod autem contingat/b/non esse in quo toto est/a. Aut iterum/a/in quo est/b. Manifestum est ex coordinationibus, quecumque non continent adinuicem. Si enim nihil eorum, quae sunt in a/c/d/coordinatione de yllo prediceretur eorum, quae sunt in/b/e.3/a/autem in toto/d/est. Manifestum est quod/b/non erit in/d. Contaretur enim coordinationes. Similiter autem est, et si/b/in toto aliquo sit. Si vero neutrum sit in toto aliquo manifestum legitur quod pertinet aliud in alio non inesse individuabile. Negat dicatur quod pertinet mediū terminū sumū quod nullo extremitate insumitur, et sic per syllulos negari/a/ab ipso/b/cum sit virūtus gressus insimilis/ob ista adiecit, quod si sumat b̄ medius, ut neque ipsa/a/insit, neque ipsi/b/ytrasque faciet negationis propositiones, et sic in collectilibus erit combinatio.

CIgnorantia autem non est in negatione, sed est in dispositionem dicta, est quidem per syllologismum facta deceptio.

Conuenit scienti non solum quocunque ad doctrinā scientiē pertineat tradere, sed que scientias prosequuntur de, lo. Grā. sup Post. E.

www.wmng.com 23

1

卷之三

1

7

F

Ter. 5. 27.

1

1

Com

Liber primus

Iceptionem exponere. Sic ergo et Aristoteles cu[m] dixerit qu[n]daz sit, quidnaz est scientia, et ex quibus, et quae est differentia syllogismi ppter quid, ad cum qui est, quia, et q[uod] quemadmodum sunt imediate affirmationes, sic sunt et immediate negationes, quoniam ad doctrinaz deceptio[n]is vtilis ipsi erat, de imediatis negationib[us] sermo, n[on]c proponit docere, quibus modis in scientiis sit deceptio, vt antez inueniat quibus modis sit in scientiis deceptio, vniq[ue] diuisione hac, et dicit. Ignorantia autem fuit negationes est, aut fuit dispositionem, sed de ignorantia quidem fuit negationem, neq[ue] mentionem in huiusmodi facit, quoniam neq[ue] prorsus subingreditur scientiam. Est autem fuit negationem ignorantia (sicut paulo ante dixi) que vocat simplex. Vbi erga non nouit idota de triaguli, si habeat tres angulos equales duobus rectis necne, simplex autem, q[uod] ignorans hoc ipsuz nouit q[uod] ignorat, quare neq[ue] obturabit scienti, neq[ue] subingredit scientiam, ob hoc ergo neq[ue] ipsius meminit. Dividit autem ignorantiam fuit disponere, quoniam falsa est oppositorum cognitioni, vt si quis dicat, duo latera triaguli reliquo est minor. Sed in dispositio[n]em aut dicta est hec, quoniam dispositus est quodammodo fuit ipm ignorans, et existimat se scire cu[m] decipiat. Quapropter duplex vocatur h[ic] ignorantia, neq[ue] enim scit, q[uod] nesciat, sed nesci[us], etiam hoc ipsum ignorat, q[uod] ignoret. Hec ergo fuit dispositiones ignorantia, aut circa imediatas sit ppositiones, aut circa mediatas. Sicut enim est vere affirmare aut negare aliud ab alio imediate, sic est et falsa affirmare aut negare imediate, vt si vera sit imediate negatio nulli quali inesse substantiam, falsa est affirmatio dicens substantia omni quali inest, simili modo si vera sit imediate affirmatio dicens substantia omni corpori inest, falsa ergo est que dicit, substantia nulli corpori inest, que imediate est negatio similis et mediat. Aut ergo circa imediatas ppositiones sit deceptio, hoc est falsa suspicio, aut circa mediatas. Circa vtriusq[ue] autem horum, aut cu[m] syllologismo aut sine syllologismo est deceptio. Quid ergo trianguli tres anguli duob[us] rectis minores sint, contingit et sine syllogismis deceptum opinari, vt si q[uod] fuit sensum decipiatur aut negligatur. Contingit autem per syllologismi, portius autem paralogismi, deceptio ligat sine syllologismo simpliciter. Vbi erga, vt si q[uod] ex traditione opiniet ex atomis esse naturalia corpora, aut duo principia esse entium, nulla ratio, ne vltus ad demonstrationes deceptio autem per syllologismus magis varia est et multiformis. Etenim syllologismi portius autem paralogismi diversi sunt, per quos decipi possit, aut eni[m] affirmatiuns erit syllologimus, aut negatiuns per quem est deceptio. Siquidem ergo affirmatiuns sit paralogismus, in prima oino erit figura. Qui enim verius erat negativum vle, huic ergo oppositorum affirmatiunis vle falsum erit. Et quoniam que scientiam subingredit deceptio[n]em consideramus. Est autem scientia vlis, omnino et deceptio per universale decipiet. Non enim per opposita contradictione, sed per opposita contraria. Hec autem sunt uniuersalia, que appetitiaz habeant scientie, si ergo affirmatiuns sit vlis paralogismus, oino per priam figuram p[ro]ficiet, neq[ue] enim per secundam quoniam nihil affirmatiunis includit, neq[ue] per tertiam quoniam nihil excludit vle, si ergo affirmatiuns sit et imediatu[m] paralogismus, aut duas habebit ppone salsas, aut alteram solam, et si duas falsas habebit, aut due falsa vles erunt, aut hec quides vlis, hec vero particularis, ambabus qdem falsis et vlibus existentib[us] medius terminus qui sumitur ad syllologismi generationem alienus est oino ab extremis, vt cu[m] si imediate negatio vera que dicit q[uod] substantia nulli qualitat[i] inest. Contraria autem sit deceptio que dicat subam omni qualitat[i] inesse, si syl-

logismus per que deceptio facta est pcessu per duas falsas ppositiones, et vtriusq[ue] in totu[m] falsas, sumptus media terminus sub neutr[u] extremp[er] reduceat, neq[ue] sub substantiam, neq[ue] sub quale, sed est ab ipsis oino alienus, vt ubi gratia, sit quatuor. Erat enim paralogismus, suba omni q[uod]to, quatuor omni qualitat[i]. Suba ergo omni qualitate, omni qualitate. Contingit autem q[uod] dixi alteram ppone non vle esse falsam, s[ed] in aliquo falsam, et h[ic] non alia q[uod] minor, sit autem talis, q[uod] medius terminus sumatur ex his qui sunt sub minori extremp[er], vt si albedo sit, sub quale enim est hec. Dicimus enim sic, suba inest omni albedini, albedo omni qualitat[i]. Et hec ppone non vle est falsa, sed in aliquo, que autem sit vlis ppone falsa, et que in aliquo ipse in proportionem, que contrarius vli veret inducat, vt vera est que dicit, nullus h[ic] est lapis. Falsa autem contraria huic, que dicit omnis h[ic] est lapis. Contrarius enim est verbuz omne, verbo nullu[m] hoc est, ergo vle falsum, q[uod] prorsus destruit veru[m]. In aliquo autem falsa, opposita contradictione, cu[m] sit enim que dicit, ronale non omni aiali, falsa est in aliquo que dicit, ronale omni aiali, sic ergo si ambe sint falsa, ex gbus falsum cocludatur. Si autem altera vera sit, non pungit aliam esse veram q[uod] maiorem, minorem vero non q[uod] possibile est. Qui enim generalissime spes sumpti sunt minor terminus et maior, liquet non esse possibile q[uod] medius terminus vere affirmitur de minori, in plus enim esse q[uod] p[ro]p[ter] hoc pacio necesse est. Suppositus est autem generalissimum genus ee medius terminus, sed neq[ue] potest exequari minori medius terminus, nibil enim est generalissimus generibus equalis, n[on]q[ue] ergo contingit minor, ppone vera e. So la ergo maior erit vera, possibile est enim ut medius terminus aliquis, ex his qui sunt sub maior, et sic maior terminus de ipso vere p[re]dicatur, hic vero de minori false, vt si capiam corpus, suba enim omni corpori inest, q[uod] est verum, corpus autem omni qualitat[i] est falsum, sic ergo cocludeat subam omni qualitat[i] inesse, sic ergo cum affirmitur et imediate sit deceptio, totiens sit syll. Quo autem cum sit negativa negatio, et quo cum medata et affirmitur et negativa in pcessu monstrabilis, prius texum per quem p[ro]num exponit modum, quem diximus examinantes.

C

Hec autem in his que insunt primo, aut non insunt, contingit dupl[er]. Aut enim est cu[m] simpli accipiatur esse, aut non esse. Aut cum per syllolum accipiatur opinionem. Simplicis qdem igit[ur] opinio[n]is simplex deceptio. Sed eius que est per syllologismu[m] plures sunt, non sit enim a[in] nullo/b[in] diuisibilis. Igit[ur] si syllogizet esse a[in] b[in] medius accipiens/c[on]ceptus erit per syllolum. Contingit q[uod] dem igit[ur] vtriusq[ue] ppone esse falsas, contingit autem et altera tunc. Si enim neq[ue] a[in] nullo/c[on]ceptus erit, neq[ue] c[in] nullo/b[er]o. Accepta autem est vtriusq[ue] ecotriariorum, vtriusq[ue] erunt falsae.

C

Qui dixerit q[uod] ignorantia, non fuit negatione, s[ed] fuit dispositione, sola est que per syllolum sit deceptio, et debeat iducere q[uod] est et sine syllolo hoc enim erat p[ro]p[ter] resumit sermonem et dicit. Hec autem hoc est que sit fuit disponere. Hac enim dividitur in per syllolum, et in sine syllolo in his que p[ro]mo sunt aut non insunt. Hoc est in imediatu[m] ppone, aut negatio nibus, h[ic] est, aut affirmatiuns seu negatiuns. In unaquaq[ue] enim barum est et sine syllolo contraria deceptionem opinari, et cum syllologismo. Dupl[er] dixit contingere, forte autem vltus a p[ro]p[ter] deceptionis per syllolum, diuisione statu facie, atque meminisset

Posteriorum

28

meminisset eius que est sine syllolo, est quidem per syllolum facta deceptio, deinde pulchrum ratus prius dicere quotplures, cetera deceptio fuit dispositione sit, resumit sermonem et dicit. Hec autem in his que primo insunt tunc. Simplicis q[uod] ergo opinionis, simplex est deceptio sed que est per syllolum plures. Ita n[on]g[ra]m similes et sine syllolo deceptio accipiat h[ic] falsa opinionis simplex est deceptio, tanq[ue] n[on] que sine syllologismo aliquo sit, non est vlla varietas in illa neq[ue] diuinitudo, sicut in ea que sit per syllolum. Non sit, n[on] a[in] nullo/b[er]o indiuisibilis, ergo si syllogizet a[in] esse in b[in] mediu[m] accipies/c[on]ceptus erit per syllolum. Si si imediate sit simplex negatio si per syllolum sit opposita huic affirmatio, sumet aliquem medius terminu[m], vt c[on]ceptus syllogizabit deceptus per mediu[m] c[on]ceptus a[in] inest b[er]o. Quotupliciter autem sit paralogismus in hoc insequentibus inserti. Similiter neq[ue] a[in] nullo/c[on]ceptus, neq[ue] b[er]o in nullo/b[er]o. Accepta est autem vtriusq[ue] ecotriario, falsa ambe erunt. Si acceptus (ingit) medius terminus sic se beat ad extremp[er], vt maior de ipso negat et ipse de minori, sumptus aut sit a[s] paralogismo ecotriario, maiorem inq[ue] in medio et hinc minori, manifestu est q[uod] ex vtriusq[ue] falsis sumptus est paralogismus.

C

Potest autem sic se habere, ad a. et b. vt neq[ue] sub a. sit neq[ue] vle in b. B. enim impossibile esse in aliquo toto, primum enim dictum est in ipso. a. b. non esse, a. autem non necesse est in omnibus que sunt. c. inesse vle, quare vtriusq[ue] sunt falsae. Sed altera contingit vera, accipere non tam quamlibet, sed que est. a. c. n[on] a. b. p[ro]positio semper falsa erit, pp[ro]p[ter] q[uod] c. in nullo est. b.

C

Qui dixit contingere vtriusq[ue] propone esse falsas, quoniam hoc contingat per hec adiutum. Qui ingit sic se beat medius ut neq[ue] medius terminus sit sub maior termino, neq[ue] de minori p[re]dicetur, h[ic] aut est, q[uod] alienus sit ab utroque. Est autem totius p[ro]p[ter]is loci, fuit verba sensus iste. Potest, n[on] ingit qui deceptio syllogizet non solu[m] vtriusq[ue] ppone falsa sumpta, falsam excludere p[ro]p[ter]is, sed et altera solu[m], minore inq[ue] definite, sola nam falsa sumpta, falsa excludetur. s. si n[on] vere, et imediate negat substantia a[et] qualis, et rursus a[et] q[ui]le, dicentes autem p[ro]positiones ex hoc, affirmantes. s. et vtriusq[ue] false, tote p[ro]t[er]i erunt et falsa, et assertens rationem, dicit. Potest n[on] sic se habere medius terminus q[uod] vltus ad maior terminus substantia, et ad minor[er]em. Quale, vt extraneus sit neq[ue] sub maior[er]e, neq[ue] ad minor[er]e vllam habeat habitudinem, nec p[ro]prietatem ut ipsu[m] p[ro]tineat, sed ut oio extraneus sit a/b/ et b/b/ eni[m] seu quale, cu[m] sit genus gialisimiu[m] ipole est ut sit sub aliquo. Qui et substantia imediate ab ipso/b/ qualis vltus negabatur. Substantia autem non h[ic] h[ic] nam ut p[ro]tineat oia entia, sed hec de qdem p[re]dicatur ut de contentis ab ipsu[m] h[ic] bis autem negat ut que non sunt sub ipsu[m], quoadmodum negatur ab ipso/b/ seu quale. A[et] autem non est necesse oibus inesse vle, Quare vtriusq[ue] falsae. Qui contingit a[in] nullo/c[on]ceptus, si q[uod] enim esset gialisimiu[m] genus oiu[m] entiu[m], et hic accepimus ad a[in] non esset possibile illud non accipi oio in affirmatione. Quod n[on] sumptu suisset medius, hoc oio in illo esset, et illud de oio ipso p[re]dicaret. Qui autem nihil est huiusmodi, contingit extraneum sumi medium, et sic neq[ue] maior de ipso p[re]dicabitur, neq[ue] hic de minori.

C

Sed que est. a. c. potest, vt si. a. et in. c. et in. b. sit indiuisibiliter est, cu[m] enim p[re]dicetur primum ipsu[m] de pluribus, neutru[m] in neutro erit. Differt at nihil neq[ue] si non indiuisibiliter insit. Ipsius q[uod] est deceptio esse per ista sit, et sic sit solu[m]. Hoc

enim erat in alia figura ipsius esse syllis.

C

Quod autem maior pp[ro]p[ter] a/c[on]ceptus possit esse vera, per hec probatur contingit. n[on] inquit, a[in] b[er]o in c[on]ceptus, indiuisibiliter est. Hoc lo[go] co quod dicat inesse indiuisibiliter a[in] b[er]o in c[on]ceptus multa que stio Alexandro fuit et post multa veru[m] dicit dicti sensum. q[uod] inesse hoc loco dicit, non affirmari sed simpliciter p[re]dicari siue affirmative siue negative, contingit. n[on] inquit, a[in] b[er]o in c[on]ceptus aliquo sit, non est vlla varietas in illa neq[ue] diuinitudo, sicut in ea que sit per syllolum. Non sit, n[on] a[in] nullo/b[er]o indiuisibilis, ergo si syllogizet a[in] esse in b[er]o in c[on]ceptus, statu sub substantia, vt corpus, de hoc, bac ratione, imediate p[re]dicabit substantia, de b[er]o in c[on]ceptus hoc est de qualis, imediate negabatur, si autem imediate contingit de c[on]ceptus, contingit ergo vera esse maiorem pp[ro]p[ter] a[in] b[er]o in c[on]ceptus. L[et]itiae p[ro]p[ter] a[in] b[er]o in c[on]ceptus semper esse falsas, hoc est minore, maior q[uod] pp[ro]p[ter] que est a[in] c[on]ceptus esse vera. Quod q[uod] contingat maiorem esse vera, monstravit dicens, vt si a[in] b[er]o in c[on]ceptus sit indiuisibilis. Quod autem minor sit falsa semper vlti quadam ratione vltens, vle, n[on] dicit q[uod] quoniam aliqd idem de pluribus p[re]dicet quoniam aut de oibus affirmatiue, aut de oib[us] negative aut de his quidem affirmatiue, de his vero negative nullu[m] reliquo in nullo alio est. Non erimusque rationis veritatem in particularibus discurrentes. Neget, n[on] a[in] indiuisibiliter ab c[on]ceptu, dico q[uod] b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit si aut hoc est falsum, inerit oio/b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus, ergo a[in] nullu[m] qdem/b[er]o in aut oio/b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit p[ro]p[ter] medius/b[er]o. Suppositum autem erat imediate inesse, nulli ergo a[in] inest, b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit q[uod] a[in] oio/b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit p[ro]p[ter] medius/b[er]o, sed suppositum erat imediate non inesse. Sicut ergo negat, c[on]ceptus inerit, sed iam de altero q[uod] est affirmatur, imediate, neget aut ab a reliquo. vt a[in] q[uod] d[icitur] oio inerit b[er]o in c[on]ceptus, imediate, nullus aut c[on]ceptus q[uod] neq[ue] b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit si, n[on] oio, q[uod] a[in] nullu[m] c[on]ceptus, a[in] oio/b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit q[uod] a[in] oio/b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit p[ro]p[ter] medius/b[er]o, sed suppositum erat imediate non inesse. Sicut ergo negat, c[on]ceptus inerit, sed iam de altero q[uod] est affirmatur, imediate, neget aut ab a reliquo. vt a[in] q[uod] d[icitur] oio inerit b[er]o in c[on]ceptus, imediate, nullus aut c[on]ceptus q[uod] neq[ue] b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit si, n[on] oio, q[uod] a[in] nullu[m] c[on]ceptus, a[in] oio/b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit q[uod] a[in] oio/b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit p[ro]p[ter] medius/b[er]o, sed suppositum erat imediate non inesse. Sicut ergo negat, c[on]ceptus inerit, sed iam de altero q[uod] est affirmatur, imediate, neget aut ab a reliquo. vt a[in] q[uod] d[icitur] oio inerit b[er]o in c[on]ceptus, imediate, nullus aut c[on]ceptus q[uod] neq[ue] b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit si, n[on] oio, q[uod] a[in] nullu[m] c[on]ceptus, a[in] oio/b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit q[uod] a[in] oio/b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit p[ro]p[ter] medius/b[er]o, sed suppositum erat imediate non inesse. Sicut ergo negat, c[on]ceptus inerit, sed iam de altero q[uod] est affirmatur, imediate, neget aut ab a reliquo. vt a[in] q[uod] d[icitur] oio inerit b[er]o in c[on]ceptus, imediate, nullus aut c[on]ceptus q[uod] neq[ue] b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit si, n[on] oio, q[uod] a[in] nullu[m] c[on]ceptus, a[in] oio/b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit q[uod] a[in] oio/b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit p[ro]p[ter] medius/b[er]o, sed suppositum erat imediate non inesse. Sicut ergo negat, c[on]ceptus inerit, sed iam de altero q[uod] est affirmatur, imediate, neget aut ab a reliquo. vt a[in] q[uod] d[icitur] oio inerit b[er]o in c[on]ceptus, imediate, nullus aut c[on]ceptus q[uod] neq[ue] b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit si, n[on] oio, q[uod] a[in] nullu[m] c[on]ceptus, a[in] oio/b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit q[uod] a[in] oio/b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit p[ro]p[ter] medius/b[er]o, sed suppositum erat imediate non inesse. Sicut ergo negat, c[on]ceptus inerit, sed iam de altero q[uod] est affirmatur, imediate, neget aut ab a reliquo. vt a[in] q[uod] d[icitur] oio inerit b[er]o in c[on]ceptus, imediate, nullus aut c[on]ceptus q[uod] neq[ue] b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit si, n[on] oio, q[uod] a[in] nullu[m] c[on]ceptus, a[in] oio/b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit q[uod] a[in] oio/b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit p[ro]p[ter] medius/b[er]o, sed suppositum erat imediate non inesse. Sicut ergo negat, c[on]ceptus inerit, sed iam de altero q[uod] est affirmatur, imediate, neget aut ab a reliquo. vt a[in] q[uod] d[icitur] oio inerit b[er]o in c[on]ceptus, imediate, nullus aut c[on]ceptus q[uod] neq[ue] b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit si, n[on] oio, q[uod] a[in] nullu[m] c[on]ceptus, a[in] oio/b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit q[uod] a[in] oio/b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit p[ro]p[ter] medius/b[er]o, sed suppositum erat imediate non inesse. Sicut ergo negat, c[on]ceptus inerit, sed iam de altero q[uod] est affirmatur, imediate, neget aut ab a reliquo. vt a[in] q[uod] d[icitur] oio inerit b[er]o in c[on]ceptus, imediate, nullus aut c[on]ceptus q[uod] neq[ue] b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit si, n[on] oio, q[uod] a[in] nullu[m] c[on]ceptus, a[in] oio/b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit q[uod] a[in] oio/b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit p[ro]p[ter] medius/b[er]o, sed suppositum erat imediate non inesse. Sicut ergo negat, c[on]ceptus inerit, sed iam de altero q[uod] est affirmatur, imediate, neget aut ab a reliquo. vt a[in] q[uod] d[icitur] oio inerit b[er]o in c[on]ceptus, imediate, nullus aut c[on]ceptus q[uod] neq[ue] b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit si, n[on] oio, q[uod] a[in] nullu[m] c[on]ceptus, a[in] oio/b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit q[uod] a[in] oio/b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit p[ro]p[ter] medius/b[er]o, sed suppositum erat imediate non inesse. Sicut ergo negat, c[on]ceptus inerit, sed iam de altero q[uod] est affirmatur, imediate, neget aut ab a reliquo. vt a[in] q[uod] d[icitur] oio inerit b[er]o in c[on]ceptus, imediate, nullus aut c[on]ceptus q[uod] neq[ue] b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit si, n[on] oio, q[uod] a[in] nullu[m] c[on]ceptus, a[in] oio/b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit q[uod] a[in] oio/b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit p[ro]p[ter] medius/b[er]o, sed suppositum erat imediate non inesse. Sicut ergo negat, c[on]ceptus inerit, sed iam de altero q[uod] est affirmatur, imediate, neget aut ab a reliquo. vt a[in] q[uod] d[icitur] oio inerit b[er]o in c[on]ceptus, imediate, nullus aut c[on]ceptus q[uod] neq[ue] b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit si, n[on] oio, q[uod] a[in] nullu[m] c[on]ceptus, a[in] oio/b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit q[uod] a[in] oio/b[er]o in nullu[m] c[on]ceptus inerit p[ro]p[ter] medius/b[er]o, sed suppositum erat imediate non inesse. Sicut ergo negat, c[on]ceptus inerit, sed iam de altero q[uod] est affirmatur, imediate, neget aut ab a reliquo. vt a[in] q[uod] d[icitur] oio inerit b[er]o in c[on]ceptus, imediate, nullus aut c[on]ceptus q[uod] neq[ue] b[er]o in nullu

Liber primus

Quæ x. o. c. b. falsa esse, sed quæ est. a. c. vera, qm̄ non in oibus q̄ sunt inest. a. sed quæ est. b. c. falsa, qm̄ impole est esse in. b. c. in quo nullo est. a. Non enim amplius vera erit, quæ est. a. c. ppositio. silt aut et si sint vtręq; verę, sclo erit vera. Sed et quæ est. c. b. contingit veraz eē cum altera sit falsa, vt si. b. et in. c. et in. a. est necesse est enim alterum sub altero esse quare si accipiat. a. in nullo. c. esse falsa erit ppositio. Manifestū igit̄ est, qm̄ et cuz altera sit falsa, et in vtrisq; falsus erit syllogismus.

Lom̄.74^m Diximus q̄ propositū est ipsi de deceptiōe quæ scię cōtraria est tractare, et deceptio fīm dispositionē, aut circa medias fit ppōnes, aut circa immediatas, et q̄ p̄ vtręq; aut cū syllo, aut sine syllo est, et q̄ cū affirmatiā scien-tialis enunciatio siue ppō, deceptio p̄trario, p̄riq; erit negationis, non p̄tradicitoris oppositionis. eo q̄ subingredia-tur sciam v̄lē cōcludere. Lū sit aut negatiua scialis ppō, deceptio affirmatiua erit. Qm̄ ergo dixit quō fit de-ceptio, quæ ē affirmatiua, circa immediatas ppōnes affirma-tivas, qm̄ in sola figura p̄, et aut vtrisq; ppōnibus falsis, aut altera nunc monstrat quō sit negatiua deceptio, quæ est opposita immediatis ppōnibus affirmatiuis, fit ergo inquit et in p̄ et in z̄ figura p̄pea q̄y'le negatiū in vtręq; p̄cludit, et q̄ p̄ vtręq; ppōnes falsas, aut per alterā solā falsas, altera aut solā verā. Quō vnuq; contingat parti-culariter, texū p̄curentes cognoscemus, rantea mōstrat quō in p̄ figura monstrat ex vtris ppōnibus falsis. Ut si. a. et in. c. et in. b. sit indiuisibiliter. si. n. accipiat. a. qd̄ nul-lī. c. casti. o. b. falsi sunt ppōnes. Accipit rursus maiore terminū. minorem aut. b. et rursus affirmat. a. de. b. imme-diate, vt sit. a. qd̄ aial. b. aut gressibile, aial ergo immediate inest o. gressili, deceptio ergo dicens. a. nulli. b. inesse, pote-rat in p̄ma figura ex duabus falsis ppōnibus p̄cludere hoc mediatus, sumptū ergo terminū b̄, vt maiore de ipso et de minore affirmatiue p̄dicet immediate, hoc est q̄ sunt sub maiori termino, p̄tradistincta inuicē esse vt si mai-or sit substantia, minor aut corpus, distincta corpori sp̄s, hoc est, incorporeus, medium erit. similiter et si maiore ac-cepit aial, minorem aut gressili, medium erit volatile. qd̄ p̄tradistincta est gressili, manifestū est ergo q̄, volatile et gressili immediate inest aial. H̄ ergo existente medio, si capiat. a. quidē nulli. c. inesse, hoc aut. c. o. b. manifestū q̄ vtręq; erunt falsi. Monstrauimus. n. v̄l̄ q̄ q̄ ynuq; aliq; de duobus q̄busdā immediate p̄dicet, siue affirmatiue siue negatiue siue de hoc quidē affirmatiue, de hoc at negatiue, neutrū illoꝝ in altero est. Quare si capiat. a. de nullo qd̄em. c. cu. o. ip̄si inest. a. t. c. o. b. cu nulli debeat in-esse ambe sumen̄ falsi. sit ergo vt diximus maior termi-nus i. quo. a. aial, medium aut. c. volatile, minor aut. b. gres-sile. Aial ergo immediate inest vtręq; si ergo quis capiat aial nulli inesse volatile, volatile aut. o. gressili, vtręq; su-met ppōnes falsas, cōcludet autem aial nulli inesse gressili. Pōle est aut vtręq; non v̄l̄ sumere falsas, vt aial qui-dem o. inest rōnali, p̄cludet aut non inesse sumpto me-dio termino mortali, si ergo dicam, aial nulli inest morta-li, mortale, o. rōnali, aial ergo nulli rōnali, maiore qd̄e erit v̄l̄ falsa, minor aut affirmatiue in aliquo falsa. Op̄ ergo mediū terminū sumi alicui quidē minori inest, alicui x̄o non, sumpt. n. o. inesse in aliquo erit falsa, maiorez autē accipere in aliquo falsum non contingit, cu. si. n. a. v̄l̄slim? si sumat alio terminus sub ipso, o. ip̄si quidē vere in-

erit. a. nulli aut falsa. Si aut extrahens ab. a. sit, qui sumet nulli qd̄em ip̄si vere inerit. a. o. aut falsa. Non ergo p̄tin-git maiore propōnem in aliquo falsam esse. Cōtingit at et altera falsa, et bac quacuq; contingente, p̄t. n. quæ est. a. c. vera est. b. c. aut falsa. Ante sumit maiore quidē veraz negatiua, minorē aut falsa, hoc est aut qm̄ mediū terminū ab ambob⁹ extrane⁹ fuerit, vt aial, lapis, rōnale, aial nulli lapidi inest, lapis o. rōnali inest, aial ergo nulli rōnali. Et est negatiua sola vera, sic ergo per terminos manifestus est sermo, ipse aut p̄ quodā vniuersaliores sermones hoc p̄bat. Sed quæ est. a. c. vera, qm̄ non in oibus q̄ sunt inest a. Qd̄ cōtingat negatiua, maiore inquā vera sumi, breui ter monstrat, p̄pea q̄ non est aliquē terminū tamē sumere, vt de oibus entibus p̄dicet. Si quidez. n. esset cōe aliqd̄ genus oīum entiū, et hoc sumptū est i. maiori termino, nō erit pole vere negare, sed de oibus entibus vere affi-mabili. vt si substatiā acceperimus, (nullū aut erit ex his quæ sunt circa substatiā) oīo de quolibet sumptū affirma-bi. Qm̄ ergo non est aliquē cōis terminus oīum entiū sed diuisa sunt predicamenta, contingit semp sumere ex vtręq; genere terminū, de quo est maiorem vere negare. Quod aut maiore vera sumpta, impole est minorē vera sumi, sed prorsus erit falsa, manifestū est. Si. n. oī minori maior inest, nulli autem medio, eo q̄ extraneus ab ip-si sit, manifestū q̄ neq; mediū nulli inerit minori. Si enīz a ḡialissimo sit extrancus, p̄, q̄ ab oibus q̄ sunt sub ḡialissimo. Quare si sumat mediū terminus oī minori inesse, prorsus falsa erit ppō. sic ergo oīum nobis, non est pole cu. sit maiore negatiua vera, minorē affirmatiua vera esse. R̄ist. qd̄e per figurā, duobus modis mōstrat ipsum manifestū. quorū p̄m̄ est b̄, sed quæ est. c. b. falsa esse, qm̄ ipole est esse in. b. c. cui nulli inest. a. non. n. am-plius vera erit. a. c. ppō. cōtingit inḡ potius x̄o necesse est, minorē ppōnem. b. c. falsas esse. Qm̄ ipole est, si ve-re. a. ab ipso. c. nege. c. de. b. vere p̄dicari. si. n. vere affir-matur. c. de. b. nō amplius. a. vere negat. ab ipso. c. si. n. oī. b. inest, sed manifestū q̄. a. nulli. b. inerat, in teria figura cōclūet. a. alicui. c. inest sed suppositū erat nulli. c. inest. a. quare non contingit maiore negatiua vera minorē affirmatiua vera esse. Sicut aut si in figura vtręq; verę et v̄l̄ erit vera. Qm̄ et alto mō ipole est maiore vera, non oīo falsam esse minorē. si. n. et ipsa sit vera, et v̄l̄ erit vera qd̄ est ipole, vt si. a. nulli. c. inest vere. c. aut oī. b. vere, et a. nulli. b. inerit ve-re, sed suppositū erat oī inest, nō ergo contingit maiore ve-ra, nō oīo falsas esse minorē. sed et quæ est. c. b. cōtingit vera esse, altera existente falsa. Hic oppositum supponit minorē qd̄e vera esse, maiore aut falsa. Hoc aut accidit in-quit, si sumat mediū terminus talis, vt minor sit sub ip-so, et ipse in maiori. si. n. sic sumat mediū, vt minor et in ipso sit, et in maiori necesse est inquit alterū sub altero ee, hoc est mediū sub maiori, et minorē sub medio. si. n. imme-diate sit in. b. a. sit aut. c. in. b. oīo necesse est exequari. a. t. c. Quare t. a. in. c. est. t. c. in. a. b̄. n. sunt equalia, vt sit. a. ri-sibile t. b. homo, medium aut terminus sit recte ambulās, patet ergo q̄ homo in recte ambulanti est, in rectum aut ambulans in risibili, risibile autem in hoc, et vt breuiter dicam tres bi termini equales sumendi sunt. si enim sic se habeant, maior false negatur a medio, medium aut vere affirmatur de minori.

Sed in media qd̄em figura vtręq; ppositio-nes totas falsas esse non contingit. Cum enīz a. in omni sit. b. nibil erit accipere, qd̄ in altero quidē omni, in altero x̄o nullo erit. Oportet aut sic accipere ppōnes, vt huic qd̄em inest, huic

Posteriorum

29

autem nō inest, si quidē erit syllogismus.

Con.75^m Cum dixerit quodupliciter in p̄ figura in immediatis pro-pōnibus negatiua falsitatem fieri contingat, transit ad scđas figura et dicit. q̄ non contingit, ppōnes v̄l̄ falsas accipe-re, et hoc ante p̄ponit monstrare. si. n. vt. a. sit in oī. b. et in t. ḡ. q̄ in nullo, et tentet in secunda figura hoc cōcludere, dico ergo q̄ non est pole neutra ppōnus tota p̄ totā fal-sas esse. si. n. in secunda figura op̄ mediū terminū vt. c. de-bet hoc quidē affirmari de hoc x̄o negari, manifestū q̄ mediū b̄ op̄ esse, vt a quo negat falsa negetur, et a quo affir-mat falsa affirmet, non in aliquo quidem vere, in aliquo aut falsa, sed tota falsa hoc aut inq̄ est impole, quomō aut hoc sit impole per ipsos textus cognoscemus. Lū enīz in oī. b. inest. a. nibil erit accipere q̄ in altero inest oī, hoc est, si. b. oī inest, si non contingit tale terminū intelligere, vt alteri ipso p̄ inest oī, alteri x̄o nulli, siue. n. a. oī inest, t. b. inerit b̄ enīz sub. a. est, siue t. b. oī inest, c. oī et alicui. a. inerit. sub a. enīz est. b. vt aial oī rōnali inest. si ergo capiat aliquid, qd̄ a. oī inest, vt substatiā, oī et rōnali inerit, similiter modo su-mat aliquid oī rōnali inesse, vt verbū grā, vt rōne, oīo et b̄ alicui. aial inest. similiter si qd̄ neget ab aiali, vt verbū grā inaīatū hoc oīo et rōnali negabili. similiter et si qd̄ a. rōnali neget, vt x̄o gratia irrationalē, oīo et hoc ab aliquo aiali negabili. Non ergo contingit aliquid accipere, q̄ de hoc qd̄em si pole sit affirmari de hoc aut oī negari. si. n. de al-tero affirmet, oīo et de reliquo aut v̄l̄ aut particulariter si qd̄em. v̄l̄ de maiore affirmet, oīo et de minorē v̄l̄ affir-mabili. Pars. n. est maioris minor. si autes de minorē v̄l̄ affir-met de maiore particulariter affirmabili. Similiter si ab altero neget oī, oīo et ab reliquo aut v̄l̄ aut particu-lariter negabili, sicut et qm̄ affirmabili. Hoc ergo sic se b̄n-te, si capiamus mediū de hoc quidē v̄l̄ negatiū false, de hoc at v̄l̄ affirmatiū vere, manifestū sane q̄ aqua specie v̄l̄ negat, de hac v̄l̄ vere p̄dicabili, et de qua falsa v̄l̄ p̄dicat ab hac vere v̄l̄ negabili. hoc aut impole mōstrau-mus, nō ergo pole est in secunda figura v̄l̄ falsas vtręq; sumere ppōnes. Op̄ aut sic accipere ppōnes, vt huic qd̄em inest, buic x̄o non inest, siquidē erit sylls. In scđa. n. figura necesse erat oīo dissimilis figure esse ppōnes. siqui dem op̄ syllogistica esse figurā, sed sylls deceptiōis sub-ingrediens sciam, vtē sylls validis scđam figurā, in ma-teria aut sola mendaciū sumerit, sicut in precedentibus di-ctum. Sophisticū est. n. p̄ter figurās palogismos fieri.

Si igit̄ accipiant sic false, manifestū est. q̄ p̄trarie ēx̄io se habebit, h̄ aut impole est.

Lom̄.76^m Qm̄ monstrauit q̄ non contingit talē terminū inueni-re, qui de hoc qd̄em oī affirmet, de hoc x̄o neget, et vere vtręq; ex his monstrat, q̄ non falsas p̄ totū vtręq; pole est accipere. si. n. cōtingit inḡ. c. de hoc quidē oī false affir-mare, ab hoc at oī false negare, p̄. q̄ p̄tracie ipsiis vere erit, si. n. c. nulli inest. a. false, oī inerit vere, similiter enīz si. b. oī inest. c. false, nulli inerit vere. Quare de hoc quidē oī false p̄dicabit, ab hoc aut negabili, hoc aut oīum est im-pole, falsis. n. v̄l̄ ppōnibus opposite vere p̄trarie sunt. B̄ est v̄l̄, falsis aut in aliquo opposite vere, contradictionē sunt. si. n. lapidem oī boi inest falsum, oppositū est ve-rū, hoc aut nō est p̄tradicitorū, non oī, sed nulli. similiter si aial inest nulli boi falsum est, oppositū verū erit, non q̄ aial alicui inest boi sit verū, sed oī. Quare v̄l̄ falsis, opposite vere v̄l̄ sunt. Quare si. c. a. qd̄em nulli inest falsis. b̄ aut oī false, et v̄l̄ ambo, verum erit dicere, q̄. a. qd̄em nulli inest. c. a. oī inest. b̄ aut nulli. hoc aut impole oīum est, et al. si vere quidē inest oī. b̄ aut nulli. et a. nulli. b̄ inest, suppositū est aut oī. Idem contingit et si. b. qd̄em nulli false inest, a. ve-

Lom̄.77^m

H

Liber primus

erit maior, ut si maior sit rationale, minor antez hoc, medius autem mortale. Sed ergo dico mortale nulli hoc, mortale rationale, parer falsam esse maiorem. Altera autem falsa est quae libet contingit. Contingit nam cù altera sit vera, altera falsa esse, et hanc aliquam quidem minorum, aliquam vero maiorem. Minor ergo ppterum cù negativa sit si quidem minor vera sit, contingit maiorem aliquam quidem falsam esse. Vnde si vero in aliquo, sit ergo maior vera quae affirmativa est. Si ergo c. o. i. a. inest, de nece s. b. o. i. inerit, pars est. n. b. ipsius a. Sed et cu. a. insit, et adhuc a. o. i. b. hoc n. suppositum est. Cöclu-
det in prima figura, c. o. i. b. inesse. Quare si hoc sit b. Sunt autem c. nulli b. inesse si vero a. maior vera erit, minor autem vnde falsa. Non contingit aut in aliquo falsam esse minorem quae negativa sit. ppterum, q. o. i. inest, a. b. o. i. b. inerit. si sumat ergo nulli, vnde falsa erit. ut sit maior quidem a. minor aut rationale, mediu. aut alatum. Si ergo a. i. o. i. qd. a. i. a. i. i. dicas inesse, nulli aut rationale, p. minorum vnde falsa fore. si vero minor quae negativa est sumamus veram, op. mediu. aut o. i. o. a. maior extraneum sumere. s. i. c. a. minor erit extraneus, aut a. minor quidem extraneus, nequaquam vero a. maior. Sed siquidem a. maior sit extraneus, falsa g. d. o. a. p. r. o. s. affirmabit, at vere a. b. o. negabit. ut si me diu. i. n. a. i. a. i. sit. In statum n. vere quidem nulli rationale ierit falsa aut o. i. a. i. l. vnde, si aut a. minori extraneum sit mediu. vt irrational, vere quidem rationale negabit, in aliquo aut falsa o. i. a. i. l. inerit. Quid pars est ipsius b. a. si ergo cù minor negativa sit. Quod n. inest, a. o. i. z. b. in. I. f. n. c. inq. o. i. a. inest, z. b. et inerit, qm. a. o. i. b. inest. Si ergo accipiat in. a. quidem tota inesse, c. i. b. aut tota no. inesse. I. maior p. b. e. supponit vera, falsa aut minor. Iterum q. b. nulli inest, neq. a. inerit, q. vnde deinceps minor ve-
ra sumere. Si ergo medium inquit nulli b. inerit, qm pars est, b. ipsius, a. neq. a. o. i. inerit, c. f. n. o. i. a. inest, c. qm. a. o. i. inest, b. etiam c. omni. b. inerit in prima figura, suppositum autem est nulli. Quare no. omni. a. c. inerit. Similiter autem transposito priuatino, quod enim nulli inest, a. neq. b. nulli inerit. Si ergo accipiat c. in toto, a. non inesse, in toto, b. aut inesse. Hoc est, si maior ppterum negativa sit, eu sit ipsa vera, minor vnde falsa erit. s. i. c. nulli inest, a. o. i. b. c. nulli b. inerit in p. figura. Si ergo accipiat o. i. b. inesse, c. vnde falsa erit, vt inata, nulli quidem a. i. l. aut rationale si quidem minor vera sit solu. in aliquo falsa erit maior. Quid enim o. i. b. inest, hoc t. alicui. a. inerit, si ergo c. o. i. inest, b. z. t. a. o. i. b. in tertia figura, c. alicui. a. inerit. si ergo sumatur nulli in aliquo falsa erit, termini vero vt a. i. l. gressile, vola-
tile. Gressile, n. nulli volatili, veru. Alicui autem a. i. l. Si ergo capiamus nulli a. i. l. in aliquo falsa erit.

In bis autem que no. indubitate inveniuntur, aut non inveniuntur, cù quidem per ppterum medium falsitatis sit syll. impole vtracq. falsas esse, ppterum, s. i. solum quae est ad maius extremum. Bi-
co autem ppterum medium per q. sit contradictiis syll. Sit enim, a. in. b. per mediu. c. qm igitur necesse est quae est. c. b. affirmativa accipi syll. facto. manifestum est p. b. e. semper vera. Non enim conuertit, sed quae est. a. c. falsa. Conuer-
sa enim bac, contrarius fit syll. Si ergo autem est et si ex alia coordinatione accipiat medium, ut d. si et in toto. a. sit, et de. b. predicat omni. Necesse enim est (que qd. est. b. d.) ppterum manere, alteraz autem p. uerti. Quare b. e. quidem

semper vera, illa autem semper falsa. Et fere b. dece-
ptio eadem est ei que sit p. proprium medium. Si vero non per ppterum mediu. fiat syll. cu. q. dem sub. a. sit mediu. in. b. aut nullo est, necesse est vtracq. falsas esse. sumende enim utr. ecotario sunt q. se b. pp. ones si debeat syl-
logismus esse, sic autem acceptis utr. q. sunt fat-
se, ut si. a. qd. in toto. d. sit. d. autem in nullo. b.
cöversus enim his syll. qd. erit, et ppositiones utr. q. sunt false. Cum vero non sit sub. a. me-
diu. ut. d. que quidem est. a. d. vera erit, que ve-
ro est. d. b. falsa, nam a. d. vera, quoniam non erat
in. a. d. que vero. d. b. falsa, q. si esset vera, et co-
clusio esset vera, sed erat falsa.

C Proposuerat tradere deceptiois syll. p. quod siat mo-
dos. Dicitur autem p. aut circa immediatas sit, ppositiones dece-
ptio, aut c. r. a. immediatas. L. docuerit ergo quo sit circa i.
mediatas pp. ones, nunc transit ad docendum quo sit cir-
ca et immediatas, et qm b. e. dupliciter sunt negative. s. i. af-
firmative, tradidit prius affirmatiros syll. q. quod nul-
li inest, o. i. inesse dicant, nunc tradit negative. nulli inesse
dicentes, quod o. i. inest, p. ipso q. eos qui sunt in prima fi-
gura. Et dicit, q. qm syll. deceptio, p. ipso mediu. p. clu-
dat mendaci, p. quod et verum p. cludat, minor, ppterum o. i. o. i.
vera erit, maior aut o. i. falsa, et vnde falsa. s. i. n. vere p. clusum
est. a. o. i. b. inesse p. mediu. c. cu. a. o. i. c. inest, c. aut o. i. b. vnde
aut deceptio syll. p. cludere. a. nullo. b. inesse per eundem
mediu. manifestum p. minor, semper ut b. natura, affirmati-
ua seruabat, vt syllogistica sit figura. maior autem q. et ipsa af-
firmativa est, in negativa transmutat. si ergo veru erat o. i.
c. a. inesse, sumit autem q. nulli, tota falsa erit. Sunt autem termi-
ni substantiam a. i. l. b. o. s. n. vallemus monstrare substan-
tiam o. i. b. inesse, per mediu. a. i. l. o. i. monstraribus. Si
militer et deceptio volens substantiam nulli inesse b. o. i. e. de-
medio termino vteatur, et dicet substantiam nulli a. i. l. inesse.
Et est b. ppterum tota falsa, a. i. l. aut o. i. b. o. i. q. est tota vera.
Ac si ergo sit demonstratio syll. p. traria deceptio eo.
de medio vteatur, minor quidem tandem seruabit semper,
p. assertiva sit, maiorem vero in negativa transmutat
falsam facit. s. i. et dialecticus quidem sit syll. verus autem
qui contrarium bui p. cludit, per idem mediu. p. cludet. Dicit
enim p. minor semper vera babebit, maiorem vero vnde
falsam, per easdem causas, sunt autem mediu. termini p. quos
demonstratio cocludit q. sumunt ex his q. in sunt b. sub-
stantia. ut ad monstrandum q. b. sit a. i. l. mediu. erit termino
a. i. a. i. rationale, b. ipse et similes, quos ex eadem coordina-
tione appellat. Qui autem dialectice idem cocludunt, dispu-
tare, verbi gratia, sumunt mediu. termini, aut moueri a se
ipso, aut vigilare, aut dormire, et q. cunq. talia. Quolibet
enim horum mediu. cocludunt q. b. est a. i. l. quos et
ipsos rursus eiusdem coordinationis vocat, p. assertiva q. illa q.
dem demonstratio cocludunt h. nem, b. aut dialectice.
Dico autem ppterum mediu. p. quod sit contradictionis syll. j.
Syll. contradictione hoc loco non proprio contradictione
dicit, sed falso. Huius vero ppterum falsa est. dicit ergo p. hoc vo-
co ppterum mediu. p. quod opposita falso vera cocludit. q.
manifestum p. b. e. semper vera, non enim conuertit, sed
q. est. a. c. falsa. hoc est non transmutat in negativa a dece-
ptione, non ab ipso negat ex necessitate, cu ergo nulli c. ve-
re non inest, a. neq. c. nulli b. inerit. si ergo sumat o. i. falsa
erit. si vero quis dicat p. trare a. i. g. d. nulli c. inest, c. aut
o. i. b. manifestum p. et a. nulli b. inerit. suppositum aut erat o. i.

C Sed per mediati figura facta deceptione,
vtracq. qd. non p. trant falsas esse, ppositiones
totas. Cum enim sit. b. quidem sub. a. nihil
contingit in hoc quidem omni, in alio vero nul-
lo esse, sicut dictum est et prius. Altera vero po-
test esse falsa, et q. cunq. p. trant. Si enim, c. et
in. a. et in. b. est, si accipiat in. a. quidem esse, in. b.
vero non esse, que quidem est. a. c. vera erit, alte-
ra autem falsa. Iterum siquidem in. b. accipiatur. c.
esse, in. a. autem nullo, que quidem est. c. b. vera
erit, altera autem falsa. Si quidem igitur prius
sit syllogismus deceptionis, dictum q. n. et per
que erit deceptio.

C L. dixerit quo in prima figura sit media deceptiois
syll. negativus, q. sit oppositus verae affirmationi, nunc vi-
cit quo in 2 figura est fiat. Et primo quidem dicit, quod et i.
mediatis est dicit, q. non p. trant est in hoc vtracq. pposi-
tiones vnde falsas sumere. Demonstrationes autem eadem sunt
vtracq. quidem p. trant in aliquo falsas accipere. Et vi bre-
uer dicam que i. mediatis pp. onibus accidere, dixim.
h. e. in his contingent.

C Si vero sit affirmatiros, cum quidem per p.
pterum mediu. impole est vtracq. esse falsas.
Necesse enim est que est. c. b. manere, siquidem
erit syll. sicut dictum est et prius. Quare. a. c.
semper erit falsa. hec enim est cöversa. s. i. aut
est, et si ex alia coordinatione accipiat mediu. si-
cuit dictum est et in priuatu deceptio. Ne-
cessere est enim que qd. est. d. b. manere, que
vero. a. d. p. uerti. et b. e. deceptio eadem est priori.
Cum vero non sit per ppterum, siquidem sit. d.
sub. a. hec quidem erit vera, altera autem falsa, p. t.
enim. a. in pluribus esse, que non sunt sub se i.
n. t. c. sive vero non sit. d. sub. a. hec quidem semper
manifestum, qm erit falsa. affirmativa enim ac-
cipit, que vero est. d. b. p. trant, et veraz esse et
falsam. nibil enim p. b. i. b. a. quidem in. d. nullo
esse. d. autem in omni. b. vt a. i. l. in scia, sciencia at
in musica. Necq. rursus. a. in nullo. d. neg. d.
in nullo. b. Ad manifestum igitur est, qm cum no
sit mediu. propriu. vtracq. possunt esse falsas. et
q. cunq. contingit, quod quidem igitur modis, et q.
que possunt fieri secundum syll. deceptiois,
et in his que sunt sine medio, et in his q. sunt
per demonstrationem, manifestum est.

C L. dixerit de negativa deceptio non immediata. vnde est
de affirmativa deceptio dicere. Rursus autem et b. e. in sola
p. figura sit. Secunda. n. negativa, p. l. sub. a. et
particularia. In bis. n. cù deceptio syll. per ipsius me-
diu. fiat, per quod verus, sive affirmatiros, sive dialecti-
cus, nece est propter minor semper vera esse. Eadem. n.
ei q. est veri syll. maiorem vero semper falsam. Maior. n. cù
negativa sit in vero syll. in eo qui est deceptio muta-
bit in affirmativa, et fiat affirmativa coclusio, si ergo ne-
gativa est vera, affirmativa erit falsa. solu ergo maior vnde
erit falsa. s. i. n. queritur minor, hoc est mutare ex affir-
mativa in negativa, in collecte faciet figuram. Quare minor
semper vera erit, maior autem falsa. L. vero non per
proprium siquidem sit. d. sub. a. b. e. quidem erit vera. s. i. affir-
mativa deceptio syll. non per idem mediu. cù vero
p. s. i. a. et p. trant vtracq. p. trant falsas esse. vt q. me-
dius sit vtracq. extremitis extraneus, verbi gratia, suppo-

Posteriorum

30

lom. 79^m

G

H

Liber primus

natur aīal nulli lapidi inesse. Si ergo q̄s dicat oī, et capiat virisq̄ extraneū intermediuī, puta lignū, aīal oī ligno, lignū oī lapidi, et vtrāsq̄ accepit vlr falsas, vtrāsq̄ autē accepere in aliquo falsas, ipole est, contingit quidē maiore vlr falsam sumere, minorē vlr in aliquo, si capiat mediū terminū cōtractiōe minori, vt fulminare lapide, aīal.n. oī fulminari lapidi, fulminaris oī lapidi. Et est in aliquo falsa, cōtinet, n.lapis fulminare lapide. Rursus ex nece faciet maiorem quidem in aliquo falsam, minorē vlr falsam. si capiat mediū terminū maiori vlrōrem, vt aīal, aīatum lapis, sic ergo vtrāsq̄ falsa. Ipole est autē et alteram esse quidē falsam, alterā autē vera. si.n. medius sub maiori sit, maior quidē vera erit, minor autē falsa, vt aīal oī boī, bō oī lapidi, si autē medius p̄tineat minorē, maior quidē falsa, minor autē vera erit, vt aīal oī in aīato, in aīatu oī lapidi. Ipole est et alterā vera esse, alterā vlr in aliquo falsa, vt si medius terminus accipiat vlrōrem maiorē, possit autē ipse minori inesse, maior quidē in aliquo falsa erit, minor autē vera, vt aīal oī corpori, corporis oī lapidi, si autē medius magis particularis, cōtractioꝝ existat et maior et minor, maior quidē vera minor autē in aliquo falsa erit, vt corp̄ oī lapidi, lapis oī substantiā. Notare autē op̄z q̄ hic p̄ in aliquo falsa est, cū sit h̄ falsa vlr, ipole maiorem verā eē, minorē autē in aliquo falsa. P̄t.n.a. pluribus inesse que non sunt sub se inuicem. Hoc loco pro p̄dicari aut affirmatiue, aut negative sumptū est inesse. Qm̄.n. suppositus est, a/nulli, b/inesse, supposuit autē et ipse, a.oī, d.inesse, vt cōcluderet v3.d, nulli, b, c.b, nulli, d. nibil inquit hoc ipole ē pluribus inesse, a. aut affirmatiue aut negative aut de his quidē affirmatiue, de his vlr negative, illa autē non eē sub se inuicē. vt, a.oē quidē, d.b, vlr nulli, z ob hoc, d. nulli, b, z figura et termini boꝝ aīal bō lapis, pdicat, n.a. aīal de boꝝ et de lapide, de hoc quidē affirmatiue de illo vlr negative, cū nō sit bō et lapis sub se inuicē, aut devtrāsq̄ affirmatiue, vt aīal de boꝝ et de equo, aut negative vt aīal de lapide et ligno, et manifestūq̄ neq̄ bō et lapis, neq̄ homo et equus, neq̄ lapis et lignum sub se inuicē sunt. Quē vlr est, d.b, cōtingit et vera esse et falsam. Nibil, n, prohibet, a. nulli quidē, d. inesse, d.vlr oī, b. Si inquit medius terminus nō sit sub maiori, ex necessitate maior, ppō falsa erit, siquidem affirmatur maior terminus de extraneo. Minorē vlr p̄tingit aliqui quidē falsam esse, aliqui autē veram si quidē, n. medius minori sit extraneus, minor erit falsa. Exempla autē diximus. si autē cōtineat minorem, minor erit vera, vt aīal, scia, musica, Aīal, n, oī scie, falso, scia at oī musicę verē inē. Neq̄ rursus, a. nulli, d. neq̄, d. nulli, b. Tex. c. 33. Manifestum est autē, q̄ si aliquis sensus defecerit, necesse est aliquā scientiā dīfīcere, quā impossibile est accipere, siquidē discimus aut inductione aut demōtratione. Est autem demonstratio ex vniuersalibus. Inductio autē ex his que sunt particularia. Impossibile autem est vniuersalia speculari nisi per inductionē. qm̄ et que ex abstractione dicuntur, erunt per inductionē nota, si quis velit nota facere quia sunt in unoquoq̄ genere quedam, et si non separabilia sunt fin qd vnuq̄q̄ būiūmodi est.

Lom̄. 81^m. Propositionem est in his monstrare, q̄ si quis sensus deficiat, et que circa hunc versat scia, deficiet. vt in audibilius quidem scientia est harmonica, in visibilibus vero geometria et Astrologia et quecumq̄ sub his sunt, perspectivaq̄ et specularis, et nautica, et reliqua. Omnia at sensu-

biliū fere est arithmeticus. Ex omnibus enim sensibus acceptū est, cōe oīum sensibiliū esse numerū. Sic autē circa ea q̄ per se sunt sensibilius differunt. Manifestū q̄ nō exīte sensu et sensibilius cognoscatur oīo nece sciam aliquā defice, resicut, verbi gratia si non habemus sensu auditus, deficerit nobis prolixus harmonica scia quā nūc sumus h̄tes, similiter si non sit sensus tactus, deficerit medicos scia pulsus. Hasta autē nō existente, deficerit rursus, qualitatēs humorū discreta scia. Et in aliis eodem modo. Propositū quid est istud. Monstrat autē hoc, p̄ hunc modum. si enim impole est inq̄ aligd eoū que sunt circa scias, nisi p̄ vle, vt q̄ oē corpus, verbi gratia tres dimensiōes h̄eat, aut q̄ cuiuslibet trianguli duo latera reliquo maiora sunt aut q̄ oē terminās vna dimensione deficit a terminatio, aut q̄ oīa eidē equalia, et inter se sunt equalia, si ergo leia rum dimensiōes p̄ vle pcedunt, vlia autē scire aut capere eū q̄ demōstret nō p̄ inductionē ipole ē. Qm̄.n. petes a dīsciente cōcedi tibi, a quolibet puncto, ad quolibet punctū rectā lineā ducere, aut aliquā reliqua p̄titionū et dignitātū, harui p̄bationēz p̄ inductionē feres. si ergo vlia quidē accipimus p̄ inductionēz, inductione autē vū non est, que sensum non h̄eat, particulariū, n. est inducitio, particularia vlr sensibilia, manifestū q̄ sensu aliquo deficiente, et scia aliqua deficiet, que diffidetur accidentia sensibilius sub illo sensu, sensibiliū sensus deficit. Neḡ.n. ex ḡtatione cecis sciam h̄ebit colorū aut figurā, sed neq̄ ex ḡtatione surdus, sciam h̄ebre poterit harmonica, vbi et ipsa loquela priuatus sit, sed neq̄ si nō per h̄ec hoc dicimus, q̄ sensus causa sunt scie. non, n. fas est peius melioris causaz esse, sed qm̄ aīe n̄e velet sub crapula aut somno ḡtatio, nis detente, indigent sensibus expurgatibus et excitantibus in nobis cognitionis scinillā occultā. Et sicut q̄ in graui obliuione cuiuspiā amicorū est, nunq̄ veniret in cogitationē ilius, nulla ipsi extinsec̄ occidit facta, postq̄ aut quis amici palliū seu qd aliud oderit, statim mouetur in cogitationē cogniti, et in seipso ipressoīes ilius suscitat sic et sensibilia p̄uocant aliam, adere verba exemploz, q̄ p̄scent cum ipsa vt si in celū respicientes, et bonū orariū, vlr in ipso est cognoscentes, in cogitationē ordinantis venimus, et in virtutem in corporeorū ex corporibus recurrimus. Si ex auditu in iudicūveri venimus, et ex sensibili harmonia ad vles harmōigōnes. Quāpp et p̄lato datus inḡ nobis eē aures et oculos ab opifice, q̄ quoꝝ p̄bliꝝ exquisiuimus genus. Quod, n. ex sensibilius reb̄sumit aīa cognitionē, om̄um est sufficienter in his q̄ sunt ad p̄bedone. Siquidē discimus aut inductione aut demōtrationē. Est autē demōro ex libris, inducitio autē ex particularibus. Dignitatis, n. inducitio discimus, et peritios, que sunt vles ppōnes per bas aut demonstrabilia. Per vla, n. sunt demonstris. si ergo ipole est vla ex quib̄ sunt demonstris sine inductione contēplari. ipole est et sine sensu scire vle dignitates inq̄ ex quibus sunt demonstris. Qm̄ et que p̄ abstractionē dicuntur erunt per iudicūnotā, et si quis velit nota facere q̄ sunt in unoquoq̄ ḡtē quedā. Amplius que dicuntur ex abstractione, et si vīdeant intellectu cognosci et non indigere sensu, tñ h̄ec est p̄ inductionē et sensum sunt nota. Audiēs, n. forte ad geomētriā accedens, q̄ eidē sunt equalia et inter se sunt equalia, nec satış intelligens dictū, inductione hoc cognoscet dicentibus nobis, veluti si sunt due magnitudines, vtrāsq̄ ipsaz, verbi gratia, per duos cubitū se bñs. sit autē tertia ad quā vtrāsq̄ dictarū bicubuz magnitudinū ap̄posita equalis inueniatur, manifestū q̄ illē inter se equa sunt. Sicut, si ab equilibus equalia auferant, q̄ relinquent sunt

sunt equalia, cognoscet dictum, per ea que particulari, ter inducuntur, et per ipsum sensum similiter et in religis omnibus. Et si non separabilia sunt fin quod būiūmodi vlera, manifestū est q̄ non est possibile in infinitū procedere demōtrationē. Propter autē intentionē esse dixit p̄positū monstrare q̄ immediate sunt propositiones. Quoniam enim dixit oportet demōtrationes ex immediatis esse propositionibus, hoc ipsum nunc proponit monstrare, q̄ immediatis sunt demonstrationum propositiones. Hoc autē monstrat, monstrando q̄ non in infinitū p̄dīcamen, procedunt, hoc autem in immediatis negationibus verum est. Impossibile enim erat aliter, immediata negationem esse, si non essent vniuersalissima que dam genera, hec enim immediatē esse dicebantur negationes, quando vniuersalissima genera a se inuicem negarentur. Affirmationes quidem nihil prohibet immediatas esse, et in infinitū cum sunt p̄dīcamen. Non enim simpliciter vniuersalissima quāritus in immediatis affirmationibus, sed que immediatē insit aliquibus, ut nō possit interponi terminus. Immediate enim de Socrate homo affirms, et de homine rationale, et de hoc animal, non enim contingit interponere terminū, cui primo in sit p̄dīcatum. Si autem oporteat aliquid exactius dicere, vtrāsq̄ vicissim monstrantur, et q̄ non in infinitū p̄cedunt demonstrationes et q̄ sunt immediatē propositiones. Si enim non essent immediatē propositiones, necesse esset in infinitū procedere demōtrationes, siue non in infinitū procedant demōtrationes, necesse est omnino in immediatis definire propositiones. Intentio igitur p̄positorum hec est, prīus autem admonet de his que ipse dixit de syllogismis secūdū figure propositionum, etenī his indiget, vult enim mōstrarē impossibile alia de alijs in infinitū nō p̄dīcati. Est ergo inquit syllogismus p̄ tres termios, et aut virisq̄ affirmatiui, aut maiore negatiui. mōstrarbit q̄ neq̄ in infinitū p̄tingit p̄cedere ppōne negatiui, ut temp̄ iuentat aligd a vlo negatiū neq̄ affirmatiui, vt si, a/nnulli, b/b, aut, c/c, et B, d/z/B in infinitū, filiq̄ et in affirmatiui. Manifestūz q̄ p̄pn et que suppones dicuntur, hec sunt. Principia et suppones, ppōnes dicuntur. Suppositis, n. his syllis sit. Ut q̄/a/sit ipsi, c/p/b/sit et q̄/a/islit, b/p/atlid mediū, et q̄/b/islit, c/ceodē mō. Monstrando, n. q̄/a/oi/b, s̄/b/oi/c/mōstrarit q̄/a/oi/c. S̄ si volement rursus vtrāsq̄, ppōne mōstrarē, sumpto medio termio idē facit, q̄rit q̄ suboc in infinitū p̄t fieri.

Cōdī. 82^m. Secundū dicitur coordinationis dictorum superius. cū dixerit enim q̄ vniuersalia cognoscimus p̄ inductionē, et hoc probabit per illa que sequebantur, et reliquaz erat ad coordinationem hoc loco p̄buit dicens. Inducere autem non habentes sensum impossibile. Si enī in dictio particularium est cognitio, particularia autem sensibilia. Sensibiliaq̄ sensu cognoscamus, q̄ non habent ergo sensum aliquem non est possibile cognoscere per inductionem sensibilia sensu illi subiecta. Deinde negat, sed etiā non est possibile per inductionem hec coordinationē eo q̄ ipse non habeat susceptivum sensum, ratione tamē possibile est ipsa cognoscere, hoc ipsum redargens intulit. Non enim inquit contingit ipsum, bōrum accipere scientiam. Neḡ enim ex vniuersalibus si ne inductione, neq̄ per inductionem sine sensu. Si enī in dictio et scientia vniuersalium est, non particularium, cognitionis autem vniuersalis per inductionem nobis, inductiones per sensum, non habens ergo sensum, non potest inducere, et autem non potest inducere neq̄ vniuersale sciare. Necesse est ergo omnino deficiente sensu, sensibilia eorum deficere scientiā, que sensu illi subiecta sunt. Cōdī. 83^m. Est autem omnis syllogismus per tres terminos. Et hoc quidem demonstrare possibile est, quoniam a/est in c/ppter id quod est in b/t hoc in c. Sed priuatius est alteram quidem propositionez habens, quoniam est aliud in alio. alteram autem, quoniam nō est. Manifestū igitur est q̄ principia et que suppositiones dicuntur hec sunt. Accipientē enī hec, est necesse sic demonstrare. vt quod/a/sit in c/pter/b. iterum autem quod/a/sit in b/ppter aliud mediū, et q̄/b/sit in c/ppter similiter.

Cōdī. 83^m. Hoc loco vult pulcherrimum quoddam theorema trare nobis, quod non contingit in qua in infinitū procedere demōtrationem, hoc est, q̄ non est possibile in infinitū sumptam propositionem accipientes et copulantates alterum terminum facere syllogizatum, monstrat autem hoc, monstrando q̄ non in infinitū procedunt p̄dīcationes. Si enim in infinitū procederent, necesse fa-

H

Lom̄. 84^m

E

P

G

F

F

Io. Grā, sup Post.

I Quoniam autem est quod ipsum quidem de alio predicatur non est accidens. Dico autem est accidens. ut album aliquando dicimus illud esse hominem. non similiter dientes et hominem album. Cum enim non sit alterum, aliquid album est. album autem quoniam accidit homini esse album. sicut igitur quedam huiusmodi, ut est se predicant.

Com. 85^m. Quoniam predicationum, hec quidem sunt est naturam, hec propter naturam, est naturam quidem, que cunqz aut universaliora de particularibus predicatur, aut accidentia de substantiis. Propter naturas vero que cunqz subiectum quidem faciunt accidentis, predicatum vero substantiam ut quando dixerimus quod album illud est homo, quod hoc nigrum coruus est. Propter naturam autem huiusmodi dicuntur, quoniam est naturam subiectum substantie, in his autem substantia accidentia, quidem autem subiectum quidem faciemus accidentis, quod non est aptum natum subiecti, predicabimus autem de hoc substantiam que apta natu est subiecti, propter naturam, faciemus predicationem, quoniam ergo querit si in infinitum procedunt predicationes, merito prius determinat, quod de predicationibus ipsi est sermo que sunt est naturam, non propter naturam, si in infinitum hec procedat, sive universaliora de particularibus predicamus, ut de homine rationale de hoc animal, et de hoc animatum, et hoc in infinitum potest procedere, aut star, similiter et se Socratem dicimus album, et de hoc predicemus color, et adhuc de hoc quale, et hoc in infinitum, aut et ipsum stat. Merito ergo de predicationibus huiusmodi loquitur, quoniam in scientiis accipimus accidentia que per se sunt rebus ut si omnis triangulus tres angulos duobus rectis habet equeales, et duo sunt equeales, et hoc in infinitum, aut alicubi stat. Intentio ergo propositorum clara est. Tribus autem vltimur in hoc suppositionibus. Querit enim primo si vel ultimi subiecti definiti, ut specie specialissime, aut individui, contingit predicata in infinitum procedere, ut si Socrates sit ultimum subiectum, de hoc autem predicetur homo, et de hoc rationale, deinde animal et animatum, et hoc in infinitum. Secundo autem, si cum sit ultimum predicatum definitum, ut genus generalissimum ut non possit esse quid aliud, quod de ipso predicetur, si inquam in deosum descensus in infinitum procedat. Tertioque si cum sunt extrema definita, predicatum inquam et subiectus, media sunt infinita, veluti si in continuo, verbi gratia, definitis extremitatibus intermedia sunt divisione infinita, sic et in predicationibus, definito et ultimo subiecto vi homine, ultimoque predicato ut substantia, si horum inter media sunt infinita, ut si quis vellet est continetiam ab ultimo ad primum redire, non vltimis possit, per infinitum. Si ergo ostensum fuerit quod neque in deosum, neque in sursum, neque in media sunt infinitae predicationes, manifestum est quod nequaquam contingit in infinitum ut predicationes, hoc autem cum sit neque demonstrationes in infinitum procedunt. Et ob hoc in primis, bennus dixit contra eos qui dicere omnia esse demonstrabilia, quod accidit sic dicentibus non omnia esse demonstrabilia, sed prolixus nequaquam esse demonstrationem, siquidem demonstrationes sunt ex principiis, principia autem accipere non est, eo quod in infinitum procedant predicationes. Cum enim non sit quid alterum album est, album autem quoniam accidit homini esse album. Sunt

igitur quedam huiusmodi, ut per se predicentur. Quod enim hominem inquit dicimus esse album, non aliud quid existens homo, huic albus esse dicitur. Per se enim substantans est homo, quare si per se substantans quidem est homo, in hoc autem existit homo est naturam, supponimus quidem hominem, predicamus autem de ipso album, quando autem dixerimus album hominem esse, quoniam prius albo quid aliud esse oportet, deinde fieri album. Nos autem supponimus album tam per se subiectum, deinde predicamus de ipso, quod ipsi subiecti apud natum est, merito per nam facimus predicationem.

K Sit igitur c/b/huiusmodi quod ipsum quidem non sit in alio. in hoc autem b/fit primo. et non est aliud medium. Iterum in/e/fit/d/similiter et hoc in/b. Nunquid ergo hoc necessarie est stare, aut contingit in infinitum ire. Et iterum si de/a/quidem nihil predicatur per se, a/autem in/c/est primo. medium aut in nullo priori, et f/in/a/et hoc in/b. Nunquid et hoc stare necessarie est, aut contingit in infinitum abiare. Differat autem hoc a priori instantum, quoniam hoc quidem est, nunquid contingit ictum ab huiusmodi quod in nullo est altero, sed aliud in illo sursum in infinitum abiare: alterum autem inceptum ab huiusmodi quod ipsum quidem de alio, de illo autem nihil predicatur in deosum intendenter si contingit in infinitum ire. Amplius media nesciunt contingit infinita esse determinata terminis. Bi co autem si a/in/c/fit, medium autem ipsorum fit/b. ab ipso autem/b/ et ab/a/alterum, sed horum alia, nunquid et hec contingit in infinitum abiare: aut impossibile est. Est autem hoc quidem intendere idem. et si demonstrationes in infinitum veniunt, et si est demonstrationes rei omnis, aut adiuvicem concludantur. Similiter autem dico et in priuatis syllogismis et propositionibus, ut si a/n/est. b enim vltim/aut primo, aut aliud erit in medio, cui priori non inest, ut si ipsi/g/est in omni/b. et iterum hoc etiam aliud priori, ut si/b/est quod sit in omni/g. namque et in his, aut infinita sunt in quibus non inest prioribus, aut statut. Sed inconvertibilibus non similiter se habet, non enim est in eque predicationibus de quo primo predicatur aut ultimo. omnia enim hec similiter ad omnia se habent, et sine sunt infinita de ipso predicatione, siue utraqz sunt dubitata infinita, ubi similiter contingat conuersio, sed hoc quidem sicut accides, illud non sicut predicatum.

C prima est suppositione. Ergo definito ultimo existente quod solum quidem subiectum, nequaquam autem de altero predicatur, videre vlti, si in infinitum sunt predicatae precedenti

cedentia per media necne, ut si ultimum subiectus sit, et capiamus predicatum de ipso immediate, et rursus de hoc predicatum immediate et hoc consequenter. Et rursus si de/a/quidem nihil predicatur per se, a/est/f/p, mo, medium aut nulli priori, et f/inest/a/et hoc/b/nuliquid, et hoc stare necessarie est, aut in hoc contingit in infinitum ire. Differat autem hoc a priori instantum, quoniam hoc quidem, Secunda hypothesis est, definitum quidem predicatum supponens, et de quo non contingit quid aliud predictari, querens autem si per immediata procedentes ad subiecta in infinitum procedat. Amplius media nesciunt contingit infinita esse determinata extremitate. Tertia est hypothesis, ut sit determinata generalissimum, similiter et specialissimum. Querens autem virut quid infinita sunt necne, ut nequaquam predicatum per immediata procedens perueniat vltim ad specialissimum quod solum subiectum erat. Nequaquam specialissimum similiter quod immediata ascendas perueniat vltim ad generalissimum. Hac autem superpositione vera existente, impossibile est immediata esse propositionem, itamen non in omnino accepta est medium invenientur. Quoniam si definitae sunt res, et sunt ultimo dico sane generalissimo immediata subiectum predicari, et vnumquodque sumptorū est determinata de aliquo predicare, necessarie est omnino terminata esse media, ut per/g/est/g/necesse est omnino in omnib. Sic enim cum/m/aut nulli inest/b/g/autem omnib/est medium inveniatur/b. In conuertibilibus autem non similiter se habet. Non enim est in eque predicationis de quo primo predicatur aut ultimo. Non eadem inquit contingit querere in conuertibilibus, que in non conuertibilibus querebamus. Nequaquam enim ultimum subiectum terminatum est in conuertibilibus, nequaquam ultimum predicatum. Conuertendo enim omnia mutuo, siue ultimus subiectum statim accepisti ultimum predicatum. Conuertis enim terminis ultimum subiectum, ultimum fit predicatum, siue ultimum predicatum statim habes ultimum subiectum, propter eandem causas, verbi gratia, conuertuntur mutuo, risibile, metis et discipline capax, in rectu ambulans, latuque, homo, rationale, mortale, in his ergo nequaquam est ultimum predicatum accipere nequaquam ultimum subiectum. Concludentur. Intentionem propositorum per hec nobis manifestatur, si in infinitum nobis propositioni predicationes procedunt necessarie, est demonstrationes in infinitum procedere, semper apparentibus nobis conclusioni terminum, et huiusmodi syllogismum, siue in infinitum procedunt demonstrationes, necessarie est predicationes in infinitum procedere, et est eiusdem considerationis vtriqueque horum querere. Verbum autem (an adiuvicem concludantur) hoc est extrema que demonstrare voluntus concludi ad reliqua omnia eadem habent habitudinem. Quare una solu in his est quod, si est invenire infinita eque, sit infinitum, necessarie omnino et in deosum esse, siue in deosum, omnino et in sursum, ut si sit ultimum subiectum homo, huic quidem omni inerit risibile, huic non metis et discipline capax, et huic rationale, mortale, et huic in rectu ambulans, et huic latuque. Et quocunque excogitare posset quis equalia his, sed rursus latuque supponens extremitum, hominem innentes predicationes, et vnumquodque reliquorum ad reliqua omnia eadem habent habitudinem. Quare una solu in his est quod, si est invenire infinita eque, sit infinitum, necessarie omnino et in deosum esse, siue in deosum descendentibus in infinitum subiectum aliud accipere. Nisi sit conuersio, sed hoc quod sicut accidit, hoc non sicut predicatum. In equeque in infinitum, quod alteri quod est extremitus, et bino et reliquo inerit, quod diximus quod id quolibet equalium sit habeat ad eos. Tantum autem solu differunt inter se, ppea quod equalium hi quod est sunt substantiae, hi non se accidetia substantias, et sic non est satis perspicuum, sed quidam subiecta, ut boic, predicat accidit ut risibile, et g. aut in rectu ambulans, est nam facimus predicationem, quidam autem subiecta sit risibile, aut in rectu ambulans, predicat autem hoc de aliquo isto, per nam, vocavit autem predicationem per nam accidit. Quae autem est in natura simili predicatum. Facturus est enim paulo post divisionem p. Io. Gr. sup Post. F z

Liber primus

*dicatoꝝ. et quęcūqꝫ gđe Fm̄ nām de aliqbus p̄dīcantur,
biuſmodi vocauit p̄dīcationem. queꝝ o p̄pter naturā
per accidens p̄dīcationes.*

Contra istam sententiam manifestum est. Dico autem sursus quod vel magis est, deorsum autem quod particulare est. Si enim a predicante deinceps infinita sunt media in quibus manifestum est quod pertinet utriusque. ut ab a deorsum alterius de altero predicari pertinet in infinitum, anque enim in c/veniat infinita sunt media, et ab c/sursus infinita, anque in a/veniat, quare si hec ipsa sit, et ipsius a/t/c/impole est infinita esse media.

K **L**um pposuisset mōstrare q̄ nō est pole in infinitū pce
dere p̄dicatiōes. Et q̄ sunt ppōnes immediate, quib⁹ idigē
mus ad dem̄tones, dīsīt p̄dicatiōes t̄ in fīm nām t̄ in p̄
ter nām, vt definitiū sit q̄ sermo nobis est de p̄dicatiōib⁹
fīm nām, nō de his q̄ p̄ter nām, t̄ in his tres nobis suppo
suit hypotheses, aut enī yltimo subito definito in ifinituz
pcedūt p̄dicatiōes in sursuz, aut yltimo p̄dicato definito
in deorsuz pcessus sit, aut ytrisqz extremitis definitis, t̄
subito t̄ p̄dicato media sunt ifinita, qđ nunc prius pponit
redarguere. Quarta enī suppositio simul redarguit cum
duab⁹ p̄mis, q̄ inquā supponit t̄ in deorsuz t̄ in sursum, in
ifinitū ē p̄dicationē. Si enī neutra p̄uatiz est vera, neqz
simul ambe. Qđ aut̄ extremitis termīat nō ptingit media
ēē ifit⁹, mōstrat b̄ mō. sumit p̄tū qdē/a. subiū xō/f. media
aut̄ hor̄/b. si ḡ termīat/a/r. f. media vi/b/ ifinita sint. ipole
est ab/a. incipiēt puenire vñq̄ ad/f. aut ab/e. ad/a. infini
tū enī inscrutabile est, hoc ḡ sic se hñte nō erūt terminata
extrema, rerū enī pcessus/incipit qdē ab yllorib⁹, pcedit
aut̄ ad particularia. Nostra aut̄ cognitio a p̄ticularib⁹ in
cipiens xō mō ad nām, sic p̄ media tendit ad ylloza. q̄
re p̄ media oīno terminata ēē. Neqz enī nā puenire pos
set ad particularia neqz nostra cognitio ad ylloza si hec

L ser ad particularia, neqz nostra cognitio ad yliora, si hoz
media infinita eent. Si eni/a ylissimū eē cognouimus? semper pcedētes ex pticularib⁹ ad cōiora yliora, manifestū q̄ nūq̄ cognouimus q̄ ylissimuz sūt nisi p̄ oia media iue
rimus, et inuēto eo oia illa cōtinere ylissimum noīaueri
mus. Per quod eni/nō iuitus/hoc nō scimus si ylius sit
ipso/a/an particularius. Necesse ḡ est oīno extremis ter
minatis, non eē infinita media. Dicere eni/b̄ sile est ac si
dicat q̄s, nūerum q̄ est ab ynitate ylissimū ad denariū termi
natū eē fīm extrema, ipsaz x̄bi ḡra ynitatē vdenariū, me
dia aut hoz infinita eē, sicut ḡ hoc nō cōtingit. Est enim
acru infinitus nūerus nō ḡatiōe, sic neqz extremis termini
natis/ p̄tiḡt medios infinitos eē. C Si at q̄s dicat qd p̄bi
bet, sicut cōtinui terminata sunt extrema, media aut hoz
sunt infinita, signē oī p̄tinū in infinitum dūisibile est, sic
etīā in p̄dicationib⁹ extrema qdē terminata eē, media x̄o
infinita eē. C Dicem⁹ ad b̄ qd in p̄tinuis nō existūt actu
media infinita, sed potēta fīm diuisionē in infinitū infinituz
se b̄. In p̄dicationib⁹ aut/necessē est oīno media actu p̄c
existere, etī eni/nō sūman̄, verūt̄ necessē est ipfa esse, si
qdē reduc̄t̄ veluti ad ḡialissimū/a. Si ḡ terminata sūt
extrema, infinita aut sūt nūero media, nihil aliud (vt dixi)
accidit, q̄ dicere nūez aliquē terminatum fīm minimū,
terminatūqz fīm maximū babere medios maximi et mi
nimū numeros infinitos, qd̄ est ipole. Luiuslibz eni/nieri
extremis finitis, finiti sunt oīno et medy nūeri. Nō ḡ p̄tin
git extremis finitis, medios terminos infinitos esse.

Theq; eni si aliq; dicat q; bęc qdē que sunt.

a/b/c/ptigua sunt adinūcē, ut non sint media,
hec autē nō est accipe nibil differt, qdctūqz enī
accipio eoz que sunt/b/erit ad/a/aut ad/c/aut
infinita media, aut nō, a quo iam prima sint in
finita, siue statim, siue non statiz, nibil differt,
que enī sunt post hec infinita sunt.

LQuin proprio*positu*mis ostendit, quod non in infinitum procedit de modo. **L**o*m*.^{ss}
Strat o*stea* sed occurrit in immediata prentia, quod non indicatur.

teria, sicut et in mediatis ppones, q̄ nō laident
dem̄fōne, neq̄ pole illas p dem̄fōne mōstrarē, s̄z sūt p
se credit̄. Et ob h̄ pposuit mōstrarē q̄ nō in ifinitū pce
dūt p̄dicatiōes. Proposita nūc ē hypothesis q̄ dīc, q̄ ex
tremis qdē terminata sūt, media autem ifinita eē, et dixit q̄
nūq̄ ventem ab altero ex̄mo ad alterū. semp. n mediatis
nēcē ē ire, ne q̄s dicat q̄ male supposuit p̄dicatiōes mediatis

as, mediatas eē. Sūt enī aliq̄ imediatē, ob hoc inḡ si nō
oēs mediatae sūt, s̄ qdā qdē mediatae, qdā xō imediatē,
nihil min⁹ b̄ ipm̄ p̄tiger. Exq̄ enī sūt mediatae, illinc cūtes
ad altez extremoz nūq̄ veniem⁹ ad ipm̄, vt si f̄/r/a/me-
dia sūt /c/b/d/e, icipiētes aut ab/a/vsqz ad/c/immediatas
occurrim⁹ a/c, aut deide mediatae sūt ppōnes. Māfestū
ḡ/a/c/nūq̄ veniem⁹ ad/e, ob h̄ aut neqz ab/e/ad/a/nūq̄
veniem⁹. Sciedū aut q̄ si if̄sinita sūt media pole ē p im-
mediatas ppōnes factō pcessu, nūq̄ ab altero ex̄mop̄ ic̄
ipiētes puenire ad reliquū, de/f/enim imē⁹. X. ḡ. pdicaf/g.
Subiacet aut imē⁹ ipsi, a/b/r sic q̄nter nūq̄ occurrem⁹ ad
ex̄ma, vt imē⁹ pdicēt qd̄ ē sub/a/de eo qd̄ ē p̄, eo q̄ sup-
positū sūt nobis if̄t⁹ em̄ia. Inſt⁹ aut iſcrutabile. [Qd̄,
cūq̄ enī accipio coz̄ q̄ sūt/b/erit ad/a/aut/f/aut if̄t⁹ me⁹,
aut nō, a q̄ tā p̄ if̄sinita, siue statiz siue nō statim, nihil dīt.
Quē, n.sut post h̄ if̄t⁹ sūt.] Nece ē inḡ cū sūt if̄t⁹ media,
qd̄cunq̄ ipsoz lūmat̄ b̄ui⁹ & alteri⁹ ex̄mop̄, aut ipm⁹/a/
aut ipm⁹/f/media if̄t⁹ eē, vt rursus i/gb⁹ sūt if̄t⁹, nūq̄ pos-
sim⁹ occurrire. Si, n. neqz q̄ ad/f/if̄t⁹ sūt, neqz q̄ ad/a/ne-
cessē oīno totū terminū eē. Suppo⁹ ē aut media if̄t⁹ eē.
Qre nihil dīt, siue statim p̄ imē⁹ sūt pcessus, siue nō statiz.

Manifestū autē in privatū demūratōne
q̄m̄ statūr, si q̄dēz in p̄dīcatiū stat̄ in v̄trīsq̄.
Sit enī nō p̄tingēs neq̄ insursum ab v̄ltimō
re in infinitū. (Dico autē v̄ltimū q̄ ip̄m q̄dēz
in alio nullō est, sed in illo aliud vt/c.) neq̄ a
primo in v̄ltimuz. dico autē primū q̄ ip̄m qui
dē de alio, s̄ de illo nullū aliud dicit̄. Si igit̄
p̄ec erunt, manifestuz q̄ t̄ in negatiōe stabit̄.
Tripli enī demōstrat̄ nō esse, aut enīz in quo
quidē/c/b/inest oī, sed in quo est/b/nulli inest
oī. Ipsiūs qdē igit̄ b/c. Et semper alteri⁹ di
stantie necesse est ire in imēdiata, p̄dīcatiūz
nī est hoc spatiū, sed alterū manifestū est q̄
i in alio nō est priori, vt in/d/boc indigebit in
omni/b/eē, t̄ si iterū/a/in alio priore ipso/d/nō
nest, illud indigebit in omni/d/esse, quare qm̄
peorsum statūr, t̄ q̄z insursum stabit̄, t̄ erit
quoddam primo in quo non erit/a.

Quod affirmatiū demonstratiōnibus in infinitū nō p. *Corin. 89⁵*
edentibus sed statib⁹, necesse sit pro rōlū negatiūas de-
mōstratiōnes stare, neq; in infinitū procedere monstrat
er p̄tia. vnicā ḡ rōne h̄ manifestū fiet. Si. n. oē nega-
tūz p̄blema, mōstret sumptu affirmatiūa ppōne, et nō
t p̄ole fieri syllū sine affirmatiūa ppōne. affirmatiūe

Posteriorum

Xo ppōnes stant, necesse est prorsus et negatiuas stare, et
ce quādā i mediatas. Si enī nō stent, s̄z semp alicui ali-
ri p̄mo nō inerūt, illud ad p̄us oīno affirmatiue cōplica-
bit, in i finitū ḡ pcedētib⁹ negationib⁹ s̄l cū ipsis pcedēt
affirmatiōes, hoc aut̄ est ipole, stabunt ḡ et negatiōes, tpe
aut̄ obiter in talib⁹ figuris hoc mōstrat, qm̄ negatiuū p-
blema, in trib⁹ monstraſ figuris, ynaquaqz pcurrunt figu-
raru, et mōstrat q̄ in nulla figuraru in infinitū ptingit p-
cedere negatiuas demōfones. Sit ḡ nō cōtingēs neq; in
qm̄ aut̄ p priorē modū mōstrabit, aut̄ p hūc
aut̄ p tertiu. Primus qdē igit̄ dictus est. Sō
cūdus aut̄ demōstrabit, sic aut̄ vtiqz demōra-
bit vt q̄/d/in/b/oi est. in/c/aut̄ nullo, si necessaria
est aliqd inesse/b. et iterum si hoc in/c/nō erit
alind x̄o in/d/est q̄ in/c/non est. igitur qm̄ e-
semp in superiori stat, stabit et non esse.

Cuȝ mōstrarit in þma figura q̄ nō ȝtingit in ifinitum
ire negatiōes mōstrat nūc z n sc̄daz f̄st ā rurſe mediu-

quide nulli autem, nullus autem aliud. Ita illud inquit nobis in hypothese ipole est affirmativa ab ultimo ad ipsum in infinitum ire per media, sed neque a primo ad ultimum, ut ostendatur veluti in supponere accipiat non hoc inquit post ostenditur, sed et supponat nobis ut ostenditur, quod non datur est ostenditur, neque in qua qui incipiat deorsum in infinitum ire, ad ultimum et solus predicatum puenire, neque quod sursum in infinitum ire, ad ultimum aliquod et solus subter, neque quod sursum incipiat in infinitum ire, sed occurtere. Quoniam ergo hec infinita duae habebant hypothesis, non datur quodam redarguum est ut ipole. Petit nunc concedi ipsi, ut quod hoc monstratur quod in infinitum ire negationes ipsos sibi est. Post hoc enim iterum sumit de affirmationibus minoribus et monstrat plurim, quod ipole quoque non in infinitum ire affirmaciones. Tripli enim monstratur non esse, et in tribus figuris monstratur quod non potest alio ab alio negari, et in uno opere occurrere in immediate negationes. Quae autem sunt immediate negationes puenies docuit. Aut enim cuiuslibet bini, cui autem nullus est, sic enim monstratur, ut per medium non inesse, et non nullus, et non inesse. Primo enim in prima figura monstratur quod in infinitum ire negationes ipole est. Sic nam non nullus est, et autem omnis manifestum quod non nullus est, et manifestum non inesse. Et manifestum non inesse, et manifestum non inesse, sic enim monstratur, ut per medium non inesse, et non nullus, et non inesse. Rursus nisi immediate ab ipso negetur, sed per aliud medium, et si possebit rursus, et non inesse, et sic sequitur. Si ergo autem nullus contingit mediante negare, sed semper aliud prius sumpto non existit, affirmativa enim de ipso predicitur et non negatur, quod sumptum est ante ipsum, ad ipsam sola propone affirmativa relictam, manifestum quod in infinitum negationes non possunt. Si enim negationes in infinitum proceduntur, manifestum quod possibile est affirmatioes in infinitum procedere. Hoc autem suppositum est ipole, quare neque negationes pole in infinitum procedere, non enim prius negabatur maior, sed de genere, hic uno affirmativa predicabatur, per hunc autem medium maior a minori negatur. Tamen igitur b/c et semper alterius spatii necessitate est ire in immediate. Precedentiū enim est hoc spatium. Aliud autem manifestum est quod si alio non inest priori utrumque possebit omnibus inesse. Hoc est necesse est minoribus positionibus que est affirmativa non in infinitum procedere, eo quod suppositum nobis est, non in infinitum procedere affirmatioes. Ire autem in immediate, hoc est procedentes affirmatioes puenire aliquem ad immediatam propone, ut non contingat nullus terminis illis aliis ineniri vires. Quare quoniam in deorsum stat via, et in sursum stabit, et erit aliquod ipsum, cui non inest aliud quoddam, in sursum via dicunt, a minori termino ascendetes affirmatioes propone. Quoniam nam non potest inquit affirmativa, tamen propontis terminis in infinitum accipere, ut ipsi predicent de minori, sed stat vires sumpto et non potest quepiam aliud ut ipso predicari, manifestum quoniam stabit in sursum via, est negationes. Immediate non negatio hec erat, quoniam ab ultimo genere maior terminus negatur. Hoc autem necesse est esse medium statutum deinde affirmatioe stabit et negatio.

Citē si b/qdē in oī/a.in/c/aut nullorū/in/c/nul
lo erit. **I**cē sī opz mōstrare manī estū est,
quid vīc/omni quidē) d/ancē, null vō/c. 3gitur que
niam inesse semper superiori stat, stabit t non inesse, qui
superius quidē inquit, t p̄m qd̄ ip̄m qd̄ de alio pdica
Io Grā sup Post. F.

Liber primus

I de hoc autem nihil aliud. Dicit ergo, quoniam affirmatioes stant in sursum/hoc est peruenientes ad ylissimum stant, necesse est et negationes stare, siquidem negatiua mediatam non est monstrare sine affirmatione.

Certius autem modus est si a in b/omni i- sit. c/ho in nullo sit, non in omni est/c/in quo est/a. Iterum autem hoc aut per superius dicta, aut similiter demonstrabitur. Illis igitur modis ista, si ho sic est, accipias iterum/b/in/c esse, in quo/c/non in omnive/t hoc iterum simili, quoniam autem suppositus est stare, et in deorum, manifestus est qd stabit, et qd in/c/no est. Manifestum autem est quoniam et si non vna via monstretur, sed omnibus aliquando quidem ex prima figura, aliquando ho ex secunda, aut tertia, quoniam et sic stabit, finitum enim sunt vi. Finita autem finite sumpta plurimes necesse est finiri omnia. Quo qd igit in priuatione, siqd et in esse stat, manifestus est.

Com. 91^m. C Transit ad tertiam figuram in qua vlt quidem nihil mostratur, particularia ho oia, veritatem ex superabundanti etiam in hac mostrari possibile est yle negatiuum. Et sic monstrat qd neqz per hanc contingit in infinitum ire negationes, accipit autem minorem affirmatiuam/a/b/opz enim oia ad/a/minorem esse affirmatiuum/negatiuum ho maiorem/c/b. Si ergo c>nulli/b/a/ho omni/b/c/non omni/a. si ergo oporeat per medium alind monstrare qd c/nulli/b/rursus per tertiam figuram oporeat yndequaqz negatiuum maiorem facere, et mediū terminū semper cōtractius sumere qd si minor, vt pdicari de ipso possit minor, vt sit maior quidem animal, minor autem insensibile, medius ho inanimatum, insensibile ergo omni inanimato, an mal autem nulli inanimato et aial no omni insensibili, qd sum in propositionibus, si autem oporeat monstrare negatiuum qd animal inquia nulli inest inanimato, oporet mediu terminus sumere contractionem, qd sit minor, in animato inquia vt lapidem, inanimatum omni lapidi/animal nulli lapidi, et animal nulli inanimato. Rursus si oporeat negatiuum mostrare, oporet medium cōtractioē sumere qd sit lapis, vt ab gra, magnetem lapidem et sic deinceps. Quid ergo et in deorum stant affirmatioes, manifestus qd et negationes stant, et manifestus qd in pma quidem et secunda fig^a, via vltius sit, eo qd medius terminus in plus sit qd minor. Hic autem in tertia, quoniam cōtractior est medius, qd sit minor in deorum, pdicit. Manifestum autem qd si non vna via monstratur sed oibis, aliquando qd ex prima figura, aliquando ho ex secunda aut ex tertia, quoniam et sic stabitur, finitum enim sunt vi. Qui in ynaquaqz figura priuatim fecit demonstrationes, et si non per vnaqz ingt figuram procedat syllogismi, sed ho qd affirmatioes quidem propositio monstratur per pma figuram, negatiua autem sumpta ad demonstrationem ipsius, no amplius per pma monstret sed per scdaz. Similqz negatiua rursus sumpta ad demonstrationem ipsius per tertiam, et sic cōse, queritur variatur per figuram negatiuarum, propositionez de monstratio, et sic necesse ad imediatas occurrere. Si enim tres sunt oibz figurarum, in ynaquaqz ho ostente sunt finite et negatiue et affirmatioes, ppnes manifestus qd ex omnibz cōpositum finitum erit. Finita autem finite, necesse finiri omnia. Qui quidem igit in priuatione sigdem et in esse statut manifestus est, finita finite dixit, ppterea qd hic di-

x, etiam figurae finite sunt, et in ynaquaqz propositiones, que autem exemplaria pro finite/pluries habet, hoc autem dicit, ppterea qd contingebat in ynaquaqz propositionibz in finitis, ex omnibus infinitum esse, si figuratur numerus infinitus erat, nunc autem sunt tres omnes.

Sed qd in illis logice qui quidem speculantur Zec. 3, sic manifestu fit. In his quidem igitur qd in eo qd quidest pdicantur manifestus est, si eni est finire, aut si notum est qd quid erat esse, in finita autem non est transire. Necesse est finiri que in eo qd quid est pdicantur.

Cum monstrari qd extremitate finitis necesse est et media finita esse, et qd ynauersal affirmationibus finitis, necesse est negationes finitas esse, trahit ad reliquias suppositiones qd inquia neqz in sursum infinitus est pcessus, neqz in deorum, et maxime mostrat qd no est possibile in infinitum iniuriuz ire. Hoc eni maxime est qd mostrarri opus sit. In deorum eni non procedere in infinitus pdicatioes, ferme manifestus est omnibus. Quis enim non nouit qd ultima qd em in pdicatioibus sunt individua, hec autem de nullo pdicantur, siqdem in infinitum contingat insursum redire, necne, et quousqz non facile est cognoscere, et autem mostrarri pluribus argumentis, et pmo quidem logicis, postea autem magis ex re. C Logica autem arguit ingt Alexan, Alexander que sunt in definitionibus qbus primo vtitur. Accipit enim qd sunt definitioes, et est definire res, no monstrato qd sunt definitioes, sicut in secundo logicis argumentis accipit hoc cōfessum qd est demonstratio. Pbs ho dicebat non ppter hoc dicere logica argumenta. Manifestum eni est qd sunt definitiones nisi incomprehensibilitate itroducamus. Nunc autem sciimus quo differat equus ab homine, et quo cōmunicat, et reliqua eodem modo, hoc autem in sciendo, que fm subam cōmunita et ppria vnicuiqz insunt, ex quibus sunt definitiones. Sed neqz rursus dicebat, logica dicere Ariem suauisibilia quidem, no autem vera, sed ex veris qd em, propositionibus sunt vera, non tam demonstrabilia, sed cōmuniora, que possint pluribus congruere, per que, no que per se solus pdicantur, et qd quod modociqz pdicantur, monstrantur no in infinitum pcedere, quales sunt demonstrationes a definitionibus in quibus primis vtitur. Qui eni ingt que in eo qd quidest pdicatur, non contingat in infinitum pdicari, manifestum est hinc, vt in eo qd quidest pdicatur de homine/aial/ratiōne. De animali rursus in eo qd quidest pdicatur substantia/animal/sensibile. Qd ergo hec non contingat in infinitum pcedere mostrarit sic, si cognoscibilis sunt res, ynaquaqz autem cognoscitur per ppriam definitiones. Definitiones ho ex generibus, ppriis rei differētis sunt, nece est sane si cognoscimus definitiones, scire ynuquodqz eorum que in definitione accipiuntur. Iterum per propriam definitionem cuiuslibet accipit genus cuiuslibet et differentia, si ergo in infinitu ascendiunt pdicatioes, et omne qd sumptum est, hz quid aliud scipio vltius et generalius. Cognoscere autem qdlibet non contingit qui no sciat quid huius est genus et que differentia. Infinita autem trasire est possibile est, impossibile est ergo aut definire aliquod aut oino cognoscere. Opz eni ad cognoscēdum hominem, accipere definitionē ipsius, hoc est genus et differētis, et horum qdlibet vt cognoscamus idē facere et in illis, codem modo et hoc in infinitu, si ergo infinitum trasire est ipsosibile. Impossibile est ergo cognoscere hoiem aut definire, que si hoc falsum est, et definitus res, et vere definitus. Impossibile est ergo in infinitu ire pdicatioes, hoc gārgumentum

Posteriorum

34

Magnū.n. qdlibet est, lignū ho substantie, lignū autem magnū esse, accīs de substantia, substantia ho de substantia pdicari, vt hoiem aial esse, nunc dimisit, sicut iā dixi in his qd neqz alia pdicatio in infinitu procedit, eadem.n. de qd et de qdto dicemus, etenim horū et cognitione est per definiitionem. Ob hoc neqz accidentiū pdicatioes de substantia in infinitum sunt, si enim quelibet pdicatio finita est.

Sed qd in illis logice qui quidem speculantur Zec. 3, sic manifestu fit. In his quidem igitur qd in eo qd quidest pdicantur manifestus est, si eni est finire, aut si notum est qd quid erat esse, in finita autem non est transire. Necesse est finiri que in eo qd quid est pdicantur.

Cum monstrari qd extremitate finitis necesse est et media finita esse, et qd ynauersal affirmationibus finitis, necesse est negationes finitas esse, trahit ad reliquias suppositiones qd inquia neqz in sursum infinitus est pcessus, neqz in deorum, et maxime mostrarit qd no est possibile in infinitum iniuriuz ire. Hoc eni maxime est qd mostrarri opus sit. In deorum eni non procedere in infinitus pdicatioes, ferme manifestus est omnibus. Quis enim non nouit qd ultima qd em in pdicatioibus sunt individua, hec autem de nullo pdicantur, siqdem in infinitum contingat insursum redire, necne, et quousqz non facile est cognoscere, et autem mostrarri pluribus argumentis, et pmo quidem logicis, postea autem magis ex re. C Logica autem arguit ingt Alexan, Alexander que sunt in definitionibus qbus primo vtitur. Accipit enim qd sunt definitioes, et est definire res, no monstrato qd sunt definitioes, sicut in secundo logicis argumentis accipit hoc cōfessum qd est demonstratio. Pbs ho dicebat non ppter hoc dicere logica argumenta. Manifestum eni est qd sunt definitiones nisi incomprehensibilitate itroducamus. Nunc autem sciimus quo differat equus ab homine, et quo cōmunicat, et reliqua eodem modo, hoc autem in sciendo, que fm subam cōmunita et ppria vnicuiqz insunt, ex quibus sunt definitiones. Sed neqz rursus dicebat, logica dicere Ariem suauisibilia quidem, no autem vera, sed ex veris qd em, propositionibus sunt vera, non tam demonstrabilia, sed cōmuniora, que possint pluribus congruere, per que, no que per se solus pdicantur, et qd quod modociqz pdicantur, monstrantur no in infinitum pcedere, quales sunt demonstrationes a definitionibus in quibus primis vtitur. Qui eni ingt que in eo qd quidest pdicatur, non contingat in infinitum pdicari, manifestum est hinc, vt in eo qd quidest pdicatur de homine/aial/ratiōne. De animali rursus in eo qd quidest pdicatur substantia/animal/sensibile. Qd ergo hec non contingat in infinitum pcedere mostrarit sic, si cognoscibilis sunt res, ynaquaqz autem cognoscitur per ppriam definitiones. Definitiones ho ex generibus, ppriis rei differētis sunt, nece est sane si cognoscimus definitiones, scire ynuquodqz eorum que in definitione accipiuntur. Iterum per propriam definitionem cuiuslibet accipit genus cuiuslibet et differentia, si ergo in infinitu ascendiunt pdicatioes, et omne qd sumptum est, hz quid aliud scipio vltius et generalius. Cognoscere autem qdlibet non contingit qui no sciat quid huius est genus et que differentia. Infinita autem trasire est possibile est, impossibile est ergo aut definire aliquod aut oino cognoscere. Opz eni ad cognoscēdum hominem, accipere definitionē ipsius, hoc est genus et differētis, et horum qdlibet vt cognoscamus idē facere et in illis, codem modo et hoc in infinitu, si ergo infinitum trasire est ipsosibile. Impossibile est ergo cognoscere hoiem aut definire, que si hoc falsum est, et definitus res, et vere definitus. Impossibile est ergo in infinitu ire pdicatioes, hoc gārgumentum

Com. 93^m. C Qui vult monstrare qd non in infinitu sunt pdicatioes, dividendum primo facit pdicato, quo upliciter pdicatur. Quod et iā quidem fecit. Nunc autem pfectius percurrit divisionē. Lū duo.n. sint in entibus, et substantie et accidentia, aut substantia de substantia pdicat, aut accīs de substantia, aut accīs de accidente. Et substantia quidem de substantia, vt qd dixerim, hoem est aial, accīs aut de substantia vt qd hoem dixerim est albu, et has quidem simpli ppealat pdicatioes, et fm naturā. Scđ naturam.n. cōior substantia de minus cōi pdicat, et accīs de substantia. In subiecto n. substantia, stat accīs, tunc substantia de accidente pdicat, cu dixerim, albu illud lignū esse, accīs aut de accidente vt cu dixerim caluū est albu illud, hz aut inquit neqz pdicatioes penitus sunt dicende, aut hoc totum, per accīs pdicatioes. Neqz.n. aptū natū est accidentis accidenti subesse, neqz accidentis substantie. Dividunt autem hec, et hanc quidem specialius per accīs pdicatioes, qd accīs de accidente pdicat. Accedit.n. calvo et albus sit, bāc ho preter naturā, qd substantia de accidente pdicat, hec.n. pprie est preter naturā, qd quod est aptū natū subiecti ppealat supposito, eo qd pdicat. Contingit ho et accīs de accidente pdicare fm naturā, vt qd vltius de particula, ri pdicamus, vt albu color est, nec opz ynqz in his dicere accīs de accidente pdicari, neqz.n. accedit albo colorē ee, sed color ē albu vt vltius de particula, pdicat aut non vt accīs de accidente, sed vt yle de particula. Dividamus ergo particulā banc bisariā, et dicamus qd qd accīs de accidente pdicat, aut preter naturā sit pdicatio, vt qd ex alio pdicamento accīs de alio accidente pdicat, aut fm naturā, vt qd ambo ex eodem pdicamento fuerint. Tot modis ergo cu dicant pdicatioes, qd nūc nūc de pdicatioenibz fm naturā, que et proprie sunt pdicatioes, si in infinitu hec pcedant, necne. Monstrabilē tē ex superabundanti, qd neqz pdicatioes ppter naturā cōtingit in infinitu referre, vt ergo inquit de oī pdicatioes dicimus quotupliciter dī. Dicere autem albu ambulare, accīs est de accidente pdicare, ppea qd huius meminit pmo. Dicere ho magnū illud lignū esse, substantia de accidente pdicat

C Si igitur opz noia ponere, sit sic dicere pdicari, sed illo modo, aut nequaqz pdicari aut pdicari quidem non simpli, sed fm accidentes pdicari. Est autem tanqz album quidem qd pdicat, sed sicut lignū est de quo pdicat. Supponatur ergo pdicatum pdicari semper de quo pdicatur, simpli, sed non fm accidentes pdicari. Sic.n. demōfones demonstrant. Quare aut in eo qd quid est, aut qd quale, aut quantū, aut ad aliqd, aut faciens, aut patiens, aut ybi, aut qd cum ynu de yno, pdicabitur.

C Qui non cogitabant antiqua nomina ponere differentes eorū qdlic ppealat, ob hoc ipse noia ponit, sicut et in predicationis fecit. In sermone eoz qd sunt ad aliqd, remittit nūc nominans, et alatū, et capitū, et hz, supponat ergo pdicatu pdicari semper de quo pdicat simpli, et no fm accidentes. Sic.n. demōfones demonstrant. Lū diuiserit pdicata quotupliciter pdicent dixeritqz si opz ponere nomina, sit hoc quidem simpliciter pdicare, hoc autem aut nequaqz, sed fm accidentes pdicare, latius percurrente ppositū, resumit sermonē, et in particularibus immorat. Dicit ergo ppri supponat hec esse pprie pdicata, quecumqz non qd accīs pdicant, verbi autem (semper) adiecit, non qd opereat pdicatu semper pdicari, sed qd semper quecumqz non per accīs pdicant, hec pprie sunt pdicata, qd aut sunt hec iā

Com. 94^m.

Liber primus

preueniendo dixit, quoniam autem in eo quod est de substantiis predicant, aut accidentibus substantiis. Quod autem propter predicata haec sunt, monstrat in quod dicuntur sic, nam demonstrantur. Quare autem in eo quod dicitur, aut quoniam quae, aut quoniam res, si non demonstrantes quoniam insunt rebus demonstratis, hoc autem est aut in eo quod dicitur per definitiones inquit. Quoniam sunt enim substantiae definitiones.

eo qdicit rep definitiones inq, qdunt enim tubaz oemtis, aut quale subaru, aut qm, aut aliq alioz pdicamentorum. vt qm quidē grimus, verbi grā de celo. virū ex qua trior elementis cōstet, an alterius cuiusdā sit substātiq qdā quid ē ipsius qrimus. Qm autē virū spbericus sit, an qdā aliā bēat figurā, quale. Qm aut infinitus an finitus, qdā qm aut virū corū q intra ipsum sunt, sit causa. Ad aliquid, qm autē virū agat in hoc, necne et agit ergo an ptra patiat necne, agere et pati. Qm dō virū eternus necne, qm. et reliquis eodē mō. si ergo circa hēc est ois demō, hēc aut de substātijs pdicant, diffinitiōes inq, et partes ipsaz, reliquaq predicatione videntur hēc esse, qdā proprie predicent. Quod aut̄ tot sola predicatione qdā de substātijs dicunt ex inducōe accipit. Qdūq n.ens dicebat sub vñb horū oīno reduci. Quid ergo non demonstrat geometra qd accidūt figuris. vt qd trianguli tres anguli, duobus rectis sunt qdā equales. Et qd que sunt a centro circuli ad circūferentiā sunt qdā equales. et Arithmeticus que numeris accidunt. Qdū ergo qd accidunt accidētibus nō demonstrat. Manifestū ergo qd si hēc per accīs insinuat rebus, ut cōplectiuā sunt substātijs ipsaz, vt specificē differentijs gbus separant ab invicē. Considerātes ergo hēc non qd accīs insint figuris p̄siderant sed ipsaz esentia iplaz quo iē bēt, et ex gbus cōstant. sicut n. nō vt quid aliud ali, inest hoc, mentis et discipline capax, aut mortale, aut aliquid eoq; qd sunt in rōne ipsius, sed ex his cōplet̄. sic et circulus ex oībus cōsideratis in ipso p̄siderat. Similiter et triangulus nō erit quod non bēat tres angulos duobus rectis qdā, aut duo latera maiora reliquo, sed siquid horū a triangulo separant, statim et esse, triangulum perdit, et in oībus eodez modo. verū tū qm illud est manifestū, qd nulla scīa, aut qd accidunt accidentibus demonstrat. vt tricubito, verbi grā, albū, aut accidēti substātiā, vt albo lignū. Quare manifestū qd pter naturā et per accidentes sunt hōj pdicatōes. C Dubicare at alijs qdā demōnes dicit qd demonstrant accīa substātijs vt qd terra si spberica, aut qd bas bēat qualitates, frigidas, qd siccas, ibi grā. C Et dicim⁹q; sic mōstrat geometra, qd spberica est terra, non tāq; per se neq; p̄ in se terra spberica figura, sed tanq; simpliciter, cū sit hōj figura terra monstrat et spbericā. Profecto et si alia quedā sit, in substra terra, eadem aut circa ipsam accidunt, qd et circa banc, nihil minus monstraret et ipsaz spbericā esse, figura aut terra per se inest spbericū esse, aut ergo ob hoc inq; demōnes esse queyversent circa ea qd accidāt substātijs, in scientijs, aut (qd et magis cōde videt) demōnis nomē hoc loco dixisse non fīm ea qd ante ab ipso determinata sunt de ipsa. vōēm simpliciter ostensionē veram, et ex veris ppōnibus demōnem verā intelligeremus fīm qd dicimus et rehōres demōrare et grāmaticos simpli, si vere gōēm dmfarēt. C Amplius substātiā quidē significantia qdā illud est, aut qd idē aliquid est de quo predictur significant. Quocunq; dō nō substātijs significant, sed de alio subiecto dñr, qd non est neq; illud neq; qd accidētia sunt, vt dō homine est album, non. n. est homo neq; qd albus est. Neq; qd album aliqd est, sed animal forsitan, qd enim aīal est, bō est. Quocunq; dō non sub-

K duobus rectis sunt *æquales*. Et quæ sunt a centro circu-
li ad circumferentia sunt *æquales*. et Arithmeticus quæ nu-
meris accidunt. Quo ergo quæ accidunt accidētibus nō
demonstrat. Manifestū ergo q̄ si hęc per accīs insint
rebus, in cōplectuā sunt substatię ipsaz, vt specifice di-
serentię q̄bus separant ab invicē. Considerātes ergo hęc
non quæ p̄ accīs insint figuris p̄siderant sed ipsaz esin-
tiā ipsaz quo ie hęc, et ex q̄bus cōstant. sicut. n. nō vt quid
aliud ali, inest hoc, mentis & discipline capax, aut morta-
le, aut aliquid eoꝝ quæ sunt in rōne ipsius, sed ex his cō-
pleat. sic & circulus ex oībus cōsideratis in ipso p̄siderat.
Similiter & triangulus nō erit quod non bēat tres angu-
los duobus recipit *equos*, aut duo latera maiora reliquo
sed siquid horū a triangulo separat, statim & esse, triangu-
lū perdit, & in oībus eodez modo. verū in qm illud est ma-
nifestū, q̄ nulla scio, aut q̄ accidunt accidentibus demon-
strat. vt tricubito, verbi grā, albū, aut accidēti substantiā
vt albo lignū. Quare manifestū q̄ p̄ter naturā & per acci-
dēs sunt hęc p̄dicatōes. **C** Dubitaret at aliq̄s quō demō-
nes dicit q̄ demonstrent accīs substantiā vt q̄ terra si-
spherica, aut q̄ has bēat qualitates, frigidas, aut siccas &
bi grā. **E**t dicim⁹ q̄ sic mōstrat geometra, q̄ spherica
est terra, non tāq̄ per se neq̄ p̄ in it terrę spherica figu-
ra, sed tāq̄ simpliciter, cū sit hęc figure terra monstrat e
spherica. Profecio & si alia quedā sit, in substra terra, ea
dem aut circa ipsam accidunt, quæ & circa hanc, nibil mi-
nus monstraret & ipsaz spherica esse, figure aut terrę pe-
se inest spherica esse, aut ergo ob hoc inge demōnes esse
quæveriēnt circa ea q̄ accidat substantiā, in scientiā, au-
(q̄ & magis cōe videt) demōnis nomē hoc loco dixisse
non fū ea quæ ante ab ipso determinata sunt de ipsa. vi
oēm simpliciter ostensione veram, & ex veris pp̄nibus
demōnem verā intelligeremus fū q̄ dīcimus & reho-
res demōnare & grāmaticos simplr, si vere q̄c̄ om̄farēt
C Simplicia substantiā quidā significantia &

Mres demirare et grammaticos limpli, si vere quicq; omiraret
CAmplius substantia quidem significantia quod illud est, aut quod idem aliquid est de quo predicitur significant. Quaecumq; vox non substantiaz significant, sed de alio subiecto dñr, quod non est neq; illud neq; quod accidentia sunt, ut de homine est album, non n. est homo neq; quod albus est. Neq; quod album animal est, sed animal forsitan, quoniam animal est, bō est, Quaecumq; vox non sub-

τέρετίσι
κατά^λ
εποπίγα

Com. 95ⁿ

0

Dedalus

P

En un
campeón

8

3

Posteriorum

quos in articulat^e canunt, ut experian^t discordantia cor
darū, si sūm cōueniētēm melodie rōnē extensem sint. Hoc
aut̄ inquit, ac si diceret rōnes i^dearū sunt verborū tenui-
um, q̄ vacua sint intelligentia. Quō n. pōle est homeria
tē ipsa per se ipsam subsistere, aut albedinē, aut equalita-
tē. Qia. n. h̄c & b̄ formē cū sint materialia, nō possunt ali-
ter subsistere, q̄ in subiecto aliquo corpore, aut simplicit
in mā. Quō n. per se ipsa subsistant h̄c, q̄ non sunt apta-
nata per se subsistere: Quod nā inquit & si est nihil nobis
ad rationem nunc h̄riabunt. Dem̄ rōnes. n. de h̄ spēbus
sunt, q̄e seorsum a materia subsistere nequeunt. H̄ome-
tria. n. c. Arithmetica & oēs reliqui, circa h̄ spēs quē sūt
in mā versant, & si abstractive sola accidentia rebus cōtē
plēnt. Quare h̄c in materialia v̄z affirmantes non p̄iū
gentes per se ipsa subsistere, sed oīo in subiecto h̄ere esse,
non peccabimus accidentia vocantes. Et dicunt sup̄ h̄c
respondentes, tanq̄s sint idēc rērū, opificis v̄z rōnes, per
quas oīa adduxit, has aut̄ debere oīo subsistere in ipso
opificis intellectu, hoc est in deo. Huic ēt Aristo, cōsistit
yb̄c̄. ipse. n. est q̄ dicit in metaphysicis. Quod sicut i exer-
citū ordo nō per se ē, sed ex ordine qui est i Imperatore.
sic & in mundo, ordo non per se est, sed ex eo q̄ est in opifi-
ce. Et q̄ in medico laborati ipse est q̄ dicit, q̄ intellectus
opificis se ipsum videns, oīa videt, & q̄ intellectus in q̄s-
tū perfectio est oīum specierū, ēt spēs est. & in mā, bene in-
quit, q̄ dicunt aīam locū esse spērū, sed dicit contra male
excipientes opinionē i^dearū, & existimantes albedinē p̄
se ipsam subsistere. & non in rōne opificis, aut homertatē
incorporeā quasi nares habentem & manus & pedes icor-
poreos & h̄, p̄suēuit semp̄ de h̄ idēs assūtere. Mibi aut̄
valde ip̄suīsibilis videt h̄ respōsio apologia. s. n. opifi-
cīs ideas quē sunt v̄z i opifice. Plato supponebat, nūq̄s
cōtra hoc insciens Aristo. yb̄c̄. n. ipse. eadem dicit, sūm
bōnē rōnē. Non notatur aut̄ hoc ipsum, q̄ plato quidē
taliter diceret de idēs, soīy aut̄ male exciperet nūc aut̄
hoc non fecit. v̄z autē semp̄ pugnare contra dogma datū
i Platone de his, nō cōtra ipsum: male intelligentes. In
metaphysicis multas & longas cōtra dogma extendit re-
dargutōes. Narrat q̄ viuente Platone fortissime de B
dogmate instet. Aristo. q̄a platonē & videt re vera pla-
to non rōnes simplē quē sunt in opifice dicere essē spēs
ed dare ipsa subsistentiā per se. & essē alīgē per se equa-
tē & per se aīal & h̄, ad quē & opificem vt ex exemplis il-
lis, creare & quē sunt hic.

Amplius si non est hoc huīus qualitas: & il-
lud huīus. Neq̄ qualitatis est qualitas. Im-
pole est eque inuicem predicari sic, s̄z verū
quidē contingit dicere sic, eque aut̄ predica-
ti non cōtingit vere. Aut. n. sicut subā p̄di-
citur, aut cū genus sit, aut dīa predicati. H̄ec
aut̄ oīsa sunt q̄m nō erunt infinita, neq̄s insur-
sum, neq̄s in deorsum, vt homo bipes, h̄aīal.
Hoc aut̄ alterū est, neq̄s aīal de hoīe, hoc autē
de Lallia, hoc aut̄ de alio i eo q̄ quid est. sub-
stantiā quidē oīm est diffinire h̄. Infinita at-
ion est transire intelligentē. quare neq̄s in sur-
sum, neq̄s in deorsum infinita sunt. illa. n. non ē
diffinire de q̄ infinita p̄dicantur.

Qm̄ dixit p̄dicationis bas quidē essē sūm naturā, has
ero preter naturā hoc ipsum vult nūc monstrare, q̄ re-
era preter naturā sunt h̄ spēbus predicationes. simul aut̄ mon-

strat, q̄ neq̄s preter nām predicationes cōtingit in infinitū
pcedere. Mōstrat aut̄ hoc ea q̄ vocat instantia, & atīpa-
rastas, & p̄ḡdē antiparastas v̄t. postea xō instātia. p̄ces-
so. n. prius esse predicationes preter nām, monstrat q̄ in
infinitū procedunt postea xō q̄ neq̄s prorsus p̄tingit cē
p̄dicationes, q̄ sunt preter naturā p̄dicationes. Et primo,
quidē in vno p̄dicamētōz qualitate exercet sermonē,
postea vero cōiter in oīibus predicationibus preter nām
ipse aut̄ sunt quecūq̄s aut̄ substantiā de accidente p̄dican-
t̄ aut̄ accidens de accīte, vt albū de tricubito, aut̄ musicuz
de symo, p̄terēs si p̄dicatū in eo q̄ quidēst insit subie-
ctio. h̄ aut̄ sunt quecūq̄s q̄na sunt subiectoriū. vt albi co-
loz, aut̄ spēs, vt huius albi, insitūdū inq̄s simpliciter al-
bū, aut̄ dīc vt albi disgregatiū. & hōis rōnale aut̄ morta-
le. Quod aut̄ & si cōcedamus predicationes esse q̄ pre-
ter nām sunt predicationes, neq̄s sic p̄tingit in infinitū
procedere predicationes manifestū est hīc. supponat. n.
lignū de albo p̄dicari, aut̄ ergo in eo q̄ quidēst lignū de
albo p̄dicat, aut̄ vt accīs ipsius. sed si in eo q̄ quidēst
de ipso p̄dicat, necessē est non in infinitū pcedere pre-
dicationes, hoc aut̄ monstrauimus ex definitionibus q̄d
finita sunt quē in eo q̄ quid est p̄dicant. sine rursus vt
accīs, & sic rursus finita sunt. Procedentes ab accidenti-
bus p̄dicationes, ad ea q̄ in eo q̄ quid est de ip̄s p̄dicant
vadunt. vt si de Socrate p̄dicat albū, pcedens pre-
dicatio, de albo p̄dicabit color, & de hoc quale. h̄c autē
in eo q̄ quid est p̄dicant, vt Quale de colore, & hoc de al-
bo. Quare rursus, q̄m quē in eo q̄ quid est p̄dicant fi-
nita sunt, ēt h̄ spēbus finitas esse necessē est. Qd̄
aut̄ neq̄s prorsus sunt predicationes monstrat sic. Prīns
aut̄ (vt dīxi) vt in vno p̄dicamento, verbī gratia, qualita-
te facit sermonē. Accipit aut̄ quādā ypothesim, q̄ non cō-
tingit idēm eiusdem qualitatē esse, sed neq̄s oīo qualita-
tē esse qualitatē. vt si albedo sit qualitas, non hēbit qd̄
alīud, qd̄ vt qualitas erit albi. similiter & i oīibus dices, q̄
idēm eiusdem non contingit genus esse, aut̄ idēm ciuidēz
q̄tūm esse. vt si albū lignū sit qualitas, non p̄tingit lignū
qualitatē ēē albi. neq̄s si genus sit hōis aīal, nō p̄tingit hōis
mīnē genus esse aīalis. Hoc ergo ex eadem actione c̄t no-
tū. Hoc at̄ p̄ceptio si sumant nobis yna p̄dicatio (qua-
litas) & p̄dicēt mutuo quē non sunt subalternē spēs, vt
symū de albo. si ergo nō in eo q̄ quidēst symū de albo p̄-
dicat, (non. n. sunt h̄c subalterna) manifestū q̄ qualitas
est albiſſimū, atq̄ albū q̄tūs erat. Erit ergo qualitas qua-
lis, quod est impole. Et q̄m non solū symicas de albo p̄-
dicat, sed & albū de symitate. Dicimus. n. q̄ hoc symū est
albū. erit ergo & album similitatis qualitas, vt rūnq̄s ergo
ytrūnq̄s qualitas est, quod est ipole ob eandē cām. Neq̄s
quantū q̄tū erit, neq̄s yllum alioz, ipsum sui ipsius. Ob
hoc ipsum aut̄ neq̄s subam de aliquo accīte p̄dicari p̄tin-
git in eo q̄ quidēst. quod ante hoc cōcedebamus. s. n. li-
gnū de albo in eo q̄ quidēst p̄dicat, verbī gratia, vt dif-
ferentia, aut̄ vt genus, albū vero rursus de ligno, manife-
stū q̄ substantialiter inest albo lignū. sed q̄m & albū de li-
gno p̄dicat. bōc. n. hēmus ex actione, & albū necesse est de
ligno substantialiter p̄dicari. S. n. quādā duo q̄que p̄-
dicentur mutuo, quo modo alterū de altero p̄dicat, s̄i
ue substantialiter, s̄iue per accīs & reliquā de altero sic p̄-
dicabīs. vt si de Socrate p̄dicet p̄him manifestū q̄ accīs
dit socrati p̄him. ergo & si hoc p̄him socratem dicat q̄s, ma-
nifestū q̄ accidit p̄him socratem esse. similiter si huī
no accidit dulce, & dulci huīc accidit vinū esse. Et si p̄him
calvū esse accidit, et calvū accidit esse p̄him. Et in p̄di-
catis sūm substantiā similiter. vt si aīal sūm substantiā aīa-
tū est, et aliqd aīatum f̄z substantiā aīal erit, & in oīibus eo-

no accidit dulce, et dulci huic accidit vinum esse. Et si pham calvum esse accidit, et calvum accidit esse pham. Et in predictatis fum substantia similiter. ut si aial fum substantia aial tu est, et aliquod aiatum fum substantia aial erit, et in oibus eo

Liber primus

dem modo. Ergo si albo lignū q̄s dicat substantialiter in esse, qm̄ albi de ligno pdicat, et albi ergo de ligno substantialiter predicablest. Si autē ambo inveniē substantialiter pdicent, erit aliquid inquit ipsū quod ipsum. Dictus est enim q̄ subiectū est quod pdicatur, aut esse q̄ ipsum ali quod, qm̄ substantialiter pdicatur pdicatur. Si ergo et lignū q̄ albi est, et albi, qd̄ lignū, et lignū quod lignū est, et albi quod albi, et ipsum de ipsis pdicabili. hoc autē rūculū est, erit ergo sic ipsū sui ipsius, aut genus, aut differentia. Quā n. substantialiter pdicant, aut ḡia sunt substantia, aut sp̄es, aut d̄c̄, si ḡia gen̄ est albi lignū, et rūlus albi sit gen̄ aut d̄cia lignī, excludens q̄ lignū lignī est aut genus aut d̄cia, ipsū qd̄ quod ipsū. Quare si b̄c ipsius sunt ipole ergo erit et subiecte accidentibus pdicari, aut diversas qualitates mutuo. **D**ubitaret autē foras si alijs q̄ hac rōne nō est aliqua substantialiter eque mutuo pdicari.

CSic igit̄ genera inveniē non equaliter pdicantur, erit, n. ipsum, q̄ quidē ipsū aliqd̄ est. Et neqz qd̄ de qualitate aut alioz nulluz, nisi fm accīs pdicet, oia b̄c, n. accidentū et de subiectis pdicant, sed qm̄ neqz in sursum infinita erunt. **E** Be vnoquoqz enim pdicat qd̄ significat, aut quale aliquid, aut quantū aliud, aut aliquid b̄, aut que sunt in subā. b̄c autē finita sunt, et genera pdicamentorum finita, aut enim quale, aut quantum, aut ad aliquid, aut facere, aut pati, aut vbi, aut qm̄. Suppositū autē est vnum de vno pdicari. Ipsiā autē de ipsis quecunqz non aliquid sunt non pdicari dicimus, accidentia, n. sunt oia, s̄ b̄c quidē fm seipsa, alia vno fm alterum modum. Hec autē oia de subiecto quodā pdicari dicimus, accīdens autē non esse subiectum aliquid.

CPrīus pcessū pdicatu preter nām pdicari vt genus, aut d̄c̄, et ostendo q̄ non in infinitū sunt pdications, nunc ptra hoc ipsum instat, q̄ non ptingit que p̄dicari, mutuo vt ḡia, diximus autē iā sufficienter de hoc. Neqz quidē qualis, neqz alioz vllū, nisi fm accīs pdicet, oia. n. b̄c accidentū, et de substantia pdicant. **L** U dixerit, n. superius, aut vt substantia pdicabili, et p̄ paralip̄sim dedicit nobis intelligere, et p̄ accīs. Deinde redarguto vt substantia, nunc redargut, vt accīs pdicari, pdicatus p̄ naturā. Et primo quidē quasi in vno pdicamento qualitatē, feci sermonē, vbi dicebat. Amplius si nō est hoc huius qualitas, nūc autē cōrōne monstrat q̄ nullū pdicatu preter naturā contingit vt accīs pdicari de quo pdicat. Neqz, n. substantia de accidentibus, neqz reliqua mutuo pdicamus. Demō est autē, qm̄ oia pdicata sunt accidentia de substantiis, nullū, n. reliquo accīdit, p̄pē q̄ in alijs subiecte non possunt, nisi in substantia. Sed qm̄ neqz in sursum infinita erunt. **T**res ypotheses supponebat, p̄ quas pole est in infinitū procedere pdications. Redarguta ergo vna, q̄ inq̄ supponebat finitis extremitatis intermedia infinita esse. Deinde monstrauit q̄ vlt̄ oīo sint affirmations finitē, necesse est oīo ē negationes finitē esse, neqz in infinitū ē, transiit ad reliquias suppositiones, et monstrauit q̄ non est pole in sursum, in infinitū ē. monstratis pdicatis in eo q̄ quid est, nō ē infinitis. pdicatur autē in eo q̄ qd̄ genera et p̄tē de spēbus, non solū in substantia, sed et in alijs pdicamentis,

Dubitatio,
Solutio,

K

L

M

Posteriorum

Quod autē infinita non sunt pdicata in eo q̄ qd̄, monstra ut deductione ad inconveniens. si. n. infinita sunt ingē neqz definiri res, neqz cognoscere contingit, si. n. vellemus definire hoiez, et dicemus aīal esse rōne mortale, vt cognoscamus vere qd̄ significat definitio op̄z definiri vnu quodqz eoz q̄ sunt in definitione, et rūlus illoz vnu quodqz. Si ergo non stāt pdications ipole est definitiō ḡia, in infinitū, n. inscrutabile est. Lognoscere autē aliqd̄ non ptingit principiū ipsius non cognitis, ḡia inq̄. Vbi ḡia, boiem cognoscere nō est, nō cognitio aīali. Aīal vero rūlus nō est pole cognoscere, nō ḡia ipsius cognitio. sed hoc in infinitū, similiter et inq̄sto, et in quali et in alijs. Dis ergo dictis volens ē sermonē extēdere nō solū in pdicatis fm substantia sed in accidentibus substantia. b̄c, n. pdicant, de substantiis Dicimus, n. boiem albi est autē tricubitū. Accepti ex divisione quoquāciter pdicata p̄dissentur. Et monstrauit q̄ pdicatoz b̄c quidē p̄prie dicunt, q̄cūz fm nām pdicant. sicut aīal de hoie aut color de albo, et quecunqz sunt in illo subiecto de quo pdicant, vt accīta de substantia. Preter nām autē pdicant, aut substantia de accidentibus, aut accidentia de accidentibus. Quecunqz non pdicant in eo q̄ qd̄ est. Deinde monstrauit q̄ neqz pdications preter nām in infinitū pdicent. **H**oc vbi monstratis recurrit ad propositiū. **D**Voc autē erat, monstrare q̄ neqz accidentia in sursum pdicant de substantiis in infinitū, et monstrat hoc rūlus per p̄pofia. Quāp dicebamus, banc Methodū demōnstrans vocari logicā. p̄pē q̄ nō solū in bis q̄ insunt fm substantia, et per se congruit, sed et in oīib⁹ pdicatis quecunqz s̄ fm nām. Ideo vbi in religiō demonstratione et non logice monstrat, non ire in infinitū pdications, nō ptingit argumentis illis in oīib⁹ simplē pdicatis sic vti. Logicas ergo demonstrationes inquit cōiores et plurib⁹ p̄truent. Qd̄ ergo dixi, monstrat in his, q̄ neqz ab accidentibus ipsius substantiis, ptingit pdications in infinitū ire. monstrat autē p̄pofia. **G**Si, n. monstrat est q̄ oia pdicata in eo q̄ quid ē finita, sunt finita autē sunt ḡia pdicamentop. hoc ergo ligdo hēmē. **O**en, n. q̄ dicere posset quis, sub vno decem pdicamentoz reducit. si ergo ḡia pdicamētoz finita sunt, et ḡia in vnoquoqz, aut spēs finita sunt. hoc, n. mōstrat. **N**Manifestū ergo q̄ accidentiū pdications de substantia. finitē sunt, cōpositū. n. ex finitē et ipsum finitū est. Nihil autē prius foris est ē in exemplo exercere sermonē. vt si pdicēt de hoie aut aīali albi. Et vellemus cognoscere qd̄ nā est hoc q̄ pdicēt de hoie, necc est sane hoc definiri, qm̄ est color dīgregatiū vlt̄. pdicabimus ergo de albo colorē, et rūlus de hoc. Vbi ḡia, qualitatē. **P**lūlū est autē, q̄ pdicata in eo q̄ qd̄ est finita sunt oia s̄lī autē et inq̄sto et in religiō. **L**lūlū est ergo q̄ pdications accidentiū de substantia, vt in sursum finitē sunt. Quod autē, et in deorsum pdications finitē sunt, ad subiecta inq̄ breuiter mōstrat. **R**oia, n. ingē accidentia de subā pdicant, finita autē sunt i substantia oia in sursum qd̄em, q̄ in eo q̄ qd̄ est de ipsa pdicatur de oris sursum, vbi sunt individualia. Hoc ergo liquidū est ex ipsa manifestatione. q̄ individualia de nullo alio pdicantur. Si ergo finita est in deorsum subā, de subā autē pdicant, q̄ sunt in eo q̄ qd̄ est subiecta, et accidentia oia. Manifestū ergo q̄ in sursum finita sunt oia pdicata. **S**oia, n. lūlū est p̄ definitions, et in deorsum, vlt̄lū est. n. in pdicatis individualia substantia. perfectiū, n. oīo est subā qd̄a, et oīo accīdens oīo de aliquo substantia pdicat, et in hoc vlt̄lū definitū accidentiū pdications, substantia inq̄, subā vlt̄lū, s̄t individualia substantia, bas. n. de alijs pdicari ipole est vt dī. Quod autē subē pdications in individualia definitū manifestū est. **F**lūlū est. n. q̄ in deorsum finitē sunt pdicata-

36

Liber primus

I re p̄dicationes medioꝝ, si. n. non steterint, sed
est semp̄ acceptio i superius, oiuꝝ erit dem̄o
quare si infinita nō est possibile ptransire quo
ruꝝ est dem̄o, hęc non scimus per dem̄oneꝝ.
si igit̄ neqꝫ melius babemus ad ipsa qꝫ scire,
non erit scire per dem̄oneꝝ simpl̄, sed ex sup
positione. Logice quideꝝ igit̄ ex his utiqꝫ ali
quia credat de eo ꝙ dictum est.

K **Col. 98^m.** **C** Quod nullū accīs, subiectū aliqui alteri fieri possit per hęc mōstrat. vñū quod q.b. n. horū, cū sit qd aliud prius sic illud dī. Albū.n. aut lignū est aut lapis, aut qd tale. deinde albū esse dī. Sūl' tricubitu, dexter, aut quodvis aliorum. **L** Sed ipsum de alijs, t alia qdā de altero. **I** Psum inquit accidentiū quodlibet, nulli subiacet, ipsuz aut de altero qdā dī, t aliud de alio. vt albū qdē xbi gra de niue aut colore meretricio. **N**igrū vero de pice aut ebno, aut aliquo alio. **Q**uedā aut exemplaria bāt. sed ipsum de alto t hoc de altero, dicere vñqz possit, vt si albū qdem de hoie pdicet hoc aut de socrate, t albū de socrate. Neqz in sursuz ergo vñū de uno neqz in deorsum inesse dicit, Per plura mōstrauit hoc q non est pole de uno vñū pdicari in infinitū, in sequētibus aut mōstrabit q neqz vñū de plurib. multa. n. de uno nunqz in sylllo sumunt pdicari, t aliter. Si vñū de uno nō pdicet in infinitū vñ, neqz plura de uno. In pluribus. n. sunt multe vñitates. **L** De gbus. n. dicuntur accidentia, quęcūqz in substantia vniuersiūqz sunt. hęc aut non infinita. **L**ū dixerit q neqz in sursuz, neqz in deorsum, est infinitū. vñrūqz boz monstrat. Et p̄ qdō nō in deorsum, de qb. n. inquit accidentia pdicantur, hoc est, subiecta accidentibus subę sunt. substantiæ aut ḡia, t species, t individua. **D**iximus. n. qd̄ aīl est albū, t qd̄ bō est albus, t qd̄ socrates albus. **S**inīc aut sunt substantiæ. **D**iximus eni qd̄ in ultimū individua desinunt. Quare si subiectiunt oī pdicationi substantiæ, finitæ ergo sunt in deorsum pdicationes. **L** Sursuz aut hęc t acciūta vñraqz nō infinita. **J**

L Quod neq; in sursum sunt infinita. **P**redicationem. n. in
sursum ingr; sunt in substantia. Dicimus. n. hō est aial. aial
est corpus aliatum. corpus aiaiu substantia. Et accidentia
oia finita sunt etenim hec de substantiis pdicant. hec aut
oia monstrata sunt supra finita. vbi mōstrabamus. q; oia
q; sunt in eo q; gest. finita sunt. Mōstratū. n. illic est per
definitiones. Quod vnaq; pdicatio finita est. Quare in
sursum et in deorum finitū sunt pdications. **N**ece est g;
esse aliquid de quo p̄ aliquid pdiceſ. et de hoc aliud et hoc
stare. et esse aliqd q; no amplius. neq; de alio priori. neq;
de illo aliud prius pdiceſ. **A**bsolutū per hec tres ypotheſes et
dicuntur. Necesse est esse aliquid ultimū de quo p̄ pdi-
ceſ aliquid. hoc aut est individuum. de quo p̄ pdicat sp̄s
specialissima. et sic p̄tinue pcedentibus pdicatiōibus stat
processus ipsarū in aliquid ultimū de quo nil aliud pdica-
tur. Quare et extrema finitū sunt et media. **A**d huc aut ali-
ter. si de quibus priora qdā pdicant. est hox dem̄o. Quo
rū aut est dem̄o. neq; melius hēre pole est ad ipsa. q; sci-
re. neq; scire sine dem̄one. Et hunc modū logiū vocat
non pp eandem cāz. Neq; n. in pluribus congruunt que-
bic dicuntur. sed in solis demonstrabilibus. accipit esse de-
m̄one. **D**uic aut p̄gret Alexandri expositio. que ē
in p̄ argumento. logiū ipsuz pp hoc dicentem. eo q; acci-
piat p̄ p̄fesso esse. eē definitiones. Ag mōstravit et in p̄n
cipio q; p̄ dem̄onem. Quare non vī in demonstratiue B
accep s̄t. nūq; ergo verbū (logice) in virisq; audienduz
est. qm̄ non exerceat sermonē in ipsis pdicatis p̄ se. quod
facit in sequētibus. sed ex quibusdā alijs. vt accipiendo q;

Expo Bilex

Posteriorum

Conanalyticę aut̄ manifestū est p̄ h̄c velocis q̄ neq̄ in sursuz neq̄ in deorsuz infinita p̄dicitia p̄tingit eē in dem̄atiis sciētis de qb̄ int̄etio est. **D**em̄atio.n. est ex his q̄cūq̄ ipsa qd̄e sunt fm sc̄ipsa reb̄. fm sc̄ipla x̄o dupl̄iciter. q̄cūq̄.n. in illis isūt in eo qd̄ qd̄ est, t̄ in qb̄ ipsa in eo qd̄ qd̄ est isunt ipsis, vt in nūero ipar q̄ inest qd̄e nūero, est aut̄ ipse nūerus in rōne ipsius. Et iteruz multitudo aut̄ diuisibile in rōne numeri est. **H**oc aut̄ neutrū p̄tingit infinita esse, nec vt ipar numeri. Itēx. n. si ipari aliud insit, cui inbereat existi. **H**oc aut̄ si est primū nūerus inerit his q̄ sunt ipsi, si igit̄ nō p̄tingit b̄mōi infinita eē in vno, neq̄ isurus erūt infinita. At x̄o necesse est oia inesse primo, vt numero t̄ in illis necesse est eē nūerū, quare p̄vertibilia erūt, sed nō exceedentia.

Cū mōstrarit cōiter q̄ nulla p̄dicatio in infinitū pcedit, vult nūc p̄prie p̄ dem̄atiua h̄ ipm pbare. Dem̄atiui aut̄ modi p̄ se sunt duo. Aut̄ enī eoz q̄ in definitionē subitoruz accipiunt, vt q̄ in eo qd̄ qd̄ est p̄dicant. **N**.**G**. aial de hoie, aut̄ eoz que in scia definitionē subita accipiunt, vt impar, t̄ symitas, t̄ b̄. Mōstrar ḡ p̄ nullū boz in infinitū procedat, vt de hoie p̄dicare p̄ se aial, de hoc x̄o aiatus t̄ p̄nter q̄ nō p̄tingit h̄c in infinitū ire. Silt nūero p̄ se inest impar, huic aut̄ primū t̄ cōpositū, t̄ huic si accidat qd̄ aliō, q̄ neq̄ h̄c in infinitū pcedere. Analyticas ḡ b̄ vocat ostētiones, p̄ eo q̄ est dem̄atiuas. Propterea q̄ int̄etio totius analyticę sciēt est dem̄atio, sic ḡ p̄m analyticō, rū fecit cum dixerit. **P**rimā op̄z dicere circa quid t̄ de q̄ est int̄etio/qm̄ circa dem̄strationem t̄ de dem̄istratiua sciētia)qm̄ ergo oēs de dem̄stratione tractatū sic appellavit analyticuz. ex parte totū noians, ob hoc omnes etiā demonstratiuas ostētiones analyticas vocavit. Etenī intentio nobis est per omnem banc methodum syllogismos considerare antiquorum, si necessariū t̄ artificiales sint, t̄ artificialiter resoluere t̄ reducere ad figurās, matematiquas ipsorum considerare si necessaria sit t̄ dem̄stratiua. Ob hoc ergo a parte ipsius vñtori totus tractat̄ vo catus est. Quod aut̄ neq̄ que in demonstrationib̄ p̄dicantur infinita sint, monstrat hoc modo, p̄dicant̄ aut̄ tem in demonstrationibus que sunt per se, horum aut̄ duo erunt modi. **P**rimus quidem eoz que in definitio ne subiecti accipiuntur. Per se enī homini animal t̄ rationale inest, similiter lapidi inanimatum t̄ in aliis eodē modo. **S**ecundus x̄o modus eorum que sunt per se erat eorum que in sua definitione subiectum accipiunt, vt impar t̄ par numerum, t̄ rectum t̄ in curvum lineam, t̄ symum nares. Et primo quidem monstrat q̄ que sunt per se secundo modo non infinitum procedunt vt si ipar in sit numero, necesse est sane in rōne imparis esse numerum, t̄ rurius in ratione primi t̄ incompositi aut̄ impar t̄ numerus. Similiter t̄ si quid aliud per se inerit primo, in ratione illius accipientur inferiora omnia, t̄ primus, t̄ impar, t̄ numerus. Quoniam enī de his que per se sunt, nunc est sermo, t̄ inter h̄c que sunt secundi modi. h̄c aut̄ tem hypothesis haberet in infinituz procedere, manifestū q̄ subiecta semper in definitionem ipsorum accipientur, non solum propinquā, sed longinqua. Si enī impari in est primum, necesse est sane in definitione primi, non so-

Ilum impar accipi sed t̄ numeruz, si aut̄ infinita accepta sunt, que sunt p̄ se, t̄ h̄c aciu insunt, manifestū q̄ in defini tionem aliquoꝝ infinita erūt que accipiunt. **S**ed ad bac qd̄em nō videſ Ari^{lo} inferre sermonē. Diceret enī qd̄ ad hoc q̄ nō erit accipere vñtumuz his que per se sunt infinitis, si aut̄ hoc eoz q̄ media sunt, oīno erit qd̄ accipi, que aut̄ in definitiōe huius accipiunt̄ non amplius erūt infinita, finitū est enī subiectū vt numerus. Qd̄ acce pto eoz que sunt per se, oīno media ipsius t̄ numeri su nita erūt, que qd̄em op̄z accipi in definitiōe ipsius. Qua re nō videt necessaria ad hoc absurdū deductio, p̄p ea q̄ non p̄dicata in definitionē subiecti accipiunt̄, sed x̄ia yñce. Hoc qd̄em absurdū in z^m modum eius qd̄ est per se infert, p̄pterea q̄ in definitiōe subiecti, p̄dicata accipi untur. Hēc aut̄ supposiuz est infinita esse. **M**erito ḡ Ari^{lo} nō in hoc absurdū deduxit rōnem, sed q̄ si infinita essent, que per se sunt, accidet infinita inesse vni, numero inq̄. **P**rimū enī q̄ inest ipari, manifestuz q̄ t̄ nūo inerit, t̄ si p̄mo aliud quid inerit, hoc ipm inerit t̄ ipari t̄ nūero, q̄re continget vni, numero inq̄ infinita inesse. Si aut̄ hoc inq̄ impole est manifestū q̄ neq̄ insursuz infinita erūt, qd̄ supposiū erat. In sursuz ḡ inq̄ a numero in ipar, t̄ p̄muz, t̄ p̄nter. Non ḡ p̄tingit in infinitū pcedere q̄ secundo modo per se sunt. Ari^{lo} ergo deduxit rōnez ad impossibile dices q̄ nō contingit infinita b̄ vni inesse. huiusmodi aut̄. **V**.**Z**. que p̄ se sunt, hoc aut̄ adiecit, non q̄ p̄tingat alia que nō sunt per se, infinita esse vni, sed aut̄ q̄ de his que per se sunt, nūc est sermo, t̄ qd̄ accidat his que sunt p̄ se dixit, aut̄ ad distinctionē partū cōtinui, qm̄ ille potēta infinitē sunt. Simpl̄ ergo tuū effatus, q̄ nō cōtingit infinita inesse vni, quo hoc nō contingat, non adie cit. **A**lexāder qd̄ez inquit q̄ cōtingit sic infinitū actu ē. hoc aut̄ non videſ ex re propositoz deducere. Hoc enī ipsuz supposuerat actu t̄ infinitū esse. Quare nullum absurdū monstrabit hoc esse. **D**icebat ḡ p̄bs, contra definitionem intendere rationem, qm̄ continget in definitiōib̄ infinita accipi. **M**ibi aut̄ neq̄ hoc videſ ē verum. Qd̄ ad hoc absurdū inq̄ nō deducit Ari^{lo} rōnem. Accidit enī sic infinita inesse vni subito mōstrauimus dictiōne enarrātes. In definitionē aut̄ nūeri accipiunt̄ q̄ p̄ se sunt ipsi. Quare h̄ definitiōes ipsi p̄redit rō q̄ nō p̄tingit bas ex infinitis p̄stare, s̄z qm̄ si q̄ sunt nūero infinita es sent, h̄c aut̄ p̄ se sunt ipole est cognoscere, nō sciēt oia q̄ p̄ se sunt, nō. n. sciēm nāz triāguli nō sciētē q̄ nā sunt, q̄ p̄ leip̄i sunt. Quare sc̄i infinita sunt q̄ p̄ se sunt reb̄, in infinita aut̄ cognoscere t̄ p̄trāsire est ipole. Impole ē ḡ p̄z noti tiābie. Quare si h̄ ē absurdū, ipole ē ḡ vni infinita inē p̄ se. Adycit aut̄ bis t̄ aliud Alexander, mōstrans non contingere infinita ēē que p̄ se sunt sc̄o mō. Hēc enī inq̄ semp in minus pcedunt, quemadmodū enī inquit ipar in minus est q̄ numerus, t̄ primū in minus q̄ impar, sic si t̄ primo aliud quid inest, in minus esset t̄ illud q̄ primū, t̄ deinceps similiter in minus procedentia in indiuidua desinunt, non ergo contingit in infinitum procedere rebusmodi. Siquidem enim in maius fieret processus haberet aliquam rationē, sicut in infinituz procedit, vt in maius numeri promotio, si aut̄ in minus est pcessus, ne cesset est sane occurrere in idividua, sicut in minus nūeri promotio in unitatem occurrit. Nō ergo contingit in infinitum procedere, que per se sunt secundo modo rebus. Et sic de secundo mō eoz que sunt per se. Quod aut̄ neq̄ que p̄mo mō per se sunt, infinita sunt, facile mōstrar a definitionibus. Si enī h̄c que sunt in eo qd̄ qd̄ est subiectoz accipiunt̄, vt aial in definitionē hois, t̄ aialis aiatum, hoc aut̄ in infinitū pcedit, nō p̄tingit ergo

Analytics

E
Dubois.

Solu

Digitized by srujanika@gmail.com

on [tal's blog](#)

De Porphyrio

Experiments

23

2

三

I definiere, q̄re si hoc est falsum, et est notitia p̄ definitiōes. finita ergo sunt q̄ in eo qđ qđ est rerū pdicantur. Demōstratio enī est coꝝ q̄cūq; per se sunt reb̄ per terminos. B̄ est q̄, cūq; sunt reb̄ demōstrantes. Quocūq; enī in illis sunt in eo qđ qđ est, et qđ ipsa in eo qđ qđ est sunt ipsi. Pr̄imus modus ingt p̄ se dī, in qđ rebus q̄ per se dicuntur in eo qđ qđ est ipsi sunt. Sc̄d̄ aut̄ modus p̄ se dī, in qđ ipsa ḡ bus sūt dicuntur fīm se ipsa, hoc est, subta ipsi, in eo qđ qđ est sunt ipsi ut nūero nūero, in eo qđ qđ est, vt nūero ipar, qđ inest qđ nūero exēpla duorū modorū dat in eodē. Sc̄d̄ qđ ipar, hoc enī p̄ se qđ inest nūero. nūero aut̄ in definitiōe ipari accipit. Pr̄imi aut̄ multitudinē et diuīsibilia, hęc enī sunt nūero, in definitiōe qđ ipsi accipiuntur. Definiēte enī numerū aliquā qđ multitudinē accipimus. Dicimus enī numerū cē multiudinē collectā ex vnitatib;. Aliq; aut̄ diuīsibile, dicētes nūerū esse quātū diuīsibile. Hęc aut̄ neutra p̄tingit infinita media, s̄z b̄ impole est, si pdicatiōes sterent in supīs et in inferius, q̄ aut̄ stent demōstratum est logice prius, analyticē. Nō nūc. Adōstratis aut̄ bis, manifestū est q̄ si aliquod idem duobus insit vt/a/t in/c/t in/d/ non pdicante altero de altero, aut nullo modo, aut nō de omni q̄ non semp fīm cōe aliqd̄ inerit, vt isocheli et scaleno duobus rectis equales habere, fīm cōmune aliqd̄ inest. Sc̄d̄ enī q̄ figura quedā sunt, et nō fīm alterum inest, hoc autē nō semper sic se b̄. Sit enim/b/fīm q̄ est/a/in/c/t in/d. Adānifestū igitur est q̄/b/in/c/t/d/fīm aliqd̄ cōe est, et illud fīm alterum. Quare duorū terminorū medij infiniti vtrīq; incidentur termini, sed hoc impole est, fīm igitur qđ cōe aliqd̄ in esse non necesse est semper idem in pluribus, quare nec erunt imediatā spatia. In eodem tamen genere et ex eisdē atomis necesse est terminos esse, siquidē ex bis que per se sunt erit commune, non enim erat ex alio genere in aliud descendere.

K Nōr ph̄s ḡ in abo (B̄ aut̄ si est) pupugit, vt signet. Si aut̄ hoc sic le b̄ et inest qđ aliud ipari, reliquā nō a p̄ per continuationē legit. Si enī hoc sic se habet ingt et inest aliud qđ ipari, et in illo p̄mū nūerus inerit, aut qđez inpar. Pr̄imi aut̄ a superiori incipiēti, vt si dicseremus pri- mū inesse hoc subaz aut̄ aial. C̄ M̄bi aut̄ nō bene v̄ pos- situs esse pūctus. Pr̄ima enī v̄biq; Arī imediatā dicit, nō remota, pungendū est ḡ in p̄mo. Hoc aut̄ si est p̄mū numerus inerit. Jcū dixerit ergo si ipari qđ aliud insit, dicit in exemplo quale illud. Si enī hoc ingt vt supposuit inesse ipari p̄mū, hoc est numerū qui dī, fīm, sola vni- tate cōi mēlura mensurā, hic autē ex parib;, nullū qui- dem aliud inest, p̄terib; binario soli, hic enī solus inter pa- res sola vnitate mensurā. Imparib; aut̄ oib; inest ter- tario, gnario, septenario et alys oib; Ob hoc ḡ diceret q̄s per se inesse ipari p̄mū. Si ḡ ingt impari inerit p̄mū, etiā in definitiōe p̄mū numerus accipiet, sicut et ipar, vel cum hęc ipsa numero inest. Si ergo non contingit in- finita huiusmodi inesse vni, neq; in sursum erunt infinita, huiusmodi inquit, hoc est, que per se pdicatur, neq; in sursum erunt infinita. Si enī in sursum inest, aut nūero et impar, et p̄mū et deinceps. Si enī sic infinita essent. Adānifestū ḡ vni alicui numero infinita per se inest. Si ergo hoc est impossibile, (sic enī et sc̄iētam de struēmus) et processus a numero in infinitum, eoz que per se ipsi inest est impossibilis. Quare queritibilia erunt sed non excedentia, quoniam dixit, q̄ si non contingat in esse, eo q̄ nō cōtigit infinita inesse vni, neq; in sursum in finita erunt, hoc ipsius deinceps probat. Si enī necesse numero oia inesse, et illis omnibus numeruz, cōvertuntur mutuo, v̄, neq; numerus superexcedit, neq; in plus q̄s omnia que per se ipsi inest. Neq; que per se inest sup̄ excedit numerum. Si autem non hoc contingit numero infinita inesse, neq; numero infinitis inesse p̄tingit.

M Nec tñ q̄cūq; sunt in eo qđ qđ est, neq; hęc infinita sunt, neq; enī esset diffinire. Quare si pdicantia qđem omnia per se dicitur, hęc autē nō infinita sunt. Stabūt vtrīq; in sursum

quare et in deorsuz. Si autē sic est, et que sunt in medio duorū terminorū semp sūt finita. Si nō hoc est, manifestū est iā et demōstrōnum et necesse est principia esse, et nō oīnū cē demōstrationē, qđ quidē diximus quosdā dicere iuxta principium. Si enī principia sunt nō oia sunt demōstrabilia, neq; in infinitū possunt ire. Esse enī horū qđlibet nihil aliud est, q̄z cē nullū spatiū sine medio et indiuisibile sed oia diuīsibilia, intus enī inītēdo terminū s̄z nō assumendo demōstrāt qđ demōstrāt. Quare si hoc in infinitū p̄tingit ire, cōtingit vtrīq; duo rum terminorū infinita cē interius media, s̄z b̄ impole est, si pdicatiōes sterent in supīs et in inferius, q̄ aut̄ stent demōstratum est logice prius, analyticē. Nō nūc. Adōstratis aut̄ bis, manifestū est q̄ si aliquod idem duobus insit vt/a/t in/c/t in/d/ non pdicante altero de altero, aut nullo modo, aut nō de omni q̄ non semp fīm cōe aliqd̄ inerit, vt isocheli et scaleno duobus rectis equales habere, fīm cōmune aliqd̄ inest. Sc̄d̄ enī q̄ figura quedā sunt, et nō fīm alterum inest, hoc autē nō semper sic se b̄. Sit enim/b/fīm q̄ est/a/in/c/t in/d. Adānifestū igitur est q̄/b/in/c/t/d/fīm aliqd̄ cōe est, et illud fīm alterum. Quare duorū terminorū medij infiniti vtrīq; incidentur termini, sed hoc impole est, fīm igitur qđ cōe aliqd̄ in esse non necesse est semper idem in pluribus, quare nec erunt imediatā spatia. In eodem tamen genere et ex eisdē atomis necesse est terminos esse, siquidē ex bis que per se sunt erit commune, non enim erat ex alio genere in aliud descendere.

C Nōr dīcōtationes, reliquā est vt et hoc cōcludat, culis cā et hec oia mouit, q̄ inq; sunt principia demōstrationū et imediatā ppōnes, et nō est pole demōstratiōes in infinitū p̄cedere. Si enī nō sunt imediatā ppōnes, et ob hoc nō stent demōstrationes, sed semp in qualibet sumpta ppōne, est in recto medio termino syllīm facere. Duob; ḡ finitis terminis, p̄tingit itermedios infinitos et qđ mōstrāt est ipole. Et si enī horū qđlibet ad aliud est, q̄z cē horū nullū spa- tiū sine medio et indiuisibile, sed oia diuīsibilia. In infinitū s̄re demōstrationes et nō cē principia demōstrationū, aut oia demōstrabilia cē dicere, nil aliud est ingt q̄z dicere nullā cē ppōne imediatā. Demōstrantes enī nō accipiendo extrinsecus p̄cedūt, sed in medio, vt si/a/omni/b, aut̄ oī/c, oī/omni/c, si ḡ vellemus mōstrare vnde sit q̄/a/inest oī/b, inīciemus/d/medium terminū ipsius/a/t/b. Simili mo- do si iterum vellemus mōstrare, q̄/a/inest /d/ rursus inīciemus/e/medium terminū ipsius/a/t/d/ sic con- sequenter. Erunt ergo inter duos terminos finitos/ in- finita interposita, quod est impossibile. Ostensum est enī q̄ pdications sursum inīcipiētes in deorsum stant, et ex deorsum in sursum. Quare si impole est duorum termini notum

A

B

N

D

E

F

G

H

I

J

K

L

M

N

O

P

Q

R

S

T

U

V

W

X

Y

Z

Adānifestū est autē quoniam et cuī/a/in/b/fīt, siquidē est aliqd̄ mediū, est demōstrare q̄/a/in/b/fīt, et elementa huius sunt hec et tot, quot media sunt, imediatē enim ppo- sitiones sunt elementa, aut omnes, aut v̄les, si nō est medium non amplius erit demōstratio, sed in principia vía hec est. Similiter autē erit et si/a/in/b/non fīt, siquidē enī aut mediū est, aut prius cui non inest, erit demōstratio, si nō non, nō est demōstratio, sed prin- cipia et elementa tot sunt, quot sunt termini, horum enī ppositiones, principia demōstrationis sunt. Et sicut quedā principia demōstratiōes sunt indemōstrabilia et sit hoc illō, et q̄ sit hoc in illo, sic et q̄ non sit illū, neq; q̄ sit hoc in illo. Quare hec quidē esse aliqd̄, alia autē non esse aliqd̄, erunt principia.

Quātū oīfīs est, q̄ est alterū de altero imediatē pdicari, manifestū est ingt, q̄ q̄ aliqd̄ de aliquo sic pdicat, non est ipm demōstrare, siqd̄ demōstrō oīs medio termino acce- pto sit, q̄re quoq; nō est mediū terminū ponere, neq; de- mōstrare hō p̄tingit, nō enī demōstrabilis sunt imediatē ppo- sitiones. Contrariū nō p̄n et elementa demōstrōs sunt imediatē ppo- sitiones, et p̄n qđ maxie p̄m termini verū vt in p̄pōnib; dīcōtationib; et elementa sunt imediatē ppōnes, et aut oīs ingt imē ppōnes p̄n et elīta stylōz, aut v̄les, vt qđ dī- co. Ad mōstrādū q̄ hō aīarē, hō v̄to syllō, hō ē aīal rō- nale, aīal ē rōnale ē aīatū, hō ē aīatus hō, ppōnes nō sūt imediatē. Mōstrāt.n. maior sūpto medio fīmō aīal. Rōnale.n. ē aīal, aīal ē aīatū, rōnale ē galatum, et est imediatē propositio. rationale animal est aīatū, et ala-

Io. Grā. sup Post.

Liber primus

tum rationale, simili modo et in minori, si capiamus rationale medium terminum aialis et hominis, utraqz ppō imēdiata erit. Aut ergo inqt omnes imēdiatē ppōnes principia sunt et elemēta sylloz, aut ylem. Ulem aut dicit aut cōes notiōes, aut ḡalissima, ut verbi grā, corpus substātia est, aut gd tale. Silr autē et si/a/b/nō insit, s̄igdem est aut medium, aut prius cui nō insit est demōstratio. Qd si sicut in problemate subiectus est semper maior, sic et in syllogismo secundē figurē manet subiectus, nō p̄, mutans scientia positionem. Hoc autem manifestum est q̄ primē inest figurē, etenī in hac semper minor subiectus est. h̄c ergo sicut q̄ hoc loco dicūtur, nihil plus habentia, dicitis in tribus figuris de positione trium terminorum, neqz hoc loco inserta graua alicuius necessarij eo rū quā vtilia sint ad demōstrationē ut mibi videntur.

K

CEst autem vnum cū imēdiatum fiat, et vna propositio simplex est imēdiata, et quemadmodum in alijs est principium simplex, hoc autem non idem vbiqz est, sed in graui quidē vncia, in melodia autem diesis, aliud autē in alio, sic est in syllo vnum, propositio imēdiata. In demōstratione autem et sciētia, intellectus. In demōstrationis igitur syllis eius qui dem qd est nihil cadit extra, sed in priuatius, vbi quidem qd oportet in esse nihil extra hoc cadit, et si/a/est in/b/per/c/non est. Si enim in biquidem omni est/c/nullo autē/c/est/a, iterū si indigeat qd in/c/a/nullo sit, medium accipiendo est ipsius/a/t/c/et sic semper procedet. Si nō indigeat mōstrare qd in/e/nō sit, eo q̄ est/c.in/d/quidē omni, in/e/autē/nullo, aut non in omni/e/nūqz extra cadit. Hoc autem est, cui non oportet inesse. Intertio autē modo/neqz a quo oportet, neqz q̄ oportet prius, nequaqz extra ibit.

Co. 102^m. Propositiū est per h̄c mōstrare, quā habitudine h̄eat medium terminus ad extremas pres figuras et in cathegoricis syllis, et negatiuis. Et dicit q̄ in cathegoricis nūqz extra pdicātiū cadit medium, extra subiūtū aut, in p̄ma gdē figura semp cadit. Lēponētis autē prius q̄ in cathegoricis dicūtur, sic dicemus et de negatiuis. Ex cadere ergo in cathegoricis, signat Ari in plus eē, hoc aut est pdicāti. Nūqz ḡ ingt in affirmatio syllo/mediū de maiore pdicābi, vt si oporteat mōstrare, a/inē, b/in p̄ figū sumam amboz mediū terminū. Et sicut in problemate seu conclusione pdicāti maior, hoc est/a/sic et in syllo solus pdicāti. P̄dicābi autē/a/gdē de/c/c/autē de/b/. In secūda autē manifestū q̄ affirmatiū nō mōstrat. Quare nūqz de maiore medium affirmatiū pdicabūtur. In 3^m nō neqz de maiore neqz de minori medium terminus pdicabūt, siquidem virisqz op̄ ipm subiecti. Sic gdē ḡ in cathegoricis, in negatiuis aut dicit. In p̄ gde figura eodem mō nūqz extra pdicātiū cadit medium, sed est semp maiore cadit, hoc est, nō ē in plus q̄ vltimū illo, neqz pdicātiū de vltimū ipsoz, signati in tertia figura virisqz subiact medius. In secūda nō figura nūqz inquit extra maiorem terminū cadit medium. Dicebat ergo Phis, qd non contingit in hoc, non ex cadere/non pdicari intelligens, de virisqz enī inquit in scda figura pdicatur medium. Si ergo de duobz pdicāti, quō inquit extra mōnoz non caderet. Dicebat ergo nō aliter esse possibile, hoc constituere, nisi extra minorē cadere

aliter intelligeremus. Nunc autē pro eo q̄ est (nūqz) positionem ipsius minoris permūtūt medius, et hoc eē caderet extra minorem/medium, positionem minoris permūtare medium. Hoc ergo inquit in secunda figura non fit. Nunqz enim minor fit pdicātiū, quemadmodum in tercia, sed sicut in problemate subiectus est semper maior, sic et in syllogismo secundē figurē manet subiectus, nō p̄, mutans scientia positionem. Hoc autem manifestum est q̄ primē inest figurē, etenī in hac semper minor subiectus est. h̄c ergo sicut q̄ hoc loco dicūtur, nihil plus habentia, dicitis in tribus figuris de positione trium terminorum, neqz hoc loco inserta graua alicuius necessarij eo rū quā vtilia sint ad demōstrationē ut mibi videntur.

N

Actio. **P**ropositio ergo imēdiata erit simpliciter principium syllogismi. Enī in dialecticis est p̄babilit̄ qdā imēdiata, ppō. Sc̄it autē et demōstrationis simplē p̄ncipiū est itell's, q̄ cōes notiōes p̄sideram. C Propter qd aut, nō ē dialectici syllogismi p̄ncipiū dixit ē opinionē, sicut, n̄ itellus cōes notiōes tollit ex gb̄ sūt demōstrations, sic et op̄io dialecticis et p̄babilis ppōnes. Dicim⁹ q̄ q̄ n̄ dixit dialectici sylli p̄ncipiū else imēdiata ppōnes, sed simplē sylli, v̄ḡ syllogismi simplē, p̄ncipiū erit imēdiata ppō. S̄i in primitiis, vbi qdā op̄z inesse/nihil extra hoc cadit, vt si/a/nō insit/b/p/c. Si enī/b/gdem oī/c/c/ nō nullia. Qd oportet inē dicātiū, hoc enī est/qdā inest subiecto, hoc q̄ inqt. (in p̄ figū nihil extra cadit) b̄ est, nihil ab iplo negatur. solū enī i p̄ figū, maior a medio negatur. Si aut̄ oporteat mōstrarē qdā non inesse/eo qdā, qdā oī insit/c/ nō nulli, trāsit ad 2^m figurā. ideo et elemēta mutantur, et est d/gdē maior terminus, c/ nō minor, c/ autē medius, vocat autē/c/ cui nulli inesse, a subiecto enī in p̄blematiis seu conclusionibz negat maior terminus. Nūqz ḡ inqt extra minorē/c/ cadet medius, et diximus qd significet ipsi hoc loco, extra cadere, et positionē mutare, ex maiore cadit, maiore enim q̄ est in conclusionē pdicatus in ppōnibus facit subiūtū. minorē nō seruat in ppōnibz subiectum. In tertio autē modo neqz a quo op̄z, neqz qdā op̄z priuari nunqz ex, tra ibit. Dic rursus extra cadere/pdicari inqt. Sicut, n. dictum est prius, nō cōtingit cōstituere q̄ in his dicūtur, in hac enim figura semper medius subiectus, quare de nullo extremorum pdicatur.

Zec. 39. **C**um autem sit demōstratio, alia quidem vltimā, alia nō particularis, et h̄c quidē catbe gorica, illa autem priuativa, dubitatur qualis potior sit, similiter autem et de ea que demōstrare dicitur, et deducenti ad impossibile demonstrationē. Primum quidem igitur intēdamus de vltimā et particulari, ostendentes enī hoc, et de ea que demōstrare dicīf, et que est ad impossibile dicemus. Videbis quidē igit̄ fortassis vltimā quibusdā sic intendentibus q̄ particularis sit potior. Si enim fīm quā maxime scimus demōstrationem, potior est demōstratio. H̄ec enī virtus demōstrationis est. Adagis autē scimus vltimodqz cū ipm cognoscimus fīm ipsum q̄ fīm aliud, vt musi cū Loriscū quādo Loriscus musicus est, q̄ q̄ bō musicus sit, similiter autem et in alijs, sed vltimā, qm̄ aliud est, non qm̄ ipsum fortasse demonstrat, vt quoniam est isocheles, non quia est isocheles, s̄i qm̄ est triangulus, particularis, aut qm̄ ipsum est. Si ergo potior q̄ dem est que est fīm ipsum, huiusmodi autem est particularis et vltimā magis, et potior vltimā demōstratio fīm partem erit.

Co. 104^m. **C**o. loco tria q̄rit p̄blematā dīgna p̄tio ad sermonem de demōstratiōe p̄tinētia. 3^m, quē demōstratio sit potior, et magis deceat sciām, vtrū vltimā an particularis. 2^m, vltimā affirmativa magis deceat sciām an negatiua. 3^m, vltimā ostētua an que est ad icōmodū, et instat in sermōe de his scientiē

Posteriorum

39

E

latius. Et prius in vltimā et particulari p̄siderat, et prius ad 3^m dialecticis p̄babilit̄ qdā imēdiata, ppō. Sc̄it autē et demōstrationis simplē p̄ncipiū est itell's, q̄ cōes notiōes p̄sideram. C Propter qd aut, nō ē dialectici syllogismi p̄ncipiū dixit ē opinionē, sicut, n̄ itellus cōes notiōes tollit ex gb̄ sūt demōstrations, sic et op̄io dialecticis et p̄babilis ppōnes. Dicim⁹ q̄ q̄ n̄ dixit dialectici sylli p̄ncipiū else imēdiata ppōnes, sed simplē sylli, v̄ḡ syllogismi simplē, p̄ncipiū erit imēdiata ppō. S̄i in primitiis, vbi qdā op̄z inesse/nihil extra hoc cadit, vt si/a/nō insit/b/p/c. Si enī/b/gdem oī/c/c/ nō nullia. Qd oportet inē dicātiū, hoc enī est/qdā inest subiecto, hoc q̄ inqt. (in p̄ figū nihil extra cadit) b̄ est, nihil ab iplo negatur. solū enī i p̄ figū, maior a medio negatur. Si aut̄ oporteat mōstrarē qdā non inesse/eo qdā, qdā oī insit/c/ nō nulli, trāsit ad 2^m figurā. ideo et elemēta mutantur, et est d/gdē maior terminus, c/ nō minor, c/ autē medius, vocat autē/c/ cui nulli inesse, a subiecto enī in p̄blematiis seu conclusionibz negat maior terminus. Nūqz ḡ inqt extra minorē/c/ cadet medius, et diximus qd significet ipsi hoc loco, extra cadere, et positionē mutare, ex maiore cadit, maiore enim q̄ est in conclusionē pdicatus in ppōnibus facit subiūtū. minorē nō seruat in ppōnibz subiectum. In tertio autē modo neqz a quo op̄z, neqz qdā op̄z priuari nunqz ex, tra ibit. Dic rursus extra cadere/pdicari inqt. Sicut, n. dictum est prius, nō cōtingit cōstituere q̄ in his dicūtur, in hac enim figura semper medius subiectus, quare de nullo extremorum pdicatur.

E

G

Cum autem sit demōstratio, alia quidem vltimā, alia nō particularis, et h̄c quidē catbegorica, illa autem priuativa, dubitatur qualis potior sit, similiter autem et de ea que demōstrare dicitur, et deducenti ad impossibile demonstrationē. Primum quidem igit̄ intēdamus de vltimā et particulari, ostendentes enī hoc, et de ea que demōstrare dicīf, et que est ad impossibile dicemus. Videbis quidē igit̄ fortassis vltimā quibusdā sic intendentibus q̄ particularis sit potior. Si enim fīm quā maxime scimus homo est musicus, bīc enī et deceptionis est causa. Neqz enim est dicere q̄ homo est musicus, si autē alii quem hominem dicas, non amplius vniuersale dicas, s̄i autē Socratem, aut coriscum, aut alium quēplam. Quare inquit, si quidē non insit accidentis vniuersali, vt hominē musicum esse, aut triangulum tricubitum esse aut quidē tale. Deinde monstrat quis huiusmodi inesse vniuersali, neqz demōstratio est huiusmodi, sed paralogismus, dicens hoc inē omni, q̄ parti inest. Si nō est omnino ali quod accidentis quod vniuersali insit vt homini rationale, aut triangulo, tres angulos duobus rectis equos habere, nō ex eo etiā vniuersali inest, quod particularibz inest, sed propter inesse vniuersali etiam particularibus inest. Siquidem quatenus triangulus inest, non autem quatenus isocheles est aut scalenus. Ablato enī hoc et auferetur et accidentis, non autem non auferetur, sed triangulo ablato auferetur. Sic ergo priorem redarguit difficultatem. Secundaz nō quoniam falsum est dicere non enītum esse vniuersale, siquidem enim inquit quēdaz vox equo et vniuersale. Quemadmodum Alax, et de filio Oclei et Talamonis, et canis de terrestri et maritimo et syderali, reuera non entū esset vniuersale. Si autem est vna quēdam definitio vniuersalis, et est vna quēdam Io. Grā, sup Post. G 3

Sup iuxta

Liber primus

communis natura que pluribus inest, falsum est dicere non entium esse vle. veru hoc est quedam substantia cois, sed ipsa non separabilis neq; per seipsum substantens, sed per oia particularia vadet et in ipsis substantes. Et sicut accidit, s; predicationes quantu; quale et reliquas esse quaedam naturas determinatas alioz vnaquaq; dicimus, non tñ per seipsum substantere, s; que habeat in particularib; sub, neq; ipsam nō eē dicimus, q; nō p; seipsum substantat, s; eo ga coi rōne definita, aliqd ens eē, et substare, et si in particularibus habeat existitas, sic et de vlibus dicimus, q; est quidem triaguli natura diversa ab oib; particularib; iso chele inq; scaleno, et egpedo, nō tñ extra hos habens existit. Est eni definitua rōne dividere ipsaz ab oib; particularib; Nō est g; nō entu vle, sed magis q; particularia est ens vle, siqdem est b; incorruptibile, particularia x; corruptibile. Magis x; est ens incorruptibile q; corruptibile. si aut est ens vle, nō est g; deceptionis cā vli de matio, nō eni monstrat nō ens, vt ens. Qui aut monstrat aliud vle, tāq; ipm per se substantat ex particularia, faciunt de ipso rōne. Et hoc nō est demonstratio virtutu, sed intelligens, nō eni supponit vle separabile demonstratio, s; g; de separabili intelligit, ipse sibi ipsi deceptiois fit cā. Similiter aut et de ea q; demonstrare dicis, et deducisti ad impole de mstratione pro eo q; est ostiua. hec eni p; p; est demonstratio ostiue rem demonstratis, que eni ad ipole deducit, nō ipm monstrat, sed contrariu; destruit. Dic enim virtus est de monstratiois, magis aut scimus vnuq; q; quod ipm cognoscimus per se q; aliquid. Hoc enim inq; virtus est dem stratiois q; nō p; aliud fiat, s; p; leipz. Utis aut quoniam aliud, nō qm ipsum fortasse demonstrat, vt qm isochelae, non qm isochelae, sed qm triagulus, particularis aut qm ipsuz. Vli inq; demonstratio nō per ipsaz est, s; p; particularia. Quādo eni que isocheli p; se insunt per vle monstrant, vt qm isochelae triagulus est q; sunt ad basim angulos q; les iter se b; , nō quatenus triagulus est monstrare, sed quatenus isochelae. Manifestu est aut p; falso exemplo vli est, qm nō erat pole vero vli. Neq; n. q; in triangulo in mōstrat, q; isocheli sunt, s; vt dicit in sequentib;, s; qm q; nō inest vli mōstret in esse, nō est b; dem str. L

Amplius si vle quidem nō est aliquid pter singularia, Demonstratio autem opinione cōficit esse hoc aliquid fm q; demonstrat, et quandaz naturaz esse hāc in his que sunt, vt trianguli pter quosdaz, et figure pter aliquas, et numeri pter quosdā nūos. Postor aut ē q; est de esse q; de non esse. Et ppter quā non errabitur q; ppter quam errabitur. Est aut vli hmōi, pcedentes eni demonstrat vle quēadmodū de eo q; est, pportiōale, vt qm qd vliq; sit tale, erit pportiōale, qd n; linea, n; nūeris, neq; solidū, neq; planū est, sed pter hec aliqd, si igitur vli qd magis hec ē, et de eo qd ē min? vli q; particularis, et facit opionē falsaz, indignior vliq; erit vli particulari. Et primū qd nibil magis in vli q; in particulari alia rō est. Si eni q; duob; rectis iest nō ē fm q; est isochelae, sed fm q; triagulus est, cogscēs qm isochelae b; tres inquātū ipz ē minus cognoscit q; cognoscens qm triagulus est.

Quoniam

Scdaz et 3rd ambiguitatē sil' complexus ē, qm vle nullū est pter singularia, et qm deceptiois nobis cā fit ponētib; Nō ensyens. Ut ens. n. p; se vle pter singula supponim⁹. Est aut vli b; b; dixit, qualē aut supponētē nō ens, vt ens, et ob b; q; fiat nobis cā deceptiois. Quāo aut hec accidat, pbat vtrūq; seorsus. Et pmo vle non ens, vt ens supponit p; ea q; isert. Procedentes eni dīmōrare, quēadmodū dū de eo qd est pportiōale, vt qd sit tale, erit pportiōale, neq; linea, neq; nūeris, neq; solidū, neq; planū. Quēadmodū inq; geometria mōstrat, q; si qm or linee p; portionales fuerint, et vicissim pportionales erūt, sic et si qm or planā, et qm or solidā et simplē in vli, vt si qm or b; quāta, aut magnitudies. At q; qm or simplē aut magnitudine non est ipm p; se ex linea, aut planū, aut solidū, tñ vt sit aliqd circa hec, sic de ipso faciūt rōne. Hoc idē qd patiunt bi in pportionali, patiunt et oēs q; vle aliqd demōstrat. Accipites eni q; equus aial est, et b; et canis et reliqua demōstrat et simplē q; aial est, qd gdes est vt diuersus adiectū supponit nō ens ipm diuersuz, q; re non ens supponit. Similiter idem dū ad spēs ascēdētes, si q; vles circa non ens se habeat, particulares x; circa ens. Medius autem est ens non ente, particulares ergo demōstrations potiores sunt vniuersalibus. Ob hoc ipsuz inquit falsē opionis aggrauatiū est vle, siqdem nō ens vt ens dignum putat nos supponere. Quare et deceptionis nobis est causa. Sic ergo particularis potior. Et pmi gdes nihil magis in vli q; in particulari altera est rō. Si. n. duob; rectis ince, nō quatenus isochelae, sed quatenus triagulus iest. Cognoscēs qm isochelae, minus nouit q; ipz. Hinc sunt reliqua solones. Et an cōtra pma q; dicit, particularē qdē p; se demōrare, vle x; per aliud, p; particularē eni, qm ē in duo diuisit rōnes. Qd eni nos in duo diuisimus, ipse cōplexē pdixit, qd iaz dixi. Ob b; inq; qm est altera rō, hoc est prior quā mō. Vz diximus, qm nibil magis est in particulari q; in vli. Cōvertiblē aut hoc dicit. Opz eni sic dicere vnos diximus mō. qd aut ait. Nihil magis est in vli q; in particulari, vult enim mōstrare q; vli dīmōstratio p; se est nō p; aliud, quo autem inq; nihil magis est in particulari q; in vli. At q; p; eadē mōstrabit q; quatenus qdē triagulus p; se tres angulos duob; rectis equeles b; , quatenus aut isochelae nequaq; sed isocheli per aliud inest. H; aut est triangulus. Quāo ē inq; hoc loco nibil magis est in particulari q; in vli, veluti vtrūq; per se sunt. Dico q; p; veluti ad exēpluz ipsi tendit rō. Qm enim exēpluz, coriscū inq; musicū ēē et boiem musicū. B; dēmōstrare p; se b; musicū, vle aut per particularē. Ob b; inq; in b; exēpluz, nibil magis habebūt particularia p; se, in gbus nō inest p; se, accidens vli. In gbusq; vli bus inest, p; ipsa magis inest, q; p; particularia. Qm eni inest aliquā vli etiā particulari inest. Nō vle p; particulari inest, sed ecōtrario particulari per vniuersale.

Et oīno si quidē non sit b; q; est triagulus, postea demonstrat, nō vliq; erit demonstratio, si x; fit cognoscēs vnuq; q; fm q; vnuq; q; est, magis cognouit. Si igitriagulus ē plus est, et ratio eadem, et non fm equiuocatio nem triagulus est, et inest omni triangulo duob; rectis, nō vliq; triangulus fm q; est isochelae, sed isochelae, fm q; est triagulus habet b; nūis modi angulos. Quare vli sciēs magis cognouit fm q; est, q; fm partem, potior itaq; est vniuersalis q; particularis.

Posteriorum

nec extra particularia ipsam per se ipsam subsistere, sed esse quidē diversaz substantia et definitione, subiecto x; non diversaz esse a particularibus, sicut et acciūta diversa quidē esse dicimus a substantia, non tñ separabilia ad ipsa. Quare non falsus supponunt, q; vle supponunt diversū esse a particularibus, neq; deceptiois nobis causa, sive vle supponētibus non ens vle ens. Si ergo, nō demō est cā sed audiēs. Hoc est, si accipit seorsum a particularib; sub sistere, nō est demō cā cur vle separabile sumat, sed ma le demōne audiēs. Quēadmodū n. et si alijs de qualitate disputer, vt q; sit natura quidē multa agens et patiens,

Deinde q; audiens suspicet eū q; dicat supponere qualitatē ipsaz per se subsistere, b; suspitionis et false opiniois non est q; dicit cā, sed male demōne audiēs. Sic et si de monstratione in vlibus faciente rōnem, diversum quis existimet vle separabile esse, ipsi sibi ipsi mēdaci erit cā nō tñ demō falsū supponit. Quereret aut alijs rōna biliter, q; simul erunt hoc loco dicta, cu; b; q; in tractatu de aia. In his. n. vle solū esse dixit, et esse substantia rōne diversa a particularibus sed et incurruptibile est, et p; priorē particularibus ut deinceps dicit. In his aut que sunt de aia totū hā, aut non esse penitus vle, aut siquide sit, posterius esse particularibus. Sic aut manifestū q; neq; incurruptibile erit siquidē particularia sunt corruptibilia b; aut līra, in libro de aia sic. Lanēduz aut est quo pacto non lateat, virū vna definitio ipsius sit. Quēadmodū aia lis, an fm vnuq; q; diversa vt canis, bois, dei. Aial autē vle, aut nibil ē, aut posterius, similiter autē et si quid cōe aliud pdicet. Aliog quō pole est vle nisi separari est a particularibus, sed in ipsi b; vnuq; fm. Quo rursus ip; si pole est corruptibile esse nisi definitina rōne. Sicut. n. p; p; qualis sic dictus non est corruptibilis fm numerū sic neq; solitaria spēs in individualis corruptibilis perse terat, sed subiecto corrupto, necesse est penitus et ipsam corrupti tanq; q; in ipso hāt esse. Quod aut factū est non est ipsum semp fm numerū, s; veluti ipsuz. Exemplū x; p; p; qualis est nūis q; p; tabula pmutat, et finis. oiu; n. p; mutat, formā vero q; est a principio servat. Dic. n. definiūta rōne, eadē forma nūis servata est, numero x; ne quaq;. sic aut et in naturalibus formis dicimus. si. n. sūt separables, sed existētātē hāt in particularib; subiectis corruptis et ipsam corrupti necesse est p; se. Corruptio aut est fm definitina rōnem solum q; semp eadē manet sicut. n. albedo q; nūc inest cōiter in oib; corporibus aliis non eadē est numero cu; albedine q; erat ipibus. Platonis, sic neq; aial quod nūc est, ei quod tūc fuit, neq; nūl lum aliud talis. Aut ergo q; sunt corruptibilia non sunt in particularibus, aut q; sunt in his, non sunt corruptibilia. Dic ergo exēpluz in alijs a nobis exēpluz nūc aut emus ad ea que in oratione sequuntur.

Amplius si demonstratio est syllis demōstratiois qui sit cause et pp quid. vle autē magis est cā, cui. n. per se inest aliquid, hoc idem ipsi cā est. vle autem primū est, cā ergo vle est, q; re et demonstratio dignior est, magis eni cā est, et qd propter quid est.

Solutis difficultatibus p; quas videbat particularis de monstratione potior vli, nūc vli hoc ipsum theorema p; bare, Quod vli sit potior particulari, monstrat aut hoc p; plura argumenta. Quo p; primū tale est, si demō inq; nil aliud est q; sylls cām rei probans vle aut prima est causa, tunc aut maxime scimus rem qm primā et ppriū, mā ipsius esse didicerimus. Melior ergo vli particularis

40

E

Dubitatio

In p; de aia tex. com. 8.

Substantia

G

H

Liber primus

I. **C**ri, et magis scie ppria. Quod autem vle sit etiam de potest mon-
strat ex eo quod magis se insit vle ut dictum est ante. Si enim
vle dempro est per se. Per se autem magis est cum eo quod non est
per se. vle ergo dempro magis est causa, particulari. Modo
strat autem et alio quod primum et magis causa est vle. In querendo.
pp quid, eousque ascendimus quentes pp quid, donec ad p*35*
cum pueniamus et bac intellectu, stamus in reliquo peti-
tionis, cum sit hec maxime causa. Ut pp, p*36* gressus est aliis, ut
inforiatur, Propter quod iuit ad foru ut erat olera, verbis
gratia aut pise, pp quid hoc, ut comedet bumeret aliud.
bumeret autem aliud pp quid ut sanus fiat, et siquidem ad hoc
bonum corporis solu recipiamus, hoc auditio vltima in co-
sideratione cum habemus, nec quid aliud amplius queri-
mus, si autem ad aie bonum consideratio tendat, dicimus pp quid
vult sanus esse ut possit cum virtute agere, hoc autem, ut felix
sit et est hec maxime prima et p*37* p*38* p*39* p*40* p*41* p*42* p*43* p*44* p*45* p*46* p*47* p*48* p*49* p*50* p*51* p*52* p*53* p*54* p*55* p*56* p*57* p*58* p*59* p*60* p*61* p*62* p*63* p*64* p*65* p*66* p*67* p*68* p*69* p*70* p*71* p*72* p*73* p*74* p*75* p*76* p*77* p*78* p*79* p*80* p*81* p*82* p*83* p*84* p*85* p*86* p*87* p*88* p*89* p*90* p*91* p*92* p*93* p*94* p*95* p*96* p*97* p*98* p*99* p*100* p*101* p*102* p*103* p*104* p*105* p*106* p*107* p*108* p*109* p*110* p*111* p*112* p*113* p*114* p*115* p*116* p*117* p*118* p*119* p*120* p*121* p*122* p*123* p*124* p*125* p*126* p*127* p*128* p*129* p*130* p*131* p*132* p*133* p*134* p*135* p*136* p*137* p*138* p*139* p*140* p*141* p*142* p*143* p*144* p*145* p*146* p*147* p*148* p*149* p*150* p*151* p*152* p*153* p*154* p*155* p*156* p*157* p*158* p*159* p*160* p*161* p*162* p*163* p*164* p*165* p*166* p*167* p*168* p*169* p*170* p*171* p*172* p*173* p*174* p*175* p*176* p*177* p*178* p*179* p*180* p*181* p*182* p*183* p*184* p*185* p*186* p*187* p*188* p*189* p*190* p*191* p*192* p*193* p*194* p*195* p*196* p*197* p*198* p*199* p*200* p*201* p*202* p*203* p*204* p*205* p*206* p*207* p*208* p*209* p*210* p*211* p*212* p*213* p*214* p*215* p*216* p*217* p*218* p*219* p*220* p*221* p*222* p*223* p*224* p*225* p*226* p*227* p*228* p*229* p*230* p*231* p*232* p*233* p*234* p*235* p*236* p*237* p*238* p*239* p*240* p*241* p*242* p*243* p*244* p*245* p*246* p*247* p*248* p*249* p*250* p*251* p*252* p*253* p*254* p*255* p*256* p*257* p*258* p*259* p*260* p*261* p*262* p*263* p*264* p*265* p*266* p*267* p*268* p*269* p*270* p*271* p*272* p*273* p*274* p*275* p*276* p*277* p*278* p*279* p*280* p*281* p*282* p*283* p*284* p*285* p*286* p*287* p*288* p*289* p*290* p*291* p*292* p*293* p*294* p*295* p*296* p*297* p*298* p*299* p*300* p*301* p*302* p*303* p*304* p*305* p*306* p*307* p*308* p*309* p*310* p*311* p*312* p*313* p*314* p*315* p*316* p*317* p*318* p*319* p*320* p*321* p*322* p*323* p*324* p*325* p*326* p*327* p*328* p*329* p*330* p*331* p*332* p*333* p*334* p*335* p*336* p*337* p*338* p*339* p*340* p*341* p*342* p*343* p*344* p*345* p*346* p*347* p*348* p*349* p*350* p*351* p*352* p*353* p*354* p*355* p*356* p*357* p*358* p*359* p*360* p*361* p*362* p*363* p*364* p*365* p*366* p*367* p*368* p*369* p*370* p*371* p*372* p*373* p*374* p*375* p*376* p*377* p*378* p*379* p*380* p*381* p*382* p*383* p*384* p*385* p*386* p*387* p*388* p*389* p*390* p*391* p*392* p*393* p*394* p*395* p*396* p*397* p*398* p*399* p*400* p*401* p*402* p*403* p*404* p*405* p*406* p*407* p*408* p*409* p*410* p*411* p*412* p*413* p*414* p*415* p*416* p*417* p*418* p*419* p*420* p*421* p*422* p*423* p*424* p*425* p*426* p*427* p*428* p*429* p*430* p*431* p*432* p*433* p*434* p*435* p*436* p*437* p*438* p*439* p*440* p*441* p*442* p*443* p*444* p*445* p*446* p*447* p*448* p*449* p*450* p*451* p*452* p*453* p*454* p*455* p*456* p*457* p*458* p*459* p*460* p*461* p*462* p*463* p*464* p*465* p*466* p*467* p*468* p*469* p*470* p*471* p*472* p*473* p*474* p*475* p*476* p*477* p*478* p*479* p*480* p*481* p*482* p*483* p*484* p*485* p*486* p*487* p*488* p*489* p*490* p*491* p*492* p*493* p*494* p*495* p*496* p*497* p*498* p*499* p*500* p*501* p*502* p*503* p*504* p*505* p*506* p*507* p*508* p*509* p*510* p*511* p*512* p*513* p*514* p*515* p*516* p*517* p*518* p*519* p*520* p*521* p*522* p*523* p*524* p*525* p*526* p*527* p*528* p*529* p*530* p*531* p*532* p*533* p*534* p*535* p*536* p*537* p*538* p*539* p*540* p*541* p*542* p*543* p*544* p*545* p*546* p*547* p*548* p*549* p*550* p*551* p*552* p*553* p*554* p*555* p*556* p*557* p*558* p*559* p*560* p*561* p*562* p*563* p*564* p*565* p*566* p*567* p*568* p*569* p*570* p*571* p*572* p*573* p*574* p*575* p*576* p*577* p*578* p*579* p*580* p*581* p*582* p*583* p*584* p*585* p*586* p*587* p*588* p*589* p*590* p*591* p*592* p*593* p*594* p*595* p*596* p*597* p*598* p*599* p*600* p*601* p*602* p*603* p*604* p*605* p*606* p*607* p*608* p*609* p*610* p*611* p*612* p*613* p*614* p*615* p*616* p*617* p*618* p*619* p*620* p*621* p*622* p*623* p*624* p*625* p*626* p*627* p*628* p*629* p*630* p*631* p*632* p*633* p*634* p*635* p*636* p*637* p*638* p*639* p*640* p*641* p*642* p*643* p*644* p*645* p*646* p*647* p*648* p*649* p*650* p*651* p*652* p*653* p*654* p*655* p*656* p*657* p*658* p*659* p*660* p*661* p*662* p*663* p*664* p*665* p*666* p*667* p*668* p*669* p*670* p*671* p*672* p*673* p*674* p*675* p*676* p*677* p*678* p*679* p*680* p*681* p*682* p*683* p*684* p*685* p*686* p*687* p*688* p*689* p*690* p*691* p*692* p*693* p*694* p*695* p*696* p*697* p*698* p*699* p*700* p*701* p*702* p*703* p*704* p*705* p*706* p*707* p*708* p*709* p*710* p*711* p*712* p*713* p*714* p*715* p*716* p*717* p*718* p*719* p*720* p*721* p*722* p*723* p*724* p*725* p*726* p*727* p*728* p*729* p*730* p*731* p*732* p*733* p*734* p*735* p*736* p*737* p*738* p*739* p*740* p*741* p*742* p*743* p*744* p*745* p*746* p*747* p*748* p*749* p*750* p*751* p*752* p*753* p*754* p*755* p*756* p*757* p*758* p*759* p*760* p*761* p*762* p*763* p*764* p*765* p*766* p*767* p*768* p*769* p*770* p*771* p*772* p*773* p*774* p*775* p*776* p*777* p*778* p*779* p*780* p*781* p*782* p*783* p*784* p*785* p*786* p*787* p*788* p*789* p*790* p*791* p*792* p*793* p*794* p*795* p*796* p*797* p*798* p*799* p*800* p*801* p*802* p*803* p*804* p*805* p*806* p*807* p*808* p*809* p*810* p*811* p*812* p*813* p*814* p*815* p*816* p*817* p*818* p*819* p*820* p*821* p*822* p*823* p*824* p*825* p*826* p*827* p*828* p*829* p*830* p*831* p*832* p*833* p*834* p*835* p*836* p*837* p*838* p*839* p*840* p*841* p*842* p*843* p*844* p*845* p*846* p*847* p*848* p*849* p*850* p*851* p*852* p*853* p*854* p*855* p*856* p*857* p*858* p*859* p*860* p*861* p*862* p*863*

Liber primus

tio dignior (alijs existentibus eisdem), aut ex minoribus questionibus, aut suppositionibus, aut ppositionibus. Si enim note sint similiter cognoscere velocius per hec est, sed ante appetibilis est. Ratio autem huins ppositionis quod melior sit ex minoribus, vobis sic est. Si enim contingit similiter cognita esse media, priora autem notiora sunt, sit igit per media demonstratio eorum que sunt b/c/d/qd/a/in/e sit altera vero s/f/g/qd/a/in/e similiter quidem se habet qd/a/in/d est, et s/a/in/e. Sed quod s/a/in/d sit prius est, et cognoscibilius est qd/a/in/e per hoc enim illud demonstratur. Credibilius autem est id per quod, et que itaque per pauciora erit demonstratio, potius est alijs eisdem existentibus.

L 112^m. Cōpletio primo ex p̄blematis transit ad fīm, q̄ potior in q̄ sit affirmativa, negativa. Mōstrat aut̄ hoc, hoc mō si duc inquit fuerint demonstrationes hēc quidē per plura media cōclusa. Secunda x̄o p̄ pauciora media. alys eis, dem existentibus potior est q̄ p̄ pauciora, q̄ per plura. (alus aut̄ eisdem existentibus) adiecit, hoc est. simili mō existētib⁹ cognitionib⁹ in vtrisq; demonstrationibus medys. sī, n. q̄ est p̄ plura media, notiores hēat medios. ea q̄ est p̄ pau ciora, que est notiores, melior est. similiter aut̄ existentib⁹ notis, q̄ est p̄ pauciora media eligibilior est. propior. n. ē actus intellectus. sī, n. intelligens actus melior est syllogi stico, intelligens aut̄ immediate intelligibilibus inseritur manifestū ergo p̄ et syllogistico, ea q̄ est per pauciora me dia eligibilior est, propinquior. n. ē actus intellectus. Si enim intelligens actus potior est syllogistico, intelligens aut̄ immediate intelligibilibus inserit. Manifestū ergo p̄ et syllogistica, ea q̄ est per pauciora media, magis preci pua erit, vt q̄ appropinquit immediate cognitioni. vt sī, s. volumus monstrare inesse / e. monstrāt aliqui per media b/c/d, aliqui x̄o per pauciora f/g, que est per f/g, veluti q̄ per pauciora media sit potior erit ea q̄ est b/c/d. Quod at̄ melior sit manifestū est hinc. Medioꝝ terminorū semp qui priores sunt, sunt notiores. vt de terminis sequētib⁹ a/b/c/d/e/r deinceps oīum predictēt / a, ppinquius ipsi no tius est. Notius enim p̄/a/inest / b, q̄ sublequētibus. et rursus p̄/a/inest / c, q̄/c/r et rursus p̄/a/inest / d/q̄/e/. Sint aut̄ termini, aiatū, aial, rōnale, hō. Si ergo q̄ sunt per prīa media notiores sunt demonstrationes. Quę aut̄ sunt per notiora sunt meliores, melior est ergo demōstratio quę demon strat p̄/a/inest / d, per / c, q̄ ea q̄ ostendit p̄/a/inest / b, p̄/d. sicut ergo se b3 q̄/a/d, per / b/c, sic se b3 que est / a/c, per / f/g, equales, n. sunt medi. Quę x̄o est / a/d, potior est ea q̄ est / a/c. Et quę est / a/e, ergo per / f/g, potior erit ea q̄ est / a/e, per b/c/d. Si ergo q̄ ē p̄ pauciora media, potior est ea q̄ p̄ plura si parviora, et negative, plura est / a/e, et negative.

M peler erit negatiua, eo q est affirmatiua, pluribus inq nō numero sed spē. vt si negatiuū syllus sit q/a, quidez uult insit, b.b./x o o i/c, deinde oporteat verāq ppōnūz probare, affirmatiua quidē per media affirmatiua monstrabit. Negatiua xō per negatiuā et affirmatiuā. Per plura ergo spē negatiua, q̄ affirmatiua mōstrat, Quare potior erit affirmatiua ea q̄ est negatiua. Et alr, que per se sufficit, et nullo alio idiget ad perfectionem potior est ea que alio indiget. Affirmatiua ergo nullo alio indiget, sed ipsa per seipsum monstrat, negatiua vero monstrat per affirmatiuā, nunq̄ ergo sine affirmatione negatio monstrat.

Nihil.n.ex solis negatiis monstratur, quare et sic potios erit affirmativa ea q̄ est negativa. hoc est siue petitioes sint siue suppōnes, siue ppōnes, q̄ similiter ex paucioribus p̄, positioib⁹ est, potior est ea, q̄ est ex plurib⁹. Aut ex paucioribus, petitionibus, aut suppōnib⁹ aut ppōnib⁹ hoc est ut oibus sifl̄r notē sint seu pbabiles seu dem̄ratiae, seu ex his q̄ pac̄cis insunt similiter sumpte aut ex his q̄ per se, et quęcūq; alia ppōnib⁹ insunt. Dis ergo eisdem existētibus q̄ per pauciores medios terminos et ppōnes est melior est ea quę per plures. [Ratio at ppōnis p̄ melior si q̄ est ex paucioribus, v̄l̄r aut̄, h̄c et̄. Si. n.sifl̄r sit, nota eē media.] R̄o aut̄, hoc est causa et̄ dem̄ro, cur potiores sint q̄ sunt ex paucioribus, alijs eisdē existētib⁹. [Priora aut̄ notiora sunt, i sit h̄c quidē dem̄ro p̄ media/b/c/d/g/a/i, si t̄/e, illa x̄o per/f/g q̄/a/instit̄/e/si.n. yellemus monstrare p̄ aiatū in sit hoi, p̄ intermedia q̄ sunt aial rōnale, notius est inesse aial rōnali, q̄/b̄/hoi. Ex eo.n, p̄ inest aial rōnali, monstrat p̄ et̄ hoi inest aial, notius ē aut̄ id p̄ quod, eo qđ notū est per illud.] Similiter aut̄ sebz p̄/a/inest/d/z/g/a/ inest/c. Quod aut̄ a/inest/d/prīus est et̄ notius q̄/p̄/a/inest/e/per hoc, n. illud demonstrat̄. credibilius aut̄ est id per quod, et̄ que per pauciora ergo est dem̄ratio potior, alijs eisdem existentibus similiter, hoc est p̄ media equalia. si cut enim a/notium est inesse/d/p/b/c/sic/a/inesse/e/p/f/g/ suppositū aut̄ est similiter nota esse media. si ergo sifl̄r notū est p̄/a/inest/e/p/f/g, cū eo p̄/a/inest/d/p/b/c, notius est aut̄/a/inesse/d/p/b/c/q̄/a/inesse/e/p/b/c/d/ Ergo ēta/a/iness/e/p/f/g/est notius est. q̄/a/inesse/e/p/b/c/d. Per pauciora em̄z est illud q̄/f/g, per pauciora ergo notius.

Catraq; quidē igitur p̄ tres terminos & pro positiones duas demonstrant, sed h̄ec quidē esse accipit aliqd, illa vero & esse & non esse ali quid, per plura itaq;, quare īdīgnior est, amplius qm̄ ostensum est q̄im pole eē p̄ vtrāq; priuatiūm propositionū fieri syll̄z, sed h̄ac quidē oportere h̄o esse, aliā nō qm̄ est.

Monstrato vlt q̄ est per pauciora, neq; addito sive numero pauciora, sive spē sed simpliciter q̄ est per pauciora, eisdem existentibus est melior, nunc in eodem pposito transfert sermonē et dicit, q̄ negatiua quidem et q̄ negatiua et per affirmatiua monstrat, affirmatiua vero per sola affirmatiua. Quare si p plura negatiua ē, posterior ē ergo affirmatiua. Amplius qm̄ oīsum est ipole esse pyrrhicas ppositum privatiuā fieri syll. sed hāc quidē oportere h̄ē ē. Doc non vt diuersum argumentū ponit ab eo qd̄ est ante, sed veluti assertiuū q̄ per hoc negatiua quidē indiget affirmatiua, affirmatiua vero non indiget negatiua, qm̄ oīsum sit ex solis negatiuis ppositibus nunc fieri syll. q̄re cum dixisset q̄ qm̄ ostensum est, non retulit ad ly (qm̄) tanq̄ causatiue dicto, qm̄ ad precedentia.

TAmplius preter hoc opus hoc accipere, predicationes quodem augmentata demonstrationē necesse est fieri plures, priuationis autem imponere est plures vna in omni syllabo esse. Sit enī in nullo esse/a/in quibus est/b/in/c/aut omni sit/b/si igitur opus est iterū augere vtracque propositio nes est medium inveniendus, but quo/a/b/sit/d/sed/ b/c/sit/e. Et quodem igitur manifestū est predicatiōnis esse/sed/d/de/b/predicatiōnis quidem, ad/a/antes tanque priuationū ponit/d/quidem enī de omnū

b/sed/a/in nullo/d/opz esse. Ig/it/ur fit vna pri-
uatiua propositio. idem autē modus est ⁊ in
alijs syllis, semper enim mediū p/dicatiuorū
terminorū, p/dicatiuū in vtraqz est, sed pri-
uatiui p/riuatinois in altera necesse est esse, qua-
re hęc vna b/s fit propō, alie vero p/dicatiue.

Contra. **C**hoc videt mihi neq; argumentū esse, neq; ponit ut in

aliquo vtile ppositis. Sed vt corollariū quoddā ex dicitis apparenſ. ē aut̄ pretio dignissimū theorema ſic ſe habens. ſi syll's ingt ſit negatiuſ. Deinde oporteat ppōnes pbare vtracq; interpoſitis terminis. Deinde rursus syll' illius pbare ppōnes. et hoc plurimū ſit cōdensatis ppōnibus. ex medius terminis. nō ſicut quis ſuſcipiat poſſet. Similiter augen̄ affirmative ppōnes et negatiuſ ſed ſole quidem augentur affirmative. negatiuſ x̄o nequaq;. In oī enim negatiuſ ſyllo. q̄tūcunq; densent ppōnes. ipole est pluſq; vniuſ negatiuſ fieri ppōneſ. quod ȳ absurdum eſſe. Semper. n. i negatiuſ ppōne inieicto termino medius maior negatiuſ ſit. vt ſi /a/ nulli quidem /b/ inſit /b/ aut oī. c/qm̄ /c/b/ ppōne densata ſolas affirmativeſ facit ppōnes. negatiuſ x̄o nequaq;. ſi. n. yellē monſtrare ḡ nulli. b/ inſit a/p mediū. d/nece eſt accipere ḡ /a/ nulli /d/ in eſt. d/x̄o oī. b/. Rursus ſi oporteat m̄fare. ḡ /a/ nulli /d/ inſit per mediū e/nece eſt /a/ /nul/i/e/inſeſ ſic cōsequēt. Quō ḡ dixit nō fieri pluresyna negationes. Dico ergo ḡ bene adiecit in oī ſyllo ſi. n. cōponamus totas ppōnes et faciamus ſyll' vnum/yna ſola intuenietur negatiuſ ḡ /a/ nulli /e/ in ſomni d/h/ /d/ /oī/ /b/ /b/oī/ /c/ /a/ ergo nulli /c/. Quare negatiuſ ē vna. reliquę x̄o oīs affirmativeſ. Quare oīs negatiuſ ſylls ſue ſimplex. ſive cōpositus. vna h̄z negatiuſ ppōneſ. ſed ſimplex quidem et vna affirmativeſ. cōpositus vero plures affirmativeſ. Ticut aut̄ in prima figura ſic et in reliquo ac-
cidit in figura ſecunda.

Citat de latiss syllis vna quidem negativa erit, reliquæ vero omnes affirmatiæ.

TSi igit notius est per qd demonstrat t credibilis, demonstrat autem priuatina per predicationem hæc aut per illam non demonstrat, prius ergo t notior t credibilior cum sit, melior utiq; erit. Amplius si principiis sylli proportionis sit immediata. Est antez in monstrativa affirmativa, in priuatina vero negativa proportionatio, vliis affirmativa autem negativa prior t notior, (per affirmatinam enim negativa nota est,) t prior affirmatio est sicut esse prins est non esse, quare potius principiis monstrativa est quam priuatina. dignioribus autem principijs utiq; dignior, adhuc t principalior, sine enim demonstrativa non est priuatina.

CAliud h[ab]et argumentū, Notius est i[st]i q[uod] credibilis p[ro]p[ter] quod monstrat aliquid, illo q[uod] demonstrat. Monstrat autē negativa p[ro]p[ter] affirmatiuā, h[ec] ḥo per illaz, nequaq[ue] notior ergo et credibilior est affirmatiua q[uod] negativa, et ob B[ea]tū melior. Amplius q[ui]m principiū syllī. est v[er]bis ppō immedia ta, est autē in monstratiuā quidē, affirmatiua. In privatina vero negativa v[er]bis ppō, affirmatiua autē prior est negati u et notior, per affirmationē. n. negatio est nota. Aliud est B[ea]tū argumentū. Syllorū inquit principia sunt immediete et v[er]bles ppōnes, predictiutiū quidē predictiutiā immedietā, negatiū autē sit nunc negativa immedietā, hoc autē dico, q[ui]m negationis non solū est principiū immedietā negatio, sed et i[st]i

mediata affirmatio. Antea nunc hoc sumatur \wp negatiui sylli principiu est immedia negatio. Etenim hoc est dicta conclusionis. semper enim peorem pponem sequit \wp , si ergo sylloq principia sunt hcc. est aut affirmativa prior natura et notior negativa. non existete. n. affirmativa, neque negativa erit. Est. n. affirmativa quidem habius quidam, negativa vero priuatio. Prior est aut habius priuatione et cum non sit habitus, neque priuatio habitus erit. Priuatio. n. habitus est priuatiōis, habitus vero non est priuatiōis habitus. Quare prior natura est habitus et ipse, et per habitum est habitus priuatio nota. quare si prior quidez et notior est affirmativa, \wp negativa. Quic aut est ex prioribus et notioribus deinceps dignior est ea q non est ex his. Melior est ergo affirmativa deinceps, \wp negativa. et prior affirmatio est sicut esse prius est non esse. Quare potius est principiu monstratiōē \wp priuatiōē. Melioribus aut principiis vtens est melior. Esse inquit prius est non esse sicut habitu priuatione, eius enī quod non est, non est prius cognoscere aliqd. Neque enim huius negationē cognoscere possibile est. si enī non cognoscamus quid significet Hypocentaurus, aut tragelaphus, neque huius negationē cognoscere poterimus. Quare et in h \bar{q} q inq̄ non subsistunt op̄s fm cognitionē presubsistere affirmatiōē negationē, ut cognoscamus quid est quod negamus. Amplius principalior est. siue. n. monstrativa non est priuativa. hoc id est his q pcedunt. Dixit. n. superius \wp notius est, p qd mōstrat aliquid, monstrat aut non p negativā affirmativa, sūper affirmativa negativa. Principalior ergo est affirmativa et rursus consequentur, qm prior est affirmativa \wp negativa, quemadmodū esse prius est non esse.

CQuod quidem predicationis priuatina sit dignior manifestum est, et ad impole ducente. **O**pus autem scire quae sit deo ipsarum. Si igitur a in nullo b inest c aut omni b necessarie est in nullo esse. Sed si c non est sive in nullo.

nullo/c/elle/a/sic igit acceptis ostensiva priu-
tina erit demonstratio,qm̄/a/u/c/non erit. Quę
vero est impole sic se b3, si opus est dem̄fare
qd/a/in/b/non sit.accip̄iendū est/a/esse in/b/t/
b/in/c/quare accidit/a/in/c/esse , hoc aut̄ sit no-
tū ⁊ concessum qd impole esse, non igit pōt/
a/b/in esse, si igit/b/c/in esse concessum est/a/in/b/
in esse impole. Terminī ergo similiter ordinā-
tur. Differat autē quo, ⁊ qualis sit notior pri-
uatiā propositio.Utrum igit que est q/a/b/
non inest, aut q/a/c/non inest. Cum igit sit cō-
clusio notior qm̄ nō est, q̄ est ad impole sit de-
m̄ratio. Cum aut̄ in syllō, sit dem̄ratio est.

CTransit ad 3^m problema, q̄ dem̄o inq̄ ostensiva me-
lior est ducente ad impole, et cōparat nunc negatiūa oīsi-
ua, ad negatiūa p̄ impole. si enīz monstret negatiūa oī-
sua potior ea q̄ est per ipole. Est aut̄ melior affirmativa
q̄ negatiūa, manifestū q̄ ex multo processu ēt affirmati-
ua oīsua melior erit ea q̄ est per ipole. Qm̄ āt nō p̄tiger
cognoscere ytra melior sit eū qui nō sciat in quo nā dīant
mutuo. Prīus inquit hoc ipsum p̄sideremus q̄ sit dīa ip-
saru inter se. Rursus aut̄ qm̄ non est pole hoc cognoscere
eum qui nesciat proslus quid nā est horū vtrūq; Ob hoc
p̄ exponit q̄ nam est dem̄o oīsua, et que per impole. Et
hoc loco deinceps in ipsa horū expositione, yniuersi ex-
positores reprobaverunt Aristō. vt male exponēt sylls
p̄ impole. Nos ergo primo exponamus oīsuum, et eum

Liber primus

Cap. II. qui est per impole. sicut ipse nobis tradidit in 2º priorum
Digressio de syllo ad ipsos sive.

I t altera ppōne/d/a/g/d/inst oī/a/ut exposuimus p̄clusū
g/d/alicui/c/inest t destructione huius h̄nis, destruxit ēt
ppōnem, quare ex posterioribus priora cōclusit. Scōm
nām.n.sunt h̄nie p̄c ppōnes, t ob hoc melior ē oīsua ea
q̄ est per ipole p̄pea q̄ h̄c quidem ex p̄oribus posterio-
ra, illa x̄o ex prioribus priora monstrat. Et q̄m oīsua q̄
dem quod vult a principio syllogiq̄at. Quē x̄o est per im-
pole, syllogiq̄at quidē a principio x̄ri eius quod vult, de-
struens aut quod p̄clusū, redit ad p̄positū, ideo t circula-
ris demō voca, p̄pea q̄ circulū quendam p̄tinet. Et q̄m
h̄c quidem simplex, illa x̄o q̄ ex p̄impole mixta est ex
categorico t ypōtheuco. si aut p̄tingat aliquid oīsua indi-
gere suppone. Est n. q̄m aliquā ex ppōnibus per ypōthe-
icos syllōs pbamus. sed nō semp hoc accidit. In his qui
dem q̄ sunt per impole semp per categoricū t ypōtheti-
cū via sit. nos ergo acceptis q̄ ab eo in 2º priorū analyti-
corū dicta sunt, exposuimus syllm, tū per ipole, tū oīsuaū.

K C ipse tñ Arist. H̄ loco alr exponit hos. acceptis. n. trib⁹
terminis/a/b/c/deinde exposito syllō oīsua g/a nulli i/
est/b/b/x̄o oī/c, ergo nulli/c/in bis eisdem terminis ex-
ponit ēt cū qui est per impole. Sit enim inquit quo debet
monstrari per impossibile /a/nulli/b/inest non amplius
p̄clusionē q̄a op̄orebat monstrari oīsua, monstrans ēt
per impole, sed maiorem propositionē /a/b/ si ergo inquit
non est verum /a/nulli/b/inest, verū ergo erit /a/inest/b/
At vero /b/inerat/c/p̄cludit ergo q̄/a/inest/c. Hoc ergo sit
inquit cōcessum falsam t ipole, quod p̄clusū est non ex
eo q̄/b/inst/c/boc. n. sup̄positū est verū. sed ex eo q̄/a/in-
est/b/ si ergo ex p̄ hoc p̄clusū est q̄/a/inest/c/ est aut hoc
falsum, falso ergo erit /a/inest/b, verū est ergo nō in-
ee. qd̄ op̄orebat monstrare sic ergo Arist. C Criminant
aut ipsum exposito. p̄quidē q̄ non per p̄nē (quod iaz
dixi) fecerit demōnē p̄impole, sed in ppōne. Scđo, q̄o
inquit dicit /a/inest/b/ tñ alicui an oī, siquidē alicui
incollectilē facit syllz particularis. n. est maior. si aut, in-
est, p̄ eo q̄ est (oī inē) accipias, non p̄cludis quod que-
ris. sit. n. a/oī/b, t/b/oī/c, t maius hoc falsum t ipole p̄clu-
sum, eo q̄ accipias /a/oī/b/inest. si ergo eo q̄ accipias /a/
oī/b/inest cōclusum est q̄/a/oī/c/inest, hoc aut est falsus,
falsum ergo erit /a/oī/b/inest. Si ergo hoc est falsum,
op̄positū verū erit, non oī inē, non erat aut hoc quod x̄o
lebamus monstrare, sed q̄/a/nulli/b/inest. Quē ergo cri-
minant in oratione, existimantes rōnabilitē dicere expo-
sidores h̄c sunt. C Quē x̄o p̄ Arist. nobis p̄positū sit re-
spondere sic se habent. q̄m q̄o dīam triū figurarū in p̄
Analyticorū mōstrare nobis volens dīa accepit elemen-
ta, in p̄ quidē fig⁹/a/b/c/In 2º x̄o/m/n/x/ in 3º g/p/r/s/sic
t hoc loco, ut monstraret nobis in eisdem terminis t oīsua
t q̄ est p̄ impole demōnē ob hoc non accepit exti-
secus alium terminū. Et enī q̄m eandem h̄nem t oīsua
t p̄ impole monstrā voluerimus. nullū extrinsecus acce-
pimus terminū in ea q̄ est p̄ impole /z/gbus v̄l sumus in
oīsua demōnē eisdē itemur t in ea q̄ est per ipole. ordi-
nē solū ipsoz permūtūt. Accepto. n. oppōsito. p̄nē, ipsi
q̄ addita vna ppōne sic reliquā mōstramus, vt sit /a/oī/
b/b/oī/c/t p̄cludes /z/ veritatē /a/oī/c/sic ergo oīsua. Per
impole aut figs non cōcederet /a/oī/c/manifstū q̄ nō oī/
qm ergo /a/quidē non oī/c/b/aut oī/c/a/ ergo non oī/b/sed
sup̄positū erat oī, falsus ergo secutū est non q̄/b/oī/c/sū/
ptū est inest, hoc .n. verū sup̄positū est. Sed q̄m /a/non
oī/c/falsum est ergo hoc, verū aut oī. sic ergo demō per i-
pole eisdē terminis v̄tūr cū oīsua, q̄m per v̄tūr q̄
fiat sylls. Ob hoc ergo nō mutauit terminos. a/b/vero ac-
cipit per impole demōnē, nō vt ppōne viens ipsa, h̄c
p̄ volens monstrare p̄ impole, sed vt problemate viens.

Dico

L M iūtōt
M qui est per impole. sicut ipse nobis tradidit in 2º priorū
particulari. n. affirmativoḡ quidē monstra-
tur volumus per impole, oppositū est v̄l negatiū, ne-
cessē est ergo hoc maiore fieri ppōnem. Quare q̄ adiu-
nitū affirmativā quidē erit. indifferens aut sine v̄l, si-
ue particularis, si aut quod demonstratur sit v̄l affir-
mativū. q̄ quidē extrinsecus accipere. rursus v̄l erit affir-
mativa, non amplius tñ per p̄m fig⁹ p̄tingit syllogiq̄at.
Opposita. n. vere particularis ē negativa, neq̄ maior esse
p̄t, eo q̄ particularis sit, neq̄ maior, q̄ negativa. sit ergo
categoricus sylls in 2º aut 3º fig⁹. Quē ergo sit demō oīsua
t que per ipole dīctū est. Dīnt aut iter se q̄ oīsua q̄
dem ex prioribus posteriora syllogiq̄at, ex propōnibus
enī est. Quē x̄o est per ipole ex posterioribus, priora
eo. n. q̄ falsa sit h̄ destruit ppōnem, oīsua. n. eo q̄/a/nō/
It inst/b/r/b/oī/c/p̄clusit q̄/a/nulli/inest/c/demō x̄o per
impole oppositū h̄c fecit, a/inē alicui/c/inest, t ex hac

Posteriorum

43

E aliquid hoc p̄clusio est, illa autē sunt ex q̄b⁹.
sed hoc quidē ex quo sylls est v̄tūq̄ sic se
habet, vt aut totū ad partē, aut vt pars ad to-
tuū se habeat, sed que sunt /a/c/t/a/b/p̄positio-
nes, nō sic se habet ad inuicē. Si igitur ex no-
tioribus sit t̄ credibilioribus dignior est, sunt
autē v̄tūq̄ ex non esse aliquid credibiles, s̄
h̄c quidē ex priori, illa x̄o ex posteriori, po-
tior simpliciter v̄tūq̄ erit ea que est impossibili-
ble demonstratio priuatua, quare t̄ si bac di-
gnor p̄predicatua, manifestū q̄ t̄ ea que est
ad impossibile potior est.

F C um dixerit quo differat mutuo cōparat p̄sequēter in-
ter se demonstratioes. Et mōstrat p̄ ostēsua potior est ea,
que est per impossibile, veluti ex priorib⁹ posteriora, syl-
logis̄as, illa ecōtrario se habet t̄ ex posteriorib⁹ p̄ma syllō
ḡante, vt se habent que p̄lecturales vocant demōfones,
Ex causatis causas pbantes, cū se habeat nālis demōfatio
ecōtrario ex causis syllogis̄as causata. Nō enī si cōigit
remoueri aliqd̄, hoc conclusio est. Ne q̄ dicat q̄ t̄ que
est per impossibile ex priorib⁹ posteriora syllogiq̄at, in di-
cēdo, si/a/b/c/a/c.arg/a/c/falsum, ḡ t/a/b/falsum. Acceptit
enī in demōne ppōne qd̄e/a/c. p̄nē x̄o/a/b. Dicit ergo nō
siquid remoueatur subiūpti, ipm qd̄em est illius p̄positio,
illud x̄o huius p̄clusio, sed antecedēs qd̄ez t̄ p̄nē est in hy-
poteticis sylls, ppō autes t̄ cōclusio nō est. Proposition
nū enī inquit h̄c qd̄em est maior, illa x̄o minor. Nō se
habent aut sic iter se in hypotheticis sylls antecedēs t̄ cō-
sequens, neutrū enī ipsoz, neq̄ maiorē neq̄ minorez est
dicere, multo magis ergo neq̄ aris erit proposition sylli,
hoc aut est sylls, siq̄d̄ ex vna ppōne sylls nō sit. Sed
hoc quidē ex quo syllogismus est, sic se habebit, sicut aut
totum ad partem, aut pars ad totū se haber, Jhoc ex quo
id est propositions. Propositiones ergo in syllogismo il-
le sunt, quarum maior quidem totum quoddam est, mi-
nor x̄o particula ipsius. Et q̄ v̄tūq̄ propositionib⁹ affir-
mativis existentibus, maior quidem totum quoddam sit,
minor x̄o particula ipsius, manifestum est. Semper enī
quod p̄predicatur in plus est q̄d̄ subiectum t̄ continet ipsi,
sed t̄ cum sit negativa maior, eadem est ratio. Exequatur
enī tunc medius terminus maior, siquidem converteat
ad seipsum vniuersalis negativa. Quare si medius termi-
nus in plus est q̄d̄ minor. Equalis est autem maior termini
nū medio per conuersionē, in plus est ergo maior ppō-
sitio. Quidam autem vniuersaliorum maiorē dicunt mi-
norē, t̄ si maior particularior sit. Quē x̄o sunt /a/b/t
a/c/ propositiones non sic se habent adiuicem. Jhoc est
in hypotheticis syllogismis antecedens t̄ consequens,
propositiones autem dīxit pro eo q̄ est negatiōes. Non
se habet q̄d̄ ingt sic aris t̄ p̄nē, vt h̄c qd̄em sit v̄lūs t̄ p̄nē, hoc
x̄o magis p̄ticularē t̄ posterius. Si q̄, ex notiorib⁹ t̄ p̄z
bus dignior est. Sunt autē v̄tūq̄ ex non esse aliqd̄ credi-
bles, sed h̄c quidē ex priori, illa x̄o ex posteriori, me-
lior v̄tūq̄ erit ea que est ad impossibile priuatua demō-
stratio. Quare t̄ si bac melior est p̄predicatua, mani-
festū q̄ t̄ ea que est ad impossibile est melior. Conclu-
dit consequenter ipsum proposition, t̄ dīcit q̄ si oīsua
t que est per impossibile, per aliquam negationē,
credere faciunt quod volunt comprobare, oīsua qd̄ez
accipiendo nulli/b/inest/a. monst̄ravit q̄ nulli/c/inest/a.
Sic t̄ que est per ipole, mōstrādo q̄/a/nō/inest/b. Si q̄
v̄tūq̄ per aliquam distinctionē fides habet. Sed oīsua
t que est p̄clusio, non enī si contingit remoueri

H

Io. Grā. sup Post.

Liber primus

Ista quædem ex prioribus posteriora, quæ non ipsole ex posterioribus priora, melior erit. Viz. ostensiva, ea quæ est per impossibile. Si ergo negativa demonstratio ostensiva, melior est ea quæ est per impossibile. Negativa autem melior est affirmativa, multo magis sane ea quæ est per impossibile potior est affirmativa ostensiva.

Certior autem est scientia/scientia et prior, quam ipsius quia, et propter quid eadem est. Sed non est ipsius, extra eam quæ est propter quid.

L. 118^m. Per ista denuo theorema nobis plura tradit villa considerationi de demonstratione. Et prius quidem quæ scia, qua sit certior. Dicit ergo quod multiphariam scientia, dicit esse certior scientia. Et primo quidem scientia, quæ propter quid, certior est cognoscere quia solum verbi gratia, quod cognoscens, quod per oppositionem lunæ sol deficit. Quando sit ipsi ad perpendicularis. Et quod rursus luna deficit in umbra terre incidet, certior scientia est ea quæ cognoscit, quod luna spherica est quod sic illuminetur, priores enim et quia sciunt et propter quid, hec autem quatuor ex hoc, quod solum spherica luna novit a quibusdam accidentibus hoc coniunctus. Non enim sunt causa sphaericæ figuræ illuminatioes, sed quæ quod ipsius solus. La autem cur luna sit spherica est esse quinque essentie, aut esse eternæ. Non ergo aut quod aliud habet. Quare soli ipsius quod est hoc scia, et quæ ex prioribz posteriora sciuntur. Hec enim est ipsius quod cognoscit, illa vero ex posterioribz prima, unusque modus certioris scie hic est, sed non sine, quæ est quod, ea quæ est propter quod habet legendum est, sine ea quæ est propter quod, sed non sine, quæ est quod, sciens enim ea quod solum sine propter quid non exacte sciuit.

L. Et quæ non est de subiecto ea quæ est de subiecto, et arithmeticæ, harmonica.

L. 119^m. Secundus modus est hic quod scia est certior scia. De subiecto autem non dicit, vel, ut in pdicamentis tradidit. Sic enim continet, quod vult scia vlius certior est ea quæ est particularium et singularium. Nunc autem de subiecto dic, ut per posterum ostendit imâlia et intelligibilia. De subiecto vero sensibilia et maliæ. Melior est quod inquit circa imâlia et intelligibilia, ea quæ circa maliæ et sensibilia. Ob hoc arithmeticæ potior est et certior harmonica, hec enim ipsas numerop rationes cum ipsas considerabit, illa vero quæ sunt in chordis. Simili modo geometria certior est perspectiva, hec enim accidentia ipsius figuris et lineis inquantum ipsius, absqz omnimateria considerat. Perspectiva vero quæ accidens, species et rerum naturas, substantiasque per numeros significabatur.

M. Et quæ est minoribz ea quæ est ex appositiōe, et arithmeticæ, geometriæ. Dico autem ex appositiōe, ut vñitas, subiecta est sine positioe, punctus autem subiecta posita, hoc autem est ex appositiōe.

L. 120^m. Tercius modus per quæ scia est certior scia. Quæ enim inquit se hoc circa simpliciora, certior est ea quæ se hoc circa compositione. Hec enim inquit sunt ex appositiōe. Non ergo Theodosius spherica certiora, certiora sunt scia Autolyci de sphaera quod mouet. Dic enim similes accidentia sphaerae considerat, non physiologicas si moueatur necne. Autolycus vero accidens sphaerae mobilis cōteplat, semper enim additiones in scientiis, res magnis particulares facit, et hoc minime certa. Sunt mox quæ est Autolyci de mobilis sphaera certior est astronomia. Hec enim postea cum mā consideratione sphaerae mobilis facit, hanc enim mobilē considerat, celestē inquit, id est ab exacto deficit. Quia quod in astronomia monstrat, non pollicentur ultimam dilectionem, sed ea quod per ultimam sit. Non ergo dicit distare sole a luna, quantum luna distat a terra, malus quod est in sphaera, sine enim vñus sit genus

minus vero quod vigintiplus, amabile enim est in his proportionate venire, et in oīusqz monstrantur in astronomia est eadem ratio. Quare spherica Theodosius, ad ea quæ sunt Autolyci de mobilis sphaera non ut elementa accipiunt astronomie, sed ut principia et causæ eorum quæ in astronomia demonstrantur, per ipsas enim causas illa demonstrantur. Et quæ rationes habent arithmetica ad harmonicas, et geometria ad perspectivas, banc ratione habent spherica Theodosius, ad ea quæ sunt de mobilis sphaera, et hec ad astronomiam, semper enim superiores scientia causa sunt inferiorum. Dico autem ex appositiōe, ut vñitas est substantia sine positioe, punctus vero substantia posita, banc ex appositiōe. Quoniam enim quod est ex paucioribus, et eius quod est ex appositiōe exempla dixit arithmeticam et geometriam. Arithmeticam quidem ut simplicioram. Geometriam vero ut compositiones, quomodo hec sic se habeant, per hec adiecit, cum dixerit. Dico autem ex appositiōe prius dicit quomodo arithmeticæ sit simplicior, deinde quomodo geometriæ sit ex appositiōe. Dicit ergo quod arithmeticæ quidem compositiones principiis vñitatem simplicioribus, vñitur enim arithmeticus vñitate ut principio, vñitur autem et geometra puto, et ipso vñitate quodam existentia. Sed arithmeticus quidem simplicissima accipit vñitate, et nominat sine positioe. Geometria vero accipit vñitatem seu punctum, facientem aliquid, quem et nominat positum. Simplicius est autem vñitatem simpli citer accipere, quod capere vñitatem iacentem. Dicere autem vñitatem sine positioe, non hoc sine positioe, per appositionem sicut quis suspicari posset. Non enim sicut in dividendo vñitatem positam, appositiōe est ly posita, sic et in dividendo vñitatem sine positioe, appositiōe est ly sine positioe, nihil enim apponit ly sine positioe, cum sit prius, et negatio, et non positio. Quoniam enim cum dixerit, Dico autem ex appositiōe prius eius quod est sine appositiōe adiecit exemplum dicens, ut vñitas est substantia sine positioe. Deinde eius quod est ex appositiōe cum dixerit exemplum. Punctus autem est substantia positioe errarent alii adiecit, banc ex appositiōe, hoc est, quoniam positum punctum dico ex appositiōe, et non sine positioe vñitatem. Substantiam autem dixit vñitatem secundum Pythagoricos de quibus scimus a nobis dictum est, quod accidens, species et rerum naturas, substantiasque per numeros significabatur.

C. Una autem scientia est, quæ est unius generis **L. 121^m** quæcumque ex primis componit, et partes sunt aut passiones horum quæ sunt per se. Altera autem scientia est ab altera, quarumque principia, neque ex eisdem, neque altere ex alteris sunt. Huius autem signum est, cum ad indemonstrabilia veniant, oportet autem ipsa in eodem genere esse, cum his quæ demonstrantur. Signum autem est et huius, cum demostribilia per ipsa in eodem genere sunt et proxima.

C. Ad alium theorema transiuit, quænam sit una scientia, et quæ non una. Videri enim posset aliquibus quæ non sit una, una esse generis ut arithmeticæ et harmonica. Geometria autem et stereometria, cum non sit differentia, videtur forte differentia esse. Simili modo perspectiva et stereometria. Ob hoc ergo dat nobis regulas, quibus indicare oporteat quæ sit una scientia et quæ non una. Dicit ergo quod una est scientia quæ circa unum genus versatur, et quæ per se huic insunt considerat. Circumvñ genus autem inquit perspectiva, quæ vñus eisdem principiis, sine enim vñus sit genus

Posteriorum

44

N
A
O
B
P
C
Q
D
E
F
G
H

sunt genus et principia eadem, siue principia eadem sunt, et genus necessitatem est idem esse, ut geometria et perspectiva, et stereometria, vna sunt scientia. Cetera enim sunt principia et cetera, ex quibus sunt demonstraciones ipsarum. Et genus oīus vñus. Continuum inquit autem magnitudo, et hanc species. Hec quod cedem sunt scientia. Cetera sunt geometriæ lineæ signa, plana, anguli, circuli, et huiusmodi. Hec ergo cōposita induces faciunt in geometria scientia theorematum. Ceterum, n. ex rectis lineis, et triangulis, et parallelogramis, et cetera eodem modo. Partes autem et passiones inquit hanc, hoc est principiorum. Partes autem et semicirculii, sectiones quadrilaterorum, qui a diametro secantem trianguli. Passiones autem inclinare, frangi, contingere, et similia. Est autem totus dicti ordo et scientia talis. Est autem una scientia, quæ circa vñus genus theorematum versat. Circa vñus genus autem sunt theorematum, quod constant ex eisdem et primis principiis. Sunt autem eiusdem generis quæcumque sunt partes, aut passiones hanc. Horum autem aut theorematum, aut primorum principiorum. Si ergo theorematum inquit, dicere posset aliquis, quinti theorematum. Non ergo quod arithmeticæ quidem simplicissima accipit vñitatem seu punctum, facientem aliquid, quem et nominat positum. Simplicius est autem vñitatem simpli citer accipere, quod capere vñitatem iacentem. Dicere autem vñitatem sine positioe, non hoc sine positioe, per appositionem sicut quis suspicari posset. Non enim sicut in dividendo vñitatem positam, appositiōe est ly posita, sic et in dividendo vñitatem sine positioe, appositiōe est ly sine positioe, nihil enim apponit ly sine positioe, cum sit prius, et negatio, et non positio. Quoniam enim cum dixerit, Dico autem ex appositiōe prius eius quod est sine appositiōe adiecit exemplum dicens, ut vñitas est substantia sine positioe. Deinde eius quod est ex appositiōe cum dixerit exemplum. Punctus autem est substantia positioe errarent alii adiecit, banc ex appositiōe, hoc est, quoniam positum punctum dico ex appositiōe, et non sine positioe vñitatem. Substantiam autem dixit vñitatem secundum Pythagoricos de quibus scimus a nobis dictum est, quod accidens, species et rerum naturas, substantiasque per numeros significabatur.

C. Plures autem demonstrationes esse eiusdem possibile est, non solum ex eodem ordine accipienti non continuas mediis, ut eorum quæ sunt a/b/c/d/e/f/sed et ex altero, ut sit/a/trahituta in quo autem d/moueri, sed b/letari, et iterum e/quelcere, verum igitur est, et d/d/de/b/e/d/de/d/predicari, letans enim mouet, et qd mouet, transmutatur, iterum et a/de/e/e/de/b/verum est predicari, omnis enim letans quiescit et quiescens transmutatur, quare per altera media et non ex eodem ordine syllogismus est, non tamen ut neutrum de neutro dici contingit mediorum, necesse enim est eidem alicui utraque inesse.

C. Ad aliud theorema transit, si contingat per plures demonstrationes idem demonstrare, an vniuersalibusque demonstribilis una sit demonstratio. Et manifestum est quod scientia non idem demonstrari posset, quoniam non solum continet idem ostensive et per impossibile monstrari, sed quo, nam in unoquoque modo plures, manifestum autem ex sumptibus, pluribus enim protendunt, vniuersalibusque autem similium etiam in aliam inlectionem idem demonstratur. Possibile est enim plures medios eiusdem demonstrabiles invenire, et non solum plures medios inquit ex eadem coordinatione, sed et ex alia et alia. Ex eadem ergo coordinatione medios dicit subalternos, ut si volumus monstrare quod homo substantia est, possibile est monstrare per medium corporis, et per medium animalis, et per medium rationalis, sed ista ex eadem coordinatione sunt. Possibile est autem et exalterata coordinatione monstrari, si capiam bipes medium, aut in recum ambulans, aut disputare, aut quid butulmodi. Hec enim non sunt ex eadem coordinatione cum prioribz. Dicit ergo nūquid si vel ex differentibus coordinationibus sunt medij nullam habebunt communitatem, sed inter se. Sed necesse est diversos a diversis negari, aut necesse coitatem aliquam habere ipsos, et dicit coitatem quæcumque ipsos habere, faciunt enim cum subiecto termino, in problemate seu conclusione tertiam figuram. Quare necesse est, vel ipsos particulares comunicare inter se. Non ergo a. si enim hoc est alia, attamen hoc est etiam bipes, cocludens quod bipes est hoc, eadem autem hoc est in oīibus. Ut eorum quæ sunt a/b/c/d. et f/a/b/gdem problema accipit, et b/quidem subiectum terminum, d/et predictatum, medios autem ex eadem coor, dinatione, c/r/d/z. Ex altera autem coordinatione d/r/g, vocat autem a/transmutari, b/et letari. Possibile est ergo inquit monstrare letatatem transmutari, et per medium motus, et per species quæ sunt sub motu. Non ergo letat, quod mouet transmutatur, letans ergo transmutatur. Scrutius letans permutas, quod permutas transmutatur, letans ergo transmutatur, et est continuum ei quod est letari permutari, ei autem quod est permutari, moueri. Non tamen autem per coordinaciones quod, non permutans vero, idem est monstrare, sed et per non coordinaciones, ut per gestare, letans enim quiescit, gelcas transmutatur, letans et transmutatur. Quies-

Io. Gr. sup Post. H. z

Liber primus

I scere autem dicit in 5° physices, id quod est ad ipsas reliquum gete. Aliud enim est esse gescere, ut ipsum esse in ipso immobili, aliud vero illud alterum gescere, hoc est ultimum motum, medium igitur motus et getis est illud quod dixi alterum gescere, manifestum autem per voluptas in hac maxie pote sit motus, in quoque motu letari est. Non tamen est neutrum de neutro dici medium. Amplius dicitur et si ex alia et alia coordinatione sint medii eiusdem problematis nece est et ipsos particulares iuxta existere, re eo quod 3° figuram cum subiecto faciant sicuti diximus.

Sic ergo et in propositionis, quiescere enim alicuius per mouere inest, et aliquid motum quiescere.

C Intendere autem est et per alias figuratas quot modis contingat eiusdem fieri sylliz. Sed eius quod est a fortuna non est scientia per demonstrationem, neque enim sicut necessarius, neque sicut frequenter est quod est a fortuna, sed quod extra hoc sit, sed demonstratio alterius horum est. Omnis enim syllogismus aut per necessarias, aut per eas quae sunt tantum frequenter propositiones, et si quidem necessarie sunt propositiones et conclusio erit necessaria, si vero sicut frequenter et conclusio huiusmodi, quare si id quod est a fortuna, neque sicut frequenter, neque necessarius, non utique erit ipsius demonstratio.

L Co. 123^m. C Quoniam igitur in 5° figura locutus est nobis committit querere et in aliis figuris quoniam eiusdem fieri sylliz ostegit. Manifestum igitur est quoniam et in aliis, et per media eiusdem coordinationis monstrare idem est posse, et per ea quae non sunt eiusdem coordinationis. [S]ed enim quod est a fortuna non est scia per demonst. Adhuc si quis eorum quae sunt a fortuna non est demonstratio, sed quod est quoniam eiusdem modi, manifestum autem est posse, et per media eiusdem coordinationis. Manifestum autem est quoniam et in aliis figuris quoniam eiusdem fieri sylliz ostegit. Et si quoniam neque sunt ppone, neque est in plibet et conclusio eadem modum. Quid vero est a fortuna, neque neceps est neque utique est in panioribus. Impole est igitur per syllogismum scire quod est a fortuna. Nullus nam syllabus veras ut raro habet ppone, sed ut dixi, aut semper aut utique, solummodo per sensus scimus quod est a fortuna, non quoniam per syllbum.

M Co. 44. C Neque per sensum est scire, si enim est sensus talis per huius et non huius alicuius, sed sentire hoc aliquid necesse est et ubi et nunc. Vnde autem quod est in omnibus impossibile est sentire, non enim hoc aliquid est, neque nunc, neque ubi, neque utique esset universaliter, quod enim semper, et utique est, universaliter dicimus esse, quoniam igitur demonstrationes viles sunt. Hec autem non est sentire, manifestus est quod neque scire per sensum est. Sed manifestus quoniam et si esset sentire triangulum per duobus rectis equalibus habere angulos, quereremus utique demost. non sicut manifestum fatentur sciremus. Necesse enim quoniam est sentire singulariter. Scientia autem est in cognoscendo vle. Unde et si supra lunam essemus et videremus obiectam terram, non utique sciremus causam defectus, sentiremus enim quoniam deficeret nunc, sed non propter quid omnino. Non enim esset uni-

versalis sensus. Sed ex consideratione multo tiens accidente vle venantes demonstrationes habemus. Ex singularibus enim pluribus vniuersale est manifestus. Universale autem honorabilius est, quoniam ostendit cum, quare de huiusmodi vle scientia honorabilior est sensibus, et cognitione quoniamque causa est, sed de primis alia ratio est. Ad manifestum igitur sit quod impossibile est sentire do scire aliquid demonstratorum, nisi quis sentire hoc dicat, scientiam habere per demonstrationem.

C Propositionem est monstrare quod sensus non est scientia. Etenim videri posset aliquibus idem esse sensus et scientia hoc modo. Si enim sensus qualitatibus est susceptus. Colorum enim et strepitum et talium. Scientiaque circa quale versatur. Geometria enim circa figuratas, et ea quae his accidunt per se. Et musica circa vires sonorum. sed et magnitudo, et motus et numeri sunt communis sensibilius. Circa ista autem et astronomia et arithmeticus versatur. Si ergo circa ipsa et sensus et scia se habet quoniam non essent eadem. Hac ergo difficultate soluens dicitur quod si circa eadem se habeant sensus et scientia, non tamen eodem modo, sensus enim particulariter suscipit. Non enim simpliciter omne album nouit, aut omnem circulum, sed omnes hoc aliquid particulariter, quod est in aliquo loco quemadmodum et nunc subsistens. Scientia vero omnem simpliciter album nouit, utique non est in aliis figuris quoniam eiusdem fieri sylliz ostegit. Manifestum autem est sensus aliquando deficit, necesse est et sciama aliquam deficere, hec ergo non sequuntur mutuo. Si enim deficit scientia aliquando, et sciama aliquando deficere necesse est, videlicet sensus est scia. Dicitur ergo quod si deficit scientia sensu aliquando, necesse est et sciama aliquam deficere, at tam non propter hoc sensus est scia, sine sensu enim non erit scientia. Quoadmodum et sine cythara et sine symphonia gratia et acutior et phlegmox, non erit harmonia, non tamen phlegmox sunt harmonia sed ratione artificialis, quod ex his adiudicatur harmoniam, sic ergo neque sine sensu scientia erit, non tamen cognitionis sensus scientia est, sed intellectus qui a sensibus vle ratiocinatur. Scientia enim est huius albi sensus, ita ut aliis, aut eiusdem sepius, et sic ex cognitione sepius per sensum, intellectus simplis albus vle colligitur, et in oboe etiam modo. Quare si ex particularibus vle colligitur intellectus, merito deficiente principio cognoscente particularia deficit et vle syllis, hoc autem est scientia secunda utrum exemplo. Queritur nam inquit quoniam per lucida penetrat lumen, per vitreum inquit aut cornua, aut huiusmodi. Et hoc quidem dicitur, eo quod sine in vitro pori tenues, aut in cornu, nobis vero latente tenuitate penetrat lumen per ipsa, et sic per ipsa illuminat aer circa hec. Alius autem non videntur hoc verum esse. Neque enim continuitatem oportebit aerem per ipsa illuminari, sed inumbrari quoniam locos non habentes pores, sed transparens corpus, causa est cur distributur luminis actio. Dicit ergo quod lumen in hoc si videamus pores habens vitrum, et per ipsos penetrantes radios non dubitabimus quoniam penetrat intus lumen, sed manifeste sciemus quidem vle universaliter per quodlibet vitrum sic transit lumen, non tam cognoscere quod per hoc vitrum transit hoc lumen sciamus dicimus, sed ex eo quod hoc sepius videamus ratione conclusum, quod hoc accedit in quolibet vitro, et in eo quod nunc non est vitrum id cottingere si aspiciatur. At qui sensus prius solus nouit et quod videtur, nunc autem quoniam non videamus hoc sic fieri, neque sciama huius habemus, sic dicimus etiam vle in quolibet sensu. Deficiente quidem neque sensu deficere sciama, non tamen idem esse sensum et sciama. Si enim est sensus talis, et non huius alicuius. Sed sentit necesse hoc aliud, et vle, et nunc, est si sensus que accipit. Non enim quoniam est lapis caput, sed sepius in particulari aliquo idem accepit. Ratio vero ex his vniuersale collegit vslus organi sensu subministrante rationi. Manifestum est ergo quod sensus non est scientia, hic enim solus nouit quod prius est et videntur, et hoc quoniam

A quoniam est solum, non autem et cum ipsius recipiat est. Et si enim viderimus quod per obiectioem terrae luna deficit, et hoc ipsum quod causa est in obiectioem, non syllogizavit in hoc sensus, sed ratio, cognoscente sensu solus ipsum quia. Ob hoc ergo igitur est honorabilior sensus vle. Quoniam vle ostendit cum sensu causam ignorare. Non solus autem inquit sensu honorabilior est huiusmodi vle cum causa inquit, sed et cognitione simplici et sine causa, ut siquis similius cognoget per triangulum duobus rectis equalibus habeat intrinsecos angulos, non cognoscatur autem causam, honorabilior est hoc cognitione, quae est cum causa. Nudum ergo ait qualiter cognitione simplici sine causa dignior est, quae est cum causa. Nequaquam ob hoc ergo hoc adiudicatur. Quoniamque est altera causa, hoc est, quando in eadem cognitione, diversa sit causa ab ipsa causa. In his enim potior est quae est cum causa, quoniam non est cum causa illa cognoscere, eo quod non sit aliquid ipsius principalius et magis causa, diversa est ratione cognitionis ipsorum. Etenim non poteretur ea sine causa sciamus causas notiones, peior est cognitione ipsorum, aliis quod cognoscuntur cum causa. Melior est enim scia, hoc cognitione. Sic ergo dicimus et in cognitione, non per causam, potior est enim de ipsa cognitione qualibet scientia. Preter hoc autem dubitatur, quoniam si sensus non est scia in precedentibus dicebamus, quod si sensus aliquando deficit, necesse est et sciama aliquam deficere, hec ergo non sequuntur mutuo. Si enim deficit scientia aliquando, et sciama aliquando deficere necesse est, videlicet sensus est scia. Dicitur ergo quod si deficit scientia sensu aliquando, necesse est et sciama aliquam deficere, at tam non propter hoc sensus est scia, sine sensu enim non erit scientia. Quoadmodum et sine cythara et sine symphonia gratia et acutior et phlegmox, non erit harmonia, non tamen phlegmox sunt harmonia sed ratione artificialis, quod ex his adiudicatur harmoniam, sic ergo neque sine sensu scientia erit, non tamen cognitionis sensus scientia est, sed intellectus qui a sensibus vle ratiocinatur. Scientia enim est huius albi sensus, ita ut aliis, aut eiusdem sepius, et sic ex cognitione sepius per sensum, intellectus simplis albus vle colligitur, et in oboe etiam modo. Quare si ex particularibus vle colligitur intellectus, merito deficiente principio cognoscente particularia deficit et vle syllis, hoc autem est scientia secunda utrum exemplo. Queritur nam inquit quoniam per lucida penetrat lumen, per vitreum inquit aut cornua, aut huiusmodi. Et hoc quidem dicitur, eo quod sine in vitro pori tenues, aut in cornu, nobis latente tenuitate penetrat lumen per ipsa, et sic per ipsa illuminat aer circa hec. Alius autem non videntur hoc verum esse. Neque enim continuitatem oportebit aerem per ipsa illuminari, sed inumbrari quoniam locos non habentes pores, sed transparens corpus, causa est cur distributur luminis actio. Dicit ergo quod lumen in hoc si videamus pores habens vitrum, et per ipsos penetrantes radios non dubitabimus quoniam penetrat intus lumen, sed manifeste sciemus quidem vle universaliter per quodlibet vitrum sic transit lumen, non tam cognoscere quod per hoc vitrum transit hoc lumen sciamus dicimus, sed ex eo quod hoc sepius videamus ratione conclusum, quod hoc accedit in quolibet vitro, et in eo quod nunc non est vitrum id cottingere si aspiciatur. At qui sensus prius solus nouit et quod videtur, nunc autem quoniam non videamus hoc sic fieri, neque sciama huius habemus, sic dicimus etiam vle in quolibet sensu. Deficiente quidem neque sensu deficere sciama, non tamen idem esse sensum et sciama. Si enim est sensus talis, et non huius alicuius. Sed sentit necesse hoc aliud, et vle, et nunc, est si sensus que accipit. Non enim quoniam est lapis caput, sed sepius in particulari aliquo idem accepit. Ratio vero ex his vniuersale collegit vslus organi sensu subministrante rationi. Manifestum est ergo quod sensus non est scientia, hic enim solus nouit quod prius est et videntur, et hoc quoniam

G Co. 125^m.

H

Io. Gr. sup Post. H 3

I principia sunt oium sciarum. Principia autem syllorum sunt propositiones. Propositionum vero quide sunt immedia-
tae, hec vero primae, ex quibus sunt et immediate. Monstrat ergo neque immediata principia syllorum, neque prima eadem oium sunt, et an ergo immediata non sunt eadem monstrat. Pro eo quidem logice speculatis, logice autem inquit, pro eo quod est cōiter in oibus simpliciter syllis, postea privatim etiam in omnibus scientiis monstrabitur, quod non est possibile easdem proposi-
tiones esse oium scientiarum. Quid ergo dicit nūc quod si syllologizantur, hi quide sunt veri, hi autem falsi, impossibile est falsum per suas proprias concludi. Sed opere pars falsae conclusionis, falsas esse, proprias, vere autem conclusionis, ve-
re sunt oio propositiones, falsus autem natura a vero discre-
tum est, et diversa sunt hec inveniuntur.

K Eadem autem eae principia oium syllorum ipole est, primum quidem logice speculatis, hi quidem enim veri sunt sylli, alijs autem falsi. Est enim verum ex falsis syllologizare, sed raro hoc sit, ut si a de c vera sit, mediū autem b/falsus, neque enim a/i/b/est, neque b/i/n/c, sed si hanc media accipiant propouni, falso erit, eo quod ois celo falsa ex falsis est, et vera autem ex veris, altera autem sunt vera et falsa. Postea neque falsa ex eisdem sunt, est enim falsa adiuniceat et hinc et impossibilitas sic est, ut iustitia est in iustitia, aut timore, aut boiem equum, aut bouem, aut egle maius, aut minus. Expositis autem sic est. Neque enim oium vero principia sunt eadem, altera enim multo genere principia sunt, neque pueniunt, ut unitates pūctis non pueniunt. Hoc quidem enim non habent positionem, illa autem habent.

L Cōd. 126^m. Quid ergo inquit, non etiā contingit ex falsis propositionibus veram concludere conclusionem? Dico enim hoc est lapis, lapis est aīal, hoc ergo aīal. Ecce propositiones quidem sunt false, conclusio autem vera, sed ex falsis falsa concludit conclusio. Quare ex eisdem et vera et falsa est conclusio, quātum in hoc et falso. Dicit ergo et si contingat ex falsis vera conclusio, et cludere, tamen hoc semel si solum. Quoniam si qualibet falsarum propositionum velimus syllogicare, necessaria est oīo ex falsis propositionibus ipsas syllogicare. Impole est enim veras propositiones falsam conclusionem concludere, verē autem conclusiones ex veris propōnibus, non semel hoc sustinet, per suas propōnes demonstrans idem acciderit, vera inquit conclusiones, veras accipere propositiones, ut si a de c vera sit, mediū autem b/falsus, hoc gdem pdicatum, c/ho subiectum, b/autem medius terminus verisq; falsae cōplicatus ut duce falsas propositiones fiat. Si ergo inquit media barum, propositiones sumpta fuerint ut mediū, b/t, b/c, que sunt false, necessaria est hec cōcludentes, propositiones falsas esse, falsus enim ex falsis cōcluditur. Postea neque falsa ex eisdem sunt sibi ipsi. Non solus inquit per hoc differētia sunt principia syllogismorum, ppterera ergo hi quidem sunt ex veris propositionibus, hi hoc cōcludere possunt contraria, hec hoc ipsi sibilia simul esse, hec nonne hinc, neque impotia simul esse similes, sed ptingentia quidem simul esse, que tamen non simul sunt, ut si dixeris quidem quod iustitia est iniustitia, aut iustus iniustus, aut etēperantia est intēperantia falsum contrarium dixi. Si autem dixeris hoc est equus, aut lapis est lignus, falsum impole dixi. non enim sunt hinc hec iter se, sed solū ipotia sit esse

mutuo, si autem sedēt Socrate dicā quod Socrates non sedet, aut eūte quod non eat neque hū dixi falsum, neque ipole, sed cōtingit. Si ergo multipliciter quidem est falsum, ista autem eadem est inter se ipole est, manifestū quod falso, syllorum ipole est eadem et eae principia. Quare si neque falsum, sicut eadem pū/multo magis sane neque oium, ut iustitia est in iustitia aut timore, horum enim hū est falsum, iustitia in iustitia est. Impole autem terminus est eae iustitia, sicut ergo et boiem est eae equum aut bouem est ipole.

Sili mō et equalē matus est autem minus ipole est et hū, aut ut egle maius aut minus accipiemus. Expositus autem sic. Nōstrato ut ipse dixit quod non sunt oium syllorum ea de pū. Logice autem ppea quod in oib; similes syllis verisq; et falsis, nū vult i solis veris exercere pmonē, immo potius demonstrati. Hec ergo inquit quidem est. Ex positis syllis, demonstratis in q; mōstrabimur quod non est ipole oium b/falsorum, sicut eadem est pū. Nōstrato autem h̄ plurib; argumentum, quoniam neque immediata pū/demonstratio syllorum, ipole est tē eadem, neque pū, et ante quod non sunt eadem oium pū/immediata. Nōstrato autem sic. Si enī, proprias ex ḡb sunt h̄nes seu pblematata, sunt pgenē conclusionib;. Problemata autem non sunt eadem mutuo, sed mula et ḡne differunt. Differunt geometrica theoremata ab arithmeticis genere, hec enim sunt discrete quantitatibus, illa h̄ continuo. Hec autem sili mō a musicis sunt diversa. Hec enim se h̄nt circa ptingentias gravium et acutiorum photon, et circa symmetriā istorum. Et hec quidem sunt qualis, illa h̄ continuo. Sili mō nihil est cōde oibus dictis ad medicinalia pblematata. Medicinalia ens pblematata ipsas labas cum mā cōsiderant, illa h̄ aut circa quantam aut circa qle veritas. Si ergo diversa sunt pblematata, pgenē autem his sunt proprias, necesse est sicut etiā proprias differēt et ḡne. Sic vñ differētes sunt inquit ut neque cōuenienter mutuo, hoc est, ut neque p̄diceret altera de altera affirmari. hoc non est puenire. Est enim in arithmeticā pū/vnitas, in geometria h̄ pū/cus, hec autem non pueniunt iter se, sicut et h̄ positionē h̄, illud h̄ non h̄ positionē. Sili mō arithmeticā quidem pū/sunt, numeros h̄os et pares, illos h̄o impares. Geometricā autem linea et magnitudinē vñ dimēsiōis, superficie h̄o duarū dimēsiōis, hec h̄ quo pueniunt iter se, aut p̄dicabūtur vicissim. Eadem dicere possem et in medicina, et musica, et geometria, et in reliquis scientiis, non sunt ergo neque verorum syllogismorum eadem principia.

C Necesse est autem, aut in media conuenire, aut in sursum, aut deorsum, aut h̄os interiori babere, illos autem exterius terminorum.

M Cōd. 127^m. Quoniam dicit ergo non pueniūt mōstrat h̄ loco quidem signet puenire, p eo quod est pdicari alterum de altero, aut subiectum. Aut ergo in media pueniūt, inquit ut ipso fig. ut h̄ quidem extremp; major, vñ subiectum, de minor aut pdicet, aut in sursum ut in media, ut de vtrisq; extremp; pdicet, aut in deorsum ut i 3^a ut vtrisq; extremp; subiectum. Sic autem in porib; analyticis medietate, nonne noitatur. Queritur h̄o in his quidem dicit i 2^afig. quoniam in media extremp; si enī affirmativa vtrisq; capiam p, p̄pones, ut pueniat mediū extremp; i collectivis combinatio sit. Si autem oporteat syllogistica fieri, altera negatione opere, quoniam ergo dicit i supi puenire extremp;. Dicimusque quod non est ppo mō ipsi, de syllogistica aut non syllogistica combinatio b/tradere, neque similes syllogistica combinatio exponere, sed solū nobis tradere, quoniam est terminū terminis puenire, non aut quod pponūt cōplexio sit. Scōz ergo dixim, quod si pueniūt inquit similes pdicari alterum de altero, siue affirmativa, siue negative, nūc h̄o similes intellige opere. Necesse est autem in media puenire, aut in sursum, aut in deorsum. Hoc est, necesse est malos terminos, aut maiores accipi, aut minores. Doc enī significat, aut in sursum, aut in deorsum, sursum

N

sunt autem non in syllo, sed in pclusione, et rursus deorsum, illud h̄o. Aut h̄os quidem ius h̄ere, illos h̄o extra terminos, aut ex parallelo idem est cum precedente. Et enim in analyticis extra ponit se dicitur medius et 3^a et 2^a significatio intra h̄o p̄eo quod inter extrema ponantur. Aut intra quidem dicitur subitos terminos, extra h̄o pdicatos, h̄ est, quod puenire dūr terminos, aut subiectum h̄is qbus dūr puenire, aut predicanter de ipsiis, intra h̄o dūr subiectos, extra aut pdicatos ppea quod ptingent quod p̄dicant subiectos, ptingens autem ex tra existens, ptingent intra seipsum quod continetur.

C Sed neque cōmūt principiorū possunt esse aliqua ex qbus oia demonstrabuntur. Dico autem cōia, ut omne aut affirmare aut negare, ḡia, n. eoz que sunt altera sunt, et alia quidem in quantitatibus, alia h̄ in qualitatibus sunt solū cujus quibus demonstratur per communia.

L Cōd. 128^m. Monstrato quod non sunt eadem oium sciarum immediata principia, mōstrat nūc quod neque vles et cōes notiores pro-
sus in omni scia sunt eadem. Quoniam enim possit quis suscipi-
cari hac rōne eadem sciarum principia, eo quod cōes digni-
tates quibus vñ omnes scie sunt eadem ut quod in omni
est affirmatio, aut negatio vera. Et quod quidem sunt equa-
lia et inter se sunt equalia, et similia. Ob hoc iurit quod neque
sic contingit eadem esse principia oium sciarum, vñ n. cōibus dignitatibus oes scie, non tamen per ipsas solas ppo-
sita theorematata demonstrantur, sed oīo quelibet scia, ultra
cōem dignitatē etiā alterā accipit pponēt ex subiecto
ipsi genere, quā cōplexa cū cō dignitate sic facit demō-
nstrāti, vt volens monstrāti quod diameter quadrati est incō-
mensurabilis coste, accipit quod est cōmensurabilis, et per h̄
et cōem dignitatē quod dicit, in oīo est aut affirmatio aut nega-
tio, mōstrat quod est incōmensurabilis. Simili mō acceptio
quod h̄ec recta, est huic equalis, et quod quidem altera est ei dem
equalis, p hoc et cōem dignitate, monstrat quod est inter se re-
cte sole sunt equalis, et in oib; eodem modo. Si ergo non
per solas dignitates demōstrantur, sed opere pars prols
est ex subiecto genere alterā assumit pponēt quod principi-
py rōnem habeat. Non sunt autem eadem ḡia oium, mani-
festū est quod neque eadem sunt principia oium sciarum quo et
in superioribus dictū est. Neque dignitates eadem sunt in
oib; scientiis, neque cōibus vñ semper scie, sed appro-
priantes ipsas quelibet pproprio generi demōstrantes faciunt,
ut cōe quidem est. Quod si quarum aliquam ppositionata fue-
rit, et permutatim ppositionata erunt: vñ aut haec digni-
tate geometra in solis magnitudinibus, dices si quarum
magnitude, ppositionata fuerint. Arithmeticus h̄o si
quatuor numeri, physicus autem si quatuor motus aut qua-
tuor tempora. Quoniam neque cōibus dignitas in differēt vñ scie.

D Cōmpliūt principia non multo minora sunt pclusionibus, principia enim propositiones sunt, pponēt autem assumpti termini genitini sin-
gulares sunt, aut immissi sunt, adhuc cōclusioes infinites sunt, termini aut finiti. Amplius prin-
cipia hec quidem ex necessitate, illa autem cōtingentia. Sic igitur ptingentibus ipole est eadem
principia esse, aut finita, cujus infinites sunt pclusiones. Sic h̄o aliter quodammodo dicit aliquis
quod hec quidem geometria, illa h̄o numerū, illa
h̄o medicine, quid vñ erit aliud quod dicit, ni-
si quod sunt principia scientiarum diversa, sed ea

dem dicere deriso est, quoniam eadem eisdem eadem
sunt. omnia nāq; sic erunt eadem. At h̄o neque quidem ex omnibus demonstrare quodlibet
hoc enim est querere omnium eadem esse prin-
cipia. Multū enim insipiens est. Neque enim
in manifestis hoc sit doctrinā, neque in resolu-
tione hoc pole est. Immediate enim proposi-
tions principia sunt, altera autem cōclusio fit ac-
cepta propositione immediata.

C Aliud argumentū, si sunt inquit eadem principia oium sciarū, cōntēt numero finita, neque n. alii cognosci poterāt
quod cōia sunt cujuslibet scie, si sunt numero infinita, et ve-
luti infinita, nūc autē esse forū fortuna finitas vñ, sic co-
gnoscētes hoc nūciantur quod eisdem oīis scia vñntur, sic nū-
ciant eadem principia oium sciarum, sicut enī cuiuslibet
oīonis, cōia sunt principia, et ob hoc et numero finita, vi-
gintiquatuor in quā elementā, et cuiuslibet corporis prin-
cipia cōia sunt immediata, Quatuor elemēta, et prima, mā et for-
ma sic sane nece si sciarū sunt cōia principia hec numero
finiri, nūc autē multa plura sunt pblematata seu h̄ib;.
hec autē indeterminatae sunt et in certe numero. Ergo et pri-
cipia sunt infinita et indeterminata numero, h̄ aut cū sunt,
eadem oīum esse non possunt, sicuti ita diximus. Non sunt
ergo eadem principia oium sciarū. Quoniam ergo pblematata
seu h̄nes indeterminata sunt in unaquaq; scia. Et infinita
nobis sunt incōprehēsibilis, manifestū est, (neque n. vñq;
deficiunt) quoniam cū his simul augentur pponēt q; sunt syllo-
rum principia. Monstrat sic, si enī pponēt inquit aut
assumpto termino aut infecto sunt, ut sit pblema dicēs
vñ/a/infecto/b/medio/interposito duce sunt, pponēt, vna at
cōclusio. Si n. ponat mēdiū/a/b/plūm/c/pónes quidē
duce sunt, q; sunt, a/c/c/b/vna aut cōclusio. Rursum si, a/c/p
positionē mōstrarē volemus innecto medio/ i/ vna gratia,
rursus duce quidem pponētes addūt, vna autē conclusio. Et
sic semper termino posito i/ medio in duplū sunt pponētes cō-
clusionibus, sic ergo si addūt terminus intramittat. Si
autē extra assumptus fuerit, vno termino addito, vna pro-
positio, et vna cōclusio addit. ut cōpositis syllis sola vni-
tate abundant pponētes a cōclusionibus, ut si sit syllis a pri-
cipio, p/a/infecto/b/b/c/vna/ergo/c/deinde extrinsecus ac-
cipiat terminus/d, addit pponēt vna et cōclusio vna/benit
inserit/d, per medium/a/si autē vis cōcludere p/a/infecto/d/
facies/a/c/c/exclusionem, pponēt aut/b/d. Quare pari nu-
mero simul cū cōclusionibus augmentur pponētes, vnitate
sola abundantibus ppositionib; eo quod per pū/sylis opor-
teat oīo duas esse pponētes, vna etē pclusionē fieri. Si
autē sic se habeant ppositiones ad cōclusiones ut aut du-
plū sint ad ipsas, si medius terminus accedens invenitatur,
aut vnitate plures si extrinsecus apponat quō ipse Arist.
dicit, quod principia hoc est pponētes, non multo minores sunt
cōclusionibus. At qui ostensē sunt plures esse, dico ergo
quod non est ppositionis sibi de his diligenter exquirere quo pa-
cto se habeant, sed quoniam indeterminatas esse cōclusiones et
sic infinitas esse cōfessum est, sufficit solū tamen dicere, quod ni-
si multo minores essent non esset pole cōia esse pīscia
rum. Possent etē minores dici cōclusionibus pponētes nisi
bis idem assumere, aliquis quidē ut ppositionis, aliquis ve-
ro ut cōclusio, hoc autē qui terminus extrinsecus apponat
ut/a/omni/b/b/omni/c/a/ergo/omni/c/d/duas autē cōclusiones et
a/d/t/b/d/sue enīse, b/dicam, t/b/ipsi/d/acceptū
est iam/b/infecto/d/ vna cōclusio, siue a/infecte/c/c/hō ipsi
d. similiter vñq; accepte sit, sed sic multo minores pīscia

E

G

H

Liber primus

git esse ppositiones cōclusionib⁹. si. n. plures termini cōiungant, eōles numero terminis adiicien⁹ ppōnes, multo aut plures cōclusiones. Tot enim sunt cōclusiones termino addito, quod sunt illi termini oēs expositi ad dualitatem, yniusq; enī superiorum cū addito faciet cōclusionem, preter ultimū, qui est ante additū. hic. n. cū addito ppōne facit non cōclusionē. Amplius cōclusiones sunt infinitae, termini aut finiti, amplius principia hec quidē ex necessitate. illa & cōtingentia. Et hoc assētiū est q̄ impole est eadē principia esse differentiū sciarū. etenī propositiones hēc quidē sunt ex necessitate, illa & continentes. ex necessariis aut necessaria, et ex ctingentibus cōtingentia cōcluduntur. Impole est ergo in qualibet scientia eadē esse principia. Quarū enim sunt cōclusiones ctingentes harū non erunt principia necessaria, neq; quarū necesse, erunt ctingentia. Si vero aliter quodāmodo dicat quis, q̄ hēc quidē geometrica, illa & vero numerop. Amplius inge si sic dicat quis eadem esse principia oīa sciarū, non qm ex eisdem oīa mōstrent, sed esse quidē differentia principia in qualibet scia, et alr quidē medici- nalia theorematēs monstrari, alr vero geometrica. Et aliter alia, sic aut dicit eadem esse principia sciarū et q̄ ipsa sibi ipsiā eadem sunt, vt medicinalia principia ipsa sibi ipsiā eadem sunt, similiter & geometrica & reliquarū ridiculū quoddā est dicere inquit. sic. n. oīa eadez erunt inter se. Quodlibet. n. idem sibi ipsi, idēz est. At vero neq; quod ex oībus demonstrare quodlibet. Neq; sic inquit cōtin- git eadem esse oīum principia, tanq; ex quolibet principio oīa possint mōstrari, simili ex oībus principia omnia fm quālibet. hoc ergo inquit falsum esse cōincidit cum ex manifestatione, tum ex rōne. Neq; enim sic videmus in doctrinis ex eodem principio oīa demonstrari, non soluz fm differentes scientias, verbi gratia, non ex eisdem geo- metrica & medicinalia demonstrant, aut musica. sed neq; fm easdem, ex alijs. n. demōstrat, q̄ trianguli tres angu- li duobus rectis sunt euales, et ex alijs q̄ diameter est in cōmensurabilis costē, et in religis codē pacto. Quare qm hoc videmus fieri ex manifestatione, falsus est dicere ex oībus oīa demonstrari. Rationeq; hoc impole esse mon- strat sic. resoluentes enim iquit syllas in imediatas occur- rimus ppōnes. Ducusq; resolumentus quoisq; aut in defini- tiōes, aut in imediatas occurrimus, ppōnitōes, definitio- nes vero non sunt oīum eēdē, neq; imediatē ppōne- eēdē. Alia enī inquit mediū accepta propōne, alia fit ēē cōclusio. Vi qd Socrates substantia est, resoluentis p̄ quas ppōpositiones cōclusum est, vt q̄ bō, et hoc q̄ aīal, et sic deinceps, qm peruenēritus ad imediatā ppōpositiones q̄ corpus, et hoc substantia. cessamus a resolutione. Similiter q̄ dualitas cōta est, resoluentēs dicimus q̄ par, hoc ēē numerus, hoc vero discretū, hoc autem q̄tū. Aliud est aut imediatā propōsitionē q̄ dicit, discretū est q̄tū, et q̄ dicit q̄ corpus ē substantia, eadem & in definitionib⁹. Etenī trianguli q̄ tres anguli sunt euales duobus rectis resol- ventes, in definitionem recte lineę & anguli occurrimus. & in alijs eodem modo. Definitiones q̄ sunt differentes quoniam etiam res. In manifestis autem doctrinis hoc est. claris & cognitis nobis.

C Si autem dicat aliquis primas ppōpositionēes imediatas ēē principia, yna in vnoquoq; ge- nere est. si & neq; ex oībus vt opus est de- mōstrarī t̄git qdlibz, neq; sic ex altero tanq; erit yniusciuiusq; scietiē altera. Relinquit q̄ proxima sunt principia omnia, et ex his qui-

dē hec, ex illis aut illa. Manifestū autē & hoc est, qm non cōtingit. monstratu est enī q̄ alte- ra principia genere sunt differentiū genere. Principia enī duplicita sunt. ex quibus, et cir- ca qd. ex quibus qdē igitur cōta sunt. Que- autez sunt circa qd, propria sunt, vt numerus & magnitudo. Scibile autem & scientia diffe- runt ab opinabili & opinione, qm scientia yni- versalis & per necessaria est.

C Quod neq; sic pole sit eadem esse principia, eo q̄ im- diate ppositiones ex quibus sunt sylli, eēdē sint. yna. n. inquit est in vnoquoq; genere ppositione immediata. vt in Arithmetica quidē q̄ unitas sit idiusibilis. in geometria vero, punctus, et alia in alio. Cum ergo dīant genera, etiā imediatē dīant ppōnes. Quid aut diceret aliquis in medi- cina aut physice aut musicē, yna & primā esse imediatam ppōnem. In alijs aut scientiis non habeo dicere, s̄ neq; in decem predicamentis est hoc cognoscere. In vnoquoq; enim ipsou ad minus sunt duū imediatē maxime pīc, ad eōe distictas inter se spēs siquidē dividitur in corp⁹ & in carens corpore substantia, et p̄tum, in cōtinuū & di- scretu & vnoquoq; divisio imediatē, genus imediatē p̄ dicat. si & neq; omnibus vt op̄z demonstrari quodlibet neq; sic ex altero, vt sint in cuiuslibet scie altera. cum per currerit oēs modos per quos pole erat oīum sciarū eadē esse principia, cōcludit dīca, et qui deficiebat modū addit. si enim neq; ex oībus quodlibet demonstrat. Hoc autē duobus modis intelligi p̄t, aut q̄ ex qdlibet vnuquodq; demonstrat, aut q̄ vnuquodq; oīa. si ergo neq; sic eadē sunt oīum que demonstrant principia, neq; pole est sto- lidā illā esse suppositionem, tanq; quilibet scia, p̄pria ha- beat principia. Quālibet & ipsam sibi ipsi eandem esse vnu adhuc inquit relinquit modus, per quē pole est dicere eadem esse principia. forte. n. dicet alijs, q̄ sic ea- dem sunt principia, non q̄ p̄ eadem oīa mōstrari, s̄ q̄ cognata sunt oīa, alia aut alijs scie ytilia. Quēadmodū geo- metrica principia, eadem quidē sunt oīa geometrica, aliud aut alijs theoriq; ytile. sunt. n. verbi gratia principia. pun- ctus, linea, planū, et reliqua. sed per id quidē q̄ punctus est ipartibilis demonstrat, verbi gratia. hoc theorema, p̄ linea & alius & aliud p̄linū. qd ergo prohibet & oīum quidē entium cognata esse principia. Palia & alia mon- strari, per hēc quidē geometrica, per alia & arithmeticā aut physica aut quodcuq; aliud. Quod aut neq; sic in- quidē ctingit manifestū est ex preostensis. Monstratū. n. est q̄ principia cognata sunt his que sunt ab ipsiā res & differētes sunt ḡlibus, quare & principia dīta sunt ḡlib⁹, duplicita enī cū sunt principia vt oīis ex ḡbus sunt de- finitōes, hēc at sūcōes notiōes, et circa q̄ sunt definitōes, hēc aut sunt imediatā principia ppōnes yz. Ex quibus sunt definitōes eēdē. Non dico aut q̄ oēs cōes notiōes eiusdē sunt ḡlis. sed quod oēs scie vntūr ipsiā. hēc q̄ dem de quo ipse ex necessitate sunt differentes. Diuersus est enī numerus q̄ magnitudine. distinguunt. n. inter se. Ma- gitudino. n. q̄tū est q̄tū, numerus & discretū q̄tū. ma- nifestū est ergo q̄ ppōnes q̄ accipiunt ēē numero diver- se erunt oīo ab his q̄ accipiunt ēē magnitudine. nequaq; ergo pole est eadē esse oīum principia. Scibile & scia dīunt ab opinabili & opinione & reliqua. & ēē hoc theore- ma, p̄prium his q̄ dīr de scia. separāt nobis opinionē a scia & opinabile a scibili. separāt autē opinionē a scia mō cre- dulitatē, opinabile & a scibili, mōrando dīā ēē subie- ciā opinioni & scie. Neq; n. sufficit separare obinuicē accus-

Posteriorum

47

polē, est ēē & ctingens. Qm. n. dīxero tragelaphus non ē, verū dīxi, & quod ipole sit esse. qm aut dīxero, nūc nō la- uor, nūc non yado, cū non lauer, neq; eā, verū quidē dīxi solū, quod nō ctingat quidē esse. manifestū & ctingens quod non est, opinio erit non scia. quare locū b̄z Alexan- dri expositio. Addet autē, (et entia,) ad discretionē vero & quidē & ctingentiū alr se hēre, non existentiū aut, vt cū qui laue dicere non lauer. & eūtē dicere, non ire.

C At & neq; intellectus. dīco enim intellectū principiū scientiē, neq; scientia est īde- monstrabilis, hēc autē est acceptio īmediatē propositionis. Ut̄us autē est intellectus, & scietiā, & opinio, & qd per hēc dī, quare relin- quit opinione esse circa verū, quidē aut̄ sal- sum, sed contingens est aliter se hēre. Hoc autē est acceptio īmediatē ppōnis & non neēie.

C Uolens monstrare q̄ circa contingentiā alr se habere

ex potentis aīē rōnabilib⁹, sola opinio versat. Divisio, nē nobis tradit̄ potentiarū rōnabilū aīē, & vocant hanc q̄ dem intellectū. illā & scia, alīcōs opinione. Sciam autē bifariā diuidit, & in cognitionē necessarioz & eoz q̄ semp eodem mō se habent p̄ syllz, & in indemonstrabile sciam, quā quidē ēē prīus diuisit, in acceptiō īmediatarū ppōnum, & in cognitionē cōiū notionū, ex quibus & ex īme- diatis sylli īdemonstratiū sunt, vocat indemonstrabiles sciam, similē & opinione diuidit, & iā preueniendo dīxi- mus. Intellectū aut dicit alīssimā aīē p̄tē per quā dīni norū fit apprehensiō per eas q̄ simplices ini- ciones dīci- tur. Dixit autē & in superiorib⁹, qm non solū scia aliquāz esse dīcīmus, sed & principiū scie quo terminos cognosci- mus. terminos appellans diuinās & intelligibiles spēs, veluti terminatiūs & extremas entiū. Principiū autē scie b̄ intellectū vocat, p̄pēa & cōiū notionū acceptio, & oī- no īmediatarū ppōnūz cognitio, q̄ sine syllo nobis aīēt ytilia qdā est, & ob ambulās actio circa hunc intellectū. Manifestū ergo q̄ intellectus cōiter p̄dicabit de his, p̄ tradita in hoc loco, & de scia & de opinione p̄ syllz alīcōs spōloz actionis nomē babēs de potētis ergo aīē tot. Mō strato ergo q̄ scia per syllz non se b̄ circa ctingentiā. Sig- dē hēc & necessaria p̄cedit, & ea q̄ semp eodem modo se ha- bent, ista & sunt ctingentiā alr se hēre, monstrat q̄ mul- to magis neq; intellectus circa ctingentiā se habebit. Sig- dem principiū est scie. Neq; in demōstrabilis scia, Etenī hēc principiū est scie p̄ syllz, relinquit ergo opinione cir- ca ctingentiā alr se hēre versari. q̄ ēē dīt a scia. hoc autē erat ipsiā ppōnūz monstrare, vera aut sunt intellectus, & scia, & opinio, & q̄ p̄ hēc dicuntur. Hoc est velut ēē dictioz sī. p̄testates aīē quibus vera dicimus, sunt q̄ dīctē sunt intellectus inq; scia, & opinio, & q̄ per hēc dicunt, hoc est, quēcōq; ex his per syllz monstrant̄ vera sunt, p̄ syllz di- cēs sciam & opinione, entiū & hēc sunt necessaria, que sunt & impolia alr se hēre, hēc & cōtingentiā. Habet autē se scia circa necessaria, relinquit opinione circa vera qui dem se habere, nō mō necessaria b̄ ctingentiā alr se hēre. Et hēc ipsilarū erit differentia. Hoc autē est acceptio īme- diatē propositionis & nō neēie. hoc est opinio, q̄ circa con- tingentiā versat acceptio ēē īmediatē ppōnis & nō neēie.

Diximus. n. ēē prīus q̄ non solū sunt demōstratiū ppō- nes īmediatē, s̄ & dialecticē & p̄biles, s̄. n. alicui videat voluptatem p̄ naturam esse actionem, b̄ dialectica est p̄ positio īmediata. Similiter & p̄ Platoni videat īmōrāles esse aīam, et hoc est īmediata ppōpositio probabilis.

C Certū autē est sic apparentib⁹, opinio enī

I

K

Ellas im- data

M

N

O

B

O

C

D

E

F

G

H

E

Sup̄ iter. 5.

I. **I**ncertum est et natura h̄is est. adhuc autē nullus arbitratur opinari cū opinetur impossibile esse aliter se habere, sed scire. Sed aliquā quidē esse sic, sed tñ aliter, n̄ib⁹ probabet et tunc opinari tanq̄ huiusmodi opinionem quidē esse, sed necessarij scientiam.

Lo. 133^m. **C**Quod circa ptingentia se h̄at opinio, vel ex cōi v̄su p̄bat. Dicimus. n. incertā esse opinionē, p̄pe q̄ subiecta ille contingat aliter se h̄ere. bis. n. excentribus. et ipsorū opinio excidit, tāq̄ q̄ sit ex veris falsa. aut oīno mutata. Sic ergo dicimus cū rebus hoīum opiniones cōmutari. V̄o aut̄ non poterit q̄s dicere in scia, q̄ mutant scie, aut prorsus incerta scia. Postea dicit, nullus h̄o putat opinari de aliquā, q̄n nouitq̄ non ptingit aliter se h̄ere, q̄ scire. Opt̄na aut̄ q̄n putat posse et aliter se h̄ere. Quis. n. ynq̄ dice, ret, me de sole opinari q̄ cras oriet, sed q̄ erit pluvia. V̄o bi gratia, aut bellū, aut aliquid h̄o. Tanq̄ se habeat opinio circa ptingentia. scia V̄o circa necessaria.

Klio igitur nō est idēz opinari et scire, t̄q̄re non erit opinio scientia. Siquis posuerit omne q̄ scit ptingere opinari. Consequet. n. hic qdē sciens, ille V̄o opinans p̄ media quoisq̄ ad imediata veniat, q̄re si ille qdē scinuit et op̄nās scinuit. Sicut. n. t̄ q̄ est opinabilis, et pp̄ qd̄ h̄o aut̄ mediū est. aut siquidē sic arbitratur non cōtingentia aliter se h̄ere, sicut se habet definitiones per quas sunt demonstrationes, nō opinabif, sed scier. Si aut̄ vera quidē esse, nō tñ hec ip̄fis inesse fm̄ substantiā, sed fm̄ specieni, opinabit, et nō sciet vere. Et quia et pp̄ quid siquidē per imediata opinabit. si V̄o nō per imediata, solum ipsum q̄ opinabit. Eins dem autem opinio et scia non penitus est, sed sicut falsa et vera eiusdem quodammodo est. Sic et scia et opinio eiusdē. Et opinionē et veram et falsam (sicut dicit quidam) eiusdē inesse, inconveniens accidit appetere aliaq̄ et non opinari qd̄ opinatur falso.

Lo. 134^m. **C**Difficultatez quandā p̄ h̄ec exp̄dit. Quā iā et prius diximus. Nunq̄. n. inquit si ptingit idēz opinabile simul esse et scibile, et opinio et scia idē sunt. vt quod erit eclipsis. V̄o bi gratia post hos dies. sicut ergo sic opinet, quasi non ptingat aliter se h̄ere, verū ex necessitate hoc fieri, hic sciam h̄o būius. sicut aut̄ hoc idem putet q̄ ḡdem erit, nō aut̄ oīno hoc fore ex necessitate h̄o ptingere et non fore, būius eiusdē opinionē h̄o non sciam, similiter sicut putet trianguli posse non h̄ere tres angulos egales duobus rectis opinionē h̄o de hoc non sciam. si quis aut̄ putet nūq̄ ptingere aliter se h̄ere, sciam, cōtingit ergo eiusdem opinionē h̄ere et sciam, et non est distinctū opinabile a scibili. Manifestū est inquit et hinc. Sicut. n. ptingit eiusdē esse scias et opinionē sine syllo modo predicto, ipsum q̄ solū, sciente aliq̄ aut opinative aut scientifice, sic et p̄ syll. si hic quidem probet p̄ necessaria triāguli tres angulos h̄ere duo bus rectis egales. h̄o p̄ cōtingentes pp̄ones, et resolutus v̄erq̄ eisq̄ resoluet, donec ad imediatas veniat p̄ positiones, hic quidem necessarias illa V̄o cōtingentes. Quare siquidē opinative et scientifice quisidē syllogizet

et resolutio sit v̄sq̄ ad imediatas pp̄ones in v̄troq̄, vide tur eiusdem ptingere opinionē esse et sciam, et non differere opinabile a scibili. Si aut̄ hoc sic se h̄o, et opinio scie erit eadē. **D**ubitatio ergo est in tñ, primo ergo textus difficultates transcurrentes postea solutionē cōsiderabimus. Quō ergo non est idem opinari et scire, et quare nō erit opinio scia. Siquis ponat omne qd̄ nouit ptingere opinari hucusq̄ est redditio. Siquis inḡ supponat q̄ cuius est scia, hucusq̄ ptingere opinionē et modo p̄dicto, quo nō erit idem opinabile simile et scibile. **L**o sequet. n. hic qui dem sciens, ille V̄o opinans p̄ media quoisq̄ ad imediata veniat. T̄cōsequet, p̄ eo q̄ est resoluet syll. donec ad imediatas veniat pp̄ones p̄ medios terminos. verbi grā, est p̄ cōtingentes pp̄ones p̄bare q̄ aīc sunt imortales hoc modo. Q̄d̄ hoīes honorant sepulchra maiorū, honorantes sepulchra maiorū v̄t yeneren̄ mortuos hoc faciūt. v̄enerationis cā hoc faciētes, esse hos tenēt quos venerant nullus. n. nō entia venerare. sunt ergo mortuoꝝ aīc neq̄ corrupti simili sunt cū corporibus, non corrupti aut̄ coruptio corpore, s̄ manentes post illius corruptionē imortales erunt, aīc ergo hoīes sunt imortales. est enīz resolute syll. in tantū resolueret quoisq̄ ad imediata pp̄onem occurramus. Quod oēs inq̄ honoꝝ sepulchra maiorū, hoc. n. est imediata pp̄o opinabilis ex manifesto fidē h̄is quare si ille siquidē scinuit et opinans scinuit, hoc est, siquidē sciens v̄sq̄ ad imediata ascendens, non solū nouit q̄a sed et pp̄ qd̄. sic et opinans per ipsas cāz. Quod. n. hoc fit inḡ manifestū est ex his q̄ intulit. sicut. n. est inḡ ipsum quia scire opinative, sic et pp̄ qd̄. cōiunctio. n. causalis est. si enīz medius terminus p̄ quē est syll. ptingens sit, ipsius quia est opinio. si V̄o necessarius, ipsius pp̄ qd̄ est scia, sicut ergo ipsius q̄ est scia et ipsius pp̄ quid, sic et eius qd̄ est opinari. si ergo ptingit idem, aliquā quidē p̄ imediata necessaria cognoscere, aliquā V̄o p̄ ptingentia. idem ergo est opinari et scire, qd̄ oportebat monstrare. Si quidē p̄ imediata opinabit. subintelligendū est pp̄ qd̄, hoc est, ipsius pp̄ quid opinionē habebit. Dicens. n. q̄ opinabit et nō sciet vere, et q̄a et pp̄ qd̄. ad pp̄ quid ptingue sequentia intulit de cens. siquidē p̄ imediata opinabit, pp̄ qd̄, v̄z eiusdē opinio et scia non oīno est. Lū dubitarit, q̄ si eiusdē contingit opinionē esse et sciam, quō non idē est scia opinio, nūc in hoc medio et difficultate solutiōe iponit et dicit q̄ non eiusdem contingit esse opinionē et sciam sicut falsaz et verā opinionē cōtingit eiusdē esse. Pr̄ius aut̄ cōposito q̄ eiusdem ptingit et falsaz et verā esse opinionē, sic mōstrat ex exēplo et sciam et opinionē quō eiusdē esse ptingat. Est ergo inḡ eiusdē quodammodo et falsa opinio et vera. Inq̄tu. n. de quo est vera opinio, de hoc est et falsa. vt si hic q̄dem opinet q̄, aīa et imortalis, aliis V̄o q̄ mortalis eo q̄ circa vñū et idē subiectū si vera opinio et falsa, sic eiusdem est vera et falsa, et falsa, nō quidē vt eisdem sint inter se vera et falsa. Accidet. n. plura etiā absurdā rōni. Pr̄iuū quidē falsaz esse eandem vere, idem aut̄ est dicere veruz esse falso, hoc aut̄ est h̄ōdictionē esse sciam verā. contradictionē. n. diuidit verū et falsuz. Postea dicit cōtingit qd̄ opinat̄ quis non opinari. s̄. n. opinemur. verbi grā. aīam esse imortale, sicut hoc verū, falsaz est v̄z non esse imortale. si ergo idem huīc est verū, opinari imortalem aīam, oīno erit ipole et absurdū. sicut ergo in vera et falsa opinionē se h̄o. Sic et de opinione et de scia. eo. n. q̄ circa vñū et idē subiectū sunt opinio et scia, sunt eiusdē ambē etenī sciēs dicit. Qd̄ triāguli tres anguli egales sunt duobus rectis. Et opinans et v̄erq̄ eisq̄ acceptiones, et sic eiusdē sunt opinio et scia. Dūnt aut̄ modo, q̄n scia quidē q̄ inē ex necessitate, inesse dicit ex neceſſō opinio eo q̄ circa vñū et idē subi-

iectū sint diametrū. sed q̄ quid erat esse v̄tq̄ h̄o rōnem non idē, diuersa est. n. definitio. v̄erq̄. s. opinonis et falsē Lamplius opinidē et scie. Dēc. n. sic aīal is est, vt non contingat scia inquit sic demonstrabit de hoīe q̄ sit aīal, tāq̄ de eo q̄ ipole sit non esse ipsum aīal. opinio V̄o, quasi de illa V̄o hoīis quidē, non quod q̄t̄ hoīis, idem. n. est qd̄ h̄o, hoc V̄o sicut non idē. hoc est scia et opinio credunt de Hoīate. verbi gratia q̄ h̄o est, et sic ambe sunt v̄erq̄ scia quidē quod hoīem esse dicit socratem, cui non est idē non esse hoīem dicere. impole. n. est non esse hoīem, socratem. illa V̄o quasi contingat et non esse hoīem. Sic ergo est dīa fm̄ modum acceptiōis. Manifestū est aut̄ ex his q̄ neq̄ opinabile simul idē et scire contingit. simul. n. haberet opinionē aliter habendi. et nō aliter. si ostensus est p̄t̄ulidē esse opinionē et sciam fm̄ aliquid quidē est pole, fm̄ V̄o aliquid non pole, et sic non esse pole, q̄n im pole e. andē esse sciam et opinionē, manifesta sane q̄ neq̄ opinari simul de eodem et scire, contingit. bene ergo adiecit simul. in alio. n. et alio ipse pole est. Pole. n. opinantem prius q̄ sol deficit per cursum sub luna, quasi non ex necessitate hoc sit. sicut Epicurū opinari dicūt opinari, postea scientiā de hoc opinionē acquirere cū astronomis, versatū verū vero et eundē simul idem, fm̄ idem tps v̄z, opinari hoc sic esse, et scire, impole est idem. n. simul, et fm̄ idem tps opinabif, et posse aliter se habere, et nō posse aliter se h̄ere. quod est inconveniens. inq̄tu. n. est habens scias ipsius, opināt̄ non ptingere aliter se habere. inq̄tu V̄o opinionem h̄o, opinabif, et aliter contingere se habere. Lū sit enim duplex significatio in codem, fm̄ alterā quidē significatiōem impole est esse simul in eodem, et opinione et sciam, fm̄ alteram V̄o possibile est de eodem libe. cto. sed et hoc, si diuersi sint de eodem opinantes et scientes. Si aut̄ vñus dicere, neq̄ fm̄ hoc in codem dicētur causa aut̄ est. q̄n simul habebit oppositas opiniones idē de eodez. Reliqua aut̄ quo oportet distribuere et in rationem, et intellectū, et sciam, et artem, et prudentiam, et sapientiam h̄ec quidē physice illa V̄o Ethicē speculatiōis sit magis. Moniaz aut̄ per totum libru de demonstratio. ne et opinione tractauit. Sunt aut̄ et alii potentie animē, potius aut̄ operationes quas ipse enumerauit, causam nobis dicere voluit, per quā in his non tractauit de ipsis. Et dicit q̄ non erat propositi negoti de his tractare. sed de aliquibus quidē ethici, de quibusdā V̄o physici negoti est, addemus at̄ et nos q̄ de aliquibus ēt̄ est theologie, tractatū est ergo in ethico negotio de prudentia et arte, circa agibilita. n. le h̄is ars et prudentia, in Theologico V̄o, meta. physicis inq̄, in minori dī. q̄. de intellectu et sapientia, de scia V̄o et rōne et opinione in logicis et physicis negotiis, nibil peius aut̄ forte est pauca de ipsis dicere in presenti. Prudentia ergo et ars circa practica et contingentia se habent et ea que in nobis sunt. ideo iure de ipsis in morali negoti tractatum est. Sed artis quidē terminatus est finis et ea que sunt ad finem. Neq̄. n. vt vult artifex, imponit artificiis formas, sed vt v̄lus exigit, neq̄. n. in artifice est. verbi gratia, si velit formam imponere hauī, aut lecto, aut domui, sed vt v̄lus determinauit. Prudentia V̄o et finē h̄is indeterminatū, et ea que sunt ad finē. Interdum alia accipit, verbi gratia, consilium cōtra hos bellum gerere, aut recedere de loco, neq̄ euēt p̄sūlū consilium aut pp̄ mortem, aut pp̄ morbum, aut pp̄ procellaz, aut pp̄ alia plura etiam que sunt ad finē non sunt eadem. pole. n. forte et ipsum pedibus euntem, aut v̄tentez iumento, aut nauibus, et consulātūs quidē sc̄e nauibus, non entātū. Omnia h̄ec et contingentia sunt, et eorū que sunt in

Contra. **C**ontra. aut̄ idē multipliciter dī, est aut̄ sicut contingit. est aut̄ vt non, cōmensurabile enim esse diametrū vere opinari inconveniens est, sed quia diameter (circa quā sunt opiniones) idem, sic eiusdem est, sed qd̄ quidē erat etē vñicūq̄ fm̄ rationē non est idem. Similiter aut̄ et scientia et opinio eiusdē est. h̄ec enīz sic animalis est q̄ non est ptingere non esse animal, sed illa quidē qd̄ est cōtingere, vt si h̄ec qd̄ dem qd̄ hominis quidē est, illa V̄o hominis quidē, non autem veri hominis. idem enīz est qd̄ homo, hoc aut̄ non sicut idē. Manifestū aut̄ ex his est q̄ neq̄ opinari simul idē et scire, contingit. Simul. n. haberet v̄tq̄ opinione aliter habendi, et non aliter, idem quidē/qd̄ non contingit. In alio. n. vñumq̄ v̄oq̄ esse contingit eiusdē, sicut dictum est, sed in eodem nībil sic potest ē. haberet. n. opinione simul, vt q̄ homo esset fm̄ q̄ est animal. hoc. n. erat nō contingere esse non animal, et non fm̄ qd̄ animal. Reliqua aut̄ quo oportet distribuere in rationē, et intellectū, et sciam, et artem, et prudentiam, et sapientiam, h̄ec quidē physice, illa V̄o ethice speculatiōis sunt magis.

Lo. 135^m. **C**Si ergo quod idem alicui estē dī per oīa idem esset, im pole esset eiusdem esse opinionē et sciam, Cū V̄o idem multipliciter dī, dicuntur. n. eadem esse q̄t̄ subiecto, aut rōne, aut quōcunq̄ aliter, nibil probabet opinionē et sciam fm̄ aliquid quidē eiusdem esse, fm̄ aliquid V̄o nequaq̄, vi. būuenido diximus. Cōmensurabilitē. n. esse diametrū vere opinari inconveniens est. Adhuc in exemplo rōnem facit et dicit. n. sic eiusdē esse verā et falsam opinione, et sic eiusdē sunt opinio et scia. Dūnt aut̄ modo, q̄n scia quidē q̄ inē ex necessitate, inesse dicit ex neceſſō opinio eo q̄ circa vñū et idē subi-

Liber primus

In nobis opinio $\lambda\delta$ in plures q̄ars et prudentia, extenditur enim v̄sqz ad ea quē non sunt in nobis, verbi gratia qm̄ videamus lunaz quē coierit, et habeat cornua obtusa dicitur q̄ id est nō erit et quēcunqz de signis tēpestatū, sc̄i, būt l̄ autē p̄tingēta sūt neqz ex his q̄ sunt i nobis. Rō $\lambda\delta$ in plus est q̄ opinio p̄pea q̄ non solum in opinabilibus aut dialeciis syllis dicitur, sed et in demonstratiis. Qd̄ $\lambda\delta$ omnes v̄tantur ratione, idem autem est dicere, syllistica dicta, et artifices et actiones dictū est sc̄pius. Sc̄ie-
tia $\lambda\delta$ vt dictū est, non in demonstrationibus cum syllo-
di, sed et in his quē sine syllis, acceptione inq̄ immedia-
tarū p̄positionum Quare sic in plus est q̄ rō, inq̄ m̄ $\lambda\delta$ etiam in opinabilibus dicit̄ ratio, sic sc̄ia in minus est q̄
ratio. Est autē sapientia aut idēz proslus cum scientia, aut
siquis diligenter diuidere velit supremū intellectus, vt
finis ipsius, h̄c enim vocabitur sapientia, per quam diu-
narum et intelligibilium formarum apprehensio fit. So-
phia dicta, ab eo q̄ quasi et q̄ p̄ia, quādam sit id est mani-
festatio, eo q̄ per ipsam diuina nobis manifesta siant. Di-
uina enī vt ipse inquit Aristoteles clarissima sunt et ma-
nifestissima, clarissima quidem ob suam naturaz, sunt, n.
formē pure sine mā absqz pō actus existentie. Cognitio
autē nra sit q̄ formas, ideo est mā, sua rōne est icognoscibi-
lis, vt pote sine forma in formis adulterina $\lambda\delta$ considera-
tione est app̄hensibilis. Plato ait, eo q̄ nō possimus nos
in h̄c siue naturē huius appropiare, aut potius naturā
ipsius habere. eo q̄ nullam formā ipsa habeat. Quęcūqz
 $\lambda\delta$ formē sunt pure sine materia, h̄c manifestissime sūt
sc̄liz et clarissime. Sunt autem nobis i manifesta, non
per se ipsas, sed propter nostrā imbecillitatem, sicut ergo
sol clarissimus est et notissimus super omnia alia astra, et
entia. Plato inq̄ pp̄ imbecillitatem v̄siuqz potentie, est
invisibilis et obscur, plusqz s. cetera astra. sic etiaz diuina
sunt, nobis. Quoniam ergo sapientia perfecte aic̄ nostrē p̄-
sens, diuinoz exp̄ebensione prebet, sic (quod dicit) hoc
nomē sortita est, quasi manifestans nobis, quē in manife-
sta et incognita esse videbantur. Sophia ergo est hoc
opus, intellectus $\lambda\delta$, est apprehensio intelligibiliū et im-
mediatarum propositionum, ideo principiū scientie esse
visebamus intellectus, quo terminos cognoscimus inuē-
tio ergo decem predicatorum a nullo alio ponenda
est q̄ ab intellectu, quē quidem sunt cuiuslibet scientie et
cuiuslibet syllogismi p̄cipia. H̄ec quidem physice illa
 $\lambda\delta$ ethicē considerationis sunt magis. Physica specula-
tionem dicit, non quē de rebus physicis tractet, quā pro-
prie vocamus physiologiam, sed quē simpliciter de eni-
bus tractet quatenus entia sunt. sive physica sūt h̄c,
sive supra ista.

Legendū uidetur noctuis. sed
uertendū erat uespertiuom
bus. grecē r̄vate eis. Noctua
n. grecē ηλιον dicit.

Colectio solertia autē est quędā bona p̄iectatio + in
nō p̄specto tpe medij, vt si aliq̄ vidēs q̄ luna
splendorē semper haber ad solem, stat̄ intel-
lexit pp̄ quid hoc sit, qz pp̄ id qd̄ illustratur a
sole, aut disputantem cū diuite, cognovit qm̄
acc̄modatum est, aut pp̄ id qd̄ amici sunt, qz
inimici eiusdem sunt. Omnes enī causas me-
dias v̄dens, cognovit et ultima, splendidum
esse ad solem in quo/a lucere a sole/b/luna/c/
inest igitur lunę quidē ipsi/c/b/qd̄ quidē est
lucere a sole. ipsi autem/b/a/qd̄ est ad hoc esse
splendidum, a quo splendet, quare et ipsi/c/in-
est/a/per/b.

Colectio enumerata querit quid nam sit solertia, et dicit,
bona coniectatio in non perspecto tempore medij, hoc ē
inuentio cause problematis, quē sit medius terminus in
problemate, et facit syllogismum, in non perspecto autem
tempore, pro eo q̄ est in minimo, in quo sine cōsideratio
ne inuentio medij sit, et exempla manifesta sunt, vt si quis
inquit interrogatus pp̄ quid luna suam partem illumina-
tam ad solem habeat, respondeat statim non considerās
q̄ splendorē a sole accepit. Manifestum ergo q̄ cum
non prius hoc scerit, sed vel nunc inueniret, huiusmodi
solers vocatur, et huiusmodi operatio solertia est. Simili
modo si quis contemplatus pauperem cum dīnitē dispu-
tantem, conyicer statim q̄ mutuo accipere velit similitur
huiusmodi solertia est. Simili modo si quis duos quosdā
amicos et consideratos contemplatos, conyicer statim qd̄
eiusdem sunt inimici, aut ament eundem aut quid tale, so-
lers est huiusmodi. Reuera enim huiusmodi multorum
amicitie equivoce sunt, nihil vere amicitie afferentes. vi-
num est enim donum amicitia et clarum, et quē iustitia
vt inquit Plato transcendat. siquidem iustitas, amicitia
indiget, amicitia $\lambda\delta$ iustitia nequaqz. Et multi falsē rem
excent, reuera potius hostes q̄ amici, huiusmodi ergo
plebeiam amicitiam hoc loco dicit Aristo. Omnes enim
causas medias, v̄dens extrema cognovit. Solers iquit
vidēs extrema, cognovit media, quē sunt cāc, extrema cō-
cludentes, et descriptionem consequenter ponit, quē sunt
extrema, et quid medium quod cognovit. Manifesta au-
tem sunt quē dicuntur, et iam a nobis dicta.

Conclusio Expositionis philoponi in Primum Postero-
rum Aristotelis.

Definitio est me in dīmo-
stratione. Quare isti li-
bu scribuntur resolutio-

Posteriorum

Cloannis Grammatici Alexandri Expositiones in Se-
cundum Posteriorum Aristotelis.

Alestiones sunt
ęquales nume-
ro bis, q̄cūqz ve-
re scimus. Que-
rimus autē qua-
tuor quia, ppter
quid, si est, et qd̄
est. Cum enim
vtrūz hoc insit,
aut hoc, queri-
mus in nume-

rum ponentes, vt vtrūz deficiat sol, vel non,
ipsum q̄a querimus. Signum autem huius.
Inuenientes enim quia deficit, pausamus, et
si in principio sciremus q̄a deficeret, nō quē-
reremus vtrūz. Cum autem scimus ipsum
q̄a, ipsum, ppter quid querimus, vt sciētes q̄a
deficit, et quia mouetur terra, ppter quid de-
ficit, et ppter quid mouet, querimus. H̄ec
quidem sic. Quędā autem alio modo queri-
mus vt si est aut non est centaurus, aut deus.
Hoc autem si est, aut non est, simplē dico, sed
non si albus aut non. Lognoscētes autē quo-
niam est, quid est, querimus. vt quid igitur
est deus, vel quid est homo. Que quidē igif
querimus, et quē inuenientes scimus. h̄ec et
tot sunt.

Conclusio. b.
Continuatio
p̄t sc̄i lib.

H primo Quidē Libro demon-
stratiū methodi, mon-
strauimus quoniam est demonstratio, et
per quas propositiones hec fit. Amplius
et qd̄ differt demonstratiū syllogismus
ab alijs syllogismis. Et q̄ in alijs quidē
syllogismis, medius causa erat cōclusio-
nis, non tamen etiā rei. In demonstratiū autem syllo-
me dius cā est cōclusionis et rei. Adhuc etiā oportebat docere
de medio, q̄o est cā rei. Et ob hoc p̄p̄a doctrinā de me-
dio demonstratiū facit. Et qm̄ in p̄n̄ libri sermo de q̄tuor q̄-
stionib⁹, nil aliud est, q̄ assertio ei⁹ p̄est, oportere q̄re-
re et scrutari de medio dīmonis, tāc̄qz hic cū sc̄ia sumā.
Quatuor enī cū sint in v̄li q̄stionēs. In unaquaqz basē de
medio ē q̄stio. Et qm̄ hic medius neētis, vt in p̄n̄ oī
q̄stioni huius cē q̄stionē, oportebat de ipso nō accessorie
dicere, s̄z p̄p̄u facere tractatū. Qm̄ autē medi⁹ terminus
est definitio in demonstratiū p̄accis docet de dīfinitiōe, p̄p̄
enī docet de dīfinitiōe in 7mo trac. metaphy. hoc autē loco
nō vt de dīfinitiōe vocet, sed vt de cā et medio. Qm̄ autē
demonstratiū resolō dī, pars autē demonstratiū est p̄sens tractat⁹,
vt qui de medio ipsius doceat. ob hoc p̄n̄ tractatus (resol-
utoria) inscriptus est. Inscriptus est autē (resolutoria) p̄ri-
mus liber, demonstratiū methodi, non veluti qui p̄cedat
ipsa, hic enī resolutoria inscriptus est, ab honorabiliori p̄-
te r̄cinationē methodi. Honorabilior enī ps est ipsi⁹, or-
do q̄ docet de resolone sylli in figuraz. Resoluitus enī
sylli in pp̄ones, et basē in termios, et summus medius, et
hinc iuentū in qua fig⁹ syllogizat⁹ sit. Si enim ille grā-
matis, q̄a iuentētes enim hoc nō amplius q̄rimus de B,

demonstratiū methodi est, sicut ille in principio triū
figurarum dixit. (Quoniam intentio de demonstratione
est) id autē cuius gratia honorabilius est, eo q̄ est cau-
sa a cīcius, honorabilior ergo est demonstratio his quē
ipsam p̄cedunt. Sed quoniam sp̄s est resolutionis de-
mītūa methodus, resolutoria nūcupat. Ex resolone. n.
p̄ncipia huius nobis inueniūt a priorib⁹ nobis ascēden-
tib⁹, ad priora nā, causas. v3. Primo enī cognoscim⁹ sen-
su q̄ luna deficit. Intellectus autē postea retractās iuenit
cām, dicit enī luna deficit, quod deficit obturatur, luna
ergo obturat, hoc resolō est, a causatis procedēs ad cau-
sas. Deinde demō ex causis ad causata defecit, luna obtu-
rat, obturata deficit, luna q̄ deficit. Et rursus videm⁹ ter-
raz q̄ p̄cūt et dīcūt, terra cōcūt. Lōcūtū autē spiritū
in causis suis recludit, h̄est resolō, deinde demō. In ter-
ra r̄a recludit, sp̄u autē recluso p̄cūt. In terra q̄cō
cūfūt sit. Per hāc. v3. cām, inscriptū est (resolutoria) aut
p̄pea q̄ in demōne p̄ncipalitatē h̄z medij terminus, hic
autē medius definitio est rei. Definitio autē ex resolone iue-
nit, vident. n. hoīs resolō hūc in ea ex gb̄nā ei⁹ consti-
tuīt. v3. rōnale/mōrālē/mētēs et disciplinē capax, et h̄ p̄-
acto sūmēs p̄stitutō definitionē. Resolō est a p̄icularib⁹ et
singularib⁹ ad v̄lia ascensus v̄sqz ad sp̄m ḡnūlissimū.
est resolō a cognito aliquo ad p̄ncipia et ad causas regres-
sus, ex ḡbus ee h̄z et cognolci, fm̄ q̄a significatiōē relo-
tutionis, et demōrāto resolō dicit̄. Resolō est ex eisdez
et posteriorib⁹ recursus ad p̄ncipia et causas, ex ḡbus
causata cōstitutionē h̄nt. Accepta autē est dictio metapho-
rice a peregrinātib⁹ ad, p̄p̄ia, et a peregrinis ad p̄p̄ia re-
ditus resolō dī. Dicit̄ et resolō, via a cōpositis ad simplici-
tia, ex gb̄cōposita sūt. Est autē sylli resolō ī figuraz. Re-
solūtū enī sylli in pp̄ones et termios. Quēdātēs sūt q̄q
les nūtis bis q̄cūqz sc̄im⁹. Totū sūt ingē p̄blemata q̄ q̄rūt,
quorū sūt et modi q̄ quos sc̄im⁹ et cognoscim⁹. Quatuor autē
sunt q̄ q̄rūt, quorū ḡsunt et modi q̄ quos cognoscimus.
Quēdātēs enī p̄blienia et p̄cōlo eadē qd̄e subito sūt, rō
ne autē diuersa, r̄aia est imortalis, et problema est et p̄cōlo.
Qm̄ enī p̄ponat in q̄stionē et p̄tamus h̄z demōrātē, dī p̄
problema, qm̄ autē demōrātū fuerit dī p̄cōlo, sic et quē q̄rūt et q̄
cognoscunt, eadē qd̄e sunt subito, rōne autē diuersa. Si q̄
dē enī ignorō q̄ deus sit, aut cētaurus, dī q̄stio. Quēdātēs
si est dei natura, aut cētauri, qm̄ autē discam, q̄ est, quiete-
co ab h̄z q̄stione, paulo aī enī mībi ignorātū, et ob h̄z q̄stiu,
facūt est cognitū. Et rursus transeō in aliā ignorātā q̄stio-
nē. Quēdātēs qd̄ est deus, et qd̄ cētaurus, hocqz p̄cep̄o
quiete a q̄stione, factū enī est mībi notū q̄ q̄rebam. In
q̄tuor ḡ reducunt quē q̄rūt, et in quatuor quē noscuntur
oīa. h̄ec enī quēdātēs dīxi subiecto sunt eadē, sunt autē
h̄ec, si est, quid est, quia est, et ppter quid est, hoc autē si
est, et quid est simplicia sunt, quia autē et propter quid,
composita. illa enī de simplici quodā et uno termino q̄-
stionem habent, vi si est aliqua causa existentiā lunga, et in
uenito q̄ est, querimus ppter quid deficere int̄l lunę, ga-
et propter, veluti quē in compositis q̄stionēs habeant,
p̄ordinavit ipsi⁹, si est, et quid est, vt quē in simplicib⁹
q̄stionēn habeant, priora enī nobis sunt et notiora cō-
potū, sicut quo ad naturām simplicitā. Pro eo autē q̄
est dicere quid sunt composita p̄blemata quē q̄rūt, dī
xīt in numerū ponentes, numeros enim ex compositio-
ne et multitudine vñitatum constitutū, sicut binarius et
ternarius. Unitas autē simplex est, et ob simplici
a p̄blemata dicuntur vñitata et singularia. Quando
enī quēdātēs vñitum hoc est hoc, seu deficere, aut esse
spherū in sūt lunę, ip̄m q̄a q̄rimus. Signū autē est h̄z q̄
rimus, q̄a iuentētes enim hoc nō amplius q̄rimus de B,
Io. Grā. sup. Post.

49

E

Quid sit re
solutio.

G

H

10 p̄b̄. 1. 3

22

22

22

22

22

22

22

22

22

Liber secundus

I hec quidem sic. Iyz. ipm ga et ppter qd sic querimus in cōpo
sito aliquo pblemate. Lōpositum autē est pblema subiū
bus et pdcitū. Quedam autē alio mō. Iyz. Questio autē
ipsius si est, et quid est, de simplici aliquo sit, et vno termi-
no, vt si est centaurus, aut qd est centaurus. Si est autē
aut nō, simplr dico, sed nō si albus aut nō hoc dicit vni
dēs ipm ga, ab ipso si est, ydeē in ipso ga, queri si est. Si
est, vñ. causa aliqua cur luna deficiat. Et dicit qd et si ambo,
ipm si est, querunt. Attame ipm ga, querit si est causa aliquā
cur luna deficiat. Et dicit qd ambo si est, querit. At ipm
quia querit, si est causa aliqua, cur insit hoc hic. At vno
termino acceptio, vtpuia/deo, aut aia, querimus in hoc si est
deus aut anima, existēt ipso (est) p̄dicator, hocqz inue-
to querimus ipsum quid est.

K Querimus autē; cum querimus, quia
est, aut si est simpliciter, vtrū sit medium ip-
sius, aut non sit. Cum autē cognoscentes,
aut quia est, aut si est, aut in parte, aut simplr,
rursus ppter qd querimus, aut qd est, tunc
querimus quid sit medium. Hic autē ga
est, aut si est, aut in pte, aut simplr, in parte q-
dem, vt vtrū deficiat luna, aut augetur. Si. n.
est aliquid, vel non est aliquid. In būlmo-
di querimus. Simpliciter autē si est, aut nō
est luna aut nox. Contingit igitur in omnib⁹
questiōnib⁹ querere, aut si est medium, aut
quid est medium. Causa enim est mediū, in
omnibus autē hēc queritur. vt vtrū deficit
luna. Utrū est aliquā causa, aut non. Post hēc
cognoscentes, quia est aliqua, quid igitur hēc
sit, querimus. Causa enī eē ipsl⁹ non hoc aut
hoc, sed simpliciter substatiā, aut non sim-
pliciter, sed aliquid eorū, quē sunt per se, aut
qm accidens, medium est, dico autē simpli-
citer quidem subiectum, vt lunam, aut terrā,
aut solem, aut triangulum, quid autē eē defi-
ctum, equalitatem, inēqualitatem, si in medio
sit, aut non. In omnibus enī bis manifestū
est, qd idem sit quod quid est et ppter quid
est, quid est defectus. priuatio luminis a lu-
na a terre obiectu. Propter quid est defect⁹,
aut ppter quid deficit luna. ppter defectum
luminis obiecta terra. Quid est consonātia?
ratio numerorum in acuto et graui. Et ppter
quid consonat acutū graui propter id quod
rationem habent numeroruū graue et acutū.
Utrū est consonare acutū et graue. Utrū
sit in numeris ratio eorum. accipientes autē
quia est, quid igitur est ratio querimus. Qd
autē sit mediū questio, ostenditur quando-
cūqz medium est sensibile. Querimus enī
nō sentientes, vt de defectu si est, vñ nō. Si autē
essemus supra lunā, non vtrū quereremus,
neqz si sit, neqz ppter quid sit. Sed simul ma-
nifestum vtiqz esset vtrūqz. Ex eo enī quod

sensibilis, et vle factum esset nobis notuū.
Sensus quidem enim finisset, quoniam nunc
obijcitur. Etenim manifestū esset, qd nūc de-
ficiat. Et hoc autē vniuersale fieret. Sicut
igitur dicimus, qd quid est scire idem est, et p-
pter quid est. Hoc autē aut simpliciter, et nō
eorum quē insunt aliqd, aut eoz, quē insunt, vt
qm̄ duo recti sunt, aut maius, aut minus est.

Cum demōstrari superius qd quatuor sunt queārunt. Lōmen. 17.

Et diuiserit ipsa in simplicita et cōposita, nū ad maiores
hōz manifestationem diuidit hēc, et si est, et ga est, idētis-
cat, et in vnum ordinat, fm qd ambo querunt, si est aliqua cā
rei. Et si ipsum, si est, querat causaz vniū alicuius termi-
ni subiecti, metis, aut animi, ipm ga est querit causam
rei alicuius in subiecto cōsiderat. Quid est autē, aut pro-
pter qd est, rursus eadem facit, fm qd quid est quidē que-
rit definitionem rei, defectus inqz ipsius, fm seipz sum-
pti, ppter qd autē sūmū hēc definitionē mediū terminū
in demonstratione queā est, ppter quid luna deficit si
simil etiam mōstrat qd quanto: questioes ad demōstra-
tionem viles sunt. O

O Quid enim cām querunt, causa autē
medium est, si ergo sylls in p̄ma figura sic. In oibus que-
stionib⁹ cām queritur, hēc autē mediū est. In oibus qd
queritur mediū est. Per vbi gdem (in parte) ostēdit
cōposita pblemata queā runt. Per vbi autē (simplr)
simplicita. Lōposita autē diuiditūr in subiecta et pdcita,
et particularē, quē cōposita etiaz appellavit in parte,
pter et cōpositio secat in partes rem. Suba enī queā
dicēt ḡalissima, in sensibiliū substatiā si assūmat corp⁹,
secat in ptes, et in solis sensibiliū apparet. Qm̄ autē sensi-
biles subz aut aiata sunt, aut inaiata, assūmes aiata, secta
est adhuc in ptes, in solis aiatis, si aut rōnale, adhuc secta
est. Per vbi simplr ostēdit simplicē rez cuius cām querit,
si est. Si enim aut non est, aliqua. vñ. cā, cur deficit luna,
aut auget luna. Simplr autē querere, si est aliqua cā
vniū alicuius termini, vt cā causa ē cur sit luna aut nox.
Causa enī ipsius esse non hoc aut hoc, iquerendi. vñ. si
est aliqua causa ipsius esse non hoc, i. non compositus ali-
quod, sed simpliciter querendī substantiam vniū alicui-
ius termini subiecti, terrā, vñ, aut solis, siue non simplr q-
ras causam vniū alicuius simplicissimi, sed alicuius cō-
siderati in aliquo subiecto, seu per se, seu per accidens. i.
compositi alicuius, medium est quod queritur. Quid autē
esse defectum, equalitatem, inēqualitatem, ipsam quid
ostendit accidentia et passiones, et queā existunt in aliquo
verbi gratia. Eclipse consideratur in luna per accidēs.
Sphērica autē figura per se. verbum autē an in me-
dio necne, hoc significat, vt nunquid est aliqua causa
cur sit terra in medio necne. Centauri enim rationē co-
habet de qua terra, sensibile quidem p̄dicator per ac-
cidens. In media autē forma per se, babere autē duo
laterā inēqualia, maiora scilz vno per accidens. Conn-
uerant autē substantias triangulum, vt mathemati-
cam substantiam. Substantiarum enim hēc sunt intelligi-
biles vt mens de anima, hēc autē sensibiles vt Socrate
et Plato. Hēc autē per discursum, vt triangulus et
quadratus. Monstrauit ergo qd in omnibus questiōnib⁹
bus medium queritur. Dubitat autē aliquis, quo-
niam questiōnib⁹ hēc quidem simplices sunt, hēc autē
compositi. In cōpositis quidem bene vtiqz dices me-
diū queri. Siquidem omne medium inter duo extrema
est. Lōposita autē diuidit in duos terminos subiū et pdcita-
z, inter queā possibile est mediū sūmēre. In simplicitib⁹
autē

Posteriorum

50

E A solito. est qd in quib⁹ qritur causa vniū alicuius termini,
quō pole est mediū accipe terminū. Et dicimus qd in
simplicitib⁹ gē substatiā intelligibilis. s. qd sine mā cōsi-
derant, vt est mens et aia, in his forma, definitio. vñ. non
aliud qd nūc est ad definitiōnē. Definitio mentis est po-
tēcia anime suscripta vniū et intelligibilis, hēc gē desi-
nitio et mens eadē sunt, et si eadē et vñ, quō pole est acci-
pere mediū terminū ipsopz: in corporib⁹ autē et his qd cum
mā p̄siderant vt hō, et si definitio ipsopz, aia rōnale mor-
tale, cōsiderat est hoc, et in ipso p̄siderat, tñ pole est hēc
separatā accipe, et si qd separata sumpta sit alia qd videat
ad hocem, et pp hēc in hō est pole mediū terminū sumi-
cāz. Aliogn cognoscēt et ipse, qd ipse est in simplicitib⁹
substatiā mēte et aia mediū terminū sumi, gra buiū exē-
pli accepit ex quorū passiones qdā, et in ipso exerceat ser-
monē, vbi et mōstrat idē ee qd est, et pp qd, inqz hō gē
querer in simplicita, hoc autē in compositione. Sed eadē gē
sunt subiō, mō aut vlos diversa. In eclipsi. n. queā est passio
lune cōsiderat, et qd, et pp qd. Utimur autē bis, alr gē
et alr. Sigdē accepit ipsiā eclipsi ipsaz fāse, querimus queā
cā est eclipsi. Et dicimus p̄atio luminis ipsius lunē ab
objectione terre. Si autē querimus si eclipsi inest lunē, pp
qd, vñ, inest, sumimus mediū terminū ipm qd est. Priu-
ationē, luminis lunē qd sit ab obiectōe terre. Eodē mō et
sonatia passio est in acuto et graui sonore p̄siderata. Ue-
rūtam si qras qd est sonatia dices rōnō nūero in acu-
to et graui. Rō ante est in nūeris p̄siderata sextertia, be-
nioliū, et diapason. Diapason autē dico duplātā rōnē,
quādō grātis phōgōs acutū p̄tinet. Sexteria hō rō-
nēm qd totū beatū et tertia ipsi. Qd autē mediū est
qd, manifestū est, ex actionib⁹ sensus in sensibiliū enī
reb⁹. Sensible autē oino, luna, deficit, in ḡbuscūqz me-
diū est sensible, notuū, et per sensuū. Querimus in his si est
causa defectus vt p̄cul habitates a luna, et ob hoc nō sen-
tientes neqz vidētes cām huius, nō enī vidēmus quo ter-
ra obiectū, et ipeditēt est, vt nō recipiat radios a sole. Se
autē essemus supra lunā vidēremus quo obturaf a terra,
et sic nō quereremus si sit eclipsi necne. S. simul mani-
festū esset, simul vidēdo, s. quo incides vacuo obturaf, et i-
pedicē recipe radios solis. Lōgōseremus vtiqz et cām.
Ex eo enī qd sentimus, vle j. hoc solutio et instatia. Forte
enī qd dubitare, si defectus lunē est res scibile, scibile
autē et sensibile sunt diversa, vt et sc̄ientia et sensus, quo eē
eclipsi qui est scibile, dicimus eē sensibile. Dicit ergo,
nō dico vle eclipsi semper fieri, ppter objectionē sen-
sibile, sed sensibile dico eclipsi, quā nūc video fieri.
Ex eo enī qd sentimus sensuū. vñ. et hoc sc̄ipius videam⁹ fie-
ri, concludit, luna deficit. Ex particulari autē qd sc̄ipius sci-
mus fieri, aggnerata est nobis vls sc̄ientia qd ois eclipsi
sc̄ipius lunē semp fit rōne obiectōis. Sicut igitur diximus qd
quid est scire, i. sic dico sensibile et scibile eadē, quēadmo-
dum ipm qd est, et ppter quid eadē. Sicut enī quid est,
ppter qd eadē sunt subiecto, rōne autē et mō vñndi di-
uersa, vt in eclipsi videre est vtrūqz cōsiderari. Si enim
eclipsi sumas ipsam per seipz, cognoscēs nām ipsi,
qd quid est. Si autē hēc cōsideres vt queā isti lunē, demō-
stras hoc qd, ppter qd, mediū sumes terminū obiectōes,
ita etiā sensibile et scibile eadē sunt subiecto, rōne autē di-
uersa, ambo enī in eo qd est deficere lunā p̄siderant. De-
ficiere enī lunā sensibile fit, si capias eclipsi qd nūc fit.
Scibile autē, si vle et queā semp fit. Doc autē eadē. eē
quid est et pp quid, siue capias aliqd eoz, queā simplr cōsi-
derant, vt nō insunt alteri, eoz. i. queā p̄le substā, vt mēs
et anima, siue capias aliqd eoz, queā existunt et cōsiderat in
olio, vt eclipsi in luna, et duo recū in triangulo putabat

babere tres angulos duobus rectis eōales, codem mō
minus et minus in triāculo, duo latera. n. maiora sunt vno.

F B Quod igitur omnia, queā queruntur, mediū
questio sint. manifestū est. Quoniam autē
quod quid est demonstratur, et quis modus
introductionis, et qd est definitio, et quozū,
dicimus, p̄mū opponēt, de ipsis. Prin-
cipium autē sit futuorū, quod quidē est
maxime propriuū habitis rationib⁹. Dubi-
tabit autē vtrūqz aliquis, vtrū sit idem, et fm
idē definitione scire, et demonstratione. Hic
est impossibile. Definitio enim ipsius quod
quid est, esse videtur, ipsuz autē quod quid
est omne vniuersale, et p̄dicatorū est. Syllū
autē sunt. Alij quidē priuatiū. Alij autē nō vni-
uersales, sicut in secunda figura priuatiū oēs
sunt, in tertia hō non vniuersales.

G C Lō demonstrari qd quatuor questioes de medio querunt, qd
rit de definitione si possibile est demōstrari qd hoc est de
finitio huius, et qd est modus reductionis, et quō. vñ. redu-
cuntur ad demōstrationē, et quid est definitio, et quozū
est, anteqz autē qrat de his vt diximus dubitat primo, si
idē est definitio et demōstratio, et definitū et demonstra-
tive. Quātē autē aliquis si de questiōnib⁹ querebat et
de medio, cuius grauū trateat ad qrendū de definitiōne et de
finitio. Et remātio et remātib⁹, aut eadē sunt, aut dīner-
sa. C Et dicimus qd qm̄ imēdiate dixit qd est et pp quid
ee, idē. Quid autē qd est definitiōne, ppter qd autē demō-
strationē, ne qd supiceat idē ee definitiōne et demōstrā-
tive. gra buiū coact⁹ est dīlam huius p̄mo tradere. Recurrit
autē ad vliū, ad syllm inqz. Si enī monstrabit qd de
finitio et syllogismus sunt diversa, et definitū et syllogi-
cābile, necesse est cōsequenter etiā demōstrationē et defini-
tiōne diversa. ee, et definitū et demōstrātib⁹, spēs enī sylls
est demōstratio. Lō interrogauerit autē et dubitauerit
si est possibile idē et vñ per definitionem scire et per de-
monstrationē, vt sit idem simūl et definitū et demōstrā-
tib⁹, induci respōsio, aut per ipso possibile hoc. C Et sylls
logiāt in p̄ma figura sic. Definitio quid est significat,
omne autē qd est, est vle p̄dicatorū, ois ergo definitio est
vle p̄dicatorū. Nō oēs autē syllogismi vles sunt et p̄dica-
tū. Qui enī sunt in secunda figura negatiū sunt, et qd in ter-
tia particulares, syllogiāt autē in sc̄da figura sic, oē qd ē
definitio. s. vle p̄dicatorū est, nō ois sylls vle p̄dicatorū
est, nō qd sylls, qd est oīdit. Principiū autē sit futuorū. Iba
bita autē p̄mū dicta intelligi, intelligi autē sic. Principiū
autē sit dīcedoz de definitiōne et demōstrātib⁹, qd sit ppz
bātus et imēdiate dicitur, vt ēt in cōiuncta oīo fiat. Imē-
diate autē dixit, qd qd est, et ppter qd sumē eadē, aut bātis
ta intelligit imēdiate dīcedā. Principiū enī est ingt dīce-
doz de definitiōne et demōstrātib⁹, ppz dicendis imēdiate.
Anteqz enim qrat quid est definitio, et quoz est demōstrā-
tib⁹ ipsius, querit imēdiate si idē est definitū et syllogiā-
cābile, et definitio et syllogismus.

H D C Postea neqz eoz, queā sunt in p̄ma figura
p̄dicatorū oīum est definitio, vt qm̄ ois tri-
angulus duobus rectis eōales bāt. Huius autē ra-
tio est, qm̄ scire demōstrātib⁹ est demōstrātib⁹ babe-
re. Quare si in talibus est demōstrātio, est mani-

Io. Grā. sup Post. I z

Liber secundus

festū, q̄ non erit vtīq̄ eoz definitio. Sciet. n. vtīq̄ aliq̄, t̄ fm̄ definitionē nō bñs demon strationē. Nihil enī phibet nō simul habere. Sufficit aut̄ fides t̄ ex inductiōe. Nihil enī aliquādo definiētes cognoscimus neq̄ eoz, que per se sunt neq̄ eoz qn̄ accidunt. Amplius si definitio qdaz subē cognitiō est, t̄ bñ manifestuz est q̄ nō sunt subē, qm̄ qdem igit̄ non est definitio ois, cuius qdē t̄ dem̄atio, manifestū est. Quid autē cuius est definitio, nūquid ois dem̄stratio est, aut nō, vna qdē iam rō t̄ de hoc eadē est. Unius enī inq̄tuz vnu, ē vna scia. Quare st̄tq̄ sc̄i d̄m̄abile, est dem̄one habere, accidit qdām impole. Definitionē enī bñs, sine dem̄one sciet. Ampli⁹. Principiā dem̄onuz definitiones sunt, quoq̄ q̄ nō sunt dem̄ones dem̄stratum est prius. Aut. n. erūt principia dem̄abiliā t̄ prin cipioz principia, t̄ hoc in infinitū abibit. Et primē definitiones erūt indem̄abiles. Sed vtrū si non ois eiusdem, sed alicuius eiusdez est definitio t̄ dem̄atio. An impole est, non enī est dem̄atio, cuius est definitio. Defini tio qdē enī ipsius qd̄ est, t̄ subē est. Sed dem̄strations oēs vident̄ supponere, t̄ acci pientes qd̄ quid est, vt mathematicē quidny tas, t̄ qd̄ impar, t̄ aliq̄ similiter.

Cōmen. 4^m. Dem̄stratio q̄ in z^a fig^a sylls definitiōes nō sūt, mon strat qm̄ neq̄ in p^a fig^a sylls, definitio est affirmativa, p̄ pterea q̄ sylls mōstret aliquā passionē inē alicui subio, vt hie tres angulos q̄les duob^a rectis, iest triāgulus, mō strat aut̄ b̄ p̄ mediū, q̄ sūr q̄les duob^a altrinsecis. Defini tiōes aut̄ nō mōstrat aliquā passiōez q̄ sūr alicui subio, t̄ subaz vni^a alicui subio. In angulū. n. dicim^a, q̄ tribus li neis p̄tinet. Si aut̄ gs dicat, quo dicit definitionē, subaz ostēdere, ostēdit, n. accīs. Albū. n. color est disgregatiōis visus, dicim^a q̄ albū est color disgregatiōis visus, formā albi oīdit, formā aut̄ ingē subaz signat. Qis enī existēta suba dī. Rō aut̄ huius, vt sine definitio t̄ dem̄atio diuer sa, est p̄p̄a q̄ scire dem̄abile, nō aliud est, q̄ hie demon strationē. i. p̄ dem̄one cognoscere ipm̄. Quare si in tali bus, dem̄abili⁹. s. dem̄o est que hie p̄beat, manifestuz est q̄ definitio ipsoz nō erit. i. non p̄ definitio ipsa co gnoscari. Si enī dabimus dem̄abile q̄ definitiōe co gnosci, scier enī gs dem̄abile q̄ definitiōe, nō qdē p̄ de monstrationē aut̄ p̄ ipole. Nihil enī phibet hie, b̄ solo ē instātiē t̄ difficultatis. Hoc enī gs q̄sūt, an nō sit possi bilit̄ idē cognoscere t̄ p̄ definitiōe t̄ p̄ dem̄one, sed nō sūt. i. eodē mō, sed alia t̄ alia rōne. Eclipsis. n. in luna cōsiderāt, at̄ possumus hie separare ab ipsa, t̄ intellectu soluz ipsa fm̄ seipaz sūmre quā t̄ p̄ definitiōe cognoscam^a qm̄ est obturatio a terra. Si aut̄ p̄sideram^a eclipsis in lu na, dem̄auim^a hie inē lune p̄ dem̄onē. Qodē mō est eg laterū triāgulū p̄ definitiōe t̄ dem̄onem cognoscere, at̄ alr t̄ alr. Per definitiōe qdē qm̄ dicā triāgulus eglater, q̄ a trib^a q̄lib^a laterib^a cōponit. Iz aut̄ t̄ dem̄atiōe mon strare b̄, q̄ triā hie latera q̄lia sic. Qsi dno circulū p̄ ce tra circūducti incidat se mutuo, t̄ diametrū hieant eadēz,

tūc ex diametro, t̄ duab^a rectis linea sā iūctura ducit vſq̄ ad cōpositū triāgulus eglater est. Exeūtes. n. a cen tro recte linea q̄les inēc sunt. Est aut̄ p̄bare t̄ cōfirma re b̄ et p̄ inductionē. Nūq̄ enī p̄ definitionem cognoscē mus aliq̄ eoz q̄ insunt alicui, aut̄ p̄ se, aut̄ p̄ accīs, aliq̄ sc̄ez ex dem̄abili⁹. Per se enī inest lunē sphērica fig^a, p̄ accīs aut̄ desicere. Amplius si definitio subē qdā cognitiō est j. i. si definitio subaz ostēdit, b̄ aut̄ dem̄abiliā sub, statīc nō sunt, t̄ passiōes in aliquo subio cōsiderate, reli, quif ḡ q̄ definitio nō sit. Neq̄ dem̄abile p̄ definitiōe cognoscīl, qm̄ qdē dem̄abile nō est per definitiōe scire. J. definitū est scire p̄ dem̄one an nō. Et dicit vna qdē rō t̄ de b̄ eadē est. Quēadmodū enim impole eē mōstrātūs, scire dem̄abile p̄ definitiōe, sic t̄ ipos sibile eē mōstrabīt, vt definibile cognoscāt p̄ dem̄one. sumētes enī vt p̄fēlū, q̄ cuiuslibet vnius rei inquātum vnu, vna est scia t̄ cognitiō, aut̄ per definitiōe, aut̄ p̄ de mōstrationē. si q̄ scire dem̄abile est p̄ dem̄one cogno scere ipm̄, si definibile est dem̄abile, hie, n. p̄tinget ipos sibile, q̄ hie definitiōe, seu aliq̄ cognoscēs p̄ definitiōe, sciet ipm̄ sine dem̄one q̄ est absurdū. Amplius p̄n^a dem̄onuz sunt definitiōes. Si enī definitiones sunt p̄n^a dem̄onuz, p̄n^a aut̄ sunt indem̄abiles, relinqut q̄ definitiōes erūt indem̄abiles. Si aut̄ definitiōes sunt dem̄abiles, necesse est definitiōib^a alia eē p̄ncipialiora, si qui dem̄ois dem̄ratio ex p̄ncipys q̄buldam t̄ p̄mis fit, t̄ his aliud est prius, t̄ b̄ in infinitū. Et si nō sūt sūmre p̄n^a, eo q̄ semp inueniant p̄ncipialiora, destruit̄ dem̄o t̄ nō erit, t̄ si futura est dem̄o necesse est p̄n^a, t̄ p̄m̄ p̄ncipius defi nitioes eē indem̄abiles. Et si indem̄abiles hie, relinqut ergo q̄ definitio t̄ dem̄o sūt diversa. Et si diuer sa hie, quo erit p̄ definitiōe scire idē, t̄ p̄ dem̄one co gnoscere: nūq̄ necesse est aliq̄ per definitiōe p̄ dem̄o strationē cognosci: vt sit idē, definibile t̄ dem̄abile. Et dicit, aut̄ ipole est: nō enī pole est dem̄one eē definibilis rei. Definitionē enī qd̄ est exhibet, t̄ subam rei. Dem̄ones aut̄, t̄ oēs mathematicē supponit t̄ cōfessiōz accipiūt ipz qd̄ est, nō aut̄ dem̄ostrant ipm̄. Statīc geometria vt confel suz sūm, eē pūcū cuius nulla sit pars, t̄ q̄ linea sit lōgi, tudo sine planitie t̄ arithmetica, vnitaiē eē p̄n^a nūrt.

Cōmen. 5^m. Amplius ois dem̄stratio aliq̄ de aliquo dem̄ostrat, vt qa est, aut nō est. In definitio ne autem nihil alterum de altero p̄dicat, vt neq̄ animal de bipepe, neq̄ hoc de animali, neq̄ de plano figura. Non enim planum fi gura est, neq̄ figura planuz est. Amplius al terum qd̄ quid est, t̄ quia est, est monstrare. Sed definitio quid est, ostēdit, dem̄ostratio autem, quia est hoc de hoc, aut̄ non est. Alterius vno altera dem̄stratio est, nisi sit tāq̄ pars quedam totius. Hoc autem dico, qm̄ ostensum est duobus rectis equale habe re de isocbele, si ois ostensus est triāgulus. P̄ars enim hoc est, illud totum. Hec aut̄ p̄tinet adiūcīem non se habent sic, quia est, t̄ quid est, non enim alterius alterum pars est.

Cōmen. 6^m. Et hoc aliud p̄posuisse q̄rere per totū tractatū, p̄muz qd̄ si est vt b̄ si definitio hui^a, deinde quomō est pole ad de monstrationē reducere hie, t̄ tūc qd̄ est definitio, t̄ sic q̄p̄ est ante q̄stionēz hie, q̄sūt si idē est definitio t̄ dem̄atio, t̄ cū monstrari, aliud q̄rit q̄ p̄muz p̄pōlūt, t̄ interro gans si est pole dem̄ostrare q̄ est definitio huius, respon dit q̄ nō est. Sylls enī aliq̄ de aliquo mōstrat, anq̄ ag

Poſteriorum

51
figura plana, neq̄ ḡ figura de plano p̄dicat, neq̄ hoc de illa, definitio ergo dim̄atio nō est. I. Definitio ergo qd̄ est ostēit j. i. subaz alicui rei. S̄z dim̄atio q̄a j. i. nō exhibz subam, sed monstrat q̄ hie passio, hie, t̄ res angulos q̄, les duob^a rectis, triāgulus sūt, aut nō sūt. Alteri⁹ aut̄ alie ra dim̄ostratio est. I. Dem̄ationē hoc loco, cognitionē acci pit. Si ergo diuerlop̄ t̄ differētū cognitiōes diuerſe sūt, definibile aut̄ t̄ demonstrabile diuersal nī sit tāq̄ ps q̄ dā totius. Hoc solo est instātē. Hoc enī gs instē dicens, quo inquit diuerlop̄ diuersas ēē cognitiōes. Ecce isochel es t̄ triāgulus sunt diuersa. At sic p̄ quā dem̄one cognoscimus q̄ triāgulus duos b̄ rectos, per ipsam cognoscīmus, q̄ t̄ isochel es sic b̄. Solves q̄ instātē dicit, t̄ si diuer sa sunt hie, attī triāgulus est totum, isochel es aut̄ pars, t̄ ob hoc vna habet dem̄onez, hie qdē passio triāgulo in est per se, isochel aūt vt triāgulo, hoc aut̄ est ps. Ob b̄ de finibile qdē cognoscīmus per definitionē, definibile aut̄ per dem̄one, nō enī p̄tingit eiusdē t̄ vnius definibi lis ambo eē, t̄ dem̄one t̄ definitionē, vt definibile p̄ de finiture t̄ dem̄one cognoscāt. Nō ḡ dem̄atio t̄ definitio eadē sunt, neq̄ alterū p̄tingit ab altero. Si enī eadē, erūt t̄ definitiōe t̄ dem̄abile subiecta eadem. S̄z hie, q̄ nō sūt eadē definitio t̄ dem̄atio, addubitate sunt b̄ mō, idēt dubitatīe, t̄ dialectice, t̄ cōtēr mōstrata sunt. Dubitatīe aut̄ dicunt̄ cōes t̄ dialecticē argumentatiōes. Pro prium enī est dialectici dubitare, vt si p̄posūt fit q̄ volu ptas sit bona, qm̄ p̄t ad vtrāq̄ partem argumētari, t̄ p̄ bas qdē argumentationes mōstrare hanc bonam, per bas aut̄ non bonaz, ob b̄ dubitare videt, si bona sit necne. Cōp̄s aut̄ quid est. vtrāq̄ sylls sit, t̄ dem̄o stratio. An nō est, sicut nūc ratio supposuit. Sylls enī aliquid de aliquo dem̄ostrat p̄ me diū, sed qd̄ est, t̄ p̄p̄uz est, t̄ in eo qd̄ qd̄ est. p̄dicatur. Hec aut̄ necesse est queri. Si enī ipsius/c, p̄p̄uz est/a. manifestū q̄ t̄ ipsius/b/ t̄ hoc ipsius/c, neq̄ os terminos cō uerti, t̄ ecōtra p̄dicari, t̄ in eo qd̄ qd̄ est. i. definitio est, t̄ p̄dicat de omni/b, z/b, vt definitio p̄dicat de/c, necesse ē z/a, in eo qd̄ qd̄ est. i. definitionē ēē ipsius/c. Si aut̄ non si duplicitatē, duos capiat terminos t̄ in/a, z/b, nūc p̄demonstrat/a, definitionē ēē ipsius/c. In omni enim dem̄ostrationē medius terminus definitio sūmēt, nō di scetur. Si enī/a, vt definitio p̄dicat de/b, b̄, aut̄ nō vt definitio p̄dīcet, inq̄tū p̄dīcāt, v3. de/c, nō sūt dem̄o stratio ipsius/a, ad/c, ambo q̄ hie, z/b, nebeat hie definitiōes, ambē, l., ppōnes. Si ḡ ambē sunt quid est. i. qd̄ qd̄ erat esse t̄ definitio, p̄ncipiū petet dem̄ostrāt/a, definitionē ēē ipsius/c, in medio termino sūmptit vt confessum, atq̄ dem̄ostraret qd̄ qd̄ erat esse. i. definitionē ip sūm, t̄ relinqut q̄ superflū sit demonstrare. i. definitionē ēē ipsius/c, cuiuslibz enī definibilis vna est definitio quā sūmptit in minori ppōne, nō est ergo dem̄atio definitio, oīnoq̄ si est dem̄ostrare qd̄ qd̄ est t̄ definitiōes bōminis. In hoc/b/ erit alia definitio, mediū animal rōnale, q̄rere p̄ oportebat mōstrarē. i. q̄rerebat, accepit an demonstrationē dices, b̄, definitionē ēē ipsius/c.

Cōp̄s aut̄ quid est. vtrāq̄ sylls sit, t̄ dem̄o stratio. An nō est, sicut nūc ratio supposuit. Sylls enī aliquid de aliquo dem̄ostrat p̄ me diū, sed qd̄ est, t̄ p̄p̄uz est, t̄ in eo qd̄ qd̄ est. p̄dicatur. Hec aut̄ necesse est queri. Si enī ipsius/c, p̄p̄uz est/a. manifestū q̄ t̄ ipsius/b/ t̄ hoc ipsius/c, neq̄ os terminos cō uerti, t̄ ecōtra p̄dicari, t̄ in eo qd̄ qd̄ est. i. definitionē ēē ipsius/c, in medio termino sūmptit vt confessum, atq̄ dem̄ostraret qd̄ qd̄ erat esse. i. definitionē ip sūm, t̄ relinqut q̄ superflū sit demonstrare. i. definitionē ēē ipsius/c, cuiuslibz enī definibilis vna est definitio quā sūmptit in minori ppōne, nō est ergo dem̄atio definitio, oīnoq̄ si est dem̄ostrare qd̄ qd̄ est t̄ definitiōes bōminis. In hoc/b/ erit alia definitio, mediū animal rōnale, q̄rere p̄ oportebat mōstrarē. i. q̄rerebat, accepit an demonstrationē dices, b̄, definitionē ēē ipsius/c.

Cōp̄s portet aut̄ p̄t in duabus propositionibus t̄ p̄mūs, t̄ immediatis considerare. Ad hī me enim manifestuz, quod dicitur fit. Qui q̄ dem̄ igit̄ per conuersionē ostendentes sunt quid est anima, aut̄ quid est homo, aut̄ aliud quodlibet entium, quod est ex principio pertinet, vt si quis putauerit animam esse eandē sibi ipsi causam vivendi. Hoc autem numerū seipsum mouentem. Necesse est enim petere animam, quod quidem est esse numerum se ipsum mouentē, sic sicut idē ens. Non enī si consequitur/a/b/ t̄ hoc/c/ erit ipsi/c/a/ quod qd̄ erat esse. Sed verum erit dicere soluz. Neq̄

Liber secundus

I si est/a quod quid est, et de/b/pdicetur omni. Eteni aialis esse pdicatur de hois esse. Tex. n. est de oī hois esse aialis esse, sicut et de omni hoie aial. Sed non sic sicut vnum esse. Siq- dem igitur nō sic accipiat non syllogizat q/a si ipsius/c/ quod qd erat esse et substantia. Si no sic accipiat, prius erit accipiens in/c/quo- niā est qd qd erat esse/b. Quare non demon- stratū est. Qd eni erat in principio, accepit.

Cōmen. 7^m. C Tētantes quidam mōstrare/a/definitiones esse ipsius c/in accipiendo mediū definitionē, vt lateant principiū petentes, imiscebant maiori et minori propositioni pprā hominis, et recte ambulans, opz ergo nō accipere hēc p/pria inter ppōnes, sed immediae ipsas accipere/a/de/b/et b/de/c. vt manifestum fiat q/dicī, ptei principiū. Mōstrantes igitur per querentonem. Icu demōstratū q/ ipossibile est demōstrationē fieri definitiōis, et si in maiori termino et medio definitiones ponantur, nūc monstrat, q/ si omnis sumas cōvertibiles, neqz sic demonstrabilis, hoc definitionē esse huīus, qd enim est in pncipio vel sic p, vt Xenocrates volens mōstrare q/ ipse nūc seipsum mouens, si definitio aic, acceptū mediū terminū, ipsam sibi ipsi causam viuendi, bi autē termini cōvertuntur. Sigd eni est aia, hoc ipsum est sibi causa viuēdi, et sigd est ipsa sibi ipsi causa viuendi, hoc est anima, idē eni fiunt. Eodem modo et sigd est anima, ascedēs est ipse seipsum mouēs, et siquid est numerus ipse seipm morēs, anima est. et si qd est causa sibi ipsi viuendi, ascedēs est ipse seipm mouēs, et ecōtra, sicut eni in pncipio petit cōcludens q/ dolor nūli inest voluptas, voluptas autē omni gaudio, dolor q/ nūli gaudio, ppter aq/ voluptas et gaudiuī sunt idē, qd idem sumit ad demōstrationē suipius, sic et cā ipsa sibi ipsi viuendi, idē est cuī aia. Quare dicens q/ nūerus ipse seipm mouens, inest omni q/ est causa sibi ipsi viuēdi, nūbil aliud dicit, q/ q/ nūerus ipse seipm mouens inest aic, vt qd sit idem, ppter aq/ causa ipsa sibi ipsi viuēdi, idē est cum aial. Sed verū erat dicere solū iherū, si dicere q/ nūerus ipse seipm mouens segrur anime, et inest ipsi, non tamē definitio est ipsi. Neqz si est/a/qd quid est. Accipit ad pbatōneis eius q/ dicit substantias, ppter aq/ de definitionibz sermo est, hēc autē substantiaruz sunt nō accidentiū. Dicit ergo si capias/a/animal, seu definitio, nem aialis, substātia mōqz aialis sensibilis, b/autē hominē, aut hominis definitio verbū aut, qd quid est, acceptū pro eo q/ substātialiter. Dicit ergo sicut animal seu definitio huīus, pdicatur qd quid est, substātialiter de oī ho- mine, aut de definitio hominis. Siquidem igitur non sic capiat terminos cōvertibiles duos, in principio petit. Querit enim si numerus ipse seipsum mouens definitio, nē anima, acceptū ante demonstrationem hoc vt cōfes- sum, q/b/est causa ipsa sibi ipsi viuendi, quod qd erat ee, idēt definitio est ipsius/c.

Tex. c.4. C At no negz p divisionē via est syllogizare, sicut in resolutione circa fignras dictum est. Nequaqz enim necessario fit rem illam esse, cum hēc sint. Sed sicut neqz inducēs demōstrat. Mō eni opz cōclusionē interrogare, neqz in concedendo esse. Sed necessere est esse, cum sint illa, et si non dicat rīdens. Atrūz hō aial est, aut inaīatuī. Postea accipit animal, non

sylogizat. Iterū omne aial aut gressibile, aut aquaticum, accipit gressibile, et hoīem eē totū animal gressibile nō necessē erit ex dictis. Sz accipit et hoc differt autē nibil in multis, aut in paucis sic dicere. Idem eni est. Mō syllo- gisticus quidez igitur et usus fit sic proceden- tibus. Et de contingētibus syllogizari, quid enim prohibet hoc, verū quidem omne esse de homine, nō tamen quod quid est, neqz qd quid erat esse ostendens.

C Platonici conabantur per methodū divisionā syllogica- re et demōstrare, hoc demōstrare eē huius, diceres q/ si de- finitionē ex ḡs et p̄stitutiūs differētis cōponit, mōstrau- mus per viā divisionā, aial inē hoī, et vnaquāz dīam. i. gressile et bipes definitionē esse hoīs. Argamētabant aut hoc pacto, aut aial est, aut inaīatum. At q/ aial est, nō in- aiaū. Et rursus hō est aial, omne aial est, aut gressile, aut volatile, aut aq/ūcū, q/ hō gressilis, nō autē volatile, neqz aquaticus. Et rursus hō est aial, oē autē aial aut multipes, aut quadrupes, aut bipes, hō ergo bipes. Sic ḡ mōstran- tes vnuqdqz hōz inē hoī, dicebant hoc totū, aial gressi- le, bipes, mōstrasse q/ definitio est hoīs. Ari¹⁰ Xo redar- guit ipso nō syllogicātes neqz demonstrātes, sumens q/ syly, ppter aq/ est, rem fieri. i. cōcludit cōclusionē ex necitate a positis et sumptis, ppōnibz, demōstrātes aut via divisionā, aial, aut gressile, aut totā definitionē inē hoī, nō cō- cludit hēc ex necitate a positis, vt locuz hēat qrrere volēs, ppter qd hō est aial gressile, sicut qui mōstrat vle q/ idu- ctione particulariū, nō demōstrat, nō eni si hō et equis i- feriore mandibulā moueat, necessē oē aial iferiore man- dibulā mouere. Sic neqz p divisionē possiblē est syllogi- gare definitionē. Nō eni opz hōz iterrogare, i. nō eni in quibz cōcludit aliq/ cōclusio p syllm et demōstrāne, in his hōz facultate dādi et cōcedēti cōlusaz hōz, aut nō acce- piendī, qm ex necessitate cōclusa est et iūtis oīb/ banc ad- mittit, inuidiuīa aut via hoc nō est, sed l3 volenti iterro- gare, ppter qd hō est aial, ppter qd gressilis, et sigdem rīt hēc admittit, si xo nō nō cōceder. Deinde dicit euām qm per divisionē mōstrabat hēc. Nibil autē vīt in mul- tis an in paucis. I. Qm ergo accipiebat definitionē hoīs, ppter habere duas dīas, gressile, et bipes. Dicit et si ac- cipias definitionē plures dīas hōtēs, Quēadmodū has pmas in collectiles sumptis dīas hōtēs, sic et multas. Sic ḡ p- cedētibus, et methodo divisionā tētantibz demōstrate defini- tiones et syllogicāre. Usus divisionis nō est syllogisticus. i. nō solū non pōt imeditas ppōnes syllogicare, ineptas suapte nā demōstrari, sed neqz ptingētes et poles per syl- logismū demōstrari syllogizabit. Qd eni hō est gressilis syllogizable p mediū syllogisticū, et q/ bipes demōrabit p mediū, qd est nālis recrūto. Divisionē autē neqz ista pōret syllogizare. Quid eni p̄hibet hō verū esse oē j. bū(enī) p aut sumēdū est, nō eni acceptī est assertiū, sed aliō ar- gumētū. Dicit ḡ q/ nō si demus q̄libet ptem definitiōis, aial, gressibile, bipes, vere pdicari de hoīe, eode mō et to- ta definitionē, sed nulla est necitas vt definitio de ipso p- ferat, nō eni oī oī de aliquo vere dicta, tā definitio est ipsius. Est eni ex accētibz ponere oīonē, vt aial recte am- bulās, latīgūe pdicat de hoīe vere, sed definitio ipsius nō est. Amplius nō si priuatiz accipiens gressile et priua- tim bipes, et vere de hoīe pdicas, simul et pnt de hoīeve, re pdicari. De symone enim seorsus quidē et seorsum ve- re cōtrarius, et bonū pdicabī, simul autē ipossibile.

C Amplius

Posteriorum

52

vniuersa entia debent cadere in divisionē. Hoc autē est necessarium vniuersa cadere in divisionē.

C Sed syllstī non inest. Sed sigdē alio mo- do cognoscere facit. Et hoc quidem non est inconueniens, neqz enim inducēs fortasse de- monstrat, sed tamen ostendit aliquid. Syllo- gismū autē non dicit ex divisionē eligens defi- nitionem. Sicut n. in conclusionibz, que sine medijs sunt, si aliquis dicat quoniam bis existentibus, necessē est hoc esse, contingit in- terrogare pp quid sit, sic et in divisionē terminis, quid est homo, animal mortale, pedes, ha- bens, bipes, sine pennis, ppter quid hīm vna quāqz appositionem. Dicer n. et monstrabit divisionē sicut opinatur quod oē animal, aut mortale, aut immortale sit. Huiusmodi aut ora- tio omnis, non est definitio, quare q̄uis diui- sione demonstravit, tamē qd et definitio est, non syllogismus sit. Sed verū sit demonstra- re qd quid est hīm substantiam: ex suppositio- ne accipiente ipsum qd quid erat esse, id es- se, qd ex his est, que in eo qd quid est, sunt pro- prijs. Hec autē in eo qd quid est sola, et pprīus omne. Hoc enim est esse illi. En iterum acci- pit qd quid erat esse et in hoc, necessē est eni- per mediū monstrarē. Amplius sicut in syl- logismo nō accipit quid est syllogizare. Sé- per enim tota aut pars est propōsitio ex qui- bus est syllogismus) sic neqz qd quid erat es- se opz esse in syllogismo. Sed seorsum hoc a positis esse, et ad dubitantem si syllogizatum est vel non, est hoc, obviandum, quoniam hoc quidem erat syllogismus, et adhuc neqz qd quid erat esse syllogizatiū quoniam sic. Hoc enim positus est nobis, qd quid erat esse, qua- re necessē est et sine ipso quid est sylls, aut qd quid erat esse, aliquid syllogizare.

C hoc dicit velut ad aliquē addubitate quousqz opoz- teat divisionē pcedere, et sic cōsistere. et dicit, si diuidēs oc- cures in inuidiuī aliquod vt, si est, mentis et discipline capax, quod nō pōt diuidi in alias spēs, tunc opz stare di- visionē, verū et si procedat diuisio, incōprehensibilis et ex hac procedat definitio, atqz sylls hēc non erit. i. non per syllm definitionem inuenit, sed aliud alio modo co- gnoscere facit. ita hoc coordinandū est, sed siquidem diui- sio cognoscere facit, et psltere definitionē, et notiā nobis facit partū que sunt in ipsa, facit cognoscere ipsam non p sylls, sed alio modo notiū, non, n. semp que cognoscunt, per syllm cognoscimus, sed aut per definitiōē, aut p rela- tionē, aut divisionē. i. et hoc quidē nibil absurdū, i. nō semp per syllm cognoscere, qm et inductionē vītēs demō- strat, et notiā nobis aggēnerat vniuersalū per particula- ria, sed tñ orūt aliquid. i. yle, sylls non dicit, per syllz de- finitionem non exhibet, dicens et colligens ipsam ex diui- sione, sicut ex cōclusionibz illatis non caūsū ipsi, si quis

Tex. c.5.

G

Cōmen. 10^m.

H

Liber secundus

dicat q̄ bis existentibus.i. ppōnibus existentibus, necesse est hoc esse.i. esse cōclusionē. vt si quis cōcludet lunam deficere per mediū q̄ non illuminet, aut suisse tonitruū, q̄ medium quod est strepitus.nō.n. est strepitus causa tonitruī, neq̄ non illuminare est causa defectus, sed buiū quidem, est obiectio, tonitruī aut extinctio ignis, b̄z locū auditor interrogare p̄g quid deficit, aut tonat, sic t̄ in diuisiū terminis.i. definitionibus a diuisione inuētis, vt si est definitio hoīs, aīal mortale pedatū, bipes, sine penīs, l̄z auditorū interrogare fm vñāquāq̄ appositionē.i. oēm partez definitionis. vt pp̄ qd mortale, aut pedatum dicet.n. diuisiūs t̄ mōstrabīt q̄ putat, q̄ oē aīal est mortale, aut imortale, b̄o aut̄ est moralis, non ergo imortalis l̄z qm̄ non syllogistice h̄cc accepit, interrogabū pp̄ est mortalib̄ homo t̄ non imortalis, b̄o aut̄ oīs oratio collecta ex diuisione definitio non est.s.i. monstrata est a diuisione, attū definitio sylls non fit.i. nō per syllz inuēta est. Sed virū sit demonstrare q̄ quid est.j. quod quid est fm substantiā, significat formalē definitionē, h̄cc.n. sola exhibet formā t̄ substantiā, definibilis habens substantiales dīcas, vt aīal rōnale, mortale. Est. n. qdḡd est, t̄ definitionē dare, sed non fm substantiā, aut que non ostendat nāz t̄ substantiā definibilis, eo q̄ ex accidentibus conflēt, vt si quis dicat hoīe aīal ambulatiū, latīgue grāmaticū. Ex supponē accipiēt, j. verbū, ex suppone nō intelligit per hypotheticū syllm. l̄z q̄ accipiat veluti quādā suppōne, Suppositio est quā nō est necesse discentē h̄c ex se, l̄z accipere a p̄ceptore, vt est illud geometricū a quolibet punto, ad quodlibet punctū, rectā linea ducere, t̄ in quolibet centro t̄ spacio est circulū describere. Sumendū est ergo vt supponem, qdquid erat esse.i. h̄c definitionem hoc, q̄ est ex p̄pris in eo qdquid est. Definitio.n. p̄stitut ex p̄pris q̄ substantialiter insunt definibili, vt aīal rōnale mortale. Dabemus.n. pp̄zia quēdā sed q̄ non p̄ferat ad subaz definibilis, vt risibile t̄ recte ambulās. Quare definitio definitionis est oratio, cōposita ex propriis in eo qdquid est. (Oībus aut̄).i. aīal gressile, bipes, i eo qdḡd est sola.i. ex p̄pris, ē in eo qdḡd est h̄cc. (eteniz B).i. oratio ex p̄pris in eo qdḡd est esse, est definitio. Illius definitionis, si ergo quis tentās demonstrare per syllm definitionem, capiat mediū terminū definitionē definitionis, t̄ syllogica bit sic, aīal gressile bipes oratio est ex p̄pris in eo qdḡd est, oratio aut̄ ex p̄pris in eo qdquid est, definitio est. qd̄ est in principio rursus accepit. quod.n. q̄rebat accepit vt cōfessuz, dicere q̄ aīal gressile bipes. oratio est ex p̄pris in eo qdḡd est, nūl aliud dicit, q̄ p̄ definitio est. Necesse est.n. p̄ mediū demonstrare.i. necesse est sumere mediū terminū non definitionem definitionis, sed aliud qdā. Ampli sicut neq̄ in syllō accipit. j. Cōpter vituperavit oēs modos per quos conabantur quidam demonstrare definitionē, qm̄ quod est in principio petebant. Doc aut̄ argumentū causam exhibet q̄ quā conabantur non bene demonstrare definitionē, accipientes medium terminū definitionem definitionis. Dicit ergo q̄ multi modi sunt p̄ quos ignorata, manifesta nobis sunt. aut. n. per methodū diuisiū qd̄ ignoratur cognoscimus, aut per definitio nem, aut p̄ demonstrationē, aut p̄ resolutioē, ast p̄ syllm. In nulla methodo barū accipit definitio methodi illius per quā cognoscimus quod ignorāt. dimittēs ergo demonstrare hoc i oībus methodis, accipit solū syllogistica methodū dicit. sicut syllogizantes q̄ bō est substantia, accipimus mediū terminū aīal, t̄ dicimus bō est aīal, aīal est substantia. In nulla aut̄ duarū pp̄ponūz ponit̄ syllī definitio sic neq̄ demonstrant̄ q̄ hoc est definitio buiū, op̄ sumere mediū terminū definitiōs. [Semper.n. tota aut̄

pars ppō,] Dicendo, tota, ostidit maiore propōnē vt q̄ cōtineat a minore. Dicendo aut̄ (pars) ostidit minorem con tentā a maiore. duq; n. sunt ppōnes ex ḡbus syll's pficitur in nulla ergo duarum definitio syll'i ponit, q̄ est, oratio in qua ḡbusdā positus. Sic neq; qb̄gd erat else op̄z. i.e. defini tione definitionis inesse & summi in syll'o demonstrante, hoc definitio ēē huius, sed seorsum esse hoc, aut definitio ēē definitio, aut definitioem syll'i. op̄z else extra positas & sumptas ppōnes. Addubitate aut̄ & instantez q̄m nō bene processit syll's, aut q̄ neq; tunc quod demō strasti definitio est huius, obuiare & pponere hoc, q̄m bñ syllogicaui. hoc. n. est syll's oratio in qua posuit quibusdā aliud quid a positis p̄cludit ex necessitate. aut q̄ bene de monstrauit hoc definitio ēē huius, definitio. n. est ora tio brevis, oīsiua, exhibens nām rei ex his q̄ substantialis ter insunt ipsi. Quare necesse est syllogicare, non accipiē do q̄quid est & definitio ēē syll'i. & demonstrare hoc defini tione ēē huius nō accipiendo definitione definitiois.

CEt si ex conditione demonstret, vt si malo īest dīvisibile esse. In cōtrario aut̄ est, qđ in contrario est esse, in quibuscunq; est aliquid cōtrariū. Bonum autem malo cōtrarinū est, & indīvisibile dīvisibili. Est itaq; boni & indīvi sibile esse. Etenim hic accipiens quodquid erat esse, monstrat. Accipit autem ad demon strandum, qđ quid erat esse. alteruz tamē sit. Etenī in demonstrationibus est hoc quidem de hoc. Sed non ipsum, neq; cuius est eadē ratio, & convertitur. Ad utrosq; autem & s̄ divisionem demonstrantem, & ad sic syllogi zantez est eadē dubitatio, propter quid est bo mo animal gressibile bipes, sed non animal & bipes, ex acceptis enī nulla necessitas est vñfieri, quod pdicatur, sed utiq; sicut idē homo erit & musicus, & grāmaticus. Qualiter igitur definiens demonstrabit substantiam, aut qđquid est. Neq; enim sicut demonstrans ex certis. Manifestū esse faciet, q̄ necesse est, cū sint illa, alteruz aliquid esse, demonstratio. n. hoc est. Neq; sicut inducens per singularia, cum manifesta sint, quoniam omne sic est, eo q̄ nihil aliter est. Non enī quid est demonstrat, sed quoniam est, aut non est. Quis igitur est aliis modus reliquus? Non enī demonstrabit sensu, aut dīgito.

Cqm̄ erant qui conarent p̄ syll'z hypotheticū demōstra re, hoc definitio ēē huius redarguit & ipsos vt qui, qđ est in principio, petat. ponit aut̄ exemplū, quo per syll'm hypotheticū conabant demōstrare definitioē. Qm̄ bonum & malum, sunt contraria. H̄iōrum aut̄ cōtrarie sunt definitioes. vt albi qđē colorz disgregatiuus visus. Nō strabunt boni definitio ēē indīvisibile sic. Si malum cōtrariū est bono, malū aut̄ est definitio, dīvisibile. bonē ergo erit definitio, indīvisibile, & malū quidē dī visibile vt excessu & defectu cōsideratū, malū ē enī audacia & timiditas, bonum aut̄ indīvisibile. p̄pea q̄ in mediocrita te cōsiderat̄, mediocritas aut̄ est vna, vñucq; est indīvisibile. [Cōtrario aut̄] i.e. bonū est ēē, & cuius definitio, esse cō

N
A

Q
Lex. c. 6.

P

a

Lomelinia.

Posteriorum

trariū i.indivisiblē in quibus cūq. n.rebus ostenditūr cō
trariū aliquid.i. h̄rietas aliqua, horūz t definitiones h̄riē
sunt. Et enīm hic accipiens qđqd erat eē, hoc est vitiū
hypothetici syllī. qm̄ t ipse q̄ in principio ē, petit. Et enīm
hic accipiens, in syllo hypothetico, monstrat indivisibile
definitionē eē boni, sumens qđquid erat eē. i. definitio
nem mali, id qđ incertus est t ignotus. vnde. n. certū est q̄
divisibile definitio est mali, monstrans. n. incertū p̄ incer
tū, q̄ in principio est petit. p̄ multos, nāq̄ modos petitio
principij sit. Accipit aut ad monstrandum qđqd erat eē. I
hoc solatio est instantiā, forte enim quis insit dices qd̄
vituperas demonstrantem indivisibile definitionem bo
ni, accipiendo divisibile definitionē mali, nungd nō op̄
accipere in demonstrationibus aliqua, q̄ quę demonstrare
mus q̄stū. soluens ergo instatiāz banc dicit. Sumere op̄
ad monstrandum qđqd erat eē. i. indivisibile definitio
nē boni aliquā, verūt non ipsūz p̄positū t q̄stū. Sz alia
quandā, nunc aut ipse petuit quod est in principio. p̄cea
q̄ tentans monstrare indivisibile definitionē boni, non
aliud qd̄ accepit ad hoc monstrandum, sed definitionēz
mali, vt ergo definitio boni querebatur si est indivisibile
sic q̄ris t ignorat si mali definitio est divisibile. Eandem
rōnem hēnt ambo t analogiā in q̄stū ambo ignorantur
Letenī in demonstrationibus in quibus demonstramus
q̄ h̄c passio īnest huic. sumimus aliquid, verūt non ip̄
sum q̄stū, neq̄ cuius est eadem rō. i. neq̄ eandez h̄z
analogiā ad q̄stū neq̄ cōverter ad ipsum. Bonum aut t
malū t eandē h̄t analogiā vt monstrauimus, t cōverterū
tur. i. yicissim monstrant. vt. n. monstrauit definitioē bo
ni p̄ definitioē mali. sic definitioē mali monstrabit per
definitioē boni. Ad ytraçp̄ aut j. i. mōstrante definitionē
per methodū divisiblē t monstrante definitionē p̄ syllūz
hypotheticū, eadē dubitatio est. t. eadem dubitamus t q̄
ritus. sicut. n. indivisiblē methodo priuatim quidē t pri
uatim sumente q̄ homo est aial, t priuatim gressile, t pri
uatim bipes, deinde h̄c simul de hoie p̄dicante, q̄rimus
pp̄ quid de hoie, aial gressile bipes simul p̄dicauit, t non
priuatim vñūqđqz. nō. n. oia q̄ priuatim predican̄t, et si
mul possunt p̄dicari sic t in hypothetico syllo, cōcludēte
priuatim quidē t priuatim quę insunt definitibili, deinde
sumente h̄c simul, q̄rimus pp̄ qd̄ simul h̄c p̄dicauit.
vt si mali inquit ī est in corruptibile ad sc̄ipsum, bono
īnest indivisibile, t si mali q̄est preter nāz bono, q̄ ē fz
nām, deinde simul accepi q̄ bono est fm nāz incorrupti
ble t indivisibile. Ex sumptis enim priuatim, t priuatiz
nulla necessitas apparet, per quā vñnum t simul h̄c oia
predicabunt. Sed sicut idem bō. i. Socrates priuatim
quidē dī musicus t priuatim grāmaticus, simul aut sum
pta de socrate verę p̄dicabunt, definitio autē ipsius non
erunt, neq̄ enim substantialis sunt h̄c. sic t priuatiz qui
dem īnest bono quod est fm naturā, t indivisibile, t incor
ruptibile simul aut summi vt definitio ipsius īmōle est
t si verę p̄dicent de ipso. Et qm̄ neq̄ per hypotheticūz
syllī, neq̄ per demonstrationē neq̄ p̄ divisionē, neq̄ p̄
syllī est demonstrare definitionē. Quō definitiōz t pre
bens definitionē monstrabit qm̄ hoc est subā. i. definitio
bulus. Substantiā aut vocavit ipsum quid est, vt onisūz
substantiē. Neq̄. n. vt demonstrās j. hic demōrēz cōiores
in syllo accipit, non. n. inquit īole est demonstrare. i. syllo
gizare, ex cōfelliis pp̄poniblēz qm̄ hoc est definitio bulus.
non. n. necessario ex illis q̄ sumunt ad demōrē definitio
nis aliud quid cōcludunt, sed qđ est in principio petunt. I
enīm est demō. i. sylls, ex sumptis aliud quid cōcludere.
I Neq̄ sicut inducens. i. neq̄ īole est monstrare. B defi
nitioē esse bulus per inductionē. Induction. n. vle demō

E **F** **G** **H**

Ex. c. Lomén. 12.

Liber secundus

I substet hoc, et tenuis intellectus est figuratum. At hoc si demonstrabit quis ipsum quid est, i.e. definitionem, impole est simul demonstrari cum hoc est quod est. Hoc autem fert contra instantem, quod simul demonstratur cum ipso quid est, quod non potest eadem ratione et modo demonstrari et quod est cum sint diversa iter se. Diversorum modi demonstrationis sunt diversi, ut n. posteriorius retro demonstrans, ipsum quid est, exhibens per definitionem, quod est autem et propter quod est per demonstrationem, definitio n. alius quid ostendit, ut aliud quid exhibet, nam rei s. et demonstratio aliud exhibet, ut si alterum vel quod est hic n. quod sunt. si hoc inter entia connumeretur aut bircocerum, et si diversa sunt dicitur et per demonstratio eodem modo et quod ab ipsis demonstrantur, quod est, ut, et quid est. Quo n. potest per definitionem cognoscere quod est et quod est, aut per demonstrationem. Quid est autem hoc et esse hoies aliud? i.e. quod est hoc, et quid est diversa sunt inter se. Deinde et per demonstrationem dicimus necessarium esse. Demonstratum est retro quod necessarium est oem rem demonstrari quod est per demonstrationem nisi substantia sit, pro eo quod est dicere definitionem, dicitur substantia. I. solu definitione non demonstratur per demonstrationem. Etesse at non subha nulli. I. si est, non substantia nullus. I. definitio alicuius non est, si n. genus non est ens, ut vel pars definitionis fiat. (In definitione n. genus pars est ipsius) multo magis neque definitionem. Definitionem ex genere et constitutis differentiis est, ens autem una dictio est quod enim ens, quod non est, manifestum est. Didicisti. n. quod ens ergo potest dicatur de deincepsibus generalissimis genera. n. vniuersitate dicuntur de quibus dicuntur. demonstratio ergo est quod cognoscere facit et exhibet quod est, definitio autem non est. **C** Quod quidem et nunc faciunt scientie, quid enim significat triangulus accipit geometra, quia autem est demonstratur, quid igitur monstrabit definiens quid est, an triangulus, scies itaque aliquis definitione quid est, si est nesciet sed impossibile est. Manifestum autem et finitum oes modos terminorum quod non monstrant diffinientes quod est. Si enim et est ex medio aliquid equale, sed propter quid est per definitionem et pp quid est circulus quod est. Et n. utique et motus ene dicere ipsum, neque n. quod possibiliter est quod significant termini, neque quod ille est cuius dicunt esse definitionem, sed semper per hanc dicere propter quid. Si ergo diffiniens demonstrabit, aut quod est, aut quid significat nomine. Sed non est villo modo ipsi quod quid est, erit utique definitionem et ratio nominis idem significans, sed inconveniens est. Primum quidem n. et non substantiarum esset definitio et non entium, significare enim est et non entia. Amplius oes orationes definitiones utique erunt. Erunt n. utique nomen ponere cuiilibet orationi, quare terminos oes utique colloquemur, vel disputantes, et illas diffinitio utique erit. Amplius nec una scia demonstrat utique hoc nomen significat, nec definitiones huius assignant. Ex his igitur nec diffinitio, neque syllis videtur idem existens, neque eiusdem syllis et diffinitio est, adhuc autem quod neque diffinitio nihil, neque demonstratur, neque

definitione cognoscere est, neque demonstratione.

N

C Usque modo n. videmus scias musicam et geometriam et reliquias per demonstrationem cognoscentes quod est, geometria n. quid significet quidem triangulus accepit sine demonstratione per definitionem quod nos dices quod triangulus est figura plana quod tres angulos habeat. Quod autem triangulus constitutus est descriputus in data recta per demonstrationem exhibet, quod n. geometra si in data recta est potest triangulum collocare, et si in qualibet spacio est circulum describere. Definiens ergo et definitionem exhibens quid ergo monstrabit, an oino quod est triangulus in quantum triangulus, i.e. quid est non trianguli. Est enim trianguli definitio propria figura plana, habens tres angulos equeles duobus rectis. Sciens ergo quis definitione quod est, i.e. trianguli nam per definitionem, si est triangulus non sciet per definitionem, quod per demonstrationem sed hoc esse impone demonstratur est oem rem. Scire quod est triangulus ignorando si est oino triangulus. Manifestum est et non nunc modos terminorum, i.e. manifestant haec tenus datae rerum definitiones a sapientibus, quod definitiones quod est non demonstrant, sed potius quod est natura. I. rei, si enim et est ex medio aliquid equale hoc definitio est circulus. Circulus n. est figura plana, cuius circumferentia in quaque equaliter a centro distat. Centrum autem est pars circuli. Dicit ergo, et si est aliquid habens equale a medio distare, i.e. equaliter a centro distare, sed hec definitio neque monstratur propter quod definitum est equaliter a centro distans, neque monstratur propter quod hoc. I. definitio circuli distat sic. Quodque n. a definitione non monstratur quoniam circulus est hec definitio, est, n. forte non circulus sed orichalcus. Orichalcus est species materie que non inuenitur, aut orichalcus est albus es. Ut Desiderius in scito ait. Sic satius Oreas splendore orichalcum reuinxit. Definitionem n. non manifestant neque ostendunt quod potest esse quod dicitur. I. definitione tale, quod n. a definitione, atal gressile bipes, non ostendit ex necessitate esse hoc habere, neque quod ex necessitate potest ostendere. Manifestum autem et finitum oes modos terminorum quod non monstrant diffinientes quod est. Si enim et est ex medio aliquid equale, sed propter quid est per definitionem et pp quid est circulus quod est. Et n. utique et motus ene dicere ipsum, neque n. quod possibiliter est quod significant termini, neque quod ille est cuius dicunt esse definitionem, sed semper per hanc dicere propter quid. Si ergo diffiniens demonstrabit, aut quod est, aut quid significat nomine. Sed non est villo modo ipsi quod quid est, erit utique definitionem et ratio nominis idem significans, sed inconveniens est. Primum quidem n. et non substantiarum esset definitio et non entium, significare enim est et non entia. Amplius oes orationes definitiones utique erunt. Erunt n. utique nomen ponere cuiilibet orationi, quare terminos oes utique colloquemur, vel disputantes, et illas diffinitio utique erit. Amplius nec una scia demonstrat utique hoc nomen significat, nec definitiones huius assignant. Ex his igitur nec diffinitio, neque syllis videtur idem existens, neque eiusdem syllis et diffinitio est, adhuc autem quod neque diffinitio nihil, neque demonstratur, neque

O

B

P

Orichalcum

Q

D

Posteriorum

malis, non sunt propriæ definitiones sed evidenter esse nec sunt, unde nec proprietate definitionis habentur, ut cōuerteri et id esse cum definito. Definitionem, proprie cuiuscumque rei una est, non multæ. Quoniam autem prior formalis mali, in quantum irascibilis prior appellatur vindicta, deinde hoc pacto feruet sanguis circa cor. Amplius autem ois demonstratio ex prioribus fit, necessaria est demonstrationem mali fieri per medium formalis hoc pacto. Qui irascibilis appetit vindictam, appetens vindictam feruet sanguine circa cor, qui ergo irascitur feruet sanguine circa cor. Definitionem autem propriam est ex virtute, et formalis et mali ut posita ut ira est feruor sanguinis circa cor, ob appetitum vindictæ cuius demonstrationem fieri ipole est. Sed declarandum est possum, quoniam scire quid est, scire cum si est res eadem sicut est. Quid est n. definitio est, definitio autem est causa, quod est causa, et definitio, aut nullo modo. Quoniam autem sicut diximus, id est scire quod quid est, et scire causam ipsius si est. Ratio autem huius est quoniam est aliqua causa, et hec aut eadem aut alia est, et si utique alia est, aut est demonstrabilis, aut indemonstrabilis. Si igitur est alia et contingit demonstrare necessaria est medius esse causam, et in figura prima monstrari. Vnde enim et predicationem est quod demonstratur. Unus quidem igitur modus utique erit qui nunc exquisitus est per aliud quod quid est monstrare. Horum n. est quod quid, necesse est medium esse quid est, et propriorum, primum, quare habet quidem monstrabit. Id vero non monstrabit, eorum quod quid erat esse sunt eiusdem rei.

C Quod dicebat hec erant quod demonstratio non potest fieri, sicut aliquid conabatur demonstrare et quod impote est id est per definitionem et demonstrationem scire, et quod definitio neque monstratur neque demonstratur. Quod igitur inquit considerare, si huius ista diximus necesse. Demonstratur n. est quoniam non oino vere est aut falsum dicere, demonstrationem esse, sed huius quidem quidem est vere est, sed quidem falsum. Quoniam autem monstratur, dicitur utique, et quid est definitio. Quoniam n. questione de ipsa est, si demonstratio est ipsius, et quoniam multipliciter est definitio necesse est scire et quod est hec, et nunquam definitio potest aliquid ad demonstrationem, an secus. Quoniam autem est (ut diximus) idem scire quid est, incipit hinc considerare quoniam potest fieri demonstrationem definitio. Ut autem clarior fiat sermo interpretatus politi, considerandum est definitio. Definitionem igitur est aut materialis, et quod sumitur ex his quod substantialiter insunt rei. Et mali autem consideratur, aut non, et aut eadem est cum definitio aut alia. Mali igitur definitio cōuerteribilis, et ea, dem cum definitio est hec, hoc est alias in rectum ambulans, latitudine visibilis. Non cōuerteribilis autem neque eadem cum definitio hec, ira est feruor sanguinis circa cor. Non est autem eadem cum definitio quod non cōuerteret, si non cōuerteret, esset ea, dem. Quoniam ita est feruor sanguinis circa cor. Non autem feruor sanguinis circa cor est ira, se fricantes, n. sanguinem habentes, et non habentes circa cor ferentes, aut non irascuntur. Rursusque formalis aut cōuerteret, et eadem est cum definitio. Ut hoc est aia ratione, mortale, hec autem habet omnia substantia, et specificas. Autem ipsarum habet mali, ut mortale aut non cōuerteret, et hoc eadem est cum definitio, ut ita est appetitus vindictæ. Quodammodo irascens ob appetitum vindictæ irascitur. Sunt n. quodque per definitionem appetitus vel cōscientia de hoste, neque irascuntur, sed quietescunt, et quietescunt, et amicitia simulatur. Quod quidem definitiones, malique et for-

54

E

F

G

H

Liber secundus

I nibile est querere, de quibus autem habemus quod est, facile est querere quid est.

Cōmen. 15. De qua definitione mali fieri demōrōne monstrauimus per mediū formalis, qd non sit p̄prie demōrō, monstratus est prius, querit. n. qd est in p̄n. Quarens. n. si seruor sanguinis circa cor definitio est tr̄, sumit ad demōrō alterā definitio formalē quē q̄rit et ipsa si est definitio ire, incerta, n. ex incertis monstrare, petere p̄n est. Dicat igitur hinc syll̄ logicus et non demonstratiuus, multas. n. b̄z p̄titiones vna quidē est ex probabilitib⁹ syllogicare, seruet sanguinis circa cor. Demōrō autē est ex necessariis et veris, et nō ex probabilitib⁹, aliog neqz p̄pria definitionē demonstratur, s̄z q̄ videat. Querimus autē rursus quō pole est demōrōne fieri definitionis, adeuntes et sumentes rursus qd p̄n q̄ieramus. v̄z, q̄ est, et pp̄ quidēst, et si est, et qd est, dicit ergo qd sicut primo b̄ntes et d̄scētes qm̄ luna deficiat, postea q̄rimus pp̄ qd deficit, id est q̄ est cā b̄nius ipole. n. est pp̄ quid est q̄rere, p̄us q̄ gdest. S̄cēpnumero autē et h̄c manifesta fuit. i. in ḡbus. n. demonstro pp̄ qd deficiat b̄c, per mediū quod est obturari a terra, simul ostendit qd deficit sic impole est scire qd est, eū q̄ ignoret si est. Impole. n. ē scire qd est b̄c, eos q̄ ignoret si est oīno, aut si cōnumere ē inter entia. p̄ordinavit autē qd est pp̄ qd reliquis qd notio, ra nobis sunt, eo q̄ cōposita. Si est autē qm̄ per acc̄ns habemus. Hoc est qd dicit qm̄ p̄rio cognoscimus si est, deinde hoc pacto, qd est, et habemus cognitionē qd ē, sic b̄c cognitionē et ipsius quid est, s̄i. n. purā b̄emus cognitionē ipsius si est, facili b̄ne ducimur in cognitionē ipsi⁹ qd est. Si autē obscurā, iutilis nobis ipsius si est cognitionē ad cognitionē ipsius qd ē. n. oīa q̄ sumunt ad oīstionē ipsius si est, pari bonore p̄beret extinū rei, s̄i b̄c qd ē pure, b̄c autē obscurē. Cognitionē iḡ ipsius si est, aut ab aliis quibus acc̄stibus sit, aut ab his quē substantialiter sunt rei, et b̄c quidē ex acc̄stibus cognoscere faciunt rōnē qd est obscurē. qm̄ ipsius sunt, et non cuiusq; alterius et si substantialia non sunt, et recte ambulans domesticū nā, et risibile. Accidentia autē non sunt proposita rem, ut que nō in uno solū p̄siderant, sed et in multis alijs ut albi nigrum, ambulare, tentans iḡ cognoscere ex acc̄stibus si est, aut non cognoscit penitus hoc, et deinceps neqz qd est cognoscit, aut obscurā ipsius si ē b̄z notitiā, et si hoc, et ipsius qd est obscurā habebit notitiā. Si autē ab his q̄ substantialiter insunt cognoscimus si est, qd h̄c quidē ex ipsi in pluribus p̄siderant, et longius sunt, ut substantialia, animata b̄c autē in paucioribus p̄siderant et pp̄ius sunt, et aīal, rōna le, b̄c autē in solis ipsi⁹, ut mentis et disciplinē capax. Si qdē ex his q̄ substantialiter sunt, et ex longiquo, ut ex coirorib⁹ cognitionē, vñ neqz facilē ipsius quid est cognitionē bēbim⁹ cognitionē, qd ab his q̄ substantialiter sunt, p̄p̄ioribus, aut ipsi⁹ soli in sunt, ipsius esse cognitionē bēbimus. vnde neqz facile ducentur in purā ipsius quid est cognitionē. Qm̄ autē b̄ntes quid ipsius rei. v̄z. Qm̄ habemus cognitionē rei ab his q̄ substantialiter sunt ipsi⁹, et primū quidē ponit exēpluz, quo stat nobis cognitionē ipsius si est, ab his q̄ substantialiter sunt ipsi⁹. vt si cognoscemus an sit tonitruū, et qd stat strepitū nebularū, et rursus si cognoscimus si est eclipsis, et qd stat priuatis luminis, et boīm cognoscimus qd aīal, et aīam, et qd ipsa se ipsam moueat, facile ab his bēbimus. Dictionē ad cognoscendū, quid horū sit vñiqbz. Logoscendi autē si est, ab acc̄stibus, sunt b̄c exēplo. Abi. g. cognoscimus tonitruū esse, et qd stat quidam attoniti ex strepitu, Attoniti autē sunt q̄ mentē ex strepitu, et qd cognitionē et exempla horū ponit, p̄ quidē, qm̄ causa est substantialis.

M Cum dixerit, qd sicut habemus in cognitione circa si ē, et qd est, sic bēmus et ipsius qd ē, aut pp̄ qd est cognitionē, et qm̄ si ab accidentibus quidē cognoscimus siest, aut gaest, obscurā ē de b̄ habemus cognitionē, qm̄ ignorantes qd est, pp̄ qd q̄rimus. Si autē a substantialibus causis cognoscit b̄c, simul cuī bis ostendit et ipsius quid est, et pp̄ qd cognitionē et exempla horū ponit, p̄ quidē, qm̄ causa est substantialis.

Cōmen. 16.

Posteriorum

55

Deinde et quando est accidentis. Et dicit in quibus rebus causatis sumamus immediatam h̄p causam et substantiam, qm̄ quoniā puram habemus cognitionē ipsius si est, aut quia est, habemus aliqd et ipsius qd est, i. habemus simul ostensam cuī cognitionē ipsius si est, cognitionē ipsius qd est. Querere igitur nūquid luna deficiat in cōne, nūbil aliud est qd si b̄. id est medius terminus causa est defectus lunae. v̄z, obiectio. Querere autē si b̄ est causa defectus, nūbil dif ferta querēdo si b̄ est ratio et definitio ipsius maioris, ipsius maioris termini. id est, defectus. Et si est hoc, i. obiectio est definitio ipsius, aī et illud cīle dicimus, i. est cognoscimus per b̄. quoniā est eclipsis, vides quoniā simul cognoscit, et si est, et pp̄ter quid est. Ut rūtam et si, si est et quid est in substantiis consideratur, quia autem et propter quid est in oībus quē cōsiderantur in altero querēt, et eclipsis in est luna. Sed quoniā intēto est Aristotelii quomodo est demonstratio ipsius quid est. Demonstratio autē consideratur in omnibus consideratis et subsistentib⁹ in alijs, nō precedit quidem in ipsis substantiis indifferenter sumere si est, in quia est, et quid est, in pp̄ter quid, propterea qd in ipsis quātor considerantur. Exemplificantur enī in defectu, qui in luna cōsideratus, queritur in ipsa quia est et propter quid, si autem separabis hunc a luna, considerabis in ipsa si est et quid est. Aut vtrius cōtradictionis est ratio, ut. um. babendi duos rectos, aut non babendi. Lū autem inueniamus simul ipsum quia, et propter quid sci mus. Contradictionē dicens manifestauit aut affirmationem aut negationem, partes enim bē sunt cōtradictionis. Et rursus si querimus si est aliqua causa cōtradictionis hoc querimus, vtrū est causa cur triangulus habeat tres angulos équales duobus rectis, aut non habeat hos sic. Omnino autem est affirmationis et cur causa negationis, non entis enim causa nō est. Causa autem est affirmationis, habere triangulos équales. Si autē inueniamus causam, simul cognoscimus, et quia est, et propter quid, sic autem cognitionē simul. Si enim sit datū, qd lune insit deficit et triangulo duo recti, medianib⁹ causis, qd nō solum sunt conclusionis sed et rē, id est substantialib⁹ causis. Si autem non quia est, propter quid autē nō. Si autē medium non est causa substantialis, et ob hoc cōclusionis quidem est causa, rei autem non, quia est solum cognitionē, propter quid autē ignoramus. Utrū obiectio autē conuersio lunae, aut extinctio lumenis. Hēc autem est ratio alterius extremiti, ut in his, que sunt ipsius et. n. defectus obiectio a terra. Quid atē ē Tonitruū? ignis extinctio in nube, pp̄ quid tonat pp̄ extingui ignē in nube. Sit nubes et tonitruū/a/ extinctio ignis/b. in/c/ igitur nube est/b/ extinguitur enim in ipsa ignis. Huic autem inest/a/ et est ratio/b/ ipsius/a/ primi termini. Si autem iterū buīus aliud medium sit, ex reliquis erit rationibus. Quid atē igitur accipitur quid est, et sit notum, dictuz est. Quare sylls ipsius quid est non sit, neqz de mōrō. Manifestum tñ est per syllogismuz et demonstrationē. Quare neqz sine demonstratiōe est cognoscere quid est, cuius est causa alia, neqz est demonstratio ipsius, sicut et in dubitationibus diximus.

D Cum dixerit, qd sicut habemus in cognitione circa si ē, et qd est, sic bēmus et ipsius qd ē, aut pp̄ qd est cognitionē, et qm̄ si ab accidentibus quidē cognoscimus siest, aut gaest, obscurā ē de b̄ habemus cognitionē, qm̄ ignorantes qd est, pp̄ qd q̄rimus. Si autē a substantialibus causis cognoscit b̄c, simul cuī bis ostendit et ipsius quid est, et pp̄ qd cognitionē et exempla horū ponit, p̄ quidē, qm̄ causa est substantialis.

H

F

E

G

Lex. c. 9.

Lex. c. 10.

K

Liber secundus

Lom̄. 17^m. **C**on ḡbusdā rebus causatis, altera cā est causati, sunt enī quēdā causē, quē post sequunt p̄cedētes quādā priores causas, quē immediate insunt causato, ut sine lumine fieri lūnam, cā est lūn, sed quē posterius sequat. p̄cedit enī hoc obiectio. Primo enī obstruit lūna a terra et deficit, deinde sequit sic sine lumine esse hanc. Secōdū mō et in tonitruo, posterius sequit strepitus, extincio ignis prius in nube facta. Obiectio. vñ. qdā causa altera est, circa causatā eclipsis lūn, et extincio ignis altera est ad tonitruum, et feruor sanguinis circa cor altera est ira. Quēdā autē alia nō sunt causati cause, sed eadem, ut alia rationale, mortale, et homo. Quare alioz quidem causatorū est causa alia ad ipsa, in aliquibus autē causatis, cā non est alia, sed eadez illis. H̄ec autē dicit ut mōstret, quoniam non ois nūrūs, idest nō ois causa per demōstrationē iuuenit, neqz ois numerus sit cōclusio, sed quicqz gdē ex numeris immedia te insunt definitiū et causatis, ut obiectio terrē immediate i, est eclipsi, et extincio ignis tonitruo, et appetitus vindictē, furori, hi principia qdā sunt indemōstrabiliā, et supponimus, et ut confessiā accipimus h̄ec. Et quērimus in ipsis si est, aut quid est, quē huiusmodi definitiones indemōstrabiles sunt, cōclusiones enī non sūt demōstratiōis. Lognoscentes autē alio mō, idest per inductionē, aut per demōstrationē. In demōnibus enī iuuenit medius terminus definitio maioris. Qd̄ arithmeticus facit. Qm̄ enī p̄incipiū bz ynitatem, et cōfessiā sumit hanc, et ga est, et quid est. Est autē ynititas per quā vñū quodqz ens vñū dicitur, in definitiū aut et causatis habētibus medium. I. causam alterā substantiā, et immediate consideratam in subiecto, est ostēdere et monstrare quid est eclipsi, sed media te. Et ob hoc sumes mediū terminū, lūn, et primitiōis lūminis, obiectioz terre, et deinde inuenit obiectio terre definitio esse eclipsi. Definitio autē quoniam dicitur esse rō ipsius quid est. Definit definitione hoc loco et dicit, et definitio est rō ipsius quid est, in hoc oēs species definitioz comprehēsunt, et ipsa definitio gd nominis, h̄ec enī est rō ipsius quid est, ostēsiā nature rei. Definitio autē quid nois ratio est ipsius gd est. I. interpretativa non minis. Post definitio autē definitioz, dicit significatioz definitioz, et inq. Sed h̄ec definitio quid nominis dicit, quē est ratio ipsius quid significat nomen, aut si vis dicas rationem nominalem, eadē enim sunt, ut exhibet quid significat nomen trianguli fm q̄ triangulus. Dicens enī triangulus est figura tribus angulis cōstans rationem dixit noialem (qd̄ habētes ga est). I. per quā rōne nominale dientes ga est triangulus, q̄rimus per quā cām triangulus bz tres angulos. Difficile autē est q̄ nō cognoscimus, ga sunt accipere et discere sic. I. annoiati. cā autem manifesta est et dicta. Dixit enī q̄ quādo ga cognoscit ab accidētibus aliqz quia est, non cognoscit ipm. Non nominis definitio, accidētis est definitio, et ob hoc neqz si triangulus cognoscemus, neqz si nō est ab hoc. Sed aut hoc fm accidētis hoc est, nō habemus notitiā naturę triā, guli ut trianguli. ab his quē substantiali insunt ipsi, sed aut fm accidētis hoc cognoscimus, ab accidente, vñ. a nomine. Noia enī positione, i. ex sententia hōium posita sūt, non a natura creata, et ob hoc a, grecis ἀντίστοι dicunt, a latini autē aliter, a persicqz aliter. Quē autē positione sunt accidēta sunt. I. Oratio autē vna est dupl̄. I. duob̄ modis dicitur vna oratio. Eteni coniunctione vna dicit, et si plures fuerint, et plures res significant, ut Socrates ambulat et Plato disputat. Et Ari^{lo} inq. hoc modo etiaz Iliadem. i. totā cōpositionem Homerū diceret quis oīo, nem vñā coniunctione, continetur enī a sententia inter se, et vñā oratio coniunctione videntur, per hoc nōmē Ilias.

Lv̄dūtōz
i. q̄ cōplete
qd nomē si
gōtificat.

M

Ntotū libri ostendit, ut accipiens de his quē sunt in Ilio, I. H̄ec autē vnu de vno ostendens. I. dicitur vna oratio etiā formalis definitio vnum de vno ostendens non fm accidētis, ut ira est appetitus vindictē, h̄ec enī p̄dicatum vnu habet. Si enī duo sunt nomina (appetitus vindictē) ex ḡbus est p̄dicatū, attānē vnu sunt ut explicativa vnu rei, et de vno p̄dicantur. idest de ira, neqz accidētis p̄dicat sed per se, vna igit̄ est huiusmodi oīo, per se tāqz vnu habens p̄dicatū et subiū. Propositione autem dicens Socrates ph̄s est, vna qdē oratio est et h̄ec, verum fm accidētis ppter ex ḡbus componitur p̄dicatū diuersa sunt, significativa aliorū quidem et aliorū. Verbiū enī (est) subam ostēdit, verbum autem ph̄s, accidētis, per accidētis significat in Socrate ph̄m cōsiderare. Una quidem est definitio termini proprii, hec oratio vnu de vno p̄dicans non fm accidētis, alia autem definitio termini est, oratio ostēdēs ppter quid est. I. habens causaz rei simul et causatum. Qualis est composta definitio, quē et proprie definitio est et perfecta, veluti quē convertatur ad definitum, et idem sit cum illo, ut est, ira est feruor sanguinis circa cor ob appetitū vindictē, in hac enim vnu est causatum. idest feruor sanguinis circa cor, et causa feruoris, idest appetitus vindictē. Quare prior quidem formalis significat naturam rei, demonstrat autem non, idest demonstratio autem non est. idest non assimilatur demonstrationi. In demonstratione enī et causa et causatum sumuntur. Dicta autē definitio causaz habet solam, posterior autem definitio quē dicit, oratio ostēdens propter qd est, est et demonstratio ipsius quid est, idest similis est demonstrationi, et veluti definitionē demonstrans. Differt autē a demonstratione positione. In demonstratione enim preponitur causa, deinde sic inseritur ut conclusio causatum. Verbi gratia, qui irascitur appetitus vindictam, qui appetitus vindictam feruet sanguine circa cor, qui irascitur ergo feruet sanguine circa cor. Rursumqz in nube ignis extinguitur, extincio igne strepitus fit. In nube igit̄ strepitus fit. idest tonitruum. In definitio autē composta contrario modo posita causa, causatum quidem primo, causa vno postea, ut ira est feruor sanguinis circa cor ob appetitū vindictē. Et tonitruum est strepitus extinctuz in nube ignis. Quare eadem oratio, alio quidem modo, dicitur definitio. vñ. si habet causaz p̄s, cām autem post, idest alio modo dicitur demōstratio continuo, siquidem causa posita est prius, causatum vno post. Dixit autem continua ppter ex demon stratio, omne quidem demonstrat, et hoc in sola prima figura monstratur. In prima autē figura continuo et in rectiū positi sunt termini, et non vñ in secunda figura et ter tia mediū terminus positus est extra extrema. Differt autem dicere ppter qd tonat et qd est tonitruum, p pp qd quidē ostendit demōstrationē, per quid est autē definitio, dicēs differre hanc a disputatione, p positione cāc et cāt. Amplius est definitio tonitruo materialis dicens strepituz in nubes, hoc autem sit conclusio demōstrationis, et est talis definitio demōstrabilis per medium formalis definitio. Immediatorum autem definitio, definitio autem formalis quē et immediata inest definitio, positio est ostēsiā ipsius quid est res, et substantia rei indemōstrabilis. Immediata enim ppositione dividitur et in dignitatis et in positione. positio autem vñ superius diximus 6° h̄uī. c. 5

A

B

C

D

E

F

G Bellari et
verarēt bello
Lōm̄ serunt.
Bruegant.
Lōm̄anist.
Jeuusse.

H

Io. Grā. sup. Post. K. z

P

Q

R

S

T

U

V

W

X

Y

Z

Posteriorum

cā. vñ. ut pater efficiēs cā est filii, ut q̄ p̄mus semē deiceat, et in vetero. Pro eo autē q̄ est dicere finale cām, dicit cuius grā, qd̄ posterius fit. Fundamentū enī et parietes grā domus sunt, finalis enī bz cā est forma domus. Dēs q̄, h̄ec quatuor causē p̄ mediū mōstrant, ut medy. vñ. termi ni summuntur in demōstrationibus, et inueniuntur, et cō grauntur per demōstrationem.

Ceterum id, quo existente, hoc necesse est eē. Una quidem propositione accepta non est, duabus autem ad minus. Hoc autem est, cum vnu medium habeat. Hoc igit̄ vno accepto, conclusionem necesse est esse. Manifestū est autē et sic, ppter quid rectus est, qui in semicirculo est, quo existente rectus ē. Sit igit̄ rectus in quo/a. medium duorum rectorum, in quo/b. qui est in semicirculo, in quo/c. Eius igit̄ quod est a/rectum inesse c. qui est in semicirculo. causa est b. Hic quidem enim ipsi/a equalis est. c. autem ipsi/b. duorum enim rectorū dimidiū est. b. igit̄ existente dimidiō duorum rectorū/a. inest ipsi c. hoc autem erat in semicirculo rectum eē. Hoc autem id est ipsi quod quid erat eē, cum hoc significaret ratione. At vno et ipsius, quod quid erat esse, causa demonstrata est media. hoc autem propter quid Aedorum bellum factum sit Athenien sibus, que causa fuit p̄grediā Athenien sibus, quoniam in Sardes cum Eretrien sibus cō iniserunt, pp h̄enim motū ē primū. Sit bel lūz in quo/a. priores cōmittētes/b. Athenien sibus/c. Inest igit̄ b/ipsi/c. prius enim commississe Athenien sibus. a. autē ipsi/b. Bebel lauerūt enī prīns iniustos, inest itaqz ipsi/b/ b/a. debellari prīns incipientib. Iplūm vno b/ipsi/c. sine Athenien sibus. Priores enim incepserunt. Medium itaqz bic causa est pri mūm mouens. Quorumcunqz vno causa est cuius gratia, ut propter quid ambulat. ut sanus fiat. propter quid dominus est. ut seruentur vasa. Hoc quidem gratia huius, quod est sanari. Illud vno gratia huius, quod est seruari est. Et propter quid oportet post cēnā ambulare. et cuius gratia oportet, differt nūbil. Sit ambulare post cēnā in quo/c. non eminere cibos, in quo/b. sanari, in quo a. Sit igit̄ post cēnam ambulare esse facere ipsum non eminere cibos iuxta os ventris. Et hoc sanitium. Cidetur enī ipsi am bulare, quod erat c. iesse/b. quod erat nō eminere cibos. huic autem/a. quod erat sanitium esse. Quē igit̄ causa est, cur/a. insic/c. cu sius gratia/b. non eminere. Hec autem vt

Liber secundus

I
noctu in lapides. Et in his māles causa assignata est nam ralis, in alijs & artificialis. In gbus aut alijs duæ causæ assignant nāles. Et qdō anteriores dentes acui sūt dicimus mālem causam nālem fieri ex subtiliori mā compositionem ipsorum, vel ga os est subtilius ex quo dentes priores stū in superiori & inferiori antecedēta, finalem autē causaz dicemus nālem. Nōne ergo si eē ptingit & fieri ptingit. Res aut sunt, aut fūt. Esse aut dicit qm fīm ite, grātē cōsūtū. i. quarū p̄tēs sublītū simul, vt homo, lapis, lignū, fieri aut dicunt, quē p̄tētū nō fīm integratē, sed per p̄tē. Quārū quātā ḡdēs p̄ ipsius p̄terit corrupta est, qm & nō nōdū fūt modū est, soluz aut h̄z ellē fīm in stans p̄tē, vt est dies & certamē, neqz enī p̄tē diei simul oēs cōsūtū, sed q̄tū fūt subflūt, & simul in cōplētō totius diei nulla pars ipsius manet. Eodē mō & in certamine sit. Quārū ḡ sicut in reb⁹ q̄ fūt, & fīm integratē subfūt, date iunt māles & finales causæ. Res est aut q̄ fīat tonitru, eo q̄ cōsūtātē fīm p̄tē, & mōstrat quasi ab exemplo, qm & in ipsis recdūtū nāles causæ & finales. & q̄ ad q̄rentem si tonat, dices mālem cām exungit ignem. Pythagorici & finalez cām reddebat tonitru, per strepūtū Zouem minutari & p̄terēfacere qui sunt in tartaro tūnas. Plurima autē h̄z inuenies in physicis in gbus red- dūtū & māles & finales causæ. Dixi autē nālia p̄ artificia, ex quibus etiam exempla proposuit.

Cllēc quidē. n. gratia būtūs natura facit. illa & ex necessitate. Necesitas autē duplex est, h̄c quidē fīm naturam, & appetitum, h̄c & violenta que est p̄ter appetitum, si- cut lapis ex necessitate & sursum & deorsum fertur, sed non propter eandem necessitatēz. Sed in his, que sunt ab intelligētia. Aliis q̄dem nūquaqz sunt ab eo, quod est per se fru- stra, vt domus, aut statua, neqz ex necessita- te sunt, sed p̄pter hoc. Aliis & fortuna sunt (vt sanitas, & salus.) Maxime autē in quibz cunqz contingit & sic, & aliter, cum non a for- tunā generatio sit. Quare finis bonus alicui⁹ gratia sit, & aut a natura, aut ab arte. A fortuna autē nūbil propter aliquid sit.

Lōmē 22^m Causam hoc loco reddit, per quam in naturalibus re- bus, duas causas reddimus, materialē & finalem. Et di- cit q̄ ynaqueqz ex naturalibus reb⁹ ex materia & forma composita est. Dicitur autē (gratia būt⁹) i. cu⁹ gratia na- turā. Dicunt q̄ que sunt (ex necessitate). i. tota natura. In rebus autē naturalibus forma & finis sunt eadem. Do- mo enim forma quidē dicitur, pro quaquāqz est forma ipsius, idest definitio imposta a natura materie, idest mē struis non habentibus aliam formam, siue hominis, siue equi, siue alicuius alius, sed cum informia erant, confor- manuit banc & hominem operata est. Hoc idem autem. i. forma hominis, dicitur & finis. Non enim frustra moue- bat menstrua natura, & manifesta h̄c faciebat, sed vt fie- rent idonea ad susceptionem humanae formæ. Sed rede- undum est ad sermonis continuationēz, quoniam omnis res naturalis & formam habet, que & finis est & dicit, con- stat autem & ex materia, būtūs gratia reddimus in propo- nendo in questionem aliquam rerum naturalium, & ma- teriale causam & finalem, vt ex utrisqz causis exhibea- mus partes ex quibus constat, idest materialē & formā. Quoniam autem vocavit materialē necessariam, dividit

necessariū in impetum fīm naturam & motum, & inno- lentiam p̄ter impetum, & in motu p̄ter naturam. In alijs autem tractatibus ipsius, dividit necessariū in sim- plicer & proprię necessariū, quē hinc omisit. Et p̄p̄tē quidē necessariū dicitur, quod dicitur absolute & sine determinatione, vt est hoc necessariū materialē moue- ri, & hoc necesse est diem esse, cu⁹ sit sol super terrā. Sim- plicerqz proprie necessariū dicitur in sempiternis. In rebus autem generabilibz & corruptibilibz dicitur ne- cessariū ex suppositione, & cum determinatione, & addi- tamento aliquo, vt necessariū est, hominem respirare donec vivat, abolute enim hoc non potest dici, eo q̄ non semper sit homo, vt lapis necessario mouetur & sursum & deorsum, sed non per eandem causam, idest non fīm vñā significacionem necessary, non enim sursum & deorsum mo- ueatur fīm naturam, aut p̄ter naturam. Sed & decorum quidē mouetur fīm naturam, idest fīm inexistentes ipsi naturalem materialē que est gravitas. Scdm naturam enim dicitur quando ex leipso aliiquid mouetur, fīm ma- teriam quē ipsi adest. Bravias enim est cania motus ip- sius in decorum. P̄ter naturam autem & violenter est motus qui non a naturali potentia & materia inexistente datus est, sed ex extrinsecis. Quando enim lapis sursum scaturit ab alio quoddam motus est & non ex propria na- tura. S̄z in his que sunt ab intelligētia. Id est in artifi- cialibus rebus & eligibilibz, nunqz est causas, non enim est possibile statuarum q̄s mollementem, & studentem sta- tuam facere, frustrari ab intentione, & facere quid alaud. Eodem modo, neqz edificator ponens intentiones vi- dom faciat, nunqz frustratur ab intentione. Neqz ex ne- cessitate. Necessariū vi diximus ait materialē. Mater- ia autem statuarū est q̄s. Domus & lapides & ligna. di- cu ergo q̄ lapides & ligna non possunt moueri fīm na- turam ipsorum potentiam, & perficere domum, nisi ab edi- ficatorē moueantur, commodatam compositionem ba- buerint, sed gratia būtū, idest sed mouentur h̄c ab arti- fice, gratia fiendē domus aut statue, aut cuiuspiam ale- riū quod ultimum finem posuit. In artificialibus ergo & eligibilibz casus locum non haberet, sed in solis natu- ralibus. Quod & ab intelligētia. idest in aliquib⁹ & ar- tificialibus rebus, habet locum quod est a fortuna. Sūt enim quedam artes conjecturales vt medicina & guber- natoria. Ex terminis enim & differentiis & motu pulsus, & colore vultus, & ex facili difficultatez respiratione conyicit egrotum an sanitatem habiturus sit necne, & ob hoc sepi⁹ alięqz intentum factis omnibus que per articulū ordi- nantur. Sēpe & eriam frustratur ob facilem conuersio- nem corporū, & vanam mutationem & alterationem ipsi- formū, h̄c ergo sanitas non soluz fiet ex arte medica sed ex fortuna. Eodem modo gubernatoria conjecturales di- citor, propriea q̄ ex ortu syderum & étoz, qui est fīm conjecturam salutem aggenerat nati. ideoqz & frustra. In quibusqz ergo artium, aut artificialium rerum con- tingit etiam sic esse, idest assūctionem finis fieri. Et alia. frustrationem, quando generatio sit non a fortuna, idest quando finis non a fortuna sit, sed ab arte, tunc est finis bonus, & ḡa būtū sit. i. finalis causa, sanitas. n. q̄ sit a for- tunā & salus nālis finalis causa dicitur.

Eadem autem causa est in his, que sunt, & factis, & futuris, que quidē & bis, que sunt. Adedium enim causa est. Propterqz in his, que sunt, que est, in his, que sunt, que sit. Factis autem facta. Futuris & fortuna. Et propter quid

Posteriorum

58

A quid factus est defectus, propter id q̄ in me- dio, facta ēterra, sit aut, propter id q̄ sit, erit autē, p̄pter id q̄d erit in medio, & est autē, pro- pter id quod est. Et quid est crystallus: ac- cipiatur iam, quoniam aqua congelata est, Atq̄ in quo/c. gelata in quo/a. causa media in quo/b/ defectus caloris penitus. Inest igit̄ ipsi/c/ quidē/b. huic autē congelatum esse, q̄d est in quo/a. Sit itaqz crystallus, cum fiat/b/ facta est autē, facto, erit autē, futuro. Sic quidē igit̄ causa, & cuius causa est, simul sit, cum sit, & est, cu⁹ sit, & in eo, quod factū est, & in futuro eodem modo.

Lōmē 23^m

B Monstrato q̄ est eandem rē monstrare p̄ diffēentes causas, nūc transit ad alīnd quoddā theorema. q̄ neces- se est cām cōmutari cū p̄posita q̄stione & variari quidez fīm ipsi, non quidē fīm formā, sed manet quidē imutabili- tas formē sicut & p̄posita q̄stio. Questione autē mutata fīz tps mutat, & causa vt causa est crystallis cōgelatio aq̄ per totalem priuationē calidi. siquidē ergo p̄posita sit q̄stio fīm p̄tē ipsi, reddebat & causa ipsius fīz p̄tē ipsi. Si autē res est q̄ fīat, & causa q̄ fīat reddebat, & si preteritū sit p̄positum aut futurū, & causa h̄z reddebat, vt pp̄ quid crystallus est, p̄p̄a q̄ cōdensat aqua, per totalem defectū calidi, & in alijs codē modo. Mediū. n. est cā. etenī medium est cā, causa & eorū q̄ sunt ac eorū q̄ dicunt & susceptibilia idē est spē & tempore distat. Lā ergo sic, & cuius causa simul sit. De cā dicit hoc loco formalē q̄ simul est cū cāto. & ex ne- ce, sit cōsequētia causēqz & causati vnde cūqz q̄ inci- piat. i. siue a cā, siue a cāto, p̄tertū. n. mutuo. si. n. aqua cōgelata est pp̄ defectū calidi, necesse est crystallū fieri. Et si cōsequētia causē & causati sit vnde cūqz q̄ incipiat siue a cā, siue a causato, est tñ in ipsis h̄c dñia, si quidē. n. causa posita, sequēt causat, est pp̄p̄e demō p̄p̄a q̄ demō ex prioribz & ex causis sit. Si autē posito causato sequēt cā. sit cōjecturalis demō ex posterioribz, aut secundē mē- surē sit demōnē, velut cades ex ista. Docuit & prius de formalē cā, pp̄ principiū dicta est inmediatū. i. pp̄ aut pp̄ ea q̄ in presenti libro de formalē cā querimus, si pole est demōnē ipsius fieri necne.

Lōmē 23^m

C In his autē que nō simul sunt nunqd, sint in continuo tempore: sicut vñ nobis alia aliorū causa esse, vt facti esse, altera facta. Et futuri, futura. Et eius, quod sit, si aliquid antea fa- ctitū est. Est igit̄ a posteriorius facto syllis, principiū autē & eorū est, que facta sunt. Un- de & in his, que sunt, similiter. A priori autē non est (vt qm̄ hoc factum est) q̄ hoc poste- riū factum sit, & in futuro similiter.

Lōmē 24^m

D Causas q̄ non sunt simul cū causatis sed precedant ipsa tps dicit, mālem & efficientē, etenī lapides & ligna mate- riales causē sunt p̄existētes domui, & quatuor elemen- ta corporibz. Sophroniscus autē efficiens est cā Socratis, & Helenē rapina, efficiens est cā p̄cedens cātūm, cu- fisionē. l. 3ly. in h̄z ergo causis, q̄ non simul existunt causa- tis, non sit necessaria cōsequētia, vñcūqz quis incipiat. si- dem enim a priori cā incipiet quis, non sequēt ex necessi- tate ē cātūm, quod est posteriorius. Nō. n. si lapides & ligna sunt necesse est & domū esse neqz si Sophroniscus est, ne-

Lōmē 25^m

H

cesse est Socrate esse sed cōsiderādū est p̄positū. In cau- sis autē q̄ non simul cū causatis cōsiderant. i. māli & efficiē- te. Sic ut nobis. i. sicut opinamur nos has non simul cū causis cōsiderari. Querimus nunqd est in continuo tpe hoc fieri. i. domū. alterā reddere cām q̄ sit. i. esse lapides & ligna. & vt fiat dom⁹ cā est, si qd ante fuit. i. q̄ prius fue- runt, siue paries, siue fundamenta, siue lapides, siue li- gna dicat alijs. Dis autē ḡatio & motus in tpe est. q̄d & no- est cōtinuū sic. p̄p̄a q̄ mensura est motus. sic. i. mensurās hoc est solis, ḡ circulo sit, nāz circularis motus p̄tinuus ē ex nō incisus, motus autē rectus incidit, vt q̄ mouēt, re- cte mouēt: donec inueniat p̄p̄lū locū, deinde sic quies- cit, rectus autē motus & ḡ sursum & ḡ deorsum sit, mouēt. n. ignis donec inueniat ethera deinde quiescit, & lapis mo- uetur deorsum donec occurrat telluri. Et autē a posteriorius facto syllis. Ibis addubitatis iquit & si maius natu necesse est p̄existere causato. in generatioe rerū. primo. n. op̄z cē Sophroniscus, deinde ex ipso Socrate fieri. i. p̄ lapides & ligna deinde sic domū. si ergo vel in ḡatioe rerū necesse est p̄existere causas causatis, tñ in syllō op̄z p̄accipere posterioria vt sic ex necessitate sequatur prius. si. n. incipiet quis a priori. cōsequētia posterioris ex necessitate nō sit. Est ergo sylls incipiens a posteriorius facto vt sic ex ne- cessitate sequat prius, verūtū i syllō quidē incipimus. I. nūl- lus opinat ob hoc posteriorius cām esse prioris, etenī isto- rū cātorū in his que facta sunt syllogizantes a posteriori incipimus sic & in his q̄ sunt & futura sunt syllogizantes a posteriori debemus icipere. A priori autē si quis incipiet non sequēt necessario posteriorius, vt qm̄ h̄ sit. i. Sophro- niscus necesse est & hoc esse. i. Socrate & in futuro similiter idest a posteriori articulo sylli. vt si Socrates erit ex ne- cessitate erit Sophroniscus.

C Neqz enim in infinito, aut finito erit tem- pore, vt quoniam hoc verūtū est dicere fa- ctitū esse, hoc verūtū sit dicere factum esse po- sterius. In medio. n. falsum erit hoc, iam al- tero facto. Eadem autē ratio est & in futuro. Neqz qm̄ hoc factum est, hoc erit. Adedium enim simili- genitū op̄z esse, factorum factum, futurorum futurū, cū his, que sunt, fieri. Cū his, que sunt, esse. Sed futurū esse, & esse non cōtingit simul esse genitū. Amplius neqz in- finitum contingit esse tempus medium, neqz finitū. falsum. n. erit dicere in medio.

C Exercet sermonē in his que facta sunt, & supponit facta Socrate & Sophroniscus, & dicit. si in gbus est cā & causatis suisse, a posterioribz op̄z icipere. si. n. Socrates fuit, ne- cessere est & Socrate fuisse. A priori autē si icipit alijs, videbitur quidē verū dicere hoc dicens, eo q̄ non cōsequatur posteriorius priori positio. sed non per se verū dicit tñ per ac- cides. in cātūm. n. otiḡ res & fuit, videre verū dicere a po- ri incipiens. si. n. non ex eo q̄ sic cotigit verū esset hic ser- mo, oportet semp̄ verū dicere, siue finitū ponatur ipsi siue infinitū per qq post ḡatioē Sophronisci, post no- uē aut post decē aut viginti ipsa Socrate aut si vis infinitē dicit, q̄ post transcursum ipsa Socrates fuit. si ergo per se verū dicebat, dicens fuisse Socrate post ḡatioē So- phronisci, verū dicet vñcūqz hoc dicens ē in medio tpe fini- ti ipsi, sed non verū dicit, siue. n. ipsi finitū, siue infinitū su- mat p̄ q̄ Socrates fuit post ḡatioē Sophronisci, nō est verū dicere, q̄ qm̄ Sophroniscus fuit, verū fuisse & po-

Liber secundus

- I sterida. i. Socrate! Eadē autē rō est et futuris. Jeteniz i bis non opz a primis q̄ facta sunt cōcipere. non. n. qm̄ sūt Sop̄hroniscus ex necessitate erit Socrates. l̄. h̄. a posteriori. i. futuro incipiendū est. sic. n. sequit̄ ex necessitate quod prius est factū. vt si euersum est iluz, ex necessitate rapta ē. Helena. (Mediū). i. cāz eiusdē generis opz esse cū causato. id est eiusdē t̄p̄ factū rerū et causa erit q̄ fiat et deinceps, in facto autē esē et fore non p̄tingit aliqd eiusdē ḡnis esē, qd̄ enīz factū est. quō erit eiusdē ḡnis cū futuro. siquidem hoc est presenti t̄p̄, illud nō futuro. Amplius neq̄ infinitū dōungit et ī ips̄ mediū. Post factū. n. cē Sophroniscū. siue finitum aliqd ips̄ capias. vt post decem ipa erit Socrates factū. siue et infinitū capias ips̄. vt post decū sum tēporū erit Socrates. menit̄ q̄ dicit in medio tpe, vi finti erit Socrates.
- K Speculandum est autem quid est p̄tingēs, vt post id, qd̄ factū est, sit fieri in rebus? An manifestum est, quod non est cōtinū cum factū ee qd̄ sit, neq̄ enim factū cū post factū ee. Terminī enim sunt, et Stomī.
- Tex. c. 14. Lōmen. 26. C proposita questio pprior est his q̄ sunt de motu. vbi laius de ḡniatione tracat in quarto physici auditus. Dic at breue qd̄ transgredens ab his q̄ accepit tradit̄ cātōrū cōsequētiaz, et qm̄ differre dicebat causas f̄s ips̄, aut enim quasi sunt, redundū cause, aut que fuerint, et p̄sequenter. Qm̄ post bō causarū generationē videm̄ cāta fieri post ḡniationē Sophronisci, videm̄ ḡniationē Socratis q̄ posterior sequit̄. aut post ḡniationē rapine Velenē, ḡniationē eversionis Ily q̄ sequaf̄, querit virū ḡniationes causarū et cātōrū cōtinue sunt. vt post factū Sophroniscū sequat̄ factū Socrate. in rebus q̄ sunt in ḡniationē et corrutione. est ergo quod cōtineat ipsas. i. est quidā terminus per quē cōtinentur h̄c duę ḡniationes, cause inq̄z et causa t̄. Interrogative ergo producito sermone, cū vēbētēta, difficultate non accipit dicens, an manifestū q̄ non ē aliquid terminus cōtinēbas ḡniationes. et p̄bat hoc sic termini nō cōtinentur, terminus autē lineq̄ est punctus, p̄t̄ctus ergo puncto non cōtineat neq̄ excedit. cōtinētā. n. dicimus eoz̄ quoꝝ termini sunt simul. si ergo puncti sicuti termini sunt impartibiles et indiuisibiles. si dabimus h̄c rere inter se, et cōtineri, p̄tinua aut sunt quoꝝ termini h̄c rent, terminus autē diuersus est ab eo cuius est terminus. erit ergo terminus partitus et diuisibilis et in terminū, et in terminatū p̄ ipsum, qd̄ est absurdū, hoc argumento vēns monstrat impole esse, fieri rem in nūc p̄fectū et cōpleuz et propriā spēm, accipiens p̄tinua et p̄t̄ctua ee p̄terito. Quo. n. Socratis ḡnatio, p̄tinua erit ei q̄ est Sophronisci Sophroniscus, n. sūt. Socrates nō vt q̄ fiat adhuc gestatur in matri vtero, qd̄ ergo factū est terminus est et partibilis, quo ergo terminus cōtinebit ei qd̄ sit. si. n. dabim̄ cōtineri h̄c, habebit factū quod est terminus, alii terminū terminatū ab ipso, et erit diuisibilis et partitus terminū sicut in punctis oīluz ē. si ergo duo facta impole est cōtineri mutuo, termini. n. sunt vt diximus, si ergo eiusdē ḡnis non p̄tinēt, quo cōtinebit cū factū, qd̄ sit et h̄c quū n̄ sit eiusdē ḡnis, l̄. dicendū est quo pacto factus est finis et motus. vt. n. motus indiuisibilis sit, et breuissima quies facta domo, est autē cuncta perfectio totius domus et subita et dī factū, id est finis generationis.
- C Sicut ergo non sunt puncta adiuvicem copulata, neq̄ q̄ facta sunt, utraq. n. idiuſibilia sunt. Neq̄ igit̄ qd̄ sit, cū eo qd̄ factū ē pp idē. Quod. n. sit, diuisibile est, qd̄ autē factū idiuſi-
- N bile, sicut igit̄ Linea ad punctum se habet, sic id, quod sit, ad factū. Sunt enīz infinita facta in eo, quod sit. Adagis autē manifestuz in yli bus de motu oportet dicere de his.
- Lōmen. 27^m. C per h̄c probat quō factū facto non cōtineat et dicit p̄t̄ctus et factū eadē sunt per analogiā, vt. n. punctus terminus est lineq̄, et in partibilis et indiuisibilis, sic et factū terminus est generationis, et est impartibile indiuisibili. sicut ergo puncta inuicē nō p̄tinēt, sic neq̄ duo facta cōtinebunt. Ambo. n. punctus et factū, ut termini sunt indiuisibiles, sic neq̄ qd̄ sit cōtinebit ei qd̄ sit, ob eandē cāz terminus, n. et idiuſibile est factū. Magis autē manifestēt in his que yli sunt de ḡniatione et factis hic tenet̄ diximus, et qd̄ satis fuit nobis circa p̄t̄s negotiū. Ul̄ autē latius diximus de ipsis in physico auditu i quo docet yli de oī motu, est enim spēs motus generatio.
- In 6° physi conū. O C De eo igit̄ quō consequenter cum fiat generatio, se habeat media causa, in tantum acceptum sit. Necesse est enim et in his primaz et mediam immediata esse, vt. a. factum, quoniam et factum est. posterius autem et factum/a. antem prius est. Principium igit̄ est/c. propter id, quod proximū est ipsi nunc, quod est principium temporis. Sed/c. factū est. Si. d. factum est. Cum igit̄ d. factū est necesse est et/a. factum esse. Causa autem est/c. d. enim factū, necesse est/c. factum esse. c. a. autē factū, necesse est/a. prius fuisse factū. Sic autem accipiens aliquod medium stabit alicubi ad immediatum.
- Lōmen. 28^m. C Non frustra monstrauit Aristo causas et cāta. non esse simul et ḡniationes ipsorū. i. Sophronisci et Socratis non ē cōtinuas, sed vt monstret has cōsequenter esse. s. n. conti- nuas esent, causas nō imediate sequentur. neq̄ generatio generationi sed in infinitū horū intermedia esset accipere, et nūc staret sectio ppōnū. Amediatis autē de- mō fit. Qm̄ autē generationes causarū et causatorū conse- quenter sunt. Quē autē sunt cōsequenter, sunt imediatā, demonstratio nō ex imediatā, relinquit ergo positis cātis, ex nece seq̄ imediate causas, et s. n. in rebus adducit̄ tur generationes cārum, generationū causatorū, prius. n. Sophroniscus sūt. deinde sic Socrates. Et p̄ fundamē tu deinde domus, atū in syllo primū debet accipere causas generationē. vt sic ex necessitate sequat̄ cause genera- tio. s. n. Socrates fuit de nece et Sophroniscus. Lōcēn- ter autē esse ea dicimus quoꝝ nullū mediū est eiusdē ḡnis vt Socrates cōsequenter stare Platoni dicef̄, si inter ipsos neq̄ bō steterit neq̄ equus, neq̄ gd̄ aliud. Homogenius ipsius. Si autē alijs dicer neq̄ ipsorū mediū est vir, non subuerit dicta rōnē q̄ est cōsequenter. neq̄. n. vir est ho- mogeneū ipsius. vir. n. non reducit̄ sub ḡne, alia, l̄. sub sub- stantia et alia. (de eo. n. quo mediū). i. cā habeat et gene- rationibus cōsequenter existentibus et nō cōtinuis, (in tā- tū dīcū sit). i. cā expedit p̄posito negocio, diximus, sus- ficit. n. ex his cognoscere qm̄ mediate cause cātis sequin- tur. i. physicias autē latius de ipsis dicebit. Necesse est. n. in his j. i. causas et cātis q̄ non sunt simul, mediū, id est cātum et/a. id est cātum, imediatā esse, accepit. n. a. cātum, fundamen- tū. s. c. nō medium causatū. i. parietē. d. nō minorē termi- nū, domum, immediate ergo sequit̄ ḡniationi parietis, sūt dāmenti ḡnatio, et ei q̄ est domus, ea q̄ est parietis. vt qm̄

Posteriorum

- E 59
- A t̄. sūt ex necessitate et/a. sūt. veluti in syllo autē sumptū est primo. t. deinde. n. in generatione quēz rerū primo fuit, a. deinde. c. principium autem ipsius. c. propter id qm̄ propinquius est ipsi nunc, sicut linea diuiditur puncto, qui puncus per quem diuidit lineq̄ facta est, huius sectio- nis fuit finis. principium nō alterius sectionis. Sic et tem- pus diuidit cum sit continuum, fī instans p̄t̄ens, tempus autem intelligit vel diem ipsā, cuius fiat ergo dies fī continuum ybicus vel in quali parte diei con- sideres instans presens statim diuidit hanc in duas sectio- nes. Et est instans presens preteritē partis dies finis. prin- cipium nō partum ipsius quē non fuerunt. si ergo genera- rationes rerum vt in tpe considerate sūt et ipse p̄tinue, eo q̄ sī ipsi continuum non sunt autē, diuisiēt enīz sunt mu- tuo, manifestūq̄ est quoniam Sophronisci generatio prima fuit. Deinde sic cōsecura est et ea quē est Socratis. et primo est fundamentum deinde paries. consequenter enim sunt, et quē sunt consequenter, sunt diuisiā, etiam in generantibus sc̄. verbi gratia, veluti in edificāda domo posterius factum appropinquat ipsi nunc, vt paries. longe autem ab isto nunc, inq̄t̄ paries perfectus est, est fū- damenti generatio, et ob hoc opz in syllogismo primū ac- cipere, et deinde huic sequetur /d. sicut enim ipsum nunc cum sit finis prereriti temporis, infert ex necessitate, que fuerunt, partes p̄teriti temporis. sic et paries perfectus fī ipsum nunc. finis est generationum que fuerunt, sine autem posito, necesse est deinceps similē inferri, que sunt ante finem, sumendum est autem principium in syl- logismo, c. eo q̄ appropinquat ipsi nūc quod nunc princi- pium est futuri temporis. Sic autē accipienti mediū. i. si accipis in syllogismo, primo posterius, ex necessitate primū sequetur immediate. Immediate enim sequit̄ ge- rationi parietis fundamentū, et generationi domus ea quē est parietis. Si autē alicubi non immediate causatis sequuntur causēt oportet accipere media horum. et sic bis que sunt ad imediatas propositiones, vt si accipiat gs a. recisionem lapidis, c. nō fundamentum d. antez domū immediate causatis non consequuntur causēt. Si autē ca- piāt medium maioris propositionis fissionem, minoris medium parietem, inueni immediatas propositiones.
- B C An semper extra cadet pp infinitū: non. n. continuū factum factū (quē ad modū dictum est). Et incipere tñ necesse est a medio tantū et ab ipso nūc primo. Et autē est, et in eo, qd̄ erit. Si enim verum est dicere, quoniam erit/d. necesse est prius verum dicere quoniam/a. erit, huius autem causa est/c. siquidem enim/d. erit, prius/c. erit, si nō/c. erit, prius/a. erit.
- C Lōmen. 29^m. C Cum dixerit q̄ in imediatas propositiones incidimus acceptione mediorū, maioris propositionis, adiecit, hoc autem semper extra cadet, auferens quandam sus- pitionem, sortit̄ aliquis suspicari potuisse, non incide- re vñq̄ in imediatas propositiones, causas, et causata: eo q̄ in tempore ista sunt, tempus autem continuum, con- tinuum nō in infinitū diuisibile. sumptūq̄ semper tem- pore, est considerare aliud tēpus. Ob hoc inquit, an vide- buntur ob infinitatem temporis quam habet, q̄ sit conti- nuum, continue esse cause et causata. horumq̄ generatio- nes, et semp possibile est in infinitū accipere horum me- dia. Tollens ergo hanc suspitionem inquit, et si tempus co- tinuum sit et ob hoc in infinitū diuisibile, res tamen q̄
- D
- E
- F
- G
- H
- I
- J
- K
- L
- M
- N
- O
- P
- Q
- R
- S
- T
- U
- V
- W
- X
- Y
- Z
- Lōmen. 30^m.
- Tex. c. 15.
- Ex. p̄t
Extrema.
In 2° parou
cap. 5.
- Lōmen. 31^m.

Liber secundus

I. in his enim terminis cōquis et cōvertibilibus circularis demonstratio sit. Probabiliusq; et prius in secundo priorum ostensum est, quoniam conclusiones convertuntur in propositiones, eōq; contingat terminos priuatis esse cōquales. Aliquando enim conclusio sit causatum, aliquā xō causa, et propositiones causatae in operibus autem naturalibus que sunt fīm ynamquāq;. hoc est quod facit circularem generationē, summere generationes cōquales et cōvertibiles mutuo, et ynam eadem esse causam et causā quācūq; sumpseris. Ut deplata terra a pluvia, h̄ ut causa, necesse vapores ex terra redit. hoc causatum. hoc autem factio id est eleuato vapore ter re regit vtra reflexiones solis crassitudinis huius, denato autem hoc sit nubes, nube autem facta aqua congregatur, aqua autem congregata cum non possit manet sursum vtpote gravis, rursus deorsum fertur, et contingit de pluia terram, hoc causa a principio sumptū, causatus nūc sicut et circulariter processit. sicut enim circulus a quo puncto incipit in eundem desinit, sic et in his que diximus a quo incepimus in idem desinimus. sed a quoppiāz alio eorum que diximus incipiens in idem desinens. quoniam circularis sit generatio. xbi gratia, nebula facta, aqua sit, aqua facta terra depluitur, hac depluta, vapor reddit hic autem in nubem congregatur.

Te.cō. 16. Cōmodo quidem ipsum qd quid est, in terminos assignetur, et quomodo est demonstratio, aut definitio ipsius, aut non est, dictum est prius. Quomodo autem oportet venari in eo qdquid est predicationis, nunc dicimus. Eorum igitur que insunt semper vniuersaliter, quedā se extendunt in plus, non tamē extra genus. Dico autem in plus inesse, que cūq; insunt quidem vniuersaliter.

L. At xō et alijs, vt est aliquid quod omni trinitati inest, sed et non trinitati, sicut ens inest trinitati, sed et non numero. Impar xō et in est omni trinitati, et in plus est. Etenim ipsi quinario inest, sed non extra genus. Quinarius quidem enim numerus est, nullū aut ex tra numerum impar est. Huiusmodi igitur accipienda sunt vscq; ad hoc, quousq; tot accipiantur primū, quorum vnumq; quidē in plus sit, omnia autem non in plus. Hanc. n. necesse est substantiam rei esse, ut trinitati in omni, numerus impar primus vtrōq; modo et sicut non mēsurari numero, et sicut non cōponi ex numeris. Hoc igitur iam est trinitas, numerus impar primus, et sic primus. Horū enim vnumq; illa quidem et imparibus omnibus insunt. Vtium autem et dualita. omnia autem nulli.

M. Cum quesierit retro multa de definitione, quoniam invenerat definitionem non solum quidē medium terminum in demonstrationibus accipi, sed et alias causas, finem, efficientem et materialē, huius gratia docuit et de alijs causis, quō medij termini accipiuntur, et per quid invicem dīnt, et quomodo in syllogismo consequentia in ipsis sit. hisq; expletis recurrat rursus ad syllogismū, et recapitulans dixit de ipso. Amplius adiicit et alia que dixit de definitione, quomodo ergo qd quid est et definitio in terminos assignentur, tres termini in demonstrativo syllogismo accipiuntur, in aliquo ergo trium terminorum ordinatur.

N. definitio, dictum est qd ut medius terminus accipitur, et quomodo est demonstratio ipsius, demonstratio enīz nō est ipsius, vt que fiat conclusio demonstrationis. Est autē inqūmū investigatur ex demonstratione et quomodo est definitio ipsius et non est. Quatuor modis definitiōes definitionis assignauit. vna quidem est que dicit definitio ē oratio interpretativa eius quod significat nomen, que et nominalis dicitur. Altera ipsius quid est indemonstrabilis aliaque conclusio demonstrationis ipsius quid est. Ad hēc autem, et iste syllogismus ipsius quid est positione differens a demonstratione quatuor, ergo definitiōes definitionis assignatis, vna quidem noialis non est definitio definitionis, tres autem sunt definitiōes ipsius, sed prior de numero dicamus et facilis nobis fiat sermo i anterioribus. Numerorum bī quidem sunt primi et incompositi, hi xō secundi et cōpositi et secundus quidē et compositus est. 16. Dividitur enim in maximas partes per sectionem octo et octo. Dividitur xō et in minores partes, quatuor quater. 16. ergo compositus quidē est vt qui cōstet ex duobus octo. Secūs autem est, tanq; ipsius metias quatuor quater. Metiens enim primus est illi quem metitur et nouem secundus est et compositus, per sectionem enim in duas maximas partes diuisus, id est quatuor et quinq; ex quibus etiam compositus est. Diuisus autem ipsius in minores partes, tres trinitates. s. nouem ergo secundus est, cum terminus ipsum ter metitur. Septem xō dicitur primus et compositus, primus quidem qd non habeat aliquē numerum metientem ipsum per multiplicationem. Lō. positus xōq; dividitur in duas maximas partes tria, et quatuor ex quibus compositus est. Huiusmodi est etiam vndecim primus et compositus, ternarius, primus quidē vt qui non habet numerum metientem ipsum, nisi solum unitatem ter acceptam, que non est numerus, neq; componitur ex duobus numeris. Ex duitate enim et unitate componitur sed et duitas prima et incomposita est. [Quo modo autem oportet venari in eo qdquid est predicationis.] Etenim definitio in eo qdquid est predicationis de definitio ne. Quqdā predicanū dō definitio non excedēta, et in plus existentia qd genus sub quo definitum reducitur. vt sit de finitum trinitas et predicitur de ipsa ens. in eo qdquid est hoc ergo ens excedit numerum, genus trinitatis, non enīz solum ens predicitur de trinitate et de alijs numeris, sed et de intellectu, et anima, et hoīe, que numeri non sunt. predictatur de trinitate in eo qdquid est etiam impar, qd non consideratur in plus qd numerus sed predicitur de his qd sunt intra numerum et trinitate, quinarius, septennario. si ergo proponatur aliquod definibile et debebas inuenire definitionem ipsius, oportet te capere aliqua eozum que predicitur in eo quod quid est de definitibili semper. id est ex necessitate, non quidem extra genus, et in plus qd ipsum considerantur sub quo definitibile reducitur. Dico autem in plus esse qd genus et excedere, huius excessum. Quęcūq; quidem vniuersaliter definitili vniuersaliter insunt id est ex necessitate, non tamen illi soli insunt, sed et alijs. Huiusmodi autem que in plus sunt qd definitum, non excedentia autem genus ipsius et in eo qdquid est predicata in plus tot prima quousq; equetur composite omnium partium definitibili, vnaqueq; enim pars definitionis in plus est qd definitibile, simul autem conclusa solū exhibet definitibile, nec in plus considerantur qd ipsum. Banc ergo compositionem partium definitiōis que predicitur in eo qdquid est de definitibili necesse est substantiam esse, et definitiōem definitibilis vt que equetur ipsi et cōvertat. Et sic primus id est fīm vtrōq; primus. vt neq; ex nullib; sic monstratorū, ineq; solum in trinitate inuenies

E
In pō huīus
xc, 10, 2, 11.

Lōmē. 34^m.

G

H

Liber secundus

hoc pacto definitionem, sed similiter in alia quacunq; re erit esse et definitio ipsius a monstratis hoc modo. id est in dagata a predicationis in eo qd quid est. in quibusdam autem commentarys inuenies. (sic dictoruz) Si autem ali quis dicat, quomodo Aristoteles inquit qd definitio componitur ex omnibus in eo qd quid est. et no dixit ex genere et constitutiis differentiis definitionem componi. Differentiae autem in eo qd quale quid est predicanter. verus ipse per se ipsas sumptus sine genere. Si autem cum genere sumuntur nequaquam dicuntur differentiae, sed genero innominata. Genera autem in eo qd quid est predicanter verbi gratia, rationale et mortale ut rationalitas quidem et mortalitas differentiae sunt et qualitates, cum predicentur in eo qd quale quid est. cum animali autem sumptus, sunt genera innominata.

K sunt genera innominata.
Tex.c.18. **C**ōportet autem cum totum aliquod nego-
cietur aliquis, dividere genus i atomā specie
prima ut numerū in trinitatem et dualita-
tem. Postea sic illorum definitiones tenta-
re accipere, ut recte lineę, et circuli, et recti an-
guli. Post hoc autem accipientem, quod ge-
nus sit, ut utrūq; quantitatum, aut qualitatū.
pprias passiones speculari per communia
prima, compositis enim ex atomis contingē-
tia, ex definitionibus erunt manifesta, propte-
rea q̄ principium est omnium definitio, sim-
plex. Et simplicibus per se in esse contingē-
tia solis, alijs autem per illa.

Lorem 35^m. **C**otum intelligit genus ut in quinq*u*cib*us* dict*u* est.
Partes autem ipsius species specialissim*e* individua spe-
cie dicuntur specialissim*e* species. q*u* non secentur aut in
differentias aut in species particulares. Nec enim indi-

In obtusum.rectus angulus,inclinatio recte linea super rectam ad perpendiculum.Obtusus autem inclinatio recte linea non ad perpendiculum,faciens angulum maiorem recto.quoniam ergo in his communis est inclinatio recte linea super rectam lineam.hoc est definitio anguli.
Post hec autem accipiente quod genus idest positi divisionis genus in species, et ex definitionibus ipsiarum acceperis quod communiter in ipsis consideratur sicuti longitudinem sine latitudine accipiebas,oporiet etiam accipere genus sub quo reducitur linea,est autem quaevis.misce ergo hoc communis specierum cum quantitate et dic linea est qualitas sine latitudine.In quibusdam autem inuenies genus qualitatem.aut quoddam aliud predicamentum,Proprias passiones speculatori,que communiter considerantur passiones in speciebus,proprie sunt generis et que conficiant definitionem ipsius,proprie ergo passiones generis,inueniuntur a communibus passionibus que considerantur in speciebus.Primum,autem,sic intelligit,quod hec communis passiones primo considerantur in speciebus,per species aut postea sunt et generibus Generibus enim compotitis ex atomis,id est speciebus specialissimis,diximus enim genus totum esse,compositum ex partibus que sunt species erunt manifesta ex definitionibus specierum convenientia.id est proprie passiones generum,que sunt definitiones ipsorum,coquas sit principium omnium definitionum quod simplex est.simpliciter intelligit species specialissimas,simpliciter,intelligit species specialissimas,partes enim sunt totius generis.pars vero simplicior est toto,definitionis ergo specierum et ipse species specialissime quas etiam simpliciter dixit,principia accipiuntur a nobis ut nos ducent in inventionem definitionum generum.principium enim dicitur omne simplex compositi,et id per quod dividimur in inventionem alicuius,passiones ergo convenientes simplicibus.id est specialissimis speciebus,per se ipsas et primis et solis instant,generibus autem secundario secundum illa.id est species illas.

Sed divisiones que sunt secundum differentias,utiles sunt ad sic procedendum,quomodo tam demonstrant,dictum est prius.Utiles autem istis erunt solum ad sic syllogizandus quod quid est,atqui videbitur nihil,sed statim accipere omnia tanquam si ex principio acceperit aliquis sine divisione.

Con analytico primo, et in hoc libro caluniatius est divisionem veluti inutili nec conducentem ad inventionem definitionum verum si quis hanc tractaret ut hic dicturus est,Platonici quidem hanc non expellebant.Dicere divisiones secundum differentias,aut differentiarum idem est.Henera enim dividuntur in specialissima per medias differentias,utiles ergo sunt divisiones ad definitiones in secundo has sic,ut dicturus est,quomodo quidem monstreretur Platonici definitiones ex divisionibus dictum est prius.Utiles autem erunt divisiones sic ad syllogizandum et includendum partes que sunt in eo quod quid est,id est ex quibus definitio componitur.Definitio enim est ex genere et differentiis.Hec autem ex divisionibus inveniuntur,at qui videtur utique nihil.Dicta utilitate divisionis,calumniantur rursus,Platonem,veluti qui diceret per divisionem syllogizari et demonstrari partes definitionis que considerantur in definitis.[Atqui videbitur utique nihil.] Iudicio nihil syllogistice demonstrare partes definitionis inesse definitis,sed petere quod est in principio,sed mox accepere

Lomé, 36°

Zecō. 19

o

N

Propriatorum

cipere omnium, id est pro confesso, veluti si quis a principio acciperet ipsa sine divisione. Sicut enim hic nouemonstrat, neq; ille.

Cdiffert autem aliquid primus et posterius
predicatorum predicari, ut est dicere ani-
mal mansuetum bipes, vel bipes animal man-
suetum. Si enim omne ex duobus est, et uniu-
er-
qd et sit animal mansuetum, vel ite ex hoc et
differentia homo, aut quicquid iam sit, quod
aliquando est unum factum, necesse est dividenter
petere. Amplius ad nihil relinquendum. In
eo quod quid est, sic solùmodo contingit. Cum
enim primum accipiat genus, siqdem inferiorem
aliquam divisionem accipiat, non incidet oē in hoc.
Et non oē aial aut totum pénatū, aut divisiū pē-
nis. Sed volatile aial oē, huius enī differētia
hęc est. Prima autē differētia est animalis, in
quā omne aial incidit. Similiter autē et in uno
quoque alio, et in his, quę extra genera, et quę
sub ipso sunt ut in aqua, in qua est oīs avis. Et
in pisce, in qua omnis est piscis. Sic quidem
igit̄ procedēti est scire quā nihil relictū est. Alii
autē et relinquere necesse est, et non scire.

CDoc loco dicit utilitatem divisionis. Primus dicit uniuersales differentes que continet, post ea autem que continent, ut rationale continet mortale, et gressile bipes. Conseruit ergo divisione ad secundum quod differentiae sunt viiores et quod particulares, ut ordinante in definitione primi accipiant uniuersales et post bas particulares, non parua enim est difference, accipere alias quidem differentiarii que predicantur primam, aliam vero posteriores. Vbi gratia dicens hoc est animal mansuetum bipes bene dixit. Dicens vero bipes animal mansuetus intelligibilia dixit. Dat ergo suspitionem esse altera qua bipeda que animalia non sint. Semper enim secundario posse differentes partiuntur prius positas. Vbi gratia animal rationali addita mortalibus differencia, partita est hoc. Quoniam ergo etiam bipes propositum in animati, videtur hoc esse

ergo cum bipes proportionis in animali, ut etiam in aliis, et
vñus in idem. Si enim omne ex duobus est. Argumentum
tum est a minori et dicit. Si eni definitio cōponit, ex dua
bus partibus constituitur. Vbi gratia. animal māsuetum
bipes. Et animal quidem māsuetus, accipiendum est, v
nū aliquod. I. vt genus inominatum, bipes & vt diffe
rentiam. Et rursus ex hoc. I. ex eo q̄ sumptum est vt gen
animali, mansueto. & vna differentia, bipede, cōstituit de
finitio hominis, aut quodlibet vnum sit. id est siue diuer
sus ab aliquo definibili necesse est petere quod est in pa
cipio eum qui disputet. id est qui ex diuisione ista accipiat.
Amplius ad nibil relinquendum in eo qd quid est. Am
plius vñlis est diuisio vt nibil relinquatur ex differen
tia quc sunt in eo quod quid est. id est quc converunt ad
definitionem. sic solum. id est ex diuisione. L us enī pri
mum sumptum fuerit genus. I. primum genus cape ani
mal sine differentia prolatum. Cum differentia autem p
latum animal mansuetum, primum genus non est quia
reducatur ipsum simpliciter animal, vt cerui non est pr
imum genus animal volatile, sed animal, neqz hominis
animal rationale, sed animal. Hoc loco autem traditum
est quomodo habeamus cognoscere si diuidens reliqui

differentias & dicit, siquidem sumptum fuerit primus genitus in divisione s. animal, & divisum fuerit in immendas differentias, gressile, volatile, nabile, necessè est omnes species animalia in unum hunc incedere. Sicut querit

T

五

1

三

CNeq; aut op; definientem, et dividetez, oia
scire entia. Utruim; impossibile dicut esse qdaz
differetias cognoscere, que sunt ad vnuq; dqc;
no cognoscetem vnuq; dqc;. Sine aut differen-
tia no eē vnuq; dqc; scire, a quo eni no differt,
ide esse huic. A quo aut differt alterum ab h.
Primum qdeq; sigit hoc falsum est, no eni fm
oem differetias alteru est, multe eni differen-
tie insunt in eiusdem specie, no tm fm subaz, neq;
per se. Postea cu accipiat opposita et differen-
tiaz, et q; oē incidit hinc aut inde, et accipiat in
altero esse, qd qrit, et hoc cognoscat, nihil dif-
fert scire aut no scire de qbuscūq; pdicant de
alijs differentie. Manifestum enim q; si sic p
grediens veniet in bęc, quoꝝ no est amplius
differentia, habebit rōnem substantię.

Io. Grā. sup. Post. **L**

Liber secundus

I
pus destruere divisionē et definitionē. **C**onat. n. sic mon-
strare qd nō est assignare definitionē alicuius, cū dicat, qd
qui velit per definitionē exhibere nām bois, aut eg aut
cuiuspiā alterius, dī cognoscere oia entia et dīam ipsoz
per quas differunt inter se. **S**ic enī exhibet natura bois
aut eg, aut alterius cuiuspiā, si separat ab aliis oib⁹ eu⁹ q
separat p̄ quas dīas op̄ separari, sine differētis aut nō
est ynuqdqz scire. i. nō est pole aliquē scire ynuqdqz de
finibile, nisi eū qui sciat differētias q̄ q̄s differt ab aliis oib⁹.
[A]quō enī nō differt, idē esse huic. i. nisi sit aliquā dif-
ferētia p̄ quā differat. **B**eateus a Dione, erunt ḡ ambo
eadē et ipsi, aut si vi escape equū et bouē in exēpliuz. **A**liaꝝ
x̄o rerū ut lapidis et bois sunt dīc per quas iūcē discre-
tē sint. **P**rimū qdē hoc est falsum. **P**rimē dicunt sp̄es
sp̄alissimē quas cepimus exponere in p̄pō loco, p̄pēa q
a singularib⁹ ascēdens ad ḡia p̄ resolōnem, p̄mū sp̄ebus
sp̄alissimis occurrit deinde sic p̄cedit ad ea q̄ his superio-
ra sunt. **P**rimū qdē h̄ falsum est. **D**ictis rōnib⁹ per q̄s
P̄seusippus subuertebat definitiōes et diuisiōes, nūc ad
eversionē p̄cedit yniusciusqz argumentoz ipſius. **D**ice-
bat enī ois definiēs aut diuidēs necesse habz cognoscere
oia entia, et p̄ gd inūcē differat. **S**i enī definitio separatē
ab oib⁹, necesse est cognoscere eū q̄ definitat diffe-
rētias, per quas ynuqdqz entiū alterum est a definitiōe,
omne enī differēt ab aliquo, alteruz est ab illo. **E**t p̄mo q̄
dez redarguit h̄c mentienē, tāqz qui ignoret significata
differētia, non enī fīm omnem dīam alterē eē res censem
tur, sed per solas eē subales. **X**bi grā. homo et equis sūt al-
terā, tāqz que differat inter se subalibus differentiis diffe-
runt inter se. **B**eateus et Dion, inq̄tuz hic qdē est alb⁹,
ille x̄o niger, et hic qdē calvus, ille x̄o comatus, s̄z alte-
ri nō sunt, imo bydem spē. **A**cūstia enī sunt per quē diffe-
runt, et nō subalia, deī de cū acceperis opposita fīm dīaz.
Doc argumentuz destrictiū rōnis P̄seusippi dicētis,
necesse eē eū qui definitat scire oia entia, et hōz dīas per
quas differunt a dīffinibili. **O**pposita dicēt, oppositas diffe-
rētias singulr̄, s̄z nō differētias, p̄pēra q̄ ambē sub dif-
ferētia reducunt. **E**t sicut affirmatio et negatio dīctione
oppositē ex duab⁹ sūt, verū vnu nomē hēnt quo vocant
dīctiones sic duo termini oppositi. i. rōnale et irrationale
vno noie dīa dicunt, veluti q̄ sub istū reducant. **D**einde
cū accepit q̄s genus et diuiserit h̄ in opposita, q̄ et vocauit
dīaz, et accepit q̄ ois res nečio cadit hic. i. sub rōnale et ir-
rationale. **E**t accepit q̄ q̄rī. i. qd̄ p̄posū est vt definitur
in altero eē. i. sub rōnali, t̄ h̄ q̄ bō. **L**est rationalis, cogno-
scat exacte hoc mō syllogiçās. **H**ō artes et scias exercet,
ois exercens artes et scias est rōnalis, bō ḡest rationalis.
[N]ihil differt. i. cōfert in sciēdo sive nō, in qb⁹ et aliis en-
tibus. **D**īc h̄c. i. rōnale et irronale cōsiderant. **X**. ḡ. si de-
finitiūs boiez accepis q̄ est aial, oē autē aial, aut rōnale
aut irronale, accepis aut boiez eē rōnalem. **S**upfluū est
cognoscere et si oia entia cadat sub rōnale et irrationale.
[M]anifesti enī est q̄ si sic vadēs veniat in h̄c quoqz nō
est amplius dīaz. i. p̄ diuisionem descendēs et diuidēs rur-
sus rōnale imortale, et in mētis et disciplinē capax, occur-
res in bō, quoqz nō est dīaz. i. q̄ nō p̄t diuidi in alias dif-
ferētias, vt est mētis et disciplinē capax, habebis ex diui-
sionē inferre rationem et definitionem substantiē propositę ad definiendum.

Tex. c.zi. siquidē illius differētia erit. Ad pbandūz aut̄

N terminum per divisiones tria op̄z conjecturare ut accipiant p̄dicatoria in eo qđ quid est. Et hęc ordinare qđ p̄mūz est, aut scđm, aut qm̄ hęc omnia sint. Est autē boꝝ ynu p̄mū per id, qđ possumus sicut ad accīs syllogiza re, qm̄ inest, et per genus pbare. Ordinare autē sicut op̄z, erit si p̄mū accipiat. Hoc autē erit si accipiat, qđ ad oia sequitur, ad illud autē non oia. Necesse est. n. aliqđ esse b̄. Acce pro aut̄ hoc, iā idē modus in inferioribus est. Scđm enī alioꝝ p̄mū erit, et tertii sequentium. Remoto enī qđ est sursuz, qn̄s alioꝝ p̄mū erit. Sūmūl autem et in alijs.

C Destructis argumētis p̄seusippi p̄ q̄ hic pbabat nō eē Lōmt. definitionē neq; divisionē. Qm̄, et ipse dicit colligi definitio nes ex diuīsiōe, quā ipse calūniatus est dicēs, nō colligi nečio ex diuīsiōe partes definitionis, sed pati qđ est in p̄ncipio, ne q̄s ipm̄ calūniēt vt qui in eadē incidat et p̄tat qđ est in p̄ncipio, dū colligit partes definitiōis ex diuī siōe, hāc suspitionē curat, et dicit, non petere p̄ncipiū, q̄ dīcat hoīem aut sub rōnale reduci aut sub irrationalē, s̄s rationalis qđē est ex necessitate, hō enī sub altero horū ca dit, q̄ autem ex necessitate in hoc cōsiderat, manifestuz est. Oppositę dīc rōnale et irrationalē, equipollēt oppositiōis cōtradictorię. Idem enī est dicere rōnale et nō rōnale. Si ḡ in oppositiōis cōtradictione, ex necessitate alterū verū eē in unoquoq; entiū sub altero boꝝ cadet. Petitio aut̄ ex necessitate nō est. Petitio xō dicif, qđ non cognoscit q̄ doceſ ex se, sed audit p̄ce p̄torē nunc p̄mo b̄ dicētē xbi grā. si anima est p̄ se mobilis. Petitio enī p̄ceptorē mō strare hoc, deinde iacet in p̄tate discentis admittere siue nō, neq; ex necessitate habet hoc admittere. Merito aut̄ adiecit, quorū nibil interest. Si enī mediata sint opposita. xbi gratia. albū et nigrū, non erit ex necessitate omnis res, aut alba, aut nigra, sed cōtingit neutrū boꝝ esse, s̄s eē aut pallidam, aut rubēam, aut flauaz. Hoc autē si gdā illi differentia erit, apposituz est, vt monstrēt si oppositiōis sint imediatę differētię animalis, vt gressile/volatile/nabile, ex necessitate in alterū boꝝ cadere vñiquodq; ens. Si autē non sint differētię animalis, sed alcuius inferiorum ipsius, vt totipēt aut sc̄isipēt. Coordinans sic cōduces sermonem dicens, necesse enī erit oē incide in divisionem, accipiendo pro eo q̄ est, omne incide in oppositas differentias quic̄ inueniūtur ex divisione. Ad pbandum autem terminū per positiones. In gbusdam enī cōmetarijs, iacet (p̄ positiones) in gbusdā xō (p̄ diuīsiōes). Dicuntur enim oppositiōis differentię positiones, inquitū vñiquodq; ens sub vnam ipsaz potest reduci. Monstrato quo iūstigēt definitio, et fm̄ ytilis sit diuīsio i definitiōez, nūc q̄rit quo est pole probare et mōstrarē definitiōnem habere irrepensibilitatem, veluti que sit perfecta, nec quid plus habeat eo quod opus est, neq; minus. Dixit autem probare et non syllogizarc aut demonstrare merito, non enim omnis qui probat aliquid per syllogismum, aut per demonstrationem, hoc probat, sed fit a resolutione aut a diuīsione, quoniam autem hic mōstrauit definitiōes neq; syllogizari neq; demonstrari, posuit, pbare. Ex resolutione enīs ait inueniri definitionem. A definitionib; enī singularium/inueniuntur definitiones specialissimoz; et definitiones generuz. Tria oportet cōcere, pro eo qđ est, tria oportet obseruare, vnum quidem accipere

N
talesppā^३
सिर्वेषां

accipere in definitioē quę p̄dicitur de definibili in eo
qđ quid est, idest substantialiter. Si autem quis dicat alia
definitio ex differentiis constituitur. Differētię xō in eo
qđ quale qđ est p̄dicitur, quomodo hic dicit partes de-
finitionis in eo qđ quid est p̄dicari? Dicemus ad hunc
quod s̄p̄ius diximus, qđ differentię acceptę cum generę,
non sunt amplius differentię, sed genera innoiata. Sc̄d xō
est ordinare yniuersaliora prima, particulariora xō
post ipsa. Sic enī bonus ordo erit in partibus definitiois.
Tertiūqz est, qđ omnia substantialia in definitioē cō-
prehensa soli definito congruant. Est autem horum yniū
primuz, per id quod possumus. Sc̄dū qđ quatuor sunt
dialectica, pblemata. Generica, cum quibus subducunt et
dixi, didicisti enim qđ hęc comp̄hēse cum generę, nō sunt
amplius differentię, sed genera inominata, definitua, spe-
cifica, et per accidens. In dictioribus enī aut de genere
est quęstio. verbi gratia. si hoc est genus huīus, aut de de-
finitione aut de specie, aut de accidente, statimqz locos et
occasiones argumentorum iradit priuatim et priuatim de
ipsis per quez quis proberet hoc est genus huīus, aut de
finitio aut species, quoniam autem in definitionibus p̄mū
ponitur genus oportet te p̄demōstrare, genus p̄cedere
re alias partes definitionis, neqz esse vocem equivoqaz.
Est autem yna obseruatio ab his tribus, quod est p̄coz,
dinatum alijs per id qđ possumus probare primuz pos-
tum in definitioē, idest genus, quoniam est genus, mon-
strare autem hoc etiam per genus, idest per argumenta
qđ probatur et monstrantur qđ genera sunt, sicut est sylo-
giare et demonstrare, quod accidit huīc per argumenta
conferentia ad accidentis, idest ad demonstrationem acci-
dentiis. Lūz demonstrare ergo qđ p̄cedens in definitio-
ne est genus, oportet te ordinare, alias eius partes, cū bo-
no ordine. Cum bono autem ordine, ordinares ipsas. Si
post genus ponas primum aliorum. Primum autem est,
quod sequitur ad oīa quez ponuntur post ipsum, non autē
econtrario illa sequunt ad hoc. Universalia enī sequunt
ad particularia, non tamen particularia ad yniuersalia.
Secundario autem ordina quod est rursus primum, ylius
bis quez sunt post ipsum, et sequitur ad ipsa, non tamē ecō-
trario et per ipsam meibudem similiter ordina et tertium
et quartum, vt in animali, rationali, mortali, et scientię ca-
paci. Post genus, idest animal primum ponitur rationa-
le, vt quod sequatur ad mortale, non tamen mortale seq̄
ad ipsum. Eodem modo etiam mortale sequitur ad men-
tis et disciplinę capax, non autem econtrario contingit. [Et
tertiū continuoz] i.e. primum eorum quez cōsequunt.

ret vltimū. Hoc aut̄ dictū est non differre.
¶ Hęc est tertia obseruatio. Mōstraio qđ omnes hęc pa-
tes definitiois p̄grunt soli definito et nō alicui alteri, et
qđ acceperimus primuz, i.e. genus per diuisionē et diuiser-
mus ipm. Sit enī aīal in oppositas differentias. mortal
incē et imortale. Et dicas omne aīal est ratiōale imortale
hō autē aīal rōnale mortale, non autē in oppositas differ-
tias singli noīe differentiam dixit, et hoc ostēliz est supr
Deinde etiā mortalitatis differentiam /mētis et disciplinę ca-
pax. Est ergo diuisio vsqz ad hoc. Ultimā ḡ dico differ-
tias, quez nō possit diuidi in alteraz differentiā. Sicuti es-
mentis et disciplinę capax. Hoc pacio perfecta est homi-
nis definitio, vt quez ipsi soli insit, et non alicui alteri. Et
acceperis qđ sunt qdām aīalia rōnalia mortalitatis, qdāz n̄
turge per se discentes, i.e. nō habentes scias et artes a doc-
tina, sed sint sponte sua doctae a natura. Qualis dicit̄ eē
pōcētaurus, aut satyrus, vel pannes gdez dicit̄ et a plu-
tote inueniri corpus Nereidis mortuū pieciū, si ḡ su-
hō nature, necessario additū ē definitiōis bois, mētis et
disciplinę capax distinguēs hoīem ab illis. Hō. n. aīal rō-
le mortale est, sed nō seipz docens, habens artē et scia-
z a p̄ceptore hanc accipiēs. Si autē nō sunt naturę hō, su-
fino ponit̄ in definitioē. Sufficit enī dicere hoīez eē a
rōnale mortale. Et sic qdē p̄ba definitiōes spālissimū
spērū. Qm̄ autē habemus alias spēs subalternas, dat tu
quo etiā pbes ipaz definitiōes, et ob B adiecit (vel et
tiz cū vltima dīa.) Si. n. p̄positū sit pbare definitiōe
aīalias, qđ est suba aīata sensitiva. Opz te accipe gen. i.e.
statia et dividere ipsaz in aīata et inaīata, et dicere oīs
aut aīata est aut inanimata. Aīal autem substantia aīata
est. Et rursus diuideſt substātiā aīatā in sensitivā
in non sensitivā. Nē autem aut sensitile est aut insensi-
tiva. Animal xō est suba aīata sensitiva, si ḡ et aliquā sensitivā
pot rursus diuidi in aīal et geophiten, sed opz stare di-
finitionē vsqz ad sensitibile, qđ per ipm p̄fecta aīalis definitio-
ne, qm̄ autē perfecta est aīalis definitio. i. suba aīata. Se-
ntiva, sumpto ipsius toto cuz vltima dīa, hoc est sensitib
nō differre autē in spē, hoc est, nō est hęc tota definitio-
cta, in plusqz aīal, quasi declarās alias spēs, sed soluz et
declarat et nō differt ab ipso, hoc est, nō est in plusqz ip-
m. Manifestū enī est qđ nō apponit̄ aliquā plus definiti-
idest supfluū aliquā, neqz ŷferēs ad subām rei, hō autē
accidēs, eo qđ oīa in eo qđ est accipiūn̄ in demōn-
que insit subā definitio, et plus hoc et fm vltiora n̄
accipit accīns allqđ, sed neqz deficit aliqd. i. dīfectuosa
definitio. Definitio. n. est ex genere et dīcis. Si qđ derel

Cuod autem omnia hec sint, manifestum est ex eo, quod accipimus primum quidem secundum divisionem, quoniam omne aut hoc, aut illud est. est autem hoc, et iterum huius totius differentiam. Ultimam autem non amplius esse differentiam. Uel etiam statim cum ultima differentia toto non differre specie hoc. Ab aliis festum enim est, quoniam neque plus apponit. Omnia enim in eo quod quid est accipiuntur horum. Neque deficit aliquid, aut enim genus, aut differentia utique erit. Genus quidem est hoc, et primum, et ipsum cui differentijs acceptum. Differentijs autem omnes habentur. Non enim amplius est posterior. Specie namen. utique differ-

Cest aliqua pars definitiois aut genus est aut via. Hensus derelictum est. pmuz. n. ponit in definitioe et in dictione et precepit est. Sed neque via relecta est. Quis enim via habet, et sumptu sunt, non enim est relecta posterior via. Certe est, mentis et disciplinae capax. Si enim ultimum, id ultima hec differentia relecta est. differret a diffinito, malo / rationale / mortale specie, hoc est, non ampliusclararet solum hominem, sed et quas diximus naturas per seipsum discentes.

Cquerere autem oportet intendenter in milia, et non differentia. Primum quid omnia idem habeant. Postea iterum in altera, quae in eodem quidem genere sunt cum illis. Sed autem ipsis quidem idem specie, ab illis aut altera. Cum autem in his accipitur quid idem, et in aliis similiter. In acceptis iterum

卷二 畫譜 40

10

四

1

1

6. Tex.C.Z.

Tex. c. 22

Liber secundus

I intendendum est, si idem sit, quousq; in vna; conuenient rationem, hec enim erit rei definitio. Si vero non vadit in vnam, sed in duas, ac plures, manifestum est q; vtiq; nō est vnu; ali- quod, quod p̄dicitur, sed plura. Ut dico, si quid est magnanimitas querimus, intendendum est in quosdam magnanimos, quos sci- mus, quid habeant vnum omnes, inquantu; sunt huiusmodi. vt si Alcibiades magnani- mus, et Achille, et Ajax, quid vnum omnes habent: non tolerare iniuriati. Hic enī dī- cauit. Ille insaniuit. Hic autem interfecit se- ip̄z. Iterū idē ē in alteris, vt in Lysandro, et Socrate, si iāz indifferentes esse fortunati, et infortunati, hec duo accipiens, intendas quid idem habent: et impossibilitas, que est circa for- tunas, et non tolerantia cum iniuriatur. Sin- autem nihil sit commune, duę vtiq; species erunt magnanimitatis. Semper enī omnis definitio vniuersalis est, non enim in quodā oculo dicit sanabile medicus, s; aut in omni, aut in specie determinā. Et facile magis est singulare definire q; vniuersale. Unde opor- tet a singularibus ad vniuersalia ascendere. Etenim equinocationes magis latent in vni- uersib; q; in indifferentibus.

L. Lōmē. 41^m. Cum dixerit q; oportet inuestigare definitiones specie- rum specialissimarum et generum ex resolutione. Lōmu- nitates enim particularium sunt definitiones specierum specialissimarum, et specialissimarum cōmunitates sunt definitiones generum. Negocians adhuc inculpabilitatem definitionis, quoniam definitio ex genere et constitu- tivis differētis componitur, genus autē est cōmune, ve- luti in multis consideratum. Quoniam et equiuoca voces videntur esse cōmunes, eo q; in multis accipiuntur. Ne quis errans capiat vocem equinocam vt genus in defini- tione dat methodum per quam habeas cognoscere quale cōmune sit vt genus. Cope particulares homines, deinde illorum definitiones, et fac vnam coordinationē. Socrate, Platonem, et Alcibiadem. Et cognosce fm quid di- cuntur hydem specie, et inuenies omnino, inquantu; ani- malia rationalia mortalia. Cope rursus aliam coordina- tionem particularium equorū, verbi gratia, describe fla- dum et alios particulares equos, et vide ista fm quid ea- dem dicantur, inquantu; vñ animalia mortalib; hinni- bilia. Si autem vis describe et alia coordinationē aliquo- rum, puta boum, et cognosce si est commune aliud in definitionibus ipsorum, et si inuenies communitatē ali- quam babes quēsum, si autē non babes, recurre ad spe- cies specialissimas. Et cope hominem, equum, et bouem, deinde etiam definitiones ipsorum. Et quoniam cōmune quoddam in definitionibus istorum inuenitur, substantia animata sensitiva. Dicimus enim hominem substantiam animata sensibilem rationalem, et equum substantiam animata hinnibilem. In boue autem habemus mugi- bili. Hoc autem cōmune non est nomen solum, sed res si- gnificans substantiam et animal. Relinquitur ergo ani-

mal non esse vocem equinocam sed genus. Quoniam au- tem magnanimitas cōmune quoddam est, et in multis considerata inuenies ipsam non genus esse, sed voceq; equi- nocam per declaratam methodum. Cope enim quosdam particulares in quibus magnanimitas apparet, vt Achil- lem, Biacem, et Alcibiadem, et considera fm quid dicuntur isti magnanimi, per non tolerare enim iniuriati. Deinde cape aliam coordinationē particularium magnanimo- rum qui quidem hydem sunt inter se inquantum magna- nimi, fm enim eundem modū magnanimitatis, magna- nimi sunt hi. Diversi autem ab Biace et reliquis. Deinde cognosce fm quid dicuntur magnanimi, per id quod dif- ferenter et sine passione se haberent circa felices et infeli- ces actiones a fortuna. Neq; enim feliciter agētes super- biebant, neq; rursus infeliciter tristitia afficiebantur, sed hydem manebat. Et cape has duas magnanimitatis defi- nitiones. Et quoniam in his ambabus nulla cōmunitas apparet, relinqut ergo vt magnanimitas que in his cō- muniter considerat sit vox equiuoca. Si enī esset genus omnino et subiecta ipsi cōmunicarent inuicem, fm aliq; cōmunitates. Sed considerandum est possum. Querē- autem oportet, si quod accipitur in definitionibus vt ge- nus, sive vox equiuoca sit, sive genus definitum quod diffinitur capiente p̄imum particularia quedam similes et non differentes ipso et inspicere fm quid, hec omnia particulae eadem sint, et cōmunicantia inter se. Parti- culares enim homines, similes sunt et indifferentes spēs, inquantum homines. Deinde rursus accipe alia particu- laria. Verbi gratia particulares equos, qui sunt etiā hyde sub eodem genere, sub quo et illi particulae homines re- ducebantur. Sunt enim equi hydem sibi ipsi fm specie inquantum equi. Diversi autem specie ab illis particula- ribus hominibus. Cum autem in his, idest in coordina- tione hominum particularium et equorum, cōmune ali- quid sumptum fuerit et inuenitus per quod hec omnia ea- dem sint, babes etiā quēsum, q; et in his cōmune est ali- quod genus. Si autē non inuenies in his cōmune aliquod oportet te respicere in q;dam alia sumpta. idest specialissi- mas species, hominum, vñ, equorum et bouum, et conside- rare rursus si idem et cōmune aliquod est in his, et si per- tueris et occurris in vnam rationem, sicut in homine, equo, et boue, occurremus in substantiam animata sen- sibilem. Est autem hoc definitio ref. idest generis et inue- nisti deinde ex his, q; genus est quod acceptum est in de- finitione hominis. Si vero non vadat in vna. idest si nō occurrat in vnam rationem cōmum, et in quibus con- siderat magnanimitas, sed in duas rationes diversas oī- no iter se, aut in plures, idest in tres, aut quatuor, si quidē coordinatiōes particulariū tres aut quatuor sumpte fue- rint, manifestum q; id quod queritur si genus sit, non est vnum aliquod, idest genus, sed plurimum. idest vox equiuoca res diversas significans, vt si querimus quid est ma- gnanimitas, idest an genus sit, sive vox equiuoca. Sem- per autem est omnis definitio vniuersalis, quoniam dicebat ex singularibus inueniri definitiones specialissimoz que sunt vniuersalia. Lōmunitates enim particulariū sunt definitiones vniuersaliz et ex specialissimis inuenire de- finitiones, forte possit quis suscipari particularium pro- prie esse definitiones, eo q; particularia quadrēt vniuer- salibus. tollens ergo suspicionem banc dicit. Omnis de- finitio est vñum proprie. Et hoc manifestum est ex arti- bus. Medicus enī definiens sanabile in oculo, definit, sed in omni oculo sanabile, aut specie determinā. idest aut sanabile eius quod est in oculo humano. Facilius est autem

Posteriorum

63

autem particulae definire. idest definitionem eligere a singularibus, singularia autē intelligit, aut particularia aut species specialissimas ad elongandum hoc a singulari- bus, quapropter oportet transcendere, et traducere defini- tiones a singularibus ad vniuersalia. facilis enī est hoc deinde dicit causam, p; quam ex singularib; eligimus defi- nitiones et dicit definitione manifesta debet esse. Si autē equiuoca dictio ponatur in definitione, que ad sit equiuoca, obscuram facit definitionem. Et, quoniam in singula- ribus equiuocatio non cadit, neq; est error ponere ex ip- sis. sensibilia enim cum sint et in sensu nostro caden- tia manifesta faciunt differentias naturarū q; videntur. In vniuersalibus autem interturbat semper equiuoca- tio et ambiguitatem nobis adducit et obscuritatem, sine hoc aliquid significet hec dictio sive non. vniuersalia enim sunt intelligibilia, in intelligibilius autem, non ope- ramur persensum, sed per rationem, aut per opinionem eo q; non cadat in singularibus equiuocatio. Ob hoc in- ducitur definitio ex singularibus, que vocavit in differen- tia, veluti que non differant specie.

B. C. Sicut autem in demonstrationibus oportet syllogizari inesse, sic et in terminis, certus. Hoc autem erit, si per ea, que fm vñumq; dicuntur, sit in unoquoq; genere definiri sepa- ratim, vt simile non omne, sed in coloribus et figuris. Et acutus, qd est in voce, sic in cōmu- ne erit ire, cautum ne equiuocatio contingat. Si autem non oportet disputare metapho- ris, manifestum est neq; definire metapho- ris, neq; quecunq; dicuntur in metaphoris. Disputare enim erit necesse in metaphoris.

P. Lōmē. 42^m. C. Aliud theorema, excedens aliud theorema. sicut enim inquit in demonstrationibus consequitur syllogismus. ge- nus enim ipsorum est syllogismus. Henera autem sequi- tur speciebus. sicut ergo non est pole demonstrationem fieri sine syllogismo. sic neq; definitiones possibile est sie ri sine manifestatione. sequitur enim manifestatio defini- tionibus. si ergo intentio definitionis est exhibere substā- liam rei, si obscura si quomodo declarabit substāliam rei. Hoc autem erit, idest claram esse definitiones. si indu- cas ipsam non ab vniuersalibus, sed a singularibus ex p- partiularibus dicas, idest ex definitione vnius, fm vnum quodq; particolare. deinde accipere communitatē per quam communicant ista, hec enim communitas defini- tio est vniuersalium. Verbi gratia, propositum est defi- nire simile, quoniam similis genus est qualitas. Stu- decis ex vniuersalibus. idest qualitate inuenire defini- tionem similis. sed accipe signatim et signatim spe- cies, que in unoquoq; considerantur, et istud hic quidem dicit vniuersale. Ego autem manifestū faciens quod dicitur, accipi vnum genus simile, et in ipso exercito sermonē. Deinde ops te definire vnamquā speciem, que reduca- tur sub simile. et siquidem inuenieris in definitionibus ip- sarum cōmone aliud. hoc est definitio similis quod vt genus dividitur in ea que similia sunt in coloribus et in si- guris. Similia autem sunt in coloribus, que eodem colo- re specie, participant sicut diceret quis niuem, colorem me- retricium, et lac, similis olba. Similia autem sunt in figuris que participant eadem figura specie. vt si describes tres triangulos, bi enim similes sunt sub vniuersalem triangu- lum reducti, in ambabus ergo his definitionibus commu-

H. D. ne inuenitur, participare eodem fm speciez. Quod est de finitio generis, similis. s; et acutum qd est in voce. Acu- tum exemplum est equiuoca, est ergo acutum cō- mune quoddam, quod dividitur vt vox equiuoca, in acu- tum quod est in savoribus. Definiret autē aliquis quod quidem est in voce cui graue opponitur, acutum vero in sa- poribus, cui opponitur obtusus savor acutum humorem dicimus qui citius redditur, et alteratur, et digeritur, obtu- sum vero qui sero redditur et permittatur, quoniam ergo in duabus his definitionibus specieruz acuti commune ali- quod non est inuenitum. equiuoca vox est acutum. Sic au- tem inuenire definitiones op̄z ex singularibus, et ire, et re- ducere ipsa in commune, idest vniuersale. Et sic in cōmu- ne ire. Sic autem eundem est definitiē, a singulari- bus ad commune, et timent ne quo pacto equiuocatio cō- tingat, dum tenta ex vniuersalibus inuenire definitiones, in vniuersalibus enim vt diximus equiuocatio cadens la- tet. Si autem non oportet disputare metaphoris. Met- atophoricē dictiones, dicuntur conversiones, q; quidē hoc significant, transferunt autem a nobis cum aliquā alias significationem. vt Menandrus et ascia tegumē lanuz, Sunt enim aliquē dictiones fm similitudinem, et analo- giam habent, ad pedes animalis, sicut enim in animali- bus, puta homine, pars corporis, firmatur et sustinetur a pedibus, sic et lectus sustinetur a suis pedibus, p̄o eo aut̄ quod est dicere, dictiones que per similitudinem et analo- giam referantur dicit, quecunq; dicuntur. quoniam ergo metaphoricē dictiones, idest conversiones, et similitudi- nes obscuritatem faciunt, necesse est qui definit huiusmo- di non vt dictiones, si enim in disputationibus condi- sputans, talibus non vitetur dictiones, multo magis qui definit bis non vitetur. necesse est enim aliquando qui condisputat metaphoris, et si vincatur non vituperatur. Studens enim vicere, per huiuscmodi sermones festinat confundere in disputationem, et obscuritatem operari. vbi enim pugna, illic et conflictus et victoria. Definiens autē quoq; non contendit, neq; ad victoriam respicit, sed po- tius fatigat nonum facere definitibile, non habet necessi- tatem vt huiusmodi vitetur dictiones, ne obscuritatem magis faciat.

C. Ut habeam problemata, eligere oportet, et decisiones, et divisiones. Sic autem eligere subiectum genus, cōmune omnium, vt si animalia sint, et que considerantur, qualia omni animali insunt. Acceptis autē his, rursus reliquorum primo qualia omni sequantur vt si hoc est quis, qualia omni sequantur aui, et sic semper illi proxima. Manifestum enim est, quoniam habebimus iam dicere propter quid insunt sequentia his, que sunt sub cōmuni, vt propter quid homini, antequo insunt. Sit autem animal in quo/a, b/autem sequen- tia ad omne animal, in quo autem sunt/c/d/e/ sunt quēdam animalia. Manifestum igitur est propter quid inest ipsum/b/ipsi/d. propter qd inest ipsum/b/ipsi/d. propter a/enim inest. Si militer autem et in alijs, et semper in alijs ea- dem est ratio.

E. Aliud est theorema, in quo tradit ynde debegs inueni- Lōmē. 43^m.

uuntur rursus ad nostrae aves habentes seruata ea que in ipsis scriptis sunt in speculis videmus nos ipsos, que specula sunt polita et solida et splendida, radij autem visuum que venient ex nostris oculis cernendi vim habentes incident in speculum politum solidum et splendidum, et reflexi faciunt nos videre nos ipsos quemadmodum etiam in lancea ensis solidum quempque incident in corpus patit quendam reflectionem cum reverbentia incident, in fratre sic quum mediocris quedam densatio nebularum fiat, ut possint rorare vel etiam pluere sole lucente, tunc solis radj incident in rotantes nebulas vel etiam stellatas, flectuntur instar circuli, postquam autem et in sphaericorum poro motus solis fit, sic iridis circulus constituitur, problemata autem eadem, eo quod causa et medium alterius, sub altero medio referatur, dicturus autem quod eadem sunt.

Contra 45. Quoniam problemata hec quidem sunt diversa, hec non eadem, quod quidem diversa sunt ut manifesta pretermis, diversa enim problemata sunt, quorum subiecta et predicata, et media, id est causae sunt diversae, verbi gratia, huius quidem propter quid homo sentit, medium et causa est animal, filius autem propter quid pisces non respirat medium et causa est non habere pulmonem. Eadem autem problemata dicuntur, quorum medium idem est, si sunt predicata et subiecta diversa sunt, ut propter quid in bieme facilis digerimus et propter quid sopiti densius respirationem, et propter quid putei in bieme calidi sunt, id est aquae que sunt in puteis. Ita enim problemata, et diversa sunt. Et subiecta et predicata, atamen causa ipsis omnis una est specie. Est autem contraria status et tempus et actus, et contractione calidi. Digerimus enim facilis in bieme, eo quod in corporibus densantur pori, a circumstanti, id est aere frigido, constipatis autem poris contrahitur intus in nobis naturalis calor, et in profunditatem, subintrat solidorum corporis et quoniam extra non est diffusus per corporis poros multiplicatur inius et plurimus fit, cum sit autem multis facilis potest cibos perficere et digerere, eodem modo etiam aquae in puteis per bieme calide sunt, eo quod circuletur, et contrahatur, et in latebras terre immergatur, calor propter aeris frigiditatem. Densus autem respirationis sopiti, eo quod animal indiget respiratione ex aere, propter refrigerium naturalis caloris qui est in corde, ne fusus purus calor comburat animal. quoniam enim sonus fit, eo quod cooperatur cor per vapores crassos descendentes a capite, operatura autem cordis que fit, ex ipsis. contrahit calorem in ipso, et non patitur sursum ferri, contractus autem, multiplicatur, et acutus fit, ne ergo coquuntur intrinseca animalia ab ardenti caloris potentia, buis gratia densum intus aerem inspiramus somni tpe, ut per frigiditatem ardor et immensis naturalis caloris temperetur, et ad proportionem veniat. Eadem ergo dicuntur dicta problemata eo quod idem habeant medium, id est causas et specimen. Causa enim ista habent, contrarium statum et contradictionem calidi. Quidam autem horum problematum et si diversa sunt et subiecta et predicato, atamen eadem dicuntur genere. eo quod in ipsis causis et media, diversa quidem sunt specie, genere autem eadem. Ille autem causae dicuntur equeles generis, quecumque habent differentias, id est quecumque differunt species, eo quod sunt alterius et alterius. id est eo quod considerentur in aliis et aliis subiectis, aliisque et aliis modis sunt. Sunt autem generis eadem, verbi gratia, propter quid fit echo, et propter quid appetit, id est propter quid videmus in speculis nos ipsos, et propter quid his constitutur. omnia enim hec tria problemata sunt idem, id est unum genere dicuntur esse problemata. omnia enim ista causam habent repercussionem, que quidem ut genus consideratur in his omnibus, verumtamen et si tria unius genere sunt, eo quod causa in ipsis unum genere sunt, atamen hec causae diversae sunt specie, eo quod in aliis et aliis subiectis consideretur repercussio, in echo enim repercussio sit aeris, in iride vero repercussio radiorum solis, in apparitione vero quod est in speculis sit repercussio radiorum solis, sed dicta sunt hec subtilius, echo enim sit hoc pacto, vel ex voce percudit contiguum aerem propter illam emissionem vocis et inscribit in ipso quod consideratur, illa autem contigua hoc modo, aer percudit aerem, qui sequitur deinceps inscribens in ipso descripta sunt et sic deinceps et sic per successionem aeris deinceps percussi, et descripta accipiunt nullo intervallo, quia aeres deinceps percussi cum inciderint in aliquam concavitatem ex solidis lapidibus confirmationem habent, reflectuntur et renou-

De causa autem, et cuius causa est, dubitabit aliquis, nunquam cum causatum est, et causa est ut folia fluunt aut deficit luna, et causa deficiendi, et folia cadendi erit, ut si bui est, lata habere folia. Deficiendi autem terram in meadow esse. Si enim non est, aliqua alia erit causa ipsorum. Si vero causa sit simul et causata, ut si in medio est terra, deficit, aut si latum est

Liber secundus

dam natura tali existente.

Contra 44. Quoniam autem generum, hec quidem nomina habue-

nunt ab antiquis philosophis, hec vero ab illis haud nominata sunt, oportet nos nominare ipsa, et ut eadem methodo consequentium ipsis, que a nobis nominata sunt, que et in nominatis generibus videntur, sive hoc modo, quando genera aut nominata sunt, ut que per unum nomen declarantur, aut innominata, ut que significantur per rationem non per nomen, verbi gratia, habere cornua, genus innominatum est. oportet ergo inquire etiam in huiusmodi generibus que consequantur ipsis accipere hoc modo, sicut et innominatis generibus, si proponatur problema propter quid bos est etiam habet, aut utrum denatus non est, oportet te accipere genus, ut magis autem proprie dicam passionem quandam, cornua habere. Deinde considera quibus hoc sequitur, id est boui, capillis, ovis, bus, et alijs huiusmodi. Deinde considera que consequatur his que cornua habent, et est utrumque non esse determinatum et est etiam habere. Ita vero cognoscere ex anatomie. Et sic accipere medium terminus, cornua habere, et syllogices, bos cornua habet, habens cornua, habet etiam bos ergo habet etiam. Amplius autem est alijs modis etiam analogum eligere, que consequantur speciebus. Quia sunt quidam differentia sepium et spinae, eandem necessitatem explicata in animalibus, quoniam non est possibile per unum nomine ista significare, reducimus ista, sub analogo, et est hoc ut commune nomen significativum horum omnium et si proponatur problema, propter quid caro sepia non tatur et que causa fulcit hanc eum subhumida et mollis, accipe medium, analogum sepia et dic. Quam rationem habet os ad carnem hominis, fulcimentum enim est ipsius que mollis, et spina ad eam que est piscium, confirmat. Nam, sive et sepium fulcit carne sepia, per eandem rationem. Amplius autem alijs modis, etiam analogum eligere con sequentia speciebus, accipientes enim medium terminus analogum, que speciebus consequantur demonstrabimus in quibus consideratur analogum, homini, pisci et sepia. Non enim est unum nomen significativum spina et reliquorum, et ob hoc ut commune nomen ipsorum ponimus analogum. Sunt autem que sequuntur his, veluti unius cuiusdam naturae, id est consequentia iuvenire vel in huiusmodi septo, spia et os, ex huiusmodi natura. id est analogia, confirmandi carnem, veluti cuiusdam naturae, sicut enim in cornigeris est veluti quidam natura communis cornua habere, sic etiam analogum videtur esse velut natura quidam significativa sepia et reliquo.

Chadem autem problemata sunt, que quidem idem medium habent, ut quoniam omnia antiperistasis sunt, horum autem quidam genera eadē sunt, quecumque sunt differentias, aut que aliter sunt, ut propter quid resonat, aut propter quid appetit, aut propter quid iris. Omnia enim hec unum problema sunt genere, omnia enim repercussio sunt, sed species altera. Alijs autem ex eo quia medium sub altero medium est, differunt problemata, ut propter quid natus deficiente mense magis fluit: propter id quod bybernior est deficiens, et propter quid bybernior est deficiens, propter id quod luna deficit, hec enim sic se habent adiuvicem.

I
re media et causas problematum, que proponuntur ad demonstrandum. Dicere (autem) pro eo quod est eligere et colligere accipiendo, ut habeamus autem causas, id est medios per quos demonstratur problema, oportet has eligere a decisionibus et divisionibus. Si autem occulte sunt causae, opere has a decisionib, etenim facta decisione, hibus in venis in ipsis sel, valde exiguum comparatu ad alios humores, sanguinem et pituitam, et flauam bilem. Si autem refeces bouem, innuenis ipsum quatuor ventres habentem, primum quidem qui dicitur stomachus, in quem cibi pri mo serunt. Post ipsum est etiam, in que illata continetur. Tertius dicitur hucus, veluti perficiens et digerens cibos, quartus vero est, hucus ipsius, quem etiam alimonia sunt. Quatuor autem ventres audiens, quatuor con cavitates intellige et recapitula ciborum in toto corpore vestris considerata. si proponatur problema propter quid homo sentit aut equus aut bos aut alijs alia species, sive curio neatur oportet te supponere et accipere commune genus ipsis, id est animal, sive a problemate que considerata sunt in ipso animalia, sive ex divisione inueni que sequuntur animali, dicens, animal est substantia, omnis substantia est animata vel inanimata, animal autem est animal, et rursus animal aut est sensibile aut insensibile, animal autem sensibile, et rursus sensibile, aut mouetur per locum, aut immobile est ut ostrea, quoniam ergo hec sequuntur animali, monstrabis quod sentire et moueri inest homini et reliquis per medium animal. Sumpsis autem bis que sequuntur animali, rursus in reliquo idem est faciendum, et eligendum ex divisione que sequuntur primo, id est que immediate subcyantur animali, ut est avis, que quidem species est volatilis animalis, genus vero specialissimum spe cierum ipsius, corvi. aut accipitris, et reliquo. si ergo proponatur problema, propter quid Aquila scipennis est aut cornu. Accipe genus ipsis autem. Deinde scias que sequuntur aut ex divisione, et dic avis volatilis animal est, volatile autem animal aut torquen est aut scipenne. Inuenisti ergo ex divisione scipenne sequi ad avem. sive scipennas scipennas. Aquila avis est. Autem inest scipenne. aquila ergo est scipennis. sic ergo semper inuenis causam accipiendo que propinquissima sunt, id est species immediatae generi, sicut in aue exemplificatum est. sic ergo scientes habebimus dicere et eligere causas et media. qua propter que sequuntur his que sunt sub eis, id est homini et equo, qui referuntur sub communi, id est animal, demonstrantur, et accipiendo est medium terminus, b, vero maior in quo describuntur, p, et a, id est homo, aut equus, aut bos. Tex. c. 23.
XIVOV
Vinalum,
Eridium.

M
pia speciosa.

Liber secundus

I folium, folia fluunt. Si autem sic est, simul vti-
q[ue] erunt, et demonstrabuntur per inuicem.
Sit enim folio fluere in quo /a. latifolium in
quo/b. vitis /o in quo/c. Si igitur inest ip-
si/b/a. omne enim latifolium folio fluere. c/au-
tem inest/b. omnis enim vitis latifolia est, et
a/inerit/c. omnis vitis folio fluere. Causa au-
tem est/b/medium. Et q[uod]m latis foliis vi-
tis sit, est pp id, et folio fluere, demonstrare. Sit
enim/d/ quidem latifolium/c/autem folio flu-
re. vitis /o in quo/s/ ipsi igitur/s/inest/e. Et
eniz folio fluere omnis vitis. Ipsa autem/e/in-
est/d. omne enim fluens folio est latifolius.

K Omnis itaq[ue] vitis latifolium est. causa au-
tem est folio fluere.

Cōmen. 46^m Doc est aliud theorema, quoniam enim retro de causis
et cātis dicebat quē simul sint, et non butusmodi, et quo-
modo consequēta in his ex necessitate fiat. dubitationes
quasdam mouet de his nunc. si in causis et causatis quē se-
mul sint, existente causa, ex necessitate fit et causatus, et exi-
stente causato, ex necessitate fit et causa, verbi gratia, si de-
fectus lunaris causa est, terram esse in medio, et flatus fo-
liorum latifolium, si ergo cum sit latifolium medium de-
monstrantur arbores folio fluere. et per folio fluere, la-
tifolium demonstrantur arbores. latifoliē est reliquitur
ut impossibile sit demonstrationem per h[oc] fieri. si enim
aliqua sint que per inuicem monstrantur circularem de-
monstrationem faciunt, quē quidem demonstratio non
est. Si autem non sunt simul cause et causata. accedit exi-
stente causa ex necessitate inferri causatum. Existente au-
tem causato non inferri ex necessitate causam suppositam.
verbi gratia, ignis est causa cineris et sumi sed non simul
sunt causatum et causa, sed primo quidem fit ignis veinde-
pe sequitur postea cinis et sumus. et eius quod est folio flu-
re causa est. hoc ergo exemplum melius est posito exem-
pli per obliuionem in igne. existente ergo causa. idest de-
ficiens humidum in oxano ex necessitate sequitur arbores fo-
lio fluere, non autem ex necessitate quē supposita est cau-
sa. idest densitas humidū, sed erit aliqua causa, latifolium
est cur crispatur folia, si igit[ur] arbores amittere folia dem-
onstratur, quia humidū concernit et quia crispantur fo-
lia. relinquunt ergo hoc demonstrationem non esse, om-
nis enim demonstratio per viam causam solum sit. in de-
monstratione enim dicimus, et medius terminus defi-
nitio est maioris, definitio /o cuiuslibet rei vna est. sic er-
go vtrinq[ue] difficultas habet robur. si enim non est, quedā
alia erit. Si enī existente causato. idest arbores folio flu-
re, non est causa, que primo supposita est idest densari bu-
midū, quedā alia causa erit ipsius. idest ut crisperi fo-
lia, relinquunt ergo per duas causas videntur demonstra-
ri arbores folio fluere, quod demonstratio non est. vna au-
tem causa simul et causatum est, reliquum inter se demon-
strantur. Demonstratio autem alterna demonstratio non
est. monstrabit enim causatum, vitez folio fluere. per me-
dium quod est latifolium. et rursus causa. idest et vitis la-
tifoli est per medium causatum. idest folio fluere.

M Si autem non contingit causas esse adiuvi-
cātum causa enim prius est eo, cuius est causa
et deficiens quidem est causa, terram esse

in medio, eius at q[uod] est, in medio terrā esse, no[n]
est causa deficere. Si igit[ur] per causam dem-
onstratio est, propter quid est. si autem non per
causam, ipsius quia est. quoniam quidā ter-
ra in medio est, cognonit. propter quid au-
tem inest/b. omnis enim vitis latifolia est, et
a/inerit/c. omnis vitis folio fluere. Causa au-
tem est/b/medium. Et q[uod]m latis foliis vi-
tis sit, est pp id, et folio fluere, demonstrare. Sit
enim/d/ quidem latifolium/c/autem folio flu-
re. vitis /o in quo/s/ ipsi igitur/s/inest/e. Et
eniz folio fluere omnis vitis. Ipsa autem/e/in-
est/d. omne enim fluens folio est latifolius.

Cōmen. 47^m Monstrata difficultate vtrinq[ue] robur habere, nunc ins-
ert solutionē ipsius dicens, et non per altera hic dem-
onstratio sit. si enim causa et causatum cōtemporanea sint, et
sum tempus alterum, alterum precedit. simul enim intelli-
git causas, terram esse in medio, et statim simul insert et ca-
sum. idest lunam deficere veriuntamen natura, et intelli-
gentia, et ratione, causa precedit causatum, etenim nos p[ro]p[ter]o
intelligimus terram esse in medio, postea deficere lunas,
sed et natura primo cognoscit causam. Deinde sic causatus
et quoniam precedit causa causatum, siquidem syllogismus
fit et deficit luna. quoniam folio fluunt arbores, per me-
dium causam, idest et terra sit in medio, et humidum den-
satur, sit demonstratione proprie. hec enim ex causis et priori-
bus sit. Si autem syllogismus procedat per medius cau-
sum. hoc non est demonstratio sed coniecturalis syllogis-
mus. ex posteriori enim primum coniecturamus. si enim
non contingit adiuvicem esse, causam et causatus, semper
enim causa prior est causato. Deinde dilata demonstratio
ne rationis rursus insert. demonstratio quidem per cau-
sum, propter quid est. idest causam rei assignat. Demo-
nstratio /o per causatum, non est syllogismus propter q[uod].
idest non monstrat causam rei, sed solum quia colligit. De-
inde per demonstrationem accipit extrinsecus nullus ab-
surdum esse per altera monstrari, sed quando quidem syl-
logismus per causam sit, est demonstratione proprie. quan-
do /o per causatus est demonstratio non proprie, sed co-
iecturalis syllogismus. Quod autem deficere non sit cau-
sa cur sit terra in medio, sed terram esse in medio causam
esse cur sit defectus manifestum est ex hoc, cause enim in
definitione causatorum accipiuntur. terramque esse in me-
dio accipitur in definitione defectus. lunę enim defectus
est primatio luminis per obiectum terrę, non tamen in
definitione eius et est terrā esse in medio ponit defectus.

Cōmen. 48^m An contingit vnius plures eē causas. etenim
si est idem de pluribus predicari, primo sit/a/
ipsi/b/primo inexistent, et/c/alio primo, et b[ea]c
inest ipsi/d/e. inerit itaq[ue]/a/ipsi/d/e. Causa
autem q[uod]a/ inest ipsi/d/quidem, est/b. ipsi /o
et/c. Quare cum causa sit, necesse est re es-
se, sed res cum sit, non necesse est id omne eē,
q[uod]cunq[ue] causa est, sed causam quidem, non
tamen omnes. Aut si semper vniuersale pro-
blema, et causa totum quoddam est, et cuius
est cā, vniuersale ut folio fluere toto quodā
determinato et si species ipsius sint, et bis
vniuersaliter, aut plātis, aut huiusmodi plan-
tas. Quare et medium equale op[er]e esse in bis,
et in eo,

Posteriorum

65

Cōmen. 49^m Transit ad aliud theorema et querit si contingat ciuidē
vnus rei, eius, vñ, quod est arbores folio fluere, esse ea-
dem et vnam causam, an altera et altera. id est si contingat
vnam causam esse an plures eiusdem rei et dicit. q[uod] si per
se quidem causa insit causato necesse est esse vna, verbi
gratia. Causa eius quod est folio fluere, est densari per se
suctū. Deinde dicit, causam quomodo si per se causa, de-
finitio est causati. Definitio autem cuiuslibet rei vna est.
et ob hoc lunaris delig causa per se, vna est obiectio ter-
re. Si autem assignat causa est per signum, aut per acci-
dens, contingit ciuidē plures esse causas, verbi gratia
ignis, signa sunt fumus et cenis. Et monstrabo hic ignem
esse, sumpto medio termino aut cinere aut fumo. Et /o
q[uod] est per accidens exemplum sit hoc, arbores folio flu-
re, quoniam crispant folia ipsorum, aut albisciunt, aut q[uod]
homo animal rationale est, ppteraria q[uod] risibilis aut latu-
unguis. Si autem non/sic contingat. id est si nequaq[ue] erit
causa per se, nec convertibilis cum causato, contingit sic
esse plures causas.

C Est autem et enīs causa, et cui, considera-
re finitum accidens, non tamē videntur proble-
mata esse. Si autem non similiter se babebit
medium. nam si sunt equinoca, equinocum
medium est. Si /o sicut in genere, similiter
se babebit, ut ppter quid comutabiliter, ana-
logum est. alia enīs est causa in lineis, et in
numeris, et eadem, inquantum quidem lineas,
alia est. Inquantum /o habens argumentū
tale, eadem est, sic in omnibus. Similem au-
tem esse colorē colori, et figura figure, alia
esse alij. equinocum enim est simile in his.
Hic quidem est fortassis finitum analogiam ha-
bere latera, et equalis angulos. In coloribus
autē vnum sensu esse, aut aliqd aliud huius-
modi. Que autem finitum analogiam eadē sunt,
et medium babebunt finitum analogiam.

C Pro eo q[uod] est dicere per causatum dixit (cuius causa) Cōmen. 50^m.
pro eo autem quod est dicere minorem terminum dixit
(cui). id est ciuiusq[ue] minori termino inest maius extremus
per aliquam causam medium. Assignat ergo quando ex-
tremis sunt accidentia et predicatur maior terminus de mi-
noris per accidens, necesse est et medium esse per accidēs. Si
autem extrema sunt substantias etiam media necessario
sunt substantias. Et si maius extremus genus est minoris,
etiam medium genus est minoris. Et si maius equinoce
predicatur de minori, etiam medium sic predicabitur de
ipso. Considerandum ergo est, si accidens sit, id cuius est
causa. id est causatum, et si per accidens predicetur de mi-
noris, medium etiam sic predicabitur de ipso. Et ergo consi-
derandum si accidens est cuius est causa, id est causatum,
et si per accidens predicetur de minori ciuiusq[ue] inest non
videtur problema esse demonstrativum et si maius perac-
cidens sit et medium de minori predicatum. Si, autē, no[n]
videtur quod idem est, si videtur problema esse, relinquit
q[uod] medium erit accidens simile maiori, et si natus sit ut
in genere, id est genus minoris, etiam medium genus erit
minoris. Ut ppter quid comutabiliter analogum ha-
bent. Hoc exemplum est maioris sumptu ut genus, et ac-
cipit ut maius/maius extremus, quod est. Si quatuor ali-
o. Gr. sup. Poite. M

Liber secundus

I

qua proportionabiliter se habeant, etiam cōmutatim p/
portionabiliter se habent. hoc consideratur in multis. id/
est lineis numeris & alijs magnitudinibus. estq; huiusmo
di. Accipienda sunt duodecim & sex & hunc quidez maio
rem vocant πόλων ov. illum θο minorēm υπόλων ov. &
octo & quatuor dicasq; sicut prologus ad bipologum. id/
est duodecim ad sex, etiam prologus ad bipologum, dicit
ad quatuor, duplicitam rationem habent, etiam commu
tationem proportionabiliter habebunt. idest sicut prologus
ad bipologum & bipologus ad prologum. bēmōliūs enī
habent. deindeq; causa q̄ est medium genus debet esse
quod est equaliter equale. Quod aliud quidem & aliud ē,
in q̄sum in alijs & alijs subiectis consideratur. idest in li
neis & numeris, idem autem & vnum est. Et suam rōnē,
equaliter enim equalia dicuntur, eandem rationem habē
tia. huiusmodi, s. equaliter equale, quatenus quidē lineq;
idest in quantum in lineis cōsideratur & numeris ē aliud
& aliud. Idem autem & vnum in q̄sum habet huiusmodi
augmentum. idest in q̄sum in eandem rōnēm sic & in om
nibus. Et arithmeticī quidem equaliter equalē dicunt
numerum. 16. vt generatū ex quaternario in seipsum mul
tiplicato a seipso. Dic autem equaliter equalē dicit nu
meros, qui habeant eandem rationem. dicit ergo. 12. 6. 8.
4. equalē numeri sunt. idest tandem rationēm habētia
equalē sunt numeri. & cōmutatiz proportionēm habent
duodecim. s. & sex. Octoq; & quatuor cōmutatiz proportionē
nem habent. Similem autem esse colorēm colori. Si
mile vox equiuoca est, & accipit hoc in exemplū proble
matis habentis maius extēmū equinocū. Et hoc qui
dez si quatuor aliqua proportionabiliter se habeant, etias
cōmutatim proportionabiliter se habebunt, sumptum
est vt genus. propterea q̄ & si in differentib; specie
consideretur lineisq; & numeris, & alijs quibusdam, ip
sa tamen definitio vna est, equaliter equalē esse num
eros. Simile autem non est huiusmodi. si enim consideret
simile in differentib; speciebus, idest coloribusq; & figu
ris, non tamen fm vnam & eandem rationēz, sed fm aliū
modum. figure enim dicuntur, verbi gratia. si describes
duos triangulos. similes bi dicuntur, siquidem latera pro
portionata habeant & angulos equales. colores θo dicun
tur similes alia ratione, verbi gratia albus quod est in ni
ue, & quod in colore meretricio, similia dicuntur, eo q̄ iu
dicent ab eodem sensu & comprehendantur. Aliā aliū
equinocū enim est simile in his. idest alijs triangulus
dicitur similis alijs triangulo, ratione qua diximus. eodez
modo & alijs color dicetur similis alijs colori. simile ergo
q̄ in his consideratur. idest coloribus & figuris, equiuocū
est. eo q̄ alia & alia rationē dicant figure & colores simila
tis. enim in figuris similes dicuntur trianguli, haben
tes latera proportionabiliter. idest proportionata. Simili
tia autem dicunt alba in coloribus que habeant eundem
sensum comprehensum. si maius extēmū est esse ea
dem per analogiam, etiam medium per analogiam est.
verbi gratia, & homo, & pīscis, & sepia eadez dicuntur, fīm
analogiam. idest q̄ non considerentur eo modo quo ho
mo consideratur, quasi ab ossibus fulcitus, eodem modo
sepia & pīscis non consideratur, eo q̄ hec quidem fulciat
a sepi, ille θo a spina. Et mediū necesse est esse per ana
logiā. idest fulcimenta habere. Est autem syllogismus hu
iusmodi. homo & pīscis & sepia fulcimenta habent, que ha
bent fulcimenta non flectuntur homo, ergo & pīscis & sepia
non flectuntur.

Habēt autem se sic propter consequentiam
adūnicem causā, & cuīs causā, & cui est cau

sa, vnumquodq; tamen accipienti, cuius est
causa, in plus est, vt quatuor equalēs, qui sunt
extra, plus sunt q̄ triangulus, aut quadrangu
lus, in omnibus autem equaliter. Quęcunq;
enīm quatuor rectis equalēs qui sunt extra.
Et medium similiter est. Est autem mediū
ratio primi extēmi, ex quo omnes scientiē p
definitionem fiunt. Et folio fluere simul se
quitar vitem, & excellit, & sicum, & excellit,
sed nō omnia, sed equalia. Si igitur accipias
primum mediū ratio folio fluendi est. Erit
enīm primum quidem in altera medium, qm
huiusmodi sunt omnia, deinde huius mediū
quoniam succus densatur, aut quoddā aliud
huiusmodi. Quid autem est folio fluere? dē
sari in contactū seminis succūm.

L Aliud hoc est theorema. quoniam enim demonstratū
sylogismus tres habet terminos, tradit hoc loco quomo
do tres termini inuicem consequantur, & dicit si quidem
capias in minori omnes species, que sunt sub maiori ex
tremo erunt tres termini vniuersales & equalēs, & conuer
tibiles. Si autem in minori capias aliquam vnam specie
eorum que sub maiori reducuntur demonstratio non fit.
Non enim equatur minor medio aut majori. Consideran
dum autem est propositum. accipienti ergo in minori ter
mino singulare. idest vnam aliquam speciem, est cuius ē
causa. idest maius extēmū in plusq; minus, verbi gratia
si maius extēmū habere tres angulos extrinsecos, eq̄
les quatuor rectis, hoc ergo consideratur & in triangulis &
quadrangulis. si ergo capias minorēm terminus triangu
lum solum, aut quadrangulū, est major terminus in plus
& vniuersali ipso. Si autem capies triangulum & qua
drangulum simul in omnibus duobus in equalibus con
sideratur, & egatur mains. Quęcunq; enim species figu
rarum habet octo angulos, equalēs quatuor rectis sum
pte sunt in minori, relinquunturq; vt equetur maiori, & me
dium similiter ambobus extēmis. Est autem medium
q̄ est deinceps equalēs habere tres interiores angulos,
definitio primi extēmi. idest eius q̄ est, habere equalēs
quatuor rectis ideoq; omnes scientiē fiunt per medium
definitionem, quilibet enim scientiē demonstrationē fa
cit per medium q̄ est definitio. melius autem intelligē
sic. omnes enim scientiē & cognitiones fiunt per medium
q̄ est definitio, verbi gratia. follio fluere sequitur priuatiz
ad vitē. in plus autē est & vniuersaliter ipsa. sequitur au
tem & sicū, & excedit & in plus est q̄ ipsa. si omnia sum
mātūrū simul que cadunt sub folio fluere, equantur ipsi.
primum quidem dicit densari succū, quod est definitio ip
sius folio fluere. est ergo primum maius ad altera extēma
ad maius quidem extēmū q̄ est folio fluere primum
est ipsius densari succū, ad minus autem extēmū sicū,
& vitē primum medium est & immediatus, q̄ propinquū
est ipsi, idest latifolium. ad minus ergo extēmū primum
medium est vicinum huiusmodi omnia. idest latifolij ē.
Huius autē q̄ est latifolij esse & maioris extēmi. mediū
est q̄ succus densatur, dicit autēs aut huiusmodi, propte
rea q̄ non est ipsi propositum nunc exacte loqui que sit
definitio ipsius follio fluere. in tractu seminis succūm di
citur extēmitas pediculi per quod coniungit follio.
Semen autem dicit, extēmitas, eo q̄ inuiciatur ipsi pri
cipium

Posteriorum

66

E magis. idest nihil magis hoc, & erit causa illius, a. potest
enīm a fieri causa ipsius. b. Equalia enīm sunt mutuo cau
se, si ergo a in plus est q̄ b. inerit ergo omnibus que sunt
in e. de quibus b. nos dicitur. Erunt ergo vnum aliquid.
idest erit aliqua causa, alia q̄ b. & diversa. idest c. per q̄
c. omnia illa que sunt in e. insint a. sed per mediū b. & hec
coniunguntur. Quomodo erit, q̄ in plus q̄. l. Nō omne
est, cui. idest omnia. Propter quid enim non est aliqua
causa inter a. & e. diversa ab b. vt a. sit omnibus d. idest.
sicut b. causa est cur a. insit bis que sunt d. propter quid
non est aliqua causa per quam a. insit bis que sunt e.
pro eo autem q̄ est dicere aliqua causa dicit vnum ali
quid, considerandum autem est que sit causa ipsius. a. e. &
sit c. contingit ergo ipsius. a. plures causas esse b. & c. h. nō
eisdem specie. Que enīm posita sunt in d. & que in e. insi
ta sunt inter se specie. Que enim sunt in d. sunt gressilia.
Que θo in e. volatilia. in atomum non statim, in imedia
te quidem dictis accepit causam mediū b. & c. i. sine cho
lera & sicum, que non coniunguntur ad maius extēmū,
neq; ipsi exequātur, nunc autem accipit b. causam coni
tibilem qd. a. & dicit si b. causa tja. causatum coniungitur,
non statim autem mediū venti, incident in atomā. spe
cies specialissimas, non tamē per ipsum medium maior
incident in atomā. i. in species specialissimas. Ex necessitate
oportet alterū medium, vt per ipsum t. a. & b. in aliis bis
que sunt in d. idest si a. folio fluere, & b. causa. i. desari suc
cum, non incidente inmediate in atomā, necesse est alterū
medium c. latifolium per quod ambo coniungantur, & nō
causa & mediū vnum solum est. b. sed est alterū mediū,
idest c. cōtentum ab b. utrūq; i. quale ex duob; sit
est solutio q̄stionis. dicit enīm q̄ insit pxima media sin
gularium, quoq; est causa imediata c. Primū enī sub vlt
intelligendum est, b. hoc enī b. cum recto dixerit primū
ad vniuersale. i. a. nunc dicit ipsius primū sub vlt. i. q̄ id est
sit sub ei quod est. L. q̄ sit ergo ergo quale ex duob; sit ca
sa, cur a. insit bis que sunt in d. & insit q̄stionis solutiones /
a maiori argumētā. Dicit enim si b. cū sit definitio ip
sius a. coniungit bis que sunt d. per medium c. necesse
est est definitio. idest i. per mediū c. insit bis que sunt d.
c. ergo est causa cur a. insit bis que sunt d. b. & θo rursus cā
est, cur a. insit c. ipsius b. autem est causa, cur a. insit huic
b. immediate, & non per aliquam aliam causam. b. enim de
finitio est ipsius a. formalis autem definitio principium
est & indemonstrabilis.

G C In rebus inquit monstramus quomodo termini con
sequantur mutuo in demonstrationibus, monstrabimus
θo & in figuris elementa. In plus autem, idest b. vniuers
alis est q̄ d. non enim solum elephantem & ceram cō
cinet sed & hominem & equum. Hęcq; sunt sine cholera.
Universale autem est duplex, hoc quidem est coniungible
se, hoc θo non coniungibile, vniuersale quidem & non co
niungibile, vt animal predicatorum de homine, & animal que
dem omni homini inest, homo θo non omni animali. I. pri
mū autem vniuersale est, cui vnumquodq; quidem nō
coniungitur. idest proprium & demonstrationē vtile, ad
quod vnum quidem sumptum eorum que sunt sub ipso,
non coniungitur ad ipsum, vt densari succū inest quidē
omni vti, non autem coniungitur, omnia autem sumpta
latifolia, equantur ei q̄ est densari succū, & coniungit
ur, & non excluduntur. idest coequantur. Per medium
ergo b. a. inest omnibus positum in d. Quoniam autem b.
cum sit causa non debet exequari causato. idest ipsius a. ne
sit demonstrationē per altera, vt retro diximus, necesse est
excludi & in plus esse q̄. b. l. Si θo non quid magis erit
causa hoc illius. l. Si enim non sit in plus q̄ ipsum, quid

H Qd ergo demonstratio dicit ipsa actio per quaz opera. Lōmē 53^m.
Io. Grā. sup Post. M z

B

P

C

Tēx. 226.

Tēx. 27.

Liber secundus

I **C**ur autem hoc oibus inesse alicibus. Habet enim cōnaturalem potentiam indicatim, quā sensum vocant. **C**ū autē in sit sensus, his quidē alicibus sit māsio sensati. Alijs autē nō sit. Quibusq; igitur nō sit, aut oīo, aut circa quē non sit, non est his cognitio extra ip̄z sentire. In quibus autē inest sentiētib⁹, habere vnum quidam in anima.

K **C**um dixerit q̄ habemus quādāz potētiam in sitam, videtur modo quē sit ista, dicit q̄ sensuā potentia est, quē in omnibus animalibus consideratur, et non in hominib⁹ solis. Etenim animalia quoq; habent potentiam hanc sensitivam in sitam, quē discremina et comprehensiva sit sensibiliū verum et in omnibus animalibus posita he consideretur, attamē quēdam animalia, non solum sentiūt, sed in formātūt, et imprimitur in ipsi modis, sensibilis. Quēdam vero sentiunt qdēz, non tamē est in ipsiū im̄p̄sio sensibilis, sed quoq; videant et audiant, cognoscunt quale sit ip̄sū. Quādo vero longius sint a sensibili, ignorant hoc rursus, sicuti vermes et musce et putredines. In his enīt perseverantia rei sensibilis et impressio non imanet, vnde et muscas q̄s videret et v̄mes egressos ex loco in q̄ latēt, hac et illac circueentes et errantes ut qui ignorent rursus redire vnde exierunt. In quibusdam autem animalibus est perseverantia rei sensibilis sed modica et brevis, eo q̄ phantasiam paruant habeant in qua imprimitur et informant sensibilia. Sicuti pice et pītati sentiūt quidē voce dicentium, modica vero barum im̄p̄sio in ipsiū sit et ob hoc imitātūt voce hominum, aut aliorum animalium verum non pure. In quibusdam vero est perseverantia pura rei sensibilis, eo q̄ habeant imaginationē purā ut homines. Sed et quēdam animalia, veluti apes et colubrē et asini. Nec enīt se penūrero peregrinantur a lustris et cubilibus spatio triū et quatuor dierum, et rursus redeunt vnde exierunt. At enīt sinus ambulans offensia fouea lapsuq; in ea semel, et si post multū ipsiū attingat viā q̄ ad foueā ducat igredi, nūq; ēt si illa repleta fuerit, sup hāc ambularet et si pītati fuerit. Et pītādūz pītati. in quibusdā enim alium sit mansio sensibilis, aut circa quē non sit, aut sit quidē mansio sensibilis, circa quē operata sunt, non tamē pura, sed obscura quēdam huiusmodi animalibus extra id quod sentiūt cognitio non est. et sensibili longe a sensu facto, non habent cognoscere neq; resumere quod aliquando viderunt aut audierunt. In q̄bus autē est sentientibus mansio sensibilis, et in quibusdam autem sentientibus, cum eo q̄ sit in ipsiū māsio. Ad hoc habent in anima vnuū aliquod, et potentiam quādāz consurgente similia sensibilia, quorum sensuz habuerūt. Verbi gratia, in hominibus vidi aliquando q̄ Socrates elleborūz sumēs expulit choleraz, hoc vidi et in Platone. Ista sensibilia phantasie impressa sunt, deinde post processum aliquis temporis, vides elleborūz potui hoc his quē vidi per similitudinē, vel hinc cognito, et hoc euācuatum est cholerē.

M **C**um modo enim nō est absurdus ignorare qd̄ tenem. Contingitq; latere nos q̄ habeamus cognitiones pīncipiorum quē certiores sunt demonstrationib⁹. Demōstratio enim scia est ex aliis rē demōstrātis. Cognitio autē pīncipiorum potior est ea quē est per demōstrātis. nō sit per demōstrātis, sed certior ēt hac et honorabilior. Si autē nō hēm̄ habent q̄s cognoscam pīn̄ ex nā, hēm̄ autē ipsos postea ex disciplia. Quid̄ oīs disciplina ex pīxēti sit cognitio, ipsos, sibile est inuenire aliquam priorē et principaliorē pīcipiū, ex quibus est vt ducamur ad cognitionem pīncipiorum. Impossibile enim est sicut a principio dicebamus in demonstratione disciplinam fieri aut doctrinam sine pīxēti cognitione. His autem addubitatis infert pīn̄ manifesto, q̄ nō est possibile ipsos habere a natūtate et insitos. Neq; enīt possibile est ignorantibus nobis ipsos, nullumq; habitum et cognitionem ipsorum habētibus, aggerari disciplinam ipsouū postea. Deindeq; quoniam neq; hos insitos habemus, neq; non habentes possimus hos postea discere, necesse est habere aliquam potētiam animē, q̄ nobis occasio pībeat ad cognitionē ipsouū. Potētia vero ista nequaq; honorabilior est aut certior cognitione pīn̄, et si ex ipsa occasione accepta, hos cognoscamus.

Cideret autē hoc oībus inesse alicibus. Habet enim cōnaturalem potētiam indicatim, quā sensum vocant. **C**ū autē in sit sensus, his quidē alicibus sit māsio sensati. Alijs autē nō sit. Quibusq; igitur nō sit, aut oīo, aut circa quē non sit, non est his cognitio extra ip̄z sentire. In quibus autē inest sentiētib⁹, habere vnum quidam in anima.

Cum dixerit q̄ habemus quādāz potētiam in sitam, videtur modo quē sit ista, dicit q̄ sensuā potentia est, quē in omnibus animalibus consideratur, et non in hominib⁹ solis. Etenim animalia quoq; habent potentiam hanc sensitivam in sitam, quē discremina et comprehensiva sit sensibiliū verum et in omnibus animalibus posita he consideretur, attamē quēdam animalia, non solum sentiūt, sed in formātūt, et imprimitur in ipsi modis, sensibilis. Quēdam vero sentiunt qdēz, non tamē est in ipsiū im̄p̄sio sensibilis, sed quoq; videant et audiant, cognoscunt quale sit ip̄sū. Quādo vero longius sint a sensibili, ignorant hoc rursus, sicuti vermes et musce et putredines. In his enīt perseverantia rei sensibilis et impressio non imanet, vnde et muscas q̄s videret et v̄mes egressos ex loco in q̄ latēt, hac et illac circueentes et errantes ut qui ignorent rursus redire vnde exierunt. In quibusdam autem animalibus est perseverantia rei sensibilis sed modica et brevis, eo q̄ phantasiam paruant habeant in qua imprimitur et informant sensibilia. Sicuti pice et pītati sentiūt quidē voce dicentium, modica vero barum im̄p̄sio in ipsiū sit et ob hoc imitātūt voce hominum, aut aliorum animalium verum non pure. In quibusdam vero est perseverantia pura rei sensibilis, eo q̄ habeant imaginationē purā ut homines. Sed et quēdam animalia, veluti apes et colubrē et asini. Nec enīt se penūrero peregrinantur a lustris et cubilibus spatio triū et quatuor dierum, et rursus redeunt vnde exierunt. At enīt sinus ambulans offensia fouea lapsuq; in ea semel, et si post multū ipsiū attingat viā q̄ ad foueā ducat igredi, nūq; ēt si illa repleta fuerit, sup hāc ambularet et si pītati fuerit. Et pītādūz pītati. in quibusdā enim alium sit mansio sensibilis, aut circa quē non sit, aut sit quidē mansio sensibilis, circa quē operata sunt, non tamē pura, sed obscura quēdam huiusmodi animalibus extra id quod sentiūt cognitio non est. et sensibili longe a sensu facto, non habent cognoscere neq; resumere quod aliquando viderunt aut audierunt. In q̄bus autē est sentientibus mansio sensibilis, et in quibusdam autem sentientibus, cum eo q̄ sit in ipsiū māsio. Ad hoc habent in anima vnuū aliquod, et potentiam quādāz consurgente similia sensibilia, quorum sensuz habuerūt. Verbi gratia, in hominibus vidi aliquando q̄ Socrates elleborūz sumēs expulit choleraz, hoc vidi et in Platone. Ista sensibilia phantasie impressa sunt, deinde post processum aliquis temporis, vides elleborūz potui hoc his quē vidi per similitudinē, vel hinc cognito, et hoc euācuatum est cholerē.

Conclūtis autē factis huiusmodi iam, differentiationē quēdam sit, vt in his sit fieri rationēz experimentātis. Ex sensu igitur sit memoria, sicut dīcīmus. Ex memoria autē multoties eiusdem facta, experimētū.

Conclūtis autē factis huiusmodi iam, differentiationē quēdam sit, vt in his sit fieri rationēz experimentātis. Ex sensu igitur sit memoria, sicut dīcīmus. Ex memoria autē multoties eiusdem facta, experimētū.

Posteriorum

67

Cognoscimus. Et experimento autē, aut ex omni quiescente vniuersali in anima, aut uno prēter multa, qd̄ in omnibus illis idem vnuū sit. Eratis principiū scientiēz est. Si quidē igit̄ circa generationē artis est. Si vero circa ens, scientiēz. Necq; igit̄ insunt determinati babi tūs, neq; ab alijs hābitibus sunt notiorib⁹, sed a sensu. vt in pīagna fugā et facta, uno stante, alter stet. pīcea alter, quoq; in principiū veniant. Vnde autem est, quālis possit hoc pati.

Cōmē. 55^m

Cum dixerit esse quēdam animalia quē habeant puram perseverantiam sensibiliū, dicit rursus huiusmodi animalia, in ea quē habent potētiam colligendi rationēz, id est vniuersale ex perseverantia huiusmodi sensibilium, multis factis, vt in hominib⁹, his vero animalibus non colligitur vniuersale, et si multa sensibilia in ipsiū congregentur, vt in ape et in asino et columba. Quare ex sensu quidam colliguntur sensibilia nāla in phantasie, ex quibus sit memoria. Ex memoria vero, sicut dīcīmus, congrētis sit experientia. id est cognitio quēdam potens alienus rei. verbi gratia, vidi infinites elleborūz euācuātē cholerae, et multa sensibilia huiusmodi impressa, ant in phantasie mea, ex quibus congregatē sunt memorūlēt, ex multis autem memoriis facta est mihi experientia et cognitio, et elleborūz habet vim euācuātē cholerae, et genito autem ista quiescens, et impacta et infixa in anima mea q̄ sic se habet elleborūz et non aliter, vniuersale collegi. id est omne elleborūz purgat, quod vniuersale principiū est demonstrationum. Quoniam autem triplicē est vniuersale, aut pīn̄ multis, quod sunt idēz platonis, aut ad multa, et in multis interpretans quē significatio vniuersalis inducta est in anima et infixa est in sensu. q̄ vniuersale quidam inquit vnuū aliud est pīter multa, id est particularia, ratio enim est. Doc autem sunt particularia corpora, in omnibus autem his particularibus appetit et consideratur, vt homo vniuersalis, ratio quidē est diversa a particularibus hominibus. In his autē appetit sed animaduertendum est proposū. Ex experientia autē aut ex omni quiescente vniuersali, particula (aut), v̄z pro et accipienda est. Est autē huiusmodi. Ex experientia autē et ex omni sensibili quiescente in anima et infixa sit cognitio vniuersalia. vnuū existentis pīter multa, id est diversi existentis a particularibus, quod vniuersale insit. id est appetit vnuū et idem in omnibus illis particularibus, huiusmodi autem vniuersale, quod alterum quidē est ad particularia, in his autē consideratur sit principiū artis et scientiēz. Si quidē ergo collectum sit hoc vniuersale ab his quē sunt circa generationē, id est a rebus generabilibus et corruptibilibus, est principiū artis, si vero circa ens, si collectum sit a rebus quē semper et eodem modo se habent, id est perpetuus est principiū scientiēz. Neq; insunt determinati, id est neq; sunt in anima nostra habiti al, qui determinati qui pīncipia cognoscant, hoc est qui sunt acutus et superstites his, neq; generantur cognitio pīncipiorum ex alijs quibusdam cognitionibus et habitibus notiorib⁹, id est certiorib⁹ cognitiones pīncipiorum. Quid enim esset notius illud et certius cognitione, cognitione pīncipiorum, sed a sensu vt ostensum est conceduntur nobis occasiones ex quibus vniuersale colligimus et

Cōmē. 56^m

Cum dixerit esse quēdam animalia quē habeant puram perseverantiam sensibiliū, dicit rursus huiusmodi animalia, in ea quē habent potētiam colligendi rationēz, id est vniuersale ex perseverantia huiusmodi sensibilium, multis factis, vt in hominib⁹, his vero animalibus non colligitur vniuersale, et si multa sensibilia in ipsiū congregentur, vt in ape et in asino et columba. Quare ex sensu quidam colliguntur sensibilia nāla in phantasie, ex quibus sit memoria. Ex memoria vero, sicut dīcīmus, congrētis sit experientia. id est cognitio quēdam potens alienus rei. verbi gratia, vidi infinites elleborūz euācuātē cholerae, et multa sensibilia huiusmodi impressa, ant in phantasie mea, ex quibus congregatē sunt memorūlēt, ex multis autem memoriis facta est mihi experientia et cognitio, et elleborūz habet vim euācuātē cholerae, et genito autem ista quiescens, et impacta et infixa in anima mea q̄ sic se habet elleborūz et non aliter, vniuersale collegi. id est omne elleborūz purgat, quod vniuersale principiū est demonstrationum. Quoniam autem triplicē est vniuersale, aut pīn̄ multis, quod sunt idēz platonis, aut ad multa, et in multis interpretans quē significatio vniuersalis inducta est in anima et infixa est in sensu. q̄ vniuersale quidam inquit vnuū aliud est pīter multa, id est particularia, ratio enim est. Doc autem sunt particularia corpora, in omnibus autem his particularibus appetit et consideratur, vt homo vniuersalis, ratio quidē est diversa a particularibus hominibus. In his autē appetit sed animaduertendum est proposū. Ex experientia autē aut ex omni quiescente vniuersali, particula (aut), v̄z pro et accipienda est. Est autē huiusmodi. Ex experientia autē et ex omni sensibili quiescente in anima et infixa sit cognitio vniuersalia. vnuū existentis pīter multa, id est diversi existentis a particularibus, quod vniuersale insit. id est appetit vnuū et idem in omnibus illis particularibus, huiusmodi autem vniuersale, quod alterum quidē est ad particularia, in his autē consideratur sit principiū artis et scientiēz. Si quidē ergo collectum sit hoc vniuersale ab his quē sunt circa generationē, id est a rebus generabilibus et corruptibilibus, est principiū artis, si vero circa ens, si collectum sit a rebus quē semper et eodem modo se habent, id est perpetuus est principiū scientiēz. Neq; insunt determinati, id est neq; sunt in anima nostra habiti al, qui determinati qui pīncipia cognoscant, hoc est qui sunt acutus et superstites his, neq; generantur cognitio pīncipiorum ex alijs quibusdam cognitionibus et habitibus notiorib⁹, id est certiorib⁹ cognitiones pīncipiorum. Quid enim esset notius illud et certius cognitione, cognitione pīncipiorum, sed a sensu vt ostensum est conceduntur nobis occasiones ex quibus vniuersale colligimus et

Cōmē. 57^m

Cum dixerit q̄ vniuersale ex sensibilibus colligitur ob scure, hoc dicēt adhuc rursus manifestat. Etante enīt vnuū in differentium, in differentia dicit quē sunt fīm species indifferentia et similia, vt Socrates et Plato, anima et corpora, in omnibus autem his particularibus appetit et consideratur, vt homo vniuersalis, ratio quidē est diversa a particularibus hominibus. In his autē appetit sed animaduertendum est proposū. Ex experientia autē aut ex omni quiescente vniuersali, particula (aut), v̄z pro et accipienda est. Est autē huiusmodi. Ex experientia autē et ex omni sensibili quiescente in anima et infixa sit cognitio vniuersalia. vnuū existentis pīter multa, id est diversi existentis a particularibus, quod vniuersale insit. id est appetit vnuū et idem in omnibus illis particularibus, huiusmodi autem vniuersale, quod alterum quidē est ad particularia, in his autē consideratur sit principiū artis et scientiēz. Si quidē ergo collectum sit hoc vniuersale ab his quē sunt circa generationē, id est a rebus generabilibus et corruptibilibus, est principiū artis, si vero circa ens, si collectum sit a rebus quē semper et eodem modo se habent, id est perpetuus est principiū scientiēz. Neq; insunt determinati, id est neq; sunt in anima nostra habiti al, qui determinati qui pīncipia cognoscant, hoc est qui sunt acutus et superstites his, neq; generantur cognitio pīncipiorum ex alijs quibusdam cognitionibus et habitibus notiorib⁹, id est certiorib⁹ cognitiones pīncipiorum. Quid enim esset notius illud et certius cognitione, cognitione pīncipiorum, sed a sensu vt ostensum est conceduntur nobis occasiones ex quibus vniuersale colligimus et

Liber secundus

I. dicit singularia. id est accidentia, et proprietates ex quibus particularia constant, sed et universalia hominum. id est sed et quedam ex quibus universalis homo constituitur. **L**ib. non Callig. hominis. id est sed non comprehendit que sola constituant particulares homines sed et quedam que sunt universalis. ut et rationalia sunt que videntur, aut et mortalia aut et animalia. iterum in his statut, uno ergo sensibili impresso in anima, deinde duobus et tribus, et quantior et alijs multis que habeant aliquam abstractionem universalis ut diximus. verbi gratia, sensus videns calliam primum hunc iudicavit animal tale, verbi gratia, dealbatum et capillatum. Deinde paulopost iudicat hunc etiam animal esse et post hoc huiusmodi animal. id est rationale, et in hoc similiter. id est iudicans hunc animal rationale, postea cognoscit hunc ut mortale et sic perficiendo procedet colligit perfecte certum et vles boiem in via. **M**anifestum est quod per nos inducere cognoscere necesse est. **P**rima dicit p. n. et imediatas propentes quod cognoscitur et colliguntur ab aliis ex inducendo. sicut teni in inductione cognoscimus universalis per particularia. scilicet intellectus colligit universalis, aut imediatas propositiones, aut definitioes.

Kontra autem circa intelligentiam habituum, quod vero dicimus. alijs quod semper veri sunt, alijs autem recipiunt falsitatem, ut opinio, et ratio. Cetera autem semper sunt scia, et intellectus. et nullum genus scia certa est, quod intellectus. principia autem demonstrationis notiora sunt. Scientia autem omnis cum ratione est. Principiorum scientia quidem non videtur erit. **Q**uoniam autem nihil verius contingit esse scientia quam intellectum, intellectus videtur erit principiorum ex his consideratis, et quoniam demonstrationis principia non demonstratio est. quare neque scientie scientia. Si igitur nullum aliud preter scientias habemus genus veritatis, intellectus videtur erit scientie principium, et principium quidem principi videtur erit. omne autem sicut se habet ratione est.

Lorem. 53. **C**ontra potentiarum animae hec quidem sunt irrationalis passiones ut nutritiva et augmentativa, hec autem subdit ratione ut appetitus et concupiscentia. hec vero sunt rationales et rationales, hec quod sunt semper verae ut intellectus et scia. Hece autem

Posteriorum

aliqui verae ut opinio et ratio, hec autem sunt rationes in genere, sicut per se consideratur neque verae ut sensus et punctatio, ratione autem dicit intellectum practicum qui dicitur intellectus, qui ratiocinatur, et iudicatur, et queritur et subiectus, intellectus enim proprius dicitur intellectus, quando circa semper eodem modo se habent operatur, que proprie ipsi ad intelligentia subiacent circa generabilitate et corruptibilitate que sunt in fluxu et refluxu, et infinitis mutationibus sunt circa istas practicas polycicas res que continent fieri et non fieri. tunc ratio intellectus practicus, ratio dicitur et iudicatur, ut si uidez hoc faciam. id est uisitatem perturbantium honorum non incidam in morbum, si autem in morbum gravem inciderem, habitus cuiuscirca intelligentiam. **D**icit autem potentias animae rationales, quarum quidemque sunt aliquando verae aliqui vero falsi ut opinio et ratio, hec autem sunt verae ut intellectus et scientia, neque enim aliud, id est species certior et honorabilior est scientia, neque genus aliud, id est species certior scientie res. **P**rincipia autem demonstrationibus notiora sunt imediatas propentes. Notiora autem sunt circa demonstratum per scientiam, id est per demonstrationem. Demonstratione, non demonstratus est, et notior factum per principia, ois quidem scientia et demonstrationis per rationem, si id est per syllogismos. Quoniam autem in rationabilibus animae potestis videtores aliis sunt scientia et intellectus, si ergo scientia que per demonstrationem non potest demonstrare propositiones, id est principia, eo quod non sit possibile principia ex quibus syllogismus procedit, intellectus ergo erit qui cognoscatur principia, opinio, non et syllogismus circa contingentia, siveque alijs quod sunt verae, quoniam vero falsa, quomodo poterunt cognoscere imediatas propentes quae sunt semper verae, ergo notior ex his quod diximus est scientia, sicut demonstratio non est demonstratio, sed imediatas propositiones, sic neque scientia et demonstrationis est cognitionis principium, sed intellectus, si ergo nullum aliud genus, id est species cognitionis verius est scientia et demonstratione, sed aut intellectus solus, hoc est, si nulla potentiarum animae per quas vera sumus est verior, sed aut intellectus solus, hoc est si nulla alia rationalis animae potentiarum per quas vera sumus est verior, sed aut intellectus solus, intellectus ergo erit principium scientie et cognitionis principiorum et principium cognitionis principi, id est imediatarum propositionum. Omnis autem scientia que est per demonstrationem cognoscit res scibles, et intellectus cognoscit per demonstrationem cognoscit res scibles et demonstrabiles.

Finis.

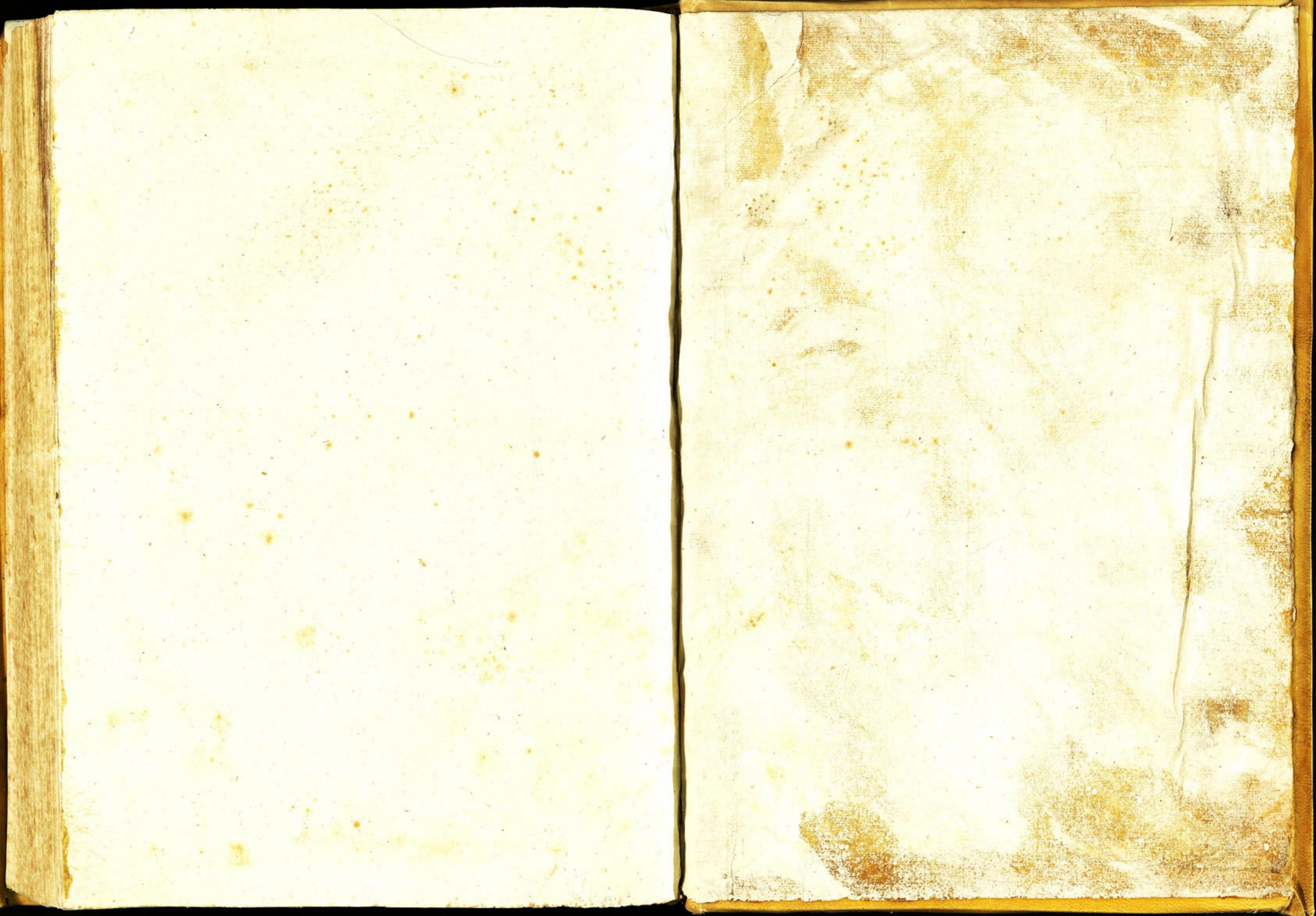
Venetijs Apud Octavianum Scotum.

A B C D E F G H I K

Ternarij.

L M
Duerni.

9

40

E. H. Jo.